

BABITS MIHÁLY

LEVELEZÉSE

1907–1909

A verset kijelölés előtt belátom a, a költőt, az a
~~szöveg~~ szöveget, elváltam kiáltó.

Uj Leoninusok

Kékek az alkonyi dombot, elülnek a szürke galambok
 halgat az esteli táj; halog a kései nap;
 villám; távoli dörög; a felhőben kocsisörgés;
 gyűl a vihar szerege: máz lila s más fekete.
 Éjre csöndösnek az aklok; jönnek az éjeli baglyok
 csöndben a törpe tanúk; felhők az éjszakai
 lapad a lili hegytől, fatyola távoli raptor
 szél jön; csattan az ég; próbán a püsti vidék.
 Félre est a szerelemre: jövel kezzeem keblekre
 és és fél a világ: jér valam, a vira virág.
 Mitör ölembe kaplak, zörren az üveges ablak.

Hajtsd a szívemre fejed! kiem az eső megered
 Lőrén csattan a villám: szep szemed isteni csillám.
 míg kiem csattan az ég: esőben a dajladom és
 Ó hár gyújtana minket, egy hemuvi titéminket
 a villám, a vihar: boldog az, egy aki hal.

Babits Mihály

a.r.): Babits
 se. II.

AKADÉMIAI KIADÓ

BABITS MIHÁLY
PRÓZAI ÉS DRÁMAI MŰVEI,
TANULMÁNYAI, ESSZÉI,
KRITIKÁI, LEVELEZÉSE
Kritikai kiadás

Szerkeszti: SIPOS LAJOS

REGÉNYEI

1. *Babits Mihály*: A golyakalifa. Szerk. Éder Zoltán. Kártyavár. Szerk. Babits kutatócsoport. Budapest. Historia Litteraria Alapítvány – Korona Kiadó, 1997.
2. *Babits Mihály*: Timár Virgil fia. Szerk. Sipos Lajos, Budapest, Magyar Könyvklub, 2001.
3. *Babits Mihály*: Elza pilóta vagy A tökéletes társadalom. Szerk. Buda Attila. Budapest, Magyar Könyvklub, 2002.
4. *Babits Mihály*: Halálfiat. Szerk. Szántó Gábor, Némédiné Kiss Adrienne, T. Somogyi Magda. Budapest, Argumentum Kiadó. Megjelenés előtt.

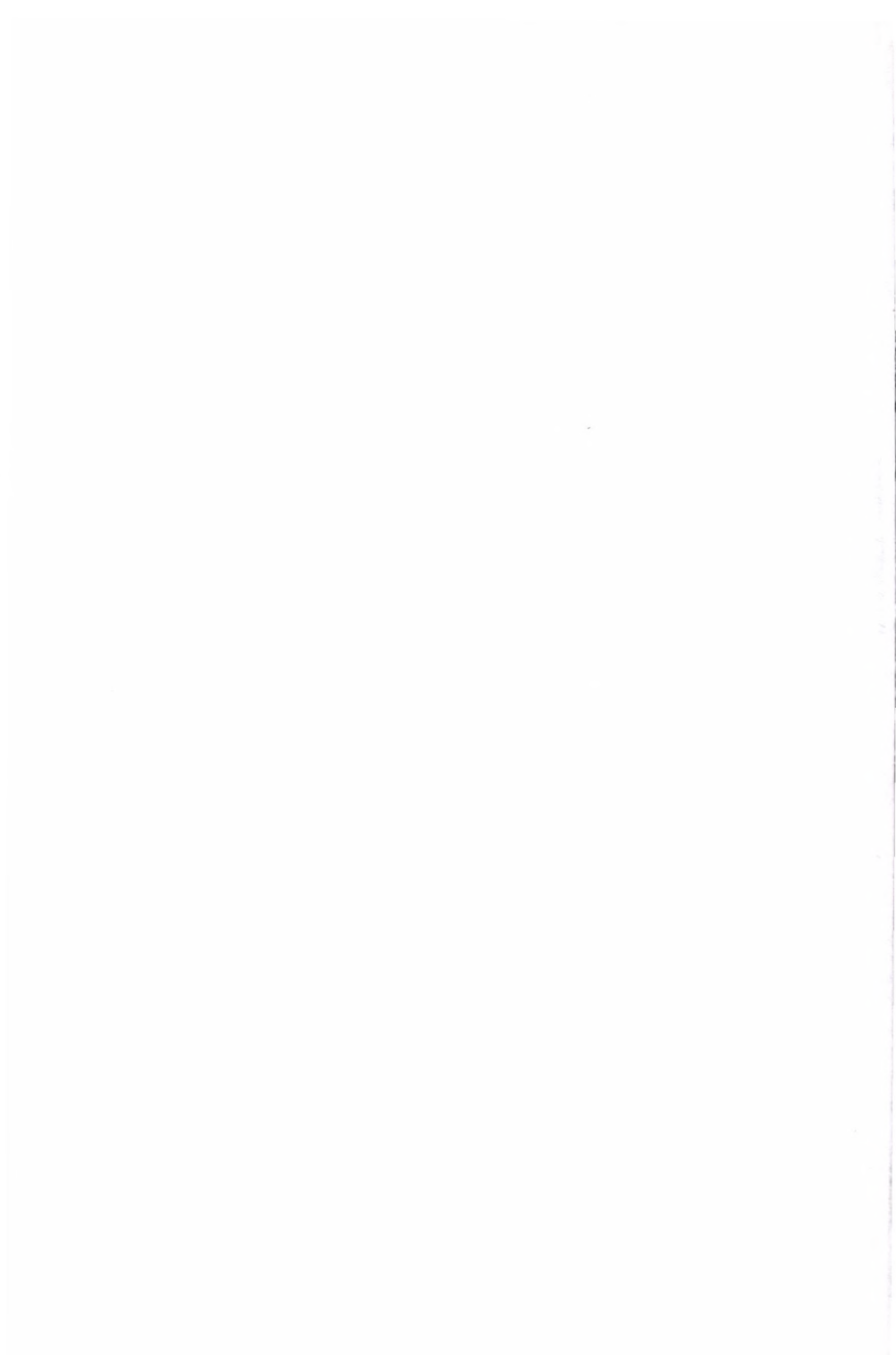
DRÁMÁI

1. *Babits Mihály*: Drámái. Szerk. Völcsék Béla. Budapest, Magyar Könyvklub, 2003.

TANULMÁNYAI, ESSZÉI, KRITIKÁI

1. *Babits Mihály*: Tanulmányai, esszéi, kritikái, 1900–1911. Szerk. Pienták Attila. Megjelenés előtt.
2. *Babits Mihály*: Tanulmányai, esszéi, kritikái, 1911–1916. Szerk. Pienták Attila. Megjelenés előtt.

BABITS MIHÁLY
LEVELEZÉSE

1907–1909

BABITS MIHÁLY MŰVEINEK KRITIKAI KIADÁSA
LEVELEZÉS
Szerkeszti: SIPOS LAJOS

Babits Mihály levelezése 1890–1906. Sajtó alá rendezte Zsoldos Sándor. Bp., Historia Litteraria Alapítvány–Korona Kiadó, 1998.

Babits Mihály levelezése 1907–1909. Sajtó alá rendezte Szőke Mária. Bp., Akadémiai Kiadó, 2005.

Babits Mihály levelezése 1909–1911. Sajtó alá rendezte Sáli Erika, Tóth Máté. Bp., Akadémiai Kiadó, 2005.

Babits Mihály levelezése 1911–1912. Sajtó alá rendezte Sáli Erika. Bp., Magyar Könyvklub, 2003.

Babits Mihály levelezése, 1912–1914. Szerk. Pethes Nóra, Vilcsek Andrea. Megjelenés előtt.

Babits Mihály levelezése, 1914–1916. Szerk. Fodor Tünde, Topolay Ágnes. Megjelenés előtt.

Babits Mihály levelezése, 1916–1918. Szerk. Fodor Tünde, Topolay Ágnes. Megjelenés előtt.

Babits Mihály levelezése, 1918–1919. Szerk. Sipos Lajos. Megjelenés előtt.

Babits Mihály levelezése, 1919–1920. Szerk. Pienták Attila. Megjelenés előtt

BABITS MIHÁLY LEVELEZÉSE

1907–1909

Sajtó alá rendezte Szőke Mária

AKADÉMIAI KIADÓ
Budapest, 2005

A könyv az Oktatási Minisztérium támogatásával, a Felsőoktatási Tankönyv- és Szakkönyv-támogatási Pályázat keretében jelent meg.

Készült az ELTE BTK Modern Magyar Irodalomtörténeti Tanszékén.

Lektorálta
BUDA ATTILA

Borító- és kötéstervező
BANGA FERENC

A címlapon az 1908. augusztus végén Juhász Gyulának írt
(446. sz.) levél egy részlete látható.

Kiadja az Akadémiai Kiadó,
az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének
tagja
1117 Budapest, Prielle Kornélia u. 19.
www.akkrt.hu

ISBN 963 05 8233 3

Első magyar nyelvű kiadás: 2005

© Akadémiai Kiadó

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás,
a nyilvános előadás, a rádió- és televízióadás,
valamint a fordítás jogát, az egyes fejezeteket illetően is.

Printed in Hungary

LEVELEK
1907–1909

**292. BABITS és BABITS Angyal – BABITS Mihályné
KELEMEN Aurórának**

[Budapest, 1907. jan. 2.]

[Hiányzik]

293. BABITS – BABITS Angyalnak

[Szeged, 1907. jan. 3.]

Kedves Angyus!

Éjfél tájban szerencsésen (bár képzelheted, hogy nem valami jó állapotban) megérkeztem.

Csókol Misi

90<6>7/I. 3.

[Címzés:]

Ónagysága

Babits Angyalka

urleánynak

Erzsébet-nőiskola

Budapest

VII. István út. 93.

294. BABITS Mihályné KELEMEN Auróra – BABITSNAK

[Szekszárd, 1907. jan. 4.]

Csak most vettem kártyátokat, féltelek hogy ismét meghűltél és beteg vagy. Angyus írja hogy már Pestig is rosszul érezted magad, mi bajod? írj azonnal nekem meleg szobába jutottál e és mikor, et-tél e valamit mikor haza értél, vigyázz magadra az Istenért szólj orvosnak ha rosszul érzed magad Smidt Néni majd segítségdre lesz csak légy hozzájuk bizalommal hisz ők jó emberek, – a pénzt most

nem kell vissza küldened, majd ha szükségem lesz rá, szólok, addig is vegyél magadnak egy jól álló kalapot Margitka majd megmondja milyent. Csokollak és írk azonnal sokat.

[Címzés:]

Babits Mihály főreál-
iskolai tanár Urnak
Szeged

295. BABITS – BABITS Angyalnak

[Szeged, 1907. jan. 4. és 13. között]

[Hiányzik]

296. JUHÁSZ Gyula – BABITSNAK

[Szeged, 1907. jan. 3. és 11. között]

Kedves Babits,

nagyon sok a restantiám, azért megbocsátasz, hogy búcsúzatlanul búcsúszom.

Levélben többet!

B. görög u. é. k!

Jávor György.

297. BABITS – JUHÁSZ Gyulának

[Szeged, 1907. jan. 12.]

Kedves Jávor!

Te már eddig szerencsésen és nyugodtan faragcsálod essayidet – én mióta elmentél alig érek rá otthon lenni. Egyébiránt elvárva, hogy igen rövid idő alatt levéllel viszonzol, megírom az újságokat.

Baranyai Zoltán meglátogatott, kétszer is, ma éppen; s sietett a szabad Lyceumba. Sz. és V. ma hoz egy Baudelaire fordítást. – Kosztolányi új verse – Ó Budáról – (Fidibuszban!) nagyon szép. Apropos Kosztolányi: Írd meg mielőbb teljes és megbízható címét, mert nekem nem felel. Je lui enverrai mes oeuvres nouvelles, pour que je le puisse contraindre à m'écrire. Toi aussi, tu recevras un paquet dans ces jours, ou semaines – mais je t'en veux de la silence, horriblement. Spero futurum esse, ut ubi haec acceperis, statim ad me scribas. Tituli Costolanii ne obliviscaris. Je vous embrasse.

Szeged, 907. 1/12.

B. Mihály

Egész komolyan belefogtam Petronius fordításába.

298. BABITS Angyal – BABITSNAK

[Budapest, 1907. jan. 14.]

Kedves Misi! Már szerettem volna levelet írni Neked, de most én is úgy vagyok, hogy semmire sem érek rá. Szombaton collokváltam le fizikából s ma kezdtem el a matematikára való készülést, annyi a dolgom, hogy tegnap is 1 órakor feküdtem le. – Lapjaidat megkaptam, de nem irtad meg hogy zörgetted fel Smidtét mikor odaérteztél? Irj Anyinak is mert úgy látom már megint aggódik miattunk. Vasárnap alighanem Kelemenéknél leszek valami nagy zsúron, úgy szeretnék nem elmenni, mert annyi a dolgom, de nem bujhatók ki alóla, félek tőle, hogy sok i<g>degen, tánc stb. lesz. A farsangi 4 napra azt hiszem nem igen érdemes haza menned, már csak azért sem mivel az utazás mindig rosszat tesz neked, s különben is |:már:| március elején ugyis otthon leszünk, inkább Pestre jöhetnél fel, ez nem olyan nagy ut s Bimbisék úgy látom nagyon szívesen látnának. Gizi néni ép tegnap volt itt nálam, mondta hogy vártak hogy utközben meglátogasd őket. Most én vagyok úgy mint Te mikor haza jöttél, nagyon meghültem s borzasztó náthás vagyok, így persze korcsolyázni sem mehetek, no de ugysem érnék rá, ma

meg már olvad is a jég. Gizi néni mondta tegnap, hogy a Pesti naplóban olvasták, hogy Kamarás Béla szerelmi bánatból lőtte magát agyon, de a szekszárdi lap meg azt írta, hogy korcsolyázás közben szerencsétlenül elesett. – Igaz! hogy birtad felakasztani a fatálat? Már nem tudok többet írni, tanulnom kell, annyi a dolgom, talán el sem hiszed, hogy mióta itt vagyok ki sem mozdultam a házból. Smidt néninek ad át kézcsoksom, Margitot is csókolom.

Ha ráérsz írjál, ma is úgy megörültem lapodnak. Ezerszer csókol szerető hugod

Angyus.

Bp. 1907. I./14.

[Címzés:]

Tekintetes

Babits Mihály főreal iskolai
tanár Urnak.

Szeged.

Vitéz utca 16. földszint jobb.

299. BABITS – BABITS Mihályné KELEMEN Aurórának

[Szeged, 1907. jan. 15. és 20. között]

[Hiányzik]

300. BABITS Mihályné KELEMEN Auróra és BABITS István – BABITSNAK

[Szekszárd, 1907. jan. 21.]

Édes Misim! Ugy örültem hogy valahára írtál, bizon azt hittem beteg vagy de mi bajod is lehetett az egész uton, erről mit sem írtál nekem pedig nagyon rá fért volna még a papirosodra, oly keveset írsz nekem pedig tudom abból a nagy városból sok érdekes dolgot lehetne közölni édes anyáddal a ki úgy is ennek a kis városnak fél-

re eső utcájának régi házába alacsony udvari szobában kénytelenítetem tölteni majd az egész telet, mostanában rendesen olyan az időjárás is hogy alig mehetek a levegőre most is esik a hó és a fú a szél, – de örültem a napokban Anna néniéknél lévén olvashatni Smidtnéni leveléből hogy te édes fiam jó kedvű jó fiú vagy csak azt nem tudja Smidt néni hogy behívjon e magukhoz a mikor Margitnak leány vendége van, de hát ha ilyenkor otthonn vagy magadtól is bemehetnél hozzájuk miután szívesen látnak, Angyalka is csak egyszer irt levelet |és 2 kártyát:| mert most kolokvált a fizika és algebrából szerencsésen.

Tegnap vasárnap Angyalka Kelemen Móric bácsiéknál volt nagy zsúron félt tőle mert igen sok idegen lesz és ő azt hiszi hogy nem is tud táncolni, hát te édes Misim mégysz e valahova és nem e ülsz mindig otthonn ha szükségesnek látod végy magadnak még egy öltözetet, tanár létedre megteheted azt is hogy havonkint fizeted a mint teszik a többiek is, a most vett kalapot pedig ne viseld minden napra mert akkor ez is csakhamar abba az állapotba jut mint a másik különösen ilyen csunya rossz időkben kiméljed hogy szép időre maradjon. Vallo Berci oly szíves volt hogy az új évi gratulációba oda írja hogy „Misi már februárban kezdje meg a lépéseket állása érdekében” tehát édes fiam te tudod hogyan kell kezdeni hogy minél előbb rendszeresítve légy mert különben elfelejtkeznek rólad, úgy hiszem könnyű lesz ha igazgató Ur olyan jó minősítést jelent rólad. Kamarás Béláért itt volt a gyász mise, szegény ő jókor reggel kiindult korcsolyázni és egy kiálló kőben annyira belevágta a fejét hogy eszméletlenül vitték a kórházba ahol azután belső elvérzés következtében csakhamar kiszenvedett, szegény édes atyja a nagy hófúvások miatt alig birt oda jutni és oly nehezen jutott azután haza is egészen betegen, Zoltán is vele volt, de neki ismét vissza kellett mennie állomás helyére – Pistikánk most hála Isten egészségesebb bár most sem jól eszik, most már reménykedik hogy e hó végére jobban lesz osztályozva tegnap egy kis osztálytársa volt nála egész délután ma meg ő van Míkuleskuéknál, különben nagyon szeretne febr. 1 én a polg. leányiskola által rendezendő előadásra elmenni a hol tordai Krail Erzsinek egy szindarabját adják elő a le-

ánykák. Hogy van Traiber Vince bácsi? felkeresd ám! setálsz e többször naponként a levegőn mert erre nagy szükséged van ám! Nagyanya szegény már egy hete fekszik köhögés miatt, Imre bácsi sem mehet ki náthájáért, csak magam vagyok most a házban egészséges, úgy szeretem a friss fagyos időt, kár hogy senkim sincs a kívül néha ki is járhatnék, Pistinek fagyos a lába, de meg jobb szeret csuszkálni mint velem setálni, mikor elmentetek elfizettem az Új Időkre mert hát semmit sem tudni a nagy világról ez még is türehtetlen, azonban még csak 2 számot kaptam, oly rendetlenül érkezik, most már hétfőn estve felé van és még most sincs itt holott már szombat reggel kellett volna itt lenni.

Ugye mily sokat irtam most már meg is untad te bizonyosan érdekesebben írhatnál nekem ha akarnál mindenről a mit ott a szép nagy városban látsz tapasztalsz, bár egyszer én is megnézhetném!

Ha egyszer unnád magad felkereshetnéd Vimmersperg Guidót a ki nekem gyerekkori pajtásom és a kinek nagy örömet okozhatnál, az egész fiatalkorom jó mulatságaiban benne van és igen kedves fiú volt kérdezd meg tőle hogy a testvérei merre vannak édes anyádat érdekelné, – hát a cipődet meg lehet e igazítani, Smidt néni majd megmondja hol talán eddig már gondoskodhattál egy ujról is, és akkor csak ezekkel a rossz időkkel viseld el a régit míg szép idővel ha valahova mégysz az ujat.

Itt a jurista bábra készül mindenki még a Roza nénéd is, de oly sokat össze irtam a mi pedig talán téged sem érdekel, azonban szívesen írok nektek mert azt hiszem körülöttem vagytok most akkor Angyalnak is írni mert ő már 3 ízben írt nekem. írj te is édes Misi hogy vigyázasz e magadra egészségedre, jó helyed van e a szobád ágyad milyen nem e fázol? van e tiszta ruhád mindig csokollak sokszor szerető anyád

Már sok egyest kaptam. Csókol szerető öcséd Istok Babits

301. BABITS Angyal – BABITSNAK

[Budapest, 1907. jan. 25.]

Édes Misikém!

Tegnap bevégeztem a kollokviumokat s így rá érek a levélíráshoz. Amióta itt vagyok szakadatlanul tanultam, s elég jól sikerültek is a dolgok, kivéve az utolsót, az algebra kollokviumot. Most megint könnyebb dolgunk lesz egy ideig, de oly gyorsan mulik az idő s nem sokára elkezdem a képesítőre való készülést. – De tulajdonképpen azért írok mert eszembe jutott, hogy talán Te tudnál nekem egy pár növényt meg bogarat szerezni az ottani természetrajz tanárral való ismeretséged folytán, persze Te tudod hogy lehet-e ez, rajtam sokat könyitenél vele.

Anyitól tegnapelőtt kaptam hosszú levelet, de semmi ujságot nem írt, csak azt, hogy Nagyanya már egy hete fekszik, nagyon meghűlt. – Vasárnap voltam Gizella néniéknél zsuron csupa idegenek közt, képzelheted mily kellemes volt (9 órakor Gizi nénivel haza szöktünk).

Ma estére az Urániába készülünk, de még nem tudom mit adnak, ma különben korcsolyázni is akarok, mert mióta itt vagyok csak kétszer voltam a jégen.

Bimbisékkel is keveset találkozom, de vasárnap kimegyek hozzájuk egész napra. Hát Te mit csinálsz mindig? Tart-e még a könyvtár rendezés? Igaz hát a dolgozatok miatt szólt-e az igazgató? Váloztattál-e már vendéglőt s hogy vagy megelégedve az új kosztal?

Igaz Te megígérted nekem hogy küldsz egy párat költeményeidből, tudod olyant ami megfelel a lányok izlésének is, hát ha ráérsz tedd meg és írd le egy párat. Aztán arra is kérlek hogy küld el nekem egy levélben azt a fényképet amin én vagyok levéve Anyival, husvétkor ha akararod visszaadom vagy el is küldöm, ha kell, csak szeretném nagyon megmutatni a lányoknak.

Ez a kis művészet történet oly szép disze az asztalomnak, csak kár, hogy nem olvashatok többet belőle, de most már annyira elfoglalnak az iskolai dolgok.

Csemezéknél sem voltam amióta itt vagyok, talán vasárnap sikerül oda is elmennem.

Remélem most már írsz Te is nekem hosszú levelet, hogy vagy?
sok-e a dolgod stb?

Smidtéknek ad át üdvözlétemet. Téged sokszor csókol szerető
hugod

Angyus.

Mi a program a farsangi szünnapokra?
Bp. 1907 I./25.

302. BABITS – BABITS Mihályné KELEMEN Aurórának

[Szeged, 1907. jan. 26.]

[Hiányzik]

303. BABITS – BABITS Mihályné KELEMEN Aurórának

[Szeged, 1907. jan. 26. és 28. között]

[Hiányzik]

304. BABITS Mihályné KELEMEN Auróra – BABITSNAK

[Szekszárd, 1907. jan. 29.]

[Hiányzik]

305. BABITS Angyal – BABITSNAK

[Budapest, 1907. jan. 30.]

Édes Misikém!

már igazán azt gondolom hogy nem kapod meg leveleimet, azért
is címeztem most az iskola épületbe, pedig azt hiszem eddig is jól
címeztem; ugye Vitéz utca 16. sz. a cimed? erre a címre írtam Neked

mult héten egy levelet, az előtt meg egy zárt levelezőlapot, megkaptad-e?

Szeretném, ha Te is többször írnál nekem (látod én most már harmadszor írok egymásután) hogy mit csinálsz, még mindig olyan nagyon el vagy foglalva? be jársz-e már gyakrabban Smidtékhez? gondolom hogy jól érzed náluk magadat.

Én most nem a legjobban érzem magamat, igaz ugyan hogy már tul vagyok a kollokviumokon, de mint irtam is előbbi levelemben, azok nem mentek úgy, mint szerettem volna. Most meg már nagyon érzem hogy mily közel vagyok a képesítőhöz és mennyire nem tudok semmit. Azután a torkom is nagyon fáj, mióta itt vagyok nem tudok a meghülésből kikecmeregni, s a mellett annyi dolgom van, hogy igazán azt sem tudom mihez fogjak. Haza is szeretnék írni, de úgy látszik ez csak a hét végére marad, pedig pénzem sincsen sőt már kölcsönből élek, de nem tartottam érdemesnek kérni, mivel holnap alighanem megkapom az ösztöndíjamat. Most aztán szeretnék egy párszor színházba menni, mivel 3 év alatt csak kétszer volt|:am:|, pedig ki</> tudja mikor kerülök ismét <p>Pestre. Bizony megirhatnád, hogy milyen darabba menjek el? talán egyszer az operába, egyszer meg a nemzetibe, de mibe?

Most nekünk is 3 nap<i>os szünidőnk lesz: szombat vasárnap és hétfő, (félévi szünnap.) Hétfőn <c>Csemezékhez megyek. Szombaton meg Gizi nénivel szeretnék boltba menni, hogy egy régi kalapom megfestessem nem tudom majd sikerül-e.

Igaz multkori levelemben sok mindenre kértelek, talán haragudtál is érte, de hiszen megírtam, hogy csak úgy tedd meg ha könnyen lehetséges. Most pedig arra kérlek hogy írd Te is levelet nekem hosszut mindenről szólót. Írd meg megkaptad-e eddig leveleimet s írd magadról is sokat! Csemezék is gyakran kérdezősködnek rólad, s Bimbisék is, sőt Bimbis leveledre is számít.

Tehát várom leveledet s remélem, hogy nemsokára meg is érkezik. Addig is csókollak ezerszer

szerető hugod
Angyus.

Itt ma nagy havazás van, hát nálatok, milyen az idő?
Bp. 1907. jan. 30.

306. KÚN József – BABITSNAK

[Szeged, 1907. jan. vége]

Kedves Uram,

Délután konferenciánk lesz, amely esetleg 6^h-ig is eltart és így nem biztos, hogy idején a T.-ba jöhetek.

Szíves üdvözléssel

Kún József

mérnök,

Áll. Ipari Szakiskolai tanár

307. BABITS Mihályné KELEMEN Auróra – BABITSNAK

[Szekszárd, 1907. febr. 2.]

Szombat délelőtt

Édes Misikém már egy hete ma annak hogy engem a sürgönyöddel annyira megijesztettél és azóta azt a kétségbeesett levelet kaptam tőled egyéb semmit én azután irtam azonnal sietve neked hogy még kedden a déli postával elmehetett, ma már szombat van és még semmit sem irtál nekem holott várom napról napra, igaz hogy e miatt a gyakori hőesések miatt talán itt ott el is akad a posta de Anna Néni az estve is kapott Gizitől levelet pedig oda fönn még nagyobbak a havazások, én ma csakugyan irtam jegyekért, mert Pisti is husvétra Miskolcra szeretne menni, ami azon esetre volt megigérve ha nem lesz bukti, tehát tegnap meg is hozta a bizonyítványt egyedül a földrajzban van jó a többi mind elegendő, tekintve hogy az őszi hónapokban mennyit beteg volt és sokat mulasztott hát nem is nagyon haragudhatunk érte, a pajtásai mégis csodálkoznak mert azt mondják hogy az utobbi időben mindig jobb feleleteket adott Pisti

mintsem hogy annyi elegendést kaphasson, node majd ha nagyobb lesz ezt is helyre hozhatja csak az egészsége lehessen most már kintartó adja a jó Isten! te is édes Misim bizonyosan meghűltél és most azért nem irsz pedig jobb volna reám nézve ha gyakrabban írnl ugyis mostanában hogy én is nagyon meghűltem és borzasztó kinokat állok ki a jobb felemben a miért nem is tudok aludni és így többet nyugtalankodom miattatok és különösen érted édes fiam a ki mostanában bizonyosan nagyon kifáradtál és azért keseregsz, pedig hát hisz semmi okod fizetésed mindig szaporodik és akkor minden jóra fordul, most ha a jó Isten megsegít bizon szeretnék elmenni Szegedre hisz már készültem Bajára is, de Szeged ugye nagy város ott már kapni is mindent, azután majd együtt össze válogatjuk a mire neked szükséged van hogy mozoghass a társadalmi életben, hogy eddig nem tehettem mert mint a féle egyedüli asszony létemre én is oly hamar csüggedek azután tudod hogy beteg is voltam Pisti is, most nagyanya már hetek óta tegnap kelt fel először, azt hiszem nekem is kezdenek a fogaim romlani mert nagyon fáj az egész fejem arcom csontom a jobbik felén, gondoltam te reád hogy te is így meghűthetted magad hogy nem vigyázasz magadra és ugy sajnállak hogy egyedül vagy, de azt hiszem Smidték jó emberek és csak fordulj bizalommal hozzájuk ha valami bajod van hisz Smidt Néninek is 3 fia volt hát tudja hogy van az, azután azt sem jól teszed ha hideg szobában hideg ágyban alszol, hisz már csak az én kedvemért is vigyázhatsz magadra, meg azután Angyalka is ugy félt mindig hogy a sok olvasás miatt elfeledkezel magadrol, – én és Nenne meg a Stanci danti el <k>akartunk menni ma a jurista bált megnézni itt a karzatról de biz az nem olyan hely a mi nekünk valo, de meg nekem megdagadt az arcom is Angyalka is eddig már végezhett a kolokválással: ő is kesergett mert az algebra nem ment ugy mint szerette volna hanem pechje volt mert előtte való napon Gizella Nénihez kellett zsurra menni talán meg is irta neked és pedig onét is már 9 órakor eljött mivel hogy másnapon korán kellett kelnie a kolokválásért, azóta nem is írt nekem, –

Azt hiszem azért semmi sem lehet abbol hogy Pisti Miskolcra menjen Tiborral, már csak jobb lesz ha megint együtt lehetünk

itthonn. – de ládd édes Misim mikor te olyan gyönyörű minősítést kaptál, hisz már jobbat nem képzelhetni és akkor még is azt hiszed hogy nem eléggé elismerők hisz ennél szebb elismerést nem kaphat senki most már befejeződött a félév úgy e most már nem lesz annyi dolgod és irsz nekem már csakhamar, bizonyosan látja az igazgató hogy te mennyire képes vagy azért is biz reád annyit hisz ez a legnagyobb elismerés, de ha érzed hogy valami bajod van légy bizzalommal édes Misikém édes anyádhoz hogy ideje korán segítsünk a bajon, mert már arról csak meglehetsz győződve hogy édes anyád mindig szeretettel gondol reád így hát neked is szeretned kell minket és nem szabad minden gyerekséget ketségesnek,! – Igaz a Juhász Gyulának egy verse van az Uj Időkbe 3 ik szám Én most itthonn főzök már már nem tudtunk jól enni hát te tudsz e jól enni, ebben a hidegben estve otthonn kérhetnél Smidt Nénitől némelykor egy csésze teát én is sokszor főztem tavál Metznek (ő gratulált új évre nektek is) különben Smidtnéninek mondhatod hogy elsején mindig kifizeted a fölös tartozásaid én megküldöm neked, csokolunk ezerszer Pistivel írj minél előbb sokat írj kér

édes Anyád!

308. BABITS – BABITS Angyalnak

[Szeged, 1907. febr. 9.]

Kedves Angyus!

Tudom, hogy már réges régen kellett volna neked írnom és már réges-régen akarok is írni; de ha te tudnád hogy mennyi dolgom van állandóan, nem haragudnál érte, hogy ez mindezideig elmaradt. Minden nap gondoltam rád és tartozásomra, de nappal alig lehettem itthon, vagy egyáltalán nem, este pedig olyan fáradt és álmos voltam és a nappali sok írómunkától úgy kimerültem, hogy egyáltalán nem volt kedvem még levelet is írni. Minden apróságot, minden felesleges munkát velem végeztetnek. Most, hogy négy napi szüne-

tünk van, és hogy a heti munkát (szombat este öt órakor) végre leráztam, sietek megírni ezeket a leveleket. (annyinak is kell írnom.)

Bizony jobb szerettem volna ezeket a napokat Budapesten tölteni, közzöttetek, és ez könnyen lehetett volna, mert még hamvazószerdán is szünet van; azonban így is alig tudok megélni a fizetésemből, a pesti útra egyáltalán nem jut. Ugy tudom pedig, te sem mégysz haza; írd meg nekem, mit csinálsz, hol jársz az ünnepek alatt. Mindahárom kedves leveledet nagy élvezettel olvastam. Ami a bennük foglalt kérdéseket illeti, azokat, amennyiben ráérek, teljesíteni fogom. De nem jobb volna-e ha az arcképet husvétkor vinném magammal, és adnám át neked; akkor még mindig megmutathatnád a lányoknak. Ami pedig a verseket illeti, abból szívesen leírok a számodra egynehányat, mihelyt – ráérek. De ez nem bizonyos hogy nagyon hamar lesz.

Arról nem is írsz semmit, milyen volt a Gizella néni zsurja; pedig szívesen olvasnám. –

Bimbisnek is régóta kellene levelet írnom és én karácsony óta egyre készülök is; talán az ünnepek alatt lehet. Addig is kérlek add át mindannyioknak üdvözlé~~t~~emet, Babust sem véve ki. –

Én most nem csak ifj. könyvtáros, vagyok, hanem helyettes tanártestületi jegyző is, sőt lehet hogy a kaszárnnyában az altisztek számára is kell előadásokat tartanom.

Reggel 8-tól este 6-ig dolgom van |:az iskolában:|

Csókol, és reméli hogy nem haragszol, és ha én nem válaszolhatok is sűrűn fogsz írni

Misi

309. BABITS – BABITS Mihályné KELEMEN Aurórának

[Szeged, 1907. febr. 9. és 12. között]

[Hiányzik]

310. BABITS Mihályné KELEMEN Auróra – BABITSNAK

[Szekszárd, 1907. febr. 13.]

Édes Misikém

Vettem soraid és hogy ily hamar felelek reá oka mert igazán sajnállok a nadrágjaid miatt, azt hiszem már az új év utáni levelemben is irtam a ruháid miatt hogy legjobbnak találnám ha ott egy jól renomirozott üzletben vennél egy nadrágot, és egy fekete kabátot hogy ne volnál annyira feszélyezve ha valahova menned kell, én ezt most kifizetném mert igazán sajnállok hogy nem bírsz megbarátkozni avval hogy előre meggondolni és számolni kell a kiadásainkkal én ebben semmi kétségbeejtőt sem találok mert ha körültekintünk a nagy világban látjuk hogy vagyonos emberek is mennyire keresik hogy jutányosan juthassanak szükségleteikhez, Angyus küldött az ösztöndíjából 60frtot ebből Pirnitzert akartam kiegyenliteni hol a titeddel együtt van 100 frt fizetni valóm, de Pirnitzer ez új évvel még csak számlát sem küldött tehát elvár így azt gondoltam okosan vásárolj be ott a mi szükséges mert ruha kell, légy bizalmas a Smidt Nénihez az bizonyosan tudja hol kell vásárolni talán el is megy veled hisz ők is szegényesen éltek mindig így nem talál semmit abban ha takarékoskodsz, sőt bizonyára jól tudja annak szükségességét azután ezt a nadrágokat küld szabóhoz erre nézve is kérjed meg Smidt Néni-t mond neki hogy én is tiszteltetem és kéretem szépen hogy a cselédjével ezt láttassa el, bizonyosan volt Kálmánnak is foltozó szabója, akkor azután lesz köznapi csunya időre is viselni valod így járj el a cipőkkel is és ha szükségét látod rendelj azt is hogy meg ne szorulj, az után ird meg nekem mennyi pénz kell ezekre ott ne csinálj a világért sem adósságot! fő az hogy bizalmas légy minden tekintetben és én érzem hogy ezt a gyermekeimtől meg is érdemlem most azután nézzünk utána hogy állásodban rendszerezítve légy, a mint Valló is figyelmeztetett bennünket hogy most már lehet utána járni, te fogod tudni a módját, azt gondolom igazgató Urhoz ezért különösen elmennél és szépen megkérnéd ha tehetne valamit az érdekedben én is beszélnék a főispánnal mert ugyanis Angyalka miatt is megkeresem, és most már talán ismerős is vagy annyira hogy a drága koszt helyett

olcsobb megfelelőt találhatnál talán Smidt Néni ebben is segítséged-re lehetne úgy beszéd közben előhozhatnád, baj nekem az hogy Pisti részére az ösztöndíjadat nem bírtam megkapni azutan mama is több házbért kíván tőlem, mert itt is minden drága, nekem pedig az állam soh sem többet de mindig kevesebbet ad, – Pistának tegnap ozsonára a két Bolyos fiu és Tibor voltak a vendégei és jól mulattak.

Csokollak édes fiam felelj minélelőbb és vigyázz egészségedre ebben a nagy hidegben. szerdán délelőtt írom.

írd meg azt is hogy hova teszed a sok pénzt?

[Címzés:]

T. cz.

Babits Mihály főreális-
kolai tanár Ur

Szeged

311. BABITS Angyal – BABITSNAK

[Budapest, 1907. febr. 17.]

Édes Misikém!

Igazán örültem, hogy sikerült Tőled egy levelet kicsikarnom, már is felelek rá, mert mindig azt gondolom, hogy később még kevesebb időm jut a levélíráshoz mint most.

Anyinak leírtam az itteni farsang estét, talán Téged is érdekelni fog. Minden évben már uzsona után kezdődik a hecc s tart persze éjjelen tul. Vacsora előtt mindig valami szindarab féle szokott lenni, amit csupán a III. évesek rendeznek mint meglepetést a többieknek. Az idén ez nagyon jól sikerült, bár szindarab egyáltalán nem volt. A műsort egy prolog nyitotta meg, ezt egy III. Á-s adta elő s elmondta benne, hogy mennyit törtük a fejünket a program elkészítésén. Ezt egy vig zenéjü négykezes, majd egy monológ követte „Ha férfi volnék” címmel. Ezután egy előkép volt, hol 9-en, mint görög nők szerepeltünk. Most egy „Tíz perc közben” című dialog következett s utána magyar dalokat zongoráztak. A 7ik pont ismét

egy előkép volt, „Zavarban” címmel, itt én is szerepeltem a nyári kék ruhámban. 8. Tréfás duett, tárgya: A házi ur felmondja a lakást egy vén kisasszonynak, mert nincs nyugta a kisasszony macskáinak nyávogásától. Ez volt az egészben a legmulatságosabb. Ezután „Viráglopás” címmel egy magyar ruhás előkép, majd egy japántánc következett, <Ez> mit 10.-en táncolták nagyon szép japán jelmezben, melyeket a színháztól béreltek. Végül egy zongora játék s ezután plakátok következtek. Ezeket is a lányok adták elő. Így a Kneip féle maláta kávé hirdetését, csukamáj olaj, tinta, Mautner féle retek stb hirdetései. – Vacsorára <o>itt volt az egész tanári kar, Csemezeiktől a néni, Pali és Jonka is, kik a vacsora utáni táncra is itt maradtak.

Azt irod, hogy keveset irtam Kelemenék zsurjáról, hát mert nem volt mit írnom róla. Volt ott valami 16 ismeretlen fiatal ember és 5 ismeretlen lány, így aztán képzelheted, hogy nem valami jól érezhettem magamat, hozzászámítva még azt is, hogy ez éppen kollókvium időben volt, amikor legtöbb dolgom lett volna, s így a tanulás is folyton izgatótt.

Nem bírom megérteni, hogy jutsz Te ahhoz hogy a kaszárnýában is taníts? – A fényképet jó lesz, ha csak husvétkor adod is át, de verseket szeretném ha előbb küldenél. Sajnálom, hogy oly sok dolog van, de azt hiszem nekem még rosszabb, mert a sok dolog mellett még drukkolnom is kell a képesítőtől.

Bimbiséknél tegnap voltam, de csak rövid ideig, átadtam üdvözlétedet, éppen vendégjük volt, Szászi személyében. Különben írj Bimbisnek is, amint ráérsz, mert úgy látszik számított leveledre.

Anyi irta, hogy Pista bizonyítványa tele volt elégséggessel, de sok mulasztása dacára még ennek is örülni kell.

Én ma egész délelőtt Descartessel és Backonnal vesződtem, t.i. felelés lesz neveléstörténetből, most pedig trigonometriát kell tanulnom, ezért sietek is már levelemmel s csak arra kérlek ad át Smidtéknak üdvözlétemet s a néninek kézsókomat. Téged is számtalanszor csókol s leveledet mindig örömmel várja

Angyus.

Bp. 1907. II./17. vasárnap ebéd után.

312. BABITS Angyal – BABITSNAK

[Budapest, 1907. febr. 18. és márc. 7. között]

[Hiányzik]

313. BABITS István – BABITSNAK

[Szekszárd, 1907. febr. 21.]

Édes Misikém! Édes anyám azt hiszi, hogy nem kaptad meg utolsó levelét, mert már naponként várja feleletedet írd hát azonnal, mert ha anyika egy ideig nem kap levelet akkor azt hiszi, hogy bajod van, és agodik miattad. Mostan februárban feleltem ezekből a tantárgyakból: Latinból 1/2 és 2-re, Magyarból: két 1-esre, és Földrajzból egy 1-re, Hittanból két 2-re. Most már a január és február hónapokban jobban tanulok. A gimnázisták március elején rendeznek színházi előadást, melyben Sanyi is részt vesz. Mikor írsz már nekem is levelet? Ma nagyanya születésnapja. Csókollak ezer-szer vagyok szerető öcséd

febr. 21én

István

[Címzés:]

Babits Mihály

tekintetes főreáliskolai

tanár urnak

Szeged

314. BOROSNYAY Károly – BABITSNAK

[Szeged, 1907. febr. 24. után]

Kedves Misim!

Homor igazgató úr kéret, hogy holnap reggel 8 órára jöjj fel az

igazgatói irodába, hogy a korrekturát az <e> Engel féle nyomdába elvihessed. Hétfő d.u. 5 órára kérj új korrekturát. A memor.-hoz szükséges borítékokról el ne feledkezzél.

Ölel sz. b.
Károly.

315. BABITS Mihályné KELEMEN Auróra – BABITSNAK

[Szekszárd, 1907. márc. 1.]

Édes Misikém már ismét oly sokáig váratsz leveledre pedig naponkint várom és félek hogy megbetegedhettél, írd azonnal hogy ne kelljen annyit aggodnom miattad, Angyustol tegnap kaptam levelet, arra kér hogy szeretne husvétra egy Csemez leányt magával hozni, nem feleltél utolsó levelemre melyben azt irtam hogy vegyél ott egy öltözet ruhát cipőt hogy ird meg mibe kerül akkor én megküldöm az árát, hát miért nem írsz, igazán elszomorítasz hogy oly keveset gondolsz reánk, Pistika is írt n[eked egy kár]tyát ő is szeretné ha már ír nál neki levele[t. A s]zabadkai városi tanácstól érkezett cimedre eg[y levél té]rti vevénnyel, Szegedre cimeztettem, talán csak most kapod vissza a folyamodásod? januárus 17ki „Pesti Naplóban” olvastunk tőled egy szép fordítást „Nietsché”ből, a Várkonyi Sándor figyelmeztette rá Anna Nénit, és kívágta és elhozta nekem, miért dolgozol oly sokat nem gondolsz az egészségedre, most már tul vagytok az országos kongresszustokon most már írd mindenről, csokolunk csokol szerető Anyád.

Beszélhettél e Negyessi professzor Urral a saját ügyeidről is? írd sokat már harmadik hete hogy mit sem tudok rólad, hát Smidték hogy vannak jelents tőlem üdvözlötet náluk, a gymnázisták előadása ma lesz a hol Sanyí is szerepel, Pistika nagyon szeretné ha elmennék vele, megnézni, a napokban meglátogattak Ilka Néniek Sárbogárdrol téged is emlegettek írd azonnal mindjárt

szombat délben

csokollak

[Címzés:]
Tekintetes
Babits Mihály főreáliskolai
tanár ur
Szeged

316. HALASSY Szilárdné BABITS Ilona – BABITSNAK

[Szekszárd vagy Sárbogárd, 1907. márc. eleje]

[Hiányzik]

317. BABITS – BABITS Istvánnak

[Szeged, 1907. márc. 3.]

Kedves Pisti! Nagyon örülök, hogy már jobban kezdesz tanulni, csak aztán maradj is meg mellette. Mostanában épen beszéltem egyik tanároddal, aki Szegeden volt; remélem hogy a szorgalmad állandó lesz. Sanyinak add át gratulációmat. Nagymamának, Nennének kézcsókomat add át és Imre bácsinak is.

[Címzés:]
T.c.
Babits István
gimn. tanuló urnak
Szekszárd
László u. 1272.
Tolnavármegye.

318. BABITS – BABITS Mihályné KELEMEN Aurórának

[Szeged, 1907. márc. 3. vagy utána]

[Hiányzik]

319. BABITS Mihályné KELEMEN Auróra – BABITSNAK

[Szekszárd, 1907. márc. 6. vagy 13.]

Édes Misim leveled aggodalomba ejtett hogy ha influenzás vagy és nem ápolod magad hogy nagyon megbetegedhetsz azért kérlek tartózkodj néhány nap egészen a szobában hogy helyre jöhess mert látod ez a tavasz igen sok súlyos betegséget mozdít elő, az Isten áldjon meg és vigyázz az egészségedre tudod mennyire féltetek a betegségtől miután ugy sem vagy eléggé erős, az igazgató bizonyára enged néhány napot a meggyógyulásodra, mert látod ha izzadsz egész éjjel azután ha reggel hideg szobába mosodsz öltözől ez valóságos betegség szerzés, azért fűtess be mielőtt felkelnél, és nagyon vigyázz az izzadság után az újabb meg hűléstől erre kér édes anyád; a vasuti jegyeket itt küldöm evvel haza jöhetsz ha el nem vesztetd.

Pistika igen örül a levelező kártyának a mit küldöttél nehogy már letedd a téli kabátot ha mindjárt kopott is de most lehet legjobban meghűlni március és áprilisban írd meg mennyi pénz kell neked a hazautazásra? hát Ilka néni levelét kibetűztet e már és mely okból zavar téged az írásával? írd nekem legalább egy kártyán hogy hogy érzed magad és vigyázás e magadra?

Csokol szerető Anyád,

Szerdán délután

320. BABITS Angyal – BABITSNAK

[Budapest, 1907. márc. 8.]

Kedves Misi! Anyi is írja, hogy nem kap Tőled levelet, én is hiába várom, pedig most már szeretném tudni azt is, hogy mikor kezdő- ott a szünidő s nem utazhatnánk-e ismét együtt, bár nem hiszem, mert én már szerdához egy hétre mehet<ünk>ek. Kérlek írd meg, hogy Te is mikor jöhetsz! Multkori levelező lapom nem kaptad meg?

Soraidat várja és sokszor csókol szerető hugod

Angyus.

Bp. 1907 III./8.

[Címzés:]

Tekintetes

Babits Mihály főreal isk.

tanár Urnak.

Szeged.

Vitéz utca 16. földszint jobb.

321. BABITS Angyal – BABITSNAK

[Budapest, 1907. márc. 18.]

Kedves Misi! Mivel én is csak szombaton mehetek, azt hiszem együtt utazhatunk. Tehát ird meg kérlek jöhetsz-e Te is szombaton, akkor ismét találkozhatnánk úgy mint karácsonykor a pályaudvar II. osztályu váró termében s 3 órak<k>or együtt folytathatnók az utazást. Ez esetben arra is kérnélek volna-e Neked annyi pénzed, hogy nekem 2 ft. erejéig kölcsönözhetnél? Felelj kérlek azonnal kérdéseimre, mert különben hazuról kell pénzt kérnem. Nagyon szeretném ha együtt utazhatnánk, tehát ha lehetséges végez<ni>d ugy dolgaídat.

Remélem most már nem váratsz soraidra, hanem azonnal megírod a biztosat. Én jól vagyok, de tömérdék a dolgom, ezért sietek levelemmel is. Ezerszer csókol a viszontlátásig szerető hugod

Angyus.

Felelj azonnal!

Bp. 1907 III./18.

[Címzés:]

Tekintetes

Babits Mihály főreal isk.

tanár Urnak

Szeged

áll. főreál iskola.

322. BABITS – BABITS Mihályné KELEMEN Aurórának

[Szeged, 1907. márc. 21. előtt]

[Hiányzik]

323. BABITS – BABITS Angyalnak

[Szeged, 1907. márc. 21.]

Kedves Angyus. Levelezőlapodat késve kaptam meg s ez az oka hogy csak késve felelhetek rá. Én valószínűleg holnap péntekről szombatra virradó éjjel utazom Bpestre, s meglátogatva Bimbiséket szombat reggel, megnézem a tárlatot, és aztán d.u. 3 órakor veled együtt utazom tovább. Két forintot azt hiszem fogok tudni kölcsönadni neked; ha nem, akkor Bimbistől kérek; e részben tehát ne aggodj. Azt hittem hogy már Csütörtökön utazhatom s ez értelemben sürgönyöztem haza is; de sok dolgom miatt el kellett halasztanom. A viszontlátásig csókol

Misi

[Címzés:]

Ő nagysága

Babits Angyalka

urleánynak

Budapest

VII. István ut. 93.

Erzsébet-nőiskola.

324. BABITS – BABITS Mihályné KELEMEN Aurórának

[Budapest? Szeged? 1907. ápr. 1.]

[Hiányzik]

**325. BABITS István és BABITS Mihályné KELEMEN Auróra
– BABITSNAK**

[Szekszárd, 1907. ápr. 7. és 11. között]

Kedves Mísi! Elutazásod után mindjárt másnap estve megkaptuk kártyádat, amikor anyika Angyalal és a Kamarás lányokkal megjött a „gyermeknapról”. Ugyanakkor a te címedre kaptunk „Szeged és vidéke” című lapot, amelyben volt egy fordítás angolból az volt a címe „A halál” és a te neved volt alája írva. –

Itt látom hogy Pistika kezdett neked levelet írni tehát én folytatom, most voltam ép a késéért a mit már egy hete elvittem az orvosához de bizon ma sem kész tehát elküldöm így, mert a nadrágod már vasárnap megjött és szép lett, tudod hogy várod is tehát már nem kések a késed miatt bár restellem de talán ott jobban és hamarabb meg is csinálják, sütöttem ma egy kis piskotát és megtöltöttem talán fogod szeretni, küldöm még az itthonn hagyott fehérneműid is, egy ing a mit csak magam vasaltam ki puhán mert tudod mily nehéz kivárni a vasallonét 2 drb zsebkendő, 1 régi gatyá és 2 uj most van 5 drb uj gatyád, akartam még legalább két pár harisnyát is venni neked de nézd elfeledtem, bánom is, de ha megszorulsz vehetsz ott 30 krért kapni párját a mi elég jó lesz, a nadrágod zsebjébe betűztem a gyűrűdet, most már vigyázz reá mert minden kő egy korona, – Angyus ma írt hogy mit sem tud rolad tehát írj neki is nekem is minél előbb, hogy vagy a köhögéssel elmúlt e már? vigyázz e egészségedre ezt a kis csipkét Smidt Margitkának küldi Stanci danti itt feledte taval. – csokollak édes Misikém!

326. BABITS – JUHÁSZ Gyulának

[Szeged, 1907. ápr. 11. előtt]

Kedves Juhász!

Hosszú hallgatásodért mindaddig nehezteltem, míg meg nem tudtam, hogy beteg vagy. Akkor beteg állapotodban nem akartalak soraimmal is zavarni; most azonban már tehetem – mert végre is

nem írhatom ki magamból az irántad való aggodást és érdeklődést – hogy hírt ne kérjek tőled magad felől: hogyan vagy? hol vagy? Dolgozol-e? Csak a lapokban látom itt-ott a nevedet, de ez nem nyugtat meg; s Kosztolányival nem levelezvén semmi sem jut fülembre rólad: Baranyai Z.-nal pedig sokszor emlegetünk. Hacsak teheted, írd néhány sort: ezt megérdemlem tőled. Sokat írhatnék, de azt sem tudom, e sorok megtalálnak-e.

Babits Mihály

[Címzés:]

Juhász Gyula tanár úrnak

Kath. algimnázium. Máramaros-sziget.

327. JUHÁSZ Gyula – BABITSNAK

M.Sziget, 907. ápril.

[Máramarossziget, 1907. ápr. 11.]

Kedves Babits, először is köszönöm azt a finom, okos fátyolt, amelyet tragikus közelmúltamra vetsz és én is spartai rövidséggel írom: már jobban vagyok.

Hányszor gondoltam rád lázaim közepette... de már megint a múlt... A mi a jövőt illeti: májusban állítólag pedagógiázom, remélem, olyan szép sikerrel, mint te... Megint a múlt! Kosztolányi teljes címe: Kosztolányi, B.N. szerk. VI. Eötvös u. 33. Apropos: A nászinduló, illetőleg La marche nuptiale hogy tetszett? Az öreg Keszler Józsi – a ki egyébként elég műveletlen modern irodalmilag – igen okos és találó dolgokat mond róla, a zene romantikus és veszedelmes jellegéről, a szerelmi házasságról stb. stb... Olvasom szép, de gyér fordításaidat lapunk főhelyén és mellékhelyén. Baranyai Zoltánnak add át tanári üdvözetemet és üdvös intelmemet: épater le – non bourgeois, mé proletar! A Munka Szemléje és egyéb ügyek esztétikai nivója és szempontja végleg kijózanított minden ilyen emberi szolidaritásból.

Mit szólsz a mi (reakciosok) nagy írónk, Tóth Béla gyors végéhez? Mit szólsz a magyar író villámgyors karrierjéhez, mihelyt elpatkol. Egyszerre milyen „jótékony hatású, nemes gerjedelmű, okos, mély és igaz” lőn minden ellensége szemében. Még a Vidéke is megbocsát neki. – És mit szólsz hozzá, hogy a Thália társaság milyen nagyszerűen propagálja a modern drámát, Ibsentől D’Annunzióig? –

És mit szólsz ahhoz, hogy itt, Európa Keletén rábukkantam (én is „forráslátó” vagyok) egy párislátott emberre, a ki Bródy, Heltai, Malonyai barátja és Munkácsy személyes ismerőse, a ki a német, francia, olasz litteraturát behatóan ismeri, a ki a Jövendő kritikáit írta volt! Ő viszont kinevezett a legnagyobb modern magyar lírikusnak, a mi itt, a medvék és néptanítók országában bélyegmentesen történik. Remélem, sikerült levelet írnom, a mely Petőfi szerint mintául szolgálhat: „Nincs szamarabb, mint az okos levelek!” Nagyon kérlek, ha tőled kitelik, folytasd ez irányú működésemet. És írd lapunkba! Tiszteelő barátod

Juhász Gyula.

[Címzés:]

Tek.

Babits Mihály

tanár Úr

Szeged

Főreáliskola

328. BABITS István – BABITSNAK

[Szekszárd, 1907. ápr. 14.]

Édes Misikém!

Anyúkám már három napja fekszik az ágyban és nagyon aggódik miattad, mert még azt sem írtad meg hogy megkaptad-e a küldeményt!? Hogy megkaptad e már és tetszik e neked a nadrág?

Nincs-e valami bajod írd meg? Azzonnal írd meg. És ha valami bajod van, azt is írd meg hogy segíthessünk rajtad. csokolunk sokszor várjuk a leveledet. Én nekem most nincs semmi bajom? Sanyi azt a játékkot most festi ki hisz tudod mít? Csokol ezerszer:

szerető-öcséd:
István.

[Címzés:]
Babits Mihály
tekintetes főreáliskolai
tanár urnak
Szegeden
Vitéz utca. 16. sz.

329. BABITS Angyal – BABITSNAK

[Budapest, 1907. ápr. 16.]

Kedves Misi! Már megérkezésem óta folyton akarok Neked írni, de sohsem, jutok hozzá, annyi a dolgom. Haza is még csak egy levelet irtam, s tegnap írta Pistika, hogy Anyi megint beteg, fekszik, meghült és köhög. Mi mostmár elkezdtük a képesítőre való készü-lést, holnapután meg már meg lesz az írásbeli képesítő tanításból, t.i egy tanítási tételt kell kidolgozni, amit majd képesítőn is el fogunk tanítani. Elmult-e a meghülésed s hogy érzed magad, írj Anyinak is hogy létedről, mert Pista írta, hogy várnak leveledre. Vajjon most is még annyira el vagy foglalva mint husvét<kor> előtt? – Tudod-e hogy Buday Béla milyen nagy beteg, a gyomor huruthoz tüdő gyu-ladást kapott, s folyton magán kívül van, Dezső, Kálmán, Klárka mind itt fenn vannak.

Remélem felelsz levelemre, én írnék többet is, de nincs időm, te-hát Isten veled,
sok csókot küld

Angyus.

Bp. 1907 IV./16.

[Címzés:]

Tekintetes

Babits Mihály főreál isk. ta-
nár Urnak.

Szeged.

Vitéz utca 16. földszint jobb.

330. BABITS – BABITS Mihályné KELEMEN Aurórának

[Szeged, 1907. ápr. 26. előtt]

[Hiányzik]

331. BABITS Mihályné KELEMEN Auróra – BABITSNAK

[Szekszárd, 1907. ápr. 26.]

Édes Misikém vettem egyszerű és csukott kártyád és igen sajnál-
lak hogy fogaiddal szenvedtél ismét, majd a nagy vakációban mind
megplombiroztatjuk addig is vigyázz hogy ebben a szeles időben
meg ne hülj dugd be a füled azon a felén a hol a fogad fáj, Margit-
ka majd ad egy kis vattát, sajnállak azért is hogy szükölködnöd kell
a pénzzel de hisz szerdán már elseje lesz és te akkor pénzhez jutsz
én csak 3 kán kapok pénzt, Angyal is azt panaszolja hogy kifogyott
pénzéből de ő neki meg kell várnia míg az ösztöndíját megkapja de
még most sem tudják mikor, írja Angyus hogy irt neked de te nem
felelsz, – most fizettem ki Pisti utolsó tandíj részletét erről már meg
is felejtkeztem és szinte rosszul esett, Ugy hallom Kamaráséknál
nagy Béla napot tartottak volt fiatalság is, szegény Sanyinak is már
érettségi díjat kellene fizetnie és atyja nem küld neki egy garast
sem, azt mondja alig tud tanulni ezen gondtól, Anna néni ruháit is
mind adosságra vette neki, a kereszt szülei Roza néniék sem haj-
landok rajt segíteni. – én is még mindig érzem meghülesi bajaim,
Bimbis Szolnokon van főnökével hivatalt vizsgálni egy egész hétig.

Hallottad ugye hogy szegény Budai Béla milyen gyógyíthatatlan beteg, soha sincs eszméletnél. Kálmán bátyja is meglátogatta de azt mondja hogy csodának kellene történni ha meggyógyulna. Irja Angyus hogy a tanítás írásbelin már átesett jó sikerrel de fél drukkol a többitől, a matematika tanárnéjük 6 hetes szabadságot kért és így Csemez bácsi helyettesíti, nagyot csodálkozik ő majd a mint Angyal írja hogy mily buták vagyunk mindannyian a matematikában!

Írj te édes Misim többször nekem és ne csak olyan oda vetett, néhány szót!

Smidteknél jelents üdvözetet részemről.

Nagyanyáék Pistika csokolnak

csokollak szeretettel Anyád.

péntek délután

[Címzés:]

Tekintetes Babits Mihály

főreáliskolai tanár Urnak

Szeged

Vitéz utca

332. BABITS – APPONYI Albertnek

Szegeden, 1907. május havában

[Szeged, 1907. máj. 8. után]

Nagyméltóságú gróf Apponyi Albert

m. kir. vallás-és közoktatásügyi miniszter urhoz

Budapesten

kérvénye

Babits Mihály szegedi m. kir. áll. főreáliskolai okl. h. tanárnak.

melyben egy félévnek havi 200 korona áll. segéllyel a parisi egyetemen való tölthetéséért folyamodik

<-db melléklet>

Nagyméltóságu Miniszter Ur!

Kegyelmes Uram!

Alólirott a szegedi m. kir. állami főreáliskolán a latin nyelv okleveles h. tanára azon alázatos kéréssel járulok a Nagyméltóságu miniszter ur elé, méltóztassék lehetővé tenni, hogy a jövő tanévben egy félévet a parisi egyetemen latin filológiai és román tanulmányokkal tölthessek és e célra féléven át havonként 200 (kétszáz) korona segínyt számomra kiutalványozni kegyeskedjék.

Céljaim a következők:

1./ a korunkban ismét lendületet vett francia klasszika-filológia forrásaiból tökéletesíteni latin szakismereteimet;

2./ meggyőződésemléven, hogy a reáliskolai latin tanításnak is simulnia kell a reáliskola szelleméhez, a Parisban rendelkezésemre állható forrásokat, könyvtárakat és muzeumokat akként használni fel, hogy tanulmányaimat a reáliskolai latinoktatásban lehető legcélyszerűbben alkalmazhatókká tegyem;

3./ a francia nyelvben, melyet irodalmilag teljesen ismerek, gyakorlatilag is tökéletesíteni magamat s főleg a latin és francia nyelvek viszonyát, melynek ismerete a reáliskolai latintanításban oly nélkülözhetetlen, közvetlen forrásokból behatóbban tanulmányozni;

4./ a magyar és francia irodalom viszonyáról, melyet történetírásunk eddig meglehetősen elhanyagolt, irodalmi működésre képessé nevelni magamat.

E célok egyszersmind munkaprogrammomat – és tervemet is jelzik.

Bátorkodom még megjegyezni hogy kérésem teljesítését nézetem szerint a következő személyi körülmények különösbbe indokolják:

1./ klasszika-filológiai tanulmányaimat, mint szakvizsgálati folyamódásomhoz mellékelt életrajzom és a vizsgáló bizottság által kitűnőnek elismert latin nyelvű szakvizsgálati értekezésem mutatják, eddig is főleg francia és nem német forrásokból kezdtem; tanulmányaim kiegészülését ennél fogva szintén csak francia forrásoktól várhatom;

2./ mint reáliskolában a latin nyelv tanára francia nyelvismeretemet eddig is sikerrel alkalmaztam s ezután még nagyobb mértékben óhajtom alkalmazni;

3./ a latin és francia nyelv viszonya s a latin irodalom hatása a franciára szintén speciális tanulmányaim körébe tartoznak;

4./ mint a magyar irodalom tanára, a magyar és francia irodalom kölcsönhatásának bővebb ismeretét a reáliskolai magyar irodalomtanításnál nemcsak hasznosnak, hanem feltétlenül szükségesnek, s magamat ez irányban való irodalmi működésre is alkalmasnak tartom: bízva a tanárvizsgáló bizottság véleményében, mely az összehasonlító irodalomtörténet módszereivel dolgozott magyar szakvizsgálati dolgozatomat kitűnőnek ítélte;

5./ a német és angol nyelvek ismerete céljaim elérésére szintén alkalmassá tesznek.

Kérésemet megújítva maradok a Nagyméltóságu Miniszter urnak kész szolgálja,

Kelt Szegeden, 1907. május havában,

Babics Mihály,
szegedi áll. főreáliskolai
okl. h. tanár.

333. BABITS Mihályné KELEMEN Auróra – BABITSNAK

[Budapest, 1907. máj. 9.]

Édes Misim Szerdán délben érkeztem Bpestre Angyushoz', Bimbiséknél szálltam hozzád is óhajtók ellátogatni a mint ígérém, innét Bpestről indulok [:pénteken:] szombaton reggel azaz 11én a gyorsvonattal és Szegedre érkezem délben 12 óra 40 perckor, jöjj tehát és várj a vonatnál csokol szerető Anyád.

[Címzés:]
Tekintetes

Babits Mihály főreáliskolai
tanár
Szeged
Vitéz utca

334. BABITS Sándor – BABITSNAK

[Szekszárd, 1907. máj.12.]

Kedves Misi!

Egy nagy szivességre kérlek. Kérlek szépen írd meg, odaadhatnád-e nekem a latin írásbelire a Finale-szótáradat, tudnád-e 3-4 napig nélkülözni?

Nagy szivességet tennél velem; próbáltam én is másoktól kérni, de társaim szemesebbek voltak, mint én, és megelőztek. Latin tanárunk is mondta, hogy szerezzük be az írásbelire a Finale-szótárt, annál is inkább, mert gyengék vagyunk és nekem, ki k.b. legjobban rá vagyok [szorulva:], már nem jutott. Ugy-e Misi megírod, hogy elküldheted-e, vagy nem? Pénteken lesz az írásbeli, kérlek szépen minél előbb tudatni. Ha szükséged van rá, írásbeli után rögtön postára teszem.

Vizsgáljunk java része már megvolt; ma is szörnyen megnyaggtak bennünket. Fizikából többen még csak bele sem tudtak kezdeni tételükbe, de nemis lehetett elkészülni magyarból, fizikából és filozófiából egy délután.

Szerencsénk, hogy nem a főigazgató jön érettségire, mert itt ugyan bő aratása lenne! Egyikőnk díszebb alak a másiknál. Tanáraink tudom örülnek, ha egyszermár lerázhatnak nyakukról, többször említették már, hogy jobban össze sem lehetett volna bennünket válogatni!

Pünkösöd első napján lesz a zászló-avatásunk. Csakhogy egyszer már ezt is megértük! Már 10-ik éve, hogy megnyílt a gimnázium, és azóta mindig gyűjtöttek a zászlóalap javára és ezen hosszú idő alatt még sem gyűlt össze több, mint 500K. Két éve, az országos tornaversenyen, minden intézetnek legalább nemzeti színű <lobo> zászlója volt, és nekünk még az sem, most hogy mi is részt veszünk a kerületi tornaversenyen, végre-valahára rászánta magát igazgatónk.

Tudom örültél tegnap Auróra néninek. Pisti már nagyban várja haza anyikáját, ma is emlegette, hogy [:holnap:] este már megjön ám! Most elég jól néz ki; kapott egy karikát és egész délután amellett szalad; néha-néha bepillant hozzánk is, azután megint megy karikázni.

Én is már beleuntam a sok tanulásba, pedig még csak meg sem kezdődtek a kemény napok; de a jó Isten segítségével majd csak azo[:ko:]n is túlesünk.

Mégegyszer ismétlem kéretem, ugy-e leszel szíves Mísi minél előbb válaszolni?

Ölel szerető öcséd
Sándor.

335. BABITS Mihályné KELEMEN Auróra – BABITSNAK

[Szekszárd, 1907. máj. 15.]

Édes Misim! Hétfőn estve érkeztem haza, vasárnap délután Angyussal és Bimbisékkal voltunk hétfőn délelőtt még benn voltam a városban és édes apika olaj képenek vettem egy szép rámát, a ruhád már javitom és holnap hihetőleg délután postára adom talán a nyári tennis inget is hozzá teszem Smidtéknek add át még sok köszönetem és szívélyes üdvözetem, voltatok e azon napon vizitbe? remélem nincs semmi bajod fürödtél e? Angyalkát igen igen megdicsérték pénteken hogy nagy logikával tanított irj neki is nekem is. csokollak Pisti és szeretettel.

[Címzés:]

Babits Mihály főreálisko-
lai tanár Urnak
Szeged
Vitéz utca 16 sz.

336. BABITS Mihályné KELEMEN Auróra – BABITSNAK

[Szekszárd, 1907. máj. 16.]

Édes Misim tegnap irtam egy levelező kártyát haza érkezésemről, ma küldöm ruhád sajnálom hogy a kabáthoz való nadrágot nem tudtam összeigazítani mert már igen elviselt kivasaltam azonban helyette ezt a másikat és meg is varrtam ha talán megszorulnál nadrágban, vagy az utra vagy esős időben jó lesz, küldöm a kalapod de leerősítettem a skatulyához azért a skatulya fenekén vágd fel ollóval azt a kis fehér cernát, de ki ne rántsd a kalapot mert különben elszakad, ugyancsak a kabát gallérja is oda van erősítve tehát mielőtt kiveszed vágd fel, tegnap eladtam egy régi öltözetet annak az árát bele tűztem a mellényed zsebébe 3 frtot, a jövő hóban már nem tudom küldhetek e azért nagyon kellemes volna reám nézve ha kijönnél a havi gázssal hisz most már a fűtés pénz a zsebedben maradhat zsebpénzül Bimbis bizon nem kapott már az operába jegyeket mert már egy héttel előbb mind lefoglaltatott miután az operának vendége volt képzelheted mennyire sajnáltuk Angyussal hogy nem mehettünk a mint terveztük, írj nemsokára Angyalnak is mert már igen zugolodik. Pistika 2 napot mulasztott megint mert teljesen berekedt, csókolunk, ölel szerető Anyád.

Ezt a skatulyát eldobhatod de a mit a multkor küldtem azt nagyon szeretném ha haza hozhatnád

337. BABITS Mihályné KELEMEN Auróra – BABITSNAK

[Szekszárd, 1907. máj. 26.]

Megint mit sem tudok rolad édes fiam a mióta itthonn vagyok miért nem irsz én már kétszer irtam azóta neked is Angyalnak is, ő felelt is mind a kétszer csak te hallgatsz oly régen megint, még azt sem tudom kaptad e küldeményem mind és hogy hasznát veszed e? avagy talán ismét bajba vagy és restelled velem közölni? írj már sokat egyszer mindenről, Pista tegnap kiránduláson volt az osztállyal és tanárokkal egész napra és igen boldogan tért haza estve, a felsőbb

4 gim. osztály Székesfehérvárott van torna versenyen köztük Sanyi is a kit itt is megtapsoltunk a mult napokban. Irj azonnal hogy már tudjak rólad valamit édes Misim ti is kirándultok talán vagy elfeleded hogy én mennyire érdeklődöm érted, hát Angyalkának írtál e már? ma vizitelt nálunk az uj káplán Kaposi a ki távoli rokon is, Csokol szeretettel édes Anyád.

[Címzés:]

Te[kin]t[e]tes Babits Mihály főreáliskolai
tanár Urnak
Szeged
Vitéz uca 16 sz.

338. BABITS Angyal – BABITSNAK

[Budapest, 1907. máj. 30.]

Kedves Misi! Már igazán haragszom rád, hogy rólam tudomást sem veszel, pedig most biztosan nekem van több dolgom s látod Te mégis eszembe jutsz. Én tegnap és tegnap előtt tuestem az írásbeliken s most ujból kezdődik a nagy tanulás a szóbelire, ami körülbelül 20-án lesz, s azután még a tornaképesítő s azután – talán együtt tud[...utazha]tunk haza, igen? Ma emlegettü[nk Bim]bisékkal, hogy nem-e töltsz meg[int] fönn egy |:/| napot? Most már az utolsó [termi]nus hogy Töled verseket kérjek, nagyon szeretném megmutatni a lányoknak, azért kérlek küldj a verseidből, válogass ki egy párat, amit gondolsz hogy tetszik a lányoknak, vagy ha |:/| nem érsz rá küld el a hogy vannak én vigyázok rájuk s ismét visszaszolgáltatom. – Hogy vagy? mit csinálsz mindig? Minket most gyakran visznek kirándulásra, holnap is a Svábhegyre megyünk. Remélem most már kapok Töled levelet és verseket is, miket mielőbb elvár s addig is sokszor csokol

Angyus

Bp. 1907 V./30.

[Címzés:]

Tekintetes

Babits Mihály főreal iskola[i]

tanár Urnak

Szeged.

Vitéz utca 16. földszint, jobb.

339. BABITS – BABITS Mihályné KELEMEN Aurórának

[Szeged, 1907. jún. 15. előtt]

[Hiányzik]

340. JUHÁSZ Gyula – BABITSNAK

Lónyai ut 12. M.Szíget.

[Mámarossziget, 1907. jún. 15.]

Kedves Babits, magának <irtam és> irtam és maga hallgat. Ez a fátum. Sokan irnak nekem és én hallgatok nekik. Pardon, lám egészen elfeledtem, hogy per tu vagyunk, annyit hallgattunk! Sebj! Ez a szélcsönd a mely a nagy vihart megelőzi. Hiszem és remélem, hogy sok mindent csináltál, hallgatag bölcs barátom. Lirát, drámát, epikát, essayt és mi van még a világon?

Remélem, hogy drámád – amaz egyfölvonásos – már készül a világot jelentő deszkákra, essaydet már nyomja Athenaeum vagy Franklin és új dalaid légioja készül megostromolni a magyar Parnasszust, a hol jelenleg Sajó Sándorok csiripolnak. Mit szólsz most Kosztolányihoz és mit az én kritikámhoz, a melyről fogalmam sincs, hogy igaz-e, jó-e, szép-e? <Én> Mik a legujabb irodalmi szenzációk és revelációk?

Olvastad e Míkszáth Jókai biográfiáját? Én ettem, mint Arany az Iliászt.

Szuverén pongyolaság, olimpusi kényelem, isteni röhögés, mese-mese mese az egész. A legérdekesebb magyar írások egyike.

Szerintem. Én – egyébként – letettem sikerrel a pedagógiát, diplomám van, csak pénzem nincs kifizetni. Mi van Szegeden, mi a terved, hol találkozunk? Én 30án otthon leszek talán. De te persze szintén otthon. Hát írj legalább, a mint e firkát kapod, legalább anyit, mint én.

Ölel Juhász Gyula.

[Címzés:]

Tek.

Babits Mihály

tanár Úr

Szeged.

Főreáliskola

341. BABITS Mihályné KELEMEN Auróra – BABITSNAK

[Szekszárd, 1907. jún. 17.]

Édes Misim eddig már vetted a pénzt és csodálkozol hogy oly sokat küldtem pedig magad is tudhatod mily szükiben vagyok a pénznek, de látod talán az utalványon is hogy én tiz koronát irtam azonban Imre bácsit kellett megkérnem hogy Bábi elvihesse a postára ő meglátta és igen szívesen ajálnt a részedre még 10 koronát, bár mint mondja ő is szükében van de tudja hogy ilyen fiatal embernek mint te vagy mily jól esik ha pénze van, tehát én is megörültem és kijavítottam az utalványt 20 koronára megkaptad szombaton reggel ugye? most már több pénz nem kell neked és hazajössz 30adikán azt hiszem bár erről mit sem irtál, joformán Angyal is csak akkor jön Palival és így ismét együtt jöhettek csak irjad meg neki is nekem is. – Pistának bizon az utobbi időben egy VII ik osztályut fogadtam a ki a számtanban segíti mert rosszul áll, adná Isten hogy Svirián meg ne buktatná hogy elmehetne Miskolcra mert ez jót tenné neki a ki olyan rossz börben van. Tegnap voltunk Stanci dantival a temetőben, a ki Smidt bácsi sirjára gyönyörű rozsa koszorút és csokrot tett, mond el Smidt Néninek üdvözetemet, igaz! beszéltél e

már velők a lakás dolgában?, én úgy gondolom ha Smidt Néni ki is adja a két óra jobb lakót úgy sem kap és akkor téged ismét vissza vesz, a könyveidnek lesz hely a padláson vagy ládában valahol, mert nem szeretném ha ismét fizetned kellene, úgy ki pénzelttem most magam és pedig ha Pali is megjön többre lesz szükség a háztartásban is, és a jövő hoban én már meg leszek fosztva Angyal nevelési pótlékától is és meg sem folyamodhatom többé, de meg szeretném ha Angyalkával bemehetnétek Pécsre is, a héten Balog bácsi látogatott meg és igen élénken kérdezősködött rólad, mondja hogy nagyon érdemes megnézni a kiállítást, Pista most készül a doktorátusra, – tegnap a Kamarás lányok voltak itt egy pillanatra megkérdezték mikor jöttök haza, – Anna Néni a jövő hó elején megy a kiállításra a tanítósággal. Nekem igen sok a dolgom ma fogadtam egy kis leányt a ki szombaton jön helyre de úgy látom nem sok hasznom lehet vele, kimeszeltettem már a szobádat és most gondolkodom hogy rendezhetném el jobban hogy neked lakályosabb lehessen, remélem a fehérműüd nem maradnak el és összeszedsz majd mindent rendesen és hogy a vasuti igazolványt sem vesztetted el, csokollak nagyon sokszor írj mikor jössz és vigyázz magadra egészségedre a fürdésnél! csokol szerető Anyád. hétfőn délután

[Címzés:]

Tekintetes

Babits Mihály főreáliskolai

tanár Urnak.

Szeged

Vitez uca 16 sz.

342. BABITS – JUHÁSZ Gyulának

[Szeged, 1907. jún. 17. után]

[Hiányzik]

343. KÚN József – BABITSNAK

[Szeged?, 1907. júl. eleje]

[Hiányzik]

344. BABITS – JUHÁSZ Gyulának

[Szekszárd, 1907. júl. 7. után]

Kedves Barátom!

Nem találkozhattunk Szegeden, mert Budapesten is akarván tölteni néhány napot, elsején reggel kénytelen voltam elutazni, amit előre nem tudhattam; s egyébiránt tőled levelezőlapomra választ nem vévén, azt sem tudhattam bizonynyal, mikor jössz és felkeressz-e.

Remélem, hogy legalább szellemileg fogunk néhányszor találkozni a vakációban.

Budapesten kerestem Kosztolányit, – de őt sem találtam: aznap délután utazott el. Végre is írnom kell neki, ha ki akarom engesztelni. Kún Józseftől most kaptam levelet, melyben értesít, hogy nagy Wilde fordításának egy része megjelent a Hétben –

Én megint elszakadtam az európai műveltségtől: nem olvasok semmi modern dolgot (mielőtt eljöttem, összeolvastam egy csomó francia dekenst). Most – képzeld – klasszika-filológiát tanulok, csodás buzgalommal. Már majd végig olvastam a nagy és tömör Reinach-féle Manuel de la philologie, s a latin írókat csak úgy falom. (Szegeden elkezdtem fordítani Petronius Arbitert, de azt nem hoztam magammal.) A Szagokról szóló értekezés már szépen le van tisztázva, Kun Jóska is olvasta, és minden munkám közül legjobbnak minősítette. Drámámat, mely most is nála van, ugyanő nagyon középszerűnek találta. Én viszont nagyon középszerűnek találtam a Marche Nuptiale, amelyre te oly nagyon kíváncsi vagy. Van benne tragikum, de sablondráma, mintha recept szerint csinálták volna. – Legújabb irodalmi szenzációm: André Chénier, a görög és francia szellemnek, a bájnak és szellemnek csodálatosan harmonikus ve-

gyűlése. Úgy ettem, mint a mézet. – Sok időt pazaroltam a könnyed és szellemes Martialisra is. Történelmet is tanulgatnék, mert abban nagyon elmaradottnak éreztem magamat. És még pedagógiához is nyúlok, amit azelőtt ki nem állhattam; s elméletileg most sem: mégis megcsinálom a latin tanítás ideális tervét a reálskolákban. – Legnagyobb munkám azonban a Magyar Essayk, melynek tartalmáról (iránya és filozófiai háttere összefügg a Szagokéval) akkor lehet fogalmad, ha [a] fejezetcímeket ideírom: 1.) építészet és iparművészet 2.) szobrászat és festészet 3.) költészet 4.) kritika 5.) tudományosság (szociológia, szabadgondolkodás!) 6.) filozófia (tolsztojanizmus, szocializmus) 7.) politika 8.) társadalom és erkölcs 9.) vallás 10.) nemzetiség 11.) nevelés. Amint láthatod, elég szép tutti frutti. Az első hét fejezet már megvan, de revízióra szorul, mert új gondolataim vannak. – Verset nem igen írtam; igazat szólva, a versektől csömört kaptam. De most a levél végén felhozakodom annak igazi céljával: hogy tőled és rólad értesítést nyerjek, oly bőven, mint te nyertél most rólam.

Leveledet várom tehát! Üdvözöl

Babits Mihály

Címem: Szekszárd, László ucca; ha Pécsre mennék, megírom, de azt nem hiszem, hogy júliusban legyen. Írj tehát mielőbb levelet! Verseidről különösen értesíts!

345. BABITS – KOSZTOLÁNYI Dezsőnek

[Szekszárd, 1907. júl. 7. után]

[Hiányzik]

346. KOSZTOLÁNYI Dezső – BABITSNAK

Szabadka, 1907. július hó
[Szabadka, 1907. júl. 7. után]

Kedves barátom, három nap mult el, mióta levelét megkaptam, három nap kellett ahhoz, hogy erőt gyűjtsek ennek a levélnek megírására. Ön ezen nem fog sem megsértődni, sem csodálkozni, hiszen sejtheti micsoda kedves forradalmat keltettek az én száradt és begyepesedett lelkemben az ön haragos sorai s csak természetesnek találja azt is, hogy az ön visszanyerésén érzett örömem után szellemi bőjtre, vezeklésre és lelki köldök-szemlélésre ítéltem magamat, hogy méltóképpen közeledhessek önhöz. Még fogalmam sincs arról, hogy fog ez megtörténni, mit firkálok az előttem fehér-lő kutya nyelvekre, hogyan bizonyítom be, hogy érzelmileg s értékileg a régi <...> |:maradtam:| s sem magammal, sem önnel szemben nem vétkeztem, – ámde bármilyen eltompult <is> vagyok ma (egy átvirrasztott éjszaka után) a tollhoz, meg kell történnie, bármiként is.

Védekezzem, vádaskodjam? Egyiket sem teszem. Tudja, hogy mennyire megértem önt. A mostani levele is csupa naiv harag és fájdalmas vonaglás, mely csak azt beszéli nekem, mennyire féltett engemet azoktól az „írók”tól és „művészek”től, kiknek tintás és piszkos karmai közé kerültem.

Ha jól emlékezem egy sárga levelező lap volt a bajszerző, mely|:ben:| ön udvarias frázisokkal, de annál kiméletlenebbül eltesékel a maga közeléből. Ez az írás – mondanom sem kell – végtelenül fájtnak nekem. Ez a levél az én ellenségeim s az ön ellenségei közé kergetett engemet. Kajánná tett. Keserű röhejjel mutatgattam mindenkinek s felesküdttem az olcsó írók zászlájára. A szűz leány, aki kurvává lesz, élheti csak át <azt a> lelki processzusoknak azt a kálváriáját, amit én átéltem, mikor ön, akiben a jobbik feletem, éterivé finomított lelki tükröképemet találtam fel, elhagyott. Egy ifju szegedi újságíró azután szellőztette még a rólam mondott apró kijelentéseit is, melyek szintén nem igen csábítottak arra, hogy felmelegítsem régi barátságunkat.

Megért-e?

A kötetemet, ezekután természetesen nem is küldtem el, bár sokszor kísértésbe estem, hogy erőszakot tegyek a büszkeségemen. Éjjente, a kávéház asztalánál, mikor az ember torkát fojtogatja az undor s a bort is megissza, hogy elkábuljon és belebutuljon a csömör egyhangúságába, gyakran irtam önnek levelet, hosszút, becsületeset, affektáció nélkül, azután átolvastam és összetéptem. Szégyeltem volna, hogyha olyan gyöngének lát, amilyen igazán vagyok. Az egyetlen levél, ami mégis elment önhöz, az előfizetési felhívás, melylyel röviden felakartam hívni a figyelmét magamra s pár sort próbáltam kizsarolni öntől. Minden eredmény nélkül. A kötetcsinálás nagy fejtelenségében [:pedig:] rokonaimat, ismerőseimet, sőt szüleimet is csak ezekkel az önérzetes beharangozókkal böktem oldalba, jöllehet később mind tiszteletpéldányt kapott tőlem.

Megbocsát-e? Láthatja, hogy sérteni sohasem volt szándékom.

Ezzel azután végezek is. Barátom, kedves, régi hívem ezt a levelemet más ügygyel nem akarom megterhelni. Tisztán a mi <...> [:viszonyunk:] rendezésére irtam, ami – azt hiszem – sikerült is. A kötetem ezzel a levéllel együtt önhöz repül, kérem fogadja mindkettőt szívesen és esedezem írjon magáról, terveiről, olvasmányairól, hogy én rögtön egy hosszú levéllel viszonzhassam őszinte gyónását. Erősnek, hatalmasnak érzem magamat s büszkén és lelkesen nyújtom önnek azt a kezet, amit ön egyszer eltaszított.

Igaz híve és barátja

Kosztolányi Dezső

Adresse: Szabadka főgim.

347. BABITS – KELEMEN Imrének

[Szekszárd, 1907. júl. 13. előtt]

[Hiányzik]

348. KELEMEN Imre – BABITSNAK

[Budapest, 1907. júl. 13. előtt]

[Hiányzik]

349. BABITS – RÉDEY Tivadarnak

[Szekszárd, 1907. júl. 13.]

Kedves Barátom! Igazán restellem hogy könyved olyan sokáig nálam volt. Pesten feledve, s minthogy Pesten azóta mindig csak rövid ideig mulattam, nem volt jó alkalmam, hogy azt neked visszajuttassam. Amint meghallottam, hogy szükséged van rá, irtam Bimbis bátyámnak, hogy keresse meg. Most kapom levelét melyben értesít, hogy a könyvet nem találja – s így valahol el kellett kalódnia. Ennek folytán megveszem és cimedre azonnal elküldöm. Ezért arra kérlek értesíts, hogy Péterfi munkáinak hányadik kötete volt; én ugy emlékszem, hogy a második.

Legalább magamnak is meglesz; mert bizom, hogy Pesten még megtalálom. (Ugyis már rég meg akartam szerezni a magam számára.) – Még egyszer bocsánatot kérek tőled a késedelemért és alkalmatlanságért és maradok hived
Sze<g>kszárd, 907. jul.

Babits Mihály

Értesítésedet azonnal várom.

[Címzés:]

Nagyságos

Rédey Tivadar

tanár urnak

Nagy Sándor ut. 65.

Erzsébetfalva

350. BABITS – KOSZTOLÁNYI Dezsőnek

[Szekszárd, 1907. júl. vége]

[Hiányzik]

351. KOSZTOLÁNYI Dezső – BABITSNAK

1907. aug. 1.

[Fiume, 1907. aug. 1.]

Mio caro amico,

sono a Fiume, e di qui scrivovi. Ho ricevuto pregiata vostra lettera, ma non posso rispondere vi. Ora viaggio in Italia, ma domani o posdomani, se sarò a casa risponderovi colla massima gioia.

Mille salute vostro

Desiderio Kosztolányi

352. GRÄF Gusztáv – BABITSNAK

[Marosvásárhely, 1907. aug. 15.]

Kedves Misi!

Szívélyesen üdvözöllek –

Értesültél már, a jövő évet illetve? Én még nem. Irjál rögtön egy rövid választ, vagy legalább akkor, mikor értesültél, mindjárt.

Régi kollegád

Gräf

[Feladó:]

Póttartalékos Dr. Gräf.

Címem aug. 25. ig. Marosvásárhely várórség

Azután Segesvár

[Címzés:]
Tekintetes
Babics Mihály
Szegedi áll. főreáliskoli tanár
Urnak
Sexárd.

353. BABITS – BABITS Angyalnak és családjá többi tagjának

[Budapest? Szeged?, 1907. aug. 28. és 30. között]

[Hiányzik]

354. BABITS Angyal és LANDERER Elza – BABITSNAK

[Szekszárd, 1907. aug. 31.]

Kedves Misi! Kártyádat megkaptuk, eddig talán már kipihented magad. Bimbis ma jött meg kis Liccel. Ott van-e már a barna ruha, majd megsürgetjük. Angyus nem talál már több témát, velem akarja végig íratni a kártyát, pedig most szünidő is van, meleg is van s így az én észbeli tehetségem is nagyon gyenge. Miért sietett úgy Szegedre? látja én önhatalmulag meghosszabbítottam a vakációmat s valószínűleg csak 9.-én utazunk le Székelykévére. – Sok üdvözlét: Elzától.

Mit hallasz a rendszeresítésről. Az én oklevelem tegnap küldte fel a tanfelügyelőség. Anyi sokszor csókol s írj neki! Én is csókollak, Pista és. Angyal.

[Címzés:]
Tekintetes
Babits Mihály főreál
iskolai tanár Urnak
Szeged.
Vitéz utca 16. sz.

355. BABITS Angyal és LANDERER Elza – BABITSNAK

[Szekszárd, 1907. szept. 3.]

Kedves Misi, levelet akartunk írni, de most [sietni] kell; hogy elmenjen ez még ma. [Elza ho]lnapután utazik Szegeden át. [I]deirja Elzus hogy mikor ér oda, [de el]őbb megnézi a menetrendet. Menj ki akkor a vonatra, azt hiszem lesz annyi idő hogy beszélgethettek. Mi is nagyon örülnénk neki ha találkoznátok.

Csókol
Angyal.

K. M! kiböngészttem a menetrendből, hogy Bajáról 5.-én csütörtökön reggel elindulva Szegedre (Szeged Rókusról) d.e. 11.32 érkezünk és több mint egy óráig időzünk ott, mert csak 12.46-kor indul a vonatunk tovább; így nagyon kedves lenne, ha kijönne az állomásra, ha másut nem is, de az étkezőbe ránk talál. Üdvözlí a viszontlátásig: Elza.

[Címzés:]

Tekintetes

Babits Mihály főreális tanár.

Szeged.

Vitéz utca 16.

földszint jobb.

356. BABITS Angyal – BABITSNAK

[Szekszárd, 1907. szept. 8.]

Kedves Misi! Anyi nem jól érzi magát s így ismét én irok. Ruhád ma ment el a postán. Elza címe: Székely keve, Temes megye. Ma bucsuzott el Sári is Hont megyébe ment tanítónőnek. Elzával izentem Neked, hogy én is reménykedem a Szekszárdiban, de még semmi hirt sem kaptam. Pista már rendesen jár iskolába; folyamodott tandíjért. Sanyi holnap megy Pécsre. Most már megírtam min-

den ujságot. Anyi még azt izeni, hogy vigyázz egészségedre s ird meg jó-e a ruha s vigyázz rá. Legközelebb levelet írok, de most nincs cselédünk. Anyi is beteg, alig jutok valamihez. Írj kérlek legalább ily lapon, hogy Anyi ne aggódjon. Csokolunk mindannyian

Angyal.
Sz. 1907 szept. 8.

[Címzés:]
Tekintetes
Babits Mihály főreál iskolai
tanár Urnak.
Szegeden.
Vitéz utca 16. sz.

357. KOSZTOLÁNYI Dezső – BABITSNAK

Budapest, 1907. szeptember hóban
[Budapest, 1907. szept.]

Kedves barátom,

hosszas szemrehányás és érzékenykedés helyett egyszerűen csak rá akarok mutatni arra, hogy levéllel és megbocsátással még mindig ön tartozik és nem én. Nekem azonban ma különös kedvem van, hogy még egyszer megalázzam magamat. Érzem, hogy szűkségem van Önre. Érzem, hogy közöttünk újra ki fog fejlődni az a legendás barátság, melyről ma széles pózzal, könnyező szentimentalizmussal beszélek a barátaimnak.

Nem ezzel a pár nyomtatott lappal akarom kibékíteni, – ne gondolja. Sem ezzel az írott firkával, amelynek homlokán a sajtó imponálóan egyszerű címere áll. Magam megyek el és személyesen fogok önnel beszélni, aminthogy a vakáció végén is jártam a Tiszaparti városban s kerestem önt az iskolában, Juhásznéknál, a Szeged és Vidékénél, mindenütt, hiába. Kérem tehát tudassa rögtön a címét. Október elsején tudniillik a szegedi honvédgyalogezredhez

megyek felülvizsgálásra s talán több hétig is ott kell rostokolnom a katonakórházban. Annak idején majd mindenről értesítem, de találkozni okvetlenül akarok Önnel.

Barátja
Kosztolányi Dezső.

358. KOSZTOLÁNYI Dezső – BABITSNAK

[Szeged, 1907. okt. 9. előtt]

Kedves barátom!

Délután 1–3 ig – mindennap – szabad vagyok. Kérem látogasson meg okvetlenül és mielőbb. (Honvéd csapatkórház 38 szoba)
Ha jött levelem, rögtön küldesse a címemre.

Várom
Igaz barátja
Kosztolányi D

359. KOSZTOLÁNYI Dezső – BABITSNAK

[Szeged, 1907. okt. 9. előtt]

Vitéz utca 16. földsz jobbra

Babits Mihály tanár úrnak, vagy bárkinek a háziak közül, ki e sorokat veszi.

Kérem sziveskedjenek a címemre érkezett csomagot a küldőnek átadni.

Kosztolányi Dezső

(fordítani)
Babits urat ma és holnap várom.

360. KOSZTOLÁNYI Dezső – BABITSNAK

[Szabadka, 1907. okt. 9.]

Michaelé, itthon vagyok, betegebben és idegesebben, mint valaha. A szegedi napok fáradalmát még mindig nem tudom kiheverni. Levelet írok, de addig is tudatom, hogy apám nézete szerint be kell adnod a folyamodványodat, ha rendestanárrá akarod magad kineveztetni. Öllelek.

[Feladó:]
Kosztolányi
Dezső (író)
Szabadka
főgimnázium

361. JUHÁSZ Gyula – BABITSNAK

[Szeged, 1907. okt. 13.]

Kedves Mihály,

post tot discrimina et catastropas rerum itthon vagyok azzal a bizonyos súlyos idegalgiával és maupassanti la horleik után – még mindig élek, sőt akarok is élni már. Édes Mihály, légy kegyes drága idődből pár percekét kiszakítani számomra, ha teheted és legyen hozzád szerencsém (Szeged, Ipar u. 13.) lakásomon. Igaz hived és hívőd

Juhász Gyula

Szeged, 1907. októberhó 13.

[Címzés:]
Nemzetes
Babits Mihály
tanár Urnak
Helyben
Főreáliskola.

362. BABITS Mihályné KELEMEN Auróra – BABITSNAK

[Szekszárd, 1907. nov. 1.]

Mit gondoljak rolad miért nem írsz? a téli kabát miatt sem felelsz milyent akarsz hogyan? André is már két ízben kérdezősködött de meg Pirnitzer is kérdezte hogy mint vagy a ruháddal megelégedve? írd már az Istenért hisz nekem is elég a gondom nem írhatok mindenért hatszor, azota talán küldeményt is vehettél tőlem tudsz e róla? Angyal is irt már még is hallgatsz

írd csokolunk – írd. –

[Címzés:]

Tekintetes

Babits Mihály

főreáliskolaí tanár ur

Szegeden

Vitéz utca 16. szám

363. BABITS – BABITS Mihályné KELEMEN Aurórának

[Szeged, 1907. nov. 2. és 17. között]

[Hiányzik]

364. RESCH Aurél – BABITSNAK

Vendredi soir

[München, 1907. nov. 15.]

Mon cher Michi

pourquoi vous taisez vous? J'attends déjà longtemps une lettre de vous. Mais vainement. Alors je veux aller chez vous comme – comme on dit – la montagne chez Mahomet. Et en effet. Vous êtes encore plus grand aux mes yeux, que jadis. Je lisait votre exquise

critique des vers de M. Juhász. Je souhaite que vous continuez faire ainsi la critique. C'est une tendance élégante et excessivement belle. Je me suis vraiment réjoui en lisant un plus quand j'ai lu l'article de M. Hadik. Votre école est plus laborieuse, que notre. Vous faites une vie littéraire à Szeged. M. Borosnyai m'a écrit, que vous faites en secret des odes sur votre nouvelle pension. Je serais très reconnaissant, si vous les m'enverrez. – Mais mon sujet est une autre chose. Je lis maintenant les Revues du monde. Tous, qu'il y a à Munich. Donc aussi les américains. (Naturellement comme je peux.) Recevez ces titres, qui vous intéressent durement:

Petronius, Trimalch. Translated and edited by Michael I, Rean. London and New York: Scott Publishing Co. 1905 3sbd

“ “ by W.D. Lowe. Cambridge: Daigthon Bell & Co 1905 73

“ “ Ludwig Friedländer, Leipzig: Hizzel 1906. 7M

Je me rappelle, que vous en travaillez. Et si vous avais besoin de quelques choses écrivez. Je suis à votre service volontierment. – Travaillez-vous encore beacoup? Écrivez un fois largement des affaires Szegedoises. Vous savez la faire tres noblement. Je vous salues sincérement recevez mon embarras. Aurél Resch M. Kochstr. 9. 1.

[Címzés:]

Ungarn

Tek.

Babits Mihály tanár urnak

Szeged

Áll. főreáliskola

365. BABITS Mihályné KELEMEN Auróra – BABITSNAK

[Szekszárd, 1907. nov. 18.]

Édes Misim sajnálom hogy kabátod csak a jövő héten készülhet mert ma itt vásár van és az iparosok elfoglaltak, csodálom

hogy nem inkább Szegeden csináltatsz azt hiszem hogy ott szabás kelme stb modernebb lehetne, mert bizon itt is sokba jön és jó lesz e bársony gallérral? írj azonnal ha másként akarnád, – köszönd meg szépen Smidt Néninek is közbenjárását, remélem most már a legmelegebb ruhádat viseled és ha hiányos egy szabóval helyre hozatod úgy tudom 3 öltözék téli ruhád van a mi még jó e téli napokon, csak kérlek meg ne hülj én majd utána járok hogy a szabó szavát tartsa, mond meg Smidt Néninek hogy beszéltem Agostonnal kapta levelét és a zsebében hordja hogy el ne felejtse Smidt Néni komissioját, de eddig igen sok volt a dolga – Angyus szerdán tea estélyre szeretne menni, kérdés mehetek e én a ki mindig betegeskedem.

Írj már sokat nekem mindenről Pistikát buzdítsd tanulni, csokolunk.

[Címzés:]

Tekintetes

Babits Mihály főreál isk. tanár Urnak.

Szegeden.

Vitéz utca 16. földszint jobb.

366. BABITS – Josef KŘCSADLONAK

[Szeged, 1907. nov. 20. előtt]

[Hiányzik]

367. Josef KŘCSADLO – BABITSNAK

Anina am 20/XI 907.

[Anina, 1907. nov. 20.]

Sehr geehrter Herr Professor!

ihr sehr geschätztes Schreiben habe ich erhalten, und es ist mir

sehr leid, dass ich Ihnen durch die kleine Obstsending Unannehmlichkeiten bereitet habe.

Wir besitzen einen grossen Obstgarten, und darften bei der Obstfechsung unseren Dankbarkeit durch Übersendung jener Kleinigkeit geringen Ausdruck zu geben.

Es war uns durchaus ferne gelegen, irgend einen anderen Zweck als den obig angedeuteten damit zu verbinden.

Ich war damals längere Zeit verreist, und so kam es, dass ich erst jetzt in die Lage versetzt binn, mich bei Ihnen – sehr geehrter Herr Professor zu entschuldigen.

Mit dem Ausdrücke besonderer Hochachtung
Ihr ergebener

Josef Křcsadlo

368. BABITS – KELEMEN Imrénék

[Szeged, 1907. nov. 23. előtt]

[Hiányzik]

369. KELEMEN Imre és KELEMEN Gizella – BABITSNAK

Bpest, 1907 XI/23.

[Budapest, 1907. nov. 23.]

Kedves Mihályka!

Nekem is van kis névjegyem, sőt zsebem is, már most, ha én is ez utóbbiban feledtem volna az előbbi, akkor én is úgy jártam volna, mint az az egyszeri tanár, a kinek mentségére csak azt lehet fölhozni, hogy nem volt még „rendes” tanár, a mi, hogy mielőbb bekövetkezzék, őszintén kívánom ama nem rendes tanárnak 24 ik születése napja alkalmából. Isten éltesse e nevezetes évfordulón, tudod-e Mihályka, hogy e napon lettél nagykoru, most már vigyázz ám a tetteidre, nehogy otthonn kétségbe vonhassák nagykoruságodat!

Bizon hazulról én is csak ritkán kapok levelet s így neked sem írhatok mást, mint hogy igen jó és elég sok borunk lett. Azt bizonyosan tudod, hogy Kelemen Gyula ott volt szűréskor.

Hanem magadról többet is írhattál volna, milyen a kosztod? jobb-e, olcsóbb-e? stb.

Reméljük, hogy a karácsonyi haza utazásodat úgy intézed, hogy megismerjed családunknak előtted még ismeretlen tagját, mert ő olyan szép hogy érdemes a megismerésre. A kis Licc szorgalmasan jár iskolába, most éppen hordót rajzolt a szekszárdi minták után szabadon.

Gizi néni is minden jót kíván s csókolunk mindannyian, s mielőtt aláírnám, hogy „szerető nagybátyád Imre” – még arra kérlek, hogy ha erre jársz, hozd el az eső ernyőmet akármilyen rossz állapotban van is, mert annak a nyele még jó arra, hogy behuzassam.

A viszontlátásig

pá Misi!

kis Licc.

370. BABITS – RESCH Aurélnak

[Szeged, 1907. nov. 16. és 26. között]

[Hiányzik]

371. BABITS Mihályné KELEMEN Auróra – BABITSNAK

[Szekszárd, 1907. nov. 26.]

Édes Misim nagyon sokat gondolok rád, már alig nyughatom a téli kabát miatt hogy miként vagy? ha meghütöd magad? de már annyit kell veszekednem, most már azt mondják hogy a munkások az oka, írj az Istenért rád veszed e a legmelegebb kabátod,? ma is születésed ünnepén kérem a jó Istent hogy ezentul gondosabb lehess és hogy baj ne érjen, gondolok sokat arra hogy igen sokat beszélsz és az is megárhathat meg ha a könyvtárakban a sok poros könyv-

vek közt vagy, tehát nagyon kérlek vigyázz legeslegelső sorban az egészségedre, azután írj már sokat mindenről a mi veled történik, sokat emlegetünk Angyussal bár itt lehetnél mert veled szeretnénk menni a teaestélyre itt, – a héten talán csak elküldhetem forcirozom hogy csütörtökön expedáljuk, csokollak ezerszer édes fiam gondoskodj magadról és írj sokat vigyázz a meghülés miatt.

[Címzés:]

T Babits Mihály főreális-
kolai tanár Ur
Szeged
Vitéz utca. 16.

372. RESCH Aurél – BABITSNAK

[München, 1907. nov. 27.]

Mon humble serviteur!

Votre lettre mélangée m'a agreablement surprise. On m'a écrit beaucoup de la poesie divine, que vous produisez ces jours la. Maintenant „je sais tout.” J'espère que votre Tory s'en ne fachera pas. Car ce ne sont pas des blagues. Je parle serieusement.

Vous faites les vers francaises si nettement comme hongroises. Je trouve que celles-ci sont moins comprehensibles. Moi je comprends toutes les deux sortes. Je vous connais. Mais j'aime mieux les francaises ou bien qui sont faites en ce genre. Vous savez voir les fautes des hommes et votres tournures sont merveilleuses. Essayez faire plus en ce genre vous voyez vous en ferais grand succès. Je suis tres content de savoir, que dans notre ville il y a des gens tres célèbres comme: Faguet, Anatole France, Häckel. Je ne veux pas m'occuper avec les choses personelles. j'aurais quelques notices sur ces bonnes hommes.

Quant à moi vous croyez je suis dans une humeur mélancolique. Je ne peux pas dire. Mais enfin il y en a quelque chose chez moi. Mon naturel est tel. Quand je lus les fables de La Fontaine j'ai cher-

ché un bête où je pourrai trouver mes habitudes, mon caractères. Je me retrouvais dans le hibou. H Taine écrit de ce bête là: un personnage grognon et frondeur. Il n'est pas assez respectueux avec les (autres) puissances. Il parle – d'un air aigre, avec les sentences maussades et le ton trivial d'un plébéien opprimé. Il est orgueilleux etc. Voila ma photographie – en général. Quelque fois je suis aimable comme un courtisan, mais c'est très rare. Autrement je juge les hommes depuis quelques mois selon les betes de la Fontaine. Et ce m'amuse tres bien. Et vous mes bons amis choisissez votre animal ou je lirai à chacun les fables se rattachants à chaque personne.

És így tovább. Angolul akartam folytatni, de ma nem vagyok nyelvelő kedvemben. Keresnem kellene a szavakat. Így pedig nem élvezet a levélírás. Végtelen hosszúságú és az emésztés gyorsítására használt soraimban – úgy gondolom – lefestém életemet. Minden nap terheesebb lesz. Tehát ha legközelebb újra írok Borosnyainak ne engedjétek leveletem felolvastatni. A hatás t.i. nem a keserű víz-é leend, hanem pl. a csokoládéé. Legközelebb valamelyik lantot leteszem. A baj az, hogy nehéz a választás. Az iskolától már torkig vagyok. Egy kutya az mind. Csak az a különbség, hogy itt türelme-sebb tanarak vannak (félnek az igazgatótól, mint a tűztől) s több a latin óra. Az eredmény itt sem sokkal ragyogóbb. Talán folyéko-nyabban és választékosabban beszélnek már a kisfiúk is. Jelzem én a mágnás iskolát járom, ahol minden második fickó gróf, v. Frh. és nem tudom én micsodás. – Szökném, de a vén direktor büvkörébe már engem is belevett. Ha egyszer elmaradnék, fegyelmet indíttatna ellenem, – diplomáciai uton. Hát nem vagyok én szerencsétlen „bagoly”. – Egyetlen vígaszom München gyöngye: a sör, amelyből a szegedi tanarak legjobb költőjére egy-két-kilenc pohárral ürít hív barátod

Resch Aurél

M. 1907 XI. 27.

373. BABITS Angyal és BABITS István – BABITSNAK

[Szekszárd, 1907. nov. 27. után]

Kedves Misi! Először is születés napodra sietek gratulálni, mivel már ugyis elkéstem vele. De ne csodáld, mert az utolsó héten nagyon el voltam foglalva. Sokat emlegetünk itthon: s ilyenkor többnyire kijelentem, hogy legközelebb én írok levelet a Misinek. De többnyire körmünkre ég a dolog, a levélből csak lev. lap lesz s azt is Anyi írja. – Most szövetkeztünk Pistával, hogy együtt írunk Neked levelet, de mire hozzájutottam Pityó megszökött. Ő most nagyon jó kedvben van s az idén jól kibirta az őszt is, pedig féltettük mert Komáromy beoltotta s nagyon megeredt, de már tul van rajta. Most boldog mert eljárhat a szomszédba tornázni, mert ott nyújtó van. Most már Anyi is jobban van, bár még ki-kifárad, de azt hiszem karácsonyig az idén is egészséges lesz. Ennek a hónapnak az elején én is szoba aristomban voltam. Az orromon nőtt egy ugy nevezett vérkelés, ami napról napra nagyobb lett, de meggyülni nem akart, végre oly tekintélyes nagyságra emelkedett, hogy Komáromy 3-szor fölnyitotta, (hiába veszekedtem vele) így végre kezdett apadni, bár még mindig eléggé látható. Azóta voltunk egy gimnáziumi előadason, amit Szt. Imre tiszteletére tartottak, szindarab is volt a műsorban. Most meg minden két hétben tea estélyt tart a nőegylet. Az első kettőn nem voltunk, pedig ott Kamarás Jolán is szerepelt egy szindarabban. Én ennek csak a főpróbáját láttam. A harmadikra elmentünk Anyival. Ennek a műsora csupa zenéből állt: Klieber Giza énekelt, Tolnay tanár és Örrfy Gyula <zongoráztak> hegedültek s Krammerné zongorázott. Ez után tánc volt, de folyton boston. Én mindjárt az elsőbe belesültem s így többször nem is mertem megindulni. Azóta Tihanyiné (tanfelügyelőné szervezett egy kis tánctanfolyamot, hova az ő két huga, én és egy pár gimnázista járunk. A bostont tanuljuk az itteni vívómestertől, aki egyszersmindt cukrász is. Eddig már 3 délután volt óránk s alighanem még egy lesz. Így most holnap ismét elmegyünk a tea estélyre, de magam is kíváncsi vagyok fog-e menni a boston, de meg fel vagyok kérve tea felszolgálásra is, tehát muszáj elmennem. Most Józsa fog szerepel-

ni ismét egy |:/| színdarabban s Kenézy játszik hegedűn, Jazsek pedig melódrámát ad elő. – Sokat emlegetünk most a táncstanulás alatt, hogy Te is, ha íththon lennél, megtanulhattad volna velünk a bostont. – Most megint színészek laknak itt a házban, Pístának fáj is a foga a színházért, de meg |:/| volt róva latinból, pedig most Kaposy is tanul vele néha néha.

Kedves Mísi!

Először is gratulálok hogy már nem vagy kis gyermek hanem már felnőttél.

Ezt a dolgot írtuk, s most kérdezem hogy jó-e? Ez a következő:

Miután Xerxes Thermopylaét elfoglalta Athén felé közeledett és a várost a papok meg ölése után, tüzzel elpusztította. Postquam Xerxes Thermopylas expugnatus est, ad Athé-[...] buzgolkodtak, hogy házaikba távozzanak s a falak mögül védekezzenek. Flamma perteroit Gracci manere non audebant, et plurimi hortabantur ut domos dīscederent, et moenibus se defenderent. Temístocles egyedül ellenállt, s azt mondta, hogy szétszórva el |:/| fognak veszni. Temístocles unus restitit et aiebat, <ut> |:se:|dispersos períturos |:esse:|. Ejjel pedig szolgálai közül egyet, kít leghübbnek tartott, a királyhoz küldött, hogy jelentse: *dutem² nocte¹ |: unum e :| suis servís, quem h<á>abuít fidelíssimum ad regem mísít, ut nunciáret:*

De tovább nem tudtam írni, mert csöngedtek. Kérlek javítsd ki a latin szöveget, és küld nekem rögtön vissza. S azt is ird meg hogy hányast kapnék a dolgozatra. A legelső postával pedig küld vissza, de el ne feledd! Épen fele vagyok a te éveidnek, mert [tanultuk matematik]kából hogy: huszonnégyből kivonva tízenkettőt, akkor marad tízenkettő. Tehát most már te is érted azt, hogy mért vagyok fele éveidnek. Itt már esett a hó, Szegeden esett-e már? – Nem fázol, mert nincsen téli kabátod? Felelj!

De most már többet nem írhatok mert sok a leckém. De azért is sokszor csokollak, és a Jézuska nagyra növesze mínd a két füledet! Pá!

Majdnem elfelejttem hogy vágd le ennél a vonalnál, s csak azt küldd vissza!

Babics Pista.

Nemcsak azt kívánom hanem hogy tíz év alatt egyetemi professor légy! A Bimbis is azt szokta mondani!

Az Isten éltesen!

Ez igazi diák gratuláció –. Bizony mi is félünk, hogy megfázol s most le is megyünk Anyival Andréhoz a kabát miatt. – Hallottuk, hogy Erzsébet napján beszédet mondtál, mindannyian nagyon szeretnénk ha elküldenéd az impurumát. Most Berlinbe is levelezek Wigand Hedvig már 2szer irt nekem onnan. Csókolunk sokszor.

Isten éltesen sokáig!!!

374. BABITS Mihályné KELEMEN Auróra – BABITSNAK

[Szekszárd, 1907. nov. 27. után]

Édes fiam örülök hogy küldhetem valahára ezt a kabátot csak jó is lenne szeretném ha neked is tetszene és hogy szük ne legyen az a fő hogy szívesen viselhesd egy nadrágról is gondoskodtam a részedre, mit szólsz hozzá? André szabta varrta az én különös meghagyásomra hogy bő a világért se legyen most már csak ird meg azonnal hogy jó e nem e haragszol érte hogy olyan sötét egy színű? 3 pár javított harisnyát mellékelek és 2 alsó nadrágot ha talán a rongyosodna a többi, egy kesztyűdet is küldjük. Angyus most varr betűt a kabátra hogy megismerd hogy el ne cserélhessék. a jobb felén van a belső zseben, kíváncsi vagyok hogy meglátják e ott a kabáton a 43 fírtot nem e drágálják, mutasd meg Smidt Néninek vigyázz arra is hogy valaki rá ne üljön és piszkos kézzel ne gombold be, nagyon rosszul esik hogy nem irsz hisz annyira féltettélek a meghülestől nem e köhögsz nem e vagy náthás? ugy szeretnénk látni ha haza jöhetsz e karácsonykor tudsz e ugy takarékoskodni bár rosszul esik de én most nem tudnék utiköltséget küldeni tudod mily keveset adnak most és fát szemet mindent dragábban kell fizetnem és még hogy Angyussal

2 tea estelyen is voltunk. szerencsém hogy Pirnitzernél van hitelem, a lányok nagyon számitanak rád karácsonyra bár megjöhetnél de persze a kostoddal is úgy kellene egyezkedned hogy akkor nem fizeted irj csokolunk.

375. KOSZTOLÁNYI Dezső – BABITSNAK

[Budapest, 1907. dec. 3.]

Kedves barátom, Révész Béla, a Népszava karácsonyi mellékletének szerkesztője felkér, küldj egy szép verset nekünk. Új, friss, modern verset kérünk, nem szociálistát. Neked bizonyára sok van már készletben, de nézetem szerint legjobb lenne, ha a Feketét juttatnád el a Népszava szerkesztőségébe. Mindenesetre azonban küldj. Tartozkodásod nem csak sértő lenne reám nézve, minthogy biztosan kilátásba helyeztem a versedet, hanem oktan is. Amellett pedig honorariumot kapnál, ami ezen a fekete télen szintén nem megvetendő. – Mi újság Szegeden? Én a Naplótól végleg megváltam s most különböző lapoknak firkálok. Mit mivelsz te? Irj, legalább egy levelezőlapot s üdvözzöld Kúnt, akitől tegnap kaptam meg az Anthologiet.

Barátod Kosztolányi

[Címzés:]

Ngs. Babits Mihálynak

(reáliskolai tanár)

Reáliskola. Szeged.

távolléte esetén utána küldendő!

376. BABITS – KOSZTOLÁNYI Dezsőnek

[Szeged, 1907. dec. 3. után]

[Hiányzik]

377. KOSZTOLÁNYI Dezső – BABITSNAK

Budapest, 1907. december hóban.

[Budapest, 1907. dec. 21. előtt]

Kedves barátom, állandóan Budapesten élek, s így szabadkai címzésű leveled csak későn ért kezeimhez. A versedet elvittem a Népszavához s Révész Bélának végtelenül tetszett. Ez csakugyan olyan vers, amit nem írnak minden nap. Nyelvzene-rithmique, rithmique, extrémement rithmique! – és mélységes, filozófiai fájdalom van benne, amellet pedig annyi költői gazdagság, hogy ember legyen, aki lefordítja más nyelvre. Te vagy a mi Poe Edgárunk, aki az ázsiai magyar szavaknak felfedézi az értékét és valeurét. Versed a Népszava karácsonyi mellékletében jön.

Kivánságod szerint nem tettem alá a nevedet. Ellenben én és Csáth Géza hosszas tanakodás után egy egyéniségedet és költői fizignómiádat jellemző nevet adtunk neked: a Deér Dénest. Ez arisztokratikus, szójátszó, amellet eltagadhatatlanul sovány név. Meg vagy elégedve irodalmi keresztapáiddal?

Budapesten irántad óriási az érdeklődés. Kézirataid kézről-kézre forognak. Igazán szeretném, ha valahogy elhagynád odúdat és a Deér Dénes névvel meghódítanád szegény országunkat. Izgatottan várom írásaid, a költeményeket, a fordításokat és a prózát. Esedezem rögtön levelem vétele után add póstára a csomagot a saját költségemre. (Cim: K. D. Budapest Baross utca 4. II. 12.)

Én a Hétnék, Új Időknek, Vasárnapi Újságnak dolgozom. Ma kaptam meg Hans Betge Anthológiáját, melyben több fiatal magyar között én is szereplek. Ha tégedet ismert volna a fordító!... De ezekről és a kölcsön adandó könyvekről később, mikor feljössz Budapestre, mert – tudd meg – 21éig a te kedvedért itt maradok, és ha úgy tetszik több napot együtt fogunk tölteni. Leveledet azonban elvárom és a küldeményt rögtön add |:fel:| címemre.

Türelmetlenül vár barátod Kosztolányi Dezső

Carducci nincs meg, de sok van tőle. Van azonkívül igen sok Verhaerenom, Strindbergem, Carlyleem stb. stb. – Ha láto:|gatásod-
dal:| megtisztelsz, 21 én válogathatsz könyvtáramból. Rögtön és

pontosan írd, mikor – melyik nap, hány órákor? – jössz, mert – hangsúlyozom – tisztán a kedvedért maradok fenn Budapesten.

Künt sokszor üdvözlöm; a könyvet nemsokára visszajuttatom mély köszönet kíséretében

378. JUHÁSZ Gyula – BABITSNAK

[Szeged, 1907. dec. 21. előtt]

Kedves Mihály, itt küldöm a legjobbat és ez elég is lesz a jóból Didiernek, a ki bizonyára sok jót kap Pesten úgy is. A többi Aliscumba küldöm. Kérlek, az Utópiát ne mutasd Lehotainak, azt csak neked adom. (Egyébként tudom, hogy jobb lehetne, de jól van így.) A földgolyót légy szíves átadni Dezsőnek, hogy valamely karácsonyi számban helyezze el, mert a vers úgy is nagyon solennis. Egyébként szeretettel üdvözlöm Kosztolányit, a ki a leglelkesebb és legragyóbb |:tollú:| kritikusa volt Juhász Gyula verseinek és ezért hálám mély. Arról nem szólva, hogy a legigazabb és legerdekesebb recenziót Deér Dénes írta! Szép Karácsonyt, jó munkát kíván és még egyszer búcsúzik Juhász Gyula

379. Krícsadlo Ferenc és SCHMIDT Imréné – BABITSNAK

[Anina, 1907. dec. 28.]

Boldog új évet kíván hálás tanítványa

Krícsadlo Ferenc

Kérem írja meg egész biztosan mikor jön, zárva 13ikáig a vörheny miatt valanyi iskola és talán még tovább is, azért ha a vacatiót felhasználva nem jönne meg kérem írja meg mielőbb, hogy vőfelyről gondolkodhasak. Ne higye hogy talán aprehendálnék belátom nagyon, hogy mentől tovább otthon [maradna.]

Üdvözli Irén néni

[Címzés:]

Nagyságos Babits Mihály tanár úrnak

<Szeged Vitéz út 16.>

Szegzárd

380. GRÄF Gusztáv – BABITSNAK

[Segesvár, 1907. dec. 29.]

Boldog új évet!

Gräf Gusztáv

Segesvár. 1907. XII.

[Címzés:]

Tekintetes Babics Mihály

Szegedi reáliskolai Tanár Úrnak

Sexárd.

381. DÉVÁN István – BABITSNAK

Nagykikinda. 1908./I/1

[Nagykikinda, 1908. jan. 1.]

Tisztelt tanár Úr!

Fogadja az új év alkalmával legforróbb szerencse kívánataimat

tisztelője.

Déván István

VII. o. t.

[Címzés:]

Tekintetes

Babits Mihály tanár úrnak

Szeged.

Főreáliskola.

382. KELEMEN Ilona – BABITSNAK

1908. I/ 4.

[Szekszárd, 1908. jan. 4.]

Aujourd'hui avec le chemin de <...> est envoyée le vin, maman fait dire: il serait convenable d'envoyer a Mrs. le directeur H. aussi deux bouteille, peut etre il s'interesse pour la derniere rendange de Szekszárd – si quelqu'un se propose d'acheter tel tu peuss dire qu'il en est encore de recevoir (par vingt six florins hectlter) mais non moins q'un tonneau avec 5. hecto. Adieu! buvez avec bonne humeur et bonne santé! nous te salvons avec grande mere et tous, ta tantel

[Címzés:]

Tekintetes

Babits Mihály

főreáliskolai tanár urnak

Szeged.

Vitéz utca 16.

383. KOSZTOLÁNYI Dezső – BABITSNAK

[Szabadka, 1908. jan. 8. előtt]

[Hiányzik]

384. KOSZTOLÁNYI Dezső – BABITSNAK

1908. január. Szabadka,

[Szabadka, 1908. jan. 8.]

Kedves barátom, még itt vagyok Szabadkán s azért írok (ígéretem ellenére) még egyszer, hogy leveledet és a kéziratcsomót ne küldd hetfőig pesti címemre (Baross utca 4. II 12) Szeretném, ha még ezen a héten megkaphatnék mindent. Az unalomig ismételttem

már szóban és írásban, hogy türelmetlenül, követelődzően, szemtelenül kíváncsi vagyok <már.>

Igaz barátod
Kosztolányi Dezső

[Címzés:]
Ngs.
Babits Mihály úrnak
tanár
Szeged
reáliskola.

385. KOSZTOLÁNYI Dezső – BABITSNAK

[Szabadka, 1908. jan. 11.]

Kedves barátom, ez már a harmadik levél. Tudatom veled, hogy
hetfőn Bpestre utazom s ha addig nem küldöd Szabadkára az írá-
s-id, azután Budapestre cimezd, (Baross utca 4. II.12)
Kunt Juhászt sokszor üdvözlöm.

Barátod
Kosztolányi Dezső

[Címzés:]
Ngs.
Babits Mihály úrnak
tanár
Szeged
reáliskola.

386. HORVÁTH Lajos – BABITSNAK

[Szeged, 1908. jan. 14.]

A bort köszönettel vettük, most isszuk az utolsó üveget egészségedre. Ha inni akarsz hozzá. Szlujka Pesten a Vöröskeresztben fekszik, d.u. 2–4 felkereshető.

Üdvözlünk

Horváth

Polczner

Károly

„Korcsmárosné”

[Címzés:]

Tekintetes

Babits Mihály tanár

úrnak

Szegszárd.

387. BABITS – JUHÁSZ Gyulának

[Szekszárd, 1908. jan. 15. előtt]

[Hiányzik]

388. BABITS – KÚN Józsefnek

[Szekszárd, 1908. jan. 15. előtt]

[Hiányzik]

389. JUHÁSZ Gyula – BABITSNAK

Szeged,
görög epifánia előtt
[Szeged, 1908. jan. 15.]

Kedves Barátom, mivel ez a lev.lap van a legközelebb hozzám, ezen sietek, ez egyszer nem elkésve, válaszolni nagy elfáradásról panaszkodó s belém nagy frissiséget öntő leveledre. Remélem, hogy mentül hamarabb egészen és egészségesen látjuk egymást: addig is minden jót és főleg egészséget! Kuntól végre valahára elszedtem darabodat. Majd <sokat beszélek> |:beszélünk:| róla. Kun Bécsben járt és Pesten. Sokat beszél Kiss Józsefről, aki olvasta Babits Mihály róla írt essay-vezércikkét és februárban Szegedre jön. Januárban Herczeg Ferenchez lesz szerencsénk... Tegnap az Ördögöt láttam végre: a színészek elsőrendűen játszották, a darabról én, mint keresztény, tudnék valamit mondani, mint író azt mondom: nagyon szellemes és az ötlete kitűnő. Kosztolányiról semmi hír. A Vasárnapi Ujságban egy versem jött. 20 K-t kaptam érte. Derék vállalat és jó üzlet. Ignotustól üdvözlő levelet vettem. A szini költeményemen a színészek hajbakaptak. Egyébként, mint a Nap Lovagja, kénytelen vagyok testi, lelki jóegészségnek és főleg – gyomornak örvideni. A halált automobilon megszereztem. A viszontlátásig üdv. A versed nem érdekes, mert több: nagyon finom és egyéni, mint Babits mindig. Juhász Gyula néha.

[Címzés:]
Babits Mihály
tanár Urnak
Szekszárd
László utca.

390. KÚN József – BABITSNAK

[Szeged, 1908. jan. 15.]

Kedves barátom, Szíves soraidat, verseidet és a Wilde verset megkaptam. Irtam volna részletesen, de küldeményed oly későn jött, hogy akkor már nap-nap után taged vártalak. Remélem, hogy e sorok se találhatnak már otthon, mert nekem egy eleven Babics már szinte nélkülözhetetlen. Egy fordításodat elküldtem A Hétnek – Kíváncsian várom a jövő számot.

Ha még otthon volnál, amit sajnálnék, mert biztosan beteg vagy, gyors javulást kívánok, hogy minél előbb láthassalak.

Szeretettel ölel
Kún Jóska

Szeged, 1908 jan. 15

[Címzés:]

Tek.

Babits Mihály úrnak

tanár

Szegszárd

391. POLCZNER Zoltán – BABITSNAK

[Szeged, 1908. jan. 15.]

Kedves Barátom
Horváth vőlegény!

Képzeld egy gazdag zsidólány a jövődöbelije – Gratulálhatsz neki, – Borodat, értsd a 10 litert, a te egészségedre megittuk. Szívesen vesszük, ha egy kis hordót még hozol. – Hogy érzed magad. Mi bajod van. – Szeretnénk már látni! Jöjj mielőbb.

Sz. üdvözöl
P. Zoltán

[Címzés:]
Tek.
Babits Mihály
tanár úrnak
Szegszárd

392. BOROSNYAY Károly – BABITSNAK

[Szeged, 1908. jan. 16.]

K. Misikém. Bánatosan tudatom, H. Lajos (nem merem kiírni, mert blamálnám) az agglegényélet rózsás útjáról letért, vőlegény lett és elkeseredésében három nap óta iszik, a borodat még tegnap megittuk. A menyasszonya Jeney Ilona, egy deszki földbirtokos leánya. Állítólag 50000 frtja van. Hiszi a piszi. Epedve vár sz. b.

B Károly

Itt lesz az egyházi esküvő. Ebből sejtheted, hogy egy kicsit zs.
– Eljegyzési kártyát fogsz kapni. –

[Címzés:]
Tekintetes
Babits Mihály
főreálisk. tanár Úrnak
Szekszárd

393. KOSZTOLÁNYI Dezső és CSÁTH Géza – BABITSNAK

[Budapest, 1908. jan. 17.]

Kedves jó Babits, Budapesten vagyok. (Baross utca 4. II. 12)
Miért nem irsz nekem? Miért nem küldöd a kéziratokat? Igazán erre a hosszú várankoztatásra nem szolgáltam rá.

Öllelek
Kosztolányi D.

Kéziratait én is nagyon várom. Ugye nem lesz kifogása ellene
hogy én is elolvassam?

Legjobb üdvözlettel Csáth Géza.

[Címzés:]

Ngs. Babits Mihály

tanár úrnak

reáliskola. Szeged.

394. BABITS – KOSZTOLÁNYI Dezsőnek

[Szeged, 1908. jan. 23. előtt]

[Hiányzik]

395. KOSZTOLÁNYI Dezső – BABITSNAK

Bpest 908. január.

[Budapest, 1908. jan. 23.]

Kedves barátom, nagyon megörvendtem levelednek, mert azt
hittem már újra neheztelsz reám. De most aztán csakugyan váltsd be
az ígéretedet és minél hamarabb röpítsd hozzám az írásaidat. Kún
cimét legközelebb írd meg, mert már szeretném visszaküldeni az
anthológiát. A kéziratok közé pedig csúsztass egy levelet s írd sokat,
sokat magadról

igaz hívednek

Kosztolányi Dezsőnek

Baross u. 4. II. 12

[Címzés:]

Ngs. Babits Mihály tanár úrnak

Szeged reáliskola

396. SCHMIDT Margit – BABITSNAK

[Bécs, 1908. jan.]

[Hiányzik]

397. BABITS – BABITS Mihályné KELEMEN Aurórának

[Szeged, 1908. jan. vége]

[Hiányzik]

398. BABITS Mihályné KELEMEN Auróra – BABITSNAK

[Szekszárd, 1908. febr. eleje]

Édes Misim vettem kártyádat és úgy elszomorodtam hogy te nekem csak oly keveset tudsz írni mikor annyit foglalkozom veled és úgy szeretnék elége<g>dettnék tudni pedig pár soroddal is nem ezt árulod el hisz annyira segítenék rajtad, teljes lelkemmel azon volnék hogy te édes fiam megtalálnád a boldogulás útját, azonban nem hiszed el nekem hogy jó érzésünk fizikai jólétünktől függ és hogy ezt is ápolnunk kell, hogy egy fiatal ember a 4 fal között nem élhet és hogy agyon dolgozni magunkat nem boldogíthat, hisz te annyszor hálát adhatsz a jó Istennek mikor annyi tehetséggel akaratlaltal megáldott, de hát nem szabad csüggednünk és túl sokat várunk az étellel, a napokban is Feri bácsi mondja hogy a Varga tanár beszélte neki, a ki szegedi fiu és a kinek Homor rolad annyi elismeréssel beszélt, itthonn léted alatt is tapasztaltad hogy kollegáid is hogy megbecsülnek és megemlékeznek rólad, itthonn is csak szeretettel gondolunk reád bizon édes anyádnak egyéb gondolata sincs mint ha itt lehetnél, hogy nekellne annyit aggodnom érted, de te oly keveset gondolsz reánk és alig irsz nekem pedig mennyire vártuk már hogy mit szólnak a borrol a kollegák, hogy Horvát Ur csakugyan vőlegény e? és a többiek <mit> egygyütt vagytok e már mind kik betegek? Hát Smidt Néni mit beszél? Margitka irt Angyusnak is

Bécsből egy szép kártyán, mikor jönnek Szekszárdra? nagyon szeretném ha egy fekete kabátot csináltatnál vagy vennél ott, én meg szeretnék itt neked megint egy csikos nadrágot írd meg tudnál e ott venni, hogy az a ruha ne lenne mindig okozója annak hogy sehova sem mehetsz, majd megküldöm az árát csak írd meg és nézz utána hol kapnál és milyen volna jó? Sok dolgod volt ugye a fél év befejezésével, Pista is meghozta bizonyítványát a tornával együtt 5 elégséges csintalan ő kigyelme bár tudnám jövőre valahova konviktusba juttatni azt hiszem az jól esne neki mert itthon uralkodni akar Angyus sem akart a kaszinó estélyre menni pedig szívesen elvittem volna, mondják hogy reggelig mulattak, különben Szekszárdba is sok az influenzás, szegény Stanci danti is megbetegedett gondolhatod mily nagy baj ez Anna néninek, Imre bácsi is fekszik, a kis Licc szegényke is influenzás tegnap írta Bimbis hogy nagy fülzsongatása és láza van, írj neki egy szép levelező kártyán hogy örüljön a kis lélek, mert nem mehet iskolába és bizonyosan jól esne neki a szorakozás, te is vigyázz édes Misim hogy ismét meg ne hülj olyan nagyon, a lábad át ne ázzon, igaz jó e az új cipő?, írj mindenkől én neked sokat, Angyus németül tanul de keservesen, csokolunk ezerszer.

399. KOSZTOLÁNYI Dezső – BABITSNAK

[Budapest, 1908. febr. 11.]

Édes Mihályom, a keleti pályaudvarról írom ezeket a sorokat. Mert tudnod kell, hogy az utóbbi hetekben állandóan Szabadka és Budapest közt zakatolok. Súlyos életkatasztrófák és más bajok bízseregnek a levegőben. Kézirataidat megkaptam s György Oszkár-ral együtt egy egész estén gyönyörködtünk szellemi reneszánszodban. Egy héten belül hosszú és részletes levelet kapsz.

Ölél Desiré

[Címzés:]

Ngs.

Babits Mihály

úrnak

reáliskola Szeged

400. KOSZTOLÁNYI Dezső – BABITSNAK

Budapest, 1908. febr.

[Budapest 1908. febr.]

Kedves jó barátom,

most érkeztem meg, ebben az évben már ötször, a vidékről. Amint levelezőlapomon jeleztem nagyon sokat szenvedek mostanában ugyannyira hogy a toll alig jut a kezembe, írásra egyáltalán nem, legfeljebb levélírássra. Valahogy belevágódtam az életbe és ez sokkal nagyobb baj, mint gondoltam. A panaszt és a lírát azonban elhagyom és inkább írok arról a jeles papírcsomagról, amit pár hete oly kedvesen eljuttattál hozzám.

Többször átolvastam a küldeményedet. A versek újra igen tet-szenek s szent hitem, hogy egyik másik már egészen mutatja a te poétai arcodat. Nem is merem őket összehasonlítani a prózáddal. Te született versíró, mértékember vagy, egy költészetig felemelkedő filológus-szójátszó, s ebben van az eredetiséged, a létjogosultságod, a nagyságod. Még a drámáid emberei is a te nyelvedet beszélik, a te ideges, bizzar és furcsa ötleteidet morzsolgatják. A villany és a csil-lag hasonlatos, csak hogy az egyik új, a másik régi. Ez te vagy. Ilyen ötletet kívüled senkisé mond, sem itthon, sem máshol. A Budapes-ten futkosó tucatpoéták, hivatalból századvégi lantosok pedig soha-sem érzékeltetik meg a mozi hangulatot annyira, mint te komikusan szapora anapesztusaiddal. A holdfény zöld, de a szoba lámpája is zöld. Ez a te szemed látása. Nálunk – sajnos – még nem elég érett a közönség arra, hogy ezeket a finom differenciálódottságokat méltá-nyolja, mert a hájfejű burzsoák fejébe még mindig nem fér be, hogy

több modern költő is van. Egyet szükségből, gúnyból udvari bohócul szerződtettek: Ady Endrét. A többiről csak kénytelenkedetten vesznek tudomást.

Ma nagyon sokat olvastam a „Sírvers”-et. Ezt tartom az ittlévők közt a legnagyobbnak és a legújabbnak. A „Baba” csak kedves s néhány szakaszáért szeretem. Egy kis versed azonban – a *Petita repetita* végtelenül belém szól s nemcsak nekem, hanem minden intelligens barátomnak tetszik. Ezek közül egyiket másikat megpróbálom elhelyezni, bár mondhatom a szerkesztőségek oly lomhák és buták, hogy valósággal kín velük szóbaállni. Az idén már igazán mást sem tettem, mint jobb időkre vágyakoztam, amikor majd tisztességes dolgokat is kinyomnak.

A drámát és egyik novelládat ezzel a levéllel együtt postára adom. Az egyfelvonásost én sem tartom sikerültnek, de *nekem* érdekes, mert közelebb hozza hozzám a te talányos, ideges és mérges egyéniségedet. A hős – bármennyire szemérmeskedtél – mintha hasonlítana kicsit a te profilodra. Jól láttam?

De végezek. Nem írhatok oly részletesen és annyi kedvvel, ahogy szeretnék. Most – mint mondtam – fáradt és kimerült vagyok, mintha falhoz csaptak volna. Naponta három gramm brómot nyelek s oly fokú idegesség bánt, hogy alig bírok ülni a széken. Elégdj meg azzal, ha megköszönöm gazdag küldeményedet. Én újat nem írtam. Maupassant összes verseit rendezem a sajtó alá. Talán jönnek majd jobb idők is. Addig azonban *szánd meg szegény, nagyon szenvedő barátodat és küldd el Wilde fordításaidat. Erre igen igen kérlek.* És válaszolj. Fáj, ha az ember belekiált egy másik emberbe és nem kap visszhangot.

Ölel igaz barátod
Kosztolányi

Baross u. 4. II. 12.

401. JUHÁSZ Gyula – BABITSNAK

Nagyvárad, 1908. febr. végén
[Nagyvárad, 1908. febr. 24.]

Kedves Mihály, üdvözöllek!

Amit én nem egészen dicstelenül kezdék a szini kritika terén, azt te (olvaslak) folytatod teljes dicsőséggel. Nagyvárad eddig nagy, jelentős, gyönyörű lelki szenzációkat adott. Tulságosan intelligens, sőt zseniális város. Ime barátaim és tisztelőim csekély hányada: Antal Sándor író és szobrász (nagy tisztelőd), Manojlovits, Ady német fordítója, Hartmann János, Petőfi jövődő megírója, Kardeván, a jeles pedagógus, Udvardy Ignác Ödön, a gyermekrajzos, Károly Irén etikus, Kozáry Gyula filozófusabbé, Kollányi, aki a Huszadik Századba a költőkről ír essayt, Léda, „akinek nevéhez nem kell jelző”, és – last but not – Dutka, Emőd Tamás poéták. És még egy sereg jeles. Kötetem erősen fogy, egyébként színházi kritikusa leszek és cikkirója vagyok a Szabadságnak. Te pedig küldj dolgaidból azonnal, mert várják, nagyon várják. Öllelek

Juhász Gy.

Prem. főgimnázium.

[Címzés:]

Tek.

Babits Mihály

tanár Urnak

Szeged.

Főreáliskola.

402. BABITS István és BABITS Mihályné KELEMEN Auróra – BABITSNAK

[Szekszárd, 1908. márc. 4.]

Kedves Misi! Az utobbi héten nagyon el voltam foglalva, mert Amerika felfedezését és a rajzokat kellett beadnom, és azért nem ír-

tam neked. Most Vasárnap, és tegnap Kedden szünetünk volt. Kedden Kamaráséknál voltam, Este ment el Angyal dominóban Anyival. Négy órákor jöttek meg. A dolgozataim javulnak. Latinból – már. 4. 2-sem van, Magyarból 9. 2-sem Számtanból 1. 2-sem, Németből pedig 3. 2-sem, és 1.+1-<é>esem. Amint ígérted küldd el azt a „Egy római ifju kalandjait.” Vagy hozdd el husvétkor. De mostmár sietek tanulni. Csokol
1909. ápr. 4. én. Kedden.

Pista.

Kelt Szekszárdon. Krísztus Urunk születése utáni. 1909. ápr. 4-én, azaz nem 1908. március. 4-én Kedden. Irj!

Édes fiam most is olyan álmosan fáradtan irhatok már nagyon megérzem az éjjelezést, és az időnk is oly kellemetlen egész nap esik az eső már majd egész héten, sokszor gondolk réád hogy mit csinálsz a te magányodban hogy izlik a kritikusság? vannak e jó színészek szép színésznők? jó énekesek de ezeket nem te kritizáloed ugye? napilapnál vagy hetilapban irsz e erről mert sajnálnám ha naponkint kellene annyit írnod vigyázz magadra ha későn éjjel jársz haza ilyenkor könnyebb meghűlni kívált ha megízzadtál, bizon féltelek nagyon hogy megbetegedhetsz ha nem ovakodsz, irj többször sokszor sokat alig várom mindenről szerető

anyádnak

Smidtnéninek üdvözetem!

403. BABITS Angyal – BABITSNAK

Sz. 190<7>8. III/4.

István javította

[Szekszárd, 1908. márc. 4.]

Kedves Misi, eddig bizonyosan tudod már Anyi kártyá|já:|ból, hogy nincs semmi bajunk. Hogy oly sokáig nem irtunk – dacára, hogy minden nap emlegettünk – tulajdonítsd a cselédhiánynak,

melyben már több mint egy hónapja szenvedünk. Az utóbbi időben pedig éppen sok dolgunk volt, mert itthon készítettük el az estélyi ruhát is. Ez sok dolgot adott, mert kötelező volt a dominóban való megjelenés; a hölgyeknek piros, az uraknak fekete dominóban kellett lenniök. S így én pirosban voltam, de Anyi azért feketében, persze álarccal. Majd husvétkor abban fogadunk Tégedet. Én azért egy fehér ruhát is kaptam, mert a dominót csakhamar levetettük. Az estély nem volt valami népes, különösen a férfiak hiányoztak, mert sajnáltak dominót venni s így alig volt 4 vagy 5 táncos, mert legtöbb csak ácsorgott az ajtóknban. Azért el voltunk 4 óráig, mert közben sonkáztunk is. Ott volt a Percel fiu is, aki nagyon emlekeztet Te Rád. – Az estély előtt Kamaráséknál ismét nagy vacsora volt, mire 43-an hivatalosak voltak. Ugy látszik minden estély előtt tartanak egyet. Most egy hónapja minket is meghívtak egyre. Klieberék, Tihanyiék <is> voltak még ott és 7 fiatal ember, köztük Barta és Földes. Gymn. tanár, Kovács fogorvos, Mátyosi, Merveth, s többen. Máshol nem is voltunk a farsangban. Most varrni akarok megtanulni. Ocskayékhoz fogok járni, hogy egy tavaszi ruhát varrhaszak. – Most eszembe jut: Smindt Margitka mondta itlétekor, hogy Szegeden egy polg. isk. tanítónő év végén júniusban elhagyja állását s ígérte is, hogy megírja nekem, ha csakugyan üresedés lesz. Kérlek tudd meg tőle, hogy áll a dolog. Nagyanya egyre várja a kis hordót s már haragszik is hogy nem küldöd, mert szüksége van rá. Küld kérlek azonnal, Smindt Margittal is izentük, nem mondta meg? Anyi is irta már. Ne felejtse el, mert Nagyanya zaklat bennünket érte. Pista az új félévben szorgalmasabb, már Swirián is megdicsérte. Igaz a verset köszönöm, szép volt, emlékeztem rá még a nyárról. Azóta nem jelent meg új versed? Hát a kritikusság hogy izlik? nem untad még meg? Nagyanyáék és Stánci néni már jól vannak és csókolnak Téged. Nagyanya várja a hordót, mert fél hogy megpeneszesezik ott. Küld mindjárt. Sokszor Csókol

Angyal

404. BABITS – JUHÁSZ Gyulának

Szeged, március idusán
[Szeged, 1908. márc. 15.]

Kedves barátom!

Ezer bocsánat hogy csak most felelek kedves levelezőlapodra: nem felelhettem előbb, borzasztó elfoglaltságom miatt: Veszprémi ur beteg lévén a VIII. osztályban egész máig én tanítottam a magyart ami oly munkatöbbletet jelentett hogy az estét kivéve alig értem rá másra gondolni mint iskolai dolgokra: este pedig oly fáradt voltam hogy a levélírás sok lett volna tőlem. Így ment napról-napra. Kritikus működésem beszünt s helyemet Domokos László foglalta el; azóta hírlapíróikkal, akikkel különben sem nyerték meg egymás rokonszenvét, nem találkoztam, bár törött esernyőm máig is a szerkesztőségben van. Így léptem le a díszes méltóságról, melybe beiktattál: ujságoktól, színházról hosszú időre időszínikráziát kapva. Örülök hogy jól érzed magadat <Ko> Nagyváradon. Mindenesetre jobb dolgod lesz mint nekem. Azóta talán már <meg> belehelyezkedtél az új viszonyokba s időd lesz nekem hosszabban és részletesebben is írni. Leveledet tehát várom.

Kosztolányi írt a műveimről röviden és mérsékeltén dicsérve, de pl. drámámat lerántva, s általán prózámat. Előtte filológus vagyok „aki néha költői magasságokra emelkedik.” Ma irtam neki. – Kun és neje sokat kérdezősködnek rólad – Kun fordítását a Readingi fegyházat összehasonlítottam Radóéval: a Hétnak küldve: azonban gyalázatosan bántak el vele: elvettek belőle és hozzáírtak, szóval enyhítették és elrontották az összefüggést és értelmét melleleg.

A Vasárnapi olvastad talán mit irt a Turáni Indulóról. Be kellene küldenem oda más dolgokat de evvel is egyre késlekedem.

Mily boldog emberek akik még verseket írni és beküldeni is ráérnek!

Egyébíránt nem értem mért nem találja Schöpflin elég egésznek a Turáni Indulót.

Nur Zeit!!

Mennyi dolgom, mennyi szép tervem: összetorlódtak s szégyellek egyedülmaradni, félve a lelkifurdalásoktól, a melyek egyébként csöppet sem használnak, sőt gátolnak.

Verseidet olvassuk, bíráljuk, s többnyire dicsérjük. Sokat beszélünk rólad. Szeged és főleg mi nagyon sokat veszítettünk benned.

Képzeld: még Kratochwill is sokszor és jóakarattal kérdezősködik irántad.

Ugy kontemplálok, hogy a Vasárnapinak a Golgotai Csárdát, [talán Recanatit:], az Éjszakát, két apró kedves verset (a hajad olyan fekete...) és a Fête galante-ot küldöm; a Nyugatnak a Feketeországot, Parist, a sápadt vérivő leányokat; s külön, <mintegy más> a Szagokról szóló essayt, Ha nem közlik legalább irnak róla. S némi pezsgést és fellendülést várok ettől szellemi életemben.

Bocsáss meg a kusza levélért és íri!

Ölel Babits Mihály

405. BABITS – KOSZTOLÁNYI Dezsőnek

[Szeged, 1908. márc. 15.]

[Hiányzik]

406. BABITS Mihályné KELEMEN Auróra és BABITS Angyal – BABITSNAK

[Szekszárd, 1908. márc. 15. után]

Édes Misim már megint mi dolog az hogy nem irsz nekem, most is ma már leveled nélkül volt itt a levélhordó, hisz tudod hogy én is hamar aggodom egészségedért meg azután azért is mert tudom hogy ki ki fárasztod magad és olyankor csüggedsz és kétségbe esel, bizon szeretnék úgy néha néha hozzád látogatni, hogy mint vagy? Smidtné írja hogy már nem jársz színházba, jobbnak is tartom mert az is csak munka lehetett neked és fárasztott pedig tudom úgy is elég az elfoglaltságod, én is Angyalka is meglehetősen el vagyunk

foglalva mert mindent magunk vagyunk kénytelenek végezni a ház körül, – olvastad ugye hogy Bimbis előlépett törvysz. bírónak talán ítél is neki ez alkalomból, most négy száz forinttal lesz több a fizetése, de kell is szegénynek kis Licike egész télen beteg volt úgy hogy a házi orvosukon kívül egy speciálistához is kellett fordulniok és ez bizon pénz, sajnálom Licikét hogy a fülével szenved, – Pistink tegnap nagy örömmel érkezett az iskolából mert csak a figyelemből lett megintve a negyedéves tanári konferencia után, meg is nyerte a fogadást Angyaltól a ki azt hitte hogy ismét több féléből is rovást kaphat, tehát nyert Angyustól 10 fillért, különben szegény Pistink oly halvány mintha bemeszelték volna. alig várom a husvétot hogy ismét láthassalak ird meg hogy avval a vasuti igazolvánnyal haza tudsz e még jönni nézd meg mikor jár le mert én nem emlékezem jól reá. most Angyalka veszi át tőlem e papirost mert úgy látszik protekcióért kell hozzád fordulnia de előbb kijelentem hogy nagyon haragszom a miért oly ritkán irsz és kérdéseimet felelet nélkül hagyod édes fiam! –

Édes Misim, Anyi már jelezte, hogy protekciót akarok kérni Tőled. Ugyanis ma kaptam levelet Tarnay Ilonkától, kivel még Szabadkán voltunk együtt az intézetben. Neki van egy öccse Tarnay János a neve. Ez elvégezte a katonai főreált és most mint Ilonka írja annyira elment a kedve a katonaságtól, hogy kilépett és civil pályára készül. Makói gyerek s így Szegedre menne vizsgázni a főreál iskolába. Tarnayék a Szegedi tanárok névsorában megtalálták a <Tiedet> Te nevedet is, és Ilonka engem kérdezett meg, hogy fordulhatnak-e hozzád utbaigazításért. Én pedig Téged kérlek légy szíves hozzájuk, azt hiszem, hogy nem rossz tanuló a gyerek. Nagyon sajnálom Tarnayékat pár hete halt meg Ilonka legidősebb bátya, nagy csapás érte őket s annál inkább jól esne nekik ha jó indulatra találnának. Azt hisz[em]: felkeresnek Téged levélben, vagy tán az apjuk személyesen, kérlek mindenesetre szívesen válaszolj nekik. – Most pedig arra kérlek írd minél előbb mert mindannyian aggódunk hallgatásod miatt.

Csókol Angyal.

Írj azonnal csokollak.

407. BABITS – BABITS Mihályné KELEMEN Aurórának

[Szeged, 1908. márc. 21. után]

Kedves Anyikám!

Csak most írhatok, miután a főigazgatói látogatás is lezajlott és megvolt a főigazgatói konferencia. A főigazgató a tanításom eredményével (a latinban) egyáltalán nem volt megelégedve – de azért a konferencián hála Isten nem említett.

A hordót haza fogom küldeni a napokban – igazán nem volt semmi időm intézkedni – de baja nem lehetett mert pincében volt.

Kérlek szépen, mondd meg Angyusnak hogy nem hiszem hogy a Tarnay-fiunak ne sikerüljön a vizsgálója, mert nálunk az ilyen mindíg sikerülni szokott hacsak egyáltalán valamit tud a fiu. Valamit pedig csak fog tudni.

Az utóbbi időkben annyira el voltam foglalva hogy a színházi kritikusságot is ott hagytam és most egyáltalában nem dolgozom ujságba. Nem érek rá.

Nagyon szeretnék egy pályamunkát készíteni bizonyos témáról – de ezt csak akkor tudnám végrehajtani (minthogy most minden percem le van kötve) ha a husvéti szünidők alatt dolgozhatnak.

Otthon az lehetetlen; épen ezért azt gondoltam ki hogy a husvéti szünidők alatt esetleg itt maradnék. Szeretnék ugyan hazamenni. De hisz nem olyan régen voltam otthon s aztán most már nincs is olyan messze az év vége. Spórolnék is vele alapjában – s erre is szükségem van. Gondoljátok meg kérlek ezt a dolgot és irjatok róla.

Holnapután itt megint tanári multság lesz a Kass vigadóban, és ugy látszik muszáj elmennem.

Fekete ruháról gondoskodtam volna ha rá értem volna – de egyáltalán nem volt időm.

Nagyanyja és Nenne hogyan érzik magukat? Van-e már tavasz Szekszárdon?

Pistinek kívánom hogy legközelebb még a figyelemből se legyen megintve. Nálunk <a> szombaton volt a Konferencia, ugyanakkor a főigazgatói konferencia és a Szegeden tartandó igazgatói

Konferencia előkészítő értekezlete – úgy hogy egész nap konferenciáztunk.

Kérlek add át mindenkinek kézcsókomat és Üdvözetemet – Angyust, Pistit csókolom.

Maradok Szerető fiad

Misi

408. BABITS – KELEMEN Imréné WEININGER Gizellának

[Szeged, 1908. ápr. 18.]

Boldog ünnepeket kíván és kézcsókját küldi

Misi

Szeged 908.

npéntek

Ez a Dugonics szobra Izsótól; a legszebb szegedi szobor Előtte van (a képen nem látható) a kir. tábla épülete (a régi főreáliskola) a Traiber V. hivatala.

Én erre lakom, közel.

[Címzés:]

Nagyságos

Kelemen Imréné

urnőnek

Budapest

VII. Arena ut. 11. II. em. 18.

409. BABITS – BABITS Mihályné KELEMEN Aurórának

[Szeged, 1908. ápr. 18.]

Boldog ünnepeket kíván és kézcsókját küldi

Misi

Szeged npéntek

[Címzés:]

özv Babits Mihályné

urnőnek

Szekszárd

László u. 1272.

Tolnavármegye

410. BABITS – BABITS Istvánnak

[Szeged, 1908. ápr. 25. előtt]

[Hiányzik]

411. BABITS István – BABITSNAK

[Szekszárd, 1908. ápr. 25.]

Kedves Misi!

Megkaptam leveledet szép volt, és én örülök neki. Anyikának mért nem írsz? Nagyon aggódik miattad. Hiszen már elmult a husvétii szünüdö. Most már csak befejezhetted a pályamunkát. Még azt sem tudjuk hogy megkaptad-e azt amit küldtünk neked. Anna néniék már tegnap az ujlakásba hurczulkodtak.

Csókol szeretö öcséd:

István

1908. ápr. 25-én.

[Címzés:]

Babits Mihály

tanár urnak

Szegeden

Vitéz utca. 16.

412. JUHÁSZ Gyula – BABITSNAK

[Nagyvárad, 1908. ápr. 28.]

Cimem:Nagyvárad, premontrei főgimn.

Kedves Mihályom nagy dologról van szó. Modern magyar antológiát akarunk szerkeszteni, Adyval élén. (A Poètes d'aujourd'hui mintájára.) Azonnal küldj még egy bokrétát a verseidből, mert terád nagyon számítunk! Föltétlenül. A verseket egy prosateurókból álló társaság válogatja össze. Az antológia egy hónap múlva kész lesz.

Hogy vagy? Irj egyetmást terveidről és tetteidről. A költészettől pedig el ne pártolj, hiszen a költészet úgy is melletted marad mindvégig. Hiszen nagy dolog a <művészi> [:nemzeti:] stilus jelentősége és föltételei, de ... a Golgotai csárdát mutattam Antal Sándornak és másoknak és újjongó gyönyörűséggel olvasták. Azt vallja az egyik, hogy Ady mellett te vagy a legnagyobb, aki más, aki egészen maga, aki modern és zeitlos. Abszolút művész.

Szeretettel üdvözöllek és Kérve Kérlek, gondolj ránk

Juhász Gyula

1908 ápr. végén.

[Címzés:]

Tek.

Babits Mihály

tanár urnak

Szeged

Főreáliskola

413. BABITS – BABITS Mihályné KELEMEN Aurórának

[Szeged, 1908. máj. 5. előtt.]

[Hiányzik]

414. BABITS Mihályné KELEMEN Auróra – BABITSNAK

[Szekszárd, 1908. máj. 5.]

Édes Misim!

Végre hallottunk rólad annyi sok idő multával, de ma meg Angyal oly rosszat álmodott hogy valami magas hegyről a hova kirándultál leestél már egész reggel rólad beszél hogy nincs e valami bajod, félünk hogy nagyon kifárasztod magad és nem gondolsz magadra az egészségedre, kérlek írd legalább egy levelező kártyán hogy nincs e bajod? hogy vigyázol e magadra mégysz e a szabad levegőre? nálunk nagy szelek fúnak és hűvös az idő ma ugyan kisütött a nap de a szél alkalmatlankodik

Bizon sajnállak édes Misim de a mint leveledből látom csak úgy segíthetnél magadon ha kissé könnyelműen vennéd dolgaidat hisz a túl elfoglaltságnak nem is kívánható hogy egész precise megfelelhessünk emberi erő nem mindenható azért édes anyád nyugalmaért megtehetnéd hogy ésszel könyitsz magadon ne hogy az után megbetegedj, vagy jelents pár napra beteget hogy kipihenhesd magadat, mert ha nem alszol ki magad akkor megbomlik az egészséged és azt oly nagyon nehéz helyrehozni, nekem is megártott a sok fizikai munka oly faradtnak érzem magam és minden tagom fáj különösen a lábaim, karom és többször a fejem is, de hát itt meg általános a cseléd hiány, Angyal is már megtanul minden házi dolgot még Pisti is segít ha jó akar lenni, most volt a gimnáziumnak egy előadása, zene ének monolog stb, de mi nem vettünk részt Pista is ép az nap fürdött és így szívesen itthonn maradt, Angyalkának ép ma van a születése napja és azt úgy tudtuk meg hogy a kis Licc küldött neki egy levelező kártyán szép piros rozsákat, Angyalnak kilátása van a jövő héten ismét táncolhatni a kaszinóban, bár téged is már itthonn tudnálak mulatozva mert a te korodban bizon örülnék ha megtehetnéd, node remélem hogy majd te is megtalálod a saját élvezetedet, adja Isten hogy mielőbb jobban érezhesd magad és hogy a szünidőre ne hagyj annyi munkát! Az Új Idők most első regénye írta Legioner a szekszárdi Gerendai Lacitól származik a ki 28 honapot

künn töltött Afrikában a francia légióval, igen érdekes és szépen van megírva, Juhász Gyulával is már néhányszor találkoztunk az „Időkben”

Semmi kilátása Angyusnak hogy álláshoz juthatna úgy értesültem hogy tultengés van a tanítónék körében, bizon baj nem is tudjuk hogyan juthatnánk csak pályázathoz is.

Anna néniék elmentek a Kliberék ucájába lakni és bizon most megnélkülözzük őket, e ho 7 én lesz a Giziknek nevenapjuk irhatnál nekik írj nekem is egy kártyán hogylétedről

csokolunk mind annyian csokol szerető

Anyád

Kedd. 5 én.

415. JUHÁSZ Gyula és ANTAL Sándor – BABITSNAK

[Nagyvárad, 1908. máj. 6.]

Kedves Mihályom, már irtam neked, hogy egy nagy, modern antológia készül (Adytól kezdve) és abban Neked is méltó módon benne kell lenned. Választ eddig hiába vártam, újra sürgetve kérlek, egy csomó verset légy szives postafordultával küldeni cimemre: Premontrei főgimn. Nagyvárad, mert az antológia egyébként már sajtó alá készen volna. Balázs Béla is benne van, én is. Hétmagyarok: ez lesz a cime, igen szép, előkelő, gazdag <g> köntösben jelenik meg június elején, előszóval és irodalmi portrékkal. Még egyszer kérlek, esdve, sürgetve: küldj!

Szeretettel köszönt

Juhász Gyula

Nagyvárad, 1908. május. 6.

Kedves Babics Ur. Ismeretlenül kérem, mint az említett Anthologia sajtó alá rendezője, hogy verseit Juhásznak sürgősen küldje el. Feltétlenül számítunk rá. Előre megnyugtathatom, hogy

méltó formában és méltó társaságban fog megjelenni. Verseit várja tisztelő híve

Antal Sándor

[Címzés:]
Nemzetes
Babits Mihály
tanár Úrnak
Szeged Főreáliskola

416. BABITS – JUHÁSZ Gyulának

[Szeged, 1908. máj. 8. körül]

[Hiányzik]

417. BABITS – JUHÁSZ Gyulának

[Szeged, 1908. máj. 8. körül]

Kedves barátom! Az egyik verset, amelyet leírtam Számotokra, tegnapi levelemből kívül felejtettem. Most már, ha leírtam, elküldöm ezt is. – A Párist is elküldtem volna, sőt leginkább azt; de igen hosszúnak találom. A Lichthof és az Uszoda meg kissé drasztikusak.

Mint már jeleztem, hosszabb levelet írok rövid időn belül, mert bizony sok mondanivalóm van – amit nem mondhattam el mielőtt itt voltál. Egyébiránt beszélni nem is tudok úgy mint írni – írni meg lustavagyok.

De már kezdem legyőzni a lustaságot. A viszontlátásig

Babits Mihály

418. BERNOLÁK Kálmán – BABITSNAK

[Szeged, 1908. jún. 1. előtt]

Kedves Miska!

Szerettem volna Tőled elbúcsúzni, de csak ily úton tehetem.
A nálam volt könyvek köszönettel visszaadódnak. Egy még
nálam van, azt postán küldöm el.
Isten veled!

Ölel Bernolák!

419. BERNOLÁK Kálmán – BABITSNAK

Bp. 1908. VI. 1.

[Budapest, 1908. jún. 1.]

Kedves Miska!

Schweglert – a vett használat után – hálás köszönettel küldöm
vissza. Vizsgámon szerencsésen túlestem már egy hónap előtt.

Jól telik időd?

Isten Veled! Igaz szeretettel üdvözöl őszinte híved

Bernolák Kálmán

420. KÚN József – BABITSNAK

[Palicsfürdő, 1908. jún. 5.]

Kedves barátom,

Hirtelen utaztam el Szegedről néhány napra és így el se búcsú-
hattam tőled. Te azonban jóvá tehetnéd e mulasztásomat, kijövé-
n hozzánk Palicsra. Lakást és ellátást a villánkban kapnál. Ha pün-
kösdkor nincsen jobb dolgod, szedd össze magad és jöjj ki, igazán
megőrvendezettelnél.

Szeretettel üdvözöl

Kún

Palics, 1908 jun. 5.

[Címzés:]

Tek.

Babics Mihály úrnak

tanár Szeged

Főreáliskola

**421. ZIMMERMANN Artúr és SZABÓ Kornél
– BABITSNAK**

[Belgrád, 1908. júl. 3.]

Szívélyes üdvözetüket küldik hálás tanítványai

Zimmermann Artúr és Szabó Kornél

Belgrád. 1908. VII. 3.

[Címzés:]

Tekintetes Babits Mihály úr tanár

Szegszárd

Ungarn

422. ZIMMERMANN Artúr – BABITSNAK

[Versec, 1908. júl. 5.]

Szívélyes üdvözetét küldi hálás tanítványa

Zimmermann Artúr

[Címzés:]

Tekintetes Babics Mihály úr tanár

Szegszárd.

423. SZABÓ Kornél – BABITSNAK

[Herés, 1908. júl. 7.]

Üdvözlétét küldi hálás tanítványa,

Kornél.

[Címzés:]

Tek.

Babics Mihály tanár úrnak

Szegszárd

**424. SZABÓ Kornél, ZIMMERMANN Artúr és
KŘCSADLO Ferenc – BABITSNAK**

[Resica, 1908. júl. 12.]

Szivélyes üdvözlétüket küldik hálás tanítványai

Kornél

Artur

Křcsadlo F.

[Címzés:]

Tekintetes

Babics Mihály úr tanár

Szegszárd.

**425. ZIMMERMANN Artúr és SZABÓ Kornél
– BABITSNAK**

[Temesvár, 1908. júl. 14.]

Szivélyes üdvözlétüket küldik hálás tanítványai

Zimmermann Artur

Szabó Kornél

Temesvár 1908. VII. 14.

[Címzés:]
Tekintetes Babics Mihály úr
tanár
Szegszárd.

426. ZIMMERMANN Artúr – BABITSNAK

[Alváca, 1908. júl. 17.]

Szívélyes üdvözlétét küldi hálás tanítványa

Artur Zimmermann

Alváca 1908. VII. 17.

[Címzés:]
Tekintetes
Babics Mihály úr
tanár
Szegszárd.

427. BOROSNYAY Károly – BABITSNAK

[Torda, 1908. júl. 18.]

Mit csinálsz kedves Misikém? Hogy művészeti jegyzeteidet ki-
egészítsem itt küldöm a tordai muzsa kisdéd hajlékának képét.
Szívesen üdvözöl szerető barátod

B Károly

Holnap már tovább megyek.

[Címzés:]
Tekintetes
Babits Mihály
főreáliskolai tanár Úrnak
Szekszárd

428. BABITS – JUHÁSZ Gyulának

[Szekszárd, 1908. júl. 24.]

Kedves barátom! Sulyos beteg lévén családunkban ki csak most lett jobban: csak most írhatok. Értesítlek, amiről én is most kaptam értesítést hogy kineveztek Fogarasra rendes tanárnak. Ez a rettenetes hír külömben is rossz kedélyállapotomban annyira levert, hogy vizsgasztalásra van szükségem. E vizsgasztalást tőled várom. Légy, szíves írj és azonnal. Élénk kedves leveleid mindig felhangolnak. Ugy érzem magamat, mint Ovidius, mikor Tomiba készült „chassé du paradis latin.” Megyek a barbár oláhok közé. Irj! Mielőtt Tomiba mennék, augusztusban, elmegyek Velenczébe. Ez egy kis vizsgasztalás. Minden kilátásom, minden reményem egyszerre elveszett: a munka és a műélvezet megmaradt. Most olvastam el Fogazzaro regényét, az Il Santot olaszul. Egyébként a nemzetistilus jelentőségén és feltételein töröm a fejemet – szomorú multság és végérhetetlen. Nem leszek készen vele, mert még bele sem kezdtem. Magyar irodalmat nem olvasok, ujságot se. Küldj valamit ha lehet verseidből. Ha írsz azonnal irok bővebben. Leveled feltétlenül várja mindig hű barátod

Babics Mihály

[Címzés:]

Tekintetes

Juhász Gyula

tanár urnak

Szeged

Ipar u. 13.

429. BABITS – KÚN Józsefnek

[Szekszárd, 1908. júl. 25. és 27. között]

Kedves, tisztelt barátom!

Hogy csak most irok, sok oka van. Pesten, (: ahol a miniszteriumban is jártam, még a rettegett Barkóczy bárónál is:) a nagy forgatag-

ban és fáradságban bizony nem jutottam hozzá; – itthon pedig a szegény kis [:gimnázista:] öcsém volt súlyos beteg, úgy hogy nem lehetett más gondolatunk mint ő. Most hála Istennek valamivel jobban van.

S tegnap megérkezett a várt és rettegett ujság: semmi sem ért semmit, megjelent a hivatalos lapban a halálos ítéletem: kineveztek – eltemettek – Fogarasra.

Egy dolog vigasztal egyelőre valamennyire: velencei utazásom, melyet augusztus elejére tervezek. És titokban azt remélem hogy ott találkozunk. Ugy hiszem ez a levelem már Rohitson ér, de remélem oda utánad küldik, és remélem egészséged megjavult és utazó kedved megjött. Gondold rá magadat és ird meg, hol és mikor találkozhatunk.

Wilde Oszkár kötetét, sajnos, Szegeden feledtem a nagy ládára, s így vele most nem foglalkozhatom. Fogarason azonban rögtön rávetem magamat.

Hát a Panthea kész-e már? Küldd el kérlek ha megvan. – Most a nemzeti stílről irandó művemmel foglalkoztam s épen tegnap megkezdtem már a fogalmazását is, bár még az anyag sincs egészen összegyűjtve. A tervem grandiózus; a stílus tömör lesz, szép de komoly és nem könnyű.

Kérlek vigasztalj meg egy levéllel minél előbb. Nem képezed menyire lesújtott a hír. Sírtam mérgemben, nálunk ugyanis oly szomorú hangulat volt az utolsó hetekben.

Kedves nődnék add át kézcsókomat és üdvözlétemet. A kis Gabi bizonyosan jól mulat és jókedvű.

Leveledet és elhatározásodat az utra nézve epedve várja és sokszor üdvözöl barátod és tisztelőd

Babits Mihály

430. BABITS – JUHÁSZ Gyulának

[Szekszárd, 1908. júl. 24. után]

Kedves barátom!

Megírtam neked gyászos kineveztetésem hírét és igen kértelek, hogy levélben vigasztalj meg. Légy szíves tehát, ha lehet, azonnal

adj hírt magadról. (Írd meg azt is, milyenek a kilátásaid jövő évre.) Igazán rendkívül jól esnék most néhány sor tőled s alig győzőm várni. Aug. 5-6-án indulok Velencébe, onnan ismét írok. De addig elvárom leveledet. Tehát írv azonnal.

Üdv. Babits Mihály

431. BOROSNYAY Károly – BABITSNAK

[Szeged, 1908. júl. 26. előtt]

[Hiányzik]

432. BABITS – BOROSNYAY Károlynak

[Szekszárd, 1908. júl. 26.]

Kedves Barátom!

Szíves és kedves megemlékezéseidet, melyek végtelen örömet okoztak, nagyon köszönöm. Bizony eléggé sajnálom én is, hogy Szegedről az Isten háta mögé kell mennem: de mit tegyek? Az vigasztal, hogy majd csak visszakerülhetek még. És legalább megismerem Erdélyt. Sohsem árt a változatosság. Levelezőlapodból láttam, hogy Te is Erdélyben utaztál. Rögtön azért nem felelhettem, mert a kis, gimnázista öcsém, Pisti éppen akkor és egész mostanig súlyos beteg volt. Alig tudtunk másra gondolni, mint őrá. Most már hála Isten jobban van.

Éppen azon okoskodtam hogyan kellene mielőbb letennem az esküt, hogy aztán megkapjam a féljegyet mert augusztusban még Velencébe akarok utazni. A szekszárdi igazgató tanácsára írok a fogarasi direktornak. Talán meg lehet csinálni. Fogarasra úgy utazom, hogy útközben megnézzem NVáradot, Kolozsvárt, Gyulafehérvárt, Nszebent.

És most megkérlek hogy ne feledkezzetek meg egészen rólam és néha-néha írjatok néhány szót a számkivetettnek. Én mindig sajnál-

ni fogom a közöttetek töltött kellemes órákat. Kétségkívül fogunk még találkozni.

Még egyszer köszönve az üdvözeteket és viszont minden jót kívánva maradok változatlan híved

Babits Mihály

433. BABITS – BALOGH Miklósnak

[Szekszárd, 1908. júl. 24. és 27. között]

[Hiányzik]

434. BALOGH Miklós – BABITSNAK

Tövis 08., VII. 27. du. 2^h.

[Tövis, 1908. júl. 27.]

Kedves Barátom!

Bizonyára neheztelsz, hogy egy soromat se láttad az egész nyár alatt. Én nagyon köszönöm, hogy nem feledkeztél meg rólam. Szokott indolenciámon kívül még egy csomó kellemetlen eset is oka annak, hogy a levél |:meg:|írása egyik napról a másikra végül egészen elmaradt. Egyáltalában az utóbbi időben nagyon a sarkamhoz szegődött az u.n. pech. Most is itt rekedtem Tövisen, mert nem a helyes vonatra szálltam s most csak este találok csatlakozást Szegedig. A jegyemre ráfizetek s csak holnap déltájban érek Szegedre. Mi lesz a konferenciából?!

Ha még akad elintézni való valamid, tudod szívesen elvállalom. A |:tőled:| kölcsönkapott könyveket édes anyám 1-én Fogarasra irányítja. A 20K. adat se tudtam idején elküldeni és most légy szíves 2-3 részletben elfogadni, mert különben megint nem jövök ki rendesen. Írd |:meg:| erre vonatkozólag akaratomat. Mihelyt Szegeden az első nehéz nap|:okon:| át estünk, írni fogok.

Addig is szív[élyesen] üdvözöl barátod

Balogh M

435. KÚN József – BABITSNAK

Roh.-Sauerbr. júl. 27,
[Rohitsch-Sauerbrunn, 1908. júl. 27.]

Kedves barátom, Soraidat éppen most kaptam meg, de az áthelyezésed szomorú hírére még tegnapelőtt olvastam. Nagyon bánt a dolog – én önző féreg! – igazán nem tudom, hogyan leszek meg Szegeden nélkülöd. Inkább vitték volna el a félvárost! Szemrehányást teszek magamnak, hogy nem én néztem dolgod után. De egyre vártam értesítéset és minthogy nem írtál, azt hittem, hogy minden rendben van. Te még csak meg leszel Fogarason is; megírod azt a nagy munkádat, melynek megjelenésével oda visznek majd ahova akarsz, de mi, szegedi meddő álmodók, elmeneteleddel egészen elszegényedtünk... A Wilde versét még nem fordítottam le, mert igen-igen oda voltam, de ami késik nem múlik. Én valószínűleg aug. 14-15-én indulok Velencébe, ha ugyan megengedi majd egészségem. Címem Rohitsch-Sauerbrunn (poste restante), nem tudom ezt a címet adtam-e meg? Remélem, hogy hamarosan megírandó soraid derüesebbek lesznek a maiaknál

Sokszoros szíves üdvözlettel

Kún Jóska

[Címzés:]

Tek.

Babits Mihály úr

tanár

Szekszárd

Ungarn

436. BABITS – KÚN Józsefnek

[Szekszárd, 1908. júl. 28. után]

Kedves barátom!

Levelet írtam Neked éppen leveled vétele előtt való nap és palicsi

címedre küldtem: ilyenformán nem vagyok egészen biztos abban hogy megkaptad-e? Budapesten annyit jártam hogy nem volt elég nyugalmam levelet írni (tudod milyen nekikészülés kell nekem ehhez): itthon szegény kis öcsém volt súlyos beteg, úgy hogy nem igen tudtunk mással foglalkozni még gondolatban sem mint vele. Mihelyt jobban lett írtam neked, éppen aznap mikor hírért vettem szerencsétlen előlépésemnek, mert mint talán már olvastad: Fogarasra helyeztek át. Fogarasra: az ország tulsó végére, lelketlen oláhok és németlelkű szászok közé! Először nagyon le voltam sujtva: Ma már belenyugodtam: szebb a vidék mint Szegeden és talán több a nyugalom. Az ember ilyenekkel vígasztalja magát ha muszáj. Azt remélem hogy nem soká leszek Fogarason. Kétségkívül alig fog kárpótolni valami a te társaságodért: de remélem hogy néha leveleid fognak vígasztalni.

Augusztus 3-5ike közt szándékozom Velencébe indulni és rendkívül boldog lennék ha ott találkozhatnánk. Írd meg mikor utazol és hol találkozhatunk; s ha mi praktikus utbaigazítást tudsz még a velencei utról, ha nem restedel, kérlek írd meg azt is.

Wilde Oszkárral nem foglalkozhattam, már csak azért sem mert a könyvet Szegeden felejtettem. Fogarason rögtön előveszem és mégis megcsináljuk. A Panthaea készen-e már? Küldd el ha lehet. Új versek vannak-e? A Hetet nem olvasom itt.

Baudelaire hátrahagyott műveit megvettem s néhány remek versét lefordítottam. Egyébiránt csak a Nemzeti Stílusról írandó munkámról gondolkozom, mellyel ugyan alig leszek készen időre. De ha másnak nem, doktori értekezésnek megteszi.

Szíves részvétleveledet epedve várja s kedves nődnek kézcsókját jelenti

Babits Mihály

**437. POLCZNER Zoltán és POLCZNER Zoltánné
– BABITSNAK**

Szeged, 1908 VIII. 4.
[Szeged, 1908. aug. 4.]

Kinevezése alkalmával sok-sok szerencsét és szívélyes üdvözlé-
tet küld:

Polcznerné

Kedves Misikém! Rendes tanárrá történt kineveztetésednek végtelenül örülök, és ahhoz, a legszívélyesebben gratulálok. – Azonban végtelenül sajnálom hogy oly messzire sodort el Szegedről a sors keze tégedet. Remélem hogy a messze távolban is éppen oly jó szívvel és éppen oly baráti szeretettel fogsz a jövőben is reánk gondolni, mint a hogy mi is gondolunk te reád!

Szeretettel üdvözöl barátod

Zoltán

[Címzés:]

Tekintetes

Babits Mihály tanár úrnak.

Szekszárd

438. BABITS – BABITS Mihályné KELEMEN Aurórának

[Fiume, 1908. aug. 4.]

Szerencsésen megérkeztem. Az ut Zágrábból gyönyörű volt. Most Abbaziába megyek, onnan írok. Este Velencébe. Reggel onnan írok

Misi

[Címzés:]

Nagyságos

özv Babits Mihályné urnőnek

Szekszárd Tolnavármegye

439. ZIMMERMANN Artúr – BABITSNAK

[Galsa, 1908. aug. 5.]

Szívelyes üdvözlétét küldi hálás tanítványa

Zimmermann Artur

Galsa. 1908. VIII.5.

[Címzés:]

Tekintetes

Babics Mihály

úr tanár

Szegszárd.

440. BABITS – KAMARÁS Józsnak

[Velence, 1908. aug. 8.]

Kezeidet csókolja

Babits Misi

[Címzés:]

Ő nagysága

Kamarás Józsa urleánynak

Ungheria

Szekszárd

441. BABITS – BABITS Mihályné KELEMEN Aurórának

[Velence, 1908. aug. 8.]

[Hiányzik]

442. BABITS – JUHÁSZ Gyulának

Venezia 908. 8.

[Velence, 1908. aug. 8.]

Üdvözöl

Babits Mihály

[Címzés:]

Juhász Gyula urnak

Ungheria Szeged

Ipar u. 13.

443. BABITS – KÚN Józsefnek

[Velence, 1908. aug. 8. körül]

[Hiányzik]

444. BABITS – JUHÁSZ Gyulának

Padova 8

[Padova 1908. aug. 8.]

Páduából

Babits

[Címzés:]

N. Juhász Gyula tanár úr

Ungheria Szeged

Ipar u. 13.

445. KÚN József – BABITSNAK

[Rohitsch-Sauerbrunn, 1908. aug. 11.]

Kedves barátom,

Végre megszólaltál! Már nem tudtam mire magyarázni hosszú hallgatásodat. A hét végén utazom innen, Ha addig Szegszárdról írnál, nincs kizárva, hogy egy napra benéznék hozzád. Én – nagy bánatomra – nem mehetek most Délnek. Gyógykezelés miatt Bpestre kell mennem. Mihamarabbi értesítésetet kéri

szerető barátod
Kún József

R.S. 1908. aug. 11.

[Címzés:]

Ngos

Babits Mihály úr

tanár

Szegszárd

446. BABITS – JUHÁSZ Gyulának

[Szekszárd, 1908. aug. 26. előtt]

Kedves Barátom!

Megjöttem és megint elmegyek – Fogarasra; és nagyon-nagyon vegyes érzelmekkel. Ugy érzem mint aki valami nagy sötétségbe megy bele; valóban Fogarason nekem minden sötét. A havasok nagy árnyakat vetnek és sötét az oláhok arcszine. A tiszta, nemes fajok Európájának Erdély határán vége. Európának vége és Ázsia még nem kezdődik. Mi van hát ott? Sötétség. Ugy érzem, hogy sötétségbe megyek – és ez keserű érzés. Si parva licet componere magnis – ilyenféle lehet az érzés a halál előtt. Tant 'e amara, che poco e piu morta.

De: per correr migliori acque alza le vele – (amint látod, italomániában szenvedek és egyre Dantét idézem) – ami magyarul annyit akar itt tenni, hogy beszéljünk okosabban. Kedves barátom, megjártam egy kis karajt a szép Itáliából és úgy érzem, hogy megnőttem egy fejjel. A nagy halottak vonzottak Veneziába: de figyelmem nagy részét elvonták a kis élők. Talán mert a kis élők összege a Nagy Élet (ama bizonyos Élet). Láttam egy nemzetközi tömeget, beszéltem és gondolkoztam idegen nyelveken, éltem idegen helyeken. Konstatáltam hogy ami szép dunántuli egünk ép olyan kék, dombjaink époly zöldék és enyhén gömbölyűek, mint az olasz ég és olasz dombok: de honfitársaink mogorvábbak, utcáink csöndesebbek mint a kedves olaszok és az olasz utcák.

A legfeledhetetlenebb benyomásokat az architektúrától kaptam. Az olasz architektura már Fiumében kezdődik s innen kezdve e középkori városok igazán a mesék varázsával hatnak. Meg kell jegyezniem hogy a legfeltűnőbb hangulat egyáltalán nem renaissance jellegű. E szűk, félhomályos, regényes tömkelegekben a tiszta, klasszikus renaissance palota inkább az ellentét erejével hat.

De most, minden összefüggés nélkül, ideszövök egy nagyon fontos kérdést, amelyre azonnal felelned kell: hova mégy Szeptemberben?! Vissza Nváradra, melyen én is keresztútlutazom s talán megnézem? vagy Szegeden maradsz? Avagy Pestre mégy ujságírónak? Vagy tanári állást kapsz Trsztenán?

Erre mindjárt felelned kell, még szegszárdi, vagy 27-től Fogarasi cimemre, Egyébként is meg kell írnod, mit csinálsz, s mík a terveid? Nincs akit ez jobban érdekeljen, mint engem.

Hogy én mit csinálók? Teljesen letettem a reményről, hogy értekezésem idejében elkészülhessen: de azért folytatom: jó lesz doktori értekezésnek! Remélem Fogarason a doktorátusra el lehet készülni. Egyébiránt az értekezés elég értékes lesz, ha úgy sikerül, amint elképzelem. – Az utóbbi napokban elkövettem néhány új verset. Elég közepesek, de egyszersmind elég folyékonyak, ami nálam ritkaság. <De> Néhányat csatolok ird meg a véleményedet. – Nagy kedvvel, lelkesedéssel olvasom, fordítom, tanulmányozom a világnak kétségtelenül legnagyobb költőjét Dantét. Ilyen óriási költőzse-

ni csak oly költői levegőjű korban születhetett, mint, a középkor, melyet Velencében tanultam meg igazán bámulni. A középkori embernek egész élete, ruházata, hite, háza, csupa költészet; Még a kalmáruzletei is, a hajózás veszélyeivel, melyekkel össze voltak kötve költőiek, – Dante egy világot átfoglaló zseni, azonkívül a nyelv, verselés, hangulat rendkívüli művésze. Ez utóbbiakról a Szász-féle fordításból gyenge fogalmunk lehet. E fordítás verselése már a közepe felé únott és nehézkes, nyelve meg oly erőltetett, hogy legtöbb helyen e miatt van szükség a jegyzetre. Az eredetiben is kell a jegyzet, de csak a misztikus célzások és körülírások miatt. – Azonkívül Szász döcögős jambusaiból fogalmunk sem lehet az utolérhetetlen terzinák szonórus csengéséről. S a rím (del latin metro regina – mint Carducci nevezi) Szásznál merész, gyakran csengéstelen magyar asszonánc. Ha valahol, Danténál szükséges a mentől tisztább rím; még a raggal-rímelés árán is, bár ez is elkerülhető. És sokkal több nőrim kell, az eredetiben majdnem csupa ilyenek vannak.

De legfőbb a Dante [...] egyszerűsége, amely Szásznál teljesen hiányzik. A szent költemény eleje azért hat oly borzasztóan, mert borzasztóan egyszerű, mint egy népmese.

Mindezekben bár igazoltam egy új Dante fordítás szükségét: egyáltalán nem igazoltam saját jogosultságomat e feladatra. Ezt, félek, nem is tudnám igazolni: egy mentségem, hogy magamnak, s teljes lelkemmel csinálom.

Carduccit is, Velencében megvettem s nagy szeretettel olvasom, bár még nem találtam magam anyira bele a stíljába, hogy folyékonan érteném. Az osztrákok ellen irt versei, melyekben sokat s lelkesedve emleget [ben]nünket: a pápa elleniek, a Sátánhoz című, hatalmas, férfias, szenvedélyes költőt ismertettek meg velem. A gyönyörű idillek csupa olasz ragyogás és klasszikus derű. A balladák igen stílszerűek: a német költészetén táplálkozott. A baudelaire-imitációk élénken mutatják a két költő különbségét: Carducci inkább festői, Baudelaire tisztán zenei zseni.

Eloolvastam olaszul a Fuocot, D'Annunzio regényét: nemcsak elenszenves, de erőlködő és impotens író munkájának tartom. Fantáziája émielygős és <épe> voltaképp invenció nélküli; épen ezért ipar-

kodik tüntetni az invenciával. Önállótlan dagálya a modern költészet sok kedves jelszavát megutáltatta velem.

Coleridge verseit is most olvastam. Coleridge egy angol Poe, ami anyit jelent, hogy moralista Poe, de szintén <t> bírja a nyelvnek és verselésnek azt a szinte tündéri varázsát, ami az amerikai költőnél megkap. Az Ancient Mariner és a Christabel, mindkettő utánozhatatlan, és mint egy értekezésben olvastam, tényleg befejezhetetlen töredék (a Vén tengerész látszólag befejezett): a legrégibb típusú kisértetes rémhistóriák, a legmodernebb, legimpresszionistább hangulatban, nyelvben, felfogásban feltárlva. E csodás varázsu hangot többé nem tudta felvenni: Wordsworthtel barátkozva, későbbi versei tiszta nemes és praktikus morálversek, s természetversek. A blank-verse átmoralizálásában, a <gos> „szépmondások” költészetében még megelőzte Wordsworthet. Ópiumot ivott és elzüllött mint Poe.

Emersont is újra olvastam angolul, s róla sokat írnék, de már ma nem. Egyébként főtanulmányaim mégis Ribot, Lebon, Michel, P Mario pszichológusok, esztetikusok lennének. De sohasem tudok csak egyfélelvel törődni.

Hosszu levelemért leveledet várom, lehetőleg azonnal. Akár Szekszárdon, akár 27-ikétől Fogarason (főgimnázium) megtalál. Ámbár tán jobb egyelőre Szekszárdra címezned.

Ölel addig is
Babits Mihály

A versek közül ideirok kettőt találomra, a többi, nem rosszabbakat, elküldöm később.

Uj leoninusok

Kékek az alkonyi dombok, elülnek a szürke galambok
hallgat az esteli táj; ballag a kései nyáj.
villám; távoli dörgés; a faluban kocsizörgés;
gyűl a vihar serege: még lila s már fekete.
Éjre csukódnak az aklok; jönnek az éjjeli baglyok
csöndben a törpe tanyák; félnek az édesanyák.

Sápad a kék hegytábor, fátyola távoli zápor
szél jön; csattan az ég; porban a puszta vidék.
Szép est a szerelemre: jövel kegyesem kebelemre
sír és fél a világ: jer velem, árva virág.
Mikor ölembe kaplak, zörren az üveges ablak.
Hajtsd a szivemre fejed! Künn az eső megered.
Sűrűn csillan a villám: szép szemed isteni csillám.
Míg künn csattan az ég, csókom az ajkadon ég.
Ó bár gyujtana minket, egy hamuvá tetemünket
a villám, a vihar: boldog az, így aki hal.

Babits Mihály

A következő szonettet azért írom ide, mert közvetlen e levél írása közben támadt, amint láthatod:

Szonett

Itália! tudom városaid csodálni
hol dús sikátoron vidám nép hempereg.
Lázaz az ily szűk út; mint testben kék erek,
s nemes, habár hanyag, szennyében is királyi.

Vonzanak íveid s tűnt fényed palotái
árkádod, oszlopod, a sугaras terek,
hol elszédülnek az ideges emberek,
vonzanak a sötét toronylépcsők csigái.

De nem kékebb eged és a dombod se zöldebb,
mint honni dombjaink s a dúnántúli ég,
e gömbölyű, szelíd, színjátászó kék vidék.

S olasz szív nem lehet emlékektől gyötörtebb,
a vén boltok alatt, az ősök piacán,
mint én, ha földeden bolyongok, bús hazám.

Babits Mihály

Leoninusokat még akarok írni: örülök hogy találtam egy formát, melynek multja van ugyan a magyar költészetben, de jelenleg senkisé is használja kívülem: legfőlebb utánzóm! E formának (nem tudom, érzed-e a küldött versben, melynek vége kissé nehézkes) – különös dekadens hangulata van – legalább úgy érzem.

447. JUHÁSZ Gyula – BABITSNAK

[Szeged, 1908. aug. 26.]

Kedves Mihályom, én most úgy lógok Szeged és Nagyvárad közt, mint a próféta koporsója. Mindazáltal valószínűleg Nagyváradon leszek – tanár és színházi kritikus – 29.-én. Leveledet nagyon köszönöm és érdemlegesen fogok rá Váradról vagy ahol leszek – válaszolni. Addig is tudatom, és pedig örömmel, a következőket:

1. Antológiánk szeptemberben, a szezon kezdetével Singer és Wolfner bizományában meg fog végre jelenni.

2. Osvát Ernő, a Nyugat szerkesztője általam sürgősen kér tőled verset, prózát.

3. A Nyugat fizet, újabb, gazdagabb lett tartalomban, formában.

4. Az operettemet adni fogják. Pénz!

Nagy szeretettel ölel Horatiód

Juhász Gyula

Szeged, 1908. aug. 26.

Stilisztikait Lampel R. adja ki, a Jó magyarságot pedig az atheneum. Pista

[Címzés:]

Tekint. Babits Mihály

főgimn. tanár Urnak

<Szekszárd>

<László u. >

Fogaras

Állami főgimnázium

448. BABITS – BABITS Mihályné KELEMEN Aurórának

[Kolozsvár, 1908. aug. 27.]

Kézcsók

Mísi

[Címzés:]

Nagyságos

őzv. Babits Mihályné urnőnek

Szekszárd

László u. 1272.

449. BABITS – HALÁSZ Béláné BABITS Annának

Kolozsvár, 1908. aug. 27.]

[Hiányzik]

450. KÚN József – BABITSNAK

[Palics, 1908. aug. 30.]

Kedves barátom,

Holnap vonulok be Szegedre, egy új és nehéz tanév elébe. Egyrészt ez, másrészt pedig, hogy te már nem vagy ott, igen lehangol. Azt még el tudom képzelni, hogy az új felső ipariskolán reggeltől-estig kell majd robotolnom, de azt, hogy téged már nem találjak esetenként a Tisza kávéház asztalánál, azt sehogyse tudom elhinni. Évek óta te voltál az egyetlen ember, kivel [:szemben:] a mindennapi barátság közönyös érzése mély, szerető vonzalommá alakult, sőt mondhatnám, hogy te voltál az egyetlen Szegeden kit barátomnak éreztem. Szemtől-szemben nem tudtam volna ezt elmondani, így azonban jól esik e kényszerű vallomást megtennem. Biztos vagyok benne, hogy rövidesen ismét egy állomáson leszünk: az olyan kvalitásu ember mint te, oda kerül ahova akar.

Nyári találkozásunk sehogyse sikerült. Egy Velencéből írt kártyád, melyben korai elutazásodat tudattad, meghiusította odautazásomat, <mely kártyád> amennyiben megerősítette ingadozó szándékomat, hogy tovább maradjak Rohicson. Hazautaztam Szegszárd felé akartam jönni, értesítettelek is róla, de minthogy [tőled:] értesítést nem kaptam, nem mertem azt a rengeteg kerülő utat megkockáztatni. És úgy látszik jól tettem, mert nem voltál ott-hon. Egyenest Bpestre mentem, ahol valószínűleg egyidőben voltunk, sajna, mit sem sejtve egymásról. Egy hete vagyok itt Palicson, ahol a Rohicson szerzett csúzómat gyógyítom. Gyomrom javult, de még mindig kényes, így hát még sokáig kell laborálni magamon, amig régi erőmet (és a veszített 10 kgr-ot!) visszanyerem.

A nyáron igen keveset dolgoztam. Hiányzott a munkához való első feltétel: az egészség. Azután akkora társaságom volt Rohicson (csupa tanár, köztük Wittmann műegyetemi prof.), hogy csak ritkán lehettem egyedül. Valahogy elárultam, hogy értek a modern piktúrához, aminek az lett a következménye, hogy egyre arról kellett beszélnem. Különösen Wittm. volt követelődő és hálás hallgatóm. Egy „török história” volt minden költői termékem. Belefogtam egy igen pompás komoly versbe is, első kéziratom útközben elkallódott, ami úgy bántott, hogy most – rekonstruálni az írottakat nem tudván – sehogysem tudtam folytatni. Azonban megcsinálom, ha belebetegedem is.

Olvasni a nyáron, a szokottnál többet olvastam. Meier Gräfe francia impresszionizmus történetét, Ostwald: Naturfilozófiáját, Strindberg egy drámáját s Hebbel naplóját. – Amint bizonyosan olvastad, a múlt héten megjelent egy versem A Hétben, e héten pedig egy a V. Ujságban. Mindkettőt régen ismered. Azért kíváncsi vagyok A mozdonyról ez alakban való véleményedre.

De már többet írtam magamról mint amennyi érdekel. Azért még csak arra akarlak kérni, hogy az ígért „hosszu” levelet, mely Velencéről szól ne mulaszd el megírni, valamint verseidet ne felejtse el megküldeni. Én a török históriát azért nem küldöm most, mert egyrészt nem komoly munka, másrészt pedig A Hétben úgy is olvashatod majd.

Mégegyszer : Kíváncsin várom leveledet, melyre ne sokáig vá-
rass.

Uj állomásodon sok szerencsét és nagy munkakedvet kívánva
szeretettel ölel

jó barátod

Kún Jóska

Palics, 1908. aug. 30.

451. BABITS – KELEMEN Józsefné RAÁ CZ Cencinek

[Fogarás, 1908. aug. 30.]

[Hiányzik]

452. BABITS – UJFALUSY Imrének

[Fogarás, 1908. aug. 30.]

[Hiányzik]

453. BABITS – KELEMEN Imrének

[Fogarás, 1908. aug. 30.]

[Hiányzik]

454. BABITS – BALOGH Miklósnak

[Fogarás, 1908. aug. 30.]

[Hiányzik]

455. BABITS – BABITS Mihályné KELEMEN Aurórának

[Fogarasz, 1908. aug. 30.]

[Hiányzik]

456. BABITS Angyal – BABITSNAK

[Szekszárd, 1908. szept. 3.]

Kedves Misi! Vasárnap irt leveledet csak tegnap (szerdán) este kaptuk meg. Nem tudom a zsebedben pihent-e oly soká, vagy csakugyan 3 nap szükséges ahhoz, hogy a fogarasi levél Szekszárdra érkezzék. Levelező lapjaidat is megkaptuk. Imre bácsi és Nagyanya is örültek a kártyáknak, de Bimbist már nem találta itthon lev.lapod. Ő vasárnap utazott vissza Pestre Marx Ferivel együtt, ki szombaton meglepett bennünket. Azóta Pistát is beiratta a Ferenci gyerekek papájuk, ami szerencse volt, mert Anyi ma is fekszik s így nem mehetett volna vele. Az én torna tanításomról még semmi hír sincs, elmentem miatta a tanfelügyelőkhöz, de azok sem tudnak róla semmit. – Marx emlegette szegedi vendégszeretetedet, vele volt fényképező készlete s Pista és Licc nagy öröme több felvételt csinált, a házról és a szőlőről. – Bérci ma küldte meg pénzedet Anyi címére. Kérünk, hogy Te köszönd meg ezt neki. Ruháid már Andrénál vannak javítás miatt s ígérete szerint szombatra készen lesznek. Vargánál is megsüregtjük a fekete kabátot s cipőket is, amiket érdemes megjavíztatjuk, hogy így a jövő hét folyamán holmidat fel adhassuk. – Kamaráséktól haza került a „kék szemű Dávidkáné”, de új példányban, amiért Jolán már ki is kapott tőlünk, különben itt küldöm a névjegyét aminek kíséretében hazaküldte. – Anna néniék bezeg aprehendálnak, hogy akkor este nem mentünk le Dörnyeiekhez. Málvin tanti el sem jött hozzánk. Anna néni Pistának mondta hogy Kolozsvárról kapott tőled kártyát. Elmeneteled óta egy lev. lapot küldtünk utánad amit Juhász irt, megkaptad-e? ezen írja, hogy antológiátok szeptemberben csakugyan megjelenik. Irj erről Anyinak, őt s engem is nagyon érdekel.

Jól tetted, hogy az <é>ebédet s vacsorát abonáltad, de nem irtad meg mennyibe kerül. Talán a reggelit is lehetne abonálni, azt hisz-
szük, hogy úgy olcsóbb lenne. Hát Balog Miklós mit beszélt a nála
levő könyvekről s a tartozásáról. Gizi néni még nem adta vissza azt
a piros „Paradicsom” könyvet, de [most] már majd elkérem tőle,
hogy a többivel együtt Szegedre küldhessük. Ugye Bérci részére
kell feladni. Ird meg ezért Bérci címét. – Ha megszorulnál
fehérmeműben úgy mosass ki egy-két darabot, ami szükséges, de
kérdézd meg előre, hogy mibe kerül, akkor nem taksálnak annyira.
Talán valamelyik kollegád meg mondja, hogy ők hol mosatnak.
– Moldoványi Pista itt volt bucsuzni emlegetett Téged is. A „jó ma-
gyarság”-ot tedd el, ha Pistának csak ugyan szükséges lesz majd
irunk érte. Stilisztikát majd veszünk. Mindannyian nagy érdeklő-
déssel várjuk leveleidet. Imre bácsi ma be is jött hozzánk, hogy
elolvassuk neki vasárnapi soraidat.

Ha Szegedről megkapod a csomagot, téli kabátodat s a frakk
öltönyt, azonnal bogozd ki s keféld ki, nehogy mollyos legyen. –
Mostanában többször voltunk a szőlőben (de csak délután) barac-
kot szedni. Hát Te rá érsz-e megnézni Fogaras környékét, ird meg
csakugyan olyan szép a vidék. Vigyázz madra meg ne fázz, inkább
a melegebb ruhát (barna) viseld s überciert hordj. Azután írj minden
héten nekünk, hogy Anyi se nyugtalankodjék. A félcipőben nem-e
fázik a lábad?

Az itthoniak mind sokszor csokoltatnak s várjuk valamennyien
a fogarasi híreket. Bérci szelvényét melléklek, köszönd meg
szívességét.

Csókol Angyal.

457. BALOGH Miklós – BABITSNAK

Szeged. 08. IX. 3.

[Szeged, 1908. szept. 3.]

Kedves Barátom!

Csupa akadályon keresztül juttathatok hozzád valamit abból,

amit kértél. Levelezőlapodat 1 1/2 nappal később kaptam. Minősítési ívedben nem igen találtam semmit. Az értesítők segélyével közlöm, hogy

1 ső szegedi megbízat. száma 78 663

2 ik “ “ “ 93131.

Ruhádat Marganics tegnap elvitte Bleznerékhez.

Nagyon sok tanuló iratkozik. 3ik párhuzamos lesz. Kílátás van 20-nál felőli óraszámra. Eddig tanítók a IV–VII. oszt.ban ném. és franc.

Engedj meg, hogy jobban nem lehetek szolgálatodra. Talán hasznát veszed ennek is.

Ölel barátod

Bal[ogh]

[Címzés:]

Nagyságos

Babics Mihály

főgymná(z)síumi tanár

Fogarason

Állami főgymnasium

[Feladó:]

Balogh Miklós

főreálisk. tanár

Szeged.

458. BABITS – BÉRCZI Edének

[Fogarás, 1908. szept. 5.]

Fogarason vagyok. Kicsiny, elmaradt városka. – Bérczy ur szíveségeit ismételten köszönöm. Ha kedves Bérczy urnak terhére nem esik, kérem, irjon egyetmást a kollégákról: Veszprémy hogy van? Horváth Szegeden van-e stb. Arra is kérem, hogy valamennyi-
őknek bucsuüdvözetemet adja át, minthogy én ezt személyesen

nem tehettem. Az ügy, melyért Balognak írtam, el van intézve; de Balogtól levelet várok. Bővebbet levélben.

Babits Mihály

Ablakomból látom a havasokat. De csak messziről...

Épen most kapok értesítést, hogy Bérczy ur szives volt aug.-i fizetésemet hazaküldeni. Igen köszönöm.

Kiss tanár urat levélben fogom megkérni, hogy a nálam levő könyveket még egy ideig itt tarthassam. <Aztán> Otthon hagytam néhányat s Bérczy ur címére fogom elküldeni, arra kérvén, adja <fel>be őket.

Ebben a pillanatban kapok Balogtól express levelet. Köszönöm.

[Címzés:]

Nagys.

Bérczy Ede

főreálisk. tanár úrnak

Szeged főreáliskola

459. BABITS – BABITS Mihályné KELEMEN Aurórának

[Fogaras, 1908. szept. 5.]

Angyus levelét megkaptam; nagyon köszönöm. Igen el vagyok foglalta, az iskolaév megkezdésének munkái, vizitelés stb. Rám-sózták a francia nyelv tanítását is, mint rendkívüli tárgyat. A szekszárdi csomagot már epedve várom. Je vous prie de l'envoyer franco, si vous pouvez, puisque je n'ai pas beaucoup d'argent. Szegedről a kisebb pakkom megjött s majdnem 4 frtot fizettem érte. Mi lesz még a naggyal! Bérczynek írtam, Kamarás Jnek egy képeslapot írok. Angyus menjen ne a tanfelügyelőhöz, hanem az igazgatónőhöz.

[Címzés:]

Nagyságos özv. Babits Mihályné urnőnek

Szekszárd László u. 1272.

Tolnavármegye

460. BABITS – JUHÁSZ Gyulának

[Fogaras, 1908. szept. 6.]

Légy szives ird meg cimedet azonnal, és siess az ígért levéllel is.
Én is írni akarok s küldeni egyet-mást. Üdvözöl

Babics
Fogaras, főgimn

Egy llapot megkaptam.

[Címzés:]

Nagys.

Juhász Gyula

tanár urnak

<Szeged>

<Ipar u. 13. >

Távollét esetén kérem utánaküldeni

Nagyvárad

Premontrei főgimnazium.

461. BABITS – BABITS Mihályné KELEMEN Aurórának

[Fogaras, 1908. szept. 6. körül]

[Hiányzik]

462. BABITS – KELEMEN Józsefné RAÁ CZ Cencinek

[Fogaras, 1908. szept. 6. körül]

[Hiányzik]

**463. BABITS Mihályné KELEMEN Auróra és mások –
BABITSNAK**

[Szekszárd, 1908. szept. 8.]

Édes Misim ma vettünk két kártyát tőled, nagyanya különösen nagyon örült és igen szépek találja, csak arra kérlek hogy a nagy világért se indulj ám el kirándulásra egyedül abban a bérces hazában, mert már most is rosszat álmodom rólad, azután az időjárásról sem irtál még, meg az ellátásodról sem, – hogy nem küldhetem a pakkod ez a Varga az oka mert a fekete kabát nincs még itthon hát ha nem ép nagyon kell a szegedi nagy pakk talán ott lehet hagyni, mig talán nem sokára eljöhetsz onnét, – hát a szobád egészséges e ? nem e nedves világos e ? írj sokszor édes fiam, talán Imre bácsitól is kaptál kártyát mert a minap megkérdezte milyen megyében vagy ? írj a vizittelésedről az ismerőseidről mindről van e jóembered már köztük, igazgató urat keresd fel többszörösen talán szívesen veszi csokollak ezerszer

A jó magyarságot küldd el!

Pista

Hiányzik a mi Misikénk Itthon mint a szőlőbe bárhol vagyunk mindig emlegetünk de hiába ! ölel a nenne és a nagymama.

Mindnyájan.

[Címzés:]

Tekintetes

Babits Mihály főgimnáziumi

tanár Urnak

Fogaras.

464. BABITS Angyal és BABITS István – BABITSNAK

[Szekszárd, 1908. szept. 11.]

Kedves mikulás, végre elkészült a pakk. Mindeddig Varga sza-

bóra vártunk a zsaket miatt. Vajjon jó-e? Anyi nagyon szeretné, ha többször járnál társaságba, talán ha megismerkedsz kedved is jön hozzá. Mi azóta sem igen mehetünk sehova, mert Anyi még mindig beteges. Bimbis tegnap előtt este jött meg s most már itthon is marad október végeig. Sanyi is megjött tegnapelőtt de csak négy napra s aztán már Pécsre megy ő is. – Talán nem hiányzik semmi a pakkból. Anyi vett 2 pár fekete harisnyát az is benn van. Egy trikó nadrágot is találsz mindjárt fölül. Bimbis is mondta, hogy küldjük el, mert ott hideg lesz a tél. A cipőket Szür suszter megigazította de 2 pár már nem valami szép, egy meg ott veszett.

Multkori levelemben nem irtam, hogy Traiber Vince ép az nap volt nálunk mikor Te elutaztál. Pistánál a latint a Pataki tanítja, de azért az osztályfőnök a Hauk. Azt mondja Pista, hogy a „Jó magyarság a dolgozatoknál fog kelleni. Az én tornatanításomról még semmi hír, beszélünk az igazgatónővel is, ő sem tud róla semmi s mint mondja nagyon várják ők is s most a torna nem is lesz tanítva mig nem kapnak valakit.

A bábót én sütöttem, a másikat pedig Nenne küldi. Bort is szeretünk volna a ládába tenni, de már sehogysem fért bele.

Mindannyian sokszor csókolunk.

Irj minél többször.

Angyal

Sz. 1908. <aug.> szept. 11.

Kedves Mísi! A Jó magyarság nem csak a dolgozatoknál kell, (mint az Angyal írta) hanem még az egyes szavakat is kékell keresni, (most a nyelvkincset es a szókincset tanuljuk.) Ezért légy szíves küldd el. (Pista)

465. BABITS – BABITS Mihályné KELEMEN Aurórának

[Fogarás, 1908. szept. 13.]

Kedves Anyikám! A szekszárdi pakkra (a könyvekre, fehérneműkre és cipőre) feltétlenül sürgős szükségem van! Kérlek

legyetek szívesek azonnal küldeni, még ha a felsőruhák közül nem is lehetne mind vele. Ezen a héten már egyáltalán nem tudom kihuzni nélküle. Kérlek ne halasszatok, hanem rögtön adjátok postára gyorsáruként, ugyanis oly soká ér ide!

Feltétlenül gyorsáruként kérem a pakkot, mert absolute lehetetlen várnom a hét végénél tovább!!

Ilyen ruhában jönnek a gyerekek az elsőbe beiratkozni.

[Címzés:]

Nagyságos

özv Babits Mihályné

urnőnek

Szekszárd

László u. 1272.

Tolnavármegye

466. BABITS – KÚN Józsefnek

Fogaras, 1908. szept. 14. előtt]

[Hiányzik]

467. BABITS – UJFALUSY Imrének

[Szekszárd, 1908. szept. 15. körül]

[Hiányzik]

468. BABITS Mihályné KELEMEN Auróra és BABITS Angyal – BABITSNAK

[Szekszárd, 1908. szept. 15. után]

Valahára uton a pakkod csak meg is kaptad volna már azt ohajtánám mert mikor a szállitónak átadtam csodálkozott és őrült gondolatnak találta a gyorsárut mert mint mondja 4 szeres árt fizetünk

tehát határidőre adta fel itt fizettük, tehát jó lesz valamelyest hamarjában kimosatnod különösen a harisnyákat jó lenne Polcnert is megkérni hogy teherárunak adja fel a nagy ládákat. A jövő hét|en:| vagyis még e<ze>nnnek a hétnek a végén azt hiszem megkapod holmidat. Imre bácsi nagyon örült a levelednek. Mi is szeretnénk, ha hosszabban írnál minden [...] Én még semmi hírt sem kaptam a tor-natanításról. Irj nincs-e ott nagyon hideg. Csókolunk Angyal <és> szerető Anyád.

[Címzés:]

Tekintetes

Babits Mihály főgimná-

ziumi tanár

Fogarás

469. KÚN József – BABITSNAK

szept. 14.

[Szeged, 1908. szept. 14. és 17. között]

Kedves Miskám,

Szíves soraidnak igen megörültem, verseidnek még inkább. Igaz, hogy soraidból nem sok öröm csengett ki, Fogarast írtad le, de hát te írtad le. Bizony-bizony baj, ha az ember fogarason kénytelen élni, de az olyan befelé élő ember mint te, kifog környezetén. A magány és az a nagy siker, melyet A Holnap-ban megjelent verseiddel arattál (A Hét és a Szeged és vidéke bírálati számait e levéllel tettem póstára, hátha külömben nem jutnak hozzád!) biztosan fokozott munkára sarkalnak. Pálos-Eisner kritikája igen szép, csak a Juhászról írottakban téved, én Antalnak adok ígazat. Pálos kritikájának különösen azért örültem, mert valamikor (nem is oly régen) nem volt ily véleménynel verseidről. Igaz a versek!

szept. 17.

Nap-nap után oly fáradt vagyok most iskolai elfoglaltság után,

hogy még egy levél írásra való erőm sincsen. A felső ipariskola, melynek immár tanárja vagyok, ugyancsak leköt és foglalkoztat. Egy osztályban 50 fiu! Rettenetes szám, sejtelmem sincs, hogy ennyi emberrel egy osztályban, hogyan lehet eredményesen tanítani... De hadd térjek verseidre. Legjobban tetszettek a „Sunt lacrima” és a „Kútban” címűek, egyéni, mély dolgok. Az utóbbi mintha a végén ellaposodnék. Azt hiszem, hogy a két utolsó versszak helyett egy erőteljes kellene, annál is inkább, mert egy kissé hosszú a vers. A szonettjeid is érdekesek, de az „Italia.”-ban egy bántóan lapos sor van, a „Liszt” nek első versszakát nem értem, bánt benne a „Pluto országában” is, kissé idegen, valami magyaros kifejezés kellene ide; ennek a versnek utolsó 6 sora gyönyörű. A „Hegeso”... tetszik legkevésbé, azt hiszem, hazug benne az érzés.

A fordítás jeles. Ellenben tisztán rímjátéknak találtam az „Uj leoninust” és mondva csinálnak a „Lelkemben...” címűt. A két először említett versedet és a Lisztet küld be a Nyugatnak, a fordítást pedig A Hétnek. Most, hogy felfedeztek, egy kissé mozognod kellene, |hiszen:| annyi a tartalék versed, hogy egy esztendeig is győznéd a folyóiratokat. –

Már két napja, hogy a fent említett <folyó>ujságokat elküldtem. Magam még csak nem is láttam „A Holnapot”, pedig égek a vágytól elolvasni. Képzeld csak, Resch barátod megfog tegnap az utcán, ezt a kötet verset kérve, annyira kíváncsi lett verseidre. Talán Schnall-Szele is csak most lesz majd reád figyelmes – hogy a fene enne meg! De talán igazságtalan vagyok ezen állat iránt és ő egészen ártatlan elhelyezésemben.

Örülök, hogy mindjárt magadhoz illő baráttra találtál; a leveledben említett A. Pálra gondolok. Add át neki ismeretlenül is tiszteletmet és mondjad meg neki, hogy vigyázzon reád, nehogy szege-di módra, reggelig irjál-olvassál otthon. Egy kevés sport neked igen jót tenne: arra fogjon.

Hogy a magam kis passzióira térjek: van-e arra érdekes régiség, néprajzi apróság? Nézz körül, hátha olcsón juthatnál régi tányérokhoz, kancsókhoz? Minden kiadásodat póstafordultával téríteném meg. Ujabban egynéhány szép műtárgyat vettem, köztük

egy felséges Károlyi képet: virágcsendéletet. Nem tudok betelni a nézésével.

A família jól van. Gabsi fiam olyan okos, kedves fiu, hogy örömd telnék benne. Azt hiszem, hogy egy hónapon belül itt lesz a második gyerek. De az ily „családi” ügyek nem igen érdekelnek, azért még csak annyit, hogy feleségem, kivel sokat beszélek rólad, szívélyesen üdvözl. Én szeretettel öllelek és kérlek, hogy minél előbb adj megint életjelt magadról.

Kún Jóska

470. BABITS – KRATOCHWILL Péternek

[Fogaras, 1908. szept. 17. előtt]

[Hiányzik]

471. KRATOCHWILL Péter – BABITSNAK

Szeged, 1908. IX. 17.

[Szeged, 1908. szept. 17.]

Kedves Barátom Miska!

Jelezve K. soraidnak vételét, úgy látom, mintha a Hegedűsnétől megvett könyvek árának törlesztése miatt már aggodalmaid is volnának. Hát K. Barátom e néhány korona miatt ne legyenek gondjaid. Úgy fizeted a mint birod.

Az egész tanári testület örül rendes tanári kinevezésednek s igen szívesen is venné ha itt maradtál volna azaz most is közöttünk volnál.

A Te utódod lett Füßy Debreczenből, Graef helyett jött Bródi Verseczről, Veszprémi helyett, ki szabadságon van, jött Budapestről Verő Leó és Hadik helyett – kí Parísbba küldetett állitolag Haraszi kolozsvári egyet. tanár fia fog jönni.

Szemerjay is megérkezett s Tobiás is itt maradt, mert a 3. ik oszt. párhuzamosításával az idén 11 osztályunk van Egy osztályt az ifj. könyvtárban kellett elhelyezni.

Szivből üdvözlök igaz barátod

Kratochwill

[Címzés:]

Tekintetes Babics Mihály urnak

áll. főgymn. tanár

Főgymnasium Fogaras

472. JUHÁSZ Gyula és mások – BABITSNAK

Ady Váradon van.

Nagyvárad, 1908. szept. végén

[Nagyvárad, 1908. szept. 19.]

Kedves Mihályom, tenger az ügyem, bajom, a Holnap sikerén és jövőjén dolgozunk itt, Ady, Dutka, Emőd, én, mind. Bocsáss meg tehát, hogy csak így irok, kávé és hirlapírás között. Hírek: Balázs Béla írja, hogy nagy sikereid vannak Pesten a Holnapban megjelent verseid révén. A Hét (Lehotai) Független Magyarország, Szeged és Vidéke, a nagyváradi lapok mind a legnagyobb elismeréssel írnak rólad, verseidről. Osvát Ernő, a Nyugat szerkesztője postafordultával kéri cimedet, verset és prózát kér tőled. A Holnapot megkaptad-e, ird meg! Remélem meg! Hogy vagy? Excelsior! Neked minden utad Rómába vezet! Magam igen őszi hangulatban és sanyarú víznyok között vagyok.

Szeretettel ölel

Juhász Gyula.

Dutka Ákos

Üdv! Emőd Tamás

[Címzés:]
Tekintetes
Babits Mihály
tanár Urnak
Fogaras
Főgimnázium

473. KELEMEN Ilona – BABITSNAK

[Szekszárd, 1908. szept. 23.]

Nous felicitons a ton fête cheri et pensons souvent du lointain a vous Misike! La vendange commences nous a lundi tu manquéra et nous mentionnerons a toi!

il t'embrasse

la nenne:

Szekszárd 1908 IX 23

[Feladó:] özv Kelemen Jozsefné
Szekszárd

474. BABITS – JUHÁSZ Gyulának

[Fogaras, 1908. szept. 23. után]

Kedves Barátom!

Levelezőlapjaidat kézhez vettem, valamint a „Holnap” egy példányát. Igen köszönöm nagyváradi bajtársainknak szíves üdvözlétüket és soraikat. Bár a „Holnap”-ban megjelent verseim újra olvasva kellemetlenül hatottak rám: hiszem, hogy nem fogtok szégyent vallani azzal az X-szel, akit oly nemesen és szívesen fegyvertársul vettetek. Dutkát, Emődöt melegen üdvözlöm s kérlek, hogyha Balázs Bélának írsz, neki is add át üdvözlömetem.

Kun Jóska volt oly szíves és a „Holnap” egynéhány kritikáját elküldte számomra: aminek annál inkább örültem, mert a fogarasi kaszinóba nem jár például a „Hét” sem. A kapott kritikákat, ami az én darabjaimat illeti, elég furcsáknak és ferdéknek találtam: ami nem is lehet talán másként azon néhány vers után (ennyiben igazat adok Kosztolányinak). Csakugyan a pour épater les bourgeois elvei látszanak verseimen, amiket pedig nem vallok. Ez a sajátságos dualizmus életem és költészetem között, most, hogy a nyilvánosság erős világításában látom, bánt kissé.

Ami a „Holnap” általános hatását illeti, Ady bizony kimagaslik közülünk két fejjel – –

Folytatom a félbehagyott levelet és áttérek a prózai ügyekre. Nem lehetne kapnom a „Holnap”-ból még egynéhány példányt? Mindenesetre kérlek, küldess egyet Kun Józsefnek Szegedre. Magamnak is kellene még három-négy példány.

Nem akarom pénzért venni, mert azt hiszem, annyit mégis csak kaphatok. Még valamire kérlek. Ird meg azonnal levelezőlapon a „Hét” és a „Nyugat” címét. Itt egyik ujságot sem lehet kapni. Ezt feltétlen rögtön kérem. A „Pesti Napló” kritikáját Hatvanitól tegnap olvastam.

A nyáron felgyűlt egy egész csomó versem (vagy hat) és sokkal jobbak az utóbbiaknál. Gondoltam rá, hogy elküldöm neked, de inkább lehető sürgősen beküldözöm a folyóiratokba. Éppen ezért kérem az említett folyóiratok címeit. Lehetőleg nyilvánosságra hozom legjobb verseimet, hogy megnyerjem azokat is, akiket a „Holnap”-ban megjelentek vadsága elidegenített. Azonkívül most rá is érek. Kérlek, írd mihamarabb és ne légy lusta: ha már nem beszélhetek veled, legalább gömbölyű formált betűidet lássam.

Még egyszer ölel valamennyőtöket.

Babits Mihály

475. BABITS – BABITS Mihályné KELEMEN Aurórának

[Fogarás, 1908. szept. 25. előtt]

[Hiányzik]

476. BABITS – BABITS Mihályné KELEMEN Aurórának

[Fogarás, 1908. szept. 25.]

Kedves Anyikám! kérlek hogy a cimemre küldött csomagot legyenek szívesek a vasutnál a vevénnyel azonnal reklamáltatni (Pista is elmehet; a vasutra az irodába kell mennie.) Irjatok aztán mindjárt, mi hir róla. Nagyon aggódom. Kezeidet csókolja

Misi.

Leveletem megkaptátok-e? Pista a Jómagyarságot megkapta-e?

[Címzés:]

Nagys.

özv Babits Mihályné

urnőnek

Szekszárd

Tolnavármegye

László u. 1272.

477. BABITS Angyal és BABITS István – BABITSNAK

[Szekszárd, 1908. szept. 26.]

Nagyságos kedves Misi!

Hogy ne bizd el magadat e címzésért megírom, hogy a „Nagyságos” Tihanyi tanfelügyelőt illeti, akinek miattam irt Anyi, de hiába, mert mást neveztek ki ide kézimunka tanítónőnek. Bonyhádról itt volt Selény Sarolta és Deutsch Ilona nálam most 450 firt ígértek, de mivel akkor még a szekszárdi is függőben volt, nem fogadtam el.

– Most készülünk elmenni a tanf<ö>elügyelőékhez, hogy kölcsön kérjem a hivatalos lapot, hogy tudjak időbe állást böngészni.

Azóta itt volt Kaposi, mondta, hogy szeretett volna látni, sajnálja hogy nem találtad otthon. Nagyanya megakarja hívni szüretre, ami most csütörtökön kezdődik. Bimbis is megjön szerdán este, mert hisz' tudod Lici itt van, alighanem jövő hó 20.ikáig maradnak. Azt talán már tudod, hogy Bimbisnek kis lánya született 9.ikén, s ma van a keresztelő, Violáék a kereszt szülők s a kis lány neve: Klárrika, Viola, Olga. Csütörtökön Szondiéknál voltunk nagy ozsonán, ott voltak Kamarásék és Wigandék, azután Tolnai, Hajpál, Kramolin, két Hári. Wigandék meghívtak bennünket hozzájuk s így holnap alighanem el is megyünk. Kamaráséknál most itthon van Zoltán, szüretre meg Nagyékát várják és még valakit Aradról.

Ma délután Anna néniékhez megyünk. Anyinak egy régi ismerőse van itt Pécsről, egy öregnéni, akiknél ő diák korában kosztba volt, annak a tiszteletére rendezik az ozsonát. Anna néni sokat aggodott Sanyi miatt, |:de:| <most> megkérték Hänni kananokot, hogy a katolikus körbe adasson neki ebédet és vacsorát. Különbén Metz szerzett neki egy irnokságot egy zsidó ügyvédnél, de ettől csak 10 ft.-ot kap havonként.

Anyi egyre aggódik miattad, tehát vigyázz magadra, attól is fél hogy megint nincs pénzed. Örülünk hogy ruhád jó lett, sajnáljuk, hogy mi nem láthattuk készen. Pista elég jól viseli magát, amennyiben minden nap megtanulja a leckét, de csak sok unszólásra, Minden nap kell neki latin szöveget kívülről tanulni, s ezt legkevésbé szereti. Mi itthon elég jól meg volnánk, ha Anyi nem lenne beteges, ha nekem lenne állásom és ha volna cselédünk.

Irj te is hogy létedről, minél többször. Most Pista kér, hogy ő is akar irni Neked, tehát Isten veled

csókol
Angyal.

Kedves Misi urfi?

21-én volt a születésnapom, a Mucika, nem a kicsi, hanem a

nagy Mucika, gratulált meg először, mert 2-szer oda tójott az ágyam mellé, az, Angyal mondta hogy irjam meg, mert kérdeztem hogy mit irjak. Kaptam születésnapomra két doboz fogpiszkálott, mert mindig fájt a fogam. Nagyon jól érzem magam.

Pista

478. BABITS Mihályné KELEMEN Auróra – BABITSNAK

[Szekszárd, 1908. szept. 28.]

<A pakkod után mentem azt mondják ott kell lenni irj azonnal hogy vetted e hogy nagyon nagy bajba ne juthass> Örülünk, hogy meg van a pakk. A szállító hibázta el, mert megmondtuk, hogy itt lesz fizetve.

Itt küldök 30 frtot kérlek sürgesd meg a pénzed hogy mielőbb meg kaphassuk, <szegény> Angyusnak a miniszter megadta az óra adást protekcióval <most meg a tanfelügyelő akadékoskodik,> okt. 1-én kezdi.

Tegnap nem vették fel a pénzt Angyal majd levelet ir. – holnap kezdjük a szuretet a nevednapján a jó Isten áldásáért imádkozunk érted édes Misim vigyázz egészségedre, légy előre gondolkozó szükségleteid miatt. és kérlek szépen takarékoskodj édes anyád testvéreid érdekében –

szerető Anyád.

479. BABITS Mihályné KELEMEN Auróra és mások – BABITSNAK

[Szekszárd, 1908. szept. 29.]

Édes Misim nevednapján is sokat gondolok reád és szeretnék veled beszélgetni hogy látnám tudnám hogy vagy vigyázol e egészségedre és hogy segíthetnék e valamiben rajtad, bizon ha most itthonn lehetnél neked is juthatna szerep a szőlőben mert nagyanya fekszik nenne is itthonn van, Angyus megy ki már harmadnapja

Bimbis után a szőlőbe, én csak azután kis Liccel, Bimbis csak szerdán estve érkezett, ő is emlegeti hogy most e napokban nem jut hozzá hogy neked írhasson, Angyalka is már estve de ma reggel is írni kívánt neked de biz lenne kizavarta a szőlőbe nekem is sietnem kell utánuk, azért édes Misim veled leszek gondolatban és kérlek szépen írj nekem őszintén mindenről jól esne mert sokszor megint nagyon betegnek érzem magam és mégis sok a dolgom

kaptad e Angyal vasárnapi levelet

csokollak édes fiam szeretettel

anyád

Szeretettel üdvözlünk a mai napon s nagyon hiányzol nekünk itthon

a nagyanya és a nenne!

480. BABITS – KÚN Józsefnek

[Fogarás, 1908. szept. vége]

[Hiányzik]

481. KELEMEN Imre – BABITSNAK

[Szekszárd, 1908. szept. vége]

[Hiányzik]

482. BABITS – KELEMEN Imrénék

[Fogarás, 1908. okt. 2.]

Kedves Bimbis bátyám!

A kedves megemlékezést nagyon köszönöm. Viszont üdvözöl, valamennyieteket

Misi

[Címzés:]
Nagyságos
Kelemen Imre
kir. törvényszéki bíró urnak
Szekszárd
Tolnavármegye
László u. 1272.

483. BABITS Angyal – BABITSNAK

[Szekszárd, 1908. okt. 3.]

Kedves Misi, levélírássra nem érek rá s azért csak így sürgetlek meg, hogy mért hallgatsz oly nagyon? Megkaptad-e a pénzt? Hát a bor oda ért-e? Irj már, levelet mindenről. Nátháddal hogy vagy? Szegény [:Pista:] már megint beteg, ma is fekszik s már második hete, hogy iskolát mulaszt, meghűtötte magát. A szüret még mindig tart. Nagyon bö termés van de alig lehet hordóhoz jutni, rém drága. Én tegnap kezdtem meg az óra adást, majd levélben többet írok, de most kezdetben nagyon el vagyok foglalva. Anyi sem egészséges még, Téged féltünk hogy megfázol. Irj kérlek! Csókolunk.

Angyal.

[Címzés:]
Tekintetes
Babits Mihály főgimn.
tanár Urnak
Fogarás.
Áll. főgymnázium.

484. JUHÁSZ Gyula – BABITSNAK

Cím: Juhász Gyula

Nagyvárad

Prem. főgimn

[Nagyvárad, 1908. okt 5.]

Kedves Mihály,

a Nyugat szerkesztősége Budapest, Mérleg utca 5 a. A Nyugat legújabb számában Kemény Simon szigorú kritikát irt a Holnapról, de téged a szerk. külön megvédett és ígéri, hogy rád még visszatérnek.

Írj a Független Magyarországba is verseket, mert az a mi hivatalos organumunk. Jó volna, ha a Franklin vagy Nyugat útján karácsonyra egy verskötettel megjelenél a könyvpiacon. Nagy dolog lenne! Küldj nekünk is verseket, a Nyugatnak prózát. Remélem, jól vagy, hiszen ahol te vagy ott kultúra van s ahol kultúra van, ott te jól vagy. Én 12.–15. Pestre megyek, ha nekem küldesz új dolgaidból (vers, próza) Pesten elhelyezem őket a legjobb helyeken.

Szeretettel ölel

Juhász Gyula

[Címzés:]

Tek.

Babits Mihály

tanár Urnak

Fogaras

Főgimnázium

485. JUHÁSZ Gyula – BABITSNAK

[Nagyvárad, 1908. okt. 5. után]

Kedves Mihályom,

a Nyugat szerkesztősége nem – mint irtam – Mérleg – hanem a Sajó u. 5. a. van. – Azóta a Pester Lloyd is irt igen elismerő kritikát.

Rólad nagyon szépen nyilatkozik, nagy értéknek ítél. A recenziót E. Mohácsi írta.

Egyáltalán országszerte nagy az érdeklődés személyed és műveid iránt, ami nagyon érthető.

Magamról: Sokat olvasok és irok. Verset, de prózát is. Nagyon színházi ember lettem s úgy érzem, mint ilyen fogok élni és meghalni.

Egy nagy daljáték szöveget irtam; most fogják előadni, hamarosan. Drámát irok. Írj te is: magadról és küldj műveket, hogy Pesten elhelyezzem őket. A Nyugatba szándékozom írni rólad. Szerető barátod

Juhász Gyula

486. KÚN József – BABITSNAK

[Szeged, 1908. okt. 6.]

Kedves barátom, Mult hetet Bpsten töltöttem hugom esküvőjén, így csak most írhatom meg „A Hét” címét (Népszínház u. 22) és a „Nyugat”-ét (Sajó u. 5/a földsz. 2) Érdekes A Holnapról Kemény Simon bírálata a Nyugatban. A sárga földig lecsepüli – csak veled tesz kivételt, amihez a szerkesztőség még a következő megjegyzést teszi: „A B. Mihály nagy tehetsége csodálatos jeleinek felmutatása oly érdeme a Holnapnak, mely említetlenül nem hagyható.”

Várom ígért leveledet. Szeretettel üdvözöl

Kún József

Szeged, 1908. okt. 6.

A Holnapot megvettem. Juhásztól a könyv nem kell, köszönöm.

[Címzés:]

Ngs

Babits Mihály úrnak

gimnáziumi tanár

Fogarás

487. BABITS – A NAP SZERKESZTŐSÉGÉNEK

[Fogarás, 1908. okt. 7.]

Kérem sajtótörvény <...> értelmében azonnal közzétenni nyilatkozatomat: Szegedről előléptetéssel helyeztek Fogarasra, <tehát> rámvonatkozó közleményük teljesen <...> téves.

Babits fogarasi tanár.

[Címzés:]

NAP Rökkszilárd u.

488. BABITS – JUHÁSZ Gyulának

[Fogarás, 1908. okt. 10. és 12. körül]

Kedves Barátom!

Minden válogatás nélkül mindazon verseimet, melyekről túrhető duplikátumok állnak rendelkezésemre, mellékelve küldöm (:<az> egyenesen számodra irtam le egy csomót amit még nem ismeresz.) A legjobb verseim nincsenek e csomóban: azok közül egy-pár már igen régóta Schöpflin Aladár kezei közt van: ha találkozol vele, esetleg hozd elő. (Paris, Fete Galante stb.)

A röpülő templomot talán a Nyugat közölhetné; Lisztit a Vasárnapi Ujság; egyébként te tudod legjobban.

Talán olvastad, hogy a Nap a szabadgondolkodás martirjaként tüntetett fel. Ebből a közleményből egy szó sem igaz s nem tudom elképzelni forrását. Így csinálják a híreket nálunk. Nem képezed menyire felháborított ez a história. –

Most nem irok többet, inkább legközelebb. Alakuló gyűléstekre üdvözlétemet küldöm (Apropos: ki az a rejtelmes három név, mely kívüled a meghívón szerepel?)

Ölel hű barátod

Babits Mihály

489. BABITS – BABITS Mihályné KELEMEN Aurórának

[Fogarás, 1908. okt. elején]

[Hiányzik]

490. BABITS Angyal és mások – BABITSNAK

[Szekszárd, 1908. okt. 6. után]

Kedves Misi! Már naponként készülünk neked írni, de Pista betegsége miatt mindeddig nem juthattam a levél íráshoz. Már megint két hete mulasztja az iskolát, fekszik folytonos lázban. Komáromy és Drágics látogatják s mint mondják visszaesett a nyári betegségébe, megint tifoidja van, de úgy látszik most hosszadalmasabb lefolyással. Most is burogtatjuk és sok kinint vesz be, enni megint csak folyadékot kap, ami bizony lesoványítja. A doktorok azt mondják, hogy nem veszedelmes a baj, de még eltart egy kis ideig.

Persze Anyi sem jól érzi magát, Pista miatt nem alhatik rendesen. Cselédünk megint nincsen, nekem iskolába is kell járnom s éppen mikor Pista legbetegbb volt, kellett megkezdenem. – Pistika most elaludt, Anyi is lefeküdt mert már nagyon fáradt, s így irhatok egy kicsit, de sietek is nehogy ismét félbeszakadjon levelem. Szégyellem bevallani, hogy a szegedi könyvek még mindig itt vannak. De látod ilyen körülmények közt semmihez sem juthattunk. Most, talán ha Pistika is jobb lesz, e hét elexpediáljuk a könyveket Bércihez.

Örültünk, hogy a pakból nem hiányzott semmi, és hogy már jobban érzed magad Fogarason. Hát a pályamunkát megcsinálhatod-e? Megjött-e már az ujtanár vagy még mindig olyan nagyon el vagy foglalta. A francia tanítás jövedelmez-e valamit, mert ugye az melék tantárgy? Hát az ebéd, vacsora abona, mennyibe kerül. Nem irtad meg pedig nekünk ez érdekes volna. A „Holnap” sikeréhez gratulálunk, Dörnyeik ide küldték a pesti Naplót, Sanyi is kívágta a rólad írott részt s megküldte Anna néninek, s így mi is olvashattuk.

Én okt. 1.-én kezdtem meg a torna tanítást, heti 10 órával, ami

szoktatónak éppen elég itthoni elfoglaltságomhoz képest. Már ugyyszólván bele is szoktam. A kollégák a régi tanítónőim, csak egy fiatal lány van köztük, a kézimunka és rajztanítónő, aki szintén az idén jött ide és Anna néniéknél lakik.

A szüret az idén 8 napot vett igénybe, mert hordó szüke miatt csak kevés szedőtt hihattunk. Mi alig vehettünk részt a szüretben, sőt Anyi egyáltalán kint sem volt, mert Pistika már akkor is feküdt.

Én a torna oraadásért havi 36 ft.-ot kapok utólagosan. De <mi> mivel szept. már elmúlt csak 9 hónapon át. Hát Te kaptál-e már fizetést. Örültünk, hogy a multkor lerajzoltad a szobád, berendezését az iskolai utadat stb. Bimbis csak avval a megjegyzéssel kísérté, hogy ugy látszik Fogarason mindig részeg vagy, mert nagyon görbe utakon jársz. Bimbisék még 2 hétig maradnak Szekszárdon, azután megkezdődik, náluk is a téli élet. Hát Fogarason fáztok-e már? Mi fűttünk Pista miatt. Most ismét hosszú levelet várunk Tőled, amiben mindenről irsz. Pista nagyon örült a „Jó magyarságnak s köszöni szépen. Születésnapjára Bimbistől egy Verne-t kapott képzelheted mily boldog volt. Mindannyian sokszor csókolunk, de én a legtöbbször

Angyal
és szerető Anyád

Gratulálok rendes tanári kinevezéséhez!! Számtalan üdvözetet küld:

Elza

491. BABITS – KISS Aladárnak

[Fogarás, 1908. okt. 13. előtt]

[Hiányzik]

492. KISS Aladár – BABITSNAK

[Szeged, 1908. okt. 13.]

Mélyen tisztelt tanár úr!

Köszönöm tanár úr kártyáját.

A tanulásban már nagyon benne vagyunk. Azt mondják, hogy a VII. osztály könnyebb, mint a VIII, de mi épen ellenkezőjét tapasztaljuk. Hiába, ebbe az évbe már csak azért is tanulunk, mert érezzük, hogy az érettségi közeledik.

A magyar nyelvet Füssy tanár úr tanítja és az ő indítványára alakult meg ezidén az önképzőkör is. Mi latinisták, tudva azt, hogy az osztályban két ellenlábas párt van, elleneztuk az önképzőkör megalakulását, de az ellenpárt Komlósyval, de különösen Vinklerrel az élen elnyomta a mi hangunkat, mire összehívták az alakuló gyűlést.

Már a gyűlések előtt iss folytonos civakodás szintere volt az iskola. Az ellenpárt ugyanis ösgyűlést tartott, melyen a következő kép határozta: elnök: Vinkler, titkár: Komlósy, jegyző: Divvo, főkönyvtáros. Spieler, bizalmi férfit: Moldvay

Noha az ellenpárt teljesen biztos volt sikerében, az alakuló gyűlésen mégis mi nyertünk és összes, még a legjelentéktelenebb hivatalú jelöltek közül is a mieink nyerték el a hivatalokat.

Mikor a kiáltás felhangzott: Éljen Divó, elnök, Moldvay, Spieler, Vinkler, Giliel, Pászt, Sztojnity rögtön elhagyták a termet, mi pedig eléggülten tértünk haza. Az iskolában egymást érték a civódások és ellenségeskedések. Az ellenpárt először ki akart lépni a körből, de mi ezt az alapszabályokra hivatkozva, megtiltottuk. Tehát most sokkal nemesebb bosszúval élnek. Nem működnek, hanem csak bírálnak, jobban mondva: lebírálnak.

Az első rendes gyűlés most szombaton volt. Divvó elnöki megnyitója után Silberberg szavalt, kit az ellenpárt fővezére, Vinkler, noha a szavalat elég jó volt, bosszútól égve, csak e pár szóval bíralt: „Hogy valaki szavalhasson, szükséges, hogy szavalni tudjon, hogy a költeményt tudja és hogy tudja, mi a pont és vessző.” Ezek után <Két> a Komlósytól beérkezett két költeményt bírálta le kövári, a legmaróbb gúnnyal: „Egyedüli érdeme a költeménynek, hogy mel-

lőzi a helyesírási hibákat.” Ezután az indítványok sora nyílt meg, Komlósy azon indítványával, hogy a tisztikar hanyagságáért megrovandó. E nézet természetesen nem talált helyeslőkre. Ezután Vinkler mondotta ki Hofmannra, hogy nem bírja a magyar nyelvet stb. Több efféle indítvány után Silberberg végre feltárta a helyzetet, kifejtve, hogy itt két párt van és Spielert illetlennek nevezte. Spieler őt erre pofonokkal fenyegette. A személyeskedés oly hatalmas mérveket öltött, hogy végre a tanár úr is felszólalt és az ülés bezárult, mely többeket tett, még legjobb barátjaival szemben is ellenséges-sé. A legközelebbi gyűlésre már „ólmos botok”-kal szándékozunk menni, hogy készen legyünk, ha esetleg az ököljog is felszólal.

Magyarból mi mégcsak a Bánk bánt tárgyaljuk, de azt hisszük, hogy a tanár úr azért tárgyal oly hosszadalmasan, mert nem akar ismételtetni. Első dolgozatunk témája „Az utazásnak, mint művelődési eszköznek fontossága” volt.<...> E gyakorlatunk azonban nem sikerült. Olvastam a „Holnap” irodalmi társaság által kiadott verseket s köztük a tanár úrét is. Hogy hogy tetszettek nekem, arról én nem szólhatok.

Most javában arról vitatkozunk, hogy alkalmas-e a francia nyelv a nyugateurópai, időmértékes versre. És vannak egyesek, kik azt állítják Hoffmannal és velem szemben, hogy igen.

Mély tisztelettel

hű tanítványa

Kiss

okt. 13.

493. KAPOSY Iván – BABITSNAK

[Szekszárd, 1908. okt. 20.]

Kedves Misi!

Nagyon sajnálom, hogy a vakációban, midőn kerestél, nem voltam itthon. Már régóta akartam írni, de mindig csak maradt.

Hogy érzed magadat új helyeden?

Bizony nagyon messze mentél tőlünk, azt hiszem előbbi helyeden szívesebben maradtál volna. Nálunk nincs semmi különös újság; Angyalka megbízatásáról a torna tanítással, azt hiszem, már értesültél.

Ha időd engedi írj pár sort hogylétedről. Isten veled!

Sz. 1908. okt. 20.

Szerető rokonod
Kaposy Iván

494. SZÜTS Dezső – BABITSNAK

VII. Istvánút 67. fsz. 6.
Budapest, 1908. okt. 24.
[Budapest, 1908. okt. 24.]

Kedves Babits úr,

az újságírók Almanachja részére Bányai Elemér dr. úr kezeihez átadtam a „Kútban” ragyogó költeményét. Beleegyezik?

A „Nap”, illetőleg a „Polgár” részére <én> adtam oda az önre vonatkozó hirt. A „V. U.” nál hallottam.

Igaz szeretettel kész hive:

Szüts Dezső

[Címzés:]

Ngs Babits Mihály úrnak,
poeta és tanár
főgimnázium
Fogaras

495. GRÄF Gusztáv – BABITSNAK

Versecz, 1908. X. 31.

Petőfi u. 58.

[Versecz, 1908. okt. 31.]

Kedves Misi.

Légy szíves, küldd nekem postafordultával az Erzsébet-ünnepen tartott beszédedet”: – Ha sehogy sem találod, írd nekem legalább az irodalmat, amelyből merítettél, (Kivéve a reklam-könyvet)

Különben remélem, nem veszed rossz néven, ha csak most gratulálok a rendes tanárságodhoz. Ezt ezennel szívből teszem és némi joakaratu irigységgel nézek rád, mint aki elérte a sok helyettes tanár vágyainak a netovábbját: hogy rendes, esküt tett állami hivatalnok legyen, akit többé nem szólíthatnak olyasféle supplensnek. Különben te magad tudod, hogy mit tartasz a rendes tanárságodról; hogy Fogarason hogy tetszett neked eleinte, az a „nap”ban olvasható volt. Nehezen fogod te magad beleélni abba a Fogarasba. Igazán kíváncsi vagyok rá, mit fogsz írni. Kérlek, tudasd velem, hogy hogy vagy. Voltam én vándorlásaim közben gyalog ott egy román bajtársammal, aki most Çaránsebesen a román képezdénél igazgatóhelyettes, egy Dr. Regman. Jól laktunk ebédnél a szász papnál, Fleischernél, akinek a jól termett lányával is megismerkedtem és jól esik e Családra emlékezni! Ugy tudom, hogy két lány is volt; az egyik talán most tanítóné. Fürödtünk is ám abban a „városi” fürdőben, a malom hátamögött, azaz tulajdonképpen Isten háta mögött, valami zúgban a város körülbelül közepén. És nagy áhítattal néztük vala Fogaras remek várát és jóízűen sétáltunk a tágas árkokban „a lenyugvó nyári nap piros fényében, amely csepegett „szürke ruhánk-”<t>ról:

De hagyjuk e prózai Verseczben a költői beszédet! Azt mondom neked: jere e német [:földmivelő:] parasztok közé egy napra, nézd a savanyú arcukat és szótlán ablakokat, e rideg, dal és társadalmi élet nélküli poros napokat és órákat: tudom, ujjongva visszautazol már este előtt Fogarasba! –

De kérlek, küldj és írd. Melegen üdvözl:
Régi szegedi kollegád:

Guszt.

[†] hogy 5.ikére vagy 6. kára már kezemben legyen.

496. BÉRCZI Ede és mások – BABITSNAK

[Szeged, 1908. okt. vagy nov.]

[Hiányzik]

497. BABITS – BABITS Mihályné KELEMEN Aurórának

[Fogarás, 1908. nov. 2. előtt]

[Hiányzik]

498. BABITS Angyal – BABITSNAK

[Szekszárd, 1908. nov. 2.]

Kedves Misi, leveledet megkaptuk, bizony többet is írhattál volna. Anyi fél hogy nagyon drága pénzzel élsz. Írj már egyszer bővebben mindenről. Kapsz-e már pénzt, talán meg lehetne sürgetni. Itt jogász embertől hallottuk, hogy az ottani adóhivatal megsürgethethetné. Pistika hála Isten már jobban van, naponként fölkel, de iskolába még nem mehet, Hauk is meglátogatta betegsége alatt. November 5.-én, tehát most csütörtökön Imre nap lesz, ezért írd mindjárt Bimbisnek és Imre bácsinak. El ne felejtsd! Bezzeg az „Új idők” még ma is kritizál benneteket a „Horkayné”-ban. Féltünk, hogy megfázol, vigyázz magadra, mert Anyi már agyon aggodta magát Pistáért, aki ugyancsak lesóványodott. Fütetsz-e már? Írj sokat mindenről, mert semmit sem tudunk rólad a messzeségből. Szegény Mátyoki Irén halt meg a napokban. Ma Halassy Tibor és mamája

voltak nálunk. Tibor egész gavalér, nagyon érdeklődött a Te kritikaid iránt.

Csókolkunk. Irj mindjárt sokat!

Angyal.

[Címzés:]

Tekintetes Babits Mihály

főgimnáziumi tanár Urnak.

Fogarás.

Áll. főgimnazium

499. JUHÁSZ Gyula – BABITSNAK

Nagyvárad. 1908. <okt.> nov. 2.

[Nagyvárad, 1908. nov. 2.]

Kedves Mihályom, verseidet személyesen adtam át Osvát Ernőnek, a Nyugat szerkesztőjének, aki prózát is kér tőled. A Holnap címen dec. közepén revü indul meg Nagyváradon, én szerkesztem, légy szives küldj már az első számba verset, prózát. Egy versed jött a Független Magyarországbán, több a Nagyváradai Naplóban.

Ölel Juhász Gyula

[Címzés:]

Nemzetes

Babits Mihály

okl. tanár Úrnak

Fogarás

500. BABITS Angyal és BABITS Mihályné KELEMEN Auróra – BABITSNAK

[Szekszárd, 1908. nov. 5.]

Kedves Misi, mindenesetre és pedig azonnal irj a Mátyók Ödönnek és szülei részére és tolmácsold részvetedet és nővérenek is,

s kézcsókot jelents. Mi is voltunk náluk részvétlátogatáson. Pistika már hétfőn mehet iskolába, bizony másfél hónapig beteg volt s alaposan megijesztett megint bennünket. De most <most> már a pénz miatt is kellene valamit tenni. Azt hisszük legokosabb lenne, ha írnl a Bimbisnek, ő bemehetne a kultuszminisztériumba s ott megsürgethetné, mert ott csupán hanyagság lehet |:hogy:| mindeddig nem utalványozták s eszükbe kellene juttatni. Kérd meg tehát levélben Bimbist szóljon ez miatt a minisztériumba. Mányoki Ödön mondta a multkor, hogy az ottani adóhivatalnak kellene megsürgetni, csak Te szólj miatta ottan. Aztán nyugtasd meg a Anyit, mert attól fél hogy a kollégáid a kölcsön adott pénzre kamatot vesznek tőled. Én 1.-én kaptam meg az októberi fizetésem utólag, 35 frt.-ot s a szeptemberit is kiutalványozták s az adóhivatal ki is akarta adni, de a tanfelügyelő nem engedte meg s visszarendelte. Képzelheted hogy bosszankodtunk Anyival. Különben elég jól érzem magam az iskolában s most már meg is szoktam az oraadást csak az a baj hogy nincs torna terem, s így télen az osztályban kell tartani a torna órát. Bimbisék 25.-én mentek el. A borra nincs vevő, sőt még kilátás se, szegény Nagyanya eleget busul e miatt. Miska bácsi nem jött meg az idén Imre napra. Anyi még mindig nem érzi jól magát. Cselédet is csak most birtunk kapni s így bizony nem mehettünk sehova. Pista most kikerülte az intést, mivel egész idő alatt beteg volt s így ő róla nem is konferenciáltak. Bérci könyveit még e héten küldöm, eddig lehetetlen volt, annyira elfoglalt voltam. Gratulálunk a kritikákhoz

Csókol

A.

Írj többet és többször édes Misim olyan jól esne ha sokat tudhatnék rólad, nagyon hideg van ott nem fázol, meleg e a ruhád? hát a cipőd jó-e, ma választottam Angyusnak egy meleg ruhára valót, Pistának is ruhát vettem így rád is gondoltam mert meg sem irtad hogy jók-e a ruháid a hogy elküldtem, írj sokat Pistit buzdítsd a tanulásra, csokollak édes fiam írj írj és írj sokszor.

bár mennyire örülök a sikernek verseiddel még is arra kerlek ki ne fáraszd magad!

[Címzés:]
Tekintetes
Babits Mihály főgimn.
tanár Urnak
Fogarás
Áll. főgimnázium

501. FRANYÓ Zoltán és mások – BABITSNAK

[Temesvár, 1908. nov. 7.]

Kedves Babits Mihály! A szívünk legmelegebb üdvözlését küldjük el Neked.

Franyó Zoltán
Manojlovics Th.
Novák Rezső
dr. Szávay Zoltán
Erdész Zsigmond

[Címzés:]
Nagyságos
Babits Mihály
tanár úrnak
Fogarás
Főgimnázium

502. BALÁZS Béla – BABITSNAK

[Budapest, 1908. nov. 7. körül]

Kedves Babics Mihály – Az elébb a könyveim között kapargáltam és a kezembe akadt a ‘Halálesztétikám’ – Nem láttam már egy félesztendeje. Mosolyogtam Aztán kinyitottam ahogy gyerekkori naplóban lapoz az ember – Aztán – érdekelt. Eszembejutott maga, és az hogy Osváttal szót ejtettünk arról, hogy magának kellene írni

a Nyugatba erről a könyvről – Aztán sokat gondoltam magára és a könyvemre és búsultam, amit mindezidáig egyszer se tettem, azon, hogy úgy agyonhallgatták ezt a Halálesztétikát – pedig tudom 100 év múlva tanítani fogják. Hogy mi összefüggés van e között, hogy mért épp most jutott eszembe szomorkodni ezen mikor magára és arra a lehetőségre gondoltam, hogy maga írjon, róla – azt még nem tudtam kisütni – Bizonyos az, hogy valami közösséget érzek közöttünk. De inkább sorsban mint természetben Az sok dologban inkább ellentétes – De mégse lep meg, hogy itt az emberek szájában és tollában mindig együtt hallok emlegetni a nevünket. Szinte kötőjellel: Babics–Balázs – azt hiszem a sorsunkban és a többiekhez való viszonyunkban (ugyanegy?) van és lesz valami közös. – Emlékszem, hogy egyszer Szegeden a Royal kávéházban ültünk egymással szemben és én megigértem, hogy másnap vagy harmadnap eljövök magáért. De akkor nem nagyon érdekelt még; dolgoztam is – szóval nem tartottam meg a szavam – Ma este nem tudom mi lelt, de bár későre jár, elbemennék magához a városba ha itt lakna – Pedig azt hiszem csak szomorú vagyok és talán nem is volna semmi különös mondani valóm. – De azért valamelyik nap fogok magának Fogarasra egy levelet írni és abban levélben egyet-mást. Most azért nem irok mert hazugság volna – Ma este t.i. csak a Halálesztetikám vétette kezembe a tollat - és csak azért irtam eredetileg, hogy megkérjem írjon róla. Ir? – Osvát rég keres erre a célra már valakit – én nagyon szeretném ha maga írna – – Denique nem akarom, hogy nézzen ki a dolog mintha nem ezért irtam volna – Ma este csak a könyvemről jutott eszembe. De gyakran gondolok magára és legközelebb irok – Majd bennt fogtak katonáéknál. Három hétig forgattam is a fegyvert – De most itt lakom Budán minden este látom a napnyugtát a Svábhegyen A Sas hegyet is látom, a Rózsadombot és a Hármasszobor hegyet. Csend van és azt hiszem becsületesen fogok dolgozni – Irja meg csinál-e figyelőt a Nyugatba a Halálesztetikáról – Holnap küldök egy példányt –

Cimem: Bauer Herbert. Budap. I. Lógody u. 85. földsz.

Viszontlátásig üdvözlöm

Balázs Béla.

503. BABITS – BALÁZS Bélának

[Fogaras, 1908. nov. 10. körül]

[Hiányzik]

504. BABITS – JUHÁSZ Gyulának

[Fogaras, 1908. nov. 7. és 14. között]

Kedves Barátom!

Levelezőlapodra csak most felelek, mert hosszabb levelet akarok írni, s erre csak most érek rá.

Legelőször egy aggodalmamat említem meg. Balázs Bélától levelet kaptam, melyben felkért, hogy a Halálesztétikát kritizáljam meg a Nyugatban. Feleltem azonnal: többek közt a következő szavakkal:

„Írja meg, az Öntudatról szóló, nálam levő műve azonos-e a Halálesztétikával? Ez a mű nekem eléggé tetszett arra, hogy ne sajnáljak vele foglalkozni. Stb”

Ebben nem látsz sértést, ugy-e? Mégis félek, hogy megharagudott. Ő ugyanis levelében azt írja, hogy tudja, a jövő században a Halálesztétikát az iskolában fogják tanítani.” Lehet hogy az én nyilatkozatomat hidegnek találta, kritikámtól félt, azért nem felelt levelemre.

A Halálesztetika az én véleményem szerint elég erős és eredeti gondolatkapcsoló képességet, de egyszersmind egyoldalu olvasmányok tulságos hatását mutatja. Miszticizmusa kétségkívül elég modern, de amellett elég német. (nem: ősgermán, mint a lapok írták Balázsról) A sok hosszú, idegennyelvű idézet affektált. A stílus is affektáltan szakadozott és eredetiséghajhászó. Az egész művet naiv és nagyzó fiatalosság lengi át. De ebben van ereje és érdekessége is. Csupa affektált részekből áll, és egészében mégis lélekből jött; csupa eltanult gondolatokból s modorosságokból összefűzve, mégis eredeti. Az ifjuság ereje, a kapcsoló-erő teszi azzá. Vasgerendákkal

ácsol, ezért lebilincsel. Erősen szubjektív. Megyünk vele. Ez nagy érdem. Nem a gondolkozás, nem a szerkesztés, nem a stíl érdeme, hanem a léleké. Az erőé.

Ezt irtam volna meg a kritikában. Közöld ezt kérlek Balázssal is, ha szükségesnek gondolod: s ha ő leereszkedik ez elé a kritika elé állani:<...>kritikát szívesen megírom. «De» Bajtársak vagyunk a Holnap zászlaja alatt: de meggondolatlan dicshimnuszokat egymásról ne zengjünk, mert akkor oly klikké válunk mint akármelyik.

Kérlek egyébként, békítsd meg Balázst személyemmel, aki neki époly tisztelője sőt sokban csodálója vagyok, mint bármikor.

Miklós Jutka oly kedves volt, hogy megjelent verskötetét címemre elküldte. «Maj» Manojlovitstól sok más ismeretlen aláírással képeslapot kaptam Temesvárról. Hova kellene víszonoznom?

Ujságodnak nagyon örülök. Nehány nap múlva kapsz tőlem prózát is és verset is bele. Legjobb szeretném, ha megírnád, mely könyveket óhajtanál benne bíraltatni: én szívesen kritizálnék bármit, alaposan. A kritikára határozott hajlamot érzek. Azonkívül kisebb és eleven művelődéstörténeti esszéket szándékozom írni, Remélem szívesen látod.

505. BABITS – BÉRCZI Edének

[Fogarás, 1908. nov. 7. vagy 8.]

[Hiányzik]

506. BABITS – BÉRCZI Edének

[Fogarás, 1908. nov. 8.]

[Hiányzik]

507. BÉRCZI Ede – BABITSNAK

[Szeged, 1908. nov. 12.]

K. B. Úr! – Levelét ma de. kaptam meg. Köszönöm. A v.nap ka-

pott táviratára, hétfőn de. (expressz) elküldtem a könyvecskét; azt hiszem meg is kapta. Igazán bámulatos a fog. adóhiv. eljárása. – Semmivel sem alkalmatlankodik. Apró szívességet baráti kötelesség, Önnel szemben többszörös kötelesség. – Szegszárdról nem kaptam még semit. – A kívánsága szerint fogok intézkedni. – Csak egy Nap-ot ismerek s abba se tekintek. Más Nap nem számít. – Egészséget és jó hangulatot kíván

sz. b.
B. E.

08. XI. 12. (e. 8) Szebb-e, mint a fog.-i havasok tájképe?

[Címzés:]

Nagys.

Babits Mihály

gimn. tanár úrnak

Fogaras-ra

Áll. főgimn.

508. BABITS – BABITS Mihályné KELEMEN Aurórának

[Fogaras, 1908. nov. 13. előtt]

[Hiányzik]

509. BABITS Angyal – BABITSNAK

[Szekszárd, 1908. nov. 14.]

Kedves Misi!

Megint én irok mert Anyi ma is fekszik; burogtatjuk. Pista e héten már volt iskolá- de azért nagyon féltjük. Felmentették a tornától és templomba járástól egy időre. Azóta Anyi kérdezősködött Tekus pénzügyi titkártól a te pénzügyed miatt. Tekus azt mondja, ha a könyv még nincs is meg, kérd meg az igazgatódat hogy menjen be

veled az adóhivatalba s ha ő ott |:jót áll:| érted, hogy csakugyan Téged illet az a fizetés, akkor kiadják az adóhivatalban könyv nélkül s majd aztán megjön a könyv. De azért azt is jó lesz megsürgetni, mint Tekus mondta a kultusz minisztérium számvevő hivatalában, ahol Tekus szerint rengeteg hanyagság szokott lenni. Emiatt tehát írj Bimbisnek, ő bemehet a kultuszminisztériumba s megsürgetheti. Azután írj nekünk, hogy sikerült-e pénzhez jutnod. Nagyon nagy kamatra ne végy fel kölcsönt, akkor inkább írj haza s majd Imre bácsi ad a bankból hatos kamatra.

Anyi sokat aggódik e miatt a te pénzügyed miatt, azért írj is mindjárt. Bércitől kaptál-e választ, nem-e lett azóta meg a könyv. Ha nincs; is meg ne ess kétségbe, hanem intézkedj ahogyan irtam.

Pista most Anna néninél van, boldog, mert kapott új téli kabátot, rövidet prémes gallérral.

Tegnap voltunk Treeréknél, Józsi Kolozsváron van orvosnővendék. Buday Kálmán tanítja s ő már vizített is nála. Buday Gittának mult hónapban született a harmadik fia. Jolánka meg beteg, ott kellett hagynia az Erzsébet intézetet s most Péccsett fekszik a Miska bácsinál; megártott neki a sok tanulmányut.

Anyi azt izeni, hogy ne izgasson minden s ne ess kétségbe a pénzed miatt, hiszen az biztos<s> dolog s mindenesetben meg fogod kapni, addig pedig tegy úgy ahogy irtuk. Mi holnap délután színházba szeretnénk menni Treerékkal a „tanítónő”-be, ha ugyan Anyi felkelhet holnapig. Módliék ma költöztek el Szekszárdról, tegnap voltak nálunk bucsuzni. Most 28 ikára egy teaestély van készülőbe, hol Kamarás Jolán egy élőkepben szerepel. Igaz megköszönted-e Kamaráséknak a névnapi gratulációt? Imre bácsinak Bimbisnek irtál-e? Hát Miska bácsinak gratuláltál-e Mihály napra s felelt-e, mert nekünk nem irt. Az idén Imre napra se jött meg.

Írj most azonnal hogy állnak az ügyeid? Csókolunk sokszor mindannyian

Angyal.

Írj mindjárt!

Sz. 1908. nov. 14.

Tekus szerint más helybeli ismerős is jot állhat érted, annak a felölősségére kiadják.

510. BALÁZS Béla – BABITSNAK

[Budapest, 1908. nov. 14.]

Azt hiszem megint rosszkor fogok hozzá a levélíráshoz. Nehéz hangulatban vagyok és a szomorúság ellenkezik a levélírással. – Mert például [:most:] megint csak azért kezdtem írni mert szerettem volna benyitni magához. Tágas csend – Dante és görögség – De ott bizonyára nem sokat beszéltem volna. Mikor az ember szomorú, mástól akar valamit – De a levélnek csak egy iránya van. Csak adni lehet Nagyön természetesen, hogy a levélnek az a klasszikus francia formája, az az ötleteskedő vidámság, az az abbé és courtesane levelezés, majdnem műfajjá lett. Az a szenvedély nélküli csendes túlölmlés. Minden egyébb résztétet követel. A level pedig mindig találonra íródik. – Valahogy röviden kellene elmondanom, hogy mi a bajom. – Ma például az kedvetlenített el, hogy el kellett mennem a Nyugat asztalhoz (Bristol Kávéház) és egy órahosszat ülni abban a társaságban melyben rettenetesen fölölsegesnek érzem magam. Az egész <helyzet> ebben a [:mi:] világunkban való helyzetem perspektíváját látom olyankor (Sajnos mindenben és mindig.) – Szellemes és érdeklölő derék emberek – mégis semmiről a világon nem tudunk egymással beszélgetni, söt zavarba hozzuk egymást – Szinte érzem, hogy úgy ülök ott mint egy otromba ködarab mely nyomja őket még – ha nem is ütölöznek bele – Nem tudnak velem mit csinálni – pedig szívelnek és kedvesek Az ö áhítat nélküli, igaz komolyság nélküli valójuk ellen vagyok úglátszik akaratlan és szótlan szemrehányás, másfelöl egy követelés mely még nem mutatta meg a jogát – Kinos nekik is százszor inkább nekem – Aztán idegen vagyok az ö irodalom céh-ügyeikben és rettentő nehézkes – Aztán meg van az az otrombaságom, hogy csak intimen tudok beszélgetni és primitív vagyok. – És ha velük vagyok mindig úgy érzem magam mintha az egész mai irodalommal állnék szemben melyben helyet

keresek magamnak. – – Aztán hazafelé jövök és magával szeretnék találkozni. Aztán felmegyek a házigazdám kis kocsmájába mely a vároldalba támaszkodik és melyből messzire mint egy örtoronyból kilátni a hóval fehér budai hegyekre. Szép topázszárga uj <m> Moóri bor – Nagy távolságok, sok föld – nagy csendesség, nagy egyszerűség – És álmodom egy |:magyar:| művészetről: – Komoly, súlyos, nagy stílű – Sok nyersanyag és sok szív és kemény sohse lazuló formák. – Aztán eszembe jut a kávéház és az a mandzsettás, elegáns, zsidó – könnyű irodalom ott – Az íróinak ezt a polgári eleganciáját is gyűlölöm, mely lejáratta, cinikus értelmetlen iróniájával a régi bohém romantikát. Programmomba tartozik többek közt majd ez ellen is kiszállni egyszer, ha érezhető lesz a szavam – Az a gyáva, fantázia nélküli, bourgeois jómodor mely művésztilussá lett, ugyan meglátszik a művészetükön is – És az ő kávéházi züllésük amivé a bohémia lett improduktív pusztulás és disznóság. – Jó az ha az ember kívül <...> van a bourgeoi társadalmon különben menthetetlen belepi a szürkesége – Tudja ha végig nézek ezen a budai oldalon azt gondolom – Majd-majd ha leszünk valakik és leszünk néhányan – nem telepedhetnénk ide át egy szép helyre – és teremtenénk olyasmit mint a Montmartre mint a Montparnasse? – A geográfiai képet meg tudja változtatni egy ilyen darab földre ráproiciált poézis – és valami rokon hatásúvá válik a szenthelyekhez vallásos vidékeken. – A Montmartreon a Sacré Coeur alatt állva jutott eszembe először ez – mikor egy pillanatra nem tudtam egy olvasott regényt <olvaso> álmodok-e tovább vagy valóságot élek? Ezek most bolond álmodozások – de ezeket én mind nagyon komolyan veszem Babics Mihály. – –

Ilyesmi dolgok fájnak nekem. Aztán meg az, hogy jobb |:volt:| ismeretlennek lenni egészen mint most láttatni anélkül |:hogy:| meglátnák ki vagyok – Aztán meg olyan messzi vagyok még magamtól! – Nem jó munkás vagyok, túl lassan dolgozom és közbe a mellemet nyomják és nyomoritják a nagy nyers kövek melyeket nem győzők <...> kifaragni. Maga görögül tanul. Én Magyarul szeretnék tanulni – |:De nem érek rá mert:| Sok bennem rég heverő témákat kell leírom hogy «bennem» el ne száradjnak. Így se érem utól magam –

Amott meg nagyon elmaradok – Sokkal, sokkal több kifejező eszközre volna szükségem – Aztán sokat botlom a saját lábamba – olyan dolgokat írok amik magamnak lényegtelenek. A Nyugat beugratott ebbe az essay írásba. Most például a ‘Dialógus a dialogusról’ – második részét írom. Pedig tulajdonképpen fárasztanak és untatnak engem ezek a definiáló okoskodások – De minél türelmetlenebb vagyok annál lassabban megy. Tudom ezt is (Úgy is az a bajom, hogy olyan sok félét tudok) de az én igazi hangszerem egész más – Dráma–dráma–dráma – Úgyis az lett az eredménye ezeknek a cikkeknek, hogy engem holmi szobatudósnak, magánfilozófusnak képzelnek. –

Itt abbamaradt tegnap a levél írás nem tudom már mért és most már nincs türelmem tovább írni. Irja meg a Halálesztetika figyelőt és küldje rögtön Osvát Ernő címére: VII. Sajó u. 5/a Ha tegnap érkezett volna akkor a 16-iki számba jött volna. Az úgy is Babics szám lesz. Ha rögtön küldi 20-ig, akkor elsején jön. Szeretném – Akkor egyidejűleg jönne a XX. században is kritika – A’propos – olvasta a XX. száz. Holnap kritikáját? Lukács György írta – Kettőnkörül beszél csak Adyn kívül. Szépen. Ő is együtt emleget. – Irjon nemsokára – Isten áldja – Nem jönne fel valami vakációs időben Pestre? – Cimem Bp. I. Lógody u. 85.

Balázs Béla.

908 nov. 14

*Az az ‘Öntudatról könyv szószerint a Halálesztetika. Csak felelet kötettem 100 példának mást – doktoratusi célokra.

511. KALKBRENNER Antal – BABITSNAK

[Karánsebes, 1908. nov. 15.]

Kedves Barátom, bizonyára csudálkoztál, mikor ez ismeretlen kézírással címzett levélapot megkaptad. Ez alkalommal, mint a reáliskolában a latin nyelvet tanított kipróbált tanerőhöz tanácsért fordulok. A kir. főigazgató úr az igazg. értekezleten megbeszélendő té-

telek közé a következőt is felvette: „A latin nyelv tanítása és latin ny. kiegészítő érettségi vizsgálat tartása a reáliskolában.”

Tekintettel arra, hogy nekem e téren semmiféle tapasztalataim nincsenek és tekintettel arra, hogy e kérdéshez a tanári testületnek is hozzá kell szólnia (mely – csak mellesleg megemlítve – 8 azaz nyolcz okl. helyettes tanárból áll), azzal a kéréssel terhellek, légy szíves e kérdésről valamit összeírni és azt nekem mielőbb megírni. Igen sajnálom, hogy előbb nem gondoltam Reád, már 18án délután tárgyaljuk az ügyet, ezért arra kérek, légy szíves mielőbb soraimra válaszolni, akár csak pontokban összefoglalva az összefoglalni valókat.

Hogy vagy édes Misi barátom? Nagy ember lettél, hisz már a „Nap”-ban is szerepeltél! Major igazgató urat szívélyesen üdvözölve a régi szeretettel köszönt
híved

Kalkbrenner Antal

Karánsebes, 908. XI. 15.

[Címzés:]

Tekintetes

Babics Mihály

áll. főgimn. Tanár Úrnak

Fogaras.

512. BABITS – JUHÁSZ Gyulának

[Fogaras, 1908. nov. 15. körül]

[Hiányzik]

513. JUHÁSZ Gyula – BABITSNAK

[Nagyvárad, 1908. nov. 16. után]

Kedves jó Barátom,

Köszönöm szép és számomra nagy örömet hozó leveledet. Küldd el gyorsan a Dantéd legszebb részeit, küldj verseket és más A Holnap revünek, amely Karácsonyra megjelen. Verseidet személyesen adtam oda Osvát Ernőnek és egy része (4) a Nyugat legújabb számában jött, nagy lelki szenzációt okozva, mindenütt.

Igaz: egy hét leforgása alatt küldd el egyfelvonásos drámádat, amit olvastam, vagy más egyfelvonásosodat, és akkor Oláh Gáborral és Juhász Gyulával egy este kerülnél színre a nagyvárad Szigligeti-Színházban a Holnap égisze alatt. Szép és nagy eset lesz. Elvárom a darabot! Balázs címét nem tudom. Miklós Jutka rajongással beszél és beszéltet rólad!

A Holnap testvéri szeretettel köszönt. Én szinte, sőt!

Juhász Gyula.

Nagyvárad, prem. főgimn. 1908. nov.

514. BABITS – KÚN Józsefnek

[Fogaras, 1908. nov. 16. után]

Kedves Barátom!

Bocsáss meg, hogy ily soká néma voltam; pedig meg kellett volna köszönnöm Neked kedves leveleden kívül a Nyugatot melyet oly szíves voltál címemre elküldeni – dehát nálam gyakran egy rövid levél megírásához annyi idő kell, amennyi alatt más egy doktori értekezést megírna, ötven német könyv „alapján”, tudós jegyzetekkel.

Hogy vagy? mit csinálsz? Rólad egyáltalán semmit és Szegedről is igen keveset hallok; a multkor kaptam néhány sort Bérczitől, melyhez Simits, Blau és Balog is irtak néhány sort; de ők sem igen irtak ujságot. A verseidet sem olvashattam sajnos régóta; persze a fogarasi kaszinóban csak most fogom indítványozni, hogy a Hétre

fizessenek elő, Te pedig máshova nem írsz. Sokért nem adnám ha hallanám véleményedet, (melyet mindig igen sokra becsültem) a Nyugatban megjelent újabb és régibb verseimről (egyet különben ismersz közülük) valamint a Holnap különböző kritikáiról. Őszintén szólva kevés komoly kritikát kaptunk; legtöbb minden kritikán aluli dicsérés volt. Nagyon igazat adok azoknak (pl. Herczeg Ferencnek) akik kifogásolták Antal Sándor tuzásait és izléstelenségeit, melyek elég tartalmatlanok is voltak. Nem szeretném, ha azt hinnéd hogy ezek nekem tetszenek, vagy hogy részem lett volna bennük.

Most nem igen verselek, hanem Dantét fordítom egyre, nagy kedvvel és némi sikerrel: szeretném ha valahogy, valahol sikerülne kiadatnom az egész modern Dante-fordítást – és nem járnék úgy vele, mint a Zarathusztrával, melyet én fordítottam először magyarra, amely azóta két (talán gyengébb) fordításban megjelent, míg az enyém ismeretlen maradt és elveszett.

Írj kérlek egyetmást és ne feledkezzél meg rólam: írj egyetmást magatokról, magadról; minden érdekel. Nagyon kérnélek aztán, küldj néhányat újabb verseidből, melyeket nem ismerhettem meg: elolvasva visszaküldeném, ha kívánod. Erre már többször kértelek és mindig remélem hogy nem egészen hiába. Fogarason senkiséim járat Hetet; a zsidók sem (legalább akiket ismerek).

Kedves Nődnék kezeit csókolom, a kis Gabit is csókoltatom. Írj! maradok szerető és tisztelő barátod

Babits Mihály

Fogarás, november.

515. BABITS – OSVÁT Ernőnek

[Fogarás, 1908. nov. 18.]

Igen tisztelt Uram! Szives közlés végett mellékelve küldöm Balázs Béla Halálesztetika c. könyvének kritikáját. Maradok kiváló tisztelője

Babits Mihály

Fogarás. 908. XI./18.

[Címzés:]
Nagyságos
Osvát Ernő urnak
A Nyugat szerkesztőjének
Budapest
VII. Sajtó u. 5/a.

516. OSVÁT Ernő – BABITSNAK

Budapest, 1908 November 19.
[Budapest, 1908. nov. 19.]

Tisztelt Uram, kérem, küldje el nekem az összes műveit. Hive

Osvát Ernő

517. KRATOCHWILL Péter – BABITSNAK

Szeged, 1908. XI. 19.
[Szeged, 1908. nov. 19.]

Kedves barátom Miska!

A cimemhez küldött negyven koronának birtokában értesítlek, hogy Hegedűsné révén még 40 krt kapok tőled. Hegedűsné jelenleg az iskolautcában lakik de a számra nem emlékszem. Ez ugyan nem baj, mert, ha az ő neki járó összeget is hozzám juttatod, kézbesítem majd neki. Különben addig még meglehet, hogy egészen pontos címét közlöm véled, mert a pénzt mindig szívesen veszi különösen most mikor gyermekei részére már megígért neveltetési járuléknak kiutalványozását megint elhalasztották.

Tudsz-e már oláhul? Hát a román fátákkal van-e már ismeretséged?

Mi itt megvagyunk valahogy, de Hadik helyett még mostanáig sem kaptunk embert s így a nyelvészeknek van elég dolguk.

Veszprémi állapota napról napra javul, s meglehet, hogy újév

után néhány órát elvállal s [:uj:] helyettesre nem lesz szükségünk.

Füssy, Brodi és Verő (Veszprémi helyettese) jól érzik magukat körünkben azonban Guszti barátunk mint hallom szökni szeretne Verseczről. Ha a karácsonyi ünnepekre erre jönnél és itt akarnál néhány napot időzni, hozzám szállj, hisz tudod van elég nagy lakásom.

Szivesen üdvözlöl őszinte barátod

Kratochwill

518. BABITS – BÉRCZI Edének

[Fogaras, 1908. nov. 20. előtt]

[Hiányzik]

519. BÉRCZI Ede – BABITSNAK

Szegeden, 08. XI. 20. (e)

[Szeged, 1908. nov. 20.]

Kedves B. Úr!

Képes lapját ma de. megkaptam. Köszönöm. – Tegnapelőtt du. kaptam a csomagot Szegszádról.

Valentin, Hauser (2 kötet), Ribot, Dante munkáit átadtam Kissnek; Beöthy II. kötetét pedig Füssynek.

Kiss tanár kéri alkalmilag a kvetző műveket: Reinach (2 K.), Ashert, Fuller, Pick s a Deutsch Rundschau 1 füzetét.

Ma du. írtam Szegszádra is, hogy a könyvek ügyét elintéztem.

Nem említette lapján, hogy mikor kapta meg a 9-én de. feladott expressz küldeményt? Sikerült-e végre 2 2/3 hónap után fizetéshez jutni?

A tanítás a rendes mederben folyik. Alig várom a karácsonyi szünetet, hogy hazautazhassak. Igen nehezen s alig tudom megszokni helyzetemet; hangulatom állandóan rossz.

Hát Ön hogy, mint érzi magát? Értseítsen részletesen.
Minden jót kíván s üdv. sz. b.

B. E.

[Címzés:]

Nagys.

Babits Mihály

gimn. tanár úrnak

Fogaras-ra

Áll. főgim.

520. BÁNYAI Elemér – BABITSNAK

Budapest, 1908 nov. 20.

[Budapest, 1908. nov. 20.]

Igen tisztelt uram!

Ujév körül fog megjelenni a budapesti Ujságíróegyesület évi almanachjának második kötete, mely az idén a fiatal magyar poeták és írók műveivel vonul a közönség elé. A szerkesztő ur megbízásából van szerencsém Önt kollegiális barátsággal megkérni, sziveskedjék közlés céljából egy versét, lehetőleg azt, melyet versei között legjobbnak vagy legjellemzőbbnek ítél, almanachunk számára megküldeni. Ha a vers kötetben vagy lapban |:már:| megjelent volna, az sem számít, de sziveskedjék egyttal egy arcképet is küldeni, mert a közlemények képpel fognak megjelenni.

Kollegiális üdvözléttel maradtam szíves válaszáat várva

dr. Bányai Elemér

Cím: IV. gróf Károlyi u. 16. II em. 7.

521. BABITS – SZABÓ Imrének

[Fogaras, 1908. nov. 20. előtt]

[Hiányzik]

522. SZABÓ Imre – BABITSNAK

[Szeged, 1908. nov. 21.]

Szeretett Barátom!

Tegnap vett kedves soraid nagyon megörvendeztetek, mert én is igen gyakran gondoltam Reád! A hiv tanítványaiddal szeretettel őrizük kedves emlékedet és gyakorta beszélgetünk Rólad! Jöjj vissza közénk!

Ölel szerető barátod

Szabó Imre

[Címzés:]

Tekintetes

Babics Mihály

főgimnáziumi tanár Urnak

Fogarasz.

Főgimnázium.

523. BABITS Mihályné KELEMEN Auróra – BABITSNAK

hétfőn

[Szekszárd, 1908. nov. 23.]

Édes Misikém

Bár olyan nehezen tudok hozzá jutni a levél íráshoz mégis közelgő születésed napja most már nagyon ösztönöz erre, mert hisz ugyanis tudod hogy mindig éjjel nappal eszembe vagy hogy oly sokat gondolok reád és ezen talán nem is kételkedsz ha rá jössz hogy már 25 éve szeretettel és bizon féltő aggodalommal vagyok tele irányodban is, és most talán még inkább hogy olyan nagyon messze tudlak, hányszor jut eszembe ha láthatnálak, ha tudhatnám hogy most mit csinálsz?, mennyire szeretnék tőled többször hirt vehetni mennyire várom hosszú leveleid, ha te édes Misim erre gondolnál ugye akkor

többször is írál nekem mindenről a mi veled körülötted történik, és én mily örömmel olvasnám hogy mit csinálsz? mennyire vagy elfoglalt, van e társaságod? jó meleg e már a szobád? lesz e eléggé szelőztetve, helyre állították e már a villanyt? hát a fával csak ugyan lefőztek, már most csak tanuld meg menyit az az öl, és ha betudod bizonyítani talán a házi asszonnyal hogy csak fél öl volt, úgy talán még mindig utána mehetsz, és ha nem fűttenek rendesen ijessz rájuk hogy ott hagyod őket stb. határozottan kell az ilyen emberekkel beszélni mert bizony ha azt veszik észre hogy engedékeny természetű vagy úgy nagyon kihasználnak mit a hogy Smidtné is csinálta.

Én is csak mindig azt tapasztalom hogy minden drágább és hogy nagyon kell vigyázni hogy megkapjuk azt a mit kifizettünk, most hogy pénzt küldtél mindjárt azon kezdtem hogy egy fridlandi kályhát vettem 28 frtért, kicsi vékony öntött vas kályha cserép béléssel, de van meleg szobánk mert már sokat szenvedtünk a hidegtől, hisz emlékezel tavalról, bizon a mint először melegedtünk emlegettünk téged is édes Misim ha te is itt lehetnél, úgy örült Pista is mert szegény ő még a legfázékonyabb, és oly halvány, azután nem is fogad szót, féltem még mindig, de úgy látszik a leckével megbirkózik, tudod hogy Hauk tanár is meglátogatta a betegségében. Angyalka nagy örömmel funkcionál a polg. iskolánál tegnap is ő vezette a leánykákat a templomba, most meleg ruha után jár mert hát a hétfőt kivéve naponkint ki kell mennie, szeretne szombaton itt a városházán tartandó nőegyleti tea estélyen részt venni, de nem szeretem őt másokkal eresztetni, magam még nem tudom mehetek e, sokat kinlodom az én bajaimmal, vasárnap délutani <darabot> színműt néztünk meg Body Sándor „a tanítóné” című darabját, jól játszanak, és nekünk tetszett, de bezzeg Szabó tisztelendő felháborodott az itteni közönségen hogy már 3 szor megnézte ezt, tegnap pedig a Kramer Zsofi darabját adtak elő mondják hogy nem sikerült, igen Zola irányu. Vártuk hogy küldesz a „Holnapból” Imre bácsi utána is nézett de nem tudta meg hogy hol lehetne megrendelni, az utobbi Új Időkben Ady Endre ír a duk-duk afférről, nagyon modern ember lehet ez! — bizon csak nem rég küldtük el a Bércinek a könyveket,

– eszembe jutott hogy most uj év felé kell neked az arc képes vasu-
ti jegyért mozogni, el ne felejtsd! – tegnap Kamarás lányok voltak
itt kérdeztek téged már megint Pestre készülnek, – szegény
Moldoványiék már hónapok óta a legnagyobb aggodalmak közt él-
nek, édes apjuk állapotát a pesti orvosok reménytelennek konstatál-
ták, – Ird meg édes Misim most már tudhatod hogy mennyi a fize-
tésed? mennyit költesz ott? kifizetted e az adósságod sok volt e?
mennyit vontak le a pénzedből és hogy kaptad meg? mindent sze-
retnék tudni Rólad, van e elég meleg ruhád, cipőd, javítsd meg ha
még kicsi a hibája és akkor nem dobsz el annyit. fogsz e korcsolyáz-
ni, tudsz e ovakodni ott a nagyobb hidegtől? vigyazasz e egészsé-
gedre? Mit csinálsz a születésed napján? én kérem a jó Istent édes
Misim hogy adjon néked kitartást a pályádon és sok türelmet az
életben és meglásd a jó Isten megsegít, csak erős légy, bizzál és
soh'sem csüggedj! –

Angyus azt mondja hogy én bánálításokat írok neked.,

írd édes Misim szerető

Anyádnak. –

524. BABITS István és BABITS Angyal – BABITSNAK

[Szekszárd, 1908. nov. 23.]

Kedves bátyám, Mihály!

Születésednapjára sok minden jót és örömet kívánok. Most már
két hete hogy járok iskolába. 40 napot hiányoztam. Hát te hogy
vagy? Nincs semmi bajod? Van-e sok dolgod. Én már minden elmu-
lasztott leczkét pótoltam. Mikor jöhetsz legközelebb haza. Húsvét-
kor? Mert most nem is lehetne Karácsonkor. Minálunk már <nov.>
okt. 20-án esett a hó és fagyott. Irjál! Sokszor csókol szerető öcséd,

Pista.

Szekszárd 908/XI/23. Hétfő.

Kedves Mihael! Születés napodra én is sok jó kívánságot küldök
neked.

Én most már több hosszú levelet irtam Neked, de Te még nem válaszoltál, pedig mi itthon hárman várjuk a választ. Tehát írj! írj! írj!

csókol Angyal.

525. MOLNÁR Mór – BABITSNAK

[Szekszárd, 1908. nov. 24.]

A Garay János Képes Naptára jövő évfolyama rövidesen megjelenik változatos, jeles tartalommal és kiváló illusztrációkkal.

Legyen szabad azon tiszteletteljes kérelemmel m.t. Uramhoz is járulni, kegyeskedne nb. dolgozatával bennünket megtisztelni, hogy egykori földink elismert dolgozataival olvasóinkat megörvendeztethessük.

Kerelmem biztos elintézésének reményében vagyok
kiváló tisztelettel

Molnár Mór
a Garay János Képes Naptára
szerkesztője

Szekszárd, 1908. nov. 24.

[Címzés:]
Nagyságos
Babits Mihály
urnak
Budapest

526. BABITS – KELEMEN Imrének

[Fogarás, 1908. nov. 24. előtt]

[Hiányzik]

527. KELEMEN Imre és KELEMEN Gizella – BABITSNAK

Bpest, 1908. XI/24.

[Budapest, 1908. nov. 24.]

Kedves Mihályka!

Hogy névnapomról nem feledkeztél meg, annak mindannyian örültünk, mert azt hittük, hogy majd sokat irsz magadról s azt szívesen olvastuk volna, de bizon nagyon kevés volt abban, pedig most talán jobban ráárnél, hisz nem te vagy a legfiatalabb tanár, mint Szegeden, s így bizonyosan nincs annyi mellék teendőd.

Mi már okt. 25 ike óta vagyunk ismét itt, egész tél lett, mire visszajöttünk. Képelem mily szép tél lehet ott nálatok. Vajjon nem-e bizonyul a téli kabátod vékonynak a fogarasi havasok aljában?

Kaptál-e már fizetést? Mert úgy hallottam, hogy soká jutottál hozzá. Angyusnak pedig még szeptemberre is kiutalványozták, a mikor pedig nem is tanított.

Azt bizonyosan megírták, hogy lett sok borunk, majdnem anynyi, mint tavál, csak egy jó pénzes zsidó kellene, a ki megvenné. Hogy izlett a fogarasiaknak a névnapodra küldött szekszárdi bor?

Kiss Licc alig hogy elkezdett iskolába járni, torokgyulladást kapott s 3 hétig nem volt iskolában, ma ment először. Az idén Pistával sem mulathattak eleget, mivelhogy tiphusba esett szegény s az orvos eltiltotta tőle kis Liccet.

Csemezéknél meg a Dudó esett sarlahba s kórházba vitték, hogy a többiek meg ne kapják tőle, de most már jobban van.

Most veszem észre, hogy már majd alig van hely a levélpapíron, pedig tulajdonképeni célomról még nem is szóltam, hogy t.i. születésnapodra valamennyiünk jókívánságait ide iktassam, remélve, hogy ez neked alkalmul szolgál arra, hogy többet írj magadról, melynek ellenében szívesen megigérjük, hogy ott helyben meg fogunk látogatni, mihelyt megkapjuk az I. oszt. vasuti szabadjegyet.

Isten éltesse!

Csókol

Szerető bátyád

Bimbis

Kedves Misi!

Én is azt kívánom hogy Isten éltesse! Bejön-e hozzánk Karácsonyra?

Puszi.

kis Licc.

528. KÚN József – BABITSNAK

[Szeged, 1908. dec. 1.]

Kedves Mihály,

Leveled éppen jókor érkezett, mert minden hallgatásod ellenére is írni akartam neked, ki utolsó levelem óta – nem kis örömömre – országos hírű poéta lettél. Ez – akár elhiszed, akár nem, örvendetes valóság. A héten jöttem haza Bpestől, hol sokat fordultam meg irodalmi és művészi körökben s ahol egyébről sem beszéltek, mint a Nyugat-ban megjelent verseidről, különösen a Himnus Irishez tetszett. Ez igazán gyönyörű költemény, mély, egyéni, tele ujveretű szavakkal, szokatlan képekkel, gratulálok hozzá! Minél több ilyen remeket! Kiss Józsefnek is nagyon tetszett, ki különben üzenet is küld: fordításaidat, melyeket még a nyáron adtam át neki, csak most olvasta el és közöl majd belőlük. Miután biztosítottam arról, hogy Koszt. és Juh. még csak a térdedig sem érnek, igen kéret, küldj neki eredeti verset és prózát, szeretné ha lapja állandó oszlopa lennél. Te, most már rám való tekintetből is küldj neki dolgaiból; talán azt a két [szép:] verset, melyet legutóbb vissza küldtem és elbeszéléseidből azt, amelyben egy gót templomról írsz – tartalmára már nem emlékszem, de mint értékes emlék kísér. Talán valami kritikai dolgozzal s egy szép Dante részlettel is megpróbálkoznál. Mindenesetre helyén volna, ha most, mikor a magyar írók szeme rajtad függ, kívágnád a rezet.

Igazad van, a „Holnap” verskötetről sokat írtak, de jól keveset. A kötet, már csak azért is értékes, mert téged felszínre hozott – amit

azonban jobban is megtehetett volna, mert aránylag igen kevés verssel vagy benne képviselve. Ady és te tetszettetek a legjobban; Balázs B.-t kivéve, többé-kevésbé valamennyi nyujtott élvezhető. Nagyon igaztalan s [felületes:] volt az a kritika mely mindnyájtokat adyizmussal vádolt. De nincs időm most erről részletesen írni, mert vár a lelket ölő esti tanfolyam és még sok mindenről akarok írni.

A „Holnap” főszerzői, nagy csodálkozásomra – bizonyosan olvastad te is – összekaptak, amit talán Juhász Gyula úr okozott. Ezzel a bácsival nem tudok szimpatizálni. Még legszebb dolgai is keresett, hazug, hatásvadászó benyomást tesznek reám. Nincs egy őszinte érzése – és azt hiszem, az ember is ilyen. Az a nyílt levél, melyet Adyhoz írt szinte komikus volt és mégis boszantott, mert veled akart Adyn ütni...

Magamról is írnak? Amióta elváltunk igen keveset írtam – nem nagy baj – 3-4 verset, melyek A Hét-ben jelentek meg. Elküldtem volna őket, de oly jelentéktelen dolgok, hogy resteltem velük elébed állni.

Szeretném, ha Wilde tervünk a tavasszal megvalósulna, addig elvégzem a vállalt munkát. Riedlnek említettem tervünket, ki szépnek és időszerűnek tartotta. Talán elküldhetnéd a kész Wildefordításokat? Riedl barátunk vállalkozott arra, hogy verseimet, melyeket most ki szeretnék adni, elviszi Wolfner és Sing.-hez. Hátha sikerül?!

A szegedi képzőművészeti egyesület nemrégiben aligazgatónak választott meg, amivel sok munka szakadt a nyakamba. Most egy felolvasó ciklust tervezek – de kár, hogy nem vagy itt! – melyet a görög művészet ismertetésével Resch barátunk fog megkezdeni. A felolvasók között Lyka, Szőri, Tátray és Kallós is szerepelnek. Úgy tervezem, hogy a felolvasások a városháza nagytermében vetített képekkel tartatnának. Szép lesz, ha sikerül az ügy.

A minap felkért Lyka, hogy ismertessek a „Művészetbe” szegedi piktorokat – ha időm volna!...

De a családiáról is akarok már írni. Megszaporodtunk barátom, megszaporodtunk. Egy hónapja, hogy kis fiunk született – Miklós (Toldi) névre fog hallgatni. A Gabsi gyerek pompásan fejlődik,

öröm látni és tényleg legnagyobb örömöm. Feleségemmel sokszor, igen sokszor beszélünk rólad, egyre fájlalva, hogy elkerültél.

Feleségemmel együtt sokszor és szívélyesen üdvözöllek! Igaz barátod

Kún Jóska

Szeged, 1908 dec. 1.

Írj!! Karácsonyra erre jössz e ?

529. BABITS – OSVÁT Ernőnek

[Fogarasz, 1908. dec. 1.]

Igen tisztelt Uram!

Kivánságának nem tehettem eleget, mert műveim részint barátainnál szétszórva, részint pedig nálam is oly rendetlen és olvashatatlan kéziratokban elhanyagolva hevernek, hogy azokat oly hamarjában összegyűjteni nem lehet. Egynéhány verset (:melyekről szeretném ha a Nyugatban jelennének meg:) csatolok e levélhez s iparkodok nemsokára egyebet is küldhetni. Nevezetesen szeretnék néhány, némileg magasabban járó irodalmi esszét befejezni, például mindjárt legközelebb egyet Swinburneről, akit jól ismerek s akit a Nobel-díj most aktuálissá tett. Kérem legyen szíves tudtomra adni, közlik-e és mikorra kell elküldenem?

Az irodalmiakon kívül vannak kulturtörténeti, pszichológiai és filozófikus témák is, melyek azonban a Nyugat keretein, félek, már kívül esnek.

Végre sok fordításom van, főleg modern angol és amerikai költőtől, de egyebekből is. Jelenleg Dantét fordítom, a teljes Divina Commediát, terzinákban. Alkalomadtán e fordításból is szívesen küldenék részletet a Nyugatnak.

Körülbelül ezek a műveim.

Végül bocsánatot kérek, hogy ily soká feleltem becses levelére, de rendkívüli elfoglaltságom és az a jószándék, hogy felhívására

mégis többet szerettem volna összegyűjteni műveimből, némileg kimenthet.

Maradok mindig kiváló
tisztelője

1908. <Dec.> dec. 1. Fogaras

Babits Mihály

530. KOSZTOLÁNYI Dezső – BABITSNAK

[Budapest, 1908. dec. 3.]

Baross u 4. II. 12

Kedves barátom,

kérem, hogy sürgősen küldjön kéziratot a Magyar Szemlébe, mely karácsony napján nagy dicsőséggel és igen igen sok pénzzel fog feltámadni. Mindent dúsan honorálunk. Öntől leginkább eredeti, meg nem jelent verset szeretnék, de küldhet műfordítást és prózát is.

Sokszor üdvözli és válaszát okvetlenül várja régi barátja

Kosztolányi

[Címzés:]

Ngs Babits Mihály
tanár úrnak
Gimnázium Fogaras

531. BABITS – JUHÁSZ Gyulának

[Fogaras, 1908. dec. 5. után]

Kedves Barátom!

Itt küldök néhány verset: válassz belőlük a Holnapba! Azonkí-

vül karácsonyi novellámat küldöm: tán ez is használható: ha nem, azonnal küldd vissza hogy karácsonyra máshol elhelyezhessem. A versekből sincs több kéziratom, tehát jól őrizd meg.

Mi hír a darabról? A Nyugat mult száma gyengébb verseimet hozta. Mért nem inkább a Repülő templomot vagy Recanatit?

Kérlek írj többet! Kúntól a napokban hosszabb levelet kaptam több oly irodalmi ujsággal, melyekről fogalmam sem volt. Kosztolányi is írt.

Ölel

Babits

Fordítást nem küldök most, hanem legközelebbre: sokat kell ugyis másolnom: azt küldöm miből kész kézirat van hogy gyorsan menjen.

Ha nem közlöd valamelyik verset vagy a novellát: esetleg küldd el Te valamelyik másik lapnak vagy küldd vissza!

532. BABITS Angyal – BABITSNAK

[Szekszárd, 1908. dec. 7.]

Kedves Misi! minden nap várjuk leveledet. Anyi már tele van aggodalommal, nem tud aludni, félt Téged, hogy nagyon megfázol ebben a nagy hidegben. Mindannyian aggódunk, hogy oly rég adtál hirt magadról. Írj kérlek azonnal legalább egy kártyán hogylétedről s hogy mi okozza ezt a hosszú hallgatást? Sokat emlegetnek a szekszárdiak s kérdezősködnek rólad, mert olvasták nevedet a lapokban. Voltunk egy teaestélyen (nőegyleti) pénteken pedig Szondiéknál egy nagy zsuron, ott is sokan kérdeztek Téged. Anyi most már jobban van, Pista is buzgón jár iskolába. Csak Te is írd, de azonnal, mert nagyon rossz, ha mindig aggódni kell.

Csókolunk sokszor. Írj rögtön!

Angyal.

[Címzés:]

Tekintetes Babits Mihály
főgimnáziumi tanár Urnak.

Fogarás.

Áll. főgimnázium

533. PÁSZTOR József – BABITSNAK

[Szeged, 1908. dec. 10.]

Nagyrabecsült Író úr!

Bocsánat, hogy ismeretlenül háborgatom soraimmal. Ha jól emlékszem különben, a szegedi főreáliskola tanácskozó termében és Juhász Gyula társaságában egyszer volt szerencsénk. Karácsonykor jelenik meg Szegeden egy könyv. Szegedi írók, művészek, színészek írják. Szíveskedjék ebben egy-két verset leköszölni. Második kérésem csak akkor érdemleges, ha az elsőt teljesíti és arra vonatkozik, hogy a verseket minél előbb, lehetőleg azonnal küldeni szíveskedjék.

Még egyszer kérek hát egy-kettőt azokból a szép versekből.

Nagy tisztelője:

Pásztor József

Szeged, 1908, decz. 10

Szeged és Vidéke.

534. KOSZTOLÁNYI Dezső – BABITSNAK

1908. december hóban.

[Budapest, 1908. dec. 13.]

Kedves barátom, megkaptam a kéziratokat. Nagyon tetszettek. Az első számban jönnek. Megjelenésük után okvetlenül kiutaltatom és elküldöm neked a honoráriumot. Addig azonban írj. Megkaptad

e a könyvem? Osváthtal ma beszéltem. Azt mondta, hogy a Nyugatban te ismerteted. Ezért nem is kérdezem meg a véleményedet, hanem nyomtatott betűkben várom. Novelláskötetemet a „Boszorkány esték”-et a jövő hó elején küldöm el.

Sokszor üdvözlök igaz barátod

Kosztolányi
Baross u. 4. II. 12

[Címzés:]
Nagyságos Babits Mihály
tanár úrnak
főgimnázium Fogaras.

535. FRANYÓ Zoltán és mások – BABITSNAK

[Temesvár, 1908. dec. 14.]

Kedves Babits Mihály!

Üdvözljük Önt a „Nyugat”-ban megjelent szép, mély verseiért.
De mit szól „A Hét”-ben megjelent verséhez??

Igaz tisztelője

Franyó Zoltán
Szávay Zoltán
Manojlovics Theodor

Temesvár, 1908. XII. 14.

[Címzés:]
Nagyságos
Babits Mihály
tanár úrnak
Főgymnázium Fogaras

536. BABITS és kollégái – BABITSNAK

[Fogarás, 1908. dec. 15. körül]

Kedves Költőtárs,

gratulálunk eddig napfényre nem került, mély verseihez! De mit szól a „Fogarás és vidéké”ben megjelent verseihez????!!!!

Üdvözlettel

Albrich János

Albertné

Albert János

László Béla

AP

Fridrich

Babits Mihály

[Címzés:]

Tekintetes

Babits Mihály

főgimn. tanár és alanyi költő úrnak

Fogarás

Főgimnázium

537. BALÁZS Béla – BABITSNAK

[Budapest, 1908. dec. 16. után]

Kedves Babits Mihály,

Köszönöm a szép verseket és a kedves figyelőt. A versek oly szépek hogy privát ajándéknak éreztem mikor olvastam és ezért nem állom meg, hogy ne viszonzzam szerény magam termésével. (A termés szerény, nem én – ha ugyan szükséges hozzátenni.) – Én nagyon kevés verset írok és csak olyan mellékterméknek érzem, amiért sokáig fog még tartani, míg elérkezem velük legbelső magamhoz és „szépek” lesznek. Csak úgy egyszerűen szépek. A drámáim

pedig – a jó isten tudja mikor törik be azt a bizonyos nagy kaput. Különben is veszedelmes énnem, hogy több féléhez értek. Viszont egész ösztönszerűen idegenkedem minden specilaismustól – Így egy körül-körül túlölmlő kehely. De úgy mintha a súlypont nem az emberbe hanem a műfajba esne (A specilaistáknál t. i.) (Vajjon nincs-e itt is valami tragikus feszültségről, paradoxonról szó?) No majd csak lesz valahogy – Ez nagyon fáj. Szegénynek, hígnak érzem a nyelvemet. –

A Halálesztetika figyelő is kedves nagyon. Talán még a verseknél is jellemzőbb a maga tárgyakat, formákat megérező zsenialitására. De azokból a rövid izgatott mondatokból. Aforizmákból. Apró strófaszerű számozott fejezetekből hiányzik egy. Azt hiszem az 1. és 2. közül maradt ki. Az a kis fejezet t.i. melyben 5, 6 rövid mondattal megvan mondva mik ennek a művészvilágnézetnek (mert az?) az alap eszméi, fő gondolatai. Ez azért hiányzik ez a fejezet mert, <...> ha ott lett volna utánna olvasván, hogy: „a gondolatok nem eredetiek és nem tudományosak – a legsötétebb német-álgörög ködvilágból valók” azt gondolhattuk volna íme egy művészkritikus aki a gondolatok szaga után ítél. Ez a mondat maradt volna egy szubjektív súlyú szembeállítás míg így egyszerű konstataciónak hangzik mely kiszolgáltatja a könyvet azok előtt is akik jártak abban a ködvilágban és látnák, hogy ilyet nem láttak ott. Röviden. Az egész figyelő nagyon tetszett és köszönöm. Egy kicsit boszankodtam is. De nem azért mert benne van fentírt mondat hanem mert nincs benne a He. egy gondolata sem és így kiszolgáltat, hozzáértők előtt is. Tekintve, hogy a figyelő oly okosan és fölényesen van írva, hogy az ember azt hiszi, biztos igaza van. Pedig hát Schopenhauer gondolatainak rokonságáról annyiban lehetne csak beszélni pl. hogy éppen ellentétes irányúak. De hát ne vitatkozzunk. Azt hiszem még ez a kis bosszúság sem öszinte bennem. Emlékszem, hogy maga is akart valami esztetikai munkát írni, a vonalról, vagy az ornamentikáról? – Mi van avval? – (Szeretném megbosszulni magam!) – Mit csinál? – Nem hiszem, hogy a Dante fordítás egész felszívna. (Mint egy tükrözését éreztem az Örök folyosóban.) – Irjon Babits. Mért nem felel? – Én leadtam egy halom kéziratot a Nyugatba és most vagy 2

hónapra bezárkóztam budai fészkeembe drámát írni. (Karácsonykor Bécsbe megyek. Nem jönne? –

Olvasta Oláh Gábor újkönyvét. Az élet lobogója alatt. Öt is egész lefűlelte Ady, ami érthetetlen nekem. Mért ugyanazt a hangot, Mért? – Hány ötletemet érzésemet, sőt nagy állandó fájdalmamat félre teszem mert Ady beszél ehhez hasonlókat. Illetve nem is teszem félre hanem rá bízom. Szeretném megkérni „Ezt is ird meg.” Hiszen oly rettentő sok dolgunk, osszuk meg a munkát. Így is több jut egyre mint amennyit bir. De azért megkapott Oláh kötete. Oly keserves, őszinte nagy ordítása a „magyar ugar” fájdalmának. A magyar tragédia valahogy még tisztábban (mert otrombábban) mint Adyban. – De mért jajgattok mindig? gondolom. Dolgozzatok. Elég már ebből a panaszból. Szinte hengegés már és mentegetőzés. Előre menni és alkotni, csendes erővel. – Ugye? –

Balázs Béla.

Irjon nekem nemsokára.

Bp. I. Lógody u. 85

Ajánlás

Mit akarok? – Hiába minden.
Soh'sem érezted szárnyaim szelét
Ha világkincsét szórtam is eléd
Megcirogattál mert szerettelek.
És mégis vonz mint az örvény egy bánat
S mert meg se látod arany koronámat
Némán leveszem s áldozni megyek. –

Előttem örök nagy asszonyvöltöd
A homályos szent östenger terül
Titokzatosan érzéketlenül
Ringat világot, életet
Megse csobban ha fejem lehajtom

Rövidéltű férfi én, a parton
És belészorom véres kincsemet.

Balázs Béla

A kert és az asszony

Hatalmas ős van. Behódolt a kert.
A fák mezítlén, néma foglyok állnak
Elébeszórván kincseit a nyárnak
Most ítéletre várnak. Vár a kert.

Az erdőn fennt még zajlik a csata
Lélegzetfojtva hallgat lennt a kert
S íme a nyárnak futó csapata
Véres zászlót az alkonyégre vert.

Egy asszony áll a kopasz fák között
Dacosan mint egy elárult vezér
Nézi a pírt a barna hegy fölött,

Gögöshalványan, mozdulatlanul. –
Remeg a kert körötte s egy levél
Emlékező, könnyes szemére hull.

Balázs Béla

Lehetett volna

És hogyha akkor én nem megyek el
Ki tudja sorsunk merre jár velünk
Egész közel
Van kettőnknek egy titkos szigetünk
De mi sem lépünk arra már soha

Egy ajtót akkor becsuktam örökre
De ott van most is kettőnk szép lakása
Ott van mögötte
S bár adtam fejem hiú vándorlásra
ki mondja, hogy én hontalan vagyok?

Sok szigetem, lakásom merre járok
S útam szegik fényes tengerek
Melyekre ki nem szállok.
Tágul és nő világom míg megyek. – –
– És az ösvényem egyre keskenyül.

Balázs Béla

538. BABITS – BABITS Mihályné KELEMEN Aurórának

[Fogarasz, 1908. dec. 17 előtt]

[Hiányzik]

539. BABITS Mihályné KELEMEN Auróra – BABITSNAK

[Szekszárd, 1908. dec. 17.]

Édes Misim hogy nagyon szeretnék látni és veled beszélni mégis igen igen féltelek a hosszú téli utazástól mit gondolsz az Istenért. a 36 órai vasut tartama alatt olyan hófúvások jöhetnek hogy ott rekedhetsz valahol és halálra hűthetnéd magad ismét úgy mint tavál és a mellett hogy rendkívül sokba kerül és alig vagy itthonn pár nap megbetegedhetsz és nekem megint mennyi nyugtalanságot és aggodalmat okozhatsz édes fiam, azért írj inkább hosszú levelet mindenről sokat, hisz alig tudosítasz napjaidról mikor annyit gondolok reád, lásd a többi fiuk irnak 2 szer hetenkint mindenkor csak te nem gondolsz édes anyáddal, csokolunk ezer-szer írj mindjárt.

[Címzés:]
Tekintetes
Babits Mihály főgimnáziumi tanár Ur
Fogaras.

**540. A BUDAPESTI NAPLÓ KIADÓHIVATALA
– BABITSNAK**

Budapest, 1908. Deczember 18.

[Budapest, 1908. dec. 18.]

Engedelmet kérünk ezen alkalmatlankodásért, s amennyiben kérről van szó kétszeresen kell azt kérnünk.

Karácsonyi számunkat hetfőn fogjuk lezárni. Nem szeretnénk azonban ezt tenni anélkül, hogy a tanár úr hiányoznék abból. Szépen kérjük hat, hogy egy megfelelő verset karácsonyi számunkba átengedni méltóztassék, s ezt – tekintettel az idő rövidségére – nagyon sürgősen kérjük.

Eszerint versét és b. válaszát nagyon várva – egész szerkesztőségünk nevében üdvözli híve:

Szilágyi László
szerk. titkár

VI. Király u. 80.

[Címzés:]
Nagys.
Babits Mihály
tanár urnak
Fogaras.

541. SZABÓ Kornél – BABITSNAK

[Kiskunfélegyháza, 1908. dec. 31.]

Boldog új évet kíván hálás tanítványa

Kornél,

u.i.

Tanárúrnak a multkor elfelejtettem megírni, tehát most megírom. Szeged Viola. utc. 2. és állandó címem

Kiskunfélegyháza

Holló L. u. 9.

[Címzés:]

Tek.

Babits Mihály

főgymnáziumi tanár

úrnak

Fogaras

542. KOSZTOLÁNYI Dezső – BABITSNAK

[Budapest, 1908. dec. 31.]

Kedves barátom,

Szilveszter éjszakáján rólad beszélünk és meleg szeretettel üdvözlünk

Kosztolányi

és

Horváth Henrik

[Címzés:]

Babits Mihály

Fogaras

főgymnázium

543. BABITS – KÚN Józsefnek

Fogarás I/4. 909.

[Fogarás, 1909. jan. 4.]

Kedves Barátom!

A sablónos újévgratulációk közepett röstelltem Néked írni: ezért csak most, visszaérkezve vakációi otthonidőzésemről, ismét magányos szobámban, békében, most fogom meg a tollat, a „makrancos toll végét”, hogy már rég megkapott, de mindmáig előttem fekvő kedves leveledre válaszoljak.

Karácsonyra (még nem lévén készen a baja-báttaszéki hid) nem volt módom Szegednek utazni s így nem találkozhattunk.

Nagy örömmel olvastam leveledből az örvendetes családi eseményről s remélem hogy a kis Miklós erőben, egészségben méltó druszája lesz a regés Toldinak.

Remélem azt is, hogy az új évben nem lesz annyi elfoglaltságod, amennyiről panaszkodtál, s több idő jut egy-egy szép versre és okos cikkre a Hétben vagy a Művészetben.

A Hét január elseji számát megkaptam, amiből azt következtetem, hogy a lapból tiszteletpéldányt fogok kapni, aminek rendkívül örülnék. Két verset küldtem leveled vétele után azonnal Kissnek s már mindkettőt közölte. (Az egyik épen a hajdan visszaútasított Fête Galante. Ez a kis malícia tán megbocsátható. Egyébiránt ép e versnek megjelenése alkalmából kaptam egy sértően simfelő levelezőlapot vlmi Franyó Zoltán nevű urtól!)

Az irodalmi hercehurcák, s az hogy Rákosiék, Gyulaiék, általam nagyrabecsült kiváló emberek épen belém ütköznek, mint botránykőbe, s elrettentő például citálják jóhiszemű s egy kis jóhiszeműséggel mindenesetre megérthető verseimet, – anyira elkedvetlenítenek, hogy alig irok valamit, s a régieket is a fiókomban tartogatom, szinte szégyellve hogy költő vagyok...

Ahelyett hogy felvillanyozna a nyilvánosság, lehangol, s minden versem megjelenésekor halálos drukkokat és szégyeneket álllok ki: igaz, hogy hallok is gúnyt, és értetlenséget eleget.

Lehet hogy abba is hagyom ezt a szomorú mesterséget.

A Wilde fordítás dolgát azonban meglehet csinálni, s ezért letisztázom és cimedre elküldöm a meglevő darabokat mihamarabb kívánnod – meglehetősen sok van. Kérlek aztán, fordítsd hozzájuk, amiket elkezdted s állítsd össze a kötetet saját ízlésed szerint.

Juhásról semmi hír, több mint két hónapja. Ellenben Kosztolányi újra fölvette levelezésünk megszakadt fonalát.

Állítólag Holnap címen egy lapot szerkeszt Juhász, de hogy megjelent-e, nem tudom. Épp úgy nem tudok a Magyar Szemle újraéledéséről sem.

De elfogy előlem a papír. Tehát még egyszer üdvözölve valamennyőtöket s kedves nődek kezeit csókolva maradok hű és tisztelő barátod

Babits Mihály

544. KELEMEN Imre – BABITSNAK

[Budapest, 1909. jan. 6.]

Most olvassuk, hogy az a vonat, a melyikkel alighanem te is utaztál, kisiklott. Ird meg azonnal, hogy nem e törött be az orrod? Irj ha-za is, mert bizonyosan ők is olvasták.

Csókolunk

Bimbis.

[Címzés:]

Tekintetes

Babits Mihály főgymn.

tanár urnak

Fogaras.

545. FENYŐ Miksa – BABITSNAK

Budapest, 1909 január 5.

[Budapest, 1909. jan. 5.]

Igen tisztelt uram!

Most jött ki a Nyugat ez évi első száma és mi megdöbbenéssel látjuk, hogy az ön szép verseibe fertelmes sajtóhibák csuszta be; helyesebben: egész szavak a gépben letöredezték. Már most nem tudjuk, mit csináljunk. A nyomdát nyilván ott hagyjuk, de ettől nem lesz <jobb> |:épebb:| az ön verse. Nyilván újra közöljük, vagy a hibát helyreigazítjuk, vagy valamit.

Vigasztalásul pedig küldhetné a Swinburne cikket, mert nehezen várjuk. Azonkívül Osvát a következő cikkeket szeretné öntől: Egy Milton-tanulmányt, egy Meredithet, az illatokról régebben írt dolgát, s mielőbb azt az egyfelvonásost, melyet Nagyváradon előadnak. (Még előadás előtt szeretnők közölni.) Végül <a> Kosztolányi Maupassant fordításának bírálatát.

Többi és nem kevésbé bőséges ohajtásainkat (pld. az ígért Dante részletre vonatkozólag, vagy Alexander könyvének bírálatát) jövő levelünkben fogjuk közölni.

Szives és őszinte tisztelettel mindanyunk részéről
igaz hive

Fenyő Miksa

546. KELEMEN Józsefné RAÁ CZ Cenci – BABITSNAK

[Szekszárd, 1909. jan. 6.]

Hogyan érkezettél?

özv. Kelemenné
Szekszárd

[Címzés:]
Babits Mihály
Gymnázium
Fogarás

547. BABITS Mihályné KELEMEN Auróra – BABITSNAK

[Szekszárd, 1909. jan. 12. előtt]

Édes Misikém!

Csak hogy a jó Isten megőrzött! gondolhatod mennyire aggodtunk és én hogy megéreztem, hétfőn hajnalban a te neveddel ébredtem és annyira féltettelek, már ezért is iparkodj közelebb jutni hozzánk csak a jó Isten engedje azt megérnem egészséggel ez volna az én legfőbb ohajom! ma mondja Komaromi tegnap meg Pista hozta a hirt a gimnáziumból hogy ismét egy magyar német szakos tanár megy el, csak megtehetnénk valahogy hogy ide jöhetnél talán te jobban megtudhatnád ezt a dolgot hogy van? – ép ma egy hete hogy az öreg Ágoston néni temetésére mentem és találkoztam Holub Urral, a ki újságolta nekem hogy fiát kinevezték az országos muzeumi könyvtárhoz napi dijasnak, 2 frt napidíjjal de ő azon fog működni hogy mi után a József régész is, hogy ide jöhessen tanárnak, és akkor a muzeumhoz is itten, de ő sem tudja még a módját hogy hova is menjen protekcióért. – azt is beszélt nekem Holub hogy az ünnepekre mondta neki Bodnár hogy küld nekik igen tartalmas olvasmányt és az a „Nyugat” volt a miben a te cikkedet ajánlotta Bodnár elolvasás miatt és hogy igen nagy elismeréssel beszélt rólad Bodnár, hogy örült hogy te szekszárdi földije vagy és hogy azt is mondta hogy úgy hallja hogy te itthon ünnepelsz és mindenesetre módját ejti hogy veled találkozhasson. – A „Pesti Hírlapba” olvasom hogy megjelent a „Nyugat”nak 2 ik évfolyama igen tartalmas számmal novellát irtak bele Babits Mihály és Szomaházi István, azután benne vagy a vers írók közt is édes fiam tehát kérünk szépen küld el nekünk is a Nyugatot hogy mi is élvezhessük, hát milyen leveleket találtál Fogarason ird meg hisz tudod hogy engem minden

érdekel rolad, hát Molnár naptárát küldte e neked? – Angyus, a ki csütörtök reggelre annyira megdagadt a rossz foga miatt hogy azóta künn sem volt, most mondja, hogy nagyon vigyázz ám magadra, mert olvasta hogy a tifusz még mindig nagyon uralkodik Szebenben, hogy az iskolákat is bezárták, a világért se menj ám a patikushoz és úgy e megteszed édes anyád megnyugtatóására, és vigyázz nagyon a korcsolyázásnál mert ha megizzadt akkor készen van a meghülés és a megbetegedés.

Szegény Angyus ma a Kliberékhoz volna hiva a hol tánc is lesz, és nem mehet a daganatja miatt megkaptad e a ruhát Andréától és jól áll e jól van e béllelve meg vagy e vele elégedve? ird meg Andre azóta mit sem hallatott magáról pedig mennyire ígérte ugye hogy nekem megmutatja készen a ruhát és hogy a darabjait elküldi, a suszter mondta hogy küld neked cipőt mert az Andre benn volt nála miatta, én haragudtam is mert félek hogy nem lesz jó a cipő, kérlek írd meg ezt is és ha nem jó meg ne tartsd én küldtem le az Andrénak a kimosott szürke szarvasbőr kesztyűd és egy pár fekete harisnyádát megkaptad e? – írj édes Misim sokat mindenről mert annyi aggodással gondolok arra hogy oly messze vagy tőlünk ugy e azt ígérted hogy minden szombaton irsz tehát nagyon várom leveled, Balog bácsi írt e neked? csokollak ezerszer.

548. BABITS Angyal – BABITSNAK

[Szekszárd, 1909. jan. 12. előtt]

Kedves Misi! Hauk tegnap megint kérte Pistától a „Holnap”-ot, jó volna, ha elküldenéd. A szekszárdi ujságban bent van, hogy egy magyar német tanári állás a gimnáziumban megüresedett, azt hiszem pályázat is van rá, folyamodjad meg. Talán utánna birnánk nézni, hogy idejuthatnál. Ird meg kisserkeszti a „Nyugat”-ot? küldhetsz-e belőle? Én már pár napja a szobát örzöm annyira megdagadt az arcom. Vigyázz magadra ne kapj tifusz a szebeniektől. Csókolunk sokszor, írj!

Angyal.

549. ZIMMERMANN Artúr – BABITSNAK

[Szeged, 1909. jan. 12. előtt]

[Hiányzik]

**550. BABITS Angyal és BABITS Mihályné
KELEMEN Auróra – BABITSNAK**

[Szekszárd, 1909. jan. 12.]

Kedves Misi! A január 6-iki ujságban megtaláltam a pályázat hirdetést a szekszárdi állásra. Elküldöm, hogy te is lásd, mi nagyon szeretnénk, ha megfolyamodná<|>d. Tegnap hallottuk tanfelügyelő-éktől, hogy ez egy teljesen ujjonon szervezett állás, mert innen nem megy el egy tanár sem, de még egy erő szükségessé vált. Folyamod meg, hát|:ha| sikerül! – Nekem még most is dagadt az arcom s így eléggé sajnálom, hogy nem mehetek korcsolyázni. Pista azért lejár maga is a jégre. Én persze iskolába sem mehetek mostan, de nagyobb baj az, hogy ha meggyógyul az arcom, mindjárt a fogorvost kell látogatnom. – Hát te hogy vagy? meg ne fázzál! írj! nincs-e már Fogarason a tifusz? Igaz! egy tanítványod Szegedről: a Zimmermann idegratulált új évet. Hát a Molnár küldött-e oda naptárt? Jó-e a cipő ami a ruháddal ment, mert ha nem jó, úgy küld mindjárt vissza. Hát a ruha? Írj mindenről! Jól megy-e már a korcsolyázás? Csókolunk mindannyian és várjuk leveledet.

Angyal.

Sz. 190<8>9. jan. 12.

Vigyázz édes Misim meg ne fázz a jégen a mikor kiizzadsz!

[Címzés:]

Tekintetes

Babits Mihály

főgimnáziumi tanár urnak.

Fogaras. Áll. főgimnázium

551. BALÁZS Béla – BABITSNAK

[Budapest, 1909. jan. 12.]

Kedves Babics jól tudja a cimemet Irjon nyugodtan – rég várom levelét A Hal.eszt.ről való részletes véleményére kíváncsi vagyok. ha nem röstelli leírni – mert olyan roppant fontosnak mégsem tartom az ügyemet – Irjon inkább magáról – Nem szeretem, hogy úgy hangsúlyozza viszonyunk „írodalmiságát” – és szinte szememre veti őszinteségemet. – Nálam ez nem külön aktus. És én nem ismerem illetve utálom az irodalmat – Én csak élet ismerek és embereket és azok vallomásait, naplóit, manifestatioit. És az őszinteség sem külön cselekvés az az én életnyilvánulásom formája. – Talán érdekli, hogy Vészi Józsefnek aki most Berlinben van anyira tetszett a H.e., hogy német kiadót keres számára. Szóval nem sokára megjön németül – Azt hi[szem] úgy majd feltünőbb lesz az exotikuma minden némettől való különbsége.

Irjon. Üdvözli

Balázs Béla.

909 jan. 12.

Bp. I. Lógody u. 85.

552. KOLLÁNYI Boldizsár – BABITSNAK

[Nagyvárad, 1909. jan. 14.]

Kedves Babits barátom,

majd utólag megfogja engedni, hogy e megszólításhoz jogom is lenne.

Tehát: „A Holnap” múlt heti ülésén elhatározta, hogy egy újabb Antológiát ad közre. Ady kivételével a hat poétájától 15–15 verset hoz egy olyan irányu tanulmánnyal a mely kifejtené a mai irodalmi helyzet kialakulását, a „Holnap” szükségképpen eljövételét, törekvéseit – szóval igazolná a sok ostoba fecsegéssel szemben a társa-

ság létjogát. Egy kis visszavágás elegáns formában; egy még kisebb simogatás az „illetékesek”-en – de annál több komolyság. Semmi agresszív jelleg.

A tanulmány megírására s a kötet összeállításra (a fene ebbe a sok „á” ba) engem kértek föl, hogy miért azt ők tudják.

Teljes szeretettel kérem tehát Önt legyen szives 15 verset olyan összeállításban hozzám küldeni ahogyan akarja, hogy azok megjelenjenek.

A magam részéről csak annyit óhajtanék hogy a költemények között olyanok is legyenek, amelyekben új formai törekvések jutnak érvényre.

Önnél különben ezt megsemm kellett volna emlitenem.

Még egyet: ölelem a „Tél”-ért, pedig nincs igaza.

Kollányi

Nvárad, 1909. jan. 14.

A kötet Adynak leszen ajánlva.

553. SCHÖPFLIN Aladár – BABITSNAK

Budapest, 1909. I/16

[Bp., 1909. jan. 16.]

Kedves Uram,

különös véletlen, épen ma készültem írni Önnek, hogy küldjön verset s asztalomon már itt is találom kedves küldeményét. Okvetlen jönni fognak mennél előbb, remélem, 2-3 hétnél nem hosszabb idő múlva.

Csak egy dologgal vagyok megakadva: a kis betűs verskezdekkel. Én nem szeretem ezt a németeskedést, de nem csinálnék belőle affairet, ha nem genirozna az, hogy már többeknek, a kik szintén így irnak, kijelentettem, hogy nálunk ez nem megy s nagy kezdőbetűkkel szedtettem a verseiket. Vajjon Ön elví kérdést csinál a dologból? Én csak helyesírási ügynek látom s azt tartom, hogy

minden lap ura a maga helyesírásának. A hogy mi cz-vel szedetünk egyszerű c-vel irt kéziratot is, ép úgy nagy kezdőbetűvel a verset. Persze, ha Ön ragaszkodik az írásmódjához, akkor meg kell adnom magamat, de kérem, hogy ha teheti, tágitson Ön.

Egyébiránt nagy örömmel és érdeklődéssel kísértem eddigi munkáját s igazán megelégedésemre szolgál, hogy nekünk is akar dolgozni.

Szivesen üdvözli igaz híve

Schöpflin Aladár

554. BALÁZS Béla – BABITSNAK

[Budapest, 1909. jan. 16.]

Kedves Babics, legyen szíves és feleljen mellékelt level<ö>ezőlapon postafordultával, kérem, arra: hogy részt vesz-e ön az új nagyváradi Holnap antológiában. Engem egy Kollányi nevű úr felszólított erre, de én csak az esetben megyek bele ha ma-ga is részt vesz. Az a bizonyos undor mely önt az első Holnap megjelenésével elfogta elfogott vala engem is. Nem tudnám megmagyarázni de vásári szaga volt. Engem különbenis idegessé tesz minden apró irodalom. – Viszont nem volna éppen lovagias cserben hagyni őket, utóvégre ők adtak ki bennünket először és mindegy is lehet 15 versnek mi a szomszédsága. (Csak előszók ne volnának!!!) Szóval ha maga akkor én is. Kérem feleljen postafordultával –

Üdv.

Balázs

[Címzés:]

Babics Mihály

tanár úrnak.

Fogarás

Főgimnázium.

555. BABITS – JUHÁSZ Gyulának

[Fogarás, 1909. jan. közepe]

[Hiányzik]

556. JUHÁSZ Gyula – BABITSNAK

Juhász Gyula tanár

Nagyvárad. Rimanóczi utca. 12.

[Nagyvárad, 1909. jan. 27. után]

N. B. Oláh Gáborról mi a véleményed?

Olvastad az új írásait?

Kedves Babits Mihályom,

bizony igazad van rövid, de velős válaszodban, amelyet hosszú hallgatásomra küldtél: ideje, hogy írjak! De talán magadról is láthatod már, hogy ha az ember nagy és híres író lesz, – mert te már igazán az vagy, hiába is tiltakoznál! – akkor nehezen ír – levelet. Utolsó levelem óta sok víz lefolyt a Körösön és Dunán, és nagyot, nagyon nagyot nőttél – nem az én szememben, hiszen én láttalak igaz, egész mívoltodban már akkor, mikor nem ismertek mások – hát igen, nagyot nőttél, de talán ezt te is tudod, látod, olvasod. Rákosi Jenőtől Kenedi Gézától Lampért Gézáig és Szabolcska Mihályig mindenki rólad ír, beszél, dalol és dadog, a Nyugatnak – akarod, nem akarod – szellemi primadonnája lettél és Kiss József azt mondotta rólad nekem – már ő is – hogy nagy poéta vagy!

És szívesen közöl téled a Hétben.

Hát igen. A nagyváradai Szigligeti színház elfogadta és <velem> az enyémmel együtt előadja februárban drámátat „falusi tragédia” jelleggel. Én rendezem a darabodat. Kosztolányi üdvözl. A Holnap rajongó szeretettel, tisztelettel üdvözl! Február végére új antológia készül Ady nélkül, elől te leszel, add beleegyezésedet és válogass ki ide 15 verset, lehetőleg pár egészen újat! Mit szólna Rákosi Jenő tárcájához, Kenedi Géza cikkéhez, Szabó Endre leveléhez <és ah-

hoz> a Nyugat cikkéhez (Fenyő M.) és ahhoz az egész örülten nagy irodalmi kavarodáshoz és forradalomhoz, amely A Holnap révén keletkezett és tombol?

Szeretettel ölel igaz barátod

Juhász Gyula

<Juhász>

557. BABITS – JUHÁSZ Gyulának

[Fogarasz, 1909. jan. 31. előtt]

Kedves Barátom!

Kedves leveledet nagy örömmel vettem, s legközelebb érdemlegesen válaszolok. De most kérlek, felelj (minden nagyemberi lustaságodat félretéve) lehetőleg azonnal a következő két kérdésre:

1. A *Simóné házát* (ha szerepkivonatai már megvannak) nem lehetne-e elküldeni a Nyugatnak, hogy még előadás előtt közölje?

2. Megjelentek-e valahol a karácsony előtt neked küldött verseim és karácsonyi novellám? Ha nem, légy szíves *visszaküldeni*: szükségem van rájuk. – (A Holnap újságról nem hallottam.) Az új Holnapba szánt verseket mikorra küldjem?

3.) Nyugatban jelennék meg. Nálad van. Küldd el nekik.

Új verseimet, úgy látom, roszaknak találtad, mint magam. Nem baj. Fogok én még külömbeket is írni. De most egyelőre nem verseket. A régieket szeretném elhelyezni: Az Uszodát, a Párist stb. Hová?

Tőled mostanában keveset olvasok. Talán nagyon lefoglal várad helyi tevékenységed. – Nekem sem irsz, csak egy-egy lapon. Ezt nem így érdemlem ilyen hoszu levelek után.

Irj kérlek, mentül előbb.

Üdvözl

Babits Mihály

Egy dologra még kitérek. A kritikák melyek a Holnap<ban>ról a lapokban jöttek, valósággal kétségbeejtő viszonyokat tártak fel. A

dicséretetek a hányásig izléstelenek voltak, a támadások félreértők és felületesek. Mindazonáltal a támadások közt akadt egy, amelyet megérdemeltünk: egy <összinte> goromba és találó szó. A Horkayné szava. Valóban irodalmi mozgalmunk kissé az izléstelenség jegyében született s ezt legalább magunknak meg kell vallanunk, ha jövőre meg akarjuk edzeni magunkat e betegség ellen. Végre ilyesmi minden hasonló irodalmi lázadással vele jár: de mi komolyan akarjuk magunkat vétetni, s magunk is komolyan vesszük magunkat. Amen – mondom a prédikáció után.

<Ady egyedül többet ér, mint heten együtt. Ez az én lázadásom.

Ad>

Ölel

Babits Mihály

558. BABITS – BABITS Mihályné KELEMEN Aurórának

[Fogarás, 1909. jan. vége]

[Hiányzik]

559. BABITS Mihályné KELEMEN Auróra és BABITS István – BABITSNAK

[Szekszárd, 1909. febr. 2.]

Édes Misikém! Pista örökké Vernét olvas, összehord számtalan könyvet és annyira elmerül hogy megtörténik vele az is hogy le esik olvasás közben az ülőhelyéről, a latinból a bizonyítványon megjegyezték hogy gyengébb, és megvagyok róla győződve hogy csak lustaság mert hála Isten most már semmi baja, ma már beállították a tornába is, kérlek ha tudsz valami módon hatni reá írj és beszélj a lelkére hogy tanuljon. hisz oly hamar megért mindent, Angyalka is ma szabadult meg a helyettesítéstől, de örülök is, mert nem csak hogy fogorvoshoz kell ismét járnia de mindig a gyomra fáj, – még-

is a febr 1 jei bálon reggelig táncolt most is azt piheni, – aggodom a nátháért édes Misim, vigyázz hogy felhevülve kiizzadva ne menj a hidegre így hülhetsz meg leghamarabb, most talán nálatok is meg-
enyhült az idő, itt esik és olvad vége a korcsolyázásnak és félős hogy ez évadban teljesen, tegnap Anna néniéknél találkoztam Korbonitsnéval a ki olvasta eddig a Nyugatot, mondja hogy nagyon szereti szeretne is rá előfizetni de azt mondja hogy igen drága, mondja hogy te sokat dolgozol benne és örömmel olvas tőled, küld hát el nekem édes Misim a mint ígéréd is hogy én is élvezhessem! hát a Holnapot miért nem küldöd az arcképeiddel, várjuk nagyon. Az hogy az igazgatoddal nézet elterésbe keveredtél nem oly nagy dolog úgy gondolom hogy a testületeknél ez nem ritka eset, azért csak légy előzékeny és mindenkor udvarias irányában hogy ő észrevehesse hogy a kora és állása iránt tiszteletet tanusítasz és akkor bizonyosan elismerő lesz és talán ha gondolkodik a vitatok felett még igazat is ad neked Kosztolányi manipulációit a verseiddel meg nem hagynám abba, ha neked volnék tennék róla hogy a verseimmel ne rendelkezessen olyan ember, a ki visszaél a jószágoddal, – az a körülmény ha egy egy gimnáziumnál a hova esetleg folyamodnál nem a te szakod van üresedésben ne riasszon vissza a folyamodástól mert az mind protekció dolga, az igazgató gondja azután hogy tudja beosztani a tanárokat ezt egész bizonyosan tudom.

Csókollak édes Misim írj gyakrabban

szerető Anyádnak.

Kedves Misi!

A bizonyítványom a következő volt:

Vallástan: jó

Magyar nyelv: jó

Latin nyelv: elégséges+

Matematika: elégséges

Mértan: elégséges

Német nyelv: elégséges

Történelem: jó

Természetrájz: jeles

Ének: jó

Magaviselet: jó(1.)

Torna: – (fnt)

Számtanból kettést kellett volna kapnom, de a Svirían nem adta meg, és a Ferenczinek is aki majdnem megbukott, <is> ugyanolyan jegyet adott, amilyent nekem. Mértanból nem is feleltem még és mégis hármast adott az Ács, mert nem járok szabadkézire. A Ferenczinek mindenből elégségese van, s latinból meg *-os. Taval hét elégségesem volt idén meg négy. A kis Liccnek négy 2-etese van.

A köépitőszekrényből még egy darab kö sem vezett el. A „Vakáció” is már megjelent, és a regénye. „Utazás a föld alatt”, azután színdarabja „Thaeseus” Mind a kettőt én irtam.

560. BABITS – KOLLÁNYI Boldizsárnak

[Fogarás, 1909. febr. 2. előtt]

[Hiányzik]

561. BABITS – JUHÁSZ Gyulának

[Fogarás, 1909. febr. 2.]

Levelet kaptam (már régen) egy Kollányi nevű urtól, aki kér hogy küldjek neki az új Holnap részére 15 verset. Irtam neki hogy az ő címét s nevét sem tudván biztosan a verseket neked küldöm. De elkéstem: beteg is voltam, dolgaim is voltak; féltem is, hogy az illető versek közzététele nagyon is nagy kritikai lármát fog csapni (igen-igen modernnek) s ez engem igen boszant. De nem tudok másképp irni... nem mindig... Ha irsz azonnal hogy a versekre még szükség van, s az új Holnap nincs még készen nélkülem: küldöm őket, azóta letisztáztam. Régebben neked küldött kézirataimról is adj hirt, ha mást nem, hogy elvesztek. Dühöngök hogy akaratom ellenére gyenge kezdő műveimet közlik a lapok, a jókat meg nem. Felelj!

Babits

semmiesetre sem akarok úgy küldeni írást, hogya ne kapjam vissza.

[Címzés:]

Ngs. Juhász Gyula
főgimn. tanár urnak
Nagyvárad
Rimanóczi u. 12.

vagy <Piarista> Premontrei főgimnázium

562. MARX Ferenc – BABITSNAK

Budapest, 1909. II. 3.

[Budapest, 1909. febr. 3.]

Kedves Misikém!

Amint olvasom intézetetek új épületet kap. Ma irtunk az igazgató úrnak levelet és küldtünk árjegyzéket egyben hivatkoztunk reád, mint aki ösmersz bennünket.

Kérlek légy szives tehát szükség esetén esetleg a szaktanárnak is a megfelelő felvilágosítást megadni.

Amint Imrétől hallok már megszoktad a buczkák után a hegyeket. Szívességedet előre is köszönöm

ölel rokoni üdvözlettel

Marx Ferenc

563. JUHÁSZ Gyula – BABITSNAK

[Nagyvárad, 1909. febr. 4.]

Antologiába express küldj verseket levél megy

Juhász

564. JUHÁSZ Gyula – BABITSNAK

Nagyvárad 1909 febr.
[Nagyvárad, 1909. febr. 4. után]

Kedves Mihályom:

Kézirataid, amelyeket a lapokban közlésre küldöttél régebben, mind megjelentek a Nyugatban, váradi lapokban, Független Magyarországbán. (A Nyugat számait mind kérdd be!) Drámádat elküldöttem a Nyugatnak, jönni fog bizonyára hamar. A kötetünknek küldött 15 verset köszönjük, Őszinte nagy gyönyörűséget szereztek mindnyájunknak. Az antológia egy hónap alatt készen lesz!

Én egy Atalanta című operettemmel nagy sikert arattam a nagyváradi színházban, eddig hatszor ment teli ház előtt.

A Holnap dolgozik, új kötete bizonyára mély irodalmi szenzáció lesz. Ady is jön benne. Szeretettel ölelünk:

Juhász Gyula

Légy szives azonnal tudatni levelem vételét és hogy mint vagy? Most drámát írok ismét.

565. FENYŐ Miksa – BABITSNAK

Budapest, 1909. febr. 8.
[Budapest, 1909. febr. 8.]

Igen tisztelt uram!

A „Nyugat” mint kiadóvállalat néhány verses és néhány elbeszélő <füzetet> (2 ½–4 ives) füzetet akarna kiadni. És pedig úgy tervezi, hogy elsőbb három verses füzetrel jelenne meg: Ignotus, Kemény Simon és az ön verseit adván. Nagyon kérjük, hogy járuljon ehhez hozzá, állítsa össze a kiadandó verseket – mintegy három ivre valót – és küldje be nekünk minél előbb. Honorariumot előre nem adhatunk; azonban e tekintetben a következőképen álla-

podhatnánk meg: a mi az eladott példányokból befolyik, annak fele önt illeti meg; vagyis minden egy koronával eladott példány után (mert nyilván ez lesz az eladási ár) önt ötven fillér illetné meg. Nem sok, de ha sok kél el a füzetből, egész tisztességes összeg lehet. Minthogy a füzeteket már márczius közepén szeretnők hozni: nagyon kérjük, szánja el minél előbb a dologra magát és küldje a verseket. Ha teheti: egy arczképet is [:küldjön:], mert esetleg a füzet előtt az írókat megbélyegezzük.

Nem jönne fel husvétra Pestre?

A Swinburne cikk tetszett az érdeklődőknek; szeretn<én>ők ha mielőbb megint küldene valamit. Czikket és verseket.

A Maupassant–Kosztolányi dolgot Osvát kissé tulzónak találja. Szívesen közölné, ha ön hajlandó volna a bekerített részt elejteni. (Ez esetben kérjük a korrekturát vissza.)

Még valamit. A jövő számban Elek Arturtól jön egy Poe tanulmány; ugyanekkor szeretnők közölni az ön Holló-fordítását. (Engem pedig – nem mint szerkesztőt – érdekelnének az ön Nietzsche fordításai.)

Szives tisztelettel
igaz híve

Fenyő Miksa

566. BABITS – RESCH Aurélnak

[Fogaras, 1908. szept. és 1909. febr. között]

[Hiányzik]

567. RESCH Aurél – BABITSNAK

[Szeged, 1909. febr. 12.]

Kedves Misi

nem is tudom, hol kezdjem. Először is köszönöm szép kártyádat, amelyeket elválásunk óta írtál.

A könyvekkel még mindig nem vagyunk rendben. Sem Kún úr, sem Bérci úr nem mozgatják a fülüket. Igaz, én sem. Föltett szárdékom azonban kérlelhetetlen szigorral össze szedni minden künn heverő könyvet.

Ma a Sz. N. azt a hírt hozta, hogy téged Nagyváradról Temesvárra helyeztek át. Bizonyára Juhászról van szó.

A szegedi élet olyan mint hajdan. Borosnyai praesideál, Bérci és Lukács matematizálnak, Horváth L. röhög, Kún művészetben utazik, én meg Tisza kosztos vagyok (magam!) és szorgalmasan járok bálba. De unalmas mesterség! Ez azonban a nagyság átka. Így kívánja a reglement. Hál'Istennek 20.-án szigorú kath. álláspontra helyezked|:het|em s magambaszállok.

A minap beszéltünk sokat rólad. A Hegeso síremlékéhez írt versedből indult ki a vita. Különben igen éberén figyelnek minden jelentkezésre. Utolsó versed a V. U.-ban még Lukácsnak is tetszett.

Hát ti, Fogarason? Palika természetesen mindenkor kész veled disputálni, András pedig élcelődni.

Ugyan hol lakol s kiket tanítasz? Ha egyszer ráérsz irj kérlek részletesen a f. viszonyokról, személyekről. Hogy élsz Krebszszel, a mi kedves barátunkkal?

Ma Homoréknál nagy borozás lesz. (Ne búsulj! Ez az első, még sohasem volt.)

K. kollegáimat szeretettel üdvözölvén ölel régi brtod

Resch Aurél

Szeged, 1909. II. 12.

568. FRANYÓ Zoltán – BABITSNAK

[Temesvár, 1909. febr. 12. után]

Igen tisztelt Uram!

Ma reggel avval örvendeztetett meg egy itteni tanár-cimborám, hogy e hó 15.-ével Önt a temesvári főreáliskolához helyezik át Fogarásról.

Nagyon megköszönném, ha megtisztelne két-három sornyi tudósítással, hogy ez a hír mennyiben felel meg a valóságnak?

Bocsássa meg, hogy ismeretlenül háborgatom a<z> levelemmel, de az adott bátorságot, hogy régi és meg<g>értő híve vagyok a verseinek és azt hiszem, hogy az én nevem sem ismeretlen Ön előtt.

Abban a reményben, hogy mielőbb baráti körünkben üdvözölhetjük, bevégezem levelemet és maradok az Ön igaz hive

Franyó Zoltán

Válaszát az alábbi címre kérem:

Franyó Zoltán

Temesvár

Merczy utca 3. szám.

569. JUHÁSZ Gyula – BABITSNAK

[Nagyvárad, 1909. febr. 15.]

Kedves Babits Mihály. Ma egy éve jöttem Nagyváradra, ma egy éve kezdődött meg ismeretségem a Holnap váradi embereivel, ma egy éve indult meg lehetősége annak, hogy A Holnap antológiájában Babits Mihály a bámuló világ elé lépjen! Ennek öröme ma este egy kis baráti fölfelé züllés van az Emke Kávéházban, innen küldjük neked ezt a lapot és szeretetünk, tiszteletünk egész teljességét. Az új antológia készül, március 15ére!

Ölel

Juhász Gyula

Gózon Gyula

Marton Manóné

Kollányi

dr. Böszörményi

őszinte üdvözlét

Manojlovics Theodor

Hódolat:
Marton Manó
Hódolatteljes üdv!
Mezey Zsiga
Zabolátlan akarattal virradunk mi virradattal!
Üdv és ölelés.
Emőd

[Címzés:]
Nemzetes Babits Mihály
tanár Úrnak
Fogaras
Főgimnázium

570. BABITS – KOSZTOLÁNYI Dezsőnek

[Fogaras, 1909. febr. 28. előtt]

[Hiányzik]

571. BABITS – BABITS Mihályné KELEMEN Aurórának

[Fogaras, 1909. febr. 27. körül]

[Hiányzik]

572. KOSZTOLÁNYI Dezső – BABITSNAK

Bpest 909. febr. 28.

[Budapest, 1909. febr. 28.]

Kedves barátom,

ma délután Biró Lajos Budapesten volt. Átutazott s holnap ismét
vissza megy Berlinbe. Egész délután vele voltam s egy kávéházban

meghánytuk-vetettük a mai magyar irodalom sorsát és rólad, Te rólad beszélt majdnem egész idő alatt. Velem közölte és engem kért meg, írjam meg a nevében, micsoda elragadtatással olvassa minden sorodat. Sokszor – mondotta – levelet akart írni Neked, de nem tudta ki vagy, hogy veszed az ilyen írásokat és inkább hallgatott. Vedd tehát az ő üdvözlét (azt hiszem jól esik a <te> melankóliádnak) s írj neki, ha teheted. (A címét legközelebb, pár napon belül megírom.)

Egyébként nem értem elkeseredettségedet. Én, Barátom, én lehetnék elkeseredve „a megállapodott hírnevű író”, akiről ezt mondják: igen – De a te pályád szeszélyesen kanyargó, fölfelé kigyózó vonala büszkeséget kelthet benned és irigységet mindenkiben, bennem is. Kaphat e többet valaki, mint te? Az egész fiatal Magyarorszag tereád tekint.

(Hol van Ady?...))

A leveled egy passzusa nagyon kíváncsivá tesz. Mi lesz azokkal az írásokkal? Miért nem küldöd el? Esedezem, tedd póstára, az én címemre. Aggodalmaidat közöltem Kiss Józseffel s ő már semmi-ben sem kerékkötő. Csak küldd el nekem. Az öreg beteg, ítéletgyöngye öreg ember s az én kezemből kell vennie és az én szájam-ból kell hallania, hogy mit kap s ő – előre tudom – hogy el lesz tőlük ragadtatva. Ha azonban nem akarod kiadni, elolvasom s postafor-dultával visszaszármaztatom.

Nem siettem a válasszal, nehogy tolakódónak vélj. Különben aznap is megírtam volna ezt a levelet. Magamról, mit mondhatok? Csüggedek, rossz kedvem van, a novellás könyvem rendezem sajtó alá, operaszöveget írok, lefordítottam a Magyar Színháznak Wilde Duchess of Paduáját s robotolok.

Köszönöm gyors válaszodat.

A könyvemről írt értő, kedves kritikát köszönöm.

Ölel régi hived

Kosztolányi Dezső

Üllői út 30. III. 17.

U.i. Most Rainer Maria Rilke-ről írok tanulmányt a Nyugatnak. Ismered-e? Engem minden lírikus közül legjobban érdekel. Neked is új szenzációkat hozna. Olvasd.

573. BABITS Angyal és a család többi tagja – BABITSNAK

[Szekszárd, 1909. márc.1.]

Kedves Misi! Anyi már úgy haragszik Rád, éppen most fogadkozik, hogy soha többet még levelet sem ír Neked, amért így felültetted. Már negyedszer ígéred, hogy irsz, sőt a sürgönyben az is volt, hogy már irtál, de persze az sem ért ide. Igazán egy svindler vagy! Bimbis múlt vasárnap azt írta, hogy Pali bácsi olvasta egy Temesvári ujságban hogy Téged áthelyeztek a temesvári főreáliskolához. Ezért sürgönyöztünk akkor, de Te azóta sem irtál egy szót sem. Kedden kaszinóestélyen voltunk, hol Vigand arra kérte Anyit, hogy írjuk meg Neked, hogy folyamodj a szekszárdi állásra, ő biztosít, hogy meg is kapod, mert Tolnai nem maradhat itt s ő nagyon örülne, ha Te jönnél helyébe, azt is mondta, hogy nem baj ha nem is vagy német szakos, csak folyamodj mindjárt, nehogy elkéss vele. Anyi azt izeni, hogy most már gondold arra, hogy tavaszra egy übertierre lesz szükséged, tehát úgy oszd be pénzedet, hogy csináltathass magadnak egyet. |:mert már itt a március:| Mennyire haladtál a korcsolyázásban? Igaz egy mulatságon megismerkedtem avval a fogarasi fiatal emberrel, aki karácsonykor akart veled találkozni. Nálunk még mindig fagy. Vigyázz magadra meg nefázz! és írd már egy bőséges levelet! Ird! de mindjárt! Csokol

Angela

Ha nem irsz kihivlak párbajra!

Lucifer

Ebben a nagy hídegben vigyázz egészségedre!

Kedves Misi! most kaptuk meg leveledet, de nagyon rövidnek találtuk. A küldött 60 koronát is megkaptuk. Most tudtuk meg azt is,

hogy már tanárt is neveztek ki ide, sajnáljuk, hogy nem folyamodtál.

Most csak írj egy hosszú levelet mert a multkorival nem vagyunk megelégedve. Aztán ha lehet küld el a „Nyugat”-ot, ha Neked megvan. Anyinak megígérte s ő hiába várja. Anyi különben most megy a suszterhoz, kifizeti a Te cipődet, amit utánad küldtünk. Szegény Nagyanya sokat busul, mert nem bírja eladni a bort. Mi még tegnap is korcsolyáztunk, de ma már olvad. Írj és küldj valami szellemi táplálékot: Nyugat, Holnap stb. csókolunk

[Címzés:]

Tekintetes Babits Mihály főgimnasiumi

tanár Urnak

Áll. főgimnázium. Fogaras.

574. BABITS – KOSZTOLÁNYI Dezsőnek

[Fogaras, 1909. márc. eleje]

[Hiányzik]

575. KOSZTOLÁNYI Dezső – BABITSNAK

[Budapest, 1909. márc. eleje]

K. D Budapest.

VIII. Üllői út 30. III. 17

Kedves barátom,

póstafordultával válaszolok neked. Verseidet átadtam Andor Jó-zsefnek, a szerkesztőnek, de az eredeti nem tetszett neki és nem fogadta el. Teljesen nem-intelligens ember. A lapot pedig igazán úgy szerkeszti, mintha szemetes villával hányná össze. Körülbelül örültem is neki. Elvégre nem kompromittálhatod magad Te, hogy Lampérth Gézával kerülj egy gyékényre. Versedet tehát elkértem és

– utólagos engedelmeddel – átadtam Osvátnak, aki nagyon kíváncsi volt reá. Most a Nyugatban fog jönni. Elfogadott műfordításodért járó honoráriumot pedig még holnap útnak indítom.

Ennyit az üzletiekről. Másként igaz baráti üdvözetemet küldöm. Gyönyörű most élni és látni a felpeszdlő életet és hallani még burzsoászalokban is a te nevedet és a te verseidet. Multkor Szabadkán egy lánytársaság olvasta fel a Nyugatban megjelenő költeményeidet, anélkül hogy tudta volna, ki vagy te és én ki vagyok (vagy: voltam) neked. Lelki szükség mindezeket tudatnom veled. Megkönnyülést érzek, hogy a te poétai értékednek terhe le esett rólam és mások vállára hullt s most mások lihegnek alatta, míg én könnyülten, boldogan nagyot lélegzek az élet igazságosságának látán. Most különben gyönyörű idő van itt; a jégpálya zászlóját fújja a szél; és a szél tavaszi szél. Addio.

Kosztolányi

576. FRANYÓ Zoltán és mások – BABITSNAK

[Temesvár, 1909. márc. 3.]

Holnap-tagga való beválasztásom alkalmával szívből üdvözöllek.

Szerető pajtásod

Franyó Zoltán

Jutka

és 2 olvashatatlan aláírás

Olvastam a „Nyugat”ban a „Tél” cikét, sohasem olvastam oly szép dolgot, nagyon sajnálom, hogy nem ismerhettem meg. <szeme>

Egy asszony

Dr. Szávay Zoltán

Vermes Ernő

[Címzés:]
Nagyságos Babits Mihály
tanár úrnak
Fogaras
Főgymnázium

**577. MANOJLOVICS Theodor és KOLLÁNYI Boldizsár –
BABITSNAK**

[Nagyvárad, 1909. márc. 9.]

Kedves Babits Mihály!

Ép most olvastam végig „Szagokról <és> illatokról” című tanulmányát. Kénytelen vagyok egy pár buta sorban elragadtatásnak kifejezést adni! Megéreztem az egészet. A leírt illatversenyt úgy élveztem mint egy igazit. Belekábultam – Bocsásson meg az összevisszaságért! Legőszintébb kézszerítással

Manojlovics Theodor

Kedves Babits, persze aláírom látatlanba, mint aféle könyelmű ember a Todi ömlengéseit.

Az új kötet már a kiadónál van, rövidesen megfogja kapni a korrekturát, még e hónapban megjelenik, – öleli

Kollányi.

A címem a boritékon volt.

[Címzés:]
Nagyságos Babits Mihály
tanárurnak
Fogaras

578. BABITS Mihályné KELEMEN Auróra – BABITSNAK

[Szekszárd, 1909. márc. 13.]

Már megint nem irsz hiába ígéred hogy minden héten tudósítasz
hogylétedről, pedig ha csak egy kártyán is adj többször hirt magad-
rol, hisz mi mindig irunk neked, pedig itthonn igazán mi sem törté-
nik, hogy nagyanya gyöngélkedik, Pista lusta, Angyus szeretne már
megint táncolni, Nenne Imre bácsi elégedetlenkednek a hosszú tél
miatt, én soh'sem végzem el a dolgom, és így tovább, hisz ugy is tu-
dod mindezeket, azért irj te hogy vigyázasz e magadra az ilyen évad
változás március és aprilis nem megbízható időjárás, azért csinál-
tass egy jó felső kabátot hogy meg ne hűthesd magad a mit a lelked-
re kötök hogy vigyázz egészségedre és irj mielőbb sokat szerető

Anyádnak.

[Címzés:]

Tekintetes

Babits Mihály főgimnáziumi

tanár Urnak

Fogaras

579. FENYŐ Miksa – BABITSNAK

Bpest 1909. III/16.

[Budapest, 1909. márc. 16.]

Igen tisztelt uram!

A Nyugat utolsó számában jött versei nagyon szépek voltak.
Minden versével új hiveket szerez magának.

A kötet anyagát megkaptam. Most a címet kérném. A korrek-
turát magam fogom végezni. Lelkiismeretesen.

Mi dolgozik most? Mi arra gondolunk, hogy május 16-án egy
Ady számot adunk. Ha önnek van valami mondanivalója róla, tegye
meg, vesse papírra és küldje el nekünk. Lehet az valami egészen

specialis dolog. „Ady mint...” S persze úgy írhat róla, ahogy tetszik. S a mit tetszik. Irja meg mielőbb, hogy számíthatunk-e erre?

Nem jönne fel husvétra Pestre? Ha talán a költségek okoznának valami nehézséget, a Nyugat szívesen előlegezi.

Igaz kézzorítással és tisztelettel

Fenyő Miksa

Mi igaz a temesvári áthelyezés híréből?

580. KÚN József – BABITSNAK

[Budapest, 1909. márc. 21.]

Kedves fiam, Betegen, szanatoriumba utaztamban írom e néhány sort. Néhány nap előtt küldtem címedre könyvemet, melyet bizonyosan megkaptál. Végtelenül örülnék, ha akár a Nyugatba, akár a független Magyarországba írnál róla egy kis ismertetést, örülnék, mert szeretném, hogy egy oly megértő és kiváló elme mint te, mondaná el verseimről véleményét.

Régen tartozom levéllel, de részben betegségem (gyomor és idegbaj), részben a könyvvel való vesződség, már február közepén kellett volna megjelennie, egyre halasztgatták velem az írást. Aztán meg is akartalak a könyvvel lepni és nem gondoltam, hogy oly későn készül el.

Hogy sikerült-e a KÚN JÓZSEF meglepetés – nem tudom.

Munkálkodásodat éber figyelemmel kísérem, és szívemben örülök páratlan sikereidnek. Az antik óda és a Sugár igen tetszettek. –

Még magam se tudom, hogy hova küld holnap vmelyik bécsi professor, hát címemet majd csak a szanatoriumból írom meg.

Budapest, márc. 21.

Szeretettel üdvözl

581. BABITS Mihályné KELEMEN Auróra – BABITSNAK

[Szekszárd, 1909. márc. 26.]

Édes fiam mit gondolsz hogy ilyen rémitő sokáig nem irsz, azt hiszed én is olyan keveset törődöm veled mint te mi velünk, hogy mit sem hallasz magadrol, olyan messze tudni téged édes Misim ugy is elég volna már, és te még tetézed avval hogy olyan nagy ritkán irsz nekem, hisz annyit találhatnál magad körül a mi minden érdekelne engem hogy mint vagy mit csinálsz haza jösz e husvétra?, mert karácsonykor azt mondtad hogy ott maradsz, hisz ugy szeretnénk már valamit tudni rólad, mert ez már mégis türhetetlen állapot mikor édes anyádat annyi aggodalom közt hagyod írj azonnal mindenről szerető anyádnak én Pécsre készülök a nagyhétben édes jó apikádat rég nem kereshettem fel már 3 éve lesz,

szerető anyád csokol.

[Címzés:]

Tekintetes Babits Mihály főgimnáziumi
tanár Ur
Fogarás

582. FENYŐ Miksa – BABITSNAK

Budapest, 1909. márcz. 26.

[Budapest, 1909. márc. 26.]

Igen tisztelt uram

Vagy:

„Fanyar gyümölcsök” vagy

„Irisz Koszorújából”. („Levelek” nélkül.) Az első czimet Osvát kedveli, a másodikat Ignótus, Most döntsön ön.

A többiről jövő levelemben.

Igaz híve

Fenyő Miksa

583. EMŐD Tamás – BABITSNAK

[Nagyvárad, 1909. márc. vége]

Kedves Babits Mihály!

A sorozatát én korrigáltam át, – a legnagyobb gondossággal és figyelemmel. Hat-hét nap alatt meg fog jelenni az új „Holnap”.

A független Magyarország és a Népszava (Révész Béla) levélben kérnek versciklust a Holnaptól, – természetesen fizetség is jár érte. Valamennyien küldünk, mert az most a kötetnek nagyon! használ. Kérem, ha csak teheti kedves Babits, küldjön nékiek egy-egy verset. Nagyon szép volna, ha egy gárdába hozna bennünket a húsvét!

Szeretettel üdvözli igaz híve

Emőd Tamás

584. BABITS – JUHÁSZ Gyulának

[Fogaras, 1909. márc. vége]

Kedves Barátom!

Ez a levelem nemcsak Neked szól, hanem Emődnek, Kollányinak, Manojlovitsnak és másoknak a nagyváradiak közül, akik oly kedvesek voltak, hogy magányomat soraikkal, hízelgő és meg nem érdemelt soraikkal elviselhetőbbé tették.

Mellékelve küldök – Emőd kérésére – néhány verset, használjátok belátástok szerint. A Népszavára kis rancuncöm van ugyan – de a kedvetekért legyőzöm. (Egyszer már kért tőlem Kosztolányi révén verset s a kapottat, a Feketeországot! nem fogadta el. Ez a rancuncöm.)

Az új „Holnap” korrektúráját nagyon szeretném megkapni, de ha ez nem volna lehetséges, levélileg közlöm főleg ezt a javítást: Az „Uszodára” írt versem harmadik sorában ehelyett:

Ó szerelem, szerelem könnyű heved oly vad –
ez teendő:

Szenvedély, ó szenvedély, könnyű heved oly vad.

Igen kérlek, légy oly szíves ezt kijavítani.

De különben is szeretnék egyetmást simítani. Nem vagyok bizonyos, vajjon ezek a versek nem nagyon túlzottak, gyerekesek – és túlhaladottak-e? Megteszik-e?

Itt töltöm az ünnepeket: Görögül tanulva és Dantét fordítva még mindig.

585. BABITS – RÉVÉSZ Bélának

[Fogarasz, 1909. márc. vége]

Igen tisztelt uram!

Megtisztelő felhívására kiválasztottam verseimből a három legegyszerűbbet és itt küldöm. Egyik vagy másik talán megfelel. A választás nehéz volt: bevallom, hogy verseim nagyrészt éppen az egyszerűség híján szűkölködnek.

Maradok régi tisztelője

BABITS MIHÁLY

Mézkirálynő

Mézkirálynő a fa odvában
könyököl és nevet javában

Hej messze már a durva város
uzsorás bankár, buta gyáros

Mézkirálynő, szegény vándor vagyok
éheztem nagyot, szomjaztam nagyot:
adj mézet, Mézkirálynő.

Mézkirálynő nevet javában,
hogy ugros az evet magában.

Ég áldjon, aszfalt és kerámit,
fehér márvány és szürke gránit!

Mézkirálynő, szegény vándor vagyok,

a fülem és az orrom is lefagyott:
adj szállást, Mézkirálynő.

Szerelmes a medve a mézbe,
Mézkirálynőhöz vágyva néz be.
Az országutak macadámán
<gördü> röpköd kocsim és várt a dámám
Mézkirálynő, szegény vándor vagyok,
magam maradtam, minden elhagyott:
adj csókot, Mézkirálynő.

Babits Mihály

Cím: Nagyságos Révész Béla hírlapíró úrnak
Budapest
A Népszava szerkesztőségénél
VII., Rákóczi út 32.

586. FENYŐ Miksa – BABITSNAK

Budapest, 1909. ápr. 7.
[Budapest, 1909. ápr. 7.]

Igen tisztelt uram!

Mégis csak jobb, ha ön korrigálja a verseket. Itt küldöm a kizsedetek egy részét; a többit holnap kapja meg. Nagyon kérjük, hogy azonnal lásson a korrektúrához és lehetőleg forduló postával küldje vissza az anyagot. Éspedig a <...> kikorrigált verseket is, a kéziratokat is.

Magam is a mellett vagyok, hogy a Helios, Memento, és Példabeszéd maradjon ki. Meg talán az „Emléksorok egy régi pécsi uszodára” is, bár ebben sok melegség van.

A mi a czimet illeti, hosszas meghányás vetés után „Levelek Irisz koszorújából” mellett döntöttünk.

A sorszámozást majd magunk végezzük el, ön csak küldje mielőbb a korrekturát és pedig közvetlenül czímemre. F. M. Zrínyi u 1.

A Nyugat érdeklődéssel várja az ön Ady cikkét és azt a másikat. Jó ünnepeket kívánunk önnek igaz baráti érzülettel.

Híve

Fenyő Miksa

587. BABITS Mihályné KELEMEN Auróra – BABITSNAK

[Szekszárd, 1909. ápr. 7.]

Édes Misim bizon naponkint vártunk... most már igazán el kell hinnünk hogy [nem] láthatlak, pedig szerettelek volna látni [ve]led beszélni édes fiam, és azért is vártunk [a tava]szi uttal hogy hátha te is velünk jöhettél volna az lett volna jó, de én most májusba lesz 3 éve a mikor utoljára voltam Pécssett és édes jó apikád sírikövét felállítva még nem is láthattam. Miska bácsi szívesen vette tudositásom, legalább is azonnal felelt levelemre, [...] te meg irhatnál azonnal Pécsre hogy legalább ott is hallhatnék rólad, Miska bácsihoz szállunk és holnap azaz csütörtökön indulunk azt hiszem majd csak ünnep más napján legkésőbb kedden haza jövünk. – aggodom hogy a Szebenben készült kabát valami betegséget hozhat reád hisz ott volt a tifusz csak nem régiben, kérlek dezinficiáld a szabóval mielőtt viselnéd, meg vagy e vele elégedve? szell[őztesd] mindig viselés közben is, én ezeket a mintá[kat vála]sztottam Pirnitzernél ezekből kaphatsz ugy 32-34-[...] jön egy egy öltözék, de vannak világosban és na[gyon] szépek, csak azt nem tudtam hogy nyárra válasszam [vagy] a mint elkészül mindjárt viseled? husvét után [mind]járt megvarrhatja André, tehát írd meg ha ezek nem tetszenek küldhetek még mintát ha megjövünk, nekem a legsötétebb tetszik legjobban, most Pistinek is vettem egy kész öltözetet pedig tudom nálad volna olyan ruha a mit át lehetne neki csináltatni, – H Gizi már itthon van, jó lenne Anna Néniéknek is ha egy levelező kártyán írnl nekik b. [ün]nepeket husvétra, ugy a Bimbiséknek is, és Ferkó bácsiéknak, valamint Miska bácsinak Pécsre különben mit csinálsz az ünnepekben remélem sokat leszesz a szabad levegőn de azért meg ne hűtsd

magad, olyan hideg lett ismét nálunk is hogy téli ruhába járunk és folytonosan fűtünk, fűtess ám te is inkább sem hogy megbetegedjél, az ígért olvasni valókat még mindig várjuk, én nagyon sajnálom hogy miután Pécsre megyünk, nem készíthettem [neke]d semmit az ünnepekre de annál többet gondolkodok reád [...] hogy igen szép versikéd jelent meg megint a hétben” meg a Vasárnapi Ujságban,[...]

588. BABITS – GELLÉRT Oszkárnak

[Fogarasz, 1909. ápr. 9.]

Igen tisztelt Uram!

Vártam egy percre, egy hangulatra, amikor jó szavak villanának belém, megköszönni a kedves meglepetést. Valami szuggesztív és plasztikus mondatot szerettem volna, amely jellemezné benyomását, amelyen áttessék az Ön verseinek közvetlen hatása. Nem lehet, szegény vagyok, nincs szavam és nem várhatok tovább.

Egyszerűen megköszönöm tehát. Megköszönöm a meglepetést, amely oly igazán meglepetés volt: csupa meglepetés volt maga a verskötet: most láttam csak mennyire nem ismerem még Gellért Oszkárt a költőt. Köszönöm.

És csak az maradok ami voltam: régi tisztelője

Babits Mihály

Fogarasz 909. nagypéntek.

589. JUHÁSZ Gyula – BABITSNAK

909. nagyhét.

[Nagyvárad, 1909. ápr. 10. előtt]

Kedves Mihályom,

hosszú hallgatás – de állandó reádgondolás és lélekben veled együtt maradás – után igen jelentős és reánk, a nagyváradi <A>

Holnapra nézve végtelenül kedves és megtisztelő ügyben kérlek valamire: jőjj át nagyszombatra – ha egy napra is – A Holnap délelőtti nagy irodalmi matinéjára, amelyen fővárosi értékes egyéniségek is ott lesznek s ahol neked is be kell mutatkoznod testi valódban és fölolvassó-verseket hozhatsz, esetleg prózát? – mivoltodban is. Most úgyis szünet van, ünnep lesz, tedd irodalmi ünneppé a mi nagyszombatunkat. – Bocsánatodat kérem, de, ha kívánod, A Holnap mecénásai kész örömmel megtérítik az utiköltséget. Légy szíves táviratban válaszolni. Mi erősen, hittel, reménnyel várunk és hiva hívunk. A Holnap nevében

Juhász Gyula

NB. Azonnal táviratozzál!

590. BABITS – JUHÁSZ Gyulának

[Fogarasz, 1909. ápr. 10. előtt]

Kedves Barátom!

Semmikép sem mehetek; ha előbb tudom egy héttel, még lehetett volna eshetőség. Most tökéletesen más dolgaim vannak, amelyeket már lehetetlenség elhalasztani. Azonkívül is tudod menyire irtózom az ily személyes nyilvánosságtól s mily nehezen ragadom ki magamat görög könyveim közül. Bocsáss meg és kérj bocsánatot nevemben a Holnap embereitől – de tökéletesen lehetetlen. Fizikai és pszichológiai lehetetlenség.

Együttal még egy dologra kérek. A Holnapnak küldött néhány versemhez pár soros prózai jegyzetet csatoltam. Ezeket a jegyzeteket, ha úgy látod jónak, egyszerűen töröld ki. Sőt jobb szeretném ha kitörölnéd.

Színirói működésed sikereihez őszintén gratulálok. Magamról, az én terveimről menyit tudnék beszélni ha itt volnál! írni nem tudok semmit. Még egyszer bocsánatodat kéri és ezerszer köszönt

Babits Mihály

**591. BABITS Angyal és BABITS Mihályné
KELEMEN Auróra – BABITSNAK**

[Szekszárd, 1909. ápr. 10. előtt]

Kedves Misi! Most beárurom Pistát, hogy meg volt róva latinból szorgalomból és figyelemből, de a huncut nem akar vele törödni. – Nenne beteg volt több mint egy hétig feküdt s így nagyon sok dolgunk volt, mert ismét cseléd nélkül van a ház. Irj nagyanyáéknak is egy kártyát az ünnepekre, Anna Néniék kártyáján Gizit Jenőt is megemlítsd. Csókol

Angela.

Imre bácsinak is írhatnál, husvétra, ő nagyon örült azon hirednek hogy munkád kiadóra talált és azt mondta ő lesz az első megrendelő, valamint Halász Gizi is azt mondá, – hát az mi a miről Bimbis ír hogy valami „Haláltánc” címen írtál valamit a mi a pesti ismerősöknek tetszik de azért ilyen borzalmas címeteket ne használj!!!

Csokol szeretettel és ölel

édes Anyád

Irj mielőbb.

592. BABITS – KELEMEN Gizellának

[Fogaras, 1909. ápr. 10. előtt]

[Hiányzik]

593. BABITS – BABITS Angyalnak

[Fogaras, 1909. ápr. 10. előtt]

[Hiányzik]

594. BABITS – KELEMEN Józsefné RAÁ CZ Cencinek

[Fogarás, 1909. ápr. 10. előtt]

[Hiányzik]

595. BABITS – BUDAY Dezsőnek

[Fogarás, 1909. ápr. 10. előtt]

[Hiányzik]

596. BABITS – KELEMEN Mihálynak

[Fogarás, 1909. ápr. 10. előtt]

[Hiányzik]

**597. BABITS – HALÁSZ Béláné BABITS Annának és
BABITS Konstanciának**

[Fogarás, 1909. ápr. 10. előtt]

[Hiányzik]

598. BABITS – UJFALUSY Imrének

[Fogarás, 1909. ápr. 10. előtt]

[Hiányzik]

599. KELEMEN Gizella – BABITSNAK

[Budapest, 1909. ápr. 10.]

Kedves Misi!

A kártyát megkaptam. Hát maga már mikor jön mihozzánk? Pe-

dig vártuk. Apika azt üzeni hogy többször is irhatna. Boldog ünnepeket kívánunk.

Üdvözli

kis Licc

[Címzés:]
Tekintetes
Babits Mihály
fő gymn. tanár urnak
<Sz>
Fogarás

600. BABITS István – BABITSNAK

[Szekszárd, 1909. ápr. 10.]

Kelt: Cöthen i. A. 1909. ápr. 10. Kedves Misi! Ma érkeztem ide Magdeburgból. A balrol levő házban van a szállásom. A P-vel jelölt vagyok én. Ezen levlapot egy Magdeburgi kereskedőtől 2 fill-ért vettem. Ugye nem drága? Kellemes ünnepeket kívánok. A szép képes levelező lapokat mindnyájan köszönjük. Csokol:

Pistád.

[Címzés.]
Tekintetes
Babits Mihály, tanár úrnak
Fogarás.

601. BABITS Angyal – BABITSNAK

[Pécs, 1909. ápr. 10.]

K. M. megkaptad-e Anyi levelét, amit még Szekszárdról irt. Azt hisszük, hogy az ünnepekben Te is gondolsz ránk és irsz hosszab-

ban. Mi csütörtökön jöttünk ide s hétfőn vagy kedden megyünk. Óhajtjuk hogy addigra otthon várjon leveled. Hogy vagy? nincs semmi bajod?

[Címzés:]
Tekintetes
Babits Mihály
főgimn. tanár Ur
Fogarás

602. KÚN József – BABITSNAK

Purkersdorf (Sanatorium) 1909. ápr. 13
[Purkersdorf, 1909. ápr. 13.]

Régen készülök neked levelet írni, de eddig nem volt elég erőm hozzá. Most is csak Ignotusnak, a Pester Lloydban, rólad írt cikke villanyozott fel annyira, hogy legalább néhány sorral felkeresselek és köszöntselek.

Harmadik hete vagyok itt, remélve, hogy összeszedem magam. Hétfőn – hál'Istennek – már otthon leszek Szegeden.

Örölnék, ha néhány sorral felkeresnél. Igaz, a „Sugár” című versesd gyönyörű volt!

Ölel

Kún Jóska

Purkersdorf (Sanatorium) 1909. ápr. 13

[Címzés:]
Ngos
Babits Mihály úrnak,
író
Fogarás
Ungarn!

603. BUDAY Dezső – BABITSNAK

Pécs 1909 ápr. 16.

[Pécs, 1909. ápr. 16.]

Szives jókívánataidat husvétii üdvözléttel viszonzozza és sokszor
ölel

Dezső

[Címzés:]
Nagyságos
Babits Mihály
tanár úrnak.
Fogarasz.

604. KELEMEN Mihály – BABITSNAK

[Pécs, 1909. ápr. 16.]

Kedves Misi öcsém!

Szives husvétii jó kívánataidért fogadd köszönetemet, – éppen kapóra jöttek, mert sajnos beteges állapotban találtak, minek következtében édes Anyádéknak se tudtam úgy kedvőkbén járni, mint különben szerettem volna. –

Édes Anyád egészen jól néz ki – Angyalka pe[...]

Már Dezső utján tavall hallottam szép verseid hírért, szeretném, ha volnának kezédt ügyében és bemutatathatnál közölök néhányat nekem is; nem árt – sőt használ, ha e téren is kiállhatsz a versenytérre. –

Megemlítem, hogy Mendlik Béla M.Á.V. hivatalnok Aradon, anyai és apai ágon rokon a családunkba szinte szép sikerrel dolgozik e téren, ha esetleg a sors össze hoz valamiképp vele ismerkedjétek össze úgy is mint rokonok, – különben is majdnem egy idős veled. –

Isten veled – ölel szeretettel bátyád

Mihály

Pécs 1909 IV/16

**605. HALÁSZ Béláné BABITS Anna és BABITS Konstancia
– BABITSNAK**

[Szekszárd, 1909. ápr. 18.]

Édes Misikénk! Igen örültünk az általad küldött helyes kis levelező lapnak de még jobban annak, hogy ránk gondoltál és boldog ünnepeket kívántál. Viszont mi is boldogságot kívánunk neked mindenkor! Az ünnepekre itthon voltak Gizikéék, így jól éreztük magunkat, emlegettünk Téged is sokszor.

Csókolunk szeretettel

Anna és Stánczi nénéid

ápril 18.

[Címzés:]

Tekintetes Babits Mihály
főgimnáziumi tanár Úrnak
Fogaras Erdély

606. FENYŐ Miksa – BABITSNAK

Riva, ápr. 20. 1909.

[Riva, 1909. ápr. 20.]

Igen tisztelt uram!

Kötetjének egész anyaga készen van. Nagyon szép kötet lesz és – <én>szeretem hinni – sikere is lesz. Falus Elek rajzolt hozzá nagyon izléses címlapo<kat>t. Nyolcz napig Rivában leszek; 26-án térek vissza Pestre és akkor hamarosan kész lesz a kötet.

Engedje meg, hogy a Nyugatnak ígért cikket, meg az Ady cikket megsürgessem. A legközelebbi Nyugat szám (a majus elsejei) már a tervezett Adyszám lesz. Nagyon szeretnők, ha sikerülne.

Nem tudom, olvasta-e Ignótus husvétii cikkét a Lloydban? Ide mellékelem.

Szives tisztelettel és kézzsoritással

Fenyő Miksa

607. JUHÁSZ Gyula – BABITSNAK

[Nagyvárad, 1909. ápr. 21.]

Kedves Mihályom,

Köszönjük szíves leveledet, sajnáljuk, hogy nem jöhettél. Majd egyszer! A köteteket megkaptad? Ignótus tárcát írt rólad a Husvéti P. Lloydba. Ölel

Juhász Gyulád

[Címzés:]

Tek. Babits Mihály

tanár urnak

Fogaras

Főgimnázium

608. BABITS Angyal – BABITSNAK

[Szekszárd, 1909. ápr. 21.]

Kedves Misi, husvét hétfőn jöttünk haza Pécsről. Itthon várt már a töled küldött 30 frt, a napokban pedig megkaptuk az olvasnivalót is, de jobban örültünk volna, ha a te cikkeidet nem vágod ki és ha a holnapot is bent találtuk volna. Hát mért is nem küldted el? Anyi pedig legjobban azért harag<szik>udott mert egy sort sem írtál melléje. Így még azt sem tudjuk megkaptad-e azt a levelet, amit Anyi még Pécsre menetelünk előtt írt Neked, amikor 5 darab szövet mintát is küldött választás miatt. De te azóta mit sem írtál nekünk s így most nem tudjuk ott varratsz-e ruhát, vagy mi lesz? Hát az überciered kész lett-e? jó-e? viseled-e már és tetszik-e Neked ? Most már írj mindjárt, hogy kell-e a ruha vagy nem, mert a Pirnicer s a Szabó is várják feleletedet, ha nem tetszenének a minták ird meg milyen színben szeretnél s majd nézzük s küldünk még. Miska bácsi, Anna néni, Imre bácsi s én is megkaptuk husvéti kártyádat. Anna néni különösen örült néki s készül megfélelni. Buday Dezsőnek nagyon

tetszenek verseid, mint mondja ő minden munkádat olvassa s gyönyörködik bennük. Szeretne már egyszer beszélgetni veled s még mindig emlegeti, hogy ő egyszer meghívott Téged Pécsre s hiába várt egész nyáron, de talán most majd ő keres fel téged Szekszárdon. Volt-e Fogarason gyermeknap és megzsebeltek-e jól? Minálunk május 1. és 2.-n lesz, de elsején mulatunk is egy dalárda estélyen, ami tánccal lesz egybekötve. Anyi éppen most mondja, hogy irjam meg neked, hogy ő már úgy haragszik rád hogy még, végre is küldj olyan olvasni valót, amit te ir<j>sz. Már uj év óta várjuk, hogy majd küldsz a munkáidból, s azt így becsapsz bennünket. Küldsz Kosztolányit, meg Adyt, mit bánjuk mi azokat. Tegnap a Krammer boltban voltam ott láttam arcképedet az ujságirok albumában, de a „Holnapot” még nem birtam sehonnan sem megszerezni. Igaz jelent meg egy második „holnap” is, mert a „Pesti naplóban olvastam róla. Hát a Te verseidet mikor adja ki a Nyugat? Imre bácsi a „Nyugatot” szörnyen tudományos lapnak találja s nagyon uj irányúnak.

Ird meg hogy töltötted a husvétii szünidőt. Már nagyon szeretnénk ha itthon lehetnél. Pista bizony nem igen akar tanulni, különösen a latint nem szereti, pedig abból meg is volt róva s így félős hogy megbuktatják. Mit csináljunk vele? Talán ha te írnál neki és figyelmeztetnéd használna.

Vigyázz az egészségedre, nálunk most megint oly csunya szél s lehült az idő, pedig már egész nyár volt. Féltünk hogy megfázol, tehát vigyázz magadra és irj már egyszer egy rendes levelet: ruhádról s mindenről. Nagyanya, Nenne is csókoltatnak valamint mi is. Pista most rajzot készít s oly rettenetes szekánt hogy alig birunk vele. Csókolunk sokszor. Irj mindjárt!!!

Angyal

április 21. szerda.

JEGYZETEK

BABITS MIHÁLY LEVELEZÉSE 1907–1909

A levelek jelentőségéről

Babits Mihály életének 1907 és 1909 közötti tényeit, eseményeit a szakirodalom már feltárta, a levelezésből lényeges új életrajzi ismeretek nem születhettek.

A tények és a levelekben fontos szerepet betöltő családi kapcsolatok teljes egészében megismerhetők a rövidítések jegyzékében felsorolt életrajzi művekből. Ezek hatalmas tényanyagát leszűkítve vagy megismételve előadni hiábavaló munka lenne mind a kötetet szerkesztő, illetve az életművet kutató szakember, mind az ismeretet gyűjtő olvasó szempontjából. Érdeemes azonban nagy vonalakban megszerkeszteni a levelezésben megjelenő élet- és pályarajzi események adataiból ezen évek áttekinthető külső és belső rendjét.

1907

Januárban Babits Szekszárdon, majd Szegeden tartózkodik, Szegeden találkozik Juhász Gyulával, és összetegeződnek; Homor István igazgató kedvező minősítést ír róla; megismerkedik Kún Józseffel; Petronius fordításába kezd.

Februárban Juhász Gyula eltűnik Máramaroszigetről; Babits részt vesz a szegedi országos tanárkongresszus végrehajtó bizottságának munkájában.

Márciusban a tavaszi szünetet Szekszárdon tölti; utazásait Budapesten megszakítva kiállításokat néz meg.

Májusban húga képesítő vizsgát tesz; édesanyja meglátogatja Szegeden; külföldi ösztöndíjkérelmet nyújt be; a Szagokról és illatokról szóló tanulmányán és a Simóné háza című drámáján dolgozik.

Júliusban Szekszárdon tartózkodik; ismét levelezést kezd Kosztolányival; panaszkodik, hogy csömöre van a versektől; a klasszika-filológia és a latintanítás ideális terve foglalkoztatja; írja a Magyar Essayk című munkáját; olvasmányai: Reinach, Chenier, Martialis.

Augusztusban csupán helyettes tanári kinevezést kap; visszautazik Szegedre.

Októberben Juhász Gyula eltűnik Léváról; Kosztolányival – aki katonai felülvizsgálatra érkezett Szegedre – feltehetően többször is találkozik;

tanácsot kap Kosztolányi édesapjától rendes tanárrá történő kinevezésének eléréséhez; ekkoriban „végleg megveti a poézist”.

Novemberben Erzsébet királyné gyászünnepegyén beszédet mond az iskolában.

Decemberben a Népszava elutasítja a Feketeország megjelentetését; a téli szünetet Szekszárdon betegen tölti.

1908

Januártól Kún Józseffel közös Oscar Wilde-kiadást tervez.

Februárban bemutatják Kiss Józsefnek; két hétig kritikákat írhat a Szeged és Vidékébe; Kosztolányinak új verseket és egyéb műveket küld.

Márciusban megjelenteti Erkölc és iskola című írását, melynek következménye Szele Róbert hó végi főigazgatói látogatása és Homor igazgató véleménymódosítása Babits tanári munkájáról; sok helyettesítés fárasztja; Schöpflin szerkesztői üzenete elbizonytalanítja; a tavaszi szünetben nem utazik haza, Szegeden találkozik Juhász Gyulával; egy új pályamunkát tervez.

Áprilisban értesül Juhász Gyulától a modern költői antológia tervéről.

Júliusban néhány napig a fővárosban tartózkodik, kinevezése ügyében felkeresi Barkóczy Sándor államtitkárt; öccse súlyosan megbetegedik; megkapja kinevezését Fogarasra; elkeseredéssel fogadja a „száműzés” hírét.

Augusztusban Kún József betegsége miatt egyedül utazik Itáliába; a Nemzeti stílusról szóló munkáját félbehagyja; Dantét fordít, leoninusokat szándékozik ími; olvasmányai: Fogazzaro, D'Annunzio, Carducci, Coleridge, Emerson, Ribot, Le Bon, Michel, P. Mario; új verseket küld Kúnnak; a hónap végén elutazik Fogarasra.

Szeptemberben összebarátkozik Ambrózy Pál latin–görög szakos tanárral; megjelenik A Holnap című antológia, és első kritikái közt Kosztolányi bírálata; verseinek a Nyugatban való megjelenését tervezi.

Októberben öccse ismét súlyos betegségen esik át, húga állást kap Szekszárdon; A Holnap körüli harcok, személyeskedések elkeserítik; helyreigazítást kér A Napban; új verseket jelentetne meg, hogy jobban megismerve megérthessék; Herczeg Ferenc kritikája új szemponttal gazdagítja.

Novemberben Balázs Béla, Osvát Ernő, a Budapesti Újságírók Egyesületének Almanachja keresi meg írásokért; elkezdődik A Holnap és Ady értelmetlen vitája; a kritika műfajáért lelkesedik, művelődéstörténeti esszét tervez; görögül tanul; fordítja Dantét; versen kívül prózát is küld Juhász

Gyulának; nagyváradi jelenléte nélkül is a Holnap Irodalmi Társaság tagjaként működik.

Decemberben válaszol Osvátnak, a Nyugatban való megjelenése állandósul; Kosztolányi új kéziratokat kér, és megjelenésüket ígéri; Babits elégedetlen régi verseivel, s novelláit közölné, megjelenik a Nyugatban kritikája Balázs Béla Halálesztetikájáról; a téli szünetet Szekszárdon tölti.

1909

Januárban a fogarasi úton kisiklik az a vonat, amelyen ő is utazik, de senki sem sérül meg; előadást tart a honvéd zászlóalj altisztjeinek; az irodalmi harc eldurvulása miatt ő szégyenkezik, de Schöpfungnek verseket küld; Kollányi Boldizsár kérésére összeállítja 15 versből álló sorozatát az új nagyváradi gyűjteménybe.

Februárban betegeskedik; elterjed temesvári áthelyezésének álhire; elégedetlen régi, de a lapokban újként megjelenő versei miatt; Fenyő Miksa felkéri első kötetének megszerkesztésére.

Márciusban előadásokat tart Shakespeare-ről; megjelenik Sugár című verse, amely egy heves szerelemről ad hírt; a tavaszi szünetben Fogarason marad.

Áprilisban Gellért Oszkártól tiszteletpéldányként megkapja A deltánál című verseskötetet; Fenyő Miksa Ady-cikk írására kéri fel; készül első kötete; megjelenik A Holnap új versei című nagyváradi antológia.

A pályakezdő Babits

„De miért olyan szomorú az új magyar líra?”¹

Ha az 1907 januárja – 1909 májusa közötti helyi és országos lapokat olvasgatjuk, egyszerűen megválaszolhatjuk a megdöbbszent kritikus kérdését: mert tisztán és egészen látta azt, ami van. Sőt, annál többet is: többletöket a szomorúságra.

Ezekből a levelekből a történeti, politikai, gazdasági és egyéb közösségi okokon túli, személyes többletöket –, egy fiatal művész, egy civilizációs különutas sajátos többletökeit – közvetett módon ismerhetjük meg, ha

¹–andi, *Írásokról való írás*, ErdL 1909. aug. 1., 14. sz., 353. [A modern irodalom szerzőiről és műveiről, Babitsról is.]

segítségükkel Babits külső életének nyomain haladva a rá sokkal jellemzőbb belső élet tényeire figyelünk. Dokumentumok ezek a levelek, de nem klasszikus értelemben vett kordokumentumok, hanem lírai módon deklodandó töredékismeretek, amelyek Babits Mihály útnak indulásáról vallanak.

A magánemberként, tanárként és költőként egyaránt pályakezdő, társaságban szótlan és különc fiatalember önfelismerése és önalakítása folyik ezekben az években: „csak” olvasmányokban, fordításokban, saját művekben, tehát irodalmi munkában, legkevésbé sem személyes hangon, szinte sohasem közvetlenül a leveleiben. Ez a lelki munka eredményezi a külső világtól való belső elzárkózását, Babits első válaszát a világra: ellenállás ez és lázadás, bár nem programszerű, hanem érzelmi és ösztönös, „a lélek szervi reakciója”. Ehhez lenne szüksége „irodalmi barátokra”.

A később A lírikus epilógja címet kapott költemény 1908. dec. 25-én Csak én címmel jelenik meg a Szeged és Vidékében. Az eredeti cím vallo-mása a belső élet panaszja és elfogadott, vállalt ténye is: nem számíthat más, „csak én és a vers”. A kettő együttes alakítása személyes és költői feladata; változásai sokszor neki magának is egy különös és nehéz kettősség meglepő kényszerét termik, ami a személyes szándéknál nagyobb erőként, szinte törvényként működik: „nem tudok másképp írni...nem mindig”.² Személyiség és alkotói szükségszerűség folyton vitázó kettőssége és egysége alakul így benne ezekben az években, hiszen a költő „mindenüvé magával viszi az egyetlen valóságot, amelyhez köze van, önmagát.”³

Kettősségérzetét két, egymást kiegészítő, de egymásnak ellentmondó, s ezért egy személyiségben ritkán megférő képesség és igény együttes továbbfejlődése állandósítja.

Alapvető képessége az érzékek iránti hatalmas fogékonysága. Ez az adottság tárja ki előtte a színek, szagok, hangok, a formák gazdag világát, amelynek alaptörvénye a változás, legfőbb gyönyörűsége az újdonság: a „különség”. Ennek következménye a belső élet gyors, váratlan, sajátosan szervezett mozgása. Ezt látja meg benne Kosztolányi, felfedezve, hogy „micsoda csodás gondolat-nuance-ok”-ra⁴ képes, erre reagál lelkendezve egyik levelében: „Ez te vagy. Ilyen ötletet kívüled senkisémond, sem itthon, sem máshol. [...] Ez a te szemed látása.”⁵ Ez az érzékelhető világ az

² L. 561.

³ Babits 1979:307.

⁴ [KOSZTOLÁNYI Dezső] LEHOTAI, *A Holnap*, A Hét 1908. szept. 13., 37. sz., 600.

⁵ L. 400.

elsődleges, a „földi”, a valódi. De Babits ugyanilyen intenzitással fogja az „égi” jeleket. Mert Babits második nagy adottsága, hogy hatalmas erővel létezik számára az elvont, a lelki, – „a szív kívánsága”-ként, ahogy Ágostonnal mondja – „a hit, amely nem az „ész hite”. Ez a hit a „katolikus” Babits hite, amely „önkéntelen és gyakran öntudatlan. [...] világnézet a szónak abban a mélyebb és igazabb értelmében, mely nem eltanult vagy elfogadott tanokat jelent, hanem kész szellemi magatartást, a lélek szervi reakcióját a világgal szemben. Katolikus, aki általános, mindenütt érvényes törvényekben hisz, vagy ilyen hitre vágyik: [...] Katolikus, akiben az élet szépségének és bűnösségének ösztönös érzései harcolnak; kinek erényvágya nem puritán igénytelenség, hanem tragikus küzdelem. Katolikus, akinek belseje az akarat drámájának, a bűn és bűntudat párviadalainak izgatott színpada, s nem a predesztináció vagy a fatalisztikus bizalom »erős vára.«”⁶

Ennek a második Babitsnak az elsővel szembehelyezkedő igénye az abszolútumra, az Egységre, a „Nyugodt Tudás”-ra, a bűn és bűnhődés törvénye alatt mégis cselekvő szelleme nem elégszik meg a változó világgal és a folyton változó ismeretekkel, hanem a tökéletesre áhítozik, amelyben megnyugodhat: „Mert arra szomjaz, amit itt soha meg nem talál: a Tiszta Igazságra, amiben meg lehet nyugodni.”⁷ Az ember és a költő egyaránt a valóság, a változékony élet megélője és megnevezője, a „lelki szenzációké”, de nem veszítheti el az örök lényegét, az abszolútumot, amelynek ugyanolyan elkötelezettje. Babits tehát nem mond le egyikről sem, hiszen

[...] Minden lemondás
egy kis halál. Ne mondj le semmiről.
Minden halál gyilkosság (lélekontás):
Meghalni bűn, ne mondj le semmiről,
Isten művét rongálja bármi rontás,
Meghalni bűn, ne mondj le semmiről:
Minden vágyad az Isten szava benned
Mutatva, hogy merre rendelte menned.⁸

Már 1905. jan. 11-én azt írta Kosztolányinak: „mily szomorú sorsa az ember lelkesedésének: hogy mikor leirtam, már nem hittem e gondolatok-

⁶ BABITS Mihály, *Könyvről könyvre, Katolikus költészet*, Babits 1978: 2/39-40.

⁷ BABITS Mihály, *Ágoston*, Babits 1978: 1/485.

⁸ *Szimbolumok*, Stanzák, 1. Ne mondj le semmiről, Babits 1997a: 73.

ban anyira, mint mikor gondoltam, s most hogy átdolgozom, már nem hiszek úgy, mint amikor «le»megírtam.”⁹ Majd nem sokkal később: „– amit sohse hittem volna – meg úntam témámat! – így most dolgozatom tétele: Tárgyas ragozás, különböző személyű tárgyakkal.”¹⁰ Ez legalább „teljesen exact!” – teszi hozzá önróniával. Mert a változó valóság bármilyen tökéletes megragadója, ha valódi szellemi ember, mindig eljut abba az állapotba, amely elbizonytalanodást hoz saját felismerni vélt, egyetlen igazában.

1905-től az abszolútum hiánya miatti szellemi elbizonytalanodás – ezt nevezi csömörnek – újra meg újra visszatérő, gyötrő élménye lesz Babitsnak. Ekkor sokasodnak meg egy „semmi tökéleteset alkotni nem bíró poéta vergődései”.¹¹ Ezt a csömört kezdetben maga sem érti, jellemhibának sejtí, csak elszenvedi és néha elpanaszolja. Kosztolányinak, Juhásznak szólnak ezek a panaszok, a belső élet kivételes jelzései a levelekben. De hamarosan a levelek „nekik is hallgatnak”.¹² A belső küzdelem egyedül folyik, most már szükségszerűen kettős síkon: önmaga alakításában, ami állandó megfeszített tanulást és ismeretszerzést jelent, és elkészülő vagy félbehagyott alkotásaiban (a nemzeti stílusról, Wilde fordításának tervében, a leoninusok sorsában, a latintanítás ideális tervében), vagy a verseivel való vissza-visszatérő elégedetlenségében: a nekilendülő akarat és az utána következő csömör életet és létet egyaránt meghatározó örökmozgójában.

Érdekesen szemlélteti ezt a belső harcot két – a korszak elején és végén keletkezett – kis írása.

Az egyik egy ceruzás jegyzet, vázlat,¹³ amely rendezni kívánja mindazt, amit önmagából eddig megértett:

Idő

Tér

képzelet

Ész Emlék, megismerés, viszonyok, realista kihelyezés

⁹ Babits Mihály – Kosztolányi Dezsőnek [Budapest, 1905. jan. 11.], l. BML 1890–1906, 142. sz. levél, 146–147.

¹⁰ Babits Mihály – Kosztolányi Dezsőnek [Budapest, 1905. febr. 17.], l. BML 1890–1906, 145. sz. levél, 149.

¹¹ Babits Mihály – Kosztolányi Dezsőnek [Szekszárd, 1905. júl. 28. ?], l. BML 1890–1906, 154. sz. levél, 159.

¹² Vö. „Kedves Babits, magának <írtam és> írtam és maga hallgat. Ez a fátum. Sokan írnak nekem és én hallgatok nekik. Pardon, lám egészen elfeledtem, hogy per tu vagyunk, annyit hallgattunk!” L. 340.

¹³ L. az Angyalos könyvben: OSZK Fond III/ 2356/81.

Szokás Indukció a Törvényig

Affekció – reakció – értékelés

akarat tett

belső külső

önkéntes és önkénytelen változások

a törvények érvénye

Tehetlenség

Mért ugyanaz a változás akar ismétlődni?

mért nem egy más változás születni?

A másik egy 1911-re datált, három részből álló, hosszú, ceruzával írott versciklus,¹⁴ címe [Naiv:] Csömör, – Egy verseskönyv epilógusa – első versszaka így hangzik:

Pfuj! megutáltam magamat
magamat és a verseket
tengeri betegséget kaptam
a sok ringó ütemektől.

A működő csömör belső kontrollja dolgozik benne tovább, rendezi a szellemi élet új meg új változásait. 1907 júliusában, októberében, 1908 áprilisában, szeptemberében, majd a külső kontroll megerősítő hatására: novemberből minden hónapban van jelzés erre a lelki élményre. Ezek a szellemi, lelki váltás-változás szakaszai, amelyek alkotó feldolgozását „irodalmi barát”-ok¹⁵ társas mozgalmában lenne jó megszereznie, de külső kontrollt a társas életből nem kap. Még Kosztolányi és Juhász válaszleveleiben sem fedezhetjük föl a felismerés jeleit, csak tiltakozó, aggódó, sajnálkozó jó tanácsokat küldenek: „a költészettől pedig el ne pártolj”,¹⁶ „nem értem elkeseredettségedet”.¹⁷

Babits tehát kényszerűen bezárkózik, közvetlensége (naivitása) vég-

¹⁴ L. az Angyalos könyvben: OSZK Fond III/2356/134-135. Vö. BMKL 384–386a, Kelevéz 1998: 86–88., Rába 1981: 382–385. és BABITS Mihály, *Aki a kékes égbe néz*, Kötetektől kimaradt versek és töredékek, vál., gond., utószó, jegyz. MELCZER Tibor, Bp., Magvető, 1985, 96–97.

¹⁵ Vö. „Nem szeretem, hogy úgy hangsúlyozza viszonyunk »irodalmisságát«” – írja neki Balázs Béla, l. 551.

¹⁶ L. 412.

¹⁷ L. 572.

képp megszűnik. Megtanul másképp élni. Pont úgy, ahogy megtanul az iskolában is „fegyelmezni”. Tanulságos párhuzam ez a külső életből. Egyik bajai kollégája még lenézően jegyzi meg, hogy nem képes rendet tartani, alig tudja túlkiabálni a zsbongó gyerekeket,¹⁸ (hiszen belső fegyelemre számított, lásd *Erkölc és iskola* című írását!). A szegedi jellemzés ennek már az ellenkezőjét mutatja: Babitsnak „szoros a fegyelmezési ügyessége”.¹⁹ De az árát is megfizeti. Ambrózy mondja róla a nem sokkal későbbi fogarasi tapasztalatok alapján: nem volt közvetlen, ezért „Tanítványai tisztelték, de nem rajongtak érte különösebben.”²⁰ Azok a tanítványai, akik folyton lapokkal jelezték, hogy nagyon fontos nekik, sőt, majd évtizedekkel később is meghatott hangú levélben köszöntik, ennek épp az ellenkezőjét tanúsítják, ez szükségszerűen a dolog másik oldala: így kezd működni ebben is a valóság és az igazság kettőssége.

Babits kialakítja, de meg is szenvedti az elkülönülést. Megteremti az alkotáshoz szükséges szellemi különállást, de mindvégig fel-felpanaszolja az „irodalmi barát” hiányát. Körülveszi őt a hétköznapi valóság barátsága (ezekről emlékezik meg Borosnyai, Ambrózy, ezekről tanúskodik a levelezés, erre hivatkozik a vigasztaló édesanya), ebben nincs hiánya. De nincs általa irodalminak nevezett, tehát a valóság fölé emelhető, elvontabb, abszolút, azon a másik síkon kapcsolódó embertársa, csak a könyvekben, nincs „irodalmi barátja” az életben. Amikor Balázs Bélának ezt említi – sajnos a levél hiányzik, csak Balázs idézi válaszában a kifejezést –, Balázs sem a babitsi módon értelmezi azt.²¹ Kosztolányi gyönyörködve, furcsálkodva, messziről nézi csak a Babits-jelenséget, de nemigen érti.²² Juhász Babits nagyságát az első pillanattól kezdve szeretetteljes hódolattal kíséri, de csak a gyakorlati élet segítségével kapcsolódik hozzá. Babits egy-egy beszélgetés kivételes alkalmán kívül szellemi társat őbenne sem talál. Mégis, nagyon sokat köszönhet Juhász baráti elismerésének, ekkori megrekedt állapotában szinte az egyetlen kilábalási lehetőséget, egy közvetettebb, külső kontroll továbbsegítő hatását: a nyomtatásban és társaságban való megjelenés valódi változását, ha az idézett Babits-vázlat végére gondolunk: az új változás megszületését.

¹⁸ Éder 1966: 8.

¹⁹ Homor István minősítése a 300. levél jegyzetében.

²⁰ Bisztray 1976:471.

²¹ L. 551.

²² L. 575..

A külső kontroll továbbsegítő következményeként négy új problémakör jelenik meg Babits gondolkodásmódjában. Egy ezek közül közvetlenül a személyiséget érinti, részben erkölcsi jellegű, míg a másik három olyan esztétikai probléma, amely Babits egész művészi gondolkodását végigkíséri majd.

Az első kérdés, amit a nyomtatásban és csoportosan történő megjelenés felvetet Babitscsal: különutasként vagy a bajtársakkal együtt haladjon-e a változást igénylő (és már jócskán elkülönült) ember?

„Irodalmi barátai” tehát nincsenek, de irodalmi bajtársa lesz a Holnaposok társaságának. „Belép” a lázadók közé, mert kell a változás, a változtatás a silányuló magyar művészetben:

Hajrá cégérzett Holnaposok
nekünk csak egy a reményünk
már nem remélni semmi reményt²³

Juhásznak írt levelében²⁴ is utal erre Balázs Bélával kapcsolatban, a bajtársi érzés és kötelesség pedig más levelekben, olykor magyarázatra szoruló tettekben is megnyilvánul: például a Népszavának mégis elküldött újabb versek esetében. De Fogarásról nem is igazán vehetett volna részt a nagyváradi küzdelmekben, és nem is azt az utat járta, amit a nagyváradi bajtársak. Miklós Jutka és Juhász Gyula rajongásán és Babits vállalt bajtársi elkötelezettségén kívül semmi sem kapcsolja Babitsot a Holnapos társasághoz, ahogy Adyt még ennyi sem (lásd a duk-duk affért): bajtárs különutas marad ő is egy forradalmi irodalmi változásban.

Ezt igen jól mutatják a közvetlenül a Holnapos környezetből jött Babits-portrék, legyen az A Holnap bevezetője vagy Böszörményi Andor jóindulatú, de hibásan megjelenő és igen sajátos szempontú ismertetése A Holnap új verseiben megjelent Babits-versekről, amelyből – bizonyára Babitsot is elrettentő – példaként hadd idézzek néhány sort:

„Azok a széljegyzetek amelyek például Babits Mihály versei mellett szerepelnek, szinte megnehezítik a verskötet tisztán szociológiai értékelését. [...] A forradalomnak ez a dala már egészen másképpen hangzik föl a legújabb renaissance egyik legnagyobb poétájának, Babics Mihálynak lantjától. Babits formában, hangban és gondolatvilágban a klanziázmus forradalmára, az új, a modern klanziázmusé, amely legbántóbb, legkihi-

²³ L. az Angyalos könyvben: OSZK Fond III/2356/94.

²⁴ L. 504.

vóbb a művészet kispolgárainak szemében. Ez az, amit őbenne nem akarnak meglátni – épp úgy, mint Adyban a pártszocializmust. Amikor a következőképpen dalol:

S ha Tibor gazda dalnoka egykor ily
mértékbe zengte a megelégedést,
hadd dalljam rajt ma himnuszát
a soha meg nem-elégedésnek.

ugyanannak az elkeseredésnek a dala ez, mint amely Adynál a proletár fiú versében felzendül. Babits azonban nem szociálista, neki nincsenek álmai a jövő társadalomról, csak aristophanesi gúnnyal és görögösen őszinte elkeseredéssel dalolva dalait követi a bűnt, amelytől magyar társadalom, halálos rettegéssel fél, amelyhez ódai lendülettel mondja:

Mert te vagy a nagy, te vagy új és bátor...”²⁵

A politikai, műveltségi, magatartás- és ízlésbeli különbözőségek nemcsak ezekben az írásokban, hanem több jelentéktelennek látszó konfliktusban is megfigyelhetők: A Nap ügyében, Babitsnak a Népszavához vagy A Hét-hez való viszonyában. Hogy az igazi konfliktus mégis elmaradt, az annak köszönhető, hogy A Holnap szerepét szinte észrevétlenül átvette Babits pályáján a Nyugat.

A nyomtatásban való megjelenés ugyanekkor három nagy esztétikai kérdés elé állítja a fiatal költőt: az ízlés vagy az „ízlés nélküliség” lehetőségei szerint alkotó, az egyéniséget vagy a közönséget szolgáló, a klasszikus vagy a modern művészet-e az igazi.

Babitsot A Holnap megjelenését követő durva támadások először elkeserítik: „alig irok valamit, s a régieket is a fiókomban tartogatom, szinte szégyellve, hogy költő vagyok...”²⁶, írja egyik levelében, de a gyötrelmes helyzetet az irodalmi viszonyok kétségbeejtő és éppen általuk megváltoztató állapotaként könyveli el, s önmagára nézve csak egyetlen kritikát

²⁵ BÖSZÖRMÉNYI Andor, *A Holnap*, A 2. verskötet, Nváradin 1909. máj. 1. A klanziázmus szó a klasszicizmus félreolvasásából keletkezett. A cikk szerzője a forradalmi klasszicizmus kifejezést alkalmazza Babits stílusának meghatározására 1909. máj. 30-án megjelent kötetismertetésében is. Utóbbit Stauder–Varga 1998 nem tartalmazza.

²⁶ L. 543.

érez elgondolkodtatónak, azt, amelyben az ízléstelenség vádja hangzik el.²⁷ Ez valóban megragadja, részben azért, mert ő maga is átél valami ízlését sértőt, amikor nyomtatásban olvassa saját verseit:²⁸ újra és erősebben jelentkezik a már jól ismert csömör.²⁹ De már nem pusztán erről van szó! Ez az élmény most irodalmi problémává nő át, olyan kérdéssé, amely később is folyamatosan foglalkoztatja. Ekkor már nem a csömör csupán személyes érzésével, hanem az ízlés általánosan feltehető kérdésével való szembesülés a fontos Babits számára.

Ma, holnap és irodalom Ars poetica forradalmi költők használatára³⁰ című 1916-ban keletkezett írásában újra előveszi majd ekkori kételyeit és felismeréseit: „Nem joggal vádolták-e ízléstelenséggel egy időben Shakespeare-t, Petőfit és sok mást, kik éppen ez ízléstelenségük révén nem kevésbé nagy költők maradtak?” „Minden merészebb eltérés az ízléstől, könnyen nevetségessé válik – , ha új ízléssé össze nem simul: s valóban, senkinek sincs annyira szüksége az ízlés magasabb művészetére, mint a konvencióos ízléstől magát felszabadítani kívánó írónak. E magasabb ízlésművészet fiatalnak ritkán adatott meg: s mily gyakran tesznek egészen kiváló költők ifjúkori merész művei eleinte komikus hatást!”

S hogy mennyire saját tapasztalatai alapján keresi az új nemzedék ifjai számára a jó tanácsot, az a következő részletből is látható: „Mindezekbe belejátszik a *pour épater les bourgeois* fiatal íróknál természetes motívuma is [...]” *Pour épater* – ez a megjelent Babits-versek kritikájában a második kulcsszó! Kosztolányitól hangzott el a meggondolásra megjegyzett mondat: „sokaknak majd úgy tűnik, hogy a »*pour épater les bourgeois*« elvét szolgálja.”³¹

Babits 1908-ban sem zárja le egynemű válasszal a kérdést. Juhásznak azt írja, hogy bár bizonyos ízléstelenség minden forradalmi újítással együttjár, erre a hibára a jövőben majd mégis jobban kell ügyelniük, mert „mi komolyan akarjuk magunkat vétetni, s magunk is komolyan vesszük magunkat”.³² Vagy ahogy 1916-ban általánosítja a korábbi felismerést: a művészeknek muszáj „magát az ifjú irodalom elvét [...] bíráló szemekkel

²⁷ L. „Horkaync” címmel Herczeg Ferenc kritikáját az ÚjId 1908. okt. 25-i számában.

²⁸ L. 474.

²⁹ L. 554.

³⁰ Babits 1978:I/434.

³¹ L. 469.

³² L. 557.

vizsgálni, úgy, amint az e szomorú XX. században kialakulni látszik”, mert meg kell gondolniuk: „szabad-e gyermekes motívumból feláldozniok a művészet nagy érdekeit?”³³

Az ízlés és a költői szabadság kérdéséből léphetünk át az esztétika másik nagy, Babitsot ekkor megejtő problémájára: az alkotó és a közönség viszonyának nehéz kérdésére.

Egy tanártársa visszaemlékezése szerint A Holnap megjelenése utáni időkben Babits azt viselte legrosszabbul, ha a versek érthetlenségét vetették az alkotók szemére. Egy társaságban, amikor kollégái viccesen megkérdezték tőle, vajon ők maguk értik-e, amit írtak, Babits annyira a szívére vette az élcéldést, hogy „sokáig nem tudta megbocsátani, és annál zárkózottabb lett”.³⁴ Kúnna panaszkodó egyik levelében is megemlíti, hogy egy kis jóhiszeműséggel megérthetnék a verseit.³⁵

De Babits olyan közönséggel szembesül első komoly jelentkezésekor, amely szándékosan nem akarja érteni az új költőket. Erre a befogadói magatartásra ad heves választ az In Horatium című verse. A dacos, hősies magányt vállalva Babits ezt a verset helyezi első kötete legelejére, s csak a kötet végén bújtatja el a fájó magány régi versét, amit most átértékel, esztétikai síkra emel egy új címmel: a Csak én személyes panaszából így nő fel A lírikus epilógja.

A kérdés a költő számára most már az: lehet-e egy rosszindulatú, akarral értetlen tömegnek lírát adni? A líra halálának már korábban megjelent rémképét így növeszti nagyra a művész és közönsége babitsi tapasztalata, s az újabb önarcképek és vállalások jelzik majd az elfogadhatatlannal folytatott állandó küzdelmét.³⁶

A magányos költő tehát régmúltak magányosaival barátkozik, örül, hogy leoninust tud írni, mert hagyománya van a magyar irodalomban, és ugyanakkor örül, mert most senki sem ír ilyet, csak ő. Az elkülönülés szükségességét most a modernekkel szemben is sokkal sürgetőbbnek érzi. Megdöbbenő élménye, hogy míg ő hagyománytisztelőnek és klasszikusnak nevezné magát, addig a világ szemében a legvadabb modernnek számít. Klasszikusokat olvas, fordít, értük rajong – és olyan költői szerepben találja magát, amelynek ellentmondása feloldhatatlan. Két arc jellemzi, és

³³ L. a 30. jegyzetben említett írást.

³⁴ L. Bisztray 1976:472.

³⁵ L. 543.

³⁶ L. Rába 1981: 173.

mindkettő igazi, ahogy a már idézett [:Naiv:] Csömör című versben boncolgatja e látszólagos képtelenséget, amely mégis újabb költői programhoz – egy nyilatkozat szerint akár új kötet címéhez is – vezet:

Pfuj! Utálok mindent ami klasszikus
ami klasszikus és ami szép
ki kell köpnöm a sok szépség után
mert minden szépség hazugság

Pfuj sok hazugság szárad a lelkemen
sok hazugság és sok szépség...
Pfuj! minden erény hazugság...
és klasszicizmus.
Ezentul így fogok énekelni, mérték nélkül
mérték és rim nélkül...
mennél prózaiabban:
ez a költői célom.

de:

Még egy csokor verset küldök nektek”
[...] Klasszikus verseket,
[...] Klasszikus álmokat.³⁷

Babits nehéz indulásánál tehát a valóság mellett egyenrangúként jelenik meg az álom, a modern mellett a klasszikus, a líra mellett a próza, a szubjektív mellett az „áldott” objektivitás. A vagy-vagyként feltett kérdésekre is-is feleleteket talál pályájának legelső szakaszán: valóság és művészet egészen új egységét.

A kötet leveleiről

A kritikai kiadás levelezés alsorozata első kötetének megfelelően, e gyűjtemény is tartalmazza a fennmaradt, közgyűjteményekben megőrzött küldemények mellett a hiányzó, de kikövetkeztethető leveleket is, velük együtt összesen 316 darabot. Ebből Babits-levél mindössze 117. A közvetlen családnak (édesanyjának 30, húgának 6, öccsének 2) 38, a tágabb értelemben

³⁷ A vers szövege az Angyalos könyv szerint. L. még a 14. jegyzetet is.

vett hozzátartozóknak és egy szekszárdi leányismerősnek 14 levél szól. Az irodalmi életet képviselik a Juhász Gyulának (24), Kosztolányi Dezsőnek (7), Kún Józsefnek (8), Balázs Bélának (1), Révész Bélának (1), Gellért Oskának (1), A Nap szerkesztőjének (1), Kollányi Boldizsárnak (1) és Osvát Ernőnek (2) írt levelek, összesen 47 darab. Egy játékos levelet önmagának írt barátaival együtt, egy pedig hivatalos kérvény gróf Apponyi Albernek.

Ebből a 117 levélből azonban elveszett vagy lappang 72, köztük tartalmilag lényegesek is, mint a szegedi körülmények miatti panaszos levele, Balázs Bélának és Kosztolányi Dezsőnek írt sorai vagy a fogarasi beszámolót tartalmazó hosszú levél, amely Szekszárdon szerez örömet a családnak érdekes részletességével.

Formai jellemzők

A 45 jelenleg ismert szövegű Babits-levél írásképe állandó sietségről árulkodik, külalakjuk gyakran hanyag, csúnya. A kapott levelek üres foltjait gyakran használja alkalmi jegyzetpapírnak, egyszer gyakorlati teendőket, másszor ötletes rejtvényt vagy kallódó verssorokat, verstördelékeket jegyez föl rájuk. A rajzok, ábrák, művek felsorolása, firkák, gyorsírással emlékeztetők naptárlapon, letisztázott vers mellett is megjelennek.

A folyamatosan működő, alkotó-játszó fantázia által hajszolt figyelem a helyesírásnak sem tulajdonít túlzott fontosságot, levélíráskor az ékezetek jelölése véletlenszerű. Azonban a versek tisztázásakor figyel a szép és pontos magánhangzó-jelölésre, sőt a sorok tördelésére is, ez jól látható az Uj leoninusok kéziratán. Babits helyesírásáról tehát kizárólag a versek alapján lehetne szót ejteni, hiszen csak itt ellenőrzött és precíz a költő írása. A letisztázott versekről azonban többnyire csak a válaszokból kapunk hírt, a levelek mellékletei hiányoznak, kézíratos formában csak az említett Uj leoninusok és a Szonett maradt fenn.

Tartalmi jellemzők

Ez a levelezés még nem irodalmi és már nem baráti. Babits személyes érintettsége, érzelmei nem szólnak meg, a levelek a kapcsolattartásra, a gyakorlati feladatokra vagy egyszerűen a tényközlésre szorítkoznak. Ez a megállapítás a közvetlen családi levelekre is igaz. A húgának szóló bizalmasabb

közlések, az ilyen válaszokat igénylő kérdések elmaradnak, miután a leány hazaköltözik Szekszárdra. Öccsének is kötelességszerű apai-tanári sablonokat ír, azt is igen ritkán, pedig a kapcsolat az otthon töltött napokban bizonyára közvetlen és meleg volt. Ezt bizonyítja a gyermek egy-egy levele, bizalma, aki bátyja példáját követve Vakáció címen újságot ír, testvéreitől verset, rejtvényeket, rajzot „közöl”, egy komoly szerkesztőt imitálva.

A Babitsot érzelmileg érintő eseményekről utalásszerűen vagy sehogyan sem értesülhet a levelek olvasója, nem fedi fel érzelmeit arról, hogyan élte meg öccse súlyos betegségeit, a fogarasi földrengést, a vonat kisiklását, nincs nyoma a fogarasi szerelemnek sem, csak a Sugár című vers alapján indult meg az életrajzi kutatók nyomozása a még fellelhető adatok után. Babits hangneme ezekben a levelekben csak ott melegszik fel és lesz őszintén nyílt, ahol olvasmányélményeiről, irodalomról, költői és szellemi feladatairól szólhat, tehát a Kúnnak, Juhásznak, Balázsnak, Kosztolányinak írt néhány levélben. A neki írt levelekből ugyanakkor nyilvánvaló, hogy elég nagy szegedi és fogarasi baráti társaság volt körülötte, és mindkét gimnáziumban ragaszkodó tanítványok sora kísérte mindennapjait.

E kettős arculatú évekről így emlékezik meg az Angyalos könyv 138. számú kis versében:

Huszonöt év!... Messze, messze <...>laktam akkor.
Gyémánt <szikrázásu>ragyogásu hegyek alatt jártam
Duzzogott véremben a fiatal, vad kor
s azt hittem, <egymagam> |: egyedül:| vagyok a világban.
A hegyek gyémántja csupa kő volt és jég,
nagy barbár városok <vonaglottak távol tulról>fénye rémlett távol,
s <...> mintha <megholt> <...> süket bolygón egymagam őriznék
valami <jövőnek>holnapnak-szánt kincset a <multból>mából.

A kötet idegen nyelvű leveleit egy fordító iroda munkatársai ültették át; a gyakran megoldhatatlannak bizonyuló interpretációt Rába György egészítette ki és korrigálta. Ezért, valamint az utalások és a töredékek értelmezéséért itt szeretnék neki köszönetet mondani. Ugyancsak köszönetemet szeretném kifejezni Lovas Csillának az illusztrációs anyag összegyűjtésében nyújtott segítségéért.

A levelekben említett írók első előfordulási helyén a jegyzetekben megtalálható, hogy hány alkalommal szerepelnek Az európai irodalom történetében, mert ez a szám jó tájékozódási lehetőséget kínál arra, hogy fel-

ismerhető legyen, mekkora jelentőséget tulajdonított Babits az adott szerzőnek, és segítséget nyújt ahhoz is, hogy az olvasó részletesebben is megismerkedhessen Babitsra gyakorolt hatásukkal.

A levelek szövegének közléséhez, az első kötet megoldását követve, a következő jelöléseket használtuk:

- < > áthúzás(ok)/törlés(ek), az áthúzott szöveg a zárójelben található
- <...> olvashatatlan áthúzás(ok)/törlések
- « » a fenti javítás(ok)on belüli javítás
- |: :| beillesztés, a szöveg a kettőspontok között olvasható
- [?] a kérdőjel előtt levő szó bizonytalan olvasata
- [!] a felkiáltójel előtt levő szó biztos olvasata
- [] megjegyzés(ek), kiegészítés(ek); csak értelmező esetben

Problémák és új megoldási javaslatok datálási kérdésekben

1. A 296. sz. levélhez kapcsolódó megoldatlan probléma, hogy nem sikerült adatot találni Juhász Gyula 1907. január elejei máramarosi hiányzásáról, a későbbi visszautazás körülményeiről.

2. Babits 1908-ban a téli szünet végén nem utazott vissza Szegedre, csak január 17-e körül. A szegedi kollégák levelei január elejétől rendre érkeztek Szekszárdra, de válaszról nem tudunk. Ugyanakkor Kelemen Ilona január 4-én bort küldött Szegedre, azt január 14-e előtt a kollégák meg is kapták. A bort kísérő levelezőlap szövegében egy szó sem esik Babits betegségéről vagy arról, hogy otthon tartózkodna. Ha nem volt Szegeden és nem volt otthon, lehetett még Pesten, de erről semmilyen adat nincs. L. 382., 386., 388., 390., 391., 392.

3. A 417. sz. levelet korábban A Holnap új verseinek előkészületeihez kapcsolták, és 1909. febr. 4-re datálták. Ezért nem lehetett értelmezni a levél „itt voltál” utalását, hiszen Juhász nem volt Fogarason.

A 412. és 417. sz. levél alapján biztosnak mondható, hogy Babits és Juhász 1908-ban a húsvéti szünetben találkozott Szegeden. Ezt más adat is alátámasztja. Ez a levél erre a húsvéti találkozásra hivatkozik. A Holnap új verseiben majd megjelenő költeményeket Babits most még nem küldi, és határozottan nem ajánlja.

4. Az 557. sz. levél második részletét egy 1908. nov. 14. előttrre keltezett korábbi levélhez kapcsolták. Annak a levélnek a szerkezete ezt nem engedi meg, viszont a szöveg formailag és tartalmilag is jól illeszkedik ehhez a levélhez.

Szőke Mária

JEGYZETEK A LEVELEKRŐL

292. Babits és Babits Angyal – Babits Mihályné Kelemen Aurórának

[Budapest, 1907. jan. 2.] Szekszárdra

Forrás

Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak, Szekszárd, 1907. jan. 4. L. 294.

Megjegyzések

A lapot elválásuk előtt írhatták meg, Babits továbbutazott Szegedre, hiszen az iskolai szünet jan. másodikáig tartott. L. még: 298.

Babits húga 1907-ben a budapesti Erzsébet Nőiskola tanulója volt. L. BCSL 1996:36–37.

Babits édesanyja férje halála után (1898) két kisebb gyermekével visszaköltözött Szekszárdra. Ettől kezdve a Kelemen-házban laktak a [Szent] László utca 1272. szám alatt. L. BCSL 1996:22–25.

293. Babits – Babits Angyalnak

[Szeged, 1907. jan. 3.] Budapestre

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/50/1. – BMKL 2730.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Fpb. Szeged, 907 jan 4.

Magyarázatok

állapotban – l. 294., 300.

megérkeztem – l. a 292. sz. levél megjegyzését.

294. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak

[Szekszárd, 1907. jan. 4.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/179/10. – BMKL 4398.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Datálás a fjb. alapján: Szekszárd, 907 jan 4.

Magyarázatok

kártyátokat – l. a hiányzó 292.

beteg vagy – Mivel id. Babits Mihály egy gyors lefolyású tüdőgyulladásba halt bele, Babits Mihályné Kelemen Auróra folyton óvta a gyermekeit hasonló betegségtől. L. BML 1890–1906:311.

Smidt Neni – Babits második szegedi szállásadója, özv. Schmidt Imréné. Férje az 1890-es években Szekszárdon törvényszéki bíró volt, innen a két család ismeretsége. L. még: Apró 1983a:25–26., BML 1890–1906:286.

Margitka – Schmidt Margit, a háziasszony leánya.

295. Babits – Babits Angyalnak

[Szeged, 1907. jan. 4. és 13. között.] Budapestre

Forrás

Babits Angyal – Babitsnak, Budapest, 1907. jan. 14. L. 298., „lapjaidat”.

Megjegyzés

Babits a fenti rövid időszakban valószínűleg mindössze két lapot küldhett Budapestre, az egyik a 293., a másik pedig ez.

296. Juhász Gyula – Babitsnak

[Szeged, 1907. jan. 3. és 11. között] Helyben

Kézirat

Eredeti, papírlapra írt üzenet boríték nélkül. – OSZK Fond III/2433. – BMKL 7160. (Jávor György neve alatt felvéve.)

Megjelenés

Zsoldos 1991.

Megjegyzések

Ezt a néhány soros üdvözlést Belia György nem vette fel sem a BJKL 1959-be, sem a Juhász 1981-be; kimaradásának más magyarázatát nem lehet adni, mint a jelentéktelen üzenetnek szóló mellőzést.

Mivel Juhász Gyula 1906 végén Máramarosszigeten volt tanár, Belia feltételezte, hogy a karácsonyi szünetben találkoztak Szegeden, s ekkor tegződtek össze. L. BJKL 1959:288., a 95. sz. levél jegyzetében.

A találkozás időpontjával kapcsolatban a következő problémát kell áthidalni: az 1906–1907-es tanév téli szünete dec. 23-tól jan. 2-ig tartott. L.: Apró 1983a:48. Babits dec. 23-án délután felutazott Pestre, hűgával együtt indult Szekszárdra, majd jan. másodikán éjszaka (l. 293.) érkezett vissza Szegedre. A téli szünetben tehát Babits és Juhász nem találkozhatott. Valószínű azonban, hogy Juhász Gyula ismeretlen okból 1907. jan. 3-a és 10-e között, a tanév kezdete után is Szegeden maradt, találkozott Babitscsal, elolvasta azokat a verseket, amelyeket még szegedi tartózkodása alatt tovább is küldött Elefánt Olgának (l. Juhász 1981:138., 108. sz. levél), s ekkor tegződtek össze. Ezen a találkozón vagy találkozókon jöhettek szóba Juhász Gyulának azok az elkallódott esszéi is, amelyeket Babits a 297. sz. levelében említ. Mindezt a datálás helyettesítése is alátámasztja.

Magyarázatok

B. görög u.é.k! – 1907-ben a görögkeleti időszámítás szerinti újév jan. 13-án volt.

Jávor György – Juhász Gyula egyik álneve. L. Magyar írói álnév lexikon, szerk. Debreczeni Kornélia, Bp., PIM, 1992.

297. Babits – Juhász Gyulának

[Szeged, 1907. jan. 12.] Máramarosszigetre

Kézirat

Eredetije ismeretlen, másolata a Kilényi-gyűjteményben található, Szeged, Somogyi-könyvtár. Juhász Gyula vagy Kilényi Irma ajándékozta Nagyfalusi Jenőnek (1900–1942).

Megjelenés

Péter 1965:142–149., Juhász 1981:135., 107. sz. levél.

Megjegyzés

Ezeket a sorokat Babits a levél végén található dátum szerint jan. 12-én írta, s erre a napra jelezte benne Baudelaire-fordításának megjelenését is a SzÉV-ben. A vers azonban csak a másnapi számban olvasható.

Magyarázatok

Jávor – l. 296.

essayidet – l. 296.

elmentél – l. 296.

Baranyai Zoltán – Baranyai Zoltán (1888–1948) 1907-ben érettségi előtt álló szegedi diák és a SzÉV munkatársa, később irodalomtörténész, jogász, az USA-ban egyetemi tanár. Főműve: A francia nyelv és műveltség Magyarországon, XVIII. sz., Bp., Pfeifer, 1920.

Lyceumba – A szegedi Társadalomtudományi Társaság népművelési előadássorozata.

Sz. és V. – Szeged és Vidéke, szegedi napilap. Első száma 1902. ápr. 8-án jelent meg. Függetlenségi, polgári demokratikus és liberális szellemű hangvételét elsősorban főszerkesztőjének, Balassa Árminnak (1861–1923) köszönhette. L. Apró 1983a:81–88.

Baudelaire fordítást – Baudelaire, Charles (1821–1867); l. Babits 1979, 23 helyen említve. A fordítás *Spleen* címmel jelent meg a SzÉV 1907. jan. 13-i számában.

Ó Budáról – Ó-Budán címmel jelent meg a Fidibusz 1907. jan. 11-i számában. Kötetbeli címe: Budai idill.

Fidibuszban – 1905-től megjelenő budapesti hetilap. Felelős szerkesztője Heltai Jenő (1871–1957), akinek 1892-ben megjelent *Modern dalok* c. versei nagy feltűnést keltettek szellemes-ironikus hangvételükkel. A Fidibusz reklámja a SzÉV 1907-es számaiban: „A legkitűnőbb magyar élclap. Páratlan népszerűség. Remek szöveg, pompás képek. Mesésen olcsó!...” Kiadóhivatala a Rökk Szilárd u. 9-ben volt.

címét – Kosztolányi 1906. okt. 5–6-án azt írta Babitsnak: „Új lakáscímem: Dessewffy utca 22. II. 9.” L. BJKL 1959:142., 86. sz. levél, majd a nov. 12-én feladott csomag szelvényén: „Dessewffy utca 44. II. 6.” L. BJKL 1959:288., a 92. sz. levél jegyzete. Juhász Gyula végül a BN címét írta meg Babitsnak, l. 327.

Je lui enverrai... – (fr) Elküldöm neki új művem, hogy válasza készthessem. Te is kapsz ezekben a napokban vagy hetekben egy csomagot, de hallgass róla, mint a sír.

Spero... – (lat) Remélem, hogy mihelyt megkapod, azonnal írsz. Kosztolányi címéről ne feledkezz meg. Ölelem Önt. Mindkét idézet fordítását l. Juhász 1981:397., a 107. sz. levél jegyzetében.

Petronius – Petronius Arbiter, Gaius (?–66); l. Babits 1979, 3 helyen említve. Babitsnak három Petronius-fordítása ismert, l. 344.

298. Babits Angyal – Babitsnak

[Budapest, 1907. jan. 14.] Szegedre

Kézirat

Eredeti zárt levelezőlap. – OSZK Fond III/35/4. – BMKL 4072.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Fpb. Budapest, 907 jan 14., épb. Szeged, 907 jan 15.

Magyarázatok

collokváltam – Babits Angyal leveleiből nem derül ki, hogy hány tárgyból vizsgázott. Az utolsó collokviumát jan. 24-én tette le, l. 301.

Lapjaidat – l. 293. és a hiányzó 295.

Smidtétet – l. 294.

ugy látom – Babits Mihályné Kelemen Auróranak szokása volt egy időben közel azonos tartalmú levelet küldeni mindkét gyermekének.

Kelemenéknél – Kelemen Mór (1833–1905) és családja, l. BCSL 1996:26. Kelemen Mór és felesége, Kelemen Gizella nem voltak sem egymással, sem Kelemen Aurórával rokonságban, id. Babits Mihály és felesége budapesti társaságába tartoztak, a férfiak Kelemen Ákos, Kelemen Auróra idősebb öccse révén ismerkedtek meg egymással az 1880-as években. Az ismeretséget a két család később, a férjek halála után is fenntartotta.

zsúron – Jan. 20-án, l. 300.

farsangi 4 napra – 1907 elején, az első félévi vizsgák befejezése után három napos farsangi szünet volt az iskolákban, l. 305.

március elején – A testvérek csak márc. 23-án utaztak Budapestről Szekszárdra, l. 323.

Bimbisék – Babits anyai nagybátyjának, Kelemen Imrének (1870–?) a beceneve. 1907-ben a budapesti ítélőtáblán dolgozott. Egyetemi évei alatt

Babits Mihály náluk lakott az Aréna út 11. szám alatti lakásban, a II. emelet 18-ban, l. BCSL 1996:27–29.

Gizi néni – Kelemen Imréné Weininger Gizella, l. BCSL 1996:27.

Kamarás Béla – id. Kamarás Béla mérnök id. Babits Mihály fiatalkori barátja volt, a két család ismeretsége innen ered, l. BCSL 1996:315. A Kamarás lányok Babits Angyal barátnői voltak.

Margitot – l. 294.

299. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának

[Szeged, 1907. jan. 15. és 20. között] Szekszárdra

Forrás

Babits Mihályné Kelemen Auróra és Babits István – Babitsnak, Szekszárd, 1907. jan. 21. L. 300.

300. Babits Mihályné Kelemen Auróra és Babits István – Babitsnak

[Szekszárd, 1907. jan. 21.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levél boríték nélkül. – OSZK Fond III/179/219. – BMKL 4399.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Az első oldalon a megszólítás fölött ismeretlen kéz datálása: 1907–8. [a 8-as számjegy X-szel áthúzva az eredetiben] jan. A levél datálásának alapja Kelemen Mór zsúrja, amelyen Babits Angyal is részt vett. Ez a 14-e utáni vasárnap volt, l. 298., amely 20-ára esett. L. még BCSL 1996:314.

Magyarázatok

irtál – l. a hiányzó 299.

uton – l. 294.

utcájának – l. 292.

házába – A 18. század végén épült házat Kelemen József (1828–1876), a Kelemen testvérek apja vette 1855-ben. (Lovas Csilla szíves közlése.)

szobában – Az 1906–7-es telet az L alaprajzú épület udvari szárnyában töltötte. Az utcai front földszintjén az Ujfalusi házaspár, emeletén pedig a

Nenne, Kelemen Ilona lakott özv. Kelemen Józsefné Raácz Cencivel. Babits Mihályné Kelemen Auróra csak Ujfalusy Imre halála után költözött a sokkal jobb, utcai lakrészbe, l. BCSL 1996:318.

Anna néniéknél – Halász Béláné Babits Anna (1847–1915) Babits nagynénje, l. BCSL 1996:11–12.

Smidtnéni – l. 294.

Margitnak – l. 294.

Kelemen Móric – l. 298.

Vallo Berci – 1906-ban Valló Albert a szekszárdi gimnázium tanára volt. 1901-ben megjelent munkájának címe A komoly dráma a classicus, a romanticus és a modern felfogás szempontjából, Szekszárd, Molnár M., 1901. 1907. júl.-ban Ungvárra helyezték, helyére érkezett Tolnai Artur.

rendszeresítve légy – Babits Baján és Szegeden is helyettes tanári állást kapott. Csak 1908. júl. 24-én nevezték ki rendes tanárrá Fogarasra, l. 427.

minősítést – Homor István (1849–1934), Babits szegedi főreáliskolai igazgatója 1907. jan. 8-án igen kedvező minősítést készített: „Alapos készségű, pontos és lelkiismeretes tanár. Eredményes a tanítása, szoros a fegyelmezési ügyessége. Magaviselete kifogástalan. Rendes tanári kinevezésre a legmelegebben ajánlom. Tekintettel arra, hogy a reáliskolában a magyar nyelvi szakra képesített tanerőnek híjával vagyunk, Babicsnak állandó alkalmazását kívánatosnak tartom.” (Szeged Főreálisk. Ért. 1906–1907.) L. Apró 1983a:49–50.

Kamarás Béláért – l. 298.

Pistikánk – Babits István (1895–1983) a legfiatalabb testvér, l. BCSL 1996:37.

Mikuleskuéknál – Mikuleszku Zeno Babits István osztálytársa. Apja, M. János a szekszárdi magyar királyi Pénzügyigazgatóság titkára, l. BCSL 1996:314.

tordai Krail Erzsinek – Tordai Grail Erzsébet (1862–1930), népszerű darabok szerzője, az Erzsébet Nőiskolában előadóművészetet tanított, l. BCSL 1996:316. 1907. febr. 1-jén Virág álom c. darabját adták elő.

Traiber Vince – Az 1880-as évek végén albíró a szekszárdi királyi járásbírószágon, később Szegedre került, l. Apró 1983a:20.; BCSL 1996:128.

Uj Idők – szépirodalmi, művészeti és társadalmi hetilap. 1895-ben indult, Herczeg Ferenc szerkesztésében, a Singer és Wolfner cég kiadásában.

Wimmersperg Guidót – A Wimmersberg gyerekek egy ideig a Kelemen házban nevelkedtek, így Kelemen Auróranak gyermekkori játszótársai voltak, l. BCSL 1996:92.

jurista bálra – Febr. 2-án volt. A szekszárdi lap társasági rovatának közlése alapján Babitsék nem voltak a bálon.

Roza nénéd – Dörnyei Ferencné Babits Róza (1855–1930) Babits apai nagynénje, l. BCSL 1996:13.

301. Babits Angyal – Babitsnak

[Budapest, 1907. jan. 25.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levél boríték nélkül. – OSZK Fond III/35/5. – BMKL 4073.

Megjelenés

Kiadatlan.

Magyarázatok

kollokviumokat – Babits Angyal vizsgáiról l. 300.

képesítőre – l. 338.

levelet – l. BCSL 1996:313–316.

Gizella néniéknél – l. 298., 300.

Gizi nénivel – l. 298.

Urániába – A Molnár Viktor vallás- és közoktatásügyi államtitkár vezetése alatt álló Uránia „tudományos színház” Budapesten a Rákóczi út 21-ben működő mulatóban tartotta vetített képes előadásait, de vidéki körutakat is tett.

könyvtár rendezés – Babits a felsős iskolai könyvtár őre volt, l. Apró 1983a:43.

szólt-e az igazgató – Nincs adat erről a problémáról.

fényképet – Babits Mihályné Kelemen Aurórának és Babits Angyalnak csak egyetlen közös képe ismert, l. Csiszár–Vendel 1991:12. Nem valószínű, hogy 1907-ben ezt kérte volna Angyal.

művészet történet – Babits Angyalt érdekelt a képzőművészet, eljárt Pasteiner Gyula (1846–1924) festészeti előadásaira is, l. BCSL 1996:312. Ez a kis könyv talán Reinach könyve volt, amelyet 1906-ban és 1907-ben gyakran forgatott Babits is, l. Rába 1981:202–203. Reinach, Salamon (1858–1932) francia régész, művészettörténész és klasszika-filológus.

Csemezéknél – Csemez József (1855–1929) és családja; Csemez Józsefné Buday Mária (1866–1947) a Babits testvérek távoli rokona volt anyai ágon, férje pedig az Erzsébet Nőiskolában tanított. Gyermekeik közül Pa-

ula (1888–1937 ut.) az ifjabb, becenevén Pali, Jolán (?–?) pedig az idősebb Csemez leány volt, l. BCSL 1996:17.
szünnapokra – l. 294.

302. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának

[Szeged, 1907. jan. 26.] Szekszárdra

Forrás

Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak, Szekszárd, 1907. febr. 2. L.
307. Távirat.

303. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának

[Szeged, 1907. jan. 26. és 28. között] Szekszárdra

Forrás

Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak, Szekszárd, 1907. febr. 2. L.
307.

304. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak

[Szekszárd, 1907. jan. 29.] Szegedre

Forrás

Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak, Szekszárd, 1907. febr. 2.
L. 307.

305. Babits Angyal – Babitsnak

[Budapest, 1907. jan. 30.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levél boríték nélkül. – OSZK Fond III/35/6. – BMKL 4074.

Megjelenés

Kiadatlan.

Magyarázatok

leveleimet – l. 298., 301.

Vitéz utca 16. sz. – Babits második szegedi albérlete özv. Schmidt Imrénénél, l. 294.

el vagy foglalva – l. 298.

Smidtékhez – l. 294.

szerettem volna – l. 301.

3 év alatt – Babits Angyal a szabadkai tanítónőképző elvégzése után az 1904–5-ös tanévtől tanult az Erzsébet Nőiskolában.

Csemezekhez – l. 301.

Gizi nénivel – l. 298.

kértelek – l. 301.

306. Kún József – Babitsnak

[Szeged, 1907. jan. vége] Helyben

Kézirat

Eredeti névjegykártya. – OSZK Fond III/809/16. – BMKL 8266.

Megjelenés

Apró 1983a:181.

Megjegyzések

Eltérés a szövegeközlésben:

Szíves	helyett	Szívélyes
--------	---------	-----------

Apró 1983a:181. Szeged, 1906. dec.–1907. jan.-ra datálja.

Kún József (mérnök) Áll. Ipari Szakiskolai tanár: három sorban nyomtatva a névjegy első oldalán olvasható.

Kún József (1873–1912): mérnök, középiskolai tanár, költő és műfordító. Babits barátja Szegeden. Versei jelentek meg A Hétben, ahol Babits megjelenését is segítette. Babits írásai Kún Józsefről: Kék hegyek, Kún József versei, NY 1909. ápr. 16., 8. sz., 453., Kún József, NY 1912. júl. 1., 13. sz., 66.

Magyarázat

T.-ba – A Tisza Szálló kávéházába (Széchenyi tér), ez volt Babits és a szegedi tanárság törzshelye.

307. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak

[Szekszárd, 1907. febr. 2.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levél boríték nélkül. – OSZK Fond III/179/9. – BMKL 4400.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

A levélpapíron idegen kéz datálása: 1906-8 körül. A levél datálásának alapja a febr. 2-i szekszárdi jogászbál, valamint Babits István félévi bizonyítványának említése, amit febr. 1-jén kapott meg.

Magyarázatok

sürgönyöddel – l. a hiányzó **302**.

kétségbeesett levelet – l. a hiányzó **303**. L. még: **308.**, **310**.

Gizitől – Halász Gizella (1875–1936 ut.), Babits unokatestvére. 1907-ben Miskolcon tanított; első férje Kapu Jenő (1874–1916) volt, l. BCSL 1996:12.

oda fönn – Miskolcon.

fizetésed szaporodik – Babits valószínűleg anyagi gondjairól panaszkodott édesanyjának: Hegedüs Pál halála után, hogy özvegyén és fián segítsenek, Babits két kollégájával együtt megvette Hegedüs könyvtárát, l. Apró 1983a:57–58. Anyagi nehézségeit ez okozhatta. Egyébként Babitsnak Baján évi fizetése 1600 korona és 200 korona lakáspénz volt. Szegeden sem az első, sem a második tanévben nem kapott lakáspénzt, fizetése pedig 1600 korona maradt, l. Téglás 1995:Függelék 101. L. még: **308**.

szeretnék elmenni Szegedre – Édesanyja máj. 11-én utazott Szegedre, l. **333**.

készültem Bajára – Babits az egyetem utáni első tanári évét 1905–6-ban Baján töltötte a Cisztercita gimnáziumban.

Smidtek – l. **294**.

Stanci danti – Babits Konstancia (1852?–1937), Babits apai nagynénje, l. BCSL 1996:13.

jurista bált – l. **300**.

kolokválással – l. **301**.

Tiborral – Halassy Tibor, a Babits testvérek unokatestvére, anyja Halassy Szilárdné Babits Ilona, l. BCSL 1996:11.

gyönyörű minősítést – l. **300**.

Juhász Gyulának – Juhász Magyar elégia c. verséről van szó.

Metznek – Metz József Babits Mihály osztálytársa volt, mindketten 1901-ben érettségiztek. 1906-ban joggyakornok lett Szekszárdon, ekkor lakott a Kelemen házban.

308. Babits – Babits Angyalnak

[Szeged, 1907. febr. 9.] Budapestre

Kézirat

Eredeti levél boríték nélkül. – OSZK Fond III/52. – BMKL 2730.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

A datálás alapja: 1907-ben febr. 13-a volt hamvazószerda, a levél szombaton, tehát 9-én keletkezett.

Magyarázatok

szünetünk van – Febr. 10-e és 13-a között volt tanítási szünet.

annyinak is kell irnom – l. 309.

Mindahárom kedves leveledet – l. 298., 301., 305.

Babust – Kelemen Imre újszülött fiát, l. 368., 369.

íjf. könyvtáros – l. 301.

tanártestületi jegyző is – Babits 1907. ápr. 24-én ebben a minőségében írta alá a jegyzőkönyvet, l. Apró 1983a:91.

a kaszárnyában – Nincs adat, hogy valóban előadást tartott volna Szegeden, de 1909. jan. 9-én Fogarason részt vett az iskolák ilyen jellegű közmunkájában, és Zrínyi Miklós, a hadvezér és hadtudományi író címmel szombati előadást tartott a honvéd zászlóalj altisztjei részére.

309. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának

[Szeged, 1907. febr. 9. és 12. között] Szekszárdra

Forrás

Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak, Szekszárd, 1907. febr. 13. L. 310.

310. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak

[Szekszárd, 1907. febr. 13.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levél borítékkal. – OSZK Fond III/179/11. – BMKL 4403.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Idegen kéz írásával: 1907. A datálás alapja a fpb. dátuma: Szekszárd, 907 febr 13.

A borítékon Babits Mihály írásával:

sans morir

s'en

jusqu'à s'en mourir

Magyarázatok

soraïd – l. a hiányzó **309**.

levelemben – l. **294.**, **300**.

Pirnitzert – Pirmitzer József (1812–1900) kereskedő, ő alapította a Pirmitzer József és fiai nevű legtekintélyesebb szekszárdi ruhakereskedést, amelynek seniorfőnökei 1907-ben Pirmitzer Antal (1842–1936) és Pirmitzer Manó (1850–1941) voltak. Áruházuk a Garay tér 2. szám alatt volt.

Smidt Nénihez – l. **294**.

Kálmánnak – Schmidt Imréné fia.

rendszeresítve légy – l. **300**.

Valló – l. **300**.

igazgató Urhoz – l. **300**.

főispánnal – Tolna megye főispánja sárvár-felsővidéki Széchenyi Sándor gr.

Angyalka miatt – Angyal szekszárdi állása ügyében.

ösztöndíjadat – Babits pécsi gimnazista korában két ösztöndíjat is kapott. Az egyik a Kelemen József (1790–1868) által alapított jutalom, a másik pedig a Lymburg–Styrum-alapítvány kétszáz koronája volt, l. Belia 1983:111. Szekszárdon azonban csak a Kelemen rokonok számára létrehozott, első alapítványról lehetett szó, l. BCSL 1996:14.

az állam – A Babits Mihályné Kelemen Aurórának járó nyugdíj összegét, l. BCSL 1996:72.

Bolyos fiu – Bolyos Benő harmadikos, Bolyos József ötödikes iskolatársa volt Babits Istvánnak.

Tibor – Halassy Tibor, l. 307.

sans morir ... – A töredékes, szójátékra épülő francia versike szó szerint nem fordítható, jelentése valószínűleg: haldoklunk, amíg bele nem halunk; esetleg: halál nélkül [élünk, vagyunk], amíg bele nem halunk.

311. Babits Angyal – Babitsnak

[Budapest, 1907. febr. 17.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levél boríték nélkül. – OSZK Fond III/35/7. – BMKL 4075.

Megjelenés

Kiadatlan.

Magyarázatok

egy levelet – l. 308.

leirtam – Ez a levél nem ismert.

Csemezéktől – l. 301.

Kelemenék zsurjáról – l. 301.

kaszárnyában – l. 308.

fényképet – l. 308.

verseket – l. 308.

képesítőtől – l. 305., 329., 338.

Szászi – Bizonytalan, hogy melyik hasonló nevű szekszárdi családról van szó, talán dr. Szászy Endre ügyvédről.

Anyi irta – Ez a levél nem maradt fenn.

örülni kell – l. 307.

Descartessel – Descartes, René (1596–1650); l. Babits 1979:182.

Backonel – Bacon, Francis (1561–1626); l. Babits 1979, 3 helyen említve.

Smidtéknek – l. 294.

312. Babits Angyal – Babitsnak

[Budapest, 1907. febr. 18. és márc. 7. között] Szegedre

Forrás

Babits Angyal – Babitsnak, Budapest, 1907. márc. 8. L. 320.

313. Babits István – Babitsnak

[Szekszárd, 1907. febr. 21.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/1485/25. – BMKL 4285.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Febr. 21-én: A dátum ferdén az aláírás fölött található. Épb. Szeged, 907 febr 22.

Magyarázatok

levelét – l. 310.

színházi előadást – l. 315.

Sanyi – Babits Sándor (1886–1949), a Babits testvérek apai unokatestvére, ekkor a szekszárdi gimnázium tanulója volt, kiváló tornász és rajzoló, l. BCSL 1996:12.

314. Borosnyay Károly – Babitsnak

[Szeged, 1907. febr. 24. után] Szegedre

Kézirat

Eredeti levél boríték nélkül. – OSZK Fond III/2431. – BMKL 5291.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

A BMKL Szeged, 1906. okt.–1908. jún.-ra datálja.

A levél Borosnyay Károly (1879–1966), történelem és földrajz szakos tanár küldeménye, aki egy hónapig a Szent György utcai házban a Babits szobája melletti szobában lakott, és az 1907. febr. 24-én tartott szegedi tanárkongresszus egyik jegyzője volt. Babits Fogarasra kerülése után is váltottak néhányszor levelet, Babitsról írt emlékezését 1961-ben adta közre, l. Borosnyay 1961.

A datálás alapja: 1907. febr. 24-én Országos Tanárkongresszus volt Szegeden, amelynek végrehajtó bizottságába Babitsot is beválasztották. Az üzenet az ott elkészített memorandumra vonatkozik, amelyből részletet kö-

zölt a SzegN A tanári függetlenség és a közkormányzati szempont címmel márc. 10-én. L. még: SzegN 1907. febr. 24., febr. 26., márc. 10.

Magyarázatok

Homor – l. 300.

Engel féle nyomdába – Engel Lajos nyomdája, a SzegN kiadóhivatala a Dugonics téren volt.

A memor.-hoz – L. a Megjegyzéseket.

315. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak

[Szekszárd, 1907. márc. 1.] Szegedre

Kézirat

Eredeti zárt levelezőlap, benne papírdarabra írt üzenettel. – OSZK Fond III/179/7., 225. – BMKL 4401., 4423.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Az első dokumentum a kéziratkatalógusban Szekszárd, 1907. jan. 21. és febr. 13. közöttre, a második Szekszárd, 1906–1908 Szombat délben-re dátumozva. A BMKL 4423. tétele csonka levélként jelezve.

A levelezőlap szövege a bélyeg utólagos kivágása miatt csonka. (Babits István volt amatőr bélyeggyűjtő.) A levelezőlap külső részének homlokol-dalán idegen kéz datálása: 1906–1908.

Ugyanitt a hátoldalon ceruzairású rájegyzés:

5 ing

2 háló

4 gatyá

3 törülköző

3 gallér

3 p. kezelő

5 zsebkendő

5 p. harisnya

Ezt az írást a BMKL Babits Mihályné Kelemen Aurórának tulajdonítja.

A datálás alapja a tanárkongresszus említése, l. 314.

Magyarázatok

leveledre – Babits febr. 9. és 12. között írt utoljára, l. 309.

levelet – A levél elveszett.

Csemez leányt – l. **301**.

utolsó levelémre – l. **310**.

n[eked egy kár]tyát – l. **313**.

levele[t. A szabadkai városi tanácstól – Valószínűleg a szabadkai pályázatot küldték vissza, amit 1906. szept. 20-án nyújtott be, l. BML 1890–1906:276–278.

fordítást – Nietzsche, Friedrich (1844–1900); Babits 1979, 17 helyen említve. A PN 1907. jan. 16-i számában található Nietzsche-versfordítás címe: Délen. Babics Mihály aláírással jelent meg.

Várkonyi Sándor – Jasek Gizella Várkonyi István felesége volt, a Várkonyiak így távoli rokonok, l. BCSL 1996:463.

országos kongresszustokon – Febr. 24-én volt Szegeden. Az országos lapok részletesen foglalkoztak az eseménnyel.

Beszélhettél e – Innen a levélbe tett cédulán folytatódik a szöveg.

Negyessi professzor Urral – Négyesy László (1861–1933), l. BML 1890–1906:430. – részt vett a szegedi tanári konferencián az Országos Tanáregyesület küldötteként, l. SzegN 1907. febr. 26.

saját ügyeidről – Rendes tanárrá való kinevezéséről.

Smidték – l. **294**.

a gimnázisták előadása – A szekszárdi gimnáziumban 1907. márc. 2-án Shakespeare Szentivánéji álom c. darabjának egyik részletét adták elő a diákok Az athéni műkedvelők címmel. Zuboly szerepét Babits Sándor játszotta.

Ilka Néniék Sárbogárdrol – Babits Ilona Halassy Szilárdné, l. **307**.

316. Halassy Szilárdné Babits Ilona – Babitsnak

[Szekszárd vagy Sárbogárd, 1907. márc. eleje] Szegedre

Forrás

Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak, Szekszárd, 1907. márc. 6. vagy 13. L. **319**., l. még a **318**. megjegyzését is.

317. Babits – Babits Istvánnak

[Szeged, 1907. márc. 3.] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – WMMM Kgy. 78. 1. 86. – BMKL 2749.

Megjelenés

Csiszár 1991.

Megjegyzések

A dátum megállapítása a fpb. alapján: Szeged, 907 már 3. A képeslap felirata: Rudolf tér Szeged.

Magyarázatok

jobban kezdesz tanulni – l. 313.

egyik tanároddal – Varga Ferenc történelemtanár vett részt a szegedi konferencián, l. SzegN 1907. febr. 24.

gratulációm – l. 315.

318. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának

[Szeged, 1907. márc. 3. vagy utána] Szekszárdra

Forrás

Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak, Szekszárd, 1907. márc. 6. vagy 13. L. 319.

Megjegyzés

A márc.-ban keletkezett családi levelek pontos dátumait nem, csak a levelek sorrendjét lehetett meghatározni.

319. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak

[Szekszárd, 1907. márc. 6. vagy 13.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/179/199. – BMKL 4404.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

A BMKL 1907. márc., szerdán délutánra datálva közli.

A datálás pontosítására vonatkozóan l. 317.

Magyarázatok

leveled – l. a hiányzó 318.

a levelező kártyának – l. 317.

Ilka néni levelét – l. 316.

320. Babits Angyal – Babitsnak

[Budapest, 1907. márc. 8.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/35/9. – BMKL 4076.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Épb. Szeged, 907 már 9.

Magyarázatok

Anyi is írja – l. a 318. megjegyzését.

kezdő – A levélíró nem fejezte be a sorvégi szót, és az új sor elején új gondolatot kezdett.

szünidő – A húsvéti szünet a SzegFőreálisk-ban márc. 24-én kezdődött, és ápr. 2-ig tartott, l. Apró 1983a:91.

szerdához egy hétre – márc. 13-ra.

levelező lapom – l. a hiányzó 312.

321. Babits Angyal – Babitsnak

[Budapest, 1907. márc. 18.] Szegedre

Kézirat

Eredeti zárt levelezőlap. – OSZK Fond III/35/10. – BMKL 4077.

Megjelenés

Apró 1983:b.

Megjegyzések

Eltérés a szövegközlésben:

folytathatnók

helyett

folytathatnánk

ezért

helyett

azért

Épb. Szeged, 907 már 19.

Magyarázatok

én is – Ez a megjegyzés egy levélre utal, amelynek semmi más nyoma nincs.

szombaton – márc. 23-án.

kölcsönözhetnél – l. 323.

322. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának

[Szeged, 1907. márc. 21. előtt] Szekszárdra

Forrás

Babits – Babits Angyalnak, Szeged, 1907. márc. 21. L. 323. Távirat.

323. Babits – Babits Angyalnak

[Szeged, 1907. márc. 21.] Budapestre

Kézirat

Eredeti zárt levelezőlap. – OSZK Fond III/51/1. – BMKL 2731.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Datálás a fpb. alapján: Szeged, 907 már 21.

Magyarázatok

Levelezőlapod – l. 321.

késve – A (321.) szegedi postai érkezési bélyegzőjének dátuma: már[c] 19.

péntekről szombatra virradó éjjel – A péntekről szombatra virradó éjjel a márc. 22-ről 23-ra virradó éjszaka volt. Apró 1983a:91. szerint viszont Babits egy héttel később, 30-án utazott Szekszárdra, miután a húsvétal kapcsolatos iskolai kötelezettségének eleget tett: nagycsütörtökön és nagypénteken (márc. 28-án és 29-én) a misén felügyelt a diákokra. Szegedre ápr. 1-jén utazott vissza.

tárlatot – Poll Hugo- és Meunier-kiállítás volt a Műcsarnokban, tavaszi tárlat a Nemzeti Szalon akkor új, Erzsébet téri palotájában. Meunier, Constantin (1831–1905), Poll Hugó (1867–1931).

Két forintot – l. **321**.

sürgönyöztem – l. **322**.

324. Babits – Babits Mihályné Kelemen Auróranak

[Budapest? Szeged? 1907. ápr. 1.] Szekszárdra

Forrás

Babits István és Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak, Szekszárd, 1907. ápr. 7. és 11. között. L. **325**.

325. Babits István és Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak

[Szekszárd, 1907. ápr. 7. és 11. között] Szegedre

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/179/210. – BMKL 4286, 4405.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

A BMKL a Babits István által írt részt hiányosként említi, s mindkét szöveget Szekszárd, 1907. márc. 31. utániként datálja. A levelet Babits István kezdte el írni, majd édesanyja folytatta. Babits István sorai nem hiányosak, édesanyja a következő sor elején folytatta a levelet.

Datálás a levél tartalma alapján. L. még: **328**.

Magyarázatok

Elutazásod után – l. **323**.

kártyádat – l. a hiányzó **324**.

Kamarás lányokkal – l. **298**.

„gyermeknapról” – Az Országos Gyermekvédő Liga szervezte: „az ország minden nagyobb városának kereskedői az napi bevételük egy bizonyos százalékát a Gyermekvédő Liga céljaira ajánlják föl.” = SzÉV 1907. márc. 17. A gyermeknap 1907-ben ápr. 2–3-án volt. L. még: **608**.

fordítás angolból – Whitman, Walt (1819–1892); Babits 1979, említve 6 helyen. Walt Whitman: Halál-ének c. verse Babits fordításában a SzÉV 1907. márc. 31-i számában jelent meg.

a késedért – Gellért Oszkár a következőket írta: „Babits, aki zeneileg megfogalmazta előbb minden versét – föl-alá sétálva, a zsebkését a levegőbe dobálva és elkapva – és azután együltében leírta, sokszor még a prózáját is, hogy a leírásukkor alig javított rajtuk egy-egy szót.” L. Gellért 1954:82.

fehéreneműid – Talán ezért került a 315. külső oldalára a fehéreneműjegyzék.

a gyűrűdet – Babitsnak ebből az időből fényképei nem maradtak fenn, de 1913-ból és 1914-ből igen. Ezek egyikén (l. Fototéka 1:10/A) felismerhető Babits bal keze gyűrűs ujján egy gyűrű, de pontosabb megfigyelésére nincs mód. Érdekes, hogy ugyanebben a kezében egy zsebkést tart. A képet l. az illusztrációk között.

Angyus ma irt – Ez a levél ismeretlen.

Smidt Margitkának – l. 294.

326. Babits – Juhász Gyulának

[Szeged, 1907. ápr. 11. előtt] Máramarosszigetre

Kézirat

Levelezőlap másolata a Kilényi-gyűjteményből, l. 297. – A BMKL kézirat híján nem tartalmazza.

Megjelenés

Péter 1965, Juhász 1981:140., 112. sz. levél.

Megjegyzés

Datálás a 327. alapján.

Magyarázatok

Hosszú hallgatásodért – Babits a 297.-re várta a választ.

beteg vagy – Juhász Gyula febr. 9-én öngyilkossági szándékkal eltűnt Máramarosszigetről. A Nváradin 1908. máj. 3-i számában aláírás nélkül jelent meg egy Juhász Gyula pap lesz c. írás, amely egész pályáját bemutatja. Eszerint Juhász Máramarosról „nyomtalanul eltűnt, mert meghasználott önmagával.” „Ennyi írást hagyott maga után: Consummátum est. Néhány hét múlva azonban megkerült. Valahol kóválygott a máramarosi hegyek között. Ez tavaly februárban történt.” A SzÉV febr. 14-i számában

azonban álhírnek nevezi az öngyilkossági szándékot. Az újság szerint Juhász Gyula szabadságot kapott igazgatójától és Pesten tartózkodik. L. még: Grezsa Ferenc, Juhász Gyula Máramarosszigeten, ItK 1957., 354.

a lapokban látom – Juhász megjelent versei: SzÉV 1907. jan. 1.: Florica, márc. 31.: Vita Somnium breve. 1907. jan. 6-án egy Richepin-ismertetője is megjelent Babits fordítása után. A fordítás címe: Dal a földről. Richepin, Jean (1849–1926); l. Babits 1979:59.

Kosztolányival nem levelezvén – 1906. nov. 26. és 1907. júl. között nem leveleztek. L. BJKL 1959:148., 153., 93. és 99. sz. levelek.

Baranyai Z.-nal – l. 297.

327. Juhász Gyula – Babitsnak

[Máramarossziget, 1907. ápr. 11.] Szegedre

Kézirat

Eredeti zárt levelezőlap. – OSZK Fond III/659/5. – BMKL 7240.

Megjelenés

BJKL 1959:150–151., 95. sz. levél, Juhász 1981:141–142., 113. sz. levél.

egjegyzések

Eltérések a szövegközlésekben:

Kedves Babits	helyett	Kedves Barátom
olyan szép sikerrel	helyett	oly szép sikerrel
mé proletar!	helyett	mais prolétar!

A dátum kiegészítése a fpb. alapján történt.

Belia mindkét fenti közlése több helyen nyelvileg és helyesírásiilag is javított, s az OSZK-ban található – egyébként pontos – másolathoz a következő megjegyzést fűzte: „(a különben megbízhatatlan másolat szerint Juhász prolétar-nak írja.)” L. BJKL 1959:289., a 95. sz. levél jegyzetében.

Magyarázatok

közel múltamra – l. 326.

pedagógiaزم – Juhász Gyula 1907. máj. 17-én tette le a tanári záróvizsgáját Budapesten.

sikerrel – Babits 1906. máj. 15-én végzett, l. Belia 1983:248.

Kosztolányi teljes címe – l. 326.

B.N. szerk. – A Budapesti Napló szerkesztősége.

La marche nuptiale – Bataille, Henri (1872–1922) nagy sikerű színművének a címe. 1907. ápr. 6-án A nászinduló címmel a Nemzeti Színházban mutatták be. (Bataille nem szerepel Babits 1979-ben.)

Keszler Józsi – Keszler József (1846–1927) újságíró, irodalmi és művészeti kritikus. 1903-tól az Újs képzőművészeti és színházi kritikus. A nászindulóról írt kritikája az Újs 1907. ápr. 7-i számában jelent meg.

fordításaidat – A következő műfordítások jelentek meg a Szeged és Vidékében: Richepin: Dal a földről (1907. jan. 6.), Baudelaire: Spleen (1907. jan. 13.), Baudelaire: Egy pogány imája (1907. febr. 24.), Liliencron: Vátrakozás és Két szicilián (1907. márc. 10.), Whitman: Halál ének (1907. márc. 31.). Liliencron, Detlev von (1844–1909) nem szerepel a Babits 1979-ben.

Baranyai Zoltánnak – l. 297.

épater le – non bourgeois, mé proletar – A hibás francia szöveg jelentése: És nem a polgárt kell meghökkenteni, hanem a proletárt. L. BJKL 1959:289., a 95. sz. levél jegyzetében.

A Munka Szemléje – A Munka Szemléje Budapesten megjelenő kulturális, tudományos, közgazdasági, jogi, technikai hetilap volt. Felelős szerkesztői: Fónagy Ödön, Balog Imre és Diner-Dénes József.

Tóth Béla – Tóth Béla (1857–1907) 1907. ápr. 3-án halt meg. Szépirodalmi és hírlapíró, a társadalmi élet visszasságairól szóló tárcáival, rövid írásaival lett ismertté. Legismertebb ezek közül az 1903-ban megjelent 100 esti levél c. gyűjteménye. Kedveltek voltak művelődéstörténeti munkái, hat kötetben gyűjtötte össze a magyar anekdotakincset.

megbocsát – A SzÉV-ben 1907. ápr. 4-én Tóth Béla címmel jelent meg nekrológ. A SzÉV ápr. 4., 5., 6. és 7-én is ír róla „szókimondó, igazságos és nagy elmé”-nek, „erős tölgy”-nek nevezi.

Thália társaság – 1904 és 1908 között működött a Thália Társaság Budapesten. A modern drámát kívánta népszerűsíteni, és a századforduló deklamáló színjátszásától eltérő, új színpadi stílus meghonosítását szorgalmazta. 1907-ben Shaw, Wilde, Hoffmansthal, Ibsen, Gorkij és D’Annunzio darabjait játszotta. Babits 1979: Shaw, George Bernard (1856–1950) 7 helyen, Wilde, Oscar (1854–1900) 7 helyen, Hoffmannsthal, Hugo von (1874–1929) 2 helyen, Ibsen, Henrik (1828–1906) 11 helyen, Gorkij, Maxim (1868–1936) 2 helyen, D’Annunzio, Gabriele (1863–1938) a 451–452. oldalakon szerepel.

Európa Keletén – Máramarossziget távol esett minden civilizációs lehetőségtől.

párlátott emberre – Halmi Bódog (1879–1952) író, irodalomtörténész, jogász, ekkoriban Máramarosszigeten újságíró. Juhász Gyula első verseskötetéről két ismertetést írt a Máramaros c. lapba: Juhász Gyula könyve (1907. aug. 1.) és Új líra (1907. okt. 24.).

Malonyai – Malonyai Dezső (1866–1916) író, művészeti szakíró. Legismertebb, ma is használt műve az eredetileg hétkötetesre tervezett A magyar nép művészete c. munkája, melyből csak öt kötet jelent meg.

a Jövendő kritikáit – A Jövendő 1903 és 1906 között Bródy Sándor (1863–1924) folyóirata volt.

„Nincs szamarabb, mint az okos levelek!” – „...mert semmi bolondabb / Nincsen, mint az okos levelek...” L. Petőfi Sándor: Levél Arany Jánoshoz. Babits 1979: Petőfi Sándor (1823–1849) 21 helyen.

328. Babits István – Babitsnak

[Szekszárd, 1907. ápr. 14.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/41/4. – BMKL 4287.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

A dátum megállapítása a BMKL alapján történt, az ép. Szeged, 907 ápr 16.

Magyarázatok

küldeményt – l. 325.

hisz tudod mit – Karikáról és építő „kövekről” van szó a Babits Sándor írta 334.-ben.

329. Babits Angyal – Babitsnak

[Budapest, 1907. ápr. 16.] Szegedre

Kézirat

Eredeti zárt levelezőlap. – OSZK KT Fond III/35/11. – BMKL 4078.

Megjelenés

Apró 1983:b.

Megjegyzések

Eltérés a szövegközlésben:

Pistika	helyett	Pistike
majd	helyett	majd a

A BMKL az fpb. alapján datálja: Budapest, 907 ápr 17.

A levelezőlap hátoldalán Babits írásával a következők olvashatók: 0-2 0.02 : A Szerbia Kukorica. Látható még itt 6 darab 3–3-as sorokba rendezett ábra is, amelyek leginkább a Babits fiúk egy későbbi képrejtvényének almáira emlékeztetnek. Mivel Babits a későbbiekben betűrejtvényeket is küld öccse „lapjába”, lehet, hogy ez is valami olyasmit jelent: Két század a Szerbia tengeri hatalma. L. még: 395., 559., 606.

Magyarázatok

megérkezésem óta – A tavaszi szünet vége óta, l. 325.

Anyi megint beteg – l. 328.

a képesítőre – l. 301.

meghülésed – Ez még Szekszárdon keletkezhetett, hiszen csak így tudhatt róla Angyal.

Pista irta – Ez a levél hiányzik.

el vagy foglalva – l. 323.

Buday Béla – A Buday testvérek (tizen) Babitsnak anyai ágon másodfokú unokatestvérei voltak, többek között: B. Béla (1865–1944) mérnök, államtitkár, műegyetemi tanár, l. BCSL 1996:16.–17., B. Dezső (1879–1919) jogász, egyetemi tanár, 1919-ben a kecskeméti direktórium tagja, l. BCSL 1996:18., B. Kálmán (1863–1937) patológus, egyetemi tanár, az MTA tagja, l. BCSL 1996:16., B. Klára (1868–?) polgári leányiskolai tanárnő, l. BCSL 1996:17.

330. Babits – Babits Mihályné Kelemen Auróranak

[Szeged, 1907. ápr. 26. előtt] Szekszárdra

Forrás

Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak, Szekszárd, 1907. ápr. 26. L. 331.

331. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak

[Szekszárd, 1907. ápr. 26.] Szegedre

Kézirat

Eredeti zárt levelezőlap, beletett papírlappal. – OSZK Fond III/179/12.
– BMKL 4406.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Datálás a fpb. alapján: Szekszárd, 907 ápr 26. A levélíró, hasonlóan a 315. sz. levélhez, amikor betelt a levelezőlap, egy külön papíron folytatta mondanivalóját.

Magyarázatok:

csukott kártyád – l. a hiányzó 330.

Margitka – l. 294.

irt neked – l. 329.

Kamaráséknál – l. 298.

Budai Béla – l. 329.

a tanítás írásbelin – Ápr. 18-án volt az írásbelije, l. 329. Sikeres vizsgájáról a TolnamKözl csak 1907. szept. 12-én adott hírt.

Csemez bácsi – l. 301.

Smidteknél – l. 294.

332. Babits – Apponyi Albertnek

[Szeged, 1907. máj. 8. után] Budapestre

Kézirat

Eredeti. – Csongrád megyei Levéltár, Szeged. – BMKL 2586.

Megjelenés

Apró 1983a:92–95., Apró 1983:c.

Megjegyzések

Apponyi, Albert gróf (1846–1933) a közéletben 1872 óta szerepelt, 1906 ápr.-tól a Wekerle-kormányban a kultusztárca vezetője volt.

A dátum kiegészítése annak alapján történt, hogy 1907. máj. 8-án volt

a SzegFőreálisk-ban az a tanári értekezlet, amelyen a testület egyhangúlag Babits ösztöndíjkérelmét szavazta meg, I. Apró 1983a:92. Babits írása csak formailag hordozza a levél ismérveit, valójában hivatalos irat, kérvény. Közlését az indokolja, hogy Babits Mihály hivatalos iratait tartalmazó külön kötet nem készül.

Magyarázatok

francia klasszika-filológia forrásaiból – Babits rendeli meg a SzegFőreálisk könyvtárának a következő műveket: Reinach, Salamon (1858–1932): Manuel de la philologie classique, Fustel de Coulange (1830–1889): La Cité antique, Bréal, Michel (1832–1915): Essais de sémantique. Bréal könyvét ismerteti is később nagy elimeréssel, I. még: **586.**, Madácsy 1942.

főleg francia és nem német forrásokból kezdtem – Babits az egyetemen az első négy félévben több francia kollégiumot hallgatott, az ötödiktől kezdve azonban inkább a latin és a magyar nyelv és irodalom kötötte le a figyelmét, I. Belia 1983:138–151.

magyar szakvizsgálati dolgozatomat – A dolgozat címe: Arany János az 1877. év második felében. Szövege ismeretlen, Négyesy László valóban kitűnőre értékelte, I. Belia 1983:207. Újabbán ugyanerről: Pienták 2003.

333. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak

[Budapest, 1907. máj. 9.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/179/13. – BMKL 4407.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Fpb. Budapest, 907 máj 9. Épb. Szeged, 907 máj 10.

Magyarázatok:

Szerdán délbén – máj. 8-án.

Bimbiséknél – I. **298.**

334. Babits Sándor – Babitsnak

[Szekszárd, 1907. máj. 12.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/183/16. – BMKL 4651.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

A BMKL Szekszárd, 1907. máj.-ra datálja. A levél dátumának pontosítása a szöveg alapján, l. még: 333.

Magyarázatok

a latin írásbelire – Babits Sándor 1907-ben érettségizett Szekszárdon. Máj. 17-én volt a latin írásbeli, jún. 27-én a szóbeli.

Finale-szótáradat – A latin nyelv szótára a kútfőkből a legjobb és legújabb szótárirodalomra támaszkodva, összeáll. Finaly Henrik, Bp., Franklin, 1884.

Latin tanárunk – Pataki Jákó.

a főigazgató – A tankerületi főigazgató Várady Károly (1861–1911) volt. Szigorától méltán tartottak: máj. 22-én jelent meg a hír a FüggeMo-ban, hogy V. K. egy diák puskázása miatt felfüggesztette a diákot, a tanárt és az egész értekezletet. Szekszárdon dr. Négyesy László volt az értekezlet elnöke.

zászló-avatásunk – Az iskolai zászló az oktatási intézmények egyik legfontosabb jelképe, identitásuk megtestesítője volt, a helyi és országos iskolai ünnepek, megemlékezések állandó kelléke. Máj. 18-án „minden ünnepség mellőzésével kibontják és átadják rendeltetésének” – közli a TolnamKözl. A zászlószentelés azonban csak 1908. jún. 21-én volt.

10-ik éve – A szekszárdi gimnázium új és végleges épületében 1897-ben kezdődött el a tanítás. L. SzVTM 1989–1996:1/336–338.

igazgatónk – Krammer János (1876–1908) volt az igazgató a polgári fiúiskolában. Halála után Holub Jánost nevezték ki.

örültél tegnap Auróra néninek – l. 333.

335. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak

[Szekszárd, 1907. máj. 15.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/179/14. – BMKL 4408.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Datálás a fpb. alapján: Szekszárd, 907 máj 15.

Magyarázatok

Hétfőn este – máj. 13-án.

édes apika olaj képének – A kép ma a Szekszárdi Babits Mihály Emlékmúzeumban látható.

a ruhád – l. 336.

Smidtéknék – l. 294.

nagy logikával tanított – Babits Angyal ekkor tette le a képesítő vizsgát, l. 329.

336. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak

[Szekszárd, 1907. máj. 16.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/179/202. – BMKL 4409.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Datálás a tartalom és a 335. sz. levél alapján.

Magyarázatok

tegnap irtam – l. 335.

haza érkezésemről – Babits Mihályné Kelemen Auróra máj. 8. és 13. között Budapestre és Szegedre utazott, hogy két gyermekét meglátogassa, l. 333. – 335.

az operának vendége – Az Újs közleménye szerint máj. 12. és 18. között két vendégszereplő volt az Operában: Sigrid Arnoldson (1861–1943) és az Operaház volt tagja, aki amerikai körútjáról látogatott haza: Szamosi Elza (1884–1924).

zugolodik – l. 338.

337. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak

[Szekszárd, 1907. máj. 26.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/179/15. – BMKL 4410.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Datálás a fpb. alapján: Szekszárd, 907 máj 26. Épb. Szeged, 907 máj 27.

Magyarázatok

itthonn – A levélíró máj. 13-án érkezett vissza Szekszárdra, l. 336.

kétszer irtam – l. 335., 336.

Angyálnak is – Sem a levelek nem maradtak fenn, sem a válaszaik.

küldeményem – l. 336.

tért haza estve – Pécsi tanulmányi kirándulás volt.

torna versenyen – A verseny szekszárdi sikertelenségéről máj. 29-én adtak hírt a TolnamKözl-ben.

megtapsoltunk a múlt napokban – l. 315.

Angyalkának irtál e már – l. 338.

Kaposi – Kaposy Iván szekszárdi segédlelkész, l. GJKN 1909:40.

338. Babits Angyal – Babitsnak

[Budapest, 1907. máj. 30.] Szegedre

Kézirat

Eredeti zárt levelezőlap. – OSZK Fond III/35/12. – BMKL 4079.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

A levél csonka, a bélyeget kivágták. Ezzel kapcsolatban l. a 315. sz. levél megjegyzését.

Magyarázatok

tulestem az írá[s]beliken – l. 329.

a torna[képe]sitő – Babits Angyal végzettsége szerint biológia–testnevelés szakos volt, l. BCSL 1996:36.

verseket kérjek – l. 301., 308., 311. Hogy Babits küldött-e verseiből a húga évfolyamtársainak, azt nem lehet tudni.

339. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának

[Szeged, 1907. jún. 15. előtt] Szekszárdra

Forrás

Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak, Szekszárd, 1907. jún. 17. L. 341.

Megjegyzés

A datálás alapja, hogy az ebben a levélben kért pénzt Babits jún. 15-én már meg is kapta.

340. Juhász Gyula – Babitsnak

[Máramarossziget, 1907. jún. 15.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/658/2. – BMKL 7241.

Megjelenés

BJKL 1959:152., 98. sz. levél, Paku 1962:102., Juhász 1981:146., 119. sz. levél.

Megjegyzések

Eltérés a szövegközlésekben:

amaz helyett az

Datálás a fpb. alapján. Épb. Szeged, 907 jun 17.

Magyarázatok

irtam – l. 327.

Sokan – Juhász Gyulának ápr.–máj.-ban Oláh Gábor (1881–1942), Kosztolányi Dezső (1885–1936), Tóth Árpád (1886–1928) és Elefánt Olga (1884–1951) írt. A címzett valóban csak sokára válaszolt nekik, l. Juhász 1981:142–146., 114–118. sz. levelek.

per tu vagyunk – Tegeződésük kezdetéről l. 296.

drámád – A Simóné háza c. egyfelvonásos, l. BML 1890–1906:291.

essaydet – A Szagokról, illatokról c. esszé, l. 344. Babitsnak ekkor egy for-

dítása jelent meg a SzÉV-ben: máj. 19-én Bryant, W. Cullen (1794–1878): Junius c. verse. A szerző nem szerepel a Babits 1979-ben.

új dalaid – 1907. szept. 22-én a PolHsz-ben Babits Mihály címmel 20 soros dicsőítő ismertetésben a „magyar versírás úttörői közt” helyezik el; „vaskos kéziratcsomóját Kosztolányi Dezső adta át” az újságnak. Ebben a számban jelent meg az Olvasás közben (19. sz. 11–12.) az Anyám névnapjára (Auróra) (12–13.), a Nevessetek! (13.) és a Tájkép (A vörös király...); okt. 6-án az Aliscum éjhajú lánya c. verse (20. sz. 15–16.). Dec. 25-én A halál automobilon jelent meg a SzÉV-ben.

Sajó Sándorok – Sajó Sándor (1868–1933) költő. Juhász Gyula júl. 18-án Villon álnévvel a SzÉV-ben ezt írja róla: „a legrosszabb verses történeti vígjáték” szerzője pesti tanár lett.

most – Babits változó véleményeire utalhat az aláhúzás, ez a változás okozhatta a Babits–Kosztolányi viszony átmeneti megromlását, l. 344.

az én kritikámhoz – Az 1907 ápr.-ban a Pallas kiadásában megjelent Négy fal között c. Kosztolányi-kötetről írt recenziót a SzÉV közölte 1907. máj. 26-án.

Mikszáth Jókai biográfiáját – Mikszáth Kálmán, Jókai Mór élete és kora, 1–2., Bp., Révai, 1907.

ettem, mint Arany az Iliást – Arany János azt írta Szilágyi Istvánnak (Szalonta, 1846. febr. 22.): „Homert tanulom, Iliast eszem.” L. Arany 1900:1/15. Babits 1979-ben, Mikszáth Kálmán (1847–1910) és Jókai Mór (1825–1904) egy-egy helyen, Arany János (1817–1882) 21, Homérosz (Kr.e. 8. sz. k.) pedig 28 helyen szerepel.

letettem sikerrel a pedagógiát – l. 327.

341. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak

[Szekszárd, 1907. jún. 17.] Szegedre

Kézirat

Eredeti zárt levelezőlap egy papírlappal. – OSZK Fond III/179/16. – BMKL 4411.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Datálás a fpb alapján. Épb. Szeged, 907 jun 18. Mivel a levelezőlap ren-

delkezésre álló helye kevésnek bizonyult, Babits Mihályné Kelemen Auróra egy papírdarabon folytatta és fejezte be levelét.

Magyarázatok

pénzt – A postai szelvény elkallódott.

Bábi – Ujfalussyék cselédje a Kelemen házban, l. BCSL 1996:497–498.

szombaton reggel – jún. 15-én.

hazajössz 30adikán – Babits júl. 1-jén utazott el Szegedről, s néhány napi budapesti tartózkodás után ment tovább Szekszárdra, l. 344.

Palival – Csemez Paula, l. 301.

Svirían – Schwirian József, a mennyiségtan és fizika tanára.

Miskolcra – Kapu Jenőné Halász Gizellához és családjához, l. 307.

Smidt bácsi – Schmidt Imre, l. 294.

Pali is – Innen a papírlapon folytatódik a szöveg.

nevelési pótlékától – Eredetileg csak 1904 máj.-ig járt utána nevelési pótlék, l. BCSL 1996:72., de továbbtanulása miatt azt meghosszabbították.

bemehetnétek Pécsre – A Buday és Kelemen rokonság meglátogatására.

Balog bácsi – Balog Károly (1848–1920) Babits apjának pécsi bírótársa, Babits bérnakeresztapja, l. BML 1890–1906:375.

a kiállítást – A pécsi országos kiállítás 1907. máj. 16-tól kb. két hónapig volt nyitva a vasútállomás mellett.

Pista – Balog István (1883–?) jogász, Balog Károly fia, Babits Mihály pécsi osztálytársa.

Kamarás lányok – l. 298.

342. Babits – Juhász Gyulának

[Szeged, 1907. jún 17. után] Máramarosszigetre

Forrás

Babits – Juhász Gyulának, Szekszárd, 1907. júl. 7. után. L. 344.

Megjegyzés

Mivel a 340. sz. levél épb. Szeged, 907 jun 17, Babits csak azután írhatta meg ezt a – hiányzó – válaszát.

343. Kún József – Babitsnak

[Szeged ?, 1907. júl. eleje] Szekszárdra

Forrás

Babits – Juhász Gyulának, Szekszárd, 1907. júl. 7. után. L. 344.

344. Babits – Juhász Gyulának

[Szekszárd, 1907. júl. 7. után] Szegedre

Kézirat

Eredetije ismeretlen. Másolat a Kilényi-gyűjteményből, l. 297. A BMKL nem tartalmazza.

Megjelenés

Péter 1965, Juhász 1981:148–149., 121. sz. levél.

Megjegyzés

A dátum pontosítása A Hétben megjelent Wilde-fordítás alapján.

Magyarázatok

Szegeden – l. 340.

levelezőlapomra – l. a hiányzó 342.

ki akarom engesztelni – l. a hiányzó 345.

levelet – l. a hiányzó 343.

megjelent a Hétben – A Hét 1907. júl. 7-i számában jelentek meg részletek Oscar Wilde: A readingi fegyház balladája c. költeményéből Kún József fordításában, l. Juhász 1981:402., a 121. sz. levél jegyzete.

klasszika-filológiát tanulok – Babits Szegeden a latint rendkívüli tárgyként tanította a felső évfolyamokon. Nyári tanulmányai a tanítás általános, általa megfogalmazott reformelképzeléseihez illeszkedtek, l. Éder 1966: 35–36.

Reinach-féle – l. 332.

Petronius Arbitert – l. 297. A szerző Satyricon c. regénye töredékesen maradt fenn. Babits 1906. febr. 21-i levelében számolt be Kosztolányinak arról, hogy ezt a regényt elolvasta, l. BML 1890–1906:198., majd el is küldte neki. Még az év végén Babits ezt vissza is kapta, többszöri sürgetés után és több darabban. 1907. jan. 12-én Juhász Gyulának megírta, hogy belekezdett Petronius fordításába, l. 297. Az OSZK kéziratárában egy

Petronius-műfordítás kézirata található (OSZK Fond III/1547/5), Erato c. kötetében pedig három műfordítást közölt tőle.

A Szagokról szóló értekezés – Babits: Szagokról, illatokról c. esszéje, amely a Nyugatban jelent meg. L. NY 1909. márc. 1., 5. sz., 240–253.

Drámámat – A Simóné háza, l. 340.

Marche Nuptiale – l. 327.

André Chénier – Chénier, André (1762–1794); említve Babits 1979-ben 5 helyen. Chénier Éjjeli vendégség c. versét le is fordította, l. Babits 1981:159.

Martialisra – Martialis, Marcus Valerius (40 k.–104); említve Babits 1979-ben 3 helyen.

ideális tervét – A latintanítás ideális tervét közli Éder 1966:35–36.

Magyar Essayk – Az esszésorozat elveszett.

ha Pécsre mennék – Kelemen Mihályhoz, nagybátyjához (1840? 1841?–1919), l. BML 1890–1906:366., és a Buday rokonsághoz, l. BCSL 1996:15–18., 21–22.

345. Babits – Kosztolányi Dezsőnek

[Szekszárd, 1907. júl. 7. után] Szabadkára

Forrás

Kosztolányi Dezső – Babitsnak, Szabadka, 1907. júl. 7. után. L. 346.

346. Kosztolányi Dezső – Babitsnak

[Szabadka, 1907. júl. 7. után] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti két kutyanyelv boríték nélkül. – OSZK Fond III/780/6. – BMKL 8095.

Megjelenés

BJKL 1959:153–154., 99. sz. levél, KDL 1996:126–127., 115. sz. levél.

Megjegyzések

Eltérések a szövegközlésekben:

BJKL 1959

sohasem

helyett

sohsem

KDL 1996

emlékezem

helyett

emlékszem

sohasem

helyett

sohsem

A levél datálásának kiegészítése a 344. sz. levél alapján történt.

Kosztolányi és Babits kapcsolata 1906 nov. után megszakadt. A Kosztolányi által említett „sárga levelező lap” két helyen is szerepelhet a kronológikus sorban, konkrét tartalmáról nem, csak létezéséről tudunk. Elképzelhető, hogy 1906. nov. 26. és 1907. jan 12. között keletkezett. A 297. sz. levélben ugyanis Babits arról panaszkodott Juhásznak, hogy Kosztolányi nem válaszol neki, és a címét kérte. De az is lehet, hogy 1907. ápr. 11. és júl. 7. között keletkezett: miután Babits megkapta a címet, írt, de választ hiába várt, és úgy érezte, hogy Kosztolányit ki kell engesztelnie.

Magyarázatok

három nap – A 344. és a 349. között csak két biztos dátum van: Kún József fordításának megjelenése a SZÉV-ben (júl. 7.) és a Rédey Tivadarnak írt levél, fpb. Szekszárd, 907 júl. 13. Emiatt a köztük keletkezett levelek más sorrendje is elképzelhető.

sárga levelező lap – l. a megjegyzéseket.

szegedi újságíró – Ismeretlen. Belia György és Réz Pál Baranyai Zoltánra gondolt, mivel ő volt olyan közeli kapcsolatban Babitscsal, hogy ismerhet-e annak bizalmasan mondott megjegyzéseit Kosztolányiról. Ezen az alapon azonban Domokos László is lehet, aki a diák Baranyaiénál szélesebb kapcsolatai alapján jobban beleillene ebbe a történetbe. Domokos László (1882–1973) újságíró, költő, politikus. Juhász Gyula szegedi baráti köréhez tartozott.

kötetemet – l. 340.

előfizetési felhívás – Az előfizetési felhívás nem maradt fenn. A SZÉV ápr. 25-én adott hírt a kötet pünkösdi megjelenéséről.

347. Babits – Kelemen Imrének

[Szekszárd, 1907. júl. 13. előtt] Budapestre

Forrás

Babits – Rédey Tivadarnak, Szekszárd, 1907. júl. 13. L. 349.

348. Kelemen Imre – Babitsnak

[Budapest, 1907. júl. 13. előtt] Szekszárdra

Forrás

Babits – Rédey Tivadarnak, Szekszárd, 1907. júl. 13. L. 349.

349. Babits – Rédey Tivadarnak

[Szekszárd, 1907. júl. 13.] Erzsébetfalvára

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – MTA Ms. 4539/40. – BMKL 3616.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

A datálás a fpb. alapján. Épb. Erzsébetfalva, 907 jul 14.

Rédey Tivadar (1885–1953) költő, irodalom- és színháztörténész, kritikus.

Magyarázatok

könyved – Péterfi Jenő összegyűjtött munkái, 1–3., Bp., Kisfaludy Társaság, 1901–1903.

azóta – Babits 1906 nyarán volt utoljára hosszabb ideig Budapesten.

szükséged van rá – Rédey Tivadar behatóbban foglalkozott vele. L. Rédey Tivadar, Péterfy Jenő, Bp., Buschmann F. nyomdája, 1909. De Babits is írt róla a Ny 1910. jún. 1-jei számában: Az irodalom halottjai, NY 1910. máj. 1., 9. sz., 606–613., és 1910. jún. 1., 11. sz., 734–742.

Bimbis – l. 298.

350. Babits – Kosztolányi Dezsőnek

[Szekszárd, 1907. júl. vége] Szabadkára

Forrás

Kosztolányi Dezső – Babitsnak, Fiume, 1907. aug. L. 351.

351. Kosztolányi Dezső – Babitsnak

[Fiume, 1907. aug. 1.] Szekszárdra

Kézirat

Másolat, az eredeti ismeretlen helyen.

Megjelenés

BJKL 1959:155., 100. sz. levél, KDL 1996:129., 117. sz. levél.

Megjegyzések

Az olasz nyelvű levél fordítása:

Kedves Barátom,

Fiumében vagyok, és innen írok önnek. Megkaptam kedves levelét, de válaszolni nem tudok. Most Olaszországba utazom, de holnap vagy holnapután, ha otthon leszek, nagy örömmel fogok válaszolni.

Üdvözlí

Kosztolányi Dezső

L.: BJKL 1959:290., a 100. sz. levél jegyzete.

A fennmaradt levelek alapján a következő nyári levélváltás valószínűsíthető:

júl. 7.: (344.) Babits azt írja Juhásznak Kosztolányival kapcsolatban, hogy: „ki akarom engesztelni”.

júl. 7. után: Egy feltételezett, de hiányzó levél megy Szekszárdról Kosztolányihoz.

júl. (346.) Ez Kosztolányi első hosszú levele.

júl. vége: (350.) Babits hiányzó, Kosztolányi szerint „kedves” levele.

aug. 1.: (351.) Kosztolányi fiumei néhány sora, amelyben levelet ígér. Feltehetően ekkor keletkezik a Kosztolányi említette második hosszú levél.

Aug. közepéig megérkezhet Babits hiányzó, Kosztolányi által elpanaszolt zordabb válasza.

Aug. 20. táján Kosztolányi Juhásznak panaszkodik minderről.

Aug. végén Kosztolányi Szegeden jár, de senkivel nem találkozik.

szept.: (357.) Kosztolányi azt írja Babitsnak: „levéllel és megbocsátással még mindig ön tartozik és nem én.”

Ebből az időszakból tehát három Babits- és egy Kosztolányi-levél hiányát biztosan meg lehet állapítani.

Magyarázatok

vostra lettera – l. a hiányzó 350.

viaggio in Italia – Kosztolányi egy 1907. aug. közepén írt levelében arról számolt be Juhász Gyulának, hogy Olaszországban járt, l. KDL 1996:129., 118. sz. levél. Aug. 16-án pedig az útvonalat is megírta Horváth Henriknek: Abbázia, Lovrana, Pola, Trieszt. L. KDL 1996:130., 119. sz. levél.

risponderovi – A következő megmaradt levél a 357. szept.-ből. De aug. 20-a táján arról panaszkodott Juhász Gyulának: „Babits – sajnos – végleg megharagudott reám. Két hosszú levélben ostromoltam a szívét – hiába. Unalmasnak, nagyzónak talál; egyszóval utál és nem kér belőlem. Ez életem egyik legnagyobb és legkeserűbb csalódása.” L. BJKL 1959:155–156., 101. sz. levél.

352. Gräf Gusztáv – Babitsnak

[Marosvásárhely, 1907. aug. 15.] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti képeslap. – WMMM Kgy. 78. 1. 137. – BMKL 6419.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Datálás a fpb. alapján. Épb. Szekszárd, 907 aug 16.

A képeslap felirata: Üdvözet Marosvásárhelyről. Ev. ref. templom.

Gräf Gusztáv (1879–?) magyar–német szakos tanár, Babits kollégája volt a SzegFőreálisk-ban. Tanítási gyakorlatát Szegeden kezdte, Babits róla is írt édesanyjának 1906. okt. 26-án küldött levelében, l. BML 1890–1906:290., 550.

Magyarázatok

Sexárd – Babits szülővárosának ilyen írásmódja nem volt. Babits a megjegyzésekben említett levelében arról is beszámolt, hogy bár Gräf magyart is tanít, nem tud jól magyarul.

353. Babits – Babits Angyalnak és családjá többi tagjának

[Budapest? Szeged?, 1907. aug. 28. és 30. között] Szekszárdra

Forrás

Babits Angyal és Landerer Elza – Babitsnak, Szekszárd, 1907. aug. 31. L. 354.

Megjegyzések

A levél címzettje feltételezett; a választ Babits Angyal és Landerer Elza együtt írta.

A feladási hely és idő bizonytalan: Babits az aug. 29-i tanévnyitó értekezletre szokása szerint az előző nap éjszakáján érkezhetett meg, de útközben, már Budapesten feladhatta a lapot.

354. Babits Angyal és Landerer Elza – Babitsnak

[Szekszárd, 1907. aug. 31.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/35/13. – BMKL 4080.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Datálás a fpb. alapján. Épb. Szeged, 907 sept 1.

Landerer Elza (1886–1952) Babits Angyal gyerekkori barátnője, szintén tanítónőképzőt végzett Budapesten. Babits egyetemi éve elején több levelet váltott vele. Az ismeretséget a későbbi évtizedekben is tartották, l. BCSL 1996:36.

Magyarázatok

Kártyádat megkaptuk – l. a hiányzó 353.

Liccel – Kelemen Imre kislányának beceneve.

Miért sietett úgy – A SzegFőreálisk-ban aug. 29-én volt a tanévnyitó értekezlet, l. Apró 1983a:103.

Székelykevére – Székelykeve nagyközség a mai Jugoszláviában, az egykori Temes megye területén. Mai neve: Skorenovac.

rendszeresítésről – Babits helyettes tanári kinevezése aug. 16-i dátummal szept. 6-án érkezett meg a tankerületi főigazgatóságra, ahonnan még aznap továbbították a SzegFőreálisk-ba, l. Apró 1983a:103–104. Rendes tanári kinevezéséről l. 1908. aug.

oklevelem – l. 338.

355. Babits Angyal és Landerer Elza – Babitsnak

[Szekszárd, 1907. szept. 3.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/35/14. – BMKL 4081.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Datálás a tartalom alapján. A levelezőlap a bélyeg kivágása miatt csonka, a hiány a fpb.-t is érinti; ebből csak a Szegzárd–Sárbo[gárd] felirat látható. Ez nem a szekszárdi postahivatal pecsétje, amely ebben az időben már a Szekszárd írásmódot követte. Lehet, hogy a sietős küldeményt a vonaton bélyegezték le. Épb. Szeged, 907 sept 5. A bélyeg hiányáról l. 315.

Magyarázatok

Bajáról – 1907-ben Szekszárdról Szegedre Budapesten keresztül egyszerűbb volt eljutni, mert Baján nem épült meg a híd, és emiatt nem volt a két város között közvetlen vonal. Szegedre Baján és Szabadkán keresztül csak átszállásokkal és várakozásokkal lehetett eljutni. Landerer Elzának Szegeden kellett átszállnia a Temesben lévő Székelykevére menet.

Szeged Rókusról – Szeged egyik pályaudvara a Búvár-tó és a Sintér-tó szélénél.

ha kijönne – Az épb. alapján Babits későn kapta meg az értesítést.

356. Babits Angyal – Babitsnak

[Szekszárd, 1907. szept. 8.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/35/15. – BMKL 4082.

Megjelenés

Kiadatlan.

Magyarázatok

Ruhád – A nyári szünetben Babitsnak ruhát vásároltak a Pirmitzer-féle kereskedésben, amit azonnal nem kapott meg, mert valószínűleg alakítani kellett még rajta, l. 354., 362.

Elza – l. 354.

Sári – Kinevezési hír a TolnamKözl szept. 5-i számában: „Vargha Sárika a hegybányai polg. leányiskolához rendes tanítónőnek” kinevezetett.

Szekszárdiban – Az Erzsébet Nőiskola elvégzése után Babits Angyalnak is bizonytalan volt az elhelyezkedése, állást csak 1908. okt.-ben kapott.

folyamodott tandíjért – Pontosabban tandíjmentességért, amire a család-fenntartó hiánya adott okot. Ösztöndíjra rossz tanulmányi eredményei miatt nem pályázhatott.

Sanyi – Babits Sándor, l. 313.

357. Kosztolányi Dezső – Babitsnak

[Budapest, 1907. szept.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levél a Budapesti Napló cégjelzéses levélpapírján boríték nélkül.
– MTA Ms. 4622/26. – BMKL 8096.

Megjelenés

BJKL 1959:156–157., 102. sz. levél, KDL 1996:132., 123. sz. levél.

Megjegyzés

Eltérés mindkét közlésben:

Juhászéknál	helyett	Juhásznál
amelynek	helyett	melynek
elsején	helyett	elején

Magyarázatok

levéllel és megbocsátással – l. a 346. sz. levél megjegyzését.

pár nyomtatott lappal – Belia György szerint ezzel a levéllel küldhette el Babitsnak a Négy fal között c. kötetét.

a sajtó – Kosztolányi a BN cégjelzéses levélpapírján írt.

a vakáció végén – Ez csak aug. 29-e előtt lehetett.

felülvizsgálásra – l. 358. – 360.

358. Kosztolányi Dezső – Babitsnak

[Szeged, 1907. okt. 9. előtt] Szegedre

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/780/7. – BMKL 8097.

Megjelenés

Kosztolányiné 1938:162., BJKL 1959:157., 103. sz. levél, KDL 1996:132., 124. sz. levél.

Megjegyzés

Kosztolányi Dezsőné Görög Ilona a fent említett helyen, levélközlése előtt leírta az előzményeket, Kosztolányi Dezsőnek sorozás utáni katonai alkalmasságát, majd egy heti szolgálat és egy heti szegedi orvosi vizsgálat utáni alkalmatlanná nyilvánítását. A 358. és a 359. ebben az időben keletkezhetett. Datálás a 359. alapján.

Magyarázatok

mindennap – A találkozás(ok?) ideje ismeretlen. Mindenesetre a kapcsolat közöttük átmenetileg megjavult, erről tanúskodik a Kosztolányi által okt. 21-én Juhász Gyulának írt levél egyik részlete is: „Babitsnak pár nap múlva okvetlenül írok s küldök neki egy csomó új, érdekes, modern könyvet. Én úgy érzem, hogy három évvel visszafiatalodtam, mióta Szegeden az ő bűvös közelségébe érhettem. Csak az fáj, hogy ez a nagy poéta végleg megveti a poézist. Kérem, beszéljen a fejével.” L. KDL 1996: 134–135., 128. sz. levél.

Honvéd csapatkórház – A Honvéd csapatkórház a Kálvária soron volt Szegeden.

levelem – Szegeden Kosztolányi Babits címére küldette a leveleit. De csak egy ismeretlen feladótól jött, ismeretlen tartalmú csomagról van tudomásunk, l. 359.

359. Kosztolányi Dezső – Babitsnak

[Szeged, 1907. okt. 9. előtt] Szegedre

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/780/8. – BMKL 8098.

Megjelenés

BJKL 1959:157., 104. sz. levél, KDL 1996:133., 125. sz. levél.

Megjegyzés

A 358. és a 359. sorrendje biztosan nem rekonstruálható. Csak feltételezni lehet, hogy előbb az általános üzenetet küldte, amelyben értesítette Babitsot, hogy mikor találkozhatnak, aztán pedig a konkrétabbat.

360. Kosztolányi Dezső – Babitsnak

[Szabadka, 1907. okt. 9.] Szegedre

Kézirat

Eredeti postai csomag-feladóvévény. – MTA Ms. 4621/79. – BMKL 8099.

Megjelenés

Kosztolányiné 1938:162., BJKL 1959:158., 105. sz. levél, KDL 1996:133., 126. sz. levél.

Megjegyzés

Datálás a fpb. alapján.

Magyarázatok

Michaele – Ez az első tegeződő levél, l. 358.

itthon vagyok – Kosztolányi katonai felülvizsgálatra utazott a szegedi honvéd gyalogezredhez, l. 358., 359.

Levelet – Csak a dec. elején írt levele maradt fenn, l. 375.

apám – Kosztolányi Árpád (1859–1926), matematika–fizika szakos tanár, a szabadkai főgimnázium igazgatója.

rendestanárrá – Babitsot 1908 nyarán nevezték ki rendes tanárrá, amikor Fogarasra helyezték át, l. 428.

361. Juhász Gyula – Babitsnak

[Szeged, 1907. okt. 13.] Helyben

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/659/6. – BMKL 7242. és BMKL 1320.

Megjelenés

BJKL 1959:158., 106. sz. levél, Paku 1962:110., Juhász 1981:156., 129. sz. levél.

Megjegyzések

Eltérés a szövegközlésekben:

catastropas helyett catastrophas

A lap felső, üres részén keresztben Babits kézírásával a következő szöveg olvasható:

Vers les fenêtrés
nagea mon âme
oh les bien-êtres
dehors;
les herbes donnent
puissant dictame
dans les bois sonnent
les cors.

A BMKL 1320 a francia nyelvű vershez tartozik.

A NváradiN már említett 1908. máj. 3-i Juhász Gyula pap lesz c. cikke Juhász életének erről a szakaszáról így írt: „Októberben már Léván tanít a piaristáknál. Itt borzasztóan egyedül érezte magát. Meg is írta haza édesanyjának, hogy ne várja többé az ő fiát, mert elemésztí magát. Zsebébe tette a revolverét és nekivágott Pestnek. Megtöltött revolverrel sétált a Dunaparton, két út volt előtte, golyó vagy a vízhullám. Ha egyik barátja rá nem akad, valamelyikhez biztosan hozzá folyamodik.” Korábban, a SzÉV okt. 4-én Álhír Juhász Gyuláról címmel adott közre egy közleményt: „Kedden Léváról, ahol a kegyesrendi főgimnázium irodalomtörténet tanára, elutazott, még pedig idegbajának gyógyítása végett. Miután azonban írást nem hagyott hátra, a jó lévaiak azt gondolták, hogy öngyilkos lett, [...]”, de Juhász Gyula Budapestre utazott gyógykezelésre. Kosztolányi is írt erről az eseményről Gedő Simonnak, l. KDL 1996:137., 132. sz. levél. Juhász ezután Szegedre tért vissza, ahol 1907. okt. 6. és 1908. febr. 12. között a SzÉV-ben rendszeresen jelentek meg színházi kritikái is.

Magyarázatok

post tot discrimina et catastropas rerum – Annyi veszedelem és viszontagság után – kissé átalakított idézet Vergilius Aeneiséből (I/204.), az eredetiben: „Per varios casus, per tot discrimina rerum”. Vergilius, Publius V. Maro (Kr.e. 70-19); említve Babits 1979-ben 19 helyen.

maupassanti la horlaik – Maupassant, Guy de (1850–1893); említve Babits 1979-ben 6 helyen. La Horla c. novellájában az örületől való rettegést ábrázolja.

Vers les fenêtrés – Fordítása: Az ablakok felé / úszott a lelkem / óh a kinti boldogságok! / a füvek hatalmas / balzsamot adnak / erdőszerte / harsognak a kürtök. A vers olvasható az 1907. ápr. 1-jével, húsvét hétfővel kezdődő naptárlap részletén, ápr. 2-nál gondosan bejegyezve, előtte gyorsírással feljegyzés. L. OSZK Fond III/1969/53. – BMKL 1321.

362. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak

[Szekszárd, 1907. nov.1.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/179/17. –BMKL 4412.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Datálás a fpb. alapján. Épb. Szeged, 907 nov 2. A címzés Babits István kézírásával. A levelezőlapot a katalógus rongáltnak minősíti, ez a kézíraton nem látszik.

Magyarázatok

miért nem írsz – Az 1907/1908-as tanév kezdete óta Babits nem írt Szekszárdra.

André – André István (1855–1938) férfiszabó, a szekszárdi ipartesület örökös elnöke.

Pirnitzer – l. 356.

Angyal is írt – l. 356.

363. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának

[Szeged, 1907. nov. 2. és 17. között] Szekszárdra

Forrás

Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak, Szekszárd, 1907. nov., l. 362. és a Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak, Szekszárd, 1907. nov. 18. L. 365.

364. Resch Aurél – Babitsnak

[München, 1907. nov. 15.] Szegedre

Kézirat

Eredeti zárt levelezőlap. – OSZK Fond III/1064/1. – BMKL 9327.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

A levélről a bélyeget eltávolították, l. 315., az ép. hiányos: esetleg nov 20.

A levél nyelvileg hibás és pontatlan szövegének fordítása:

Péntek este

Drága Misim

miért hallgat? Hosszú ideje várok öntől egy levelet. De hasztalan. Tehát én megyek önhöz, mint – ahogy mondják – a hegy Mohamedhez. És valóban. Még nagyobb lett a szememben, mint egykor. Olvastam kiváló kritikáját Juhász úr verseiről. Azt kívánom, hogy folytassa így a kritikaírást. Ez egy elegáns és rendkívül szép irány. Igazán örültem, amikor olvastam, nem kevésbé, amikor Hadik úr cikkét. Az önök iskolája szorgalmasabb, mint a mienk. Ön irodalmi életet él Szegeden. Borosnyai úr azt írja, hogy ön titokban ódákat ír új szállásáról. Rendkívül hálás lennék, ha megküldené...De más témáról akarok írni. Olvasom mostanában a külföldi folyóiratokat. Mindazt, ami itt Münchenben kapható. Ugyanígy az amerikaiakat is. (Természetesen, ahogy tudom.) Megírom ezeket a címeket, amelyek önt erősen érdeklik:

Petronius, Trimalch. Fordítja és kiadja Michael I. Ryan. London és New York: Scott Kiadó. 1905 3sbd.

” ” W. D. Lowe Cambridge: Daigthon Bell & Co 1905 73

” ” Ludwig Friedländer, Leipzig: Hizzel 1906. 7M

Emlékszem, hogy ezen dolgozik. És ha szüksége van bármire, írjon. Szívesen állok a rendelkezésére. – Még mindig olyan sokat dolgozik? Írjon már egyszer hosszabban is a szegedi ügyekről. Ön ezt olyan szeretetreméltóan tudja csinálni. Őszintén üdvözlöm, ölelem. Aurél Resch M. Koch u. 9.1.

Resch Aurél (1880–1974), latin–görög szakos tanár, 1903–1906 között Fogarason tanított, az 1906/07-es tanévtől a szegedi főgimnázium tanára. 1907. jún. 21-én adott hírt arról a SzÉV, hogy Rescht 6 hónapra szabadságot adott a minisztérium, és 1000 koronával külföldi tanulmányútra Németországba és Párizsba küldte. 1907 és 1912 között néhány levelet írt Babitsnak. L. még Apró 1983a:75–77.

Magyarázatok

kritikáját – Babits recenziója Juhász Gyula versei címmel jelent meg a SzÉV-ben 1907. okt. 20-án.

Hadik – Hadik Béla a SzegFőreálisk tanára 1908-ban.

Borosnyai – l. 314.

Petronius – l. 297., 344.

Ryan – M. J. Ryan angol fordítása Londonban, W. D. Lowe fordítása Cambridge-ben jelent meg 1905-ben.

Ludwig – Ludwig Friedlaender, *Petronii Cena Trimalchionis*, mit deutscher Übersetzung und erklärenden Anmerkungen, Leipzig, Hizzel, 1906.

365. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak

[Szekszárd, 1907. nov. 18.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/179/18. – BMKL 4413.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Datálás a fpb. alapján.

A címzés Babits Angyal kézírásával.

Magyarázatok

ma itt vásár – Szekszárdon évi 5 nagy vásárt tartottak 5 vallási ünnepet követő hétfőn és kedden. Nov. 4-én volt a tolnai vásár, de nov. 18-a is egy vásáros hétfő volt.

Smidt Néninek – Nem lehet tudni, miről van szó, l. 294.

Agostonnal – Ágoston István (?-?) szekszárdi törvényszéki bíró.

Smidt Néni komissioját – Nem lehet tudni, mi volt a kérés.

tea estélyre szeretne menni – A nőegyleti teaestélyek nov. 6., 20. és 27-én voltak. Babitsék csak a harmadikon vettek részt, l. 373.

366. Babits – Josef Křcsadlonak

[Szeged, 1907. nov. 20. előtt] Aninára

Forrás

Josef Křcsadlo – Babitsnak, Anina, 1907. nov. 20. L. 367.

367. Josef Křcsadlo – Babitsnak

[Anina, 1907. nov. 20.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/2443. – A BMKL-ban sem ismeretlenként, sem a nevének szerepel.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Anina kis bányatelep Krassó-Szörény és Hunyad megye határán. Josef Křcsadlo Babits hetedik osztályos tanulójának az édesapja, bányagondnok volt Aninán. (Az adat Buda Ernő bányamérnöktől származik.) L. még: 379.

A levél fordítása:

Mélyen tisztelt Professzor Úr!

Megkaptam nagyra becsült levelét, nagyon sajnálom, hogy a kis gyümölcsküldeményemmel kellemetlenséget okoztam.

Van egy nagy gyümölcsöskertünk, és a szüret alkalmából ezen apró figyelemességgel szeretnénk volna köszönetünket kifejezni.

Távol állott tőlünk, hogy a fentiekén kívül bármilyen más céllal tegyük ezt.

Hosszabb időre elutaztam, így történhetett, hogy csak most tudok Öntől, – igen tisztelt Professzor Úr – bocsánatot kérni.

Mély tisztelettel maradok

híve

Josef Křcsadlo

Magyarázatok

levelét – l. a hiányzó 366.

368. Babits – Kelemen Imrének

[Szeged, 1907. nov. 23. előtt] Budapestre

Forrás

Kelemen Imre és Kelemen Gizella – Babitsnak, Budapest, 1907. nov. 23. L. 369.

369. Kelemen Imre és Kelemen Gizella – Babitsnak

[Budapest, 1907. nov. 23.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/1485/12. – BMKL 7481.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

A megszólítás mellett Babits írásával: Kelemen Imre.

Magyarázatok

névjegyem – Valószínűleg utalás Babits mentegetőző soraira, l. a hiányzó **368.**

24 ik – Babits nov. 26-án született.

hazulról – Szekszárdról.

ismeretlen tagját – A kisgyermek másfél évesen meghalt, l. BCSL 1996:316–317.

pá Misi! – Kelemen Gizella írásával.

370. Babits – Resch Aurélnak

[Szeged, 1907. nov. 16. és 26. között] Münchenbe

Forrás

Resch Aurél – Babitsnak, München, 1907. nov. 15., l. **364.** és Resch Aurél – Babitsnak, München, 1907. nov. 27., l. **372.**

371. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak

[Szekszárd, 1907. nov. 26.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/179/19. – BMKL 4414.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Datálás a fpb. alapján. Épb. Szeged, 907 nov 27.

Magyarázatok

téli kabát – l. 365., 373.

372. Resch Aurél – Babitsnak

[München, 1907. nov. 27.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/1064/2. – BMKL 9328.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

A francia nyelvű szöveg fordítása:

Alázatos szolgám!

Vegyes levele kellemesen meglepett. Sokat írtak nekem az isteni költészetéről, amelyet mostanában alkot. Most már „mindent tudok”. Remélem, az ön Toryja nem haragszik meg. Mert mindez nem vicc. Komolyan beszélek.

Ön ugyanolyan tisztán költi a francia verseket, mint a magyarokat. Úgy vélem, ez utóbbiak kevésbé érthetőek. Én mindkét fajtáját megértem. Ismerem Önt. De mégis jobban szeretem a franciákat, vagy az olyan fajtájút. Ön meglátja az emberek hibáit és a fordulatai nagyszerűek. Próbálkozzon többet ezzel a stílussal, meglátja, nagy sikere lesz. Nagyon jó tudni, hogy városunkban olyan nevezetes emberek laknak, mint Faguet, Anatole France, Häckel. Személyes dolgokkal nem akarok foglalkozni, bár néhány jó pletykát tudok ezen derék emberekről.

Ami engem illet, Ön azt hiszi, hogy melankolikus kedvemben vagyok. Nem is tudom. De végül is, van benne valami. Ilyen a természetem. Amikor La Fontaine-meséket olvastam, kerestem egy állatot, amelyben megtalálhatnám szokásaimat, a karakteremet. A bagolyban ismertem fel magamat. Erről az állatról H. Taine azt írja: zsémbes és nyughatatlan alak. Kevéssé tiszteli (a többieket) a hatalmasokat. Savanyú ábrázattal, harapós kifejezésekkel, egy elnyomott plebejus közönséges hangján beszél. Kevély, stb. Ez az – általános – portrém. Néha olyan kedves vagyok, mint egy ud-

varonc, de csak nagyon ritkán. Egyébként, már néhány hónapja az embereket a La Fontaine-i állatok szerint ítélem meg. És ez nagyon szórakoztat. Tehát önök, jó barátaim, válasszanak maguknak állatot, hogy mindannyiuknak felolvassam a rá vonatkozó mesét.

Magyarázatok

Votre lettre – l. a hiányzó 370.

votre Tory – Az utalás szerint Resch Babitsot konzervatív embernek ismeri.

Faguet – Faguet, Émile (1847–1916) francia kritikus.

France – France, Anatole (1844–1924); említve Babits 1979-ben 13 helyen.

Häckel – Häckel, Ernst Heinrich (1834–1919); német természettudós.

La Fontaine – La Fontaine, Jean de (1621–1695); említve Babits 1979-ben 6 helyen.

Taine – Taine, Hippolyte (1828–1893); említve Babits 1979-ben 11 helyen.

Frh – (ném.) Freiherr: báró.

373. Babits Angyal és Babits István – Babitsnak

[Szekszárd, 1907. nov. 27. után] Szegedre

Kézirat

Eredeti levélpapír és iskolai füzetlap boríték nélkül. – OSZK Fond III/35/183, 188. – BMKL 4083.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Datálás a tartalom alapján. A 3. nőegyleti estély nov. 27-én volt.

Magyarázatok

Anyi írja – l. 371.

Komáromy – dr. Komáromy Gyula városi orvos, 1909-ben az egészségügyi tanács tagja.

Anyi is jobban van – l. 356.

gymnáziumi előadáson – Árpádházi Szent Imre herceg névnapja nov. 5-én van. 10-én vasárnap este a Szekszárd Szálló nagytermében volt az előadás. Lányi Ernő: Szt. Imre sírja c. melodramáját és Kayos László: Nagyasszonyunk c. egyfelvonásos darabját adtak elő.

nőegylet – Az Egyesült Szekszárd-Tolna Megyei Nőegylet 1874-ben jött létre a Szekszárdi nőegylet és a Szekszárdi polgári nőegylet egyesülésével.

Kamarás Jolán – l. **298**.

Klieber Giza – Klieber Gizella a szekszárdi polgári fiú- és leányiskolában egyaránt tanított éneket és egyéb gyakorlati tantárgyakat.

Tolnay tanár – Tolnai Artur gimnáziumi tanár.

Örffy Gyula – dr. Örffy Gyula az első világháború után Szekszárdon városi képviselő, bankember és a sportlövész szakosztály vezetője 1933-tól.

Krammerné – Krammer János iskolaigazgató felesége.

Tihanyiné – Tihanyi Domokos tanfelügyelő felesége.

az itteni vívómestertől – Valószínűleg Haypál Benő testnevelő tanár és vívómester.

Józsa – Kamarás Jolán beceneve, l. **298**. Almási Tihamér: A miniszterelnök bálja c. darabjában Kamarás Jolán és Tolnai Artur is szerepelt.

Kenézy – Kenézy Endre, közéleti személyiség és evezős sportember.

Jazsek – Jasek Sándor oldalági rokon, III. osztályú aljegyző, szerepléséről nincs adat.

Kaposy – l. **337.**, **493**.

nincsen téli kabátod – l. a **362.**-től több alkalommal.

Andréhoz – l. **362**.

Erzsébet napján – Babits nov. 19-én Erzsébet királyné gyászünnepélyén mondott beszédet az iskolában. A megemlékezés szövege nem maradt ránk, l. Apró 1983a:103. Szekszárdon erről valószínűleg Babits szállásadó-nőjének leveléből értesülhettek.

Wigand Hedvig – Wigand Jánosnak (?–1919) a szekszárdi gimnázium igazgatójának a lánya.

374. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak

[Szekszárd, 1907. nov. 27. után] Szegedre

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/179/205. – BMKL 4415.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Datálás a tartalom és a (373.) alapján.

Magyarázatok

ezt a kabátot – l. 362., 365., 371., 373.

André – l. 362.

Smidt Néninek – l. 294.

jöhetsz e karácsonykor – A karácsonyi szünet dec. 21-én kezdődött, s Babits hazautazott Szekszárdra, ahol betegsége miatt 1908. jan. közepéig maradt.

teaestélyen – l. 365.

Pirnitzernél – l. 357.

a lányok – Babits Angyal és a barátnői.

375. Kosztolányi Dezső – Babitsnak

[Budapest, 1907. dec. 3.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – MTA Ms. 4621/81. – BMKL 8100.

Megjelenés

BJKL 1959:161., 109. sz. levél, KDL 1996:136., 130. sz. levél.

Megjegyzés

Datálás a fpb. alapján.

Magyarázatok

Révész Béla – Révész Béla (1876–1944) újságíró, író, ebben az időben a Nsz főmunkatársa. A Népszava budapesti megjelenésű szociáldemokrata lap, 1877-ben alapította Külföldi Viktor. 1880-ban egyesült az ugyancsak budapesti Munkás Heti Krónikával. 1905-től Garami Ernő szerkesztésében naponta megjelent.

a Feketét – Babits: Feketeország c. verséről van szó. A Nsz nem közölte. A Holnapban, majd a FogVid 1909. jan. 3. számában jelent meg, l. még: 584. A vers címét szerzője az első közlés helyén egybeírta, ám a Levelek Irisz koszorújából c. kötetben már két szóban szerepel. Mivel a két megoldás között jelentős értelemkülönbség van, azaz: Feketeország ≠ Fekete ország, e kötetben mindenhol az első írásmód szerepel.

a Naplótól – A BN-tól való távozásának oka az volt, hogy 1907. okt. 31-e után Kabos Ede (1864–1923) helyett Pályi Ede (1865–1939) vette át a szerkesztést. Ekkor többen, köztük Kosztolányi is, távoztak a szerkesztésből.

különböző lapoknak firkálok – l. 377.

üdvözöld Künt – l. 306.

Anthologiet – Bethge, Hans, Die Lyrik des Auslandes in neuerer Zeit, Leipzig, Hesse, 1907. Az antológiájában megjelent Kosztolányi Lámpafény c. verse is Horváth Henrik fordításában. Horváth Henrik (1877–1947) magyar–német szakos tanár, költő, műfordító. Jelentős munkája: Neue Ungarische Lyrik, München, Müller, 1918. L. még: 214.

376. Babits – Kosztolányi Dezsőnek

[Szeged, 1907. dec. 3. után] Szabadkára

Forrás

Kosztolányi Dezső – Babitsnak, Budapest, 1907. dec. 3., l. 375. és Kosztolányi Dezső – Babitsnak, Budapest, 1907. dec. 21. előtt, l. 377.

377. Kosztolányi Dezső – Babitsnak

[Budapest, 1907. dec. 21. előtt] Szegedre

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/780/9. – BMKL 8101.

Megjelenés

Babits–Kosztolányi 1936: 416., BJKL 1959:161–162., 110. sz. levél, KDL 1996:136–137., 131. sz. levél.

Megjegyzések

Babits Mihály szövegekölése kihagyásokat tartalmaz az első és a harmadik bekezdésben, s mellöz mindent a negyedik bekezdéstől kezdve. Eltérések a későbbi szövegekölésekben:

kezeimhez	helyett	kezemhez
rithmique	helyett	rythmique
extrément	helyett	extremement
fizignómiádat	helyett	fizionómiádat
Betge	helyett	Bethge

Datálás a tartalom alapján. Az első oldalon Babits írásával a következők olvashatók: 1. Táj. kelj. 2. Ez örökséged 3.[...] Gályád 4. Új szellem 5. Magyar átok

Magyarázatok

állandóan Budapesten élek – Kosztolányi utolsó Babitsnak szóló értesítését Szabadkán adta fel, l. 360.

szabadkai címzésű leveled – l. a hiányzó 376.

versedet – l. 375.

Révész Bélának – l. 375.

Deér Dénest – Ezen a néven nem jelent meg Babits-mű.

várom írásaid – l. 384., 385., 393., 395., 399., 400.

Hans Betge Anthológiáját – l. 375.

több fiatal magyar között – Ady és Juhász Gyula szerepelt benne. L. még: 214.

ismert volna a fordító! – l. 375, Babits 1979-ben Carducci, Giosuè (1835–1907) 2 helyen, Verhaeren, Émile (1855–1916) nem szerepel, Strindberg, August (1849–1912) 4 helyen, Carlyle, Thomas (1795–1881) 15 helyen.

Kínt – l. 306.

a könyvet – l. 375.

378. Juhász Gyula – Babitsnak

[Szeged, 1907. dec. 20. és 21.] Helyben

Kézirat

Eredeti névjegykártya. – OSZK Fond III/659/7. – BMKL 7243.

Megjelenés

BJKL 1959:163., 111. sz. levél, Juhász 1981:165–166., 139. sz. levél.

Megjegyzések

Eltérés mindkét szövegközlésben:

solennis

helyett

solemnis

A datálás alapja a következő: bár Juhász valóban nagy valószínűséggel a dec. 21-hez közeli időpontban juttatta el Babitshoz Kosztolányi Dezsőnek szánt küldeményét, azt mégis az utolsó tanítási napot megelőzően kellett elküldenie, mivel a 377. szerint Babitsnak aznap még Budapestre kellett felutaznia, hogy ott az őt váró Kosztolányival találkozhasson.

Magyarázatok

küldöm a legjobbamat – A Gályarabok c. vers valóban megjelent a Nsz karácsonyi mellékletében, l. 377.

Didiernek – Kosztolányi Dezső beceneve.

Aliscumba – Szekszárdra.

az Utópiát – Ismeretlen vers.

Lehotainak – Kosztolányi egyik álneve.

A földgolyót – A földgolyó dala c. versről van szó, ez nem jelent meg akkor, csak jan. 5-én a SzÉV-ben, l. Juhász 1981:408–409., a 139. sz. levél jegyzetét.

solemnis – solemnis (lat.): ünnepélyes.

kritikusa – Juhász Gyula versei címmel Lehotai álnéven jelent meg Kosztolányi recenziója a MSzó 1907. nov. 9-i számában, l. Juhász 1981:404., 124. sz. levél.

Deér Dénes – l. 364., 377.

379. Křcsadlo Ferenc és Schmidt Imréné – Babitsnak

[Anina, 1907. dec. 28.] Szegedre
[Szeged, 1907. dec. 29.] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – WMMM Kgy. 78.1.138. – BMKL 7097.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Datálás a fpb. alapján. Křcsadlo Ferenc Babits osztályába járt. Szegedre címezte lapját. Schmidtné a lap másik oldalára írta a saját közlendőjét, és úgy küldte Szekszárdra. Az épbn csak a dátum olvasható: 907 dec 29.

A képeslap felirata: Üdvözet Anináról. Vasuti alagút.

Magyarázatok

mikor jön – A járvány miatt a tanítás 1908. jan. 11-én kezdődött. Babits jan. 17-ig nem kezdte meg a munkát Szegeden, valószínűleg rossz egészsége miatt, l. 389., 390., 391., 392.

vőfelyről – 1908. jan. 10-én a SzegN-ban megjelent a következő hír: Holn Donner Béla magyar királyi honvéd alhadbiztos jan. 11-én tartja esküvőjét Schmidt Margit kisasszonnyal Szegeden.

380. Gräf Gusztáv – Babitsnak

[Segesvár, 1907. dec. 29.] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – WMMM Kgy. 78.1.139. – BMKL 6420.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

A képeslap felirata: Fehéregyház. Petőfi sírja.

Az épb.-ből a bélyeg eltávolítása miatt csak a címzés helye olvasható. A levélíróról l. 352.

381. Déván István – Babitsnak

[Nagykikinda, 1908. jan. 1.] Szegedre

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – WMMM Kgy. 78.1.140. – BMKL 5479.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Épb. Szeged, 908 jan 1.

A képeslap felirata: Szeged Közuti híd.

Mivel a feladó – Déván István hetedik osztályos tanuló, akinek Babits az osztályfőnöke volt – nem ismerte sem Babits szekszárdi, sem szegedi címét, a főreáliskolába írt.

382. Kelemen Ilona – Babitsnak

[Szekszárd, 1908. jan. 4.] Szegedre

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – WMMM Kgy. 78.1.136. – BMKL 7428.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

A BMKL-ben tévesen „A bélyeg letépve” megjelöléssel szerepel. A képeslapon nincs postabélyegző, talán abban a csomagban volt, amelyben bor ment Szegedre, l. **386.**, **391.**, **392.**

A képeslap felirata: Üdvözet Szekszárdról. Kaszinó bazár.

A levél szövege több helyen hibás, fordítása:

Ma bérmentesítve küldök bort, a mama azt mondja: illik küldeni H. igazgató úrnak is két palackkal: talán érdeklődik az utolsó szekszárdi szüret felől – ha valaki vásárlást ajánl, mondd, hogy még kaphat, (hektolitere 26 forint) de nem kevesebbet mint 5 hektós hordót. Isten veletek! Igyatok jókedvvel és jó egészséggel! Üdvözlünk a nagymamával együtt, nagynénéd

Magyarázatok

Mrs. le directeur H – Homor igazgató, l. **300.**

383. Kosztolányi Dezső – Babitsnak

[Szabadka, 1908. jan. 8. előtt] Szegedre

Forrás

Kosztolányi Dezső – Babitsnak, Szabadka, 1908. jan. 8., l. **384.** és Kosztolányi Dezső – Babitsnak, Szabadka, 1908. jan. 11., l. **385.**

Megjegyzés

Kosztolányi Dezső nem azért nem kapott választ, mert Babits nem akart neki küldeni semmit, hanem azért, mert Szegedre címezte azokat.

384. Kosztolányi Dezső – Babitsnak

[Szabadka, 1908. jan. 8.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/780/10. – BMKL 8102.

Megjelenés

BJKL 1959:163., 112. sz. levél, KDL 1996:140., 136. sz. levél.

Megjegyzés

A dátum pontosítása a fpb. alapján történt.

Magyarázatok

itt vagyok Szabadkán – A dec. 21-i budapesti találkozás után mindketten szülővárosukba utaztak.

a kéziratcsomót – l. 377.

385. Kosztolányi Dezső – Babitsnak

[Szaubadka, 1908. jan. 11.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – MTA Ms. 4621/83. – BMKL 8103.

Megjelenés

BJKL 1959:164., 113. sz. levél, KDL 1996:141., 138. sz. levél.

Megjegyzések

Eltérés a szövegközlésekben:

Juhászt helyett

Juhással.

Datálás a fpb. alapján.

Magyarázatok

a harmadik levél – l. 383., 384.

Kunt – l. 306.

386. Horváth Lajos – Babitsnak

[Szeged, 1908. jan. 14.] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – WMMM Kgy. 78.1.141. – BMKL 6909.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Datálás a fpb. alapján. Épb. Szekszárd, 908 jan 15.

A BMKL tévesen Gräf Gusztáv aláírását adja meg Borosnyay Károlyé helyett.

A levélírók a szegedi Tisza szálló éttermében szűk baráti kört alkottak, l. Apró 1983a:75.

Horváth Lajos (1876–1926) matematika–fizika szakos tanár, 1907. szept.-től tanított a szegedi leánygimnáziumban.

Magyarázatok

köszönettel vettük – Az őszi szekszárdi termésből valószínűleg újévre küldött Babits a társaságnak, l. még: **382**.

Szlujka – Szluika Ervin (1881–1933) természetrajz–földrajz szakos tanár, 1907 ápr.-tól a szegedi főgimnázium rendes tanára, l. SzÉV 1907. ápr. 9.

Polczner – Polczner Zoltán (?–?) régi szegedi polgárcsalád sarja, segédkönyám.

Károly – Borosnyay, l. **314**.

„*Korcsmárosné*” – Az idézőjelbe tett szó valószínűleg arra utal, hogy Borosnyay kínálta meg a Babits küldte borral a többieket.

387. Babits – Juhász Gyulának

[Szekszárd, 1908. jan. 15. előtt] Szegedre

Forrás

Juhász Gyula – Babitsnak, Szeged, 1908. jan. 15. L. **389**.

388. Babits – Kún Józsefnek

[Szekszárd, 1908. jan. 15. előtt] Szegedre

Forrás

Kún József – Babitsnak, Szeged, 1908. jan. 15. L. **390**.

389. Juhász Gyula – Babitsnak

[Szeged, 1908. jan. 15.] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/659/8. – BMKL 7244.

Megjelenés

BJKL 1959:164–165., 114. sz. levél, Juhász 1981:167–168., 144. sz. levél.

Megjegyzés

Datálás a fpb. alapján. Épb. Szekszárd, 908 jan 16.

Magyarázatok

görög epifánia előtt – A görögkeleti vízkereszt a XX. században jan. 19-ére esett.

leveledre – l. a hiányzó 387.

darabodat – Simóné háza, l. BJKL 1959:271., az 57. sz. levél jegyzete.

Kiss Józsefről – Kún József és Kiss József (1843–1921) rokonságban álltak egymással. Szegedi látogatása alkalmából Kiss Kún Józsefnél szállt meg. Kúnról l. 306.

vezércikkét – A cikk címe: Kiss József, a SzÉV-ben jelent meg 1907. dec. 15-én.

Szegedre jön – 1908. febr. 11-én volt Kiss József Szegeden a Dugonics Társaság vendégeként, amikor Babitsot is bemutatták neki.

lesz szerencsénk... – 1908. jan. 30-án Herczeg Ferenc (1863–1954) volt Szegeden a Déryné ifiasszony c. színművének bemutatóján, l. Juhász 1981:410., a 144. sz. levél jegyzete.

Ördögöt – Molnár Ferenc (1878–1952) Az ördög c. színműve; 1907. ápr. 10-én mutatta be a Vígszínház. Ápr. 11-én Keszler József ismertette az előadást az Újs-ban. Juhász Gyula csak Szegeden 1908. jan. 14-én látta a darabot, másnap lelkes kritikája jelent meg az előadásról a SzÉV-ben.

Kosztolányiról semmi hír – Kosztolányi 1907. okt. 21-én írt utoljára Juhásznak, l. KDL 1996:134–135. 128. sz. levél.

egy versem jött – A VÚ A csataló c. versét közölte 1908. jan. 12-én.

üdvözlő levelet vettem – Ignotus (1869–1949) levelét: l. Juhász 1981:167., 143. sz. levél.

színi költeményemen – Paolo és Francesca c. verses drámája, l. Juhász 1981:410., a 144. sz. levél jegyzete.

a Nap Lovagja – utalás Bródy Sándor (1863–1924) regényére.

A halált automobilon – Babitsnak A halál automobilon c. verséről van szó, l. 340.

390. Kún József – Babitsnak

[Szeged, 1908. jan. 15.] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – OSZK Fond III/809/1. – BMKL 8267.

Megjelenés

Apró 1983a:181.

Megjegyzések

A képeslapon csak épb. található: Szekszárd, 908 jan. 17.

A képes felén a körmöcbányai csipkeverő iskola egyik, magyar csipke elnevezésű munkája látható.

Magyarázatok

soraidat – Ez az első tegeződő levél közöttük.

verseidet – Pontosán nem lehet tudni, mit küldött Babits Kúnnak, csak valószínűsíthető, hogy azokat vagy azok egyes darabjait, amelyeket Kosztolányi a 399. sz. levélben említ.

Wilde verset – Babits és Kún egyaránt foglalkozott Oscar Wilde fordításával, tervezték egy közös kiadás megjelentetését, amire azonban nem került sor, l: Apró 1983a:71–72.

a jövő számot – 1908. ápr. 5-én A Hétben megjelent Wilde: Impression du Matin c. versének Babits általi fordítása.

otthon volnál – Babits jan. 15-e előtti levelében fáradságáról panaszkodott Juhász Gyulának, beteg is volt, l. 389., 398.

391. Polczner Zoltán – Babitsnak

[Szeged, 1908. jan. 15.] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – WMMM Kgy. 78.1.142. – BMKL 9152.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Datálás a fpb. alapján.

A képeslap felirata: Szeged, Bastya utca Kass Vigadó.

Magyarázatok

vőlegény! – l. 386.

megittuk – l. 386.

Mi bajod van – l. 389.

392. Borosnyay Károly – Babitsnak

[Szeged, 1908. jan. 16.] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – WMMM Kgy. 78.1.143. – BMKL 5290.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Datálás a fpb. szerint. Épb. Szekszárd, 908 jan 17.

A képeslap felirata: Szeged Zsinagóga.

Magyarázatok

H. Lajos – l. 386.

a borodat – l. 386., 391.

deszki – Deszk szerb–magyar falu volt a századfordulón Torontál megyében, Szegedhez közel. Birtokosa az 1897-es gazdacímtár szerint a báró Gerliczy család volt. Jeney nevű földbirtokosnak nyoma nincs.

Itt – Ez a mondat a képes oldalon szerepel.

393. Kosztolányi Dezső és Csáth Géza – Babitsnak

[Budapest, 1908. jan. 17.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – MTA Ms. 4621/85. – BMKL 8104.

Megjelenés

BJKL 1959:165., 115. sz. levél, KDL 1996:144., 142. sz. levél.

Megjegyzések

Eltérés mindkét közlésben:

várakoztatásra helyett várakoztatásomra

Datálás a fpb. alapján. Épb. Szeged, 908 jan 17.

Magyarázatok

Budapesten vagyok – l. 385.

kéziratokat – l. 383., 384., 385.

394. Babits – Kosztolányi Dezsőnek

[Szeged, 1908. jan. 23. előtt] Budapestre

Forrás

Kosztolányi Dezső – Babitsnak, Budapest, 1908. jan. 23. L. 395.

Megjegyzés

Babitsot Szegeden várták Kosztolányi korábbi, reklamáló levelei.

395. Kosztolányi Dezső – Babitsnak

[Budapest, 1908. jan. 23.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/780/11. – BMKL 8105.

Megjelenés

BJKL 1959:165–166., 116. sz. levél, KDL 1996:144., 143. sz. levél.

Megjegyzések

Eltérés a szövegek közléseiben:

reám helyett rá.

A datálás kiegészítése a fpb. alapján történt. Épb. Szeged, 908 jan 24.

A szöveges oldalon Babits írásával egy betűrejtvény s Török Sophie későbbi megfejtése olvasható: E talány: Ebet üt a lány. A címloldalon Babits tollából hevenyészett ábra látható.

Magyarázatok

levelednek – l. a hiányzó 394.

irásaidat – l. 399., 400.

Kún – l. 306.; Kún a Milkó-házban lakott. Ma Deák Ferenc u. 22., l. Péter 2002.

anthológiát – l. 375.

396. Schmidt Margit – Babitsnak

[Bécs, 1908. jan.] Szekszárdra

Forrás

Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak, Szekszárd, 1908. febr. eleje. L. 398.

397. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának

[Szeged, 1908. jan. vége] Szekszárdra

398. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak

Szekszárd, 1908. febr. eleje] Szegedre

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/179/201. – BMKL 4402.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Datálás a tartalom alapján. A kaszinóestély febr. 1-jén volt.

A BMKL-ben Babits Mihályné Kelemen Auróra rendkívül nehezen megkülönböztethető és datálható levelei összekeveredtek. A 4402. tétel a 398. sz. levél, ám datálása és a levélkezdő sora téves: 1907. jan. 21. és febr. 13. között, Édes Misikém már megint mi dolog az... helyett helyesen 1908. febr. eleje, Édes Misim vettem kártyádat és úgy elszomorodtam... A BMKL előző levélkezdő sora és dátuma a 4417. sz. tételhez tartozik.

Magyarázatok

kártyádat – l. a hiányzó 397.

Feri bácsi – Dörnyei Ferencről lehet szó, ő a családban a tanár, aki egy másik tanártól híreket hallhat.

Varga tanár – Varga Ferenc, aki részt vett 1907-ben Szegeden a tanárkonferencián, l. SzegN 1907. febr. 24. Vagy Varga Ignácról van szó, aki a szekszárdi gimnáziumban latin–magyar szakos volt.

Homor – l. 300.

itt honn léted alatt – Babits az 1907–8-as téli szünetben kb. jan. 17-ig volt Szekszárdon.

megemlékeznek rólad – l. 380., 386., 390., 391., 392.

a borrol – l. 386., 391., 392.

vőlegény e – l. 391., 392.

betegek – l. 386.

Smidt Néni – l. 294.

Margitka – l. a hiányzó 396.

meg ne hülj olyan nagyon – Szekszárdon tartózkodásakor, a téli szünet végén volt beteg, l. 390.

399. Kosztolányi Dezső – Babitsnak

[Budapest, 1908. febr. 11.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – MTA Ms. 4621/87. – BMKL 8106.

Megjelenés

Kosztolányiné 1938:167., BJKL 1959:166., 117. sz. levél, KDL 1996:148., 149. sz. levél.

Megjegyzések

Eltérések Kosztolányiné 1938 közlésében

pályaudvarról	helyett	pályaudvarnál
sorokat. Mert	helyett	sorokat, mert
közt	helyett	között

Hiányzik a Kézirataidat kezdetű mondat.

Eltérés a BJKL 1959 és a KDL 1996 közlésében

pályaudvarról	helyett	pályaudvarnál
---------------	---------	---------------

Datálás a fpb. alapján. Épb. Szeged, 908 feb 12.

Magyarázatok:

életkatasztrófák – Kosztolányiné szerint itt Kosztolányi a Lányi Heddával kapcsolatos bonyodalmakra céloz, l. Kosztolányiné 1938:171.

Kézirataidat – Nincs nyoma annak, hogy írásbeli üzenet, levél is érkezett volna.

György Oszkárral – György Oszkár (1882–1945) magyar–francia szakos tanár, költő és műfordító, Babits első egyetemi levelezőtársa volt, később is tartották a kapcsolatot, l. BML 1890–1906:196. sz. levelét.

hosszú és részletes levelet – l. 400.

400. Kosztolányi Dezső – Babitsnak

[Budapest, 1908. febr.] Szegedre

Kézirat

Kiss Ferenc tulajdonában. – BMKL 8107.

Megjelenés

Kosztolányiné 1938:167–169., BJKL 1959:166–168., 118. sz. levél, KDL 1996:148–149., 150. sz. levél.

Megjegyzések:

Eltérések Kosztolányiné 1938 szöveghelyezésében

ebben az évben	helyett	az évben
Valahogy belevágódtam	helyett	valahogyan belévágódtam
egyik másik	helyett	egy másik
ittlevőek	helyett	ittlevők
Petita	helyett	Pepita
idén már	helyett	idén
jobb időkre	helyett	jó időkre
bármennyire		
szemérmeskedtél	helyett	szemérmeskedtél
s oly	helyett	és oly
a sajtó alá	helyett	sajtó alá
belekiált	helyett	belekiabál

Szöveghiyány: Amint levelezőlapomon jeleztem

Eltérés a BJKL 1959 szöveghelyezésében

az idén már	helyett	az idén
az egyfelvonásosat	helyett	egyfelvonásost

Eltérés a KDL 1996 szöveghelyezésében:

futkosó	helyett	futoso
ittlevőek	helyett	ittlevők
idén már	helyett	idén
egyfelvonásosat	helyett	egyfelvonásost

Magyarázatok

vidékről – Szabadkáról.

levelezőlapomon – l. 399.

papírcsomagról – l. 399.

drámáid – Nem lehet tudni, hogy a többes szám mire vonatkozik.

A villany és a csillag – Az Új rigmusok a télre c. vers (1908. jan.) (l. MTA Ms. 4699/15. – BMKL 1264.) befejezése azonos az Esti megérkezés és az (Ó nézd e tüzet, nézd e vést) kezdetű vers végével. A vers első megjele-
nése: Gál 1973.

a mozi hangulatot – A Mozgófénykép c. verset Babits Török Sophie fel-

jegyzései szerint 1906-ban vagy 1907-ben írta, megjelent a Ny 1909. jan. 1-jei számában, a 46–47. oldalon.

a „*Sirvers*”-et – A vers Török Sophie feljegyzései szerint szintén 1906-ban vagy 1907-ben keletkezett, l. uo. a 45–46. oldalon.

A „*Baba*” – Az 1905. okt.-ben keletkezett (Én az ki azelőtt...) kezdetű írásról van szó, amelynek hősnője a Baba nevet viseli, l. Babits 1997:484.

a *Petita repetita* – Musset *Petita repetita* c. versének fordítása, l. OSZK Fond 253/919. – BMKL 1638. Musset, Alfred de (1810–1857), említve Babits 1979-ben 9 helyen.

A *drámát* – A Simóné háza c. egyfelvonásosról van szó. A novelláról nincs pontosabb adat.

összes verseit rendezem a sajtó alá – Maupassant összes versei címmel a kötet 1909-ben jelent meg.

Wilde fordításaidat – Babits Wilde-fordításainak jegyzékét l. Gál 1942:132–133. Kivétel a kiadatlan A kém háza. Kézirata: OSZK Analekta. Babits kisebb műfordításai. L. még: BJKL 1959:296., a 118. sz. levél jegyzete.

401. Juhász Gyula – Babitsnak

[Nagyvárad, 1908. febr. végén] Szegedre

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/659/9. – BMKL 7245.

Megjelenés

BJKL 1959:168., 119. sz. levél, Paku 1962:137–138., Juhász 1981:171., 148. sz. levél.

Megjegyzések

Eltérés a szövegközlésekben:

amit én nem	helyett	amit nem
last but not	helyett	last but not least

A datálás pontosítása a fpb. alapján. Épb. Szeged, 908 feb 25.

A levelezőlap bélyeggel ellenkező oldalán a szöveget nem érintő csonkítás található.

Magyarázatok

nem egészen dicstelenül kezdék – „Mit én nem egészen dicstelenül kezdék,

/Folytasd te, barátom, teljes dicsőséggel,” Petőfi Sándor: Arany Jánoshoz. Juhász 1907. nov. 22-től Nagyváradra távoztaig rendszeresen írt színikritikákat, színházi feladatokkal (nyelv, rendezés) kapcsolatos tárcákat a SzÉV-be.

dicsőséggel – Babits 1908. febr. 14-e és febr. 27-e közt hat színikritikát írt a SzÉV-be: febr. 14., 15-én a Thália társaság két előadásáról, febr. 19-én A cifra nyomorúság címmel egy Csiky-darabról, febr. 21-én igen kemény bírálatot a Gül baba előadásáról; febr. 22-én a Sámson c. kritika elsősorban a férfi főszereplő játékát kifogásolja; febr. 27-én jelenik meg A dolovai nábob leánya ifjúsági előadásának ismertetése.

lelki szeszációnkat adott – Juhász Gyulát az 1907–8-as tanév második félévétől Nagyváradra, a premontrei gimnázium világi tanárává nevezték ki.

Antal Sándor – Antal Sándor (1881–1944) nagyváradai, majd pozsonyi újságíró, A Holnap c. antológia előszavának írója.

Manojlovits – Todor Manojlović (1883–1968) szerb költő, fordító, dráma- és esszéíró, a szerb expresszionista költészet egyik legjelentősebb alakja.

Hartmann János – Hartmann János (1875–1943) tanár, irodalomtörténész később a Napkelet c. folyóirat egyik szerkesztője; Petőfi-tanulmányok c. könyve 1910-ben jelent meg.

Kardeván – Kardeván Károly (1878–1962) tanár és irodalomtörténész, jelentősebb művei Madáchról és Eötvös Józsefről szólnak.

Udvardy Ignác Ödön – Udvardy Ignác Ödön (1877–1961) rajztanár, festő, nevezetes könyve A természetes díszítő eljárás 1910-ben jelent meg.

Károly Irén – Károly Irén József (1854–1929) premontrei szerzetes, tanár. A rádiótechnika egyik magyar úttörője, fizikai tanulmányai mellett erkölcsi értekezéseket is írt.

Kozáry Gyula – Kozáry Gyula (1864–1925) tanár, teológiai és filozófiai író.

Kollányi – Kollányi Boldizsár (1875–1921) mérnök és újságíró, verseskötete is jelent meg. A Holnap új verseinek előszavát írja majd., I. 552.

last but not – A last but not least Shakespeare-től származó szállóige rövidítése, jelentése: végül, de nem utolsósorban. Shakespeare, William (1564–1616) említve Babits 1979-ban 57 helyen.

Dutka – Dutka Ákos (1881–1972) költő, ekkor a Nvárad szerkesztőségi munkatársa.

Emőd Tamás – Emőd Tamás (1888–1938) költő, ekkor a Nvárad szerkesztőségi munkatársa.

Kötetem – Juhász Gyula első, Juhász Gyula versei c. kötetéről van szó, amely 1907. okt.-ben Szegeden jelent meg a Dugonics nyomda kiadásában.

a Szabadságnak – A Bihar vármegyei szabadelvű párt nagyváradi hivatalos napilapjába rendszeresen írt színírálatokat és cikkeket, l. Juhász 1981:412., a 148. sz. levél jegyzete.

402. Babits István és Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak

[Szekszárd, 1908. márc. 4.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/179/20. – BMKL 4416, 4289.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

A BMKL 4289 Babits István sorait jelzi.

Datálás a levél szövege alapján. Babits István dátumozása többszörösen zavaros. 1908. márc. 4. nem keddre, hanem szerdára esett.

Magyarázatok

Kamaráséknál – l. 298.

Angyal dominóban – l. 403.

„Egy római ifju kalandjait.” – Lehet, hogy a Petronius-fordításról hallott, de a Satyricont természetesen nem kapta meg.

a kritikusság – l. 401.

403. Babits Angyal – Babitsnak

[Szekszárd, 1908. márc. 4.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/35/8. – BMKL 4084.

Megjelenés

Kiadatlan.

Magyarázatok

Anyi kártyá|já:|ból – A 402. sz. közös levél nem levelezőlap volt. Más küldeményről azonban nincs tudomásunk, a levélíró éppen szabadkozott amiatt, hogy olyan sokáig nem írtak Szegedre. Az „Anyi is írta már” mon-

dat utal még arra, hogy esetleg hordóügyben Babits édesanyja febr. végén feladhatott egy levelezőlapot.

a Percel fíu – Perczel Dezső alispán József nevű fia.

Kamaráséknál – l. **298.**

Klieberék – l. **373.**

Tihanyiek – l. **373.**

Bartal – Bartal Kornél földrajz–természetrájs szakos gimn. tanár nevét említi az SzVTM 1989–1996 az adott időszak sportéletében a Törekvés Sport Egylet működésénél is.

Földes – Földes László német szakos gimn. tanár és iskolai könyvtáros.

Kovács – Kovács J. fogorvos „vásártér-utcai műtermében rendel”, hirdeti a Szekszűj a következő évben.

Mányoki – Mányoki Ödön ebben az évben aljegyző, M. Kornél végrehajtó Szekszárdon. L. még: **492.**

Merverth – A Merwerth régi család Szekszárdon: M. Ignác főjegyző részt vett a szabadságharcban, Jegyzőkönyv a Tolnavármegye monográfiájának megírásához beszerzett adatokról c. munkája 1884-ben jelent meg. Az 1873-as legnagyobb adófizetők listáján M. Ferenc kereskedő szerepel, aki 1908-ban királyi kerületi tanácsos, ülnök. Az 1905-ös listán M. Lajos kereskedő szerepel, míg M. Árpád ebben az esztendőben joggyakornok, M. Ágoston pedig irodatiszt volt.

Ocskayékhoz – Ocskay Kornél a februári kaszinóestélyen szerepelt műdalok éneklésével. A családról azonban Szekszárdon nincs több adat.

Smindt Margitka – Schmidt Margit, l. **294.**

hordót – l. **398.**

Swirián – l. **341.**

a verset – Nem lehet tudni, hogy melyik versről van szó.

a kritikusság – l. **401.**

404. Babits – Juhász Gyulának

[Szeged, 1908. márc. 15.] Nagyváradra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/86/3. – BMKL 3277.

Megjelenés

Paku 1941, BJKL 1959:169–170., 120. sz. levél, Juhász 1981:172–174., 151. sz. levél.

Megjegyzések

Eltérés a szövegközlésekben:

hírlapíróikkal	helyett	hírlapíróiddal
általán	helyett	általában
küldve	helyett	küldte
magadat	helyett	magad
bántak el	helyett	bántak
beküldeni is	helyett	beküldeni
leányokat	helyett	lányokat

Magyarázatok

levelezőlapodra – l. 401.

Veszprémi ur – Veszprémi Vilmos dr. (1855–1932), magyar–német szakos tanár, Babits kollégája, nyelvészeti, pedagógiai és irodalomtörténeti munkákat írt, ekkor hosszan betegeskedett.

Kritikusi működésem beszünt – l. 401. „[...] szigorú kritikái miatt a megbízást rövidesen más kapta. Hogy is kívánhatott valaki klasszikus előadást olyan vidéki társulattól, melynek jóformán naponta más és más darabra kellett készülnie.” – írja Borosnyay. L. Borosnyay 1961.

Domokos László – Domokos Lászlóról l. 346. Babitsétól eltérő szemlélete megfigyelhető Az Idő munkatársaként írt Művészeti program A nemzeti szellem győzelme c. cikkében (1907. jan. 1–3.). Szegedet „az ország nemzeti fővárosá”-nak nevezi, majd a következőket írja: „A művészetnek tehát pszichológiai alapja van, célja pedig gazdasági és szociális. Ha a magyar művészet ezt a lényegét felismeri, fejlődése, sikere biztosítva van. Művészi ipart kell csinálni s nem nagystíllú misztikus művészetet. Derék iparosaink máris annyi becsületes törekvést fejtenek ki, hogy valóban több reménnyel tekintünk feléjük, mint az akadémikus képtárlatok és a rengeteg pénznek sírját jelentő, hivalkodó bronzszobrok felé.”

idioszinkráziát – Idioszinkrázia: (gör.) (indokolatlan) ellenszenv, irtózás. Ennek oka legalább részben a márc. 3-án megjelent Erkölc és iskola c. írásának fagyos szegedi fogadtatása. Előzményei: a SzÉV febr. 23-i számában A szegedi diákok veszedelemben címmel aláírás nélküli írás jelent meg a diákok züllöttségéről és annak következményeiről. Szele Róbert tanfelügyelő febr. 26-án megjelent közleménye teljesen téves információnak nevezte a diákság erkölcsi bajairól szóló beszámolót. A márciusi Babits-cikk elméleti szempontból közelít a kérdéshez, ma is érvényes nevelési elveket fejt ki, és a tömeges oktatás hiányosságait fogalmazza meg: a belső indít-

tatású, önkéntes fegyelmet kevesli, és az iskolai látszatfegyelemről szól.
Kosztolányi írt – l. 400.

Ma irtam neki – l. 405.

Kun fordítását – Kún említett Wilde-fordításának részlete A Hét 1907. júl. 7-i számában jelent meg.

Radóéval – Radó Antal (1862–1944) fordítása a VÜ 1908. márc. 1-jei számában jelent meg. A kötet: Wilde, Oscar, A readingi fegyház balladája, Bp., Lampel–Wodianer, 1908.

mellesleg – A Hétben 1908. márc. 15-én az Innen-onnan rovatban névtelenül megjelentetett, megcsonkított és átírt cikk csak néhány mondatban utal Kún munkájának kiválóságára. Szövegét l. az adattárban.

A Vasárnapi – Az 1908. márc. 8-i szám szerkesztői üzenetei között Schöpflin ezt írta Babits Turáni induló c. verséről: „Érdekes kvalitások vannak benne, szeretnénk azonban öntől egyebet is látni, bizonyosan akadnak egészségesebb dolgai is.” L. BJKL 1959:297., a 120. sz. levél jegyzete. Schöpflin Aladár (1872–1950) író, kritikus, irodalomtörténész 1898-tól a VÜ belső munkatársa. Nincs adat arról, hogy Babits mikor küldte el a verset neki. A Turáni induló A Holnapban jelent meg, majd nov. 8-án a FogVid-ben.

Kratochwill – Kratochwill Péter (1858–1914) a SzegFőreálisk kémia–fizika szakos tanára.

a Fête galante-ot küldöm – Ezek a versei nem jelentek meg egyik említett lapban sem. A Golgotai csárda A Holnap, a Recanati A Holnap új versei gyűjteményben, a Memento (A hajad olyan fekete... kezdetű vers) Dal címmel a BácsH 1906. márc. 4-i számában jelent meg először, 1908-ban saját verseként, de cím nélkül közölte a PolHsz (1908. 1.), majd Memento címmel a FogVid (okt. 18. 42. sz.), a Nvárad (nov. 8. 260. sz.). A Pávatollak c. kötetébe Heine-fordításként vette föl.

Fête galante – A vers végleges címe: Galáns ünnepség. L. A Hét (1908. dec. 13. 50. sz.).

Éjszakát – először a BácsH közölte (1906. márc. 29.), majd a NY-ban 1909-ben (jan. 1. 1. sz.) Ó, éjszaka címen jelent meg. A Feketeország először A Holnap c. versgyűjteményben jelent meg. A Páris a BÚEA 1909:241–243. oldalán, majd A Holnap új versei gyűjteményben. A Sápadt vérivó leányok teljes egészében a Levelek Iris koszorújából c. kötetében jelent meg. Első részlete – két szakasz – Szerelem címmel a Magyar Szemlében (1906. aug. 30. 35. sz.), a második négy szakasz – Vérivó leányok címmel – A Holnap c. antológiában szerepelt.

A Szagokról és illatokról – l. 344.

405. Babits – Kosztolányi Dezsőnek

[Szeged, 1908. márc. 15.] Budapestre

Forrás

Babits – Juhász Gyulának, Szeged, 1908. márc. 15. L. 404.

406. Babits Mihályné Kelemen Auróra és Babits Angyal – Babitsnak

[Szekszárd, 1908. márc. 15. után] Szegedre

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/179/8. – BMKL 4417, 4085.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

A BMKL 4085 Babits Angyal sorait jelzi. Datálás a szöveg alapján.

Magyarázatok

nem irsz nekem – Babits jan. végén írt utoljára Szekszárdra, l. a hiányzó 397.

Smidtné – l. 294.

nem jársz színházba – Babits utolsó színházi kritikája 1908. febr. 27-én jelent meg a SzÉV-ben, l. 401.

Tarnay Ilonkától – Tarnay Ilona, l. BCSL 1996:305–306.

407. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának

[Szeged, 1908. márc. 21. után] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/58/5. – BMKL 2782.

Megjelenés

Gál 1973:11/76–77.

Megjegyzések

A BMKL ápr. 19. előttre datálja. A keltezés módosítása a tartalom alapján.

Apró szerint márc. 26., l. Apró 1983a:123. Az első oldalon ismeretlen kéz datálása:1906–8.

Magyarázatok

a főigazgatói látogatás – Szele Róbert (1850–1928) tanár, a szegedi tanke-
rület vezetője, az 1907/8-as tanévben többször meglátogatta a
SzegFőreálisk-t, s tapasztalatait márc. 21-én ismertette a testülettel.

A hordót – l. 403.

a Tarnay-fiúnak – l. 406.

a színházi kritikusságot – l. 401.

pályamunkát – Pontosán nem lehet tudni, mit tervezett. Talán a nemzeti stí-
lusról szóló tervén dolgozik, l. 411.

itt maradnék – A tavaszi szünetben valóban nem utazott haza.

Kass vigadóban – Rendszeresen a Kass Vigadóban tartott a testület na-
gyobb összegű övetelt, 1907 elejéről is van adat. L. Csongrád megyei Hírlap
1983. nov. 26. 279. sz. 6.

konferenciáztunk – l. Apró 1983a:122.

408. Babits – Kelemen Imréné Weininger Gizellának

[Szeged, 1908. ápr. 18.] Budapestre

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – WMMM Kgy. 71.8.4. – BMKL 3341.

Megjelenés

Csiszár 1991.

Megjegyzések

A datálás pontosítása a fpb. alapján.

A képeslap felirata: Szeged Dugonics tér.

Magyarázatok

Ez – Innen a lap képes felén.

Traiber V. – l. 300.

409. Babits – Babits Mihályné Kelemen Auróranak

[Szeged, 1908. ápr. 18.] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – WMMM Kgy. 78. 1. 87. – BMKL 2781.

Megjelenés

Csiszár 1991.

Megjegyzések

A BMKL ápr. 17-re datálja. A keltezés javítása a fpb. alapján. Épb. Szekszárd, 908 ápr 19.

A képeslap felirata: Szeged Széchényi tér. Szöveg a képes oldalon.

410. Babits – Babits Istvánnak

[Szeged, 1908. ápr. 25. előtt] Szekszárdra

Forrás

Babits István – Babitsnak, Szekszárd, 1908. ápr. 25. L. **411.**

411. Babits István – Babitsnak

[Szekszárd, 1908. ápr. 25.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/41/2. – BMKL 4290.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Fpb. Szekszárd, 908 ápr 25. Épb. Szeged, 908 ápr 26.

Magyarázatok

leveledet – l. a hiányzó **410.**

a pályamunkát – l. **407.**

412. Juhász Gyula – Babitsnak

[Nagyvárad, 1908. ápr. 28.] Szegedre

Kézirat

Eredeti zárt levelezőlap. – OSZK Fond III/659/10. – BMKL 7246.

Megjelenés

BJKL 1959:170–171., 121. sz. levél, Paku 1962:139., Juhász 1981:178., 159. sz. levél.

Megjegyzések

Eltérések a szövegközlésben:

Paku 1962

a Golgotai

helyett

A Golgotai

másoknak és újjongó

helyett

másoknak ujjongó

A datálás pontosítása a fpb. alapján történt. Épb. Szeged, 908. ápr. 29.

Babits és Juhász Szegeden találkozott a húsvéti szünetben. Babits nem utazott haza, Juhász viszont Szegeden volt. (L. Juhász 1981:183. Károlyi Leona: „Húsvétkor Maga nekem Szegedről küldött szép kártyát...” 168. sz. levél.) Valószínűleg ekkor kapott Juhász „egy bokrétát” Babits verseiből.

Magyarázatok

antológiát – A készülő A Holnap c. gyűjteményről van szó. 1908. szept. elején jelent meg.

Poètes d'aujourd'hui – A *Poètes d'aujourd'hui* Maurice Boissard (1872–1956) antológiájának a címe.

prosateurökből – (fr.) Prózáírókból.

el ne pártolj – l. 344., valamint Kosztolányi 1907. okt. 21-i levelét Juhász Gyulának (Juhász 1981:159., 133. sz. levél.).

a Golgotai csárdát – l. 404.

Antal Sándornak – l. 401.

zeitlos – (ném) A szó jelentése: időtlen.

413. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának

[Szeged, 1908. máj. 5. előtt] Szekszárdra

Forrás

Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak, Szekszárd, 1908. máj. 5. L. 414.

414. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak

[Szekszárd, 1908. máj. 5.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/179/197. – BMKL 4418.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

A datálás pontosítása a tartalom alapján történt.

Magyarázatok

hallottunk rólad – l. a hiányzó 413.

előadása – A TolnamKözl 1908. máj. 7-én tudósít a gimn. hangversenyről, amelynek műsorában szerepelt a Ripacs úr keservei c. monológ Bodnár Jenő előadásában.

a születése napja – 1886. máj. 5-én született.

Gerendai Lacitól – Gerendai Lászlónak a 12. számban Allah Akbar c. novellája, a 14. számtól Gyöngé emberek c. regénye jelent meg Legioner néven. Gerendai László (?-?).

találkoztunk – A 9. számban Az utolsó vacsora, a 14. számban Epilógus c. verse jelent meg 1908-ban.

álláshoz – Babits Angyal csak 1908. okt. 2-án kezdett el tanítani, l. 483.

Kliberek – l. 373.

Giziknek – A Babits családban három hölgyet hívtak Gizellának: Halász Gizellát, Kelemen Imréné Weininger Gizellát és Kelemen Gizellát, Liccet.

415. Juhász Gyula és Antal Sándor – Babitsnak

[Nagyvárad, 1908. máj. 6.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/659/11. – BMKL 7247.

Megjelenés

BJKL 1959:171., 122. sz. levél, Ilia 1960: 94., Paku 1962:139., Juhász 1981:180–181., 163. sz. levél.

Megjegyzések

Eltérés Ilia 1960 szövegközlésében:

megnyugtathatom	helyett	megnyugtatom
és méltó társaságban	helyett	és társaságban

Fpb. Nagyvárad, 908 máj 6. Épb. Szeged, 908 máj 7.

Magyarázatok

modern antológia készül – l. 412.

Balázs Béla – l. még: **472.**

Hétmagyarok – A címválasztásról részletesen l. Juhász Gyula: *Ady és A Holnap* (Juhász 1969b:66.).

Antal Sándor – l. **401.**

416. Babits – Juhász Gyulának

[Szeged, 1908. máj. 8. körül] Nagyváradra

Forrás

Babits – Juhász Gyulának, Szeged, 1908. máj. 8. körül. L. **417.**

417. Babits – Juhász Gyulának

[Szeged, 1908. máj. 8. körül] Nagyváradra

Kézirat

Eredetije ismeretlen; másolata: – OSZK Fond III /86/10. – BMKL 3 285/a.

Megjelenés

Paku 1941, BJKL 1959:186., 141. sz. levél, Juhász 1981:211., 205. sz. levél.

Megjegyzések

Eltérés a szövegközlésben:

Paku 1941

mikor

helyett

amikor

BJKL 1959 és Juhász 1981

verset

helyett

versemet

Most már

helyett

Hát már

Belia György mindkét helyen tévesen 1909. febr. 4. utánra datálta a levelet, az „itt voltál” kitéltet értelmezhetetlennek találva, hiszen abban az időpontban valóban sehol nem lehettek együtt, l. a **412.** sz. levél megjegyzését.

A *Holnap* új verseiben mindhárom vers megjelent, amit ebben a levélben nem küldött, és kifejezetten nem ajánlott közlésre.

Magyarázatok

tegnapi levelemből – l. a hiányzó **416.**

A Párist – l. **404.**

A Lichthof – A világosság udvara szintén A Holnap új versei kötetben jelent meg.

az Uszoda – Emléksorok egy régi pécsi uszodára, I. uo.

mikor itt voltál – I. a 412. sz. levél megjegyzését.

418. Bernolák Kálmán – Babitsnak

[Szeged, 1908. jún. 1. előtt] Helyben

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/1650/24. – BMKL 5195.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Datálás a 419. alapján.

Bernolák Kálmán gyakorló tanárjelölt, majd helyettes tanár Szegeden, 1908-ban áthelyezik Bp-re.

Magyarázat

még nálam van – I. 419.

419. Bernolák Kálmán – Babitsnak

[Budapest, 1908. jún. 1.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/1650/25. – BMKL 5196.

Megjelenés

Kiadatlan.

Magyarázatok

Schweglert – Schwegler, Albert, A bölcelet története, ford. Mitrovics Gyula, Bp., Franklin, 1904.

Vizsgámon – Pedagógia vizsgájáról van szó.

420. Kún József – Babitsnak

[Palicsfürdő, 1908. jún. 5.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/809/2. – BMKL 8268.

Megjelenés

Apró 1983a:182.

Megjegyzések

Fpb. Palicsfürdő, 908 jun 6. Épb. Szeged, 908 jun 7.

A levelezőlap írásos oldalán felül, fordítva Babits angol nyelvű kézírása olvasható:

Who is the man,

Who is sitting beside me?

He is a kocatanar by us. The son of prister Calvin.

Az angol versike fordítása:

Ki ez az ember,

Aki mellettem ül?

Ez a kocatanárunk. Calvin tiszteletes fia.

Magyarázat

Palicsra – Apró Ferenc valószínűsíti, hogy Babits több alkalommal is vendégeskedett Kún József palicsi nyaralójában, l. Apró 1983a:69.

421. Zimmermann Artúr és Szabó Kornél – Babitsnak

[Belgrád, 1908. júl. 3.] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – WMMM Kgy. 78.1.144. – BMKL 10641.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

A képeslap csonka, a bélyeget utólag eltávolították. L. ezzel kapcsolatban a 315. sz. levél megjegyzését.

A képeslap felirata: Kafehaus in Kijevo.

Zimmermann Artúr és Szabó Kornél Babits osztályának legkiválóbb tanulói voltak.

A 421. – 426. sz. levelek alapján így lehet rekonstruálni a diákok útját: Belgrád, Versec (Temes megye), Herés (Krassó–Szörény megye), Resicabánya (Krassó–Szörény megye), Temesvár (Temes megye), Alváca (Hunyad megye). A kiindulópont valószínűleg Szeged volt, a végpontról, és arról, hogy Orsován is voltak-e, avagy a lapot csupán közös, latin órai emlékek hatására küldték, nem lehet tudni. L. még: 439.

422. Zimmermann Artúr – Babitsnak

[Versec, 1908. júl. 5.] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – WMMM Kgy. 78.1.145. – BMKL 10642.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Datálás a fpb. alapján. Épb. Szekszárd, 908 júl 7.

A képeslap felirata: Versecz Róm. kath. templom. Röm. Kath. Kirche.

423. Szabó Kornél – Babitsnak

[Herés, 1908. júl. 7.] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – WMMM Kgy. 78.1.146. – BMKL 9766.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Datálás az épb. alapján: Szekszárd, 908 júl 8.

A képeslap felirata: Orsova Trajan emléktábla a Kazánban. Kazan–Trajantafel.

**424. Szabó Kornél, Zimmermann Artúr és Křcsadlo Ferenc
– Babitsnak**

[Resica, 1908. júl. 12.] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti képeslap. – WMMM Kgy. 78.1.147. – BMKL 10643.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Datálás az épb. alapján: Szekszárd, 908 júl 13.

A képeslap felirata: Resicza.

Křcsadlo Ferencről l. 379.

425. Zimmermann Artúr és Szabó Kornél – Babitsnak

[Temesvár, 1908. júl. 14.] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – WMMM Kgy. 78.1.148. – BMKL 10644.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Fpb. Temesvár, 908 júl 14.

A képeslap felirata: Temesvár. Gyárvárosi róm. kath. templom.

426. Zimmermann Artúr – Babitsnak

[Alváca, 1908. júl. 17.] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – WMMM Kgy. 78.1.149. – BMKL 10645.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Fpb. Alvácza, 908 jul 17. Épb. Szekszárd, 908 jul 19.

A képeslap felirata: Üdvözlét Alváca kénes gyógyfürdőről. (Hunyad-m.)

427. Borosnyay Károly – Babitsnak

[Torda, 1908. júl. 18.] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – WMMM Kgy. 78.1.150. – BMKL 5292.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Datálás a fpb. alapján. Épb. Szekszárd, 908 jul 19.

A képeslap felirata: Torda. Színház belseje a színpaddal.

Magyarázat

művészeti jegyzeteidet – I. Babits értekezésének témáját; **344., 411.**

428. Babits – Juhász Gyulának

[Szekszárd, 1908. júl. 24.] Szegedre

Kézirat

Eredeti zárt levelezőlap. – OSZK Fond III/86/4. – BMKL 3278.

Megjelenés

Paku 1941, BJKL 1959:172., 123. sz. levél, Juhász 1981:184., 169. sz. levél.

Megjegyzések

Eltérések a szövegközlésben:

Paku 1941

lehet verseidből

helyett

lehet a verseidből

Babics

helyett

Babits

BJKL 1959 és Juhász 1981

Ez egy kis vigasztalás

helyett

Egy kis vigasztalás

Fogazzaro

helyett

Fogazzaro

Datálás a fpb. alapján. Épb. Szeged, 908 jul 25.

Magyarázatok

Sulyos beteg – A betegségről csak ezekből a levelekből lehet tudni. L. még: **429., 527.**

kineveztek Fogarasra rendes tanárnak – Babits áthelyezését a SzÉV júl. 22-én már megírta egy aláírás nélküli, sajnálkozó, de semleges hangvételű, néhány soros, tanárok áthelyezéséről, kinevezéséről szóló rövid hírben: „...ezt a rendkívüli tudású, de végtelenül szerény író, mint tudjuk, áthelyezik.” Pedig őt „nem lehet egy szürke névvel pótolni...” A tényt a Hivatalos Közlöny 1908. júl. 24-én közölte. A SzÉV-ben aznap Babits Mihály címmel aláírás nélkül jelent meg a következő, Juhász Gyulának tulajdonított írás: „A hivatalos lap ma közli Babits Mihály szegedi főreáliskolai tanár kinevezését Fogarasra. Ez a kinevezés nagy veszteséget jelent Szeged kulturális életében. Babits Mihály nem csupán mintaszerű, a szürke átlagon magasan fölülemelkedő tanár és nem csupán végtelenül szerény, kiváló emberi egyéniség, akinek szuggesztív hatásait tanítványai és barátai egyaránt érezték és maradandóan érezni fogják, de mindezekon kívül a modern magyar irodalomnak egyik, bár még széles körben nem ismert, de az irodalmi decenvírek által annál inkább csodált és szeretett alakja. *Ady* Endre, a legnagyobb élő poétánk és mások, elsőrendű magyar írók a legerősebb egyéniségek egyikét látják ebben a rengeteg szorgalmu és páratlanul sokoldalú íróművészen. A közel jövőben lát napvilágot az új magyar líra szenációja, a *Holnap* című antológia, amelyben *Ady* Endre mellett Babits Mihály a legegényibb, legtöbbet jelentő költő. Szerényen, szó nélkül ropant írói munkát végzett már Babits Mihály. Többek között lefordította *Oscar Wilde* legszebb verseit és most a nemzeti stílusról szóló, nagy értekezésén dolgozik. Az ilyen kiváló, európai stílus egyéniségnek kulturális levegő, a központ közelsége kellene, azonfölül annak lehetősége, hogy munkáihoz a kellő forrásokat megszerezheti. És most, mégis, szomorúsággal kell hírül adnunk, hogy Babits Mihályt a távoli Fogarasra helyezte át a magas kormány. Pedig Babits, mint tanár és ember mindenben megfelelt és ő maga nagyon szeretett volna tovább is Szegeden működni. Elhelyezték.” A kinevezés kezdete júl. 27., a hivatali esküt aug. 28-án tette le Babits, l. még: Apró 1983a:145–147; Téglás 1995:95–105.

„chassé du paradis latin.” – Az „előzve a latin édenből” idézet Baudelaire *Horreur sympathique* c. verséből származik, 2. versszak 4. sor.

elmegyek Velenczébe – Kisebb olaszországi utazást tett aug. 4-től aug. 12. körüli visszaérkezéséig, l. **438., 446.**

Il Santot olaszul – Fogazzaro, Antonio (1842–1911) olasz költő és próza-

író, *Il santo c. regényét* (Milano, Baldini, 1906) magyarra ford. Vetési József, A szent, Bp., Franklin, 1907.

a nemzetistilus jelentőségén és feltételein – l. 344., 412.

429. Babits – Kún Józsefnek

[Szekszárd, 1908. júl. 25. és 27. között] Palicsra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Levelestár (Ismeretlennek küldött levélként.) – BMKL 3441.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

A BMKL júl. 27. előttre datálja. A keltezés pontosítása a tartalom és a 435. alapján.

Magyarázatok

csak most irok – Kún József jún. 5-i soraira válaszolt, l. 420.

Pesten – A tanévnek jún. 29-én vége volt, Babits júl. elején néhány napot Budapesten töltött, hogy rendes tanárrá történő kinevezését intézze.

Barkóczy bárónál – Barkóczy Sándor báró (1857–1925) jogász, 1904-től miniszteri tanácsos, majd államtitkár volt a vallás- és közoktatásügyi minisztériumban. A középiskolai ügyosztály vezetőjeként nagy eréllyel képviselte a katolikus szellemű oktatást, l. Éder 1966:81–84.

öcsém – l. 428.

velencei utazásom – l. 428.

Wilde Oszkár kötetét – Babits és Kún József közös Wilde-kötetet terveztek, l. 390.

Panthea – Wilde művének Kún József általi fordításáról nincs adat. Részletet Kosztolányi közölt belőle, l. Kosztolányi 1988: 1/200. L. még: 435.

a nemzeti stílról – l. 344.

a kis Gabi – Kún József kisfia.

430. Babits – Juhász Gyulának

[Szekszárd, 1908. júl. 24. után] Szegedre

Kézirat

Eredetije ismeretlen. Másolata a Kilényi-gyűjteményben, l. 297.

Megjelenés

Péter 1965, Juhász 1981:184., 170. sz. levél.

Magyarázatok

Megírtam neked – l. 428.

kineveztetésem – l. 428.

indulok Velencébe – A 438. sz. levél szerint aug. 4-én már Fiumében volt, másnap reggel érkezett Velencébe.

431. Borosnyay Károly – Babitsnak

[Szeged, 1908. júl. 26. előtt] Szekszárdra

Forrás

Babits – Borosnyay Károlynak, Szeged, 1908. júl. 26. L. 432., valamint Borosnyay 1961.

432. Babits – Borosnyay Károlynak

[Szekszárd, 1908. júl. 26.] Szegedre

Kézirat

A BMKL a levelet nem tartalmazza. A címzett fiának, Borosnyay Károly miskolci mérnöknek a tulajdonában található.

Megjelenés

Borosnyay 1961 (Csak a „Bizony ... találkozni.” részt közli.), Apró 1983a:198.

Magyarázatok

megemlékezéseidet – l. 427. és a hiányzó 431.

az Isten háta mögé – Fogarásra.

Levelezőlapodból – l. 427. Borosnyay rokonait látogatta meg Erdélyben.

A szekszárdi igazgató – A gimnáziumi igazgató Wigand János, l. 373.

a fogarasi direktornak – Major Károly 1907-ben került Fogarasra. A FogVid 1907. 46. száma 1907. nov. 17-én közli rövid életrajzát. 1861-ben Kolozsváron született, gyöngyösi, majd budapesti állami főgimnáziumi tanár, magyar–latin–filozófia szakos.

433. Babits – Balogh Miklósnak

[Szekszárd, 1908. júl. 24 és 27. között] Szegedre

Forrás

Balogh Miklós – Babitsnak, Tövis, 1908. júl. 27. L. **434.**

Megjegyzés

Balogh Miklós a SzegFőreálisk-ban tanított, l. még: **457.**

434. Balogh Miklós – Babitsnak

[Tövis, 1908. júl. 27.] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti zárt levelezőlap postai bélyegzők nélkül. – OSZK Fond III/1894/4.
– BMKL 4816.

Megjelenés

Kiadatlan.

Magyarázatok

nagyon köszönöm – l. a hiányzó **433.**

indolenciámon – (lat.) Hanyagságomon.

Tövisen – Tövis nagyközség Alsó-Fehér megyében Nagyenyedtől délre. Ma Románia, Teiuș.

a konferenciából – Általános szokás volt júl.-ban tanári értekezleteket tartani, erről azonban konkrét adat nincs.

435. Kún József – Babitsnak

[Rohitsch-Sauerbrunn, 1908. júl. 27.] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/809/14. – BMKL 8269.

Megjelenés

Apró 1983a:182–183.

Megjegyzés

A dátum kiegészítése a tartalom alapján. Épb. [Szek]szárd, [908 jul] 28.
Ugyanitt idegen kézírásos datálás: 1908.

Magyarázatok

most kaptam meg – l. 429.

áthelyezésed szomorú hírét – l. 428.

nagy munkádat – valószínűleg a nemzeti stílusról tervezettet.

Wilde versét – l. 429.

indulok Velencébe – Kún József nem utazott Itáliába.

436. Babits – Kún Józsefnek

[Szekszárd, 1908. júl. 28. után] Rohitsch-Sauerbrunnba

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – Éder Zoltán tulajdonában. – A BMKL nem tartalmazza.

Megjelenés

Lovas 1998, Éder 2000.

Megjegyzések

Eltérés a szövegközlésben:

Lovas 1998

talán már	helyett	már talán
belenyugodtam	helyett	belenyugotam
resteled	helyett	testeled
Fogarason rögtön	helyett	Fogarason azonban
Panthaea	helyett	Panthea
versét	helyett	verset
Stílusról	helyett	stílusról
s kedves	helyett	a kedves
jelenti	helyett	jelenti igaz híved

A levél első közlési helyén tévesen szerepel Kosztolányinak írt levélként. Ezt igazolják a 429. levélben szereplő azonos témák, valamint az,

hogy Kosztolányi ekkor még nem volt nő, és nem volt palicsi címe. L. Éder 2000/2–3., 127–128. Babits a 429., Palicsra küldött levelében nagyjából ugyanezeket a mondandókat már közölte, de nem volt biztos abban, hogy Kún megkapta azt a levelet. Nehezíti a datálást, hogy Babits kelet-meghatározásai a levélben egymásnak is ellentmondanak, Kún új címét azonban csak a 435. megérkezése után tudhatta.

Magyarázatok

Levelet – l. 429.

Wilde Oszkárral – l. 429.

Baudelaire hátrahagyott műveit – Baudelaire verseinek fordításait, l. Babits 1981:275–327.

437. Polczner Zoltán és Polczner Zoltánné – Babitsnak

[Szeged, 1908. aug. 4.] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – WMMM Kgy. 78.1.152. – BMKL 9153.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Épb. Szekszárd, 908 aug 6.

A képeslap felirata: Zsinagóga belseje. Szeged.

Magyarázatok

kineveztetéshednek – l. 428.

oly messzire sodort el – Fogarásra.

438. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának

[Fiume, 1908. aug. 4.] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – WMMM Kgy. 78.1.88. – BMKL 2783.

Megjelenés

Csiszár 1991.

Megjegyzések

Datálás a fpb. alapján. Ép. Szekszárd, 908 aug 6.

A képeslap felirata: Via del Molo Fiume.

Magyarázat

onnan irok – l. 441.

439. Zimmermann Artúr – Babitsnak

[Galsa, 1908. aug. 5.] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – WMMM 78.1.151. – BMKL 10646.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Fpb. Muszka, 908 aug 7. Ép. Szekszárd, 908 aug 8.

A képeslap felirata: Világos. Várhegy a várromokkal. (Aradi Turista Egyesület)

Muszka (Misca), Galsa (Galša): falvak az egykori Arad megye Világosi járásában, l. 421.

440. Babits – Kamarás Józsnak

[Velence, 1908. aug. 8.] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – WMMM Kgy. 71.4.1. – BMKL 3298.

Megjelenés

Csiszár 1991.

Megjegyzés

A képeslapon velencei látkép.

441. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának

[Velence, 1908. aug. 8.] Szekszárdra

Forrás

Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának, Fiume, 1908. aug. 4. L. **438.**

442. Babits – Juhász Gyulának

[Velence, 1908. aug. 8.] Szegedre

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – PIM V. 3993/1/9. – Másolata: OSZK Fond III 1674/1/36.

Megjelenés

Kiadatlan.

443. Babits – Kún Józsefnek

[Velence, 1908. aug. 8. körül] Rohitsch-Sauerbrunnba

Forrás

Kún József – Babitsnak, Rohitsch-Sauerbrunn, 1908. aug. 11. L. **445., 450.**

444. Babits – Juhász Gyulának

[Padova, 1908. aug. 8.] Szekszárdra

Kézirat

Képes levelezőlap. – Eredetije ismeretlen helyen. – Másolata: OSZK Fond III/1674/1/36.

Megjelenés

Kiadatlan.

445. Kún József – Babitsnak

[Rohitsch-Sauerbrunn, 1908. aug. 11.] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/809/3. – BMKL 8270.

Megjelenés

Apró 1983a:183.

Megjegyzések

Eltérés a szövegközlésben:

benéznék helyett benézek

Fpb. Rohitsch-Sauerbrunn, 11. 8. 08.

Magyarázatok

megszólaltál – l. a hiányzó 443.

hallgatásodat – l. 450.

Szegszárdról irrál – Aug. 16-a volt vasárnap. Kún ekkor indulhatott Pestre. Eddig Babbitstól újabb levelet nem kapott.

nem mehetek most Délnek – l. 435.

446. Babits – Juhász Gyulának

[Szekszárd, 1908. aug. 26. előtt] Szegedre

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/86/5. – BMKL 3279.

Megjelenés

Paku 1941, BJKL 1959:172–175., 124. sz. levél, Juhász 1981:188–191., 175. sz. levél.

Megjegyzések

Eltérések a szövegközlésekben:

Paku 1941

migliori	helyett	migliore
és olasz	helyett	és az olasz
oly borzasztóan	helyett	olyan borzasztóan
szinte tündéri	helyett	tündéri
P Mario	helyett	Mario
egyféivel	helyett	egyfélével
legfőlebb	helyett	legfőljebb
az olvashatatlan szó naturálisnak feloldva		
BJKL 1959 és Juhász 1981		
nagyon-nagyon	helyett	nagyon
Tant'	helyett	tanto

migliori	helyett	miglior
és olasz dombok	helyett	és az olasz dombok
amelyre	helyett	melyre
Nváradra	helyett	Váradra
szegszárdi	helyett	szegzárdi
értékes	helyett	érdekes
szonórus	helyett	szomorús
lelkesedve	helyett	lelkesedéssel
férfiás	helyett	férfiasan
egy értekezésben	helyett	az értekezésben
a Vén tengerész		
látszólag befejezett	helyett	a Vén tengerész befejezett
s természetversek	helyett	a természetversek
rosszabbakat	helyett	rosszabbak
az olvashatatlan szó naturálisnak feloldva		

Datálás a tartalom alapján. A szöveg a jelölt helyen olvashatatlan.

Magyarázatok

Megjöttem – Nincs pontos adat, hogy Babits mikor érkezett vissza Itáliából aug. 12. és 26. között.

elmegyek – Fogarasra – Aug. 27-én utazott el Szekszárdról.

Si parva licet componere magnis – Idézet Vergilius Georgicájából: Ha szabad a nagyokat a kicsinyekkel összehasonlítani; IV. 176.

Tant'è amara, che poco e piu morta – Idézet apró pontatlansággal Dante Isteni színjáték c. művéből, Pokol, I. 7.: „A halál nem sokkal rosszabb, tudom.” A levélíró fordításában. Dante, Alighieri (1265–1321); említve Babits 1979-ben 31 helyen.

De: per correr migliori acque alza le vele – Idézet apró pontatlansággal Dante Isteni színjáték c. művéből, Purgatórium, I. 1.: „Immáron jobb vizek fölé evezni.” Babits fordítása.

állást kaptál Trsztenán – Trsztena község Árva megyében. „Mucsa” jelentésben szerepelt a kor szólásai között. Juhász Gyula 1911-ig a nagyváradi premontrei gimnáziumban maradt.

értekezésem – l. 407.

doktori értekezésnek – Babits nem doktorált.

néhány új verset – Két verset ehhez a levélhez mellékel.

Dantét – Ekkor kezdett foglalkozni a fordítással. Amikor könyveket válogatott Hegedűs könyvtárában „Babits egy Dante kiadás láttára így kiáltott

fel: Szinte kedvet kaptam a *Divina Commedia* fordítására.” – emlékezik vissza Borosnyay. L. Borosnyay 1961.

a Szász-féle – Szász Károly (1829–1905) költő, műfordító. Dante, Alighieri, Isteni színjátéka, 1–3., Bp., Akadémiai, 1885–1899.

del latin metro regina – Idézet Carducci Alla rima (A rímhez) c. verséből: „Szép királynő, üdvözllek! / Hisz tetőled / Lett a régi metrum ékes.” (Ford.: Takács Zsuzsanna.)

Carducci – l. 377.

a Fuocot, D'Annunzio regényét – D'Annunzio, Gabriele, Il fuoco, Milano, Treves, 1907. L. még: 327. A regény Lyka Károly fordításában Tűz címmel jelent meg, Bp., Szilágyi, 1900. Lyka Károly (1869–1965) művészettörténész. 1902-ben alapította a Művészet c. folyóiratot.

Az Ancient Mariner és a Christabel – Coleridge, Samuel Taylor (1772–1834); említve Babits 1979-ben 12 helyen. Wordsworth, William (1770–1850); említve Babits 1979-ben 18 helyen. Poe, Edgar Allan (1809–1849); említve Babits 1979-ben 15 helyen.

Emersont is újra olvastam angolul – Emerson, Ralph Waldo (1803–1882); említve Babits 1979-ben egy helyen. Az angol gondolkodó, esszéíró írásait Babits, Juhász és Kosztolányi egyaránt emlegette, l. BML 1890–1906.

Ribot – Ribot, Théodule (1839–1891) francia pszichológus, l. 519.

Lebon – Le Bon, Gustave (1841–1931) francia orvos, pszichológus, szociológus. A HSz 1908-ban két munkáját is ismerteti.

Michel – Michel, Francisque (1809–1887) francia filológus és művészettörténész vagy Michel, André (1853–1925) francia művészettörténész.

P Mario – Pilo, Mario (?–?) olasz esztéta, gondolatait idézi a Szagokról, illatokról c. esszéjében is. Esztétika (Bp., Athenaeum, 1898.) és Psychologie der Musik (Leipzig, Wigand, 1906.) c. munkáit olvashatta.

Uj leoninusok – A vers megjelent: NY 1910. jan. 1., 1. sz., 14. A két vers szövege az első kötetbeli és az utóközlések során több helyen, elsősorban központoszási változásokon esett át, a ma mérvadó – Babits 1997a – szövegközlés eltérései, a cím első szaván kívül, soronként a következők: (1.) galambok, (2.) esteli táj, (3.) Villám [...] kocsizörgés, (5.) aklok, [...] baglyok, (6.) tanyák, (7.) zápor; (8.) puszta (9.) kebelemre; (10.) világ; [...] velem árva (11.) ablak! (12.sor) fejed; Künn (13.) Sűrűn [...] villám; bús szemed (15.) Ó, bár [...] egy [...] teteminket (16.) a vihar;

Szonett – A vers megjelent: NY 1909. márc. 1., 5. sz., 280. Babits 1997 eltérései azon túl, hogy a behúzások is eltűntek, a következők: (1.) csodálni,

(2.) bizsereg. (3.) ily [...] út, (6.) a sugaras (7.) elszédülnek [...] emberek; (10.) dunántúli (11.) szelid, (12.) gyötörtebb (14.) hazám!

multja van – A műfaj a középkorban jelent meg, a 18. sz. végén, 19. sz. elején újra virágzott, majd Kazinczy tanácsára kerülni kezdték, de Arany János és Tompa Mihály is írt leoninusokat 1855 nyarán. L. Arany 1900: 1. kötet, 382. jegyzete: „[...] adomáztak, faragták a leoninus verseket,[...]”.

447. Juhász Gyula – Babitsnak

[Szeged, 1908. aug. 26.] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/659/12. – BMKL 7248.

Megjelenés

BJKL 1959:176., 125. sz. levél, Juhász 1981:191., 176. sz. levél.

Megjegyzések

Eltérés a szövegkiadásokban:

Mindazáltal helyett Mindazonáltal

A lapot Juhász Gyula Szekszárdra küldte, ahová a postai bélyegzők tanúsága szerint másnap meg is érkezett. Mivel azonban a címzett ekkor már úton volt Fogaras felé, édesanyja még aznap utána küldte Juhász Gyula sorait. Ekkor került a levélre Babits István üzenete is. A lap Fogarasra 28-án érkezhetett.

Magyarázatok

Leveledet – l. 446.

válaszolni – Juhász Gyula legközelebb szept. végén írt Babitsnak, l. 472.

Antológiánk – A Holnap c. antológiáról van szó, l. 412., 415.

Singer és Wolfner – Singer és Wolfner 1885-ben alapított budapesti könyvkiadó, fő profiljuk a magyar szépirodalom és a gyermekirodalom megjelentetése volt.

verset, prózát – Osvát Ernő kérését szeptemberben megismételte Babitsnak, l. 472. Osvát Ernő (1877–1929) a Ny szerkesztője.

A Nyugat fizet – A Nyugat első pénzügyi válsága már 1908 nyarán bekövetkezett. Ebből Gonda Henrik segítségével lábaltak ki, erre utal a levélíró megjegyzése.

Az operettemet – 1909. jan. 16-án mutatta be a nagyvárad Szigligeti Szín-

ház Juhász Gyula Atalanta c. daljátékát, zenéjét Deéry Alfréd (1877–1961) szerezte.

Stilisztikait – A lap tetején Babits István írása, l. **456.**, **463.**

Lampel R. – Lampel Róbert (1821–1874) magyar könyvkereskedő és kiadó.

Jó magyarságot – Kelemen Béla (1865–1944) esztéta és szótáríró. Dolgozott a PN-nak is. Műve: Jó magyarság, Tanácsadó a magyar nyelvtan és helyesírás kétséges eseteiben, Bp., Athenaeum, 1906.

atheneum – Az Athenaeum az egyik legnagyobb kiadóvállalat, 1868-ban alapították az Emich Gusztáv-féle könyvnyomda megvételével. Ekkor főleg tankönyvek, ifjúsági művek, jogi és ismeretterjesztő munkák kiadásával foglalkozott, a Budapesti Közlöny, Az Ujság, a Magyar Nemzet és Az Est lapok kiadója is volt.

448. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának

[Kolozsvár, 1908. aug. 27.] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – WMMM Kgy. 78.1.89. – BMKL 2784.

Megjelenés

Csiszár 1991.

Megjegyzés

Datálás a fpb. alapján.

A képeslap felirata: Üdvözlét Kolozsvárról Sz. Mihály templom Belseje Matyás király téren.

449. Babits – Halász Béláné Babits Annának

[Kolozsvár, 1908. aug. 27.] Szekszárdra

Forrás

Babits Angyal – Babitsnak, Szekszárd, 1908. szept. 3. L. **456.**

Megjegyzés

A datálás alapja az, hogy a címzett Kolozsvárról kapta az üdvözlő lapot, ahol Babits csupán Fogarasra utaztában szállt ki, de huzamosan nem tartózkodott.

450. Kún József – Babitsnak

[Palics, 1908. aug. 30.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/809/4. – BMKL 8271.

Megjelenés

Apró 1983a:183–185.

Megjegyzés

Eltérés a szövegközlésben:

Hazautaztamban	helyett	hazautaztomban
magamon	helyett	magamat

Magyarázatok

ipariskolán – Az első osztály 1908. szept.-ben indult.

a Tisza kávéház asztalánál – l. 306., 386.

Velencéből írt kártyád – l. a hiányzó 443.

Rohicsón – l. 445.

értesítettelek – l. 445.

egyidőben voltunk – Aug. 11. kedd volt, az utána következő vasárnap után, aug. 17. táján Kún és Itáliából visszatérőben talán Babits is Pesten tartózkodott.

Wittmann – Wittmann Ferenc (1860–1932) a budapesti Műszaki Egyetemen a technikai fizika tanára volt, akadémiai levelező tag.

„török história” – A bor c. verse, amely A Hét 1908. okt. 4-i számában jelent meg.

Meier Gräfe – Meier-Graefe, Julius (1867–1935) 1903-tól folyamatosan jelentek meg könyvei a francia impresszionistákról, 1907-ben Hogarthról jelentet meg munkát, 1908-ban jelenik meg a *Die grossen Engländer*, 2. Aufl., München–Leipzig, Piper, 1908.

Ostwald: Naturfilozófiáját – Ostwald, Wilhelm (1853–1932), *Vorlesungen über Naturphilosophie*, 2., Leipzig, Veit et Co., 1902.

Hebbel naplóját – Hebbel, Friedrich (1813–1863), *Tagebücher*, Band 1–2., hrsg., Anmerkungen, Theodor Poppe, Berlin–Leipzig, Bong, 1908. (Friedrich Hebbel Werke, 9–10.) A Nyugatban (1908. jan. 16. 2. sz. 87–90.) Balázs Béla ismerteti. Hebbel említve Babits 1979-ben 6 helyen.

A Hétben – l. Kék hegyek, 1908. aug. 23.

a V. Ujságban – l. Mozdonyon, 1908. aug. 23., a vers a SzÉV-ben is megjelent szept. 1-jén.

451. Babits – Kelemen Józsefné Raács Cencinek

[Fogarás, 1908. aug. 30.] Szekszárdra

Forrás

Babits Angyal – Babitsnak, Szekszárd, 1908. szept. 3. L. 456.

Megjegyzés

Babits Angyal említett, szept. 3-i leveléből úgy tűnik, hogy Szekszárdon előbb a képeslapokat, aztán pedig a 455. sz. levelet kapták meg.

452. Babits – Ujfalusy Imrénék

[Fogarás, 1908. aug. 30.] Szekszárdra

Forrás

Babits Angyal – Babitsnak, Szekszárd, 1908. szept. 3. L. 456.

453. Babits – Kelemen Imrénék

[Fogarás, 1908. aug. 30.] Szekszárdra

Forrás

Babits Angyal – Babitsnak, Szekszárd, 1908. szept. 3. L. 456.

454. Babits – Balogh Miklósnak

[Fogarás, 1908. aug. 30.] Szegedre

Forrás

Balogh Miklós – Babitsnak, Szeged, 1908. szept. 3. L. 457.

455. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának

[Fogarás, 1908. aug. 30.] Szekszárdra

Forrás

Babits Angyal – Babitsnak, Szekszárd, 1908. szept. 3. L. 456.

456. Babits Angyal – Babitsnak

[Szekszárd, 1908. szept. 3.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/35/186. – BMKL 4086.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Datálás a tartalom alapján.

Magyarázatok

Vasárnap irt leveledet – l. a hiányzó 455.

Levelező lapjaidat – l. a hiányzó 452., 453.

tanfelügyelőgyelőkhez – l. 373.

Marx – Marx Ferenc (?–1925) a Marx és Mérei Tudományos Műszerek gyára egyik tulajdonosa, Babits Mihály távoli rokonának férje, l. BCSL 1996:24.

Ferenci gyerekek papájuk – A (Fránek) Ferenczi család régi szekszárdi kézműves család, Ferenczi János népbankigazgató volt.

szegedi vendégszeretetedet – Nincs adat a szegedi látogatásról.

Bérci – Bérczi Ede (1866–1936) a testnevelés tanára a SzegFőreálisk-ban, l. Apró 1982, Apró 1983a:52–56.

pénzedet – Az augusztusi fizetést, l. 458.

Andrénál – l. 362.

Vargánál – Varga András férfiszabó, akinek a Bartina köz 15. alatt volt műhelye.

Kamaráséktól – l. 298.

„kék szemű Dávidkáné” – A kék szemű Dávidkáné Gárdonyi Géza regénye, megjelent 1899-ben a Singer–Wolfner kiadó Egyetemes regénytár nevű sorozatában.

Kolozsvárról – l. a hiányzó 449. Talán a látogatás elmaradása miatt, engesztelésképpen írt neki Babits.

amit Juhász irt – l. 447.

antológiatok – A Holnap szept. elején jelent meg. Babitsnak a Feketeország, Turáni induló, Theosophikus énekek, Golgotai csárda és Vérivó leányok c. verseit közölte.

Balog Miklós – l. 434.

Gizi néni – Kelemen Imréné Weininger Gizella.

„*Paradicsom*” – Valószínűleg az egyik Dante-kötetről van szó.

Moldoványi Pista – Moldoványi István közig. bíró. Felesége, Ujfalussy Ilona révén családi kapcsolatban voltak Babitsékkal. Itt valószínűleg azonos nevű fiáról van szó.

A „jó magyarság”-ot – l. 447.

Stilisztikát – l. 447.

457. Balogh Miklós – Babitsnak

[Szeged, 1908. szept. 3.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti zárt levelezőlap borítékkal. – OSZK Fond III/1894/5. – BMKL 4817.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

A zárt levelezőlap postai bélyegzőt nem visel, ám található a kézirat mellett még egy boríték ezzel a címmel: „Nagys. Babits Mihály főgymn. tanár úrnak Fogaras” és feladóval „Balogh Miklós. főreálisk. tanár Szeged”. A címzés át van húzva. Ezen található fpb. Szeged, 908 sep 4 és épb. Fogaras, 908 sep 6. A borítékon eredetileg volt még egy pecsét, de ez a bélyeg utólagos eltávolítása miatt olvashatatlan. Mivel a zárt levelezőlap postai kezelés nyomát nem viseli, elképzelhető, hogy a levél a mellékelt borítékban tette meg az utat Fogarasra.

Magyarázatok

kértél – l. a hiányzó 454.

Levelezőlapodat – l. a hiányzó 454.

Marganics – Marganits Sándor iskolaszolga. L. a SzegFőreálisk 1908-as Értesítőjét.

Bleznerékhez – A név olvasata bizonytalan.

458. Babits – Bérczi Edének

[Fogaras, 1908. szept. 5.] Szegedre

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. Nyíró Zoltánné Hajdu Csilla tulajdonában. – A BMKL nem tartalmazza.

Megjelenés

Nyíró 1991. A hátsó belső borítón a levelezőlap mindkét oldaláról fotómásolat látható.

Megjegyzések

Bérczi Ede, l. a 456. sz. levelet.

A közlő az elmosódott fpb.-t szept. 3-nak olvasta. Ezt az időpontot azonban módosítani kell, mivel a lap szövegében szó van arról, hogy a címzett Babits augusztusi fizetését hazaküldte Szekszárdra. Ezt Babits csak húga szept. 3-án írt leveléből – l. 456. – tudhatta meg, amely Fogarasra leg hamarabb 5-én érkezett meg. Az ép. Szeged, 908 sep 7. A címzés alatt Bérczi Ede kézírásos feljegyzése: 08. IX. 8 (de); ekkor kapta meg a főreálban a lapot.

A képeslap felirata: Üdvözlét a fogarasi havasokból. Alatta ugyanez németül, amit egy vízszintes vonallal áthúztak.

Magyarázatok

Bérczy úr szívességeit – Bérczi Ede segített összegyűjteni a Babits néven kölcsönzött iskolai könyveket.

Veszprémy – l. 404.

Horváth – l. 386.

Balognak – l. a hiányzó 454. és válaszát, 457.

Ablakomból – Innen a képes oldalon olvasható a szöveg.

hazaküldeni – l. 456.

Kiss – Kiss Lajos (1849–1912) történelem–földrajz szakos tanár, a tanári könyvtár őre volt a SzegFőreálisk.-ban.

express levelet – l. 457. Bár ez nem express levél.

459. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának

[Fogarás, 1908. szept. 5.] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – WMMM Kgy. 78.1.90. – BMKL 2785.

Megjelenés

Csiszár 1991.

Megjegyzések

Datálás a fpb. alapján. Épb. Szekszárd, 908 sep 8.

A képeslap felirata: Fogarás Totalansicht. A második szót a feladó egyetlen vízszintes vonallal áthúzta.

Magyarázatok

Angyus levelét – l. 456.

Je vous prie de l'envoyer franco, si vous pouvez, puisque je n'ai pas beaucoup d'argent – Bérmentesítve kérem, ha tehetitek, mert nincs sok pénzem.
Bérczynek – l. 458.

Kamarás Jnek – l. 298.

az igazgatónőhöz – l. 456. Kovács Dávidné Nagy Lujza (1860–1933) a polgári leányiskola igazgatónője.

460. Babits – Juhász Gyulának

[Fogarás, 1908. szept. 6.] Szegedre

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – OSZK Fond III/86/6. – BMKL 3280.

Megjelenés

Paku 1941, BJKL 1959:176., 126. sz. levél, Juhász 1981:192., 177. sz. levél.

Megjegyzések

Eltérések a szövegközlésekben:

Paku 1941

llapot	helyett	levelezőlapot
--------	---------	---------------

BJKL 1959 és Juhász 1981		
--------------------------	--	--

meg címedet	helyett	meg a címedet
-------------	---------	---------------

Datálás a fpb. alapján. Épb. Szeged, 908 sep 7. Juhász Gyula azonban

ekkor már Nagyváradon volt, ahova a lapot utánaküldték. Itt két érkezési postabélyegzőt kapott a lap, mindkettő szeptember 10, de az egyik É[jszaka]6, a másik N[appal] 9.

A képeslap felirata: Vistea Mare. Másik oldalán: Fogarasi Kárpátock. A német feliratot és a magyar feliratban a hibás c betűt Babits áthúzta.

Magyarázatok

levéllel – l. 447.

Nagyvárad Premontrei főgimnázium – Idegen kéz írásával.

461. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának

[Fogaras, 1908. szept. 6. körül] Szekszárdra

Forrás

Babits Mihályné Kelemen Auróra és mások – Babitsnak, Szekszárd, 1908. szept. 8. L. 463.

462. Babits – Kelemen Józsefné Raácz Cencinek

[Fogaras, 1908. szept. 6. körül] Szekszárdra

Forrás

Babits Mihályné Kelemen Auróra és mások – Babitsnak, Szekszárd, 1908. szept. 8. L. 463.

463. Babits Mihályné Kelemen Auróra és mások – Babitsnak

[Szekszárd, 1908. szept. 8.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/179/21. – BMKL 4419.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Datálás a fpb. alapján. Épb. Fogaras, 908 szeptember 10.

Magyarázatok

ma vettünk két kártyát – l. a hiányzó 461. és 462.

Varga – l. 456.

hát a szobád – Babits első fogarasi lakása a Lenkert utca 30-ban volt. Bisztray 1956, Illés 1997.

A jó magyarságot – l. 447.

Hiányzik – Innen Kelemen Ilona írásával.

464. Babits Angyal és Babits István – Babitsnak

[Szekszárd, 1908. szept. 11.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/35/16. – BMKL 4087.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

A levelet a csomagban küldték el. Babits István sorai a levél végén fejjel lefelé írva olvashatók.

Magyarázatok

Varga – l. 456.

Pécsre megy – Babits Sándor az érettségi után Pécssett tanult.

Szür suszter – Szür Sándor a legjobb és legdrágább szekszárdi cipészmeszter, l. SzVTM 1989–1996:2/46.

Multkori levelemben – l. 456.

Traiber Vince – l. 300.

Pataki – Pataki Jákó a gimnázium igazgatóhelyettese is.

Hauk – Haugh Béla (1871–1920) tanár uo.

a „Jó magyarság” – l. 447.

az igazgatónővel – Babits Angyal csak okt. 1-től vagy 2-től kezd tanítani, l. 483., 490.

465. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának

[Fogaras, 1908. szept. 13.] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – WMMM 78.1.91. – BMKL 2786.

Megjelenés

Csiszár 1991.

Megjegyzések

Datálás a fpb. alapján. Épb. Szekszárd, 908 sep 15.

A képeslap felirata: Fogaras Fogarasi román népviseletek.

Magyarázatok

feltétlenül – Innen az írás a képes oldalon folytatódik.

Ilyen ruhában – A képeslapon nyíllal megjelölt népviselet látható.

466. Babits – Kún Józsefnek

[Fogaras, 1908. szept. 14. előtt] Szegedre

Forrás

Kún József – Babitsnak, Szeged, 1908. szept. 14. és 17. L. 469.

467. Babits – Ujfalusy Imrének

[Fogaras, 1908. szept. 15. körül] Szekszárdra

Forrás

Babits Mihályné Kelemen Auróra és Babits Angyal – Babitsnak, Szekszárd, 1908. szept. 15. után. L. 468.

**468. Babits Mihályné Kelemen Auróra és Babits Angyal
– Babitsnak**

[Szekszárd, 1908. szept. 15. után] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond 172/104. – A BMKL nem tartalmazza. A levél néhány később keletkezettrel együtt 2001-ben az Arkánium Antikvárium árverésén bukkant fel.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

A fpb. 908 sep, a nap elmosódott, az épb. olvashatatlan.

Magyarázatok

Polcnert – l. 386.

a hétnak – Innen Babits Angyal írásával.

a levelednek – l. a hiányzó 467.

469. Kún József – Babitsnak

[Szeged, 1908. szept. 14 és 17.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/809/15. – BMKL 8272.

Megjelenés

Bisztray 1956:433., BJKL 1959:300–301., a 128. sz. levél mellékleteként, Apró 1983a:185.

Megjegyzések

Eltérés a szövegközlésben:

BJKL 1959

olyan régen

helyett

oly régen

rímjátéknak

helyett

színjátéknak

Kimaradt „A familia [...] üdvözl.” bekezdés.

Apró 1983a

versnek utolsó

helyett

versnek az utolsó

Kimaradt a „Lisztty [..] a Hét-” szövegrész.

A megszólítás fölött ismeretlen kéz datálása: 1908. A levélíró 14-én kezdte levelét és 17-én fejezte be.

Magyarázatok

soraidnak – l. a hiányzó 466.

A Holnap-ban – l. 456.

A Hét – Lehotai (Kosztolányi) bírálata *A Hét* 1908. szept. 13-i számában jelent meg *A Holnap* címmel, a 600. oldalon. Balázs Bélának, majd Miklós Jutkának szóló dicsérete után Babitsról ezt írja: „A nagyközönségnek egész ismeretlen Babits Mihály, egy keserű, ideges, kissé bogaras, filologizáló és filozofáló, de ízig-vérig modern poéta, helytelen válogatásban jelent meg és így, sajnos, sokaknak majd úgy tűnik, hogy a »pour épater les bourgeois« elvét szolgálja. Ha több verset gyűjtenek össze, mindenki láthatta volna, micsoda csodás gondolat-nuance-ok szunnyadnak ebben a szófica-

mító, különködő, Nietzsche új nyelvére emlékeztető idiómában. Ez a poéta mintha – feketekávé-részségben írta.”

Szeged és vidéke – A SzÉV 1908. szept. 13-i számában a 2–4. oldalon Pálos Endre néven elismerő kritika jelent meg az antológiáról. Ennek Babits-ra vonatkozó része újraközölve: Apró 1983a:136–137.

Pálos-Eisner – Eisner Manó (1884–1959) Pálos Endre néven írt kritikát.

Antalnak – Antal Sándor A Holnap Juhász Gyula verseit megelőző felvezetőjében (155–157.) többek között ezt írja: „Sohasem saját magát akarja kifejezni, csak szép verset akar írni.” Kúnak ellenszenves volt Juhász, l. még: 528.

„*Sunt lacrima*” – A *Sunt lacrimae rerum* c. vers megjelent: NY 1908. dec. 1., 23. sz., 394.

„*Kútban*”: Megjelent: Nváradin 1908. okt. 18. (239.) 240. sz. 1.

szonettjeid – A három itt megkritizált versen kívül ekkor elküldött szonettjei lehettek: Zrínyi Velencében, San Giorgio Maggiore, Régi magyar költők.

„*Italia.*” – l. 446., megjelent: NY 1909. márc. 1., 5. sz., 280.

„*Lisztynék*” – Végleges címén Régi magyar irodalom, az Illusztrációk mindenféle könyvekhez 3. darabja, megjelent: NY 1913. máj. 1., 9. sz., 660–663.

„*Pluto országában*” is – A második szakasz második sorában szerepel a kifogásolt kifejezés: „Plutó országában elhallgat a ritmus.”

A „*Hegeso*” – Hegeso sírja, megjelent a FogVid 42. számában, 1908. okt. 18-án.

A fordítás – Valószínűleg egy Dante-részletről van szó.

„*Uj leoninust*” – Új leoninusok, l. 446., megjelent: NY 1910. jan. 1., 1. sz., 14.

„*Lelkemben...*” – A Bakhánsláрма c. vers első sora: „Lelkemben bakhánsláрма tombol...” Megjelent Halk orgiák címmel FügMo 1908. okt. 25. 256. sz. 1.

Schnall-Szele – A Babits és Szele közti ellentét okáról l. 404.

A. *Pálra* – Ambrózy Pál (1881–1953) latin–görög szakos tanár.

Károlyi képet : virágcsendéletet – Károlyi Lajos (1877–1927) szegedi festő. Virágcsendéletének azonosítása a levél alapján nem lehetséges.

a második gyerek – Kún Miklós, l. 528.

470. Babits – Kratochwill Péternek

[Fogarás, 1908. szept. 17. előtt] Szegedre

Forrás

Kratochwill Péter – Babitsnak, Szeged, 1908. szept. 17. L. 471.

471. Kratochwill Péter – Babitsnak

[Szeged, 1908. szept. 17.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti zárt levelezőlap. – OSZK Fond III/1894/3. – BMKL 8235.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Fpb. Szeged, 908 sep 17.

Kratochwill Péter (1858–1914) kémia–fizika szakos tanár, Babitsnak kollégája a SzegFőreálisk-ban, l. BML 1890–1906:251. sz. levél.

Magyarázatok

soraidnak vételét – l. a hiányzó 470.

a Hegedűsnétől megvett könyvek – l. 307. E sorok szerint a vétel részletfizetésre történt.

Füssy – Füssy Józsefet 1908. júl.-ban Debrecenből helyezték át Szegedre. L. SzÉV 1908. júl. 23.

Graef – Gräf Gusztáv, l. 251., 352.

Bródi – Bródi Mihály tanár.

Veszprémi – l. 404.

Verő Leó – Verő Leó tanár, szept. 22-én írása jelent meg a SzÉV-ben *Petőfi háza* címmel. 1907-ben a MNyr-ben is többször publikált.

Hadik – l. 364.

Haraszi – Haraszi Gyula a kolozsvári középiskolai tanárképzőben a francia nyelv és irodalom tanára, vizsgálóbizottsági tag. Kiváló munkái jelentek meg a francia irodalom terén. Fiáról nincs adat.

Szemerjay – Szemerjay Károly, l. BML 1890–1906:251. sz. levél.

Tobiás – Tobiás Ferenc a SzegFőreálisk tanára 1908-ban.

472. Juhász Gyula és mások – Babitsnak

[Nagyvárad, 1908. szept. 19.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/659/13. – BMKL 7249.

Megjelenés

BJKL 1959:177., 127. sz. levél, Juhász 1981:194., 181. sz. levél.

Megjegyzések

A dátum pontosítása a fpb. alapján történt. Épb. Fogaras, 908 sep 21.

Ady szept. 10. után érkezett vissza párizsi útjáról. AEL 2001:77., 508. sz. levél.

Magyarázatok

a Holnap sikerén és jövőjén – A Holnap Társaság programján dolgoztak: Dutka Ákos (1881–1972) költő, Emőd Tamás (1888–1938) költő, A Holnap szerzői.

Balázs Béla írja – A levél ismeretlen.

verseid révén – l. 456. A Turáni induló a SzÉV szept. 20-i számában, majd a FogVid nov. 8-i számában is megjelent.

A Hét (Lehotai) – l. 469.

Független Magyarország – Fodor Gyula (1890–1948) újságíró A Holnap c. cikke 1908. szept. 13-án jelent meg.

Szeged és Vidéke – A SzÉV csak a Pálos-Eisner-kritikát közölte szept. 13-án, újabb hír csak okt. 16-án következett: A Holnap szervezőinek Adyt, Juhászt és Várady Zsigmond dr-t nevezi meg. Célja: „a vidék őseréjével decentralizálni” a központosult irodalmat. Babitsot is a szegediek közé sorolja. Új antológiát, prózakötetet, matinékat ígér, úgy tájékoztat, hogy „egy nagy budapesti napilap pedig már állandó rovatot is nyitott írói számára” – ez a FüggMo.

a nagyváradi lapok – Az első számottevő cikket Várady Zsigmond (1865–1913) írta a Nváradin-ban, 1908. szept. 6-án A Holnap címmel, ettől kezdve folyamatosan jelentek meg írások a gyűjteményről és a társaság körül kialakult vitáról. Juhász túloz: Várady cikkében több a Babitsnak szóló kritika, mint az elismerés.

megkaptad-e – A kötetben ajánlás olvasható a VAJDA JÁNOS EMLÉKÉNEK sor fölött: „Babits Mihály testvérünknek és bajtársunknak szerető szívvvel és nagy bizodalommal a Holnap eljövételében. / 908. IX. 4. / A vára-

diak.” A kötet az OSZK 672. letétje a Szekszárdi Babits Emlékházban.
Excelsior – (lat) Magasabbra!

473. Kelemen Ilona – Babitsnak

[Szekszárd, 1908. szept. 23.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti csomag-feladószelvény. – OSZK Fond III/1729/2. – BMKL 7429.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Datálás a fpb. szerint. Az üzenet írója feladóként özv. Kelemen Józsefnét jelölte meg.

A levél szövege nyelvilag több helyen hibás, fordítása:

Édesem, gratulálunk a névnapodra és a távolból gyakran gondolunk rád
Misike! A szüretet hétfőn kezdjük, hiányzol nekünk és emlegetünk téged!
Ölel a nenne

474. Babits – Juhász Gyulának

[Fogaras, 1908. szept. 23. után] Nagyváradra

Kézirat

Eredetije ismeretlen, másolata a Kilényi-gyűjteményben található, l. 297. –
A BMKL 3288. az „Ady bizony kimagaslik [...] három-négy példány.”
részlet másolatát tartalmazza.

Megjelenés

Losonczy 1941, BJKL 1959:177–178., 128. sz. levél, Juhász
1981:194–195., 182. sz. levél.

Megjegyzések

Eltérés a szövegközlésekben:

bajtársainknak	helyett	bajtársaidnak
beküldözöm	helyett	beküldöm
feltétlen	helyett	feltétlenül
valamennyőöket	helyett	valamennyiőöket

Datálás a tartalom alapján.

Magyarázatok

Levelezőlapjaidat – l. 447., 472.

A Holnap egy példányát – l. 472.

Kun Jóska – l. 469.

igazat adok Kosztolányinak – l. 469.

pour épater les bourgeois – vö. a 327. levéllel.

a „Hét” és a „Nyugat” címét – l. 484.

A „Pesti Napló” kritikáját Hatvanitól – Hatvany Lajos *A Holnap* c. cikke 1908. szept. 23-án jelent meg.

egész csomó versem – l. 469.

a „Holnap”-ban megjelentek vadsága – l. Babits önkritikáját a 417., 557. sz. levélben.

Kérlek, írd – l. 484.

475. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának

[Fogarás, 1908. szept. 25. előtt] Szekszárdra

Forrás

Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának, Fogarás, 1908. szept. 25. L. 476.

476. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának

[Fogarás, 1908. szept. 25.] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – WMMM 78.1.92. – BMKL 2787.

Megjelenés

Csiszár 1991.

Megjegyzések

Datálás a fpb. alapján. Épb. Szekszárd, 908 sep 27.

A képeslap felirata: Fogarás Vármegyeház Komitatshaus.

Magyarázatok

csomagot – l. 478.

Leveletem – l. a hiányzó 475. Innen a képes oldalon folytatódik a szöveg.

a Jómagyarságot – l. 447.

477. Babits Angyal és Babits István – Babitsnak

[Szekszárd, 1908. szept. 26.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/35/176. – BMKL 4088.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Datálás a tartalom alapján.

Magyarázatok

Tihanyi tanfelügyelőt – l. 372.

Selény Sarolta és *Deutsch Ilona* – Mindketten bonyhádi magán polgári leányiskolai tanítónők. L. GJKN 1909:52.

Kaposi – Kaposy Iván, l. 337.

Violák – Marx Ferencné Raácz Viola (?–?) anyai ágon rokonok, l. BCSL 1996:24.

Szondiéknál – A Babits és a Szondy családok barátsága még az előző generációból eredt, l. BCSL 1996:205–206.

Kamarásék – l. 298.

Wigandék – l. 372.

Tolnai – l. 372.

Hajpál – Haypál Sándor aljegyző, a társaság tagja.

Kramolin – Kramolin Vilmos joghallgató volt a társaság és a műkedvelő színház kedvelt tagja.

két Hári – A szekszárdi Háy Jánosnak leszármazottjai: Ferenc, Béla és Ede. L. SZVTM 1989–1996.

Nagyékat – Nagy József aradi bíró és családja.

Anna néni – l. 300.

Sanyi – l. 313.

Hanny – Hanny Gábor éneklő-kanonok a pécsi rk. püspökségnél, pápai prelátus, ciszt. apát, káptalani jószágigazgató.

Metz – l. 307.

478. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak

[Szekszárd, 1908. szept. 28.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti postai pénzfeladószelvény. – OSZK Fond III/179/22. – BMKL 4420.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Datálás a fjb. alapján.

Az első mondatot a feladó húzta át, és fölé írta a megváltozott helyzetet. A szövegben 30frt, a vényen 60 k. szerepel.

Magyarázatok

A pakkod – l. 476.

Angyal majd levelet ír – l. 483.

479. Babits Mihályné Kelemen Auróra és mások – Babitsnak

[Szekszárd, 1908. szept. 29.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélkártya. – OSZK Fond III/179/224. – BMKL 4452.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Datálás a tartalom alapján.

Magyarázat

Angyal vasárnapi levelet – l. 477.

480. Babits – Kún Józsefnek

[Fogaras, 1908. szept. vége] Szegedre

Forrás

Kún József – Babitsnak, Szeged, 1908. okt. 6. L. 486.

481. Kelemen Imre – Babitsnak

[Szekszárd, 1908. szept. vége] Fogarasra

Forrás

Babits – Kelemen Imrének, Fogaras, 1908. okt. 2. L. 482.

482. Babits – Kelemen Imrének

[Fogaras, 1908. okt. 2.] Szekszárdra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – WMMM Kgy. 78.1.93. – BMKL 3337.

Megjelenés

Csiszár 1991.

Megjegyzések

Datálás a fjb. alapján. Épb. Szekszárd, 908 okt 4.

A képeslap felirata: Fogaras Fejedelem asszony kútja. Fürstenbrunnen.
Az utolsó szó több vonallal áthúzva.

Magyarázat

megemlékezést – l. a hiányzó 481.

483. Babits Angyal – Babitsnak

[Szekszárd, 1908. okt. 3.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/35/17. – BMKL 4089.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Datálás a fjb. alapján. Épb. Fogaras, 908 okt 5.

Magyarázatok

levélírássra – l. 478.

Nátháddal – Esetleg hiányzó levélre utal.

A szüret – l. 478.

az óra adást – Okt. 2-án, pénteken.
Anyi sem egészséges még – l. 477.

484. Juhász Gyula – Babitsnak

[Nagyvárad, 1908. okt. 5.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/659/14. – BMKL 7250.

Megjelenés

BJKL 1959:178–179., 129. sz. levél, Juhász 1981:197., 185. sz. levél.

Megjegyzések

Eltérés mindkét szövegközlésben:

legújabb	helyet	legutóbbi
15.	helyett	15-én

Kimaradt tagmondat: „s ahol kultúra van”

Datálás a fpb. alapján.

Magyarázatok

Mérleg utca 5 a – l. 472., 485.

Kemény Simon – Kemény Simon (1883–1945) bírálata a Ny okt. 1-jei 19. számában jelent meg, címe A Holnap. L. Juhász 1981:198., 187. sz. levél. Adyzmussal vádolja a költőket, véleménye szerint „Még Babits Mihály a legkevésbé” utánzó. Kritikájához csillaggal Osvát a következő megjegyzést fűzte: „A Babits Mihály nagy tehetsége csodálatos jeleinek felmutatása oly érdeme A Holnapnak, mely említetlenül nem hagyható.”

Iry a Független Magyarországba – A Függetlenség párt lapja volt 1902-től 1919-ig. Főszerkesztője Lengyel Zoltán (1873–1940), szerkesztője Lóránt Dezső, akinek baráti kapcsolatai voltak Ady Endrével, s a vasárnapi szám tárcarovata rendszerint A Holnap költőinek verseit közölte és népszerűsítette. Babbitól azonban mindössze a következő versek jelentek meg: 1908. dec. 25. „Távozzál el Uram, éntőlem” a karácsonyi mellékletben, 1909. márc. 14. A Holnap mellékletében: Kútban, a húsvéti mellékletben: Mi az? Mi az? és ápr. 18-án Óda a bűnhöz.

egy verskötetel – l. 565.

Küldj nekünk – l. 488.

Pestre – l. 499.

485. Juhász Gyula – Babitsnak

[Nagyvárad, 1908. okt. 5. után] Fogarasra

Kézirat

Eredetije ismeretlen helyen, másolata: OSZK Fond III/2284/16.

Megjelenés

BJKL 1959:179., 130. sz. levél, Juhász 1981:197–198., 186. sz. levél.

Megjegyzések

Datálás a 484. alapján.

A levél hátán Babits kézírásával: Friedrich István főreálisk. tanár IV. ker. Reáltanoda u. Községi Főreál

Magyarázatok

a Sajó u. 5. a. van – l. 484.

E. Mohácsi írta – 1908. szept. 27-én jelent meg A Holnap címmel E. M-i jelzéssel Mohácsi Jenő (1886–1944) cikke.

daljáték szöveget – Az Atalantáról van szó, l. 447.

Drámát – Valószínűleg a Szép csöndesen c. egyfelvonásost, l. Juhász 1981:421., a 186. sz. levél jegyzetében.

szándékozom írni rólad – Nem jelent meg az írás.

486. Kún József – Babitsnak

[Szeged, 1908. okt. 6.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/809/5. – BMKL 8273.

Megjelenés

Apró 1983a:186–187.

Magyarázatok

hugom – Erdélyi Gézané Kún Ilona.

Sajó u. 5/a földsz. 2 – Valószínűleg a hiányzó 480. levélben tett erről említést Babits.

Kemény Simon bírálata – l. 484.

a szerkesztőség – Osvát Ernő lábjegyzete.

a könyv nem kell – A Holnap példányáról lehet szó, amit Babits Kún számára kért, l. 474.

487. Babits – A Nap Szerkesztőségének

[Fogarás, 1908. okt. 7.] Budapestre

Kézirat

Eredeti fogalmazvány. – OSZK Fond III/1615. – BMKL 2704.

Megjelenés

BJKL 1959:305., a 131. sz. levél jegyzetében.

Megjegyzés

A Nap c. budapesti radikális és szabadgondolkodó lap 1908. okt. 7-én Apponyi keze pusztít, rombol, de csak titokban! címmel cikket közölt Babits Fogarásra távozásával kapcsolatban, amelyben az áthelyezést így indokolta: Babits nem lépett be a Mária-kongregációba, illetve klerikális kollégái nem tudtak vele együtt dolgozni. Babitsot a cikk érzékenyen érintette, l. 488. A helyreigazítás a lap okt. 9-i számában így jelent meg: „Nem büntetésből. Babits Mihály, a fogarasi gimnázium tanára annak kijelentésére kéri föl A Napot, hogy őt Szegedről előléptetéssel helyezték át Fogarásra.” Ugyanakkor a Nváradin 1908. okt. 8-i számában Egy tanári áthelyezés története címmel név nélkül, de olyan adatokkal, amelyeket csak Babits közeli szegedi ismeretségéből szerezhetek meg, szintén megjelent az az értesülés, hogy a katolikus reakció elleni lázadása miatt Fogarásra száműzte a „közoktatásügyi kormány klerikalizmusa”.

488. Babits – Juhász Gyulának

[Fogarás, 1908. okt. 10. és 12. körül] Nagyváradra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/86/7. – BMKL 3281.

Megjelenés

Paku 1941, BJKL 1959:180., 131. sz. levél, Juhász 1981:199., 188. sz. levél.

Megjegyzések

Eltérés a szövegközlésekben:

szabadgondolkodás helyett szabadgondolkodás

A datálás alapja, hogy okt. 15-én közli a Nváradin a hírt: *A Holnap megalakulása*. Ady ismerteti a társaság célját: „nem akar vidéki tüntetés lenni a fővárosi irodalom ellen”, fő célja, hogy „az egyéniség győzzön”.

Magyarázatok

verseimet – Juhász Gyula okt. 5-én a 484. sz. levélben kért verseket.

Schöppflin Aladár kezei közt – l. 404., valamint 553. A VÚ-ban nem jelent meg vers 1909. febr. 7-ig. 1908. szept. 27-én A Holnap c. könyvismertetés ezt írja: „Babits Mihályban nem mindennapi tudást és intelligenciát ismertünk meg szeszélyes, bogaras, különcködő, de művészi hajlamú természettel.”

Paris – l. 404.

Fête Galante – Galáns ünnepség címmel jelent meg ugyanott. A francia cím Verlaine-re utal. Verlaine, Paul (1844–1896); említve Babits 1979-ben 8 helyen.

A röpülő templomot – A vers végleges címe A templom! Röpül!; a Nyugat nem közölte, először A Holnap új verseiben jelent meg.

Lisztit – Végleges címén Régi magyar irodalom, l. 469.

a Nap – l. 487.

Alakuló gyűléstekre – A Holnap irodalmi társaság alakuló gyűléséről van szó.

három név – dr. Dénes Sándor (1881–1934) nagyváradi ügyvéd – versei és műfordításai jelentek meg – a Holnap Társaság elnöke, dr. Berkovics René (?–?) nagyváradi orvos az alelnök, dr. Nagy Mihály (1884–1926) nagyváradi ügyvéd bizottsági tag a Holnap Társaságban.

489. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának

[Fogarás, 1908. okt. eleje] Szekszárdra

Forrás

Babits Angyal és mások – Babitsnak, Szekszárd, 1908. okt. 6. után. L. 490.

490. Babits Angyal és mások – Babitsnak

[Szekszárd, 1908. okt. 6. után] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/35/181. – BMKL 4094.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

A datálás a következők alapján történt: az okt. 3-i, **483.** sz. levélben esett szó Babits István betegségéről, s arról, hogy ismét két hete nem jár iskolába. A szüret 8 napot vett igénybe, s mivel 29-én kezdődött, l. **477.**, 5-én fejeződhetett be. Ugyanebből a levélből lehet tudni, hogy Kelemen Imre okt. 20-ig szándékozott Szekszárdon maradni, ebből visszaszámolva két hetet, az okt. 6. körüli dátum adódik. L. még: **498.**, **527.**

Magyarázatok

Komáromy – l. **372.**

Drágics – Dragits Imre szekszárdi járási orvos, a Kelemen–Babits család több generációját gyógyította Szekszárdon. 1909 és 1925 között Tolna vármegye tisztifőorvosa volt, l. BCSL 1996:125., a 35. sz. levél.

a nyári betegségébe – A nyáron tífusza volt a gyermeknek, l. **428.**

megkezdennem – l. **483.**

Bércihez – A könyveket csak nov. végén küldték el Szegedre, l. **500.**, **507.**, **519.**

a pályamunkát – l. **428.**

a pesti Naplót – l. **474.**

multkor lerajzolta – Több új információ – a pakkról, a jobb közérzetről, a lerajzolt szobáról – valószínűsíti az okt. elején írt, hiányzó **489.** sz. Babits-levelet.

a „Jó magyarságnak – l. **445.**

Elza – l. **354.**

491. Babits – Kiss Aladárnak

[Fogarás, 1908. okt. 13. előtt] Szegedre

Forrás

Kiss Aladár – Babitsnak, Szeged, 1908. okt. 13. L. **492.**

492. Kiss Aladár – Babitsnak

[Szeged, 1908. okt. 13.] Fogarásra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/1895/8. – BMKL 7593.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

A levélíró Babits szegedi osztályának egyik tanítványa volt. Az Eötvös önképzőkörrel részletesen beszámol a SzegFőreális 1909-es értesítője. L. *Ifjúsági egyesületek*, 29. A nevezett cikk szerint Kiss Aladárt főjegyzőnek választották, majd leköszönése után Spieler Mihály került a helyére. Érdekesség, hogy bizalmi tagként Szabó Kornél és Rákosi Máttyás (VII. o) tanulók szerepelnek, titkárként pedig Zimmermann Artúr.

Magyarázatok

tanár úr kártyáját – l. a hiányzó 491.

Füßy – l. 471.

verseket – A Holnap c. antológiáról van szó.

493. Kaposy Iván – Babitsnak

[Szekszárd, 1908. okt. 20.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/671. – BMKL 7312.

Megjelenés

Kiadatlan.

Magyarázatok

midőn kerestél – l. 477.

a torna tanítással – l. 483.

494. Szűts Dezső – Babitsnak

[Budapest, 1908. okt. 24.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levél a Vidám Lapok szerkesztőségének nyomtatott fejléces levelezőlapján. – OSZK Fond III/1877/1. – BMKL 10108.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

A fejléc át van húzva.

Szűts Dezső (1869–1926) nagyváradi aljegyző, több nagyváradi lap munkatársa, Adyval egyidőben került Budapestre újságíróként. Hatvány l'art pour l'art bajszövének tartotta, Ady az Ártás és Téboly nevet adta neki, l. 487., 488.

Magyarázatok

az újságírók Almanachja – A BÚEA 1909 Az új nemzedék (Költők bemutatkozása) c. fejezetben Babitsról a Paris c. verset közölte, l. 404. A versről Babits a 488. sz. levélben azt írta Juhász Gyulának, hogy Schöpflin kezei közt van, érdeklődjön utána. Hogyan került a BÚEA 1909-hoz, a Kútban pedig Szűts Dezsőhöz, nem tisztázott.

Bányai Elemér dr. úr – A BÚEA 1909 előszavát Zuboly néven írta Bányai Elemér (1875–1915) író, újságíró, a VÚ, a PN, a MN munkatársa. Az I. világháborúban katonaként esett el.

a „Kútban” – l. 469.

A „Nap” – l. 487.

„Polgár” – A Polgár 1908. okt. 25-i számában (5.) megjelent egy pár soros hír Tanárok mozgalma címmel. Talán erről van szó. A Polgár főszerkesztője egyébként szintén Szerdahelyi Sándor, az Almanach szerkesztője. *A „V.U.”* – Vasárnapi Újság. Nem lehet tudni, van-e igazság ebben a közlésben, és kitől származott az információ.

495. Gräf Gusztáv – Babitsnak

[Versec, 1908. okt. 31.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/1894/1. – BMKL 6421.

Megjelenés

Kiadatlan.

Magyarázatok

az Erzsébet-ünnepen – Az I. világháború előtt az oktatási intézményekben nov. 19. körül a meggyilkolt Erzsébet királyné tiszteletére emlékünnepeket tartottak, l. 373.

supplensnek – (lat.) Segéd, újonc.

a „nap”ban – l. 487.

Dr. Regman – Regman Miklós a fogarasi áll. gimn. görögkeleti felekezetének hitoktatója volt.

Fleischernél – Fleischer Sámuel városi képviselő, 1904-ben szintén hitoktató volt a fogarasi gimnáziumban.

a „városi” *fürdőben* – A „városi” fürdőnek még nem volt fürdőháza, a FogVid több cikket ír 1909 nyarán is az áldatlan állapotról: „az Oltparton homokban, sárban kell öltözni.” L. 1908. 19. sz.

496. Bérczi Ede és mások – Babitsnak

[Szeged, 1908. okt. vagy nov.] Fogarasra

Forrás

Babits – Kún Józsefnek, Fogaras, 1908. nov.16. után. L. 514. (Simits, Blau és Balog néhány sorával.)

497. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának

[Fogaras, 1908. nov. 2. előtt] Szekszárdra

Forrás

Babits Angyal – Babitsnak, Szekszárd, 1908. nov. 2. L. 498. A levél címzettje csak valószínűsíthető.

498. Babits Angyal – Babitsnak

[Szekszárd, 1908. nov. 2.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti postai levelezőlap. – OSZK Fond III/35/18. – BMKL 4090.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Datálás a fpb. alapján. Épb. Fogaras, 908 nov 4.

Melléklet a levél szövegéhez

Alulírottak a legmélyebb fájdalommal jelentjük, hogy a legjobb gyermek,

feleség, édes anya, testvér és rokon

Dr. Abay Jánosné
szül. Mányoky Irén

életének 33-ik évében folyó évi október 29-én reggel 3/4 5 órakor hosszú szenvedés után elhunyt.

A megboldogultnak hült tetemei folyó hó 30-án délután 3 órakor fognak a ref. egyház szertartása szerint a felsővárosi régi ref. temetőben örök nyugalomra tétetni.

Szekszárd. 1908. október hó 29-én.

Áldás poraira!

Mányoky Kornél és neje
sz. simaházi Totth Aranka
szülei

dr. Abay János
férje

Mányoky Sári

özv.simaházi Totth Istvánné
sz. Simon Antónia
nagyanyja

Abay Béluska
fia

Mányoky Emma
férj. Günther Lászlóné

dr. Abay Hermann
apósa

Mányoky Ödön
Mányoky József
testvérei

Günther László

dr. Merlin János és neje sz. Abay Hermin

sógora és sógornője

[Címzés:]

Tek. Babits Mihály

főgymn. tanár

Fogaras

Magyarázatok

leveledet – l. 497.

Kapsz-e már pénzt – Babits Szegeden és Fogarason is csak jóval később kapta meg az első fizetését, l. 490.

Hauk – l. 464.

az „*Új idők*” – Az ÚjId 42. számában okt. 11-én jelent meg a kötet bemutatása név nélkül, az egész bevezetőt átvéve, két Ady-, egy Emőd- és egy Juhász-verset közölve. Okt. 25-én a 44. számban a Horkayné sorozatban Herczegh Ferenc három súlyos kifogással él: ízléstelen ötlet a régi nagyokat saját társaságukba számítani, „fejbe ütni” minden más élő alkotót; a

költőket „adyendréskedők” rossz társaságának nevezi.

Mányoki Irén – Dr. Abay Jánosné Mányoki Irén gyászjelentése megtalálható a Babits hagyatékban: OSZK Fond III/1592. A Babitsnak szóló példányt okt. 31-én adták fel Szekszárdon.

Halassy Tibor – l. 307.

499. Juhász Gyula – Babitsnak

[Nagyvárad, 1908. nov. 2.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – OSZK Fond III/659/15. – BMKL 7 251.

Megjelenés

BJKL 1959:180., 132. sz. levél, Juhász 1981:200., 190. sz. levél.

Megjegyzések

Eltérés a szövegközlésekben:

számba helyett számába

Fpb. Nagyvárad, 908 nov 2.

A címzés és a LEVELEZŐ LAP nyomtatott szöveg más-más kézzel írott másolata látható a lapon.

A képeslap felirata: Nagyvárad Emke-kávéház.

Magyarázatok

verseidet – l. 484., 485.

dec. közepén revü – A revü csak terv maradt.

a Független Magyarországbán – Megjelent a Hegeso sírja, l. 469.

a Nagyváradai Naplóban – A Nváradin-ban megjelent versek a következők: Kútban, Éhszomj, Régi magyar költők. L. 1908. okt. 18.

500. Babits Angyal és Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak

[Szekszárd, 1908. nov. 5.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti zárt levelezőlap egy papírlappal. – OSZK Fond III/35/19. – BMKL 4091.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Datálás a fpb. alapján.

Babits Angyal a levelezőlapba zárt papírlapon folytatja „az osztályban...” szótól mondandóját, a lap másik oldalán olvashatók édesanyja sorai.

Magyarázatok

Mányoki Ödönnek – l. 498.

a pénzed – l. 507., 509. Babits Fogarason 3 túlórával tanít, 2400 korona fizetést, 200 korona személyi pótlékot és 480 korona ún. lakpénzt kap, l. Téglás 1995: Függelék 101.

Bérci könyveit – l. 507., 519.

a kritikákhoz – A kritikák kivonatát l. az Adattárban.

Irj – Innen Babits Mihályné Kelemen Auróra kézírásával.

501. Franyó Zoltán és mások – Babitsnak

[Temesvár, 1908. nov. 7.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – OSZK Fond III/1827/194. – BMKL 5985.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Datálás a fpb. alapján. Épb. Fogaras, 908 nov 9.

A képeslap felirata: Temesvár Gyárvárosi főutca.

Az 504. szerint Babits csak Manojlovicsot ismerte az aláírók közül, l. még: 401. Szerepel még két olvashatatlan aláírás is a képes oldalon.

Franyó Zoltán (1887–1978) újságíró, műfordító. 1906-tól versei jelennek meg, csatlakozik A Holnap társasághoz, l. 576.

dr. Szávay Zoltán (1885–1930) közgazdász, költő. 1907-ben Március címmel versei jelentek meg Debrecenben, a szerző kiadásában. 1909-től a temesvári Kereskedelmi és Iparkamaránál segédtitkár. A temesvári Arany János Társaság tagja 1911-től.

Novák Rezső (?–1909) 1906-tól a temesvári polgári fiúiskola helyettes

rajztanára, festő, karikaturista. Három képét a Délmagyarországi Múzeum őrzi. 1909. okt.-ben fiatalon meghalt.
Erdész Zsigmond ismeretlen.

502. Balázs Béla – Babitsnak

[Budapest, 1908. nov. 7. körül] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/190/7. – BMKL 4693.

Megjelenés

BéBB:7–14.

Megjegyzések

Eltérés a szövegközlésben:

abban levélben

helyett

abban a levélben

Datálás a tartalom alapján.

Magyarázatok

Halálesztétikám – [Balázs Béla] Bauer Herbert, *Halálesztétika*, Bp., Deutsch, 1908. A SzÉV 1908. febr. 9-én p.e. jegyzéssel adja hírül: „Balázs Béla szegedi tanárnak szép új könyve jelent meg.” Juhász Gyula: *Halálesztétika* c. ismertetőjében a Szab 1908. febr. 16-i számában ezt írja: „egy újságban valaki levágta”, pedig „mulandóságunk érzése megsejtése az örökévalóságnak, a halál a művészet éltető műzsája.”

Osváttal – Balázs 1907. jan. 11-én említi először Naplójában Osváttal folytatott beszélgetéseit, l. Balázs 1982:1/453. Erről a beszélgetésről nem számol be.

magának kellene írni – Babits Mihály, *Halálesztétika*, Balázs Béla könyve, NY 1908. dec. 1., 23. sz., 445–446.

együtt – Mindketten A Holnap szerzői voltak, az ábécé szerint követték egymást a tartalomismertetésekben, de 1908. nov. 14. után Lukács György, majd Márki Imre valóban így együtt emlegeti őket.

Szegeden – l. Apró 1983a:208.

katonánéknál – l. Balázs 1982:1/478–479. A Naplóból megtudhatjuk, hogy „Október elsején hajnali hatkor a kaszárnya udvarán dideregtem Szegeden [...] Az október eltelt katonásdival.” A naplójegyzet nov. 4-én íródott.

Bauer Herbert – Balázs Béla polgári neve. Írói nevét 1913-ban vette föl hivatalosan.

503. Babits – Balázs Bélának

[Fogarás, 1908. nov. 10. körül] Budapestre

Forrás

Babits – Juhász Gyulának, Fogarás, 1908. nov. 7 és 14. között. L. 504.

504. Babits – Juhász Gyulának

[Fogarás, 1908. nov. 7 és 14. között] Nagyváradra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/86/8. (1–2. folio) – BMKL 3283.

Megjelenés

Paku 1941, BJKL 1959:181–182., 133. sz. levél, Juhász 1981:201–203., 192. sz. levél, BÉBB:15–21.

Megjegyzések

Eltérések a szövegközlésben:

Paku 1941 közli a levél folyamatos szövegében a BMKL 3282. tételt.

BJKL 1959 és Juhász 1981

tulságos	helyett	tanulságos
modorosságokból	helyett	modorosságból
<...>	helyett	a

Szintén a levél folytatásaként közli a BMKL 3282. tételt.

BésBB

közt	helyett	között
levő	helyett	lévő
tulságos	helyett	tanulságos
modorosságokból	helyett	modorosságból
<...>	helyett	a
oly	helyett	olyan
Balázst	helyett	Balázst

Hiányzik a „Miklós Jutka [...]” kezdetű nyolc mondat, de szerepel egy „Üdvözl Babits Mihály” zárás.

Datálás a tartalom alapján.

Befejezése hiányzik.

A kéziratkatalógus a korábban egyetlen levélként publikált különböző

levélrészeket (3282. és 3283. tétel) tartalmi és formai okokra hivatkozva két különböző levél részeinek valószínűsíti. A feltevés helyes, a nagyság szerint is eltérő BMKL 3282. az 557. befejezése. L. ott.

Magyarázatok

Levelezőlapodra – l. 499.

Balázs Bélától levelet – l. 502.

Feleltem – l. a hiányzó 503.

az Öntudatról szóló – A két cím azonos művet takar, l. 510.

a lapok: – Kosztolányi (Lehotai) írta A Holnap kapcsán Balázsról A Hét 1908. szept. 13-i számában: „Az ősgermán elmélyedések embere.” A SzÉV 1908. szept. 13-i számában Pálos Endre írja: „Germán elmélyedés van benne, [...]”

a kritikában – A NY 1908. dec. 1-jei 23. számában megjelent figyelő ugyanezeket az értékeket és hibákat nevezi meg.

Miklós Jutka – Miklós Jutka (1886–1976), Élet őfelségéhez, Nagyvárad, Sonnenfeld ny., 1908.

Manojlovitsról – l. 501.

Ujságodnak: A tervezett, de meg nem valósult A Holnap c. revüről van szó. L. a 499. sz. levelet.

505. Babits – Bérczi Edének

[Fogarasz, 1908. nov. 7. vagy 8.] Szegedre

Forrás

Bérczi Ede – Babitsnak, Szeged, 1908. nov. 12. L. 507. Távirat.

506. Babits – Bérczi Edének

[Fogarasz, 1908. nov. 8.] Szegedre

Forrás

Bérczi Ede – Babitsnak, Szeged, 1908. nov. 12. L. 507.

507. Bérczi Ede – Babitsnak

[Szeged, 1908. nov. 12.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – OSZK Fond III/1577/1. – BMKL 5122.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

A datálás a képes rész feliratának kiegészítése.

A felirat: Szeged Tisza részlet.

Magyarázatok

Levelét – l. a hiányzó **505**.

táviratára – l. a hiányzó **506**.

a könyvecskét – l. **509**. Babitsnak a fizetése felvételéhez volt szüksége erre az okmányra.

Szekszárdról – l. **519**.

Nap – Utalás A Nap-ban megjelent írásra, l. **487.**, **488.**, **494**.

508. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának

[Fogaras, 1908. nov. 13. előtt] Szekszárdra

Forrás

Babits Angyal – Babitsnak, Szekszárd, 1908. nov. 14. L. **509**.

509. Babits Angyal – Babitsnak

[Szekszárd, 1908. nov. 14.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/35/20. – BMKL 4092.

Megjelenés

Kiadatlan.

Magyarázatok

iskolá- – A levélíró nem fejezte be a sorvégi szót, és az új sor elején új gondolatot kezdett.

Tekus – Tekus Vilmos a szekszárdi Magyar Királyi Pénzügyigazgatóság egyik titkára.

a könyv – l. 507.

Bércitől – l. 507.

Treereknel – Szekszárdi család, legjelentősebb tagja dr. Treer István (1892–1974), akinek Wosinsky Mór régész volt a nagybátyja. Dr. Treer István 1926-tól a szekszárdi kórház igazgató főorvosa volt.

a „tanítónő”-be – Bródy Sándor (1863–1924), Tanítónő c. darabja nagy siker volt Szekszárdon is, ahol okt. 24. óta rendszeresen játszották.

a teaestélyen – A helyi lap társasági hírei szerint a Babits hölgyek is jelen voltak.

Módliek – A Módlly család több tagja élt Pécsen, köztük Módlly Béla titkár a pécsi királyi ítélőtáblánál.

névnapi gratulációt – A családról l. 298. Elkallódott üdvözlőlapról lehet szó.

Buday Kálmán – A népes Buday családról l. 329.

510. Balázs Béla – Babitsnak

[Budapest, 1908. nov. 14.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/190/1. – BMKL 4694.

Megjelenés

BJKL 1959:306–308., a 133. sz. levél jegyzetében, BéBB:22–37.

Megjegyzés

Eltérés a szövegközlésben:

BJKL 1959

örtoronyból	helyett	toronyból
témámat	helyett	témaimat
században is kritika	helyett	században kritika
BéBB		
egy otromba	helyett	egy nagy otromba
nekem	helyett	énnekem
bourgeois	helyett	bourges-i
bourgeois	helyett	bourges-i

Magyarázatok

Bristol Kávéház – A Nyugat, különösen fennállásának első két évtizedében szinte soha nem szerkesztői helyiségekben, hanem vagy a szerkesztők lakásán, vagy kávéházakban készült. 1908-ban például a Bristolban.

primitív vagyok – l. Balázs 1982:1/386.

a Sacré Coeur alatt állva – Balázs Béla 1906. ápr. 3. és okt. 7. között tartózkodott Párizsban, l. Balázs 1982:1/411–439.

görögül – Valószínűleg a hiányzó 503. sz. levélben írt Babits görög tanulmányairól.

a 'Dialógus a dialogusról' – A Nyugat három folytatásban közölte: Dialógus a német romantikáról, 1908. 9. sz. 497–506. Dialógus a dialógusról, 1908. 18. sz. 114–122. és 1909. 3. sz. 125–135.

a Halálesztetika figyelőt – l. 502.

Babics szám – Ez Balázs Béla túlzása. 1908. nov. 16-án Babitstól a következő versek jelentek meg: A Csendéletekből: Asztalfiók, Cumulus, a Himnusz Irishez és a Messze... messze... (22. sz. 355.) Az 1908. dec. 1-jei Nyugatban is négy Babits-vers jelent meg: Az örök folyosó (393–394.), Sunt lacrimae rerum (394.), Hegeso sírja (395.) és Szőlőhegy télen (395.) *a XX. században is kritika* – A HSz-ban nem közöltek kritikát Balázs Béla Halálesztetikájáról.

Lukács György írta – Lukács György: A Holnapról. Megjelent 1908 nov.-ben: valóban két nevet emel ki, Babitsét és Balázsét. „Babits Mihály ritmusában megszólal valami, amit nálunk még nem lehetett hallani; valami vad gazdagság, a látások izzó részegsége és az érzések mélységes, komplikált és mégis töretlen primitivitása. Egy ősi, nagy, természetből fakadt, minden körülménytől független energia, nem a »muzsáj Herkuleség«, mint az Ady Endréé. Valami, ami – anélkül, hogy a versek hasonlítanak az övéire – a fiatal Rimbaudra emlékeztet.”

az 'Öntudatról – l. 504.

511. Kalkbrenner Antal – Babitsnak

[Karánsebes, 1908. nov. 15.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti zárt levelezőlap. – OSZK Fond III/1485/32. – BMKL 7292.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Fpb. Karánsebes, 908.nov.15.

A zárt levelezőlap hátoldalán részben gyorsírásos feljegyzés található.

Kalkbrenner Antal a szegedi állami főgimnázium tanára volt 1907-ben. 1907. aug. 23-án közölte a SzÉV, hogy az első évét kezdő karánsebesi főgimnázium igazgatójává nevezték ki.

Magyarázatok

A kir. főigazgató úr – l. 334.

megírni – Nincs nyoma válasznak.

a „Nap”-ban – l. 487.

512. Babits – Juhász Gyulának

[Fogarás, 1908. nov. 15. körül] Nagyváradra

Forrás

Juhász Gyula – Babitsnak, Nagyvárad, 1908. nov. 16. után. L. 513.

513. Juhász Gyula – Babitsnak

[Nagyvárad, 1908. nov. 16. után] Fogarásra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/658/3. – BMKL 7252.

Megjelenés

BJKL 1959:183., 134. sz. levél, Paku 1962:142., Juhász 1981:203–204., 193. sz. levél.

Megjegyzések

Eltérés a szövegközlésekben:

egyfölvonásos helyett egyfelvonásos

A datálás pontosítása a tartalom alapján.

Magyarázatok

leveledet – Az 504. írásokat és levelet is ígért, valószínűleg ezek megérkezésének szól a dicséret és az öröm, l. a hiányzó 512.

Dantéd legszebb részeit – l. 446.

A Holnap revünek – A revü csak terv maradt.

Verseidet – l. 499.

egyfőlvonásos drámadat – A Simóné háza c. darabról van szó.

egy este kerülnél színre – Juhász Gyula hasonló kéréssel fordult Oláh Gáborhoz is, de a terv nem valósult meg, l. Juhász 1981:204., 194. sz. levél.

Balázs címét nem tudom – l. 504.

514. Babits – Kún Józsefnek

[Fogarasz, 1908. nov.16. után] Szegedre

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – PIM V. 510. – BMKL 3442.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

A datálás pontosítása a tartalom alapján.

A BMKL a levél kezdetét hibásan idézi: „néma voltam” helyett „nem irtam” szöveggel.

Magyarázatok

soká néma voltam – Utoljára szept.-ben írt, l. a hiányzó 480.

Bérczitől – l. a hiányzó 496.

Simits – l. BML 1890–1906:251. sz., valamint a 496.

Blau – l. BML 1890–1906:251. sz., valamint a 496.

Balog – l. 434.

ismersz közülük – l. 510.

a Holnap különböző kritikáiról – A kritikák kivonatos ismertetését l. az adattárban.

Herczeg Ferencnek – [Herczeg Ferenc] Horkayné, Ellesett párbeszéddek, ÚjId 1908. okt. 25., 44. sz., 367–368.

Antal Sándor – l. 401.

Dantét fordítom – l. 446., 513.

Zarathusztrával – Nietzsche, Friedrich, Also sprach Zarathustra, Leipzig, Insel, 1908. Az Im-igyen szóla Zarathustra c. Fényes Samu-fordítás Bp., 1908., a fordító kiadásában jelent meg. Fényes Samu (1863–1937) fordításáról a NY 1908. 3. száma tájékoztat; Wildner Ödön (1874–1944) Nietzsche romantikus korszaka (Bp., Politzer, 1907., Társadalomtudományi Könyvtár 8.) c. munkájáról pedig Ignóus írt cikket a NY 1908. 22. számában.

515. Babits – Osvát Ernőnek

[Fogarás, 1908. nov. 18.] Budapestre

Kézirat

Eredeti névjegy borítékkal. – OSZK Fond 253/708/1. – BMKL 3558

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

A boríték a bélyeg kivágása miatt csonka, a postabélyegző értékelhetetlen, l. 315.

Magyarázat

kritikáját – l. 502., 537.

516. Osvát Ernő – Babitsnak

[Budapest, 1908. nov. 19.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levél a Nyugat (A „Figyelő” új folyama) fejléces levélpapírján boríték nélkül. – OSZK Fond III/974/1. – BMKL 8986.

Megjelenés

Osvát Ernő egyetlen mondata a Babits-szakirodalom leggyakrabban idézett levele, a közlések teljes listáját nem lehetne megadni.

517. Kratochwill Péter – Babitsnak

[Szeged, 1908. nov. 19.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/1894/2. – BMKL 8236.

Megjelenés

Kiadatlan.

Magyarázatok

Hegedűsné révén – l. 307., 471.

a román fátákkal – fáta (rom) leány, népies kifejezés.

Hadik – l. 364.

Veszprémi – l. 404.

Füssy – l. 471.

Brodi – l. 471.

Verő – l. 471.

Gusztai barátunk – Gräf Gusztáv, l. 352.

518. Babits – Bérczi Edének

[Fogarasz, 1908. nov. 20. előtt] Szegedre

Forrás

Bérczi Ede – Babitsnak, Szeged, 1908. nov. 20. L. 519.

519. Bérczi Ede – Babitsnak

[Szeged, 1908. nov. 20.] Fogaraszra

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/1577/2. – BMKL 5121.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Valentin – Valentin, Johann, Virgilius, Frankfurt, 1671.

Hauser – Hauser, Henri, Les sources de l'histoire de France XVI. Siècle, (1494–1610), 1–4., Paris, Picard, 1906–1915.

Ribot – Ribot, Theodule két francia és két magyar nyelvű munkájáról lehet szó, a magyar nyelvűek: Az emlékezet betegségei, ford. Dáni Endre, Bp. Lampel, 1904., A lelki átöröklés, ford. nélk., Bp., Akadémiai, 1896.

Beöthy II. kötetét – Beöthy Zsolt, A magyar nemzeti irodalom történeti ismertetése, 1–2., Bp., Athenaeum, 1903.

Reinach – Reinach, Salamon, A művészet kis tükre, Bp., Athenaeum, 1906.

Ashert – Asher, David, Arthur Schopenhauer, Berlin, Duncker, 1871.

Fuller – Fuller, Frederic Walter, Evadne and other poems, London, 1894.

Pick – Pick Miska, Régi magyar történetírás a legrégebb kortól 1526-ig, Irodalomtörténeti értekezés, Bp., Neumayer ny., 1888.

Magyarázatok

megkaptam – l. a hiányzó **518.**

csomagot Szekszárdról – l. **490.**

Kissnek – l. **458.**

Füssynek – l. **471.**

írtam Szekszárdra – A levél nem maradt fenn.

fizetéshez jutni – l. **509.**

alig tudom megszokni helyzetemet – Nem lehet tudni, miről panaszkodik.

520. Bányai Elemér – Babitsnak

[Budapest, 1908. nov. 20.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levél a Budapesti Ujságírók Almanachja cégjelzéses levélpapírján boríték nélkül. – OSZK Fond III/208. – BMKL 4836.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

A fejlécben a következő nyomtatott, kézírást utánzó szöveg olvasható:

Tekintettel arra hogy az Almanach jövedelme az ujságírók özvegyeinek és árváinak gyámolítását szolgáló egyesületi Segítő Alapunknak válik javára tisztelettel kérjük az Almanach részére a tisztelt intézeteknek s cégeknek valamint az egész olvasóközönségnek jóakaró pártfogását.

Budapest 1907 október végén

Szerdahelyi Sándor
az Almanach szerkesztője

Herczeg Ferenc
elnök

Magyarázatok

második kötet – l. **494.**

egy versét – Nem lehet tudni, hogy Babits küldött-e egyebet.

egy arcképet – l. **608.**

521. Babits – Szabó Imrének

[Fogarás, 1908. nov. 20. előtt] Szegedre

Forrás

Szabó Imre – Babitsnak, Szeged, 1908. nov. 21. l. 522.

Megjegyzés

Szabó Imre (1876–1929) természetrajz–földrajz szakos tanár, szegedi kolléga, akit nyári tanulmányútra küldtek Észak-Európába. Beszámolóját júl. elején Juhász Gyula (j. gy.) a SzÉV-ben lehúzza, szerinte ezért kár volt ki-küldeni őt. Mivel több levél nem esik Babits és Szabó között, valószínű, hogy Babits ezzel a kedves hangú üzenettel határolódik el a kemény támadástól.

522. Szabó Imre – Babitsnak

[Szeged, 1908. nov. 21.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – OSZK Fond III/1 650/15. – BMKL 9764.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

A képeslap felirata: Campagna Romana.

Magyarázat

kedves soraid – l. a hiányzó 521.

523. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak

[Szekszárd, 1908. nov. 23.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/179/23. – BMKL 4421.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Datálás a tartalom alapján. A fogarasi körülményekről a hiányzó 508., esetleg az utána keletkezett szintén hiányzó levélben lehetett szó.

Magyarázatok

Smidtné is csinálta – l. 294. Nem lehet tudni, milyen ügyről van szó.

pénzt küldtél – Kratochwill nov. 19-én kapott pénzt, valószínűleg ekkor küldött haza is.

tavalról – Az 1907-es év végén Babits betegsége miatt hosszú időt töltött otthon, l. 390.

Hauk tanár – l. 464.

Body Sándor „a tanitóné” – l. 509.

Szabó tisztelendő – Szabó Géza főgimnáziumi hitoktató.

Kramer Zsofi darabja – Krammer Zsófia (19. sz. vége-?) író- és újságíró-nő. Krammer Vilmos könyvkereskedő leánya. A Közérdekben kezdett publikálni. A leány c. drámáját 1908-ban adták elő, l. Tóttós 2002:51.

a duk-duk afférről – A 47. számban jelent meg nov. 15-én Ady Endre A duk-duk affér c. írása, amelyben azt írja, hogy „ravasz kicsi emberek belémkapaszkodhatnak”, de ő nem vezére semmilyen csapatnak.

Bércinek a könyveket – l. 519.

Kamarás lányok – l. 298.

Moldoványiék – l. 456. Dr. Moldoványi István közig. bíró 1908. dec. 25-én meghalt.

mennyi a fizetésed – l. 500.

524. Babits István és Babits Angyal – Babitsnak

[Szekszárd, 1908. nov. 23.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/41/3. – BMKL 4291 és 4093.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

A testvérek írása valószínűleg édesanyjuk levelével együtt érkezett Fogarasra, l. 523.

Magyarázatok

40 napot hiányoztam – l. 500.

több hosszú levelet – l. 498., 500., 509.

525. Molnár Mór – Babitsnak

[Szekszárd, 1908. nov. 24.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/1877/2. – BMKL 6156.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Molnár (Müller) Mór (1875–1959) szekszárdi nyomdász. 1900-ban megvette Ujfalusy Lajos nyomdáját. Műhelyében elsősorban naptárak és folyóiratok készültek, ő adta ki Garay János Képes Naptárát.

Magyarázatok

dolgozatával – Babits Mihály verse Édes az otthon címmel jelent meg, l. GJKN1909:65.

526. Babits – Kelemen Imrének

[Fogaras, 1908. nov. 24. előtt] Budapestre

Forrás

Kelemen Imre és Kelemen Gizella – Babitsnak, Budapest, 1908. nov. 24. L. 527.

527. Kelemen Imre és Kelemen Gizella – Babitsnak

[Budapest, 1908. nov. 24.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/1485/13. – BMKL 7482.

Megjelenés

Kiadatlan.

Magyarázatok

okt. 25 ike – l. 500.

Kaptál-e már fizetést – l. 507.

nem is tanított – l. 500.

lett sok borunk – l. 406.

szekszárdi bor – l. 483.

tiphusba – l. 428.

Csemeznéknél – l. 301.

528. Kún József – Babitsnak

[Szeged, 1908. dec. 1.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/809/6. – BMKL 8274.

Megjelenés

BJKL 1959:301–302., a 128. sz. levél mellékleteként, Apró 1983a:187–188.

Megjegyzések

Eltérés a szövegközlésben:

BJKL 1959

ha a lapja	helyett	ha lapja
s	helyett	v.
mindnyájtokat	helyett	mindnyájtokat
írt	helyett	ír
vélük	helyett	velük

Az „Úgy tervezem” kezdetű szövegrész hiányzik, egészen az „Igaz barátod” elköszönésig.

Apró 1983a

s	helyett	v<agy>
igaztalan	helyett	igazságtalan
mindnyájtokat	helyett	mindnyájtokat

Hiányzik a „barátom, megszaporodtunk” tagmondat

Magyarázatok

Leveled – l. 514.

levelem – l. 486.

verseidről – I. 510.

fordításaidat – A Hétben 1909-ben két fordítása jelent meg: Edgar Allan Poe A harangok (I. 24. I. 55.) és Oscar Wilde Les silhouettes (III. 7. I. 161.)
a lapja – A Hét főszerkesztője Kiss József 1890-től 1921 végéig; A Hétben 1909-ben megjelent Babits-versek: Alkony (II. 14. I. 110.), Haláltánc (III. 28. I. 212.), Ballada Irisz fátyoláról (VI. 6. I. 374.), Ma délelőtt, ma dél-előtt (VI. 27. I. 422.).

azt a két {szép} verset – Kún József szept. 14-én írt (469.) sz. levelében említett konkrét Babits-verseket, amelyeket talán vissza is küldött.

egy gót templomról – A novella címe: Karácsonyi Madonna. Első megjelenése: NY 1909. dec. 16., 24. sz., 641–645.

Dante részlettel – I. 446.

igen kevés verssel – A Holnap 87 verséből mindössze 5 vers Babitsé. Ady-tól 39, Dutka Ákostól 15, Juhász Gyulától 12, Emőd Tamástól 7, Miklós Jutkától 6, Balázs Bélától 3 vers olvasható a gyűjteményben.

adymussal – I. 498.

A „Holnap” fővezérei – I. 523.

Az a nyílt levél – Juhász A duk-duk affér után címmel (FüggMo 1908. nov. 22.) válaszolt.

3-4 verset – A Hétben megjelent versek: Kék hegyek (1908. VIII. 23. II. 538.), A bor (X. 4. II. 638.), Elveszett napok (XI. 8. II. 714.).

Wilde tervünk – Közös Wilde-kötetet terveztek, de ez nem valósult meg, I. Apró 1983a:71–72.

Riedlnek – Riedl Frigyes (1856–1921) irodalomtörténész, egyetemi tanár.

Wolfner és Sing.-hez – A Singer és Wolfner budapesti kiadónál Kún József kötete Kék hegyek címmel 1909-ben jelent meg.

Resch – I. 364.

Lyka – I. 446.

Szőri – Szőri József (1878–1914) festőművész.

Tátray – Tátray Lajos (1885–1909) szobrászművész.

Kallós – Kallós Ede (1882–1950) klasszika-filológus.

a „Művészetbe: Nem jelent meg írása.

Miklós – I. 469.

529. Babits – Osvát Ernőnek

[Fogarás, 1908. dec. 1.] Budapestre

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – PIM V. 1640. – BMKL 2993.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

A korábbi szakirodalom és a BMKL is Elek Artúrt nevezi meg címzettként, l. Kelevéz 1996.

Magyarázatok

Kivánságának – l. 516.

Egynéhány verset – Nem lehet tudni pontosan, hogy mit küldött Osvátnak, akinél más forrásból is voltak Babits-versek.

Swinburneről – l. NY 1909. febr. 1., 3. sz., 113–119.

vannak kulturtörténeti, pszichológiai és filozófikus témáim is – l. 344.

modern angol és amerikai költőkről – Ezek közül legelőször Poe-fordításai jelentek meg a Nyugatban, l. 565.

Dantét fordítom – l. 446., 513., 514., 528. Dante-fordításából 1912-ben ápr. 16. 8. sz. 659–670., 671–680., 1917-ben jan. 1. 1. sz. 94–97. és 1919-ben dec. 16–17. sz. 1017–1020. jelentek meg részletek a Nyugatban.

530. Kosztolányi Dezső – Babitsnak

[Budapest, 1908. dec. 3.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – MTA Ms. 4621/91. – BMKL 8108.

Megjelenés

BJKL 1959:183., 135. sz. levél, KDL 1996:162., 178. sz. levél.

Megjegyzés

Datálás az épb. alapján: 908 dec 5. A levél különlegességét az adja, hogy Babits és Kosztolányi ekkor már régen tegeződtek, l. 358.

Magyarázatok

a Magyar Szemlébe – A MSZ csak 1910-ben jelent meg, az 1909-ben meg-

indult Élet c. lapot azonban elődjének tekintette. L. Kosztolányi Dezső – Fülep Lajosnak; Budapest, 1908. dec. 10. = KDL 1996:162., 179. sz. levél, és Kosztolányi Dezső – Fülep Lajosnak; Budapest, 1908. dec. vége = KDL 1996:164–165., 183. sz. levél.

531. Babits – Juhász Gyulának

[Fogarás, 1908. dec. 5. után] Nagyváradra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – MTA Ms. 4188/225. – BMKL 3284.

Megjelenés

Marth 1982, Zsoldos 1991.

Megjegyzések

Eltérés a Marth 1982 szövegközlésében:

mért	helyett	miért
oly	helyett	olyan

Datálás a tartalom alapján. Marth 1982 a levél keletkezését A Holnap megjelenése elé teszi, és valószínűnek tartja, hogy Dutka Ákosnak szól.

Magyarázatok

néhány verset – l. 513.

karácsonyi novellámat – A Karácsonyi Madonna c. novelláról van szó, l. 528.

a darabról – l. 513.

gyengébb verseimet – l. 510.

a Repülő templomot – A vers végleges címe: A templom! Röpül! L. 488.

Recanatit – l. 404.

Kúntól – l. 528.

Kosztolányi is írt – l. 530.

532. Babits Angyal – Babitsnak

[Szekszárd, 1908. dec. 7.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/35/21. – BMKL 4095.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Datálás a fpb. alapján. Épb. Fogaras, 908 dec 9.

Magyarázatok

a hosszú hallgatást – Nov. elején írt utoljára, l. a hiányzó 508.
Szondiéknál – l. 477.

533. Pásztor József – Babitsnak

[Szeged, 1908. dec. 10.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/994. – BMKL 9048.

Megjelenés

Apró 1983a:156.

Megjegyzés

Pásztor József (1885–1962) író, újságíró, a SzÉV munkatársa, írói neve Kézai Simon. A levélben szereplő gyűjteményről l. Apró 1983a:156–157.

Magyarázatok

egy könyv – *Karácsonyi könyv*, l. Karácsonyi 1908. A szerkesztők a SzÉV fiatal munkatársai.

egy-két verset – A kötetben két vers jelent meg Babitstól: Tisza hídján, Olvadás. Karácsonyi 1908:9. Az utóbbi a Paysages intimes l. darabja lett. L. még: Apró 1983a: 156–157.

534. Kosztolányi Dezső – Babitsnak

[Budapest, 1908. dec. 13.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – MTA Ms. 4621/93. – BMKL 8109.

Megjelenés

BJKL 1959:184., 136. sz. levél, KDL 1996:163., 180. sz. levél.

Megjegyzések

Eltérés a szövegközlésekben:

Boszorkány	helyett	Boszorkányos
Osváthtal	helyett	Osváttal

A datálás kiegészítése a fpb. alapján történt. Épb. Fogaras, 908 dec 14.

Magyarázatok

megkaptam a kéziratokat – l. 530.

a könyvem – Kosztolányi Dezső, Maupassant versei, Bp., Jókai ny., 1908.

Osváthtal ma beszéltem – Kosztolányi és a Nyugat viszonya ellentmondásos. Részben itt jelenteti meg műveit, Babits írását is a Nyugatnak küldi, másrészt a következőket írja: „A Nyugat egy kifejezetten anti-szimbolista, józan, racionális alapon álló, metafizika- és gondolatgyűlölő zsidó pártszövetkezet. Impotens rikoltozás rekedt torokkal. A szifiliszről berekedt torokkal. Hitem szerint ők sohasem csinálják meg az irodalmi forradalmat, mert erre nemcsak az erejük hiányzik, de a hitük is, az állítani tudás bátorsága.” L. Kosztolányi Dezső – Fülep Lajosnak, 1908 végén = KDL 1996:165., 183. sz. levél.

te ismerteted – Maupassant–Kosztolányi, megjelent: NY 1909. febr. 16., 4. sz., 228. Maupassant, Guy de (1850–1893); említve Babits 1979-ben 6 helyen.

„Boszorkány esték”et – Kosztolányi Dezső, Boszorkányos esték, Szabadka, Jókai ny. kiad. Krausz–Fischer ny., 1908.

535. Franyó Zoltán és mások – Babitsnak

[Temesvár, 1908. dec. 14.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/1577/4. – BMKL 5986.

Megjelenés

BJKL 1959:303., a 128. sz. levél mellékleteként.

Megjegyzés

L. az 501. sz. levél aláíróit.

Magyarázatok

mély verseiért – l. 510.

„A Hét”-ben megjelent verséhez – A Hét 1908. dec. 13-i számában a Galáns ünnepség jelent meg, l. 404.

536. Babits és kollégái – Babitsnak

[Fogarasz, 1908. dec. 15. körül] Helyben

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/1577/3. – BMKL 2766 és 4386.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

A BMKL 2766 1908. dec. 13-ra, a 4386 pedig 1909. dec. 13-ra datálja; ez utóbbi nyilvánvalóan sajtóhiba.

A dátum módosításának alapja, hogy ez a levél az 535. paródiája. A Temesvárott dec. 14-én megírt és még aznap postára adott lap azonban leghamarabb csak dec. 15-én érkezhett meg Fogarasra. Az 535. érkezési postabélyegzőjén a nap 15-nek vagy 16-nak egyaránt olvasható.

Az aláírók Babits kollégái: Albrich János 39 éves ének–torna szakos, Albert János latin–magyar szakos és felesége, László Béla okl. tanárjelölt, Ambrózy Pál 27 éves latin–görög szakos, Fridrich András 30 éves latin–német szakos tanár.

Babits szereplése a FogVid-ben:

Az új tanárt 1908. aug. 2-án üdvözzük: Isten hozta körünkbe!

szept. 27. Új verskötet: Babics(!) Mihály „verskötetet adott ki”.

okt. 18: Hegeso sírja, Memento, Új költő c. ismertető A Holnapról.

nov. 8.: Turáni induló.

dec. 13.: Theosophikus énekek.

1909. jan. 3.: Feketeország.

jan. 24.: Vásár.

febr. 21.: Anyám nevére.

márc. 14.: Itália és a márc. 6-án a Szabad Lyceumban elhangzott előadása, a Shakspeare (!) egyénisége, sorozat formájában, amelynek közlése 7 részben máj. 2-ig tart. (Érdekes, hogy vetített képes előadást hirdetett, bizonyára az Urániában 1907. szept. 14-én bemutatott, ifj. Hegedüs Sándor által készített Shakespeare-előadás ösztönzésére, de míg az az előadás elsősorban a kort mutatta be, addig Babitsé Shakespeare személyiségéről szól.)

537. Balázs Béla – Babitsnak

[Budapest, 1908. dec. 16. után] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/190/5. – BMKL 4695.

Megjelenés

BJKL 1959:308–309., a 133. sz. levél mellékleteként, BéBB:43–61.

Megjegyzések

Eltérés a szövegekzlésben:

BéBB

oly

helyett

olyan

Datálás a tartalom alapján. A válaszlevél valószínűleg elveszett, l. 551., 554.

Magyarázatok

verseket – A Nyugatban dec. 1-jén megjelent versekről van szó, l. 510.

a kedves figyelőt – l. 502.

magam termésével – L. a csatolt három verset. A NY 1909. jan. 16. 2. számában megjelent A kert és az asszony módosított utolsó sorral: „Félve, puhán könnyes szemére hull.”, valamint a Lehetett volna c. vers.

A drámáim – 1909. ápr. 29-én A Holnap új drámájaként emlegetett Szélpál Margit házassága c. Balázs-drámát mutatta be a Nemzeti Színház.

„a gondolatok nem eredetiek és nem tudományosak – a legsötétebb német-álgörög ködvilágból valók” – Idézet a kritikából: „A gondolatok nem eredetiek és nem tudományosak. Kődvár: gerendái a legsötétebb német-álgörög ködvilágból valók.”

Schopenhauer gondolatainak – „Az építőmester Schopenhauerhez járt iskolába.” Schopenhauer, Arthur, (1788–1860) említve Babits 1979-ben 15 helyen.

az ornamentikáról – Valószínűleg a hiányzó 503. sz. vagy utána keletkezett, szintén hiányzó levélben volt erről szó.

a Dante fordítás – l. 446., 513., 514., 528., 529.

az Örök folyosóban – l. 510.

Oláh Gábor ujkönyvét – Oláh Gábor, Az élet lobogója alatt, Új versek, Bp., Franklin, 1908.

538. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának

[Fogarás, 1908. dec. 17. előtt] Szekszárdra

Forrás

Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak, Szekszárd, 1908. dec. 17.
L. 539.

539. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak

[Szekszárd, 1908. dec. 17.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/179/24. – BMKL 4422.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Datálás a fpb. alapján. Épb. Fogaras, 908 dec 18 vagy 19.

Magyarázatok

a hosszú téli utazástól – Válasz Babits hazautazási szándékára.
mint taval – I. az év elején írt levelek utalásait, **390.**, **523.**

540. A Budapesti Napló Kiadóhivatala – Babitsnak

[Budapest, 1908. dec. 18.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levél a Budapesti Napló fejléces levélpapíráján boríték nélkül. – OSZK Fond III/318. – BMKL 5341.

Megjelenés

Kiadatlan.

Magyarázatok

egy megfelelő verset – A karácsonyi számban nem jelent meg Babits-vers.

541. Szabó Kornél – Babitsnak

[Kiskunfélegyháza, 1908. dec. 31.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap – OSZK Fond III/1895/2. – BMKL 9767.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

A BMKL 9767 1909. dec. 31-re datálja.

A fpb. Kiskunfélegyháza, 908 dec 31. Az ép. Fogaras, 909 jan 2.

Újévi üdvözlőlap. A nyári szünetben küldött üdvözetek után, l. 421., 423., 425., lehet, hogy a levélíró küldött még egyéb alkalomra is lapot.

542. Kosztolányi Dezső – Babitsnak

[Budapest, 1908. dec. 31.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – MTA Ms. 4621/95. – BMKL 8110.

Megjelenés

BJKL 1959:184., 137. sz. levél, KDL 1996:167., 186. sz. levél.

Megjegyzések

Fpb. Budapest, 909 jan 1. Épb. Fogaras, 909 jan 3.

A képeslap felirata: Magyar Kir. Szépművészeti Múzeum Kngl. ung. Museum für schöne Künste.

Magyarázat

Horváth Henrik – l. 375.

543. Babits – Kún Józsefnek

[Fogaras, 1909. jan. 4.] Szegedre

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Levelestár. – BMKL 3443.

Megjelenés

BJKL 1959:303–304., a 128. sz. levél mellékleteként, Apró 1983a:189–192. Fényképmásolat is.

Megjegyzések

Eltérés a szövegközlésben:

BJKL 1959

ujévgratulációt

helyett

újévi gratulációt

valamennyőőtöket

helyett

valamennyiőtöket

Apró 1983a

tartogatom

helyett

tartogatva

Magyarázatok

otthonidőzésemről – l. 539.

leveledre – l. 528.

Toldinak – l. 528.

a Hétben vagy a Művészetben – l. 528.

A Hét január elseji számát – Nem jelent meg Babits-írás benne.

mindkettőt – Galáns ünnepség (dec. 13.); Vásár (dec. 27.).

Fête Galante – Galáns ünnepség, l. 404.

Franyó Zoltán – l. 535.

Rákosiék – Rákosi Jenő (1842–1929); A Holnap, BH 1908. dec. 20., 304. sz., 1–5.

Gyulaiék – Gyulai Pál (1826–1909). A BpSz 1908. dec.-ben mond véleményyt A Holnap címmel. Ady-járványt emleget, „vakon utánczás,” „szertelenségbe tévedés” a költők közös jellemzője. „Csak a mindjárt utána következő Babics Mihályra utalunk s különösen utolsó versére a Feketeországra, melyet józan ésszel meg nem érthetni. S megírni mint lehetett, alig tudjuk elképzelni.” (454–456.) Az aláíró (f.), Früchtl Ede.

A Wilde fordítás – l. 528.

Juhászárol – Juhász Gyula utolsó levelét 1908. nov. második felében írta Babitsnak, l. 513.

Kosztolányi – l. 542.

Holnap címen – l. 499.

a Magyar Szemle ujraeledéséről – l. 530.

elfogy előlem a papír – Arany zárja ezzel a fordulattal több levelét, pl. a Szilágyi Istvánnak írt, 1847. jan. 31-én küldöttet, l. Arany 1982. 45.

544. Kelemen Imre – Babitsnak

[Budapest, 1909. jan. 6.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/1485/14. – BMKL 7483.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Fpb. Budapest, 909 jan 6.

Magyarázat

kisiklott – 1909. jan. 4-én 6 óra tájban Felsősebes közelében a Budapest–Nagyszeben–Fogarasi vasúton a közvetlen kocsi tengelye eltört, a kocsi leszakadt és keresztbe fordult a sínen, a mögötte lévő teherkocsi lefordult a töltésen, de a többi megállt. A kisiklott kocsiban négyen utaztak: Széll József főispán, Babits Mihály, László Béla tanár és egy hölgy. Senki-nek nem történt baja. A vonat eleje berobogott Felsősebesre, és a vezető csak ott vette észre, hogy hiányzik a szerelvény egy része. L. FogVid 1909. jan. 10. 2. sz.

545. Fenyő Miksa – Babitsnak

[Budapest, 1909. jan. 5.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levél a Nyugat fejléces levélpapírján boríték nélkül. – OSZK Fond III/438/1. – BMKL 5802.

Megjelenés

OEakk 1985:142.

Megjegyzés

Eltérés a szövegközlésben:

régebben írt

helyett

régebben ígért

Magyarázatok

szép verseibe – A NY 1909. jan. 1-jei 1. számában megjelent Babits-ver-sek: Ó éjszaka (végleges címén Éjszaka!), Sírvers (45–46.), Mozgófénykép (46–47.) és Baudelaire *Léthe* c. versének fordítása. A sajtóhibák az első két versben találhatók, javításukat a 2. szám közli.

ott hagyjuk – A Nyugat nem változtatott nyomdát, a folyóiratot 1911. okt. 16-ig a Jókai nyomdában nyomták.

a Swinburne cikket – l. 529. Swinburne, Algernon Charles (1837–1909); említve Babits 1979-ben 4 helyen.

Milton-tanulmányt – Miltonról Babits nem írt a Nyugatba. Milton, John (1608–1674); említve Babits 1979-ben 10 helyen.

Meredithet – Meredith, George (1828–1909); említve Babits 1979-ben 4 helyen. A cikket l. NY 1909. okt. 16., 20. sz., 393–401. Fogarason készült a Lucifer csillagfényénél c. vers fordítása is.

az illatokról régebben írt dolgát – l. 344.

az egyfelvonásost – A Simóné háza c. darabot a Nyugat nem közölte, Nagyváradon sem került színre.

Kosztolányi Maupassant fordításának bírálatát – l. 534.

Dante részletre – l. 446., 513., 514., 528., 529., 537.

Alexander könyvének bírálatát – Alexander Bernát (1850–1927) filozófiai író, esztéta, publicista. Színikritikus a BH-nál. 1908-ban A művészet A művészet értékéről A művészeti nevelésről c. munkája a Franklinnál jelent meg. Ismertetője a NY 1909. márc. 16. 6. számában Lengyel Gézáttól olvasható. Babits nem írt róla.

546. Kelemen Józsefné Raácz Cenci – Babitsnak

[Szekszárd, 1909. jan. 6.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti távirat. – OSZK Fond III/1729/1. – BMKL 7509.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Datálás a távirati nyomtatvány alapján.

Magyarázat

érkeztél – L. 544.. Babits jan. 3-án utazott vissza.

547. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak

[Szekszárd, 1909. jan. 12. előtt] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/179/213. – BMKL 4424.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Datálás a tartalom alapján. A levél valószínűleg együtt érkezett Fogarasra a Babits Angyal által írt sorokkal 548.

Magyarázatok

megőrzött – l. 544.

Komaromi – l. 373.

Ágoston néni – Ágoston Károlyné, Á. István királyi táblabíró édesanyja.

Holub Urral – Holub János 1908-tól 1920-ig a szekszárdi polgári fiúiskola igazgatója.

fiát – Holub József alkotmány- és jogtörténész, l. BML 1890–1906:251. sz. levél.

Bodnár – Bodnár István (1863–1945) a Tolnavm c. szekszárdi lapnál költő és újságíró.

a te cikkedet – l. 537.

Babits Mihály – Tél, NY 1909. jan. 1., 1. sz. 1–5.

Szomaházi István – Szomaházy István (1864–1925.) író, újságíró. A Hét és az Újld munkatársa. Nem írt novellát a Nyugat jan. 1-jei számába.

a vers írók – A megjelent Babits-versekről l. 545.

Molnár naptárát – l. 525.

Kliberékhoz – l. 371.

Andrétől – l. 362.

Balog bácsi – l. 341.

548. Babits Angyal – Babitsnak

[Szekszárd, 1909. jan. 12. előtt] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/35/171. – BMKL 4097.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

A BMKL 1909. jan. datálással látja el. A keltezés pontosítása a tartalom és az **547.** alapján.

Magyarázatok

Hauk – l. (464.).

A szekszárdi ujságban – L. Szekszárd jan. 5.: német–magyar szakos tanárt keresnek a szekszárdi állami főgimnáziumba.

megdagadt az arcom – l. **547.**

a szebeniektől – l. **547.**

549. Zimmermann Artúr – Babitsnak

[Szeged, 1909. jan. 12. előtt] Szekszárdra

Forrás

Babits Angyal és Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak, Szekszárd, 1909. jan. 12. L **550.**

550. Babits Angyal és Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak

[Szekszárd, 1909. jan. 12.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti zárt levelezőlap. – OSZK Fond III/35/22. – BMKL 4096.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Épb. Fogaras, 909 jan 14.

Magyarázatok

szekszárdi állásra – l. **547.**

tífusz – l. **547.**

Zimmermann – l. a hiányzó **421.**

Molnár – l. **525.**

Vigyázz – Innen Babits Mihályné Kelemen Auróra írásával.

551. Balázs Béla – Babitsnak

[Budapest, 1909. jan. 12.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/190/2. – BMKL 4696.

Megjelenés

BéBB:62–64.

Magyarázatok

„*irodalmisságát*” – Elveszett levélre utal ez is, mint az 554. Balázs Béla félreérti Babits szóhasználatát, hiszen Babits szótárában az „*irodalmi barát*” a neki leginkább hiányzó egyik legfontosabb értéket, a szellemi társaságot jelenti, l. Juhász 1981: 242., 254. sz. levelek.

Vészi Józsefnek – Vészi József (1858–1940) 1906–1911 között a Jung Ungarn c. lap alapító szerkesztője. A Halálesztétika német kiadásáról nincs tudomásunk.

az exotikuma – l. 537.

552. Kollányi Boldizsár – Babitsnak

[Nagyvárad, 1909. jan. 14.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti névjelzéses levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/740. – BMKL 7890.

Megjelenés

BJKL 1959:311., a 139. sz. levél jegyzetében.

Megjegyzés

Eltérés a szövegközlésben:

„illetékesek”-en	helyett	illetékes – –
több	helyett	satb.

Magyarázatok

ujabb Antológiát – l. A Holnap új versei, Bp., Deutsch Zsigmond, 1909.

Ady kivételével – Ady is szerepel 15 verssel.

tanulmány – A tanulmányt a levélíró írta meg Számadás címmel.

15 verset – Babits itt megjelent versei a következők: In Horatium, Óda a

bűnhöz, Himnusz Irishez, Páris, Recanati, Strófák a wartburgi dalnokversenyből, A templom! Röpül!, Kútban, Apróságok: 1. Luna, 11. Hesperus, Szőlőhegy télen, A világosság udvara, Emléksorok egy régi pécsi uszodára, Névjegyemre.

a „Tél”-ért – l. 547.

nincs igaza – Talán a hős záró gesztusára utal, aki nem tud hinni a megvalósuló boldogságban.

Adynak leszen ajánlva – A kötetet nem ajánlották Adynak.

553. Schöpflin Aladár – Babitsnak

[Bp., 1909. jan. 16.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levél a Vasárnapi Újság fejléces levélpapírján boríték nélkül. – OSZK Fond III/1115/1. – BMKL 9555.

Megjelenés

Kiadatlan.

Magyarázatok

küldeményét – Kérdés, hogy a verseket Babits küldte-e? L. 488.

kís betűs – Nem lehet tudni, hogy milyen versekről volt szó. E levél előtt utoljára Juhász Gyulának küldött Babits úgy verseket, hogy azok kéziratai fenn is maradtak (446.), s azokban csak a mondatkezdő betűk nagybetűk. A VÚ 1909. febr. 7-i számában közölt Babits-vers, az Anyám nevére (106–107.) viszont, a későbbi kötetközlésekkel ellentétben, minden sorában nagybetűvel kezdődött. Schöpflin ígérete ellenére sem jelent meg több Babits-vers a VÚ-ban, A Holnap új versei c. ismertetőjük pedig 1909. ápr. 25-én fejlődést állapít meg, és elismeréssel szól a többiekéről, Babitsról azonban így ír: „Babits Mihály elsősorban a nyelvnek, mint a költői alakítás eszközének virtuóza egészen a szavakkal való játszásig; igen erős intellektusa uralkodik fantáziáján és érzékenységén, a gondolatnak megvan nála az a lendülete, amely hangulatokat kelt és fantáziát serkent, sajátképen intellektuális lírát csinál, de nem mindig tudja elkerülni a kiszámítottság veszedelmét, néha pedig bogarasnak, különcködőnek látjuk.”

554. Balázs Béla – Babitsnak

[Budapest, 1909. jan. 16.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/190/3. – BMKL 4697.

Megjelenés

BéBB:65–67.

Megjegyzés

Datálás a fpb. alapján. Épb. Fogaras, 909 jan 18.

Magyarázatok

feleljen – Válaszról nem tudunk.

Holnap antológiában – A Holnap új versei, l. 552.

Kollányi nevű úr – l. 552.

Az a bizonyos undor – l. 543.

előszók – Az első antológia előszavát Antal Sándor, a másodikét Kollányi Boldizsár írta.

555. Babits – Juhász Gyulának

[Fogaras, 1909. jan. közepe] Nagyváradra

Forrás

Juhász Gyula – Babitsnak, Nagyvárad, 1909. jan. 27. után. L. 556.

556. Juhász Gyula – Babitsnak

[Nagyvárad, 1909. jan. 27. után] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/658/5. – BMKL 7 253.

Megjelenés

BJKL 1959:184–185., 138. sz. levél, Juhász 1981:208–209., 201. sz. levél.

Megjegyzések

Eltérések a szövegközlésekben:

az enyémmel	helyett	enyémmel
rendezem a darabodat	helyett	rendezem darabodat
Február végére	helyett	Február végén

Datálás a tartalom alapján.

Magyarázatok

Oláh Gáborról – Oláh Gábor visszautasította A Holnap felkínált tagságát, l. Juhász 1968:644–645.

új írásait – Oláh Gábornak gyors egymásutánban négy műve jelent meg; valószínű azonban, hogy a BH-ban 1908. dec. 23-án közölt levelére utal, amelyben Oláh Gábor tiltakozik a „holnaposság” bélyege ellen.

válaszodban – l. a hiányzó 555.

utolsó levelem – l. 513.

Rákosi Jenőtől – l. 543.

Kenedi Gézáról – Kenedi Géza (1853–1935) *Fagyöngyök* c. írását az Újs 1909. jan. 10-én közölte; fölolvasta a Petőfi Társaság 1909. jan. 6-i ülésén, ebben „[...] alaposan, meggyőzőleg rajzolta hiábavaló, sőt káros voltát ez ugynevezett új iskola törekvésének.” A fagyöngy ugyanis „parazita növény.”

Lampért Gézáig – Lampérth Géza (1873–1934) költő, író, Magyar virágharc c. versét felolvasta a Petőfi Társaság 1909. jan. 6-i ülésén, megjelent: Újs 1909. jan. 7. 5. sz. 7.

Szabolcska Mihályig – Szabolcska Mihály (1861–1930) Ma, holnap, holnapután c. cikke, l. BÚEA:179–181.

Kiss József azt mondta rólad nekem – Juhász Gyula 1908. okt. második felében járt Budapesten, akkor személyesen beszélt Kiss Józseffel.

A nagyváradi Szigligeti színház – A Simóné házaról van szó. Ezt azonban mégsem adták elő.

15 verset – l. 552.

Szabó Endre leveléhez – Szabó Endre (1849–1924) költő, író, újságíró, műfordító. Az Üstökös, a Nemzeti Hírlap és A Hon munkatársa. Derű-ború címmel versei jelentek meg. Fekete történet címmel 1909-ben „kultúrképet” rajzolt a korabeli Magyarországról. 1909. jan. 27-én levélben gratulált Bársony István (1855–1928) újságírónak a holnaposok ellen írt Irodalmi „modernség” c. cikkéhez, l. MH 1909. jan. 23.

Fenyő M. – l. Fenyő Miksa, Hadi készülődések, NY 1909. jan. 1., 1. sz., 48–51. Válasz Mikszáth azonos c., 1908. dec. 10-én az Újs-ban megjelenő lekezelő írására.

557. Babits – Juhász Gyulának

[Fogarás, 1909. jan. 31. előtt] Nagyváradra

Kézirat

A levél első része csak másolatként ismert, a Kilényi-gyűjteményben szerepel, l. 297. Az első rész nem szerepel a BMKL-ben. A második rész eredeti levélpapír boríték nélkül. A másodikat tévesen az 504. sz. levélhez fűzték, s Belia György mindkét alkalommal így közölte: – OSZK Fond III/86/8. (3.folio). – A második rész: BMKL 3282.

Megjelenés

BJKL 1959:182., 133. sz. levél (csak a második rész), Péter 1965, Juhász 1981:209., 202. sz. levél.

Megjegyzések

Eltérés a szövegekzlésekben:

Hiányzik a következő, a levélben többször áthúzott két mondat: „Ady egyedül többet ér, mint heten együtt. Ez az én lázadásom”

Datálás a tartalom alapján. A levél összekeveredett kéziratrészei miatt Belia György helymeghatározása téves, Babits Fogarásról írta a levelet.

Magyarázatok

leveledet – l. 556.

előadás előtt – A Simóné házát a Nyugat sem közölte, az előadás is elmaradt.

verseim és karácsonyi novellám – Pontos adatok nincsenek a küldött versekről, l. 504.

Karácsonyi Madonna – l. 528.

A Holnap újságáról – A tervezett revü nem valósult meg.

Az új Holnapba – A Holnap új versei c. antológiáról van szó.

Új verseim – Babits utoljára 1908. dec. elején küldött verseket Juhásznak, l. 531. Ezekre nincs reagálás, de 1908. dec. 25-én a NváradN-ban a Megállj! (297. sz. 2.) megjelent, 1909. jan. 1-jén pedig a Nváradban (1. sz. 1.) az Újév c. vers szerepelt.

Hová? – Az Emléksorok egy régi uszodára c. vers A Holnap új versei között jelent meg, Páris: l. 404.

kétségbeejtő viszonyokat – l. az 556. sorait A Holnap visszhangjáról.

Horkayné szava – l. 498.

558. Babits – Babits Mihályné Kelemen Auróranak

[Fogarás, 1909. jan. vége] Szekszárdra

Forrás

Babits Mihályné Kelemen Auróra és Babits István – Babitsnak, Szekszárd, 1909. febr. 2. L.559.

559. Babits Mihályné Kelemen Auróra és Babits István – Babitsnak

[Szekszárd, 1909. febr. 2.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/179/223. – BMKL 4425 és 4292.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Datálás a tartalom alapján.

Magyarázatok

fogorvoshoz kell ismét járnia – l. 547.

a febr 1 jei bálon – 1909. febr. 1-jén az óvodát segélyező egyesület estélyén voltak. Itt Molnár Ferenc olvasta fel a „Pesti Napló kiérdemesült tárcáit.” – közli a Szekszűj.

aggodom a nátháért – l. a hiányzó 558.

Korbonitsnéval – 1909. febr. 8-án is bálban voltak, a TolnamKözl társasági híre itt említi özv. Korbonits Dezsőné a bálozó asszonyok között.

az arcképeiddel – l. 520., 608.

az igazgatóddal – László Béla Borzsák István kisújszállási tanárbarátjának írta, hogy a fogarasi igazgató átnézte az összes dolgozatot, és belejavított a tanárok írásába. Ezen Babits fölháborodott, és hevesen összeszólalkozott vele. Mivel az egész tanári kar véleménye szerint ez az eljárás pedagógiaellenes, az ügyet az igazgató elsimította. L. Bisztray 1956.

a verseiddel – l. az 531., és az 561. panaszát a gyenge kezdő versek megjelentetésére.

folyamodnál – l. 548.

Svirian – l. 341.

Ferenczinek – l. 456.

Ács – Ács Lipót a szekszárdi gimnázium geometriatanára.

A „Vakáció” – 1908. júl. 1-jétől Babits István „szerkesztőként és íróként” Vakáció címmel kéziratot újságot készít. 3–4 lapos, rajzos kis füzetek ezek, amelyeket barátaival együtt irogatnak. Hat szám 1908-ban jelenik meg. 1908-ban az 5. számban Csörgető címmel verset közöl. 1909-ben szépirodalmi lapként nevezi meg, Scriptor aláírással Utazás a föld alatt c. regényt közöl, valamint egy Thaeseusz c. színművet folytatásokban. 1910-ben a 4. számban Babits Asztalfiók c. versét is közli, valamint két, szintén Babits által küldött képrejtvényt. Ebben az évben folyamatosan szerkesztői üzeneteket küld Fogarasra bátyjának. 1911-ben is „megjelentet” még öt számot. Egyes számokban nővére rajzai szerepelnek. A füzetek ifjabb Babits István (szül. 1933) tulajdonában vannak.

560. Babits – Kollányi Boldizsárnak

[Fogaras, 1909. febr. 2. előtt] Nagyváradra

Forrás

Babits – Juhász Gyulának, Fogaras, 1909. febr. 2. L. 561.

561. Babits – Juhász Gyulának

[Fogaras, 1909. febr. 2.] Nagyváradra

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/86/9. – BMKL 3285.

Megjelenés

Paku 1941, BJKL 1959:185–186., 139. sz. levél, Juhász 1981:210., 203. sz. levél.

Megjegyzések

Eltérések a szövegközlésekben:

Paku 1941

másképp

helyett

másként

BJKL 1959 és Juhász 1981

a verseket neked küldöm

helyett

a verseket nem küldöm

készen

helyett

kész

Paku 1941:1909. febr. 1-jére datálta. A datálás módosítása az igen rosszul olvasható fpb. alapján történt.

Magyarázatok

már régen – l. 552.

15 verset – A Holnap új versei c. antológiáról van szó, l. 552.

Irtam neki – l. a hiányzó 560.

beteg is voltam – l. 559.

adj hirt – l. Juhász 1981:426., a 203. sz. levél jegyzete.

kezdő műveimet – l. 531.

562. Marx Ferenc – Babitsnak

[Budapest., 1909. febr. 3.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levél a Marx és Mérei Tudományos Műszerek Gyára fejléces papírján boríték nélkül. – OSZK Fond III/1577/5. – BMKL 8612.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Marx Ferenc (?–1925), l. 456.

Az új gimnázium Alpár Ignác (1855–1928) tervei alapján épült, modern berendezését 1909 nyarán kapta. L. Bisztray 1956.

Magyarázatok

árjegyzéket – Major Károly már 1908. szept. 5-én Budapestre utazott az új épület felszerelésének elintézése ügyében, így ennek a kapcsolatfelvételnek nem lehetett folytatása, l. FogarasFőgimn.Ért. 1908–1909:324.

az igazgató úrnak – Major Károly, l. 432.

Imrétől – Kelemen Imréről van szó.

563. Juhász Gyula – Babitsnak

[Nagyvárad, 1909. febr. 4.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti távirat. – JATE Irodalomtörténeti Intézet, Szeged. – BMKL 7254.

Megjelenés

BJKL 1959:186., 140. sz. levél, Juhász 1981:210., 204. sz. levél.

Magyarázatok

Antologiaba – A Holnap új versei.

levél megy – l. 564.

564. Juhász Gyula – Babitsnak

[Nagyvárad, 1909. febr. 4. után] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/659/16. – BMKL 7255.

Megjelenés

BJKL 1959:187., 142. sz. levél, Juhász 1981:212., 207. sz. levél.

Megjegyzések

Eltérés a szövegtáblákban:

mindnyájunknak	helyett	mindannyiunknak
teli ház	helyett	telt ház

A datálás kiegészítése 563. alapján.

Magyarázatok

Kézirataid – l. 557. A Függőben jan.-ban és febr.-ban nem jelent meg vers, csak márc. 14-én a *Kútban*, a Húsvéti mellékletben a *Mi az? Mi az?* és ápr. 18-án az *Óda a bűnhöz*.

Drámádat – A Simóné háza, l. 557.

15 verset – l. 552.

készen lesz – Az antológia 1909. ápr. elején jelent meg.

Atalanta – l. 446.

drámát – l. Juhász 1981:427–428., 206. sz. levél.

565. Fenyő Miksa – Babitsnak

[Budapest, 1909. febr. 8.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levél a Nyugat fejléces levélpapírján boríték nélkül. – OSZK Fond III/438/2. – BMKL 5803.

Megjelenés

OEakk 1985:143.

Megjegyzés

A Nyugat kiadóvállalatról l. Buda 2000.

Magyarázatok

Ignotus – Tervezett kötete csak később jelent meg: Ignotus verseiből, Bp., Nyugat folyóirat, (Pallas RT nyomdája), 1918 [1917].

Kemény Simon – Kemény Simon (1883–1945) költő, író, kritikus. A Hét, az Új Idők, a Nyugat közli írásait. Kemény Simon, Lamentációk, Bp., Nyugat, 1909.

az ön verseit – Levelek Iris koszorújából, Bp., Nyugat, 1909.

egy arczképet – A kötet elején nincs fénykép.

húsvétra – Babits húsvétkor Fogarason maradt.

Swinburne – l. 529.

A Maupassant–Kosztolányi dolgot – l. 534. A levéllel ment a korrektúra is; nem lehet tudni, hogy Osvát mit kifogásolt, de Babits nyilvánvalóan engedett.

Elek Arturtól – Elek Artúr (1876–1944) Edgar Allan Poe-ról szóló tanulmányát a Nyugat az 1909. évi második kötetében közölte öt folytatásban, a 13–17. számban.

az ön Holló-fordítását – Babits Poe-fordításai a tanulmányt követték: Lee Annácska 1909. júl. 1. 13. sz. 16–17., Ulalume, Anni 1909. júl. 16. 14. sz. 78–82., Valakinek a paradicsomban 1909. aug. 1. 15. sz. 155., Himnusz, Álomország 1909. szept. 1. 17. sz. 262–263. A holló nem volt a megjelent versek között.

Nietzsche fordításai – Babits egyes Nietzsche-fordításai elvesztek, a Babits 1981-ben mindössze négy fordítás szerepel. L. még: Rába 1969.

566. Babits – Resch Aurélnak

[Fogarás, 1908. szept. és 1909. febr. között.] Szegedre

Forrás

Resch Aurél – Babitsnak, Szeged, 1909. febr. 12. L. 567. Ebben az időben Babits legalább két lapot küldött a címzettnek.

567. Resch Aurél – Babitsnak

[Szeged, 1909. febr. 12.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/1064/3. – BMKL 9329.

Megjelenés

Kiadatlan.

Magyarázatok

kártyáidat – l. a hiányzó 566.

A könyvekkel – Babits Szegeden az ifjúsági könyvtár őre is volt, s eljövetelekor kollégáinál és nála is maradtak könyvek.

Kún úr – l. 306.

Bérci úr – l. 456.

a Sz. N. – A Szegedi Naplóban 1909. febr. 12-én jelent meg a téves hír.

Borosnyai – l. 314.

Lukács – Lukáts László a szegedi áll. főgimn. tanára.

Horváth L. – Horváth Lajos, l. 386.

Tisza kosztos – Babits szegedi asztaltársaságáról l. 386.

A Hegeso síremlékéhez – l. 469.

Utolsó versed – l. 553.

Palika – Ambrózy Pál, l. 469.

András – Fridrich András, l. 536.

Krebszszel – Krebsz Ernő magyar–német szakos tanár.

Homoréknál – l. 300.

568. Franyó Zoltán – Babitsnak

[Temesvár, 1909. febr. 12. után] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/463. – BMKL 5988.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

A BMKL márc. 15. előttre datálja. A keltezés pontosítása a tartalom alapján történt.

Magyarázatok

helyezik át – l. 567.

az én nevem sem ismeretlen – l. 501., 535.

569. Juhász Gyula – Babitsnak

[Nagyvárad, 1909. febr. 15.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/659/17. – BMKL 7256.

Megjelenés

BJKL 1959:187–188., 143. sz. levél, Paku 1962:145., Juhász 1981: 212–213., 208. sz. levél.

Megjegyzések

Datálás a fpb. alapján. Épb. Fogaras, 909 feb 16.

Az aláírók: Gózon Gyula (1885–1972) ekkor a nagyvárad Szigligeti Színházban játszott.

Marton Manó (1874–1928) nagyvárad újságíró, költő, színműíró és felesége.

Böszörményi Andor (1884–?) nagyvárad ügyvéd, a NváradN munkatársa.

Mezey Zsiga hegedűművész, egy ideig Juhász Gyula szállásadója.

Magyarázatok

Ma egy éve – 1908. febr. 12-én jelent meg a hír, hogy másnap Nagyváradra érkezik Juhász Gyula, l. Hegedűs Nándor: Várad emlékek = Paku 1962:133.

a Holnap várad embereivel – l. A Holnap antológia közreműködőit.

Az új antológia készül – l. 552.

Zabolátlan... – Idézet Babits Turáni induló c. verséből.

570. Babits – Kosztolányi Dezsőnek

[Fogaras, 1909. febr. 28. előtt] Budapestre

Forrás

Kosztolányi Dezső – Babitsnak, Budapest, 1909. febr. 28. L. 572.

571. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának

[Fogarás, 1909. febr. 27. körül] Szekszárdra

Forrás

Babits Angyal és a család többi tagja – Babitsnak, Szekszárd, 1909. márc. 1. 573.

572. Kosztolányi Dezső – Babitsnak

[Budapest, 1909. febr. 28.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/4621/2. – BMKL 8050.

Megjelenés

BJKL 1959:188–189., 144. sz. levél, KDL 1996:169–170., 193. sz. levél.

Megjegyzések

Eltérés a szövegközlésekben:

ezt mondják helyett azt mondják

Hiányzik a Köszönöm szó a gyors válaszodat kifejezés elől.

A BMKL tévesen 1904-re datálja.

Magyarázatok

Bíró Lajos – Bíró Lajos (1880–1948) író, újságíró. A BN szerkesztőségében dolgozott, 1906 után családotul Berlinbe költözött, 1909-ben tért vissza. *melankóliádnak* – l. a hiányzó 570.

elkeseredettségedet – Verseinek visszhangja és az önmagával való elégedetlenség volt a panasz oka.

A leveled – l. a hiányzó 570.

Aggodalmaidat – Babits és A Hét kapcsolatának története az alábbiakban foglalható össze:

1908. márc. 15. Az Innen-onnan rovatban aláírás nélkül csonkítva és kiegészítve megjelenik A readingi fegyház balladája néhány sora. Ez lett a Kún–Radó fordítás alapos összevetésének sorsa.

ápr. 5.: Wilde, Impression du Matin.

szept. 13.: Lehotai (Kosztolányi) A Holnap c. kritikája így kezd: „Mindekelőtt Balázs Béláról.” – mellette a „hárfalelkű Miklós Jutka ígér leg többet.” A Babitsról szóló sorokat l. 469.

dec. 13.: Galáns ünnepség.

dec. 27.: Vásár.

1909. jan. 17.: Wilde, La fuite de la lune.

jan. 24.: Poe, A harangok.

febr. 14.: Alkony.

márc. 7.: Wilde, Les silhouettes.

márc. 28.: Haláltánc.

máj. 2.: Szilágyi Géza A Holnap új verseiről: a kritika durva támadás, ráadásul Babitsot meg sem említi.

máj. 9.: A névtelen kritika a holnaposok „önütötte lármájá”-ról beszél, a „hetmogerok” csődjéről, a Szélpál Margit házassága bukásának örvend.

a novellás könyvemet – A Boszorkányos esték c. kötete. Babits Mihály 1909. júl. 8-i levelében üdvözölte Kosztolányi Dezsőt a kötet megjelenése alkalmából, l. BJKL 1959:193., 151. sz. levél.

operaszöveget – Gluck, Christoph Willibald (1714–1787) Május királynője c. pázstortjátékának fordítása megjelent: Bp., Magyar Királyi Opera kiad., 1913.

Wilde Duchess of Paduáját – Wilde, Oscar A páduai hercegnő Kosztolányi Dezső fordításában jelent meg 1910-ben, bemutatta a Magyar Színház 1909. szept. 25-én.

kedves kritikát – l. 534.

Rainer Maria Rilke-ről irok tanulmányt – Kosztolányi Dezső, Rilke, NY 1909. szept. 16., 18. sz., 301–313. Rilke, Rainer Maria (1875–1926) említve Babits 1979-ben egy helyen.

573. Babits Angyal és a család többi tagja – Babitsnak

[Szekszárd, 1909. márc. 1.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti zárt levelezőlap. – OSZK Fond 172/103. – A BMKL nem tartalmazza. A levél néhány későbbivel együtt 2001-ben az Arkánium Antikvárium árverésén bukkant fel.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Fpb. Szekszárd, 909 máj 1, ép. Fogaras, 909 máj 3.

A „Kedves Misi! most kaptuk meg...” kezdetű Babits Angyal által írt teljes szöveg a levelezőlapba tett kitépelt noteszlapon ceruzairással olvasható.

A levél szerint 1909 febr.-ban több rövid lap, sőt egy sürgöny is érkezett Fogarasról, és Szekszárdról is küldtek egy sürgönyt a temesvári áthelyezés álhíre miatt, ezek azonban elvesztek.

Magyarázatok

téged áthelyeztek – l. 567.

szekszárdi állásra – l. 547., 548., 559.

Tolnai – l. 300.

korcsolyázásban – „A vár körüli széles sáncban, a sánc északi és keleti oldalán kitűnő korcsolyapálya volt. A fogarasi szász turista-egyesület tartotta fenn és gondozta.” L. Bisztray 1956. Babits nov.-tól márc.-ig, az idény végéig igen sokat korcsolyázott.

fogarasi fiatal emberrel – Nincs róla adat.

Ha nem... – Babits István írásával.

Ebben a ... – Babits Mihályné Kelemen Auróra írásával.

leveledet – l. 571.

574. Babits – Kosztolányi Dezsőnek

[Fogaras, 1909. márc. eleje] Fogarasra

Forrás

Kosztolányi Dezső – Babitsnak, Budapest, 1909. márc. eleje. L. 575.

575. Kosztolányi Dezső – Babitsnak

[Budapest, 1909. márc. eleje] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – MTA Ms. 4 621/89. – BMKL 8111.

Megjelenés

BJKL 1959:189–190., 145. sz. levél, KDL 1996:170–171., 194. sz. levél.

Megjegyzések

Eltérések a szövegkiadásokban:

BJKL 1959

láltán

helyett

láltára

KDL 1996

verseidet

helyett

versedet

láltán

helyett

láltára

Datálás a tartalom alapján.

Magyarázatok

válaszok: – l. a hiányzó 574.

Andor Józsefnek – Andor József (1871–1918) író, újságíró, a Szt. István Társulat tud. és irodalmi osztályának tagja. 1909–1910 és 1914–1918 között az Élet c. katolikus szépirodalmi és kritikai hetilap szerkesztője. A FügMo 1909. jan. 21-i számának első oldalán Pogány Béla: Ady Endre és ami körülötte történik c. munkájában ezt olvashatjuk: „az egyik most alakult klerikális szépirodalmi lap Kosztolányi Dezsőt, a Kiss József adlatusát, hirdeti nagy rajongással, mint fő-fő katolikus költőt.”

Lampérth Gézával – l. 556.

Versedet – Babitsnak a márc. 16-i számban, sem a következőkben nem jelent meg verse.

műfordításodért – Babits fordításában márc. 7-én A Hétben Wilde, Oscar Les silhouettes c. verse jelent meg.

lánytársaság – Az 1909. márc. 1-jei 5. számban megjelent versek a következők: Óda a bűnhöz, Sugár, San Giorgio Maggiore, Zrínyi Velencében, Itália.

576. Franyó Zoltán és mások – Babitsnak

[Temesvár, 1909. márc. 3.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/1938/1. –BMKL 5987.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Datálás a fpb. alapján. L. még: 501.

Magyarázatok

beválasztásom – A FügMo márc. 11-én közli A Holnap nagygyűlése cím-

mel a Társaság programját, az új kötet bemutatását. Ekkor választották taggá Franyó Zoltánt és Horváth Henriket műfordításaikért.

Jutka – Miklós Jutka.

a „Tél” – l. 547.

Dr. Szávay Zoltán – l. 501.

Vermes Ernő – (v.e.): Modernek és öregek. Egy darab irodalom-magyarázat c. írása a BácsmN-ban jelent meg 1909. jan. 14. és 15-én. Ebben „fiatal óriásoknak” nevezi A Holnap költőit.

577. Manojlovics Theodor és Kollányi Boldizsár – Babitsnak

[Nagyvárad, 1909. márc. 9.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/867. – BMKL 7891. és 8558.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Datálás a fpb. alapján. Épb. Fogaras, 909 már 10. L. 401.

Magyarázatok

„Szagokról <és> illatokról” – l. 344.

Az új kötet – A Holnap új verseiről van szó, amely a következő hónapban, ápr. 10-én jelent meg.

A címem a boritékon volt – Utalás arra, hogy Babits Juhász Gyulának küldte a verseket, pedig Kollányi személyesen is írt neki, l. 552.

578. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak

[Szekszárd, 1909. márc. 13.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levelezőlap. – OSZK Fond III/179/26. – BMKL 4426.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Datálás a fpb. alapján. Épb. Fogaras, 909 már 15.

Magyarázatok

nem irsz – l. a hiányzó 558.

Angyus szeretne már megint táncolni – A SzekszÚj társasági rovata szerint febr. 1-jén, 8-án és 23-án is voltak bálban.

579. Fenyő Miksa – Babitsnak

[Budapest, 1909. márc. 16.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/438/3. – BMKL 5804.

Megjelenés

Kiadatlan.

Magyarázatok

versei – l. 575. Ebben a számban jelent meg Szagokról, illatokról c. tanulmánya is.

A kötet anyagát – Nem lehet tudni, hogy a kötettel érkezett-e levél is.

Ady számot – A NY 1909. évi 10–11. jún. 1-jei száma volt az Ady-szám.

Babits Ady (Analízis) címmel írt bele, l. NY 1909. jún. 1., 10–11. sz., 565–568.

Nem jönne fel husvétra – Babits nem utazott húsvétkor Budapestre.

temesvári áthelyezés – l. 567.

580. Kún József – Babitsnak

[Budapest, 1909. márc. 21.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti névjegy boríték nélkül. – OSZK Fond III/809/13. – BMKL 8 275.

Megjelenés

Apró 1983a:192–193.

Megjegyzés

Eltérés a szöveggözlésben:

utaztamban

helyett

utaztomban

Magyarázatok

könyvemet – Kún József Kék hegyek c. kötete 1909-ben jelent meg.
ismertetést – l. 306.

tartozom levéllel – E levél megkésített válasz Babits 1909. jan. 4-én
Fogaraszról írott levelére, l. 543.

Az antik óda – Óda a bűnhöz, l. NY 1909. márc. 1., 5. sz., 277–278.

Sugár – l. NY 1909. márc. 1., 5. sz., 278–279.

581. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak

[Szekszárd, 1909. márc. 26.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti zárt levelezőlap. – OSZK Fond III/179/27. – BMKL 4427.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Datálás a fpb. alapján. Épb. Fogaras, 909 már 28.

Magyarázatok

nem irsz – l. a hiányzó 558.

haza jössz e husvétra – Babits nem utazott haza.

karácsonykor – Karácsonykor Babits otthon volt, l. 543.

Pécsre készülök – Pécssett volt ebben az időben Babits édesapja eltemetve,
később újratemetették Szekszárdon.

582. Fenyő Miksa – Babitsnak

[Buúdapest, 1909. márc. 26.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levél a Magyar Gyáriparosok Szövetsége cégjelzéses levélpapírján
boríték nélkül. – OSZK Fond III/436. – BMKL 5805.

Megjelenés

OEakk 1985:144.

Magyarázatok

Fanyar gyümölcsök – „Hogy a száraz való rosszúl ne essék, / Az ember
ábrándok után tekint; / (Fanyar gyümölcsöt is, hogy íze tessék, / Egy kis

czukorral a mamánk behind) / Sovárgur:k élni, féljük a halált, / S csinálunk menyországot, ideált.” Arany László: Délibábok hőse c. elbeszélő költeményének erre a részletére utalhat az első Babits által ajánlott cím. Az önirónia megerősítését azonban, amit Osvát tetszése jelent, nem fogadta szívesen. A kötet végleges címét Babits nem módosította Ignótus javaslata szerint sem. Levelek Iris koszorújából, megjelent 1909. máj. végén. L. még: Fráter 1983, 118.

583. Emőd Tamás – Babitsnak

[Nagyvárad, 1909. márc. vége] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/399/1. – BMKL 5663.

Megjelenés

BJKL 1959:313., a 146. sz. levél jegyzetében.

Megjegyzés

Datálás a tartalom alapján.

Magyarázatok

A sorozatát – A Holnap új verseinek korrektúráját, l. 552.

az új „Holnap” – A Holnap új versei.

független Magyarország – l. 564.

Révész Béla – l. 375.

egy-egy verset – 1909. ápr. 11-én jelent meg Az őszi tücsökhöz a Népszavában (1909. 86. sz. 18.) Őszi tücsök címmel.

584. Babits – Juhász Gyulának

[Fogaras, 1909. márc. vége] Nagyváradra

Kézirat

Eredetije ismeretlen, másolata a Kilényi-gyűjteményben található, l. 297. – A levél „Mellékelve [...] rancueneöm.” részletének hasonmásához l. BMKL 3286.

Megjelenés

Losonczy 1941, BJKL 1959:190., 146. sz. levél, Juhász 1981:213., 209. sz. levél.

Magyarázatok

Emődnek, Kollányinak, Manojlovitsnak – l. 401.

soraikkal – l. 577., 583.

Emőd kérésére – l. 583..

rancuneöm – Neheztelek. Az eset 1907 dec.-ben történt, l. 375., 377.

Az „Uszodára” – Az Emléksorok egy régi pécsi uszodára c. vers harmadik sorában Juhász elvégezte a kért javítást.

Görögül tanulva – l. még: 510., 590.

Dantét fordítva – Babits még Szekszárdon 1908. aug.-ban fogott hozzá a Divina Commedia fordításához. L. 446., 513., 514., 528., 529., 537., 545.

585. Babits – Révész Bélának

[Fogarás, 1909. márc. vége] Budapestre

Kézirat

A Rutgers State University (New Brunswick, New Jersey) magyar tanszékének gyűjteményében, a Révész Béla hagyatékából odakerült kéziratok között. – BMKL 816.

Megjelenés

Scheiber 1963.

Megjegyzés

Eltérés a Babits 1997a szövegközlésében:

2 .versszak 2. sor: ugros	helyett	ugrós
2. versszak 4. sor: gránit!	helyett	gránit.
2. versszak 6.sor: orrom is	helyett	orrom
3. versszak 4. sor: várt a	helyett	várta

Magyarázatok

a három legegyszerűbbet – l. 583. A harmadik versről nincs adat.

586. Fenyő Miksa – Babitsnak

[Budapest, 1909. ápr. 7.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levél a Magyar Gyáriparosok Szövetsége céges levélpapírján boríték nélkül. – OSZK Fond III/438/4. – BMKL 5806.

Megjelenés

Kiadatlan.

Magyarázatok

ön korrigálja – l. 579.

Magam is – Valószínű egy elveszett levél, erre ebben a levélben két utalás is mutat, de egyéb nyoma nincs.

Helios, Memento, és Példabeszéd – l. Babits 1993: Zsengék, kötetbe nem sorolt és hátrahagyott versek, 478.

„Emléksorok egy régi pécsi uszodára” – A vers megjelent a kötetben.

„Levelek Irisz koszorújából”: l. 582.

Ady cikkét – l. 579.

azt a másikat – A NY 1909. ápr. 16. 8. számában két Babits-írás jelent meg: Én is Shaw Caesarjáról, 449., Kék hegyek (Kún József kötetéről) 453. A NY 1909. jún. 1. 10–11. úgynevezett Ady-számában szintén két írása jelent meg: Ady (Analízis) 565–568; Beatrix királynő (Berzeviczy Albert könyve) 601–602. A következő számban Michel Bréal könyvéről írt Pour mieux connaître Homère címmel, 1909. jún. 16. 12. sz. 657–658. Nem lehet tudni, hogy a levélíró melyik írást említi.

587. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak

[Szekszárd, 1909. ápr. 7.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti, több helyen sérült levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/179/212, 217. – BMKL 4428.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Datálás a tartalom alapján.

A levél alján megfordítva Babits kézírásával: Dante Purg X.

A levél befejezetlen.

Magyarázatok

naponkint vártunk – Hiányzó levélre utal, hiszen az 581. utáni információ-ra épül.

velünk jöhetnél volna – Anya és leánya a húsvétot Pécsett töltik, l. 601.
irhatnál – l. a hiányzó 596.

Pirnitzernél – l. 356.

André – l. 362.

az ígért olvasni valókat – Az antológiáról és a megjelent Babits-versekről van szó.

a hétben „meg a Vasárnapi Újságban” – A Vasárnapi Újságban l. 553. A Hétben 1909. febr. 14-én az Alkony c. vers jelent meg.

588. Babits – Gellért Oszkárnak

[Fogaras, 1909. ápr. 9.] Budapestre

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – PIM V. 3195/514. – BMKL 3 036.

Megjelenés

Gellért 1958:232., 233–234.

Magyarázatok

a kedves meglepetést – Gellért Oszkár kötetéről van szó, A deltánál, (Versek), Bp., Nyugat, 1909.

589. Juhász Gyula – Babitsnak

[Nagyvárad, 1909. ápr. 10. előtt] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levél a Nagyvárad c. lap fejléces levélpapírján boríték nélkül. – OSZK Fond III/658/4. – BMKL 7257.

Megjelenés

BJKL 1959:191., 147. sz. levél, Juhász 1981:215., 212. sz. levél.

Megjegyzés

Datálás a tartalom alapján.

Magyarázatok

hosszú hallgatás – l. 564.

irodalmi matinéjára – Babits nem jelent meg, a fővárosból Nagy Endre (1877–1938) volt jelen, aki bemutatta Reinitz Béla (1878–1943) Ady-dalait.

A matinét Sarkady Lajos, a nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamara titkára nyitotta meg, Sik Rezső szavalt Juhász Gyula, Dutka és Emőd verseiből, és Miklós Jutka a saját verseiből. „Babits Mihályt vendégül várják a Holnap poétái. Ha megérkezik, úgy ő is szerepel a program előadói közt.” L. Nváradin 1909. ápr. 9.

A Holnap mecénásai – Dénes Sándor ügyvéd és Wertheimstein Viktor nagyiparos.

590. Babits – Juhász Gyulának

[Fogarasz, 1909. ápr. 10. előtt] Nagyváradra

Kézirat

Eredetije ismeretlen, másolata a Kilényi-gyűjteményben található, l. 297., a levél hasonmásáról l. 474. – BMKL 3287.

Megjelenés

Losonczy 1941: kéziratismásolat, BJKL 1959:192., 148. sz. levél, Juhász 1981:216., 213. sz. levél.

Magyarázatok

Semmikép sem mehetek – l. Juhász meghívását az 589. sz. levélben. *görög könyveim* – l. 510., 584.

prózaí jegyzet – A jegyzetek bennmaradtak a kötetben.

Színiróí működésed sikereihez – Juhász Gyula Szép csöndesen c. darabját 1909. márc. 14-én mutatták be a Nagyváradí Szigligeti Színházban Marton Hugó Nyílt pályán és Mohácsi Jenő Hamu c. egyfelvonásosával együtt.

591. Babits Angyal és Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak

[Szekszárd, 1909. ápr. 10. előtt] Fogaraszra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/35/189. – BMKL 4099.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Datálás a tartalom alapján.

Magyarázatok:

munkád kiadó – Babits készülő kötetéről van szó.

„*Haláltánc*” – l. 528.

592. Babits – Kelemen Gizellának

[Fogarás, 1909. ápr. 10. előtt] Budapestre

Forrás

Kelemen Gizella – Babitsnak, Budapest, 1909. ápr. 10. L. 599.

593. Babits – Babits Angyalnak

[Fogarás, 1909. ápr. 10. előtt] Szekszárdra

Forrás

Babits Angyal – Babitsnak, Szekszárd, 1909. ápr. 21. L. 608.

594. Babits – Kelemen Józsefné Raács Cencinek

[Fogarás, 1909. ápr. 10. előtt] Szekszárdra

Forrás

Babits Angyal és Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak, Szekszárd, 1909. ápr. 10. előtt, l. 591., és Babits István – Babitsnak, Szekszárd, 1909. ápr. 10., l. 600.

595. Babits – Buday Dezsőnek

[Fogarás, 1909. ápr. 10. előtt] Pécsre

Forrás

Buday Dezső – Babitsnak, Pécs, 1909. ápr. 16. L. 603.

596. Babits – Kelemen Mihálynak

[Fogarás, 1909. ápr. 10. előtt] Pécsre

Forrás

Kelemen Mihály – Babitsnak, Pécs, 1909. ápr. 16. L. 604.

**597. Babits – Halász Béláné Babits Annának
és Babits Konstanciának**

[Fogarás, 1909. ápr. 10. előtt] Szekszárdra

Forrás

Halász Béláné Babits Anna és Babits Konstancia – Babitsnak, Szekszárd, 1909. ápr. 18. L. **605**.

598. Babits – Ujfalusy Imrének

[Fogarás, 1909. ápr. 10. előtt] Szekszárdra

Forrás

Babits Angyal – Babitsnak, Szekszárd, 1909. ápr. 21. L. **608**.

599. Kelemen Gizella – Babitsnak

[Budapest, 1909. ápr. 10.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – OSZK Fond III/1729/66. – BMKL 7420.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Datálás a fpb. alapján.

A képeslapon katonák láthatók, felirata: „Gyerünk csak!”

Magyarázatok

A kártyát – l. a hiányzó **592**.

600. Babits István – Babitsnak

[Szekszárd, 1909. úápr. 10.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – OSZK Fond III/41/4. – BMKL 4293.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

A datálás alapja a levelezőlapra írt dátum. Épb. Fogaras, 909 apr 13.

A képeslap felirata: Cöthen i. A. Weintraubenstrasse.

A levelezőlap Babits István húsvéti tréfája. A lap valóban német, de a rajta levő bélyeg magyar.

Magyarázatok

levelező lapokat – l. a hiányzó húsvéti üdvözeteket.

601. Babits Angyal – Babitsnak

[Pécs, 1909. ápr. 10.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – OSZK Fond III/35/23. – BMKL 4098.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Datálás a fpb. alapján. Épb. Fogaras, 909 apr 12.

A képeslap felirata: Városháza. Üdvözet Pécsről. Alatta: 1909. IV./10.

Másik sarkán: csókolunk Angyal

Magyarázatok

Anyi levelét – l. 587.

602. Kún József – Babitsnak

[Purkersdorf, 1909. ápr. 13.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – OSZK Fond III/809/7. – BMKL 8276.

Megjelenés

Apró 1983a:193–194.

Megjegyzés

A képeslap felirata: Purkersdorf – Sanatorium Kurhaus.

Magyarázatok

nem volt elég erőm – Betegségéről l. 580.

rólád írt cikke – Ignotus cikke: Über Verse, PLloyd 1909. ápr. 11.,
Morgenblatt 33–34.
a „Sugár” – l. 580.

603. Buday Dezső – Babitsnak

[Pécs, 1909. ápr. 16.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – OSZK Fond III/319/2. – BMKL 5355.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

Datálás a fpb. alapján. Épb. Fogaras, 909 apr 17.

A képeslap felirata: Kellemes húsvéti ünnepeket!

A szöveges rész elején a dátum bélyegzőnyomtól származik.

Magyarázat

jókívánataidat – l. a hiányzó 595.

604. Kelemen Mihály – Babitsnak

[Pécs, 1909. ápr. 16.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levél sérült levélpapíron boríték nélkül. – OSZK Fond III/1729/82.
– BMKL 7512.

Megjelenés

Kiadatlan.

Magyarázatok

jó kívánataidért – l. a hiányzó 596.

Mendlik Béla – Mendlik Miska bácsit említ Kelemen József leányának,
Aurórának Harkányból írt levelében 1870-ben, l. BCSL 1996:95.

**605. Halász Béláné Babits Anna és Babits Konstancia
– Babitsnak**

[Szekszárd, 1909. ápr. 18.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – OSZK Fond III/2448/36. – BMKL 10367.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzések

A datálás kiegészítése a fpb. alapján történt. Épb. Fogaras, 909 apr 20.

A képeslap felirata: Üdvözet Szegzádról. Szegzárdi kir. törvényszék.

Tévesen Ujfalusy Imréné leveleként. Ujfalusy Imréné Raács Anna 1901-ben meghalt, l. BCSL 1996:24.

Magyarázatok

levelező lapnak – l. a hiányzó 597.

606. Fenyő Miksa – Babitsnak

[Riva, 1909. ápr. 20.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levél a Grand Hotel Impérial et Pension du Soleil levélpapírján boríték nélkül. – OSZK Fond III/1694/5. – BMKL 5807.

Megjelenés

Kiadatlan.

Megjegyzés

Betűrejtvény és képek jegyzéke a hátoldalon :

- 1 Latouche nászut
Picard ibolyák
- 4 Lang Szorg . kezek
Reifferscheid estebéd
- 5 Caros Delvaille Nagymama
- 6 Gay Delfti porcellán
Leibl parasztlány
Messonier ló
- 7 Friedrich Ablaknál

- Shemson virágzás Sharmon
- 8 Mackensen Halász
- 9 Overbeck Gesztenyefák
- 10 Menzel Templom előtt
- P. Charomes Genovéva törölve
- 11 Rudinov Krisztus
- Sargent Carmencita
- 12 Thome völgy őrzője
- 905.
- 1 Thaulow Veres fedelek
- 2 Rossetti Angyali üdvözlés törölve
- 3 Chaplin Macskás lány
- 5 Munkácsi Elbeszélés
- 7 Lavery Arckép
- 9 Lenbuch .. gyermeke
- 10 Thoma önarckép
- DasKircetf megbeszélés
- Cézanne Csendélet
- 906.
2. Buchner Mignon
3. Rusignol Spanyol ...
5. Hengerel üdvözlő
- Whistler törölve
7. Max lantoló nő
- Tyndale Angol falu
9. Chéret táncosnők
- Degas vasalónők
12. László Vay
- Manet boulogne hid

Magyarázatok

Kötetjének – l. 582.

Falus Elek – Falus Elek (1884–1950) grafikus és iparművész. Főként Ady-nak és Móricznak számos dekoratív borítólapot tervezett.

a Nyugatnak ígért cikket – l. 586.

az Ady cikket – l. 579.

Adyszám – l. 579.

a Lloydban – l. 602.

607. Juhász Gyula – Babitsnak

[Nagyvárad, 1909. ápr. 21.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti képes levelezőlap. – OSZK Fond III/659/18. – BMKL 7258.

Megjelenés

BJKL 1959:192., 149. sz. levél, Juhász 1981:216., 214. sz. levél.

Megjegyzések

Datálás a fpb. alapján. Épb. Fogaras, 909 apr 23.

A képeslap felirata: Rembrandt. Saul en David.

Magyarázatok

szíves leveledet – l. 590.

A köteteket megkaptad – A Holnap új verseinek példányairól van szó.

P. Lloydba – l. 602.

608. Babits Angyal – Babitsnak

[Szekszárd, 1909. ápr. 21.] Fogarasra

Kézirat

Eredeti levélpapír boríték nélkül. – OSZK Fond III/35/160. – BMKL 4100.

Megjelenés

Kiadatlan.

Magyarázatok

Pécsről – l. 601.

olvasnivalót – Valószínűleg a Nyugat példányait küldte haza.

a levelet – l. 587.

Pirnicer – l. 356.

a szabó – l. 362.

husvéti kártyádat – l. a hiányzó 593., 596., 597., és 598.

gyermeknap – l. 325. A kétnapos gyűjtőakción Babits Angyal a második urnánál süteményt és cukorkát árult, közölte a TolnamKözl.

Kosztolányit, Adyt – Kosztolányitól csak a 2. számban jelent meg két vers: Gyűlölöm magamat, Órák, Adytól azonban a 3. sz. kivételével folyamatosan jelentek meg versek és egyéb írások.

a Krammer boltban – Krámer János kereskedő boltjáról van szó.
arcképedet – l. **520**.

második „holnap” is – A Holnap új versei, l. **583**.

a Te verseidet – Levelek Iris koszorújából, l. **582**.

SZAKIRODALMI RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

AEL 2001	ADY Endre <i>Levelezése, II.</i> 1908–1909, sajtó alá rend. HEGYI Katalin, VITÁLYOS László, jegyz. VITÁLYOS László, Bp., Akadémiai–Argumentum, 2001. (Ady Endre összes művei)
Apró 1982	APRÓ Ferenc, <i>Babits és Bérczi</i> , Délmagyarország, 1982. jan. 23., 19. sz., 7.
Apró 1983a	APRÓ Ferenc, <i>Babits Szegeden</i> , Szeged, Somogyi-könyvtár, 1983.
Apró 1983b	APRÓ Ferenc, <i>Babits Angéla két levele Babits Mihályhoz</i> , Délmagyarország, 1983. nov. 26., 279. sz., 5.
Apró 1983c	APRÓ Ferenc, <i>Spanyolhon, Görögthon, Frankhon</i> . Babits kérvénye párizsi ösztöndíj iránt, Napjaink, 1983/10, 7–8.
Arany 1900	ARANY János <i>Levelezése íróbarátaival, I–II.</i> , szerk. ARANY László, Bp., Franklin, 1900.
Arany 1982	ARANY János <i>Leveleskönyve</i> , vál., szerk., bev. SÁFRÁN Györgyi, Bp., Gondolat, 1982.
Babits 1909	BABITS Mihály, <i>Levelek Iris koszorújából</i> , Bp., Nyugat, 1909.
Babits 1977	BABITS Mihály <i>Összegyűjtött versei</i> , összegy., szöveggond., utószó, jegyz. BELIA György, Bp., Szépirodalmi, 1977. (Babits Mihály művei)
Babits 1978	BABITS Mihály, <i>Esszék, tanulmányok, I–II.</i> , szerk., szöveggond., utószó, jegyz. BELIA György, Bp., Szépirodalmi, 1978. (Babits Mihály művei)
Babits 1979	BABITS Mihály, <i>Az európai irodalom története</i> , szöveggond., jegyz. BELIA György, Bp., Szépirodalmi, 1979. (Babits Mihály művei)
Babits 1981	BABITS Mihály, <i>Kisebb műfordításai</i> , összegy., szöveggond., utószó, jegyz. BELIA György, Bp., Szépirodalmi, 1981. (Babits Mihály művei)
Babits 1987	BABITS Mihály, <i>Novellái és színjátékai</i> , szöveg-

- gond., jegyz. BELIÁNÉ SÁNDOR Anna, Bp., Szépirodalmi, 1987. (Babits Mihály művei)
- Babits 1993 BABITS Mihály *Összegyűjtött versei*, szöveggond. KELEVÉZ Ágnes, Bp., Századvég, 1993. (Századvég klasszikusok)
- Babits 1997a BABITS Mihály *Összegyűjtött versei*, szerk. KELEVÉZ Ágnes, 3., jav. kiad., Bp., Osiris, 1997. (Osiris klasszikusok)
- Babits 1997b BABITS Mihály *Összegyűjtött versei, I–III.*, szerk., utószó STAUDER Mária, Bp., Unikornis, 1997. (A Magyar Költészet Kincsestára 60–61.)
- Babits–Kosztolányi 1936 KOSZTOLÁNYI Dezső *Levelei Babits Mihályhoz*, közr., bev. BABITS Mihály, NY, 1936/12, 402–416.
- Balázs 1982 BALÁZS Béla, *Napló, I–II.*, vál., szerk., szöveggond., jegyz. Fábri Anna, Bp., Magvető, 1982.
- BCSL 1996 *A Babits család levelezése*, szerk., vál., szöveggond., bev., jegyz. BUDA Attila, Bp., Universitas, 1996. (Babits Könyvtár 2.)
- BéBB *Babits és Balázs Béla*, szerk., jegyz. TÉGLÁS János, Bp., Ságvári Endre Nyomdaipari Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet–Athenaeum Nyomda, 1988.
- Belia 1983 BELIA György, *Babits Mihály tanulóévei*, Bp., Szépirodalmi, 1983.
- Bisztray 1956 BISZTRAY Gyula, *Babits fogarasi évei*, ItK, 1956/3, 300–310., 1956/4, 431–446.
- Bisztray 1976 BISZTRAY Gyula, *Könyvek között egy életen át*, Bp., Szépirodalmi, 1976.
- BJKL 1959 *Babits–Juhász–Kosztolányi levelezése*, Török Sophie gyűjtése alapján szerk., sajtó alá rend., jegyz. BELIA György, Bp., Akadémiai, 1959. (Új Magyar Múzeum 3.)
- BMKL *Babits Mihály kéziratai és levelezése, I–IV.* (Katalógus), összeáll. CSÉVE Anna, KELEVÉZ Ágnes, MELCZER Tibor, NEMESKÉRI Erika, PAPP Mária, Bp., Argumentum–Petőfi Irodalmi Múzeum,

1993. (Klasszikus magyar írók kéziratainak és levelezésének katalógusai 3.)
- BML 1890–1906 BABITS Mihály *levelezése 1890–1906*, sajtó alá rend. ZSOLDOS Sándor, Bp., Korona, 1998. (Babits Mihály műveinek kritikai kiadása)
- BML 1911–1912 BABITS Mihály *levelezése 1911–1912*, sajtó alá rend. Sáli Erika, Bp., Magyar Könyvklub, 2003. (Babits Mihály műveinek kritikai kiadása)
- Borosnyay 1961 BOROSNYAY Károly, *Találkozásom a fiatal Babits Mihállal*, BorsSz 1961/2, 108–111.
- Buda 1998 BUDA Attila, *Babits Mihály levelezése 1890–1906* = BML 1890–1906, 341–354.
- Buda 2000 BUDA Attila, *A Nyugat Kiadó története*, Bp., Borda Antikvárium, 2000.
- Buda 2004 BUDA Attila, *Milyen tanár volt Babits Fogarason?* Iris, 2004/6, 29–35.
- BÚEA 1909 A Budapesti Újságírók Egyesületének 1909. évi Almanachja, Budapesti Újságírók Egyesülete.
- Csányi 1990 CSÁNYI László, *Babits átváltozásai*, Bp., Akadémiai, 1990. (Egyéniség és alkotás)
- Csiszár 1991 CSISZÁR Mirella, *Babits Mihály családi levelezése 1890–1910*, Dunatáj, 1991/1, 21–50.
- Csiszár–Vendel 1991 *Dallá ringott bennem kétség és láz*, Babits Mihály (és Török Sophie) szekszárdi levelei, sajtó alá rend., jegyz. CSISZÁR Mirella, VENDEL-MOHAY Lajosné, bev. VADAS Ferenc, Szekszárd, Wosinsky Mór Megyei Múzeum, 1991.
- Csokonai–Illés 2004 „*Chassé du paradis latin.*”, Adalékok Babits fogarasi áthelyezéséhez = Kenyeres Zoltán-émlékkönyv, Értés – megértés, szerk. Szabó B. István, Bp., Anonymus, 2004, 325–336.
- Éder 1966 ÉDER Zoltán, *Babits a katedrán*, Bp., Szépirodalmi, 1966.
- Éder 2000 ÉDER Zoltán, *Kihez szólt Babits Mihály ismeretlen levele?* Iris, 2000/2–3, 127–128.

Fogarasi Főgimn. Ért.
1908–1909

A Fogarasi M. Kir. Állami Főgimnázium értesítője az 1908–1909. iskolai évről, közléteszi MAJOR Károly, Fogaras, Thierfeld Dávid, 1909.

Fototéka 1

„...külön tér ... külön idő...”, Babits Mihály fényképei, összeáll. W. SOMOGYI Ágnes, előszó KERESZTURY Dezső, Bp., Népművelési Propaganda Iroda, 1983.

Fototéka 2

SOMOGYI Ágnes, W., *Babits Mihály fényképei a Petőfi Irodalmi Múzeumban* = Hírmondó, 305–388.

Fototéka 3

LOVAS Csilla, *Babits Mihály fényképei a szekszárdi emlékház gyűjteményében* = *A Wosinsky Mór Múzeum évkönyve*, XX., szerk. GAÁL Attila, Szekszárd, Wosinsky Mór Megyei Múzeum, 1998, 267–290.

Fráter 1983

FRÁTER Zoltán, *Babits és Osvát* = Hírmondó, 117–125.

Gál 1942

GÁL István, *Babits és az angol irodalom*, Debrecen, Tisza István Tudományegyetem Angol Szeminárium-Dunántúli Pécsi Egyetemi Könyvkereskedés és Nyomda, 1942. (Debreceni angol dolgozatok, 7.)

Gál 1973

GÁL István, *Babits-dokumentumok*, Tiszatáj, 1973/11, 70.

Gellért 1954

GELLÉRT Oszkár, *Kortársaim*, Bp., Művelt Nép, 1954.

Gellért 1958

GELLÉRT Oszkár, *Egy író élete I. 1902–1925.*, Bp., Bibliotheca, 1958.

GJKN 1909

Garay János Képes Naptára 1909 évre, szerk. MOLNÁR Mór, Szekszárd, Molnár Mór, 1908.

H

A Holnap, Ady Endre, Babits Mihály, Balázs Béla, Dutka Ákos, Emőd Tamás, Juhász Gyula, Miklós Jutka versei, sajtó alá rend., bev. Antal Sándor, Nagyvárad, A Holnap Irodalmi Társaság, 1908.

Hírmondó

Mint különös hírmondó, Tanulmányok, dokumentumok Babits Mihály születésének 100. évfordulójára, szerk. KELEVÉZ Ágnes, Bp., Petőfi Irodalmi Múzeum–Népművelési Propaganda Iroda, 1983.

- HÚV *A Holnap új versei*, Második könyv, bev. KOLLÁNYI Boldizsár, Nagyvárad, Deutsch Zsigmond és Társa, 1909.
- Ilia 1960 ILIA Mihály, *A Holnap születése*, Szeged, Szegedi nyomda, 1960.
- Illés 1997 ILLÉS Sándor, *Babits Mihály fogarasi lakásai*, ItK., 1997/5–6, 586.
- Juhász 1968 JUHÁSZ Gyula, *Prózaí írások 1898–1917*, sajtó alá rend. GREZSA Ferenc, ILIA Mihály, Bp., Akadémiai, 1968. (Juhász Gyula összes művei, 5.)
- Juhász 1969a JUHÁSZ Gyula, *Prózaí írások 1918–1922*, sajtó alá rend. GREZSA Ferenc, Bp., Akadémiai, 1969. (Juhász Gyula összes művei, 6.)
- Juhász 1969b JUHÁSZ Gyula, *Prózaí írások 1923–1926*, sajtó alá rend. ILIA Mihály, Bp., Akadémiai, 1969. (Juhász Gyula összes művei, 7.)
- Juhász 1981 JUHÁSZ Gyula, *Levelezés I. 1900–1922*, szerk. BELIA György, Bp., Akadémiai, 1981. (Juhász Gyula összes művei, 9.)
- Karácsonyi 1908 *Karácsonyi könyv*, szerk. KUSZKÓ Dezső, KÉZAI Simon [Pásztor József], Szeged, Corvina ny., 1908.
- Kardos 1972 KARDOS Pál, *Babits Mihály*, Bp., Gondolat, 1972.
- KDL 1996 KOSZTOLÁNYI Dezső, *Levelek – Naplók*, egybe-
gyűjtötte, sajtó alá rend., jegyz. RÉZ Pál, KELE-
VÉZ Ágnes, KOVÁCS Ida, Bp., Osiris, 1996.
(Osiris klasszikusok)
- Kelevéz 1996 KELEVÉZ Ágnes, *Babits válasza Osvát Ernő fel-
kérésére*, Iris, 1996/3–4, 98–104.
- Kelevéz 1998 KELEVÉZ Ágnes, *A keletkező szöveg esztétikája*,
Genetikei közelítés Babits költészetéhez, Bp., Ar-
gumentum, 1998.
- Kosztolányi 1988 KOSZTOLÁNYI Dezső, *Idegen költők I–II.*, össze-
gyűjtötte, szöveggond., jegyz. RÉZ Pál, Bp., Szép-
irodalmi, 1988.
- Kosztolányiné 1938 KOSZTOLÁNYI Dezsőné, *Kosztolányi Dezső*,
Bp., Révai, 1938.
- Losonczy 1941 LOSONCZY Géza, *A fiatal Babits ismeretlen levelei*
Juhász Gyulához, Népszava, 1941. aug. 17., 11–12.

- Lovas 1998 LOVAS Csilla, *Babits Mihály ismeretlen levele Kosztolányi Dezsőhöz*, Új Dunatáj, 1998/1, 21–22.
- Madácsy 1942 MADÁCSY László, *Babits, a szegedi költő*, MN 1942. szept. 6. 203. sz., 9–10.
- Marth 1982 MARTH Hildegard, *Dutka Ákos és a Holnaposok levelezéséből*, It 1982/2, 387.
- Nyíró 1991 NYÍRÓ Zoltánné HAJDU Csilla, *Babits Mihály levelezőlapja Bérczi Edéhez*, Fogaras, 1908. szept. 3., Iris, 1991. aug. 11., 1., 29–30.
- OEakk 1985 Osvát Ernő *a kortársak között*, vál., összeáll., sajtó alá rend. KÖSZEG Ferenc és MÁRVÁNYI Judit, előszó MÁRVÁNYI Judit, Bp., Gondolat, 1985.
- Paku 1941 PAKU Imre, *Babits Mihály fiatalkori levelezéséből*. Babits Mihály és Juhász Gyula költői barátsága, Magyar Nemzet, 1941. dec. 25., 25–27.
- Paku 1962 *Juhász Gyula 1883–1937*, szerk. PAKU Imre, Bp., Magvető, 1962.
- Péter 1965 PÉTER László, *Babits Mihály újonnan előkerült levelei Juhász Gyulához*, Tiszatáj, 1965/2, 142–149.
- Péter 2002 PÉTER László, *Babits „legjobb szegedi barátja” Kún József emlékezete*, Kortárs, 2002/2–3, 132–143.
- Pienták 2003 BABITS Mihály *Arany Jánosról*, szerk., vál., szöveggond., előszó, jegyz. PIENTÁK Attila, Bp., ELTE Eötvös Kiadó, 2003. (Babits könyvtár, 6.)
- Rába 1969 RÁBA György, *A szép hűtlenek*, Babits, Kosztolányi, Tóth Árpád versfordításai, Bp., Akadémiai, 1969. (Irodalomtörténeti könyvtár, 23.)
- Rába 1981 RÁBA György, *Babits Mihály költészete 1903–1920*, Bp., Szépirodalmi, 1981.
- Rába 1983 RÁBA György, *Babits Mihály*, Bp., Gondolat, 1983. (Nagy magyar írók)
- Sáli 2003 SÁLI Erika, *Babits Mihály levelezése 1911–1912* = BML 1911–1912, 235–264.
- Scheiber 1963 SCHEIBER Sándor, *Babits ismeretlen verse és levele Amerikában*, ÉI, 1963. nov. 30., 48. sz., 6.
- Sipos 1998 SIPOS Lajos, *A levélíró Babits Mihály* = BML 1890–1906, 319–340.

- Stauder–Varga
1998 *Babits Mihály bibliográfia*, összeáll. Stauder Mária, Varga Katalin, Bp., Argumentum–Magyar Irodalom Háza–MTA Irodalomtudományi Intézete, 1998.
- SzegedFőreálisk.Ért.
1906–1907 *A Szegedi Magyar Királyi Állami Főreáliskola X. Értesítője az 1906/1907. iskolai évre*, összeáll. HOMOR István, Szeged, Igazgatóság, 1907.
- SzegedFőreálisk.Ért.
1907–1908 *A Szegedi Magyar Királyi Állami Főreáliskola XI. Értesítője az 1907/1908. iskolai évre*, összeáll. HOMOR István, Szeged, Igazgatóság, 1908.
- SzekszárdFőgimn.Ért.
1907–1908 *A szekszárdi állami főgimnázium értesítője az 1907–08-as tanévről*, szerk. WIGAND János, Szekszárd, Molnár ny., 1908.
- SzekszárdFőgimn.Ért.
1908–1909 *A szekszárdi állami főgimnázium értesítője az 1908–09-es tanévről*, szerk. WIGAND János, Szekszárd, Molnár ny., 1909.
- SzekszárdPolg.Leány.Ért.
1907–1908 *A szekszárdi államilag segélyezett községi polgári leányiskola XVIII. értesítője az 1907–1908. tanévről*, szerk. KOVÁCSNÉ NAGY Lujza, Szekszárd, Molnár ny., 1908.
- SzekszárdPolg.Leány.Ért.
1908–1909 *A szekszárdi államilag segélyezett községi polgári leányiskola XVIII. értesítője az 1908–1909. tanévről*, szerk. KOVÁCSNÉ NAGY Lujza, Szekszárd, Molnár ny., 1909.
- SzVTM 1989–1996 *Szekszárd város történeti monográfiája I–II.*, szerk. K. BALOG János, DOBOS Gyula, Szekszárd, Szekszárd Város Tanácsa–Szekszárd Város Önkormányzata, 1989–1996.
- Téglás 1995 *A vádlott: egy Babits-vers*, A Fortissimo-ügy aktái 1917, szerk., vál., szöveggond., jegyz. TÉGLÁS János, Bp., Tótfalusi Tannyomda, 1995.
- Téglás 1997 BABITS Mihály, „Itt a halk és komoly beszéd ide-

- je”, Interjúk, nyilatkozatok, vallomások, szerk., vál.,
szöveggond., jegyz. TÉGLÁS János, Celldömölk,
Pauz-Westermann, 1997. (Babits könyvtár, 1.)
- Tóttós 2002 *Hajdani tolnai hölgyek könyve III.* Tolna megyei
női lexikon, szerk. TÖTTŐS Gábor, Szekszárd,
Szekszárdi nyomda, 2002.
- Zsoldos 1991 ZSOLDOS Sándor, *Babits Mihály szegedi levelei*,
Délmagyarország, 1991. aug. 3., 4.

EGYÉB RÖVIDÍTÉSEK

Alk = Alkotmány
BácsH = Bácskai Hírlap
BácsmN = Bácsmegyei Napló
BH = Budapesti Hírlap
BN = Budapesti Napló
BorsSz = Borsodi Szemle
BpSz = Budapesti Szemle
DélMo = Délmagyarország
Dtáj = Dunatáj
EgyL = Egyetemi Lapok
Él = Élet és Irodalom
épb. = érkezési postabélyegző
ErdL = Erdélyi Lapok
FogVid = Fogaras és Vidéke
fpb. = feladási postabélyegző
fr = francia
FüggMo = Független Magyarország
gör = görög
HSz = Huszadik Század
Iris = Irodalomismeret
It = Irodalomtörténet
ItK = Irodalomtörténeti Közlemények
JATE = József Attila Tudományegyetem, Szeged
KatSz = Katolikus Szemle
KéF = Képes Folyóirat (A VÚ melléklete)
Kort = Kortárs
l. = lásd
lat = latin
MH = Magyar Hírlap
MKözelet = Magyar Közélet
MN = Magyar Nemzet
MNyr = Magyar Nyelvőr
MSZ = Magyar Szemle

MSzó = Magyar Szó
 MTA Ms = Magyar Tudományos Akadémia Kézirattára
 ném = német
 Nsz = Népszava
 Nvárad = Nagyvárad
 NváradN = Nagyvárad Napló
 NY = Nyugat
 OSZK = Országos Széchényi Könyvtár
 PápaiH = Pápai Hírlap
 PH = Pesti Hírlap
 PIM = Petőfi Irodalmi Múzeum
 PLloyd = Pester Lloyd
 PN = Pesti Napló
 PolHsz = Politikai Hetiszemle
 Szab = Szabadság
 SzegFőreál = A szegedi m. kir. állami főreáliskola iratai a Csongrád megyei
 levéltárban, Szeged
 SzegFőreálisk = A szegedi m. kir. állami főreáliskola.
 SzegHír = Szegedi Híradó
 SzegN = Szegedi Napló
 SzekszÚj = Szekszárdi Újság
 SzekszVid = Szekszárd és Vidéke
 szerk. = szerkesztette
 SzÉV = Szeged és Vidéke
 TemesváriH = Temesvári Hírlap
 TolnamKözl = Tolnamegyei Közlöny
 Tolnavm = Tolnavármegye
 Ttáj = Tiszatáj
 Ttúl = Tiszántúll
 ÚjDtáj = Új Dunatáj
 ÚjId = Új Idők
 Újs = Az Újság
 uo. = ugyanott
 Vasvm = Vasvármegye
 vö. = vesd össze
 VÚ = Vasárnapi Újság
 WMMM Kgy = Wosinsky Mór Megyei Múzeum, Szekszárd, kézirat-
 gyűjteménye, Babits Mihály Emlékház.

ADATTÁR

Megjelent Babits-művek és Babitsot érintő hírek, kritikák

*Kurzívval szedve a Babitsról szóló,
vele is kapcsolatos írások címei.*

1907

- jan. 6. SzÉV (5.) 9. – Richepin: Dal a földről
jan. 13. SzÉV (11.) 2. – Baudelaire: Spleen
jan. 16. PN (14.) 21. – Nietzsche: Délen
febr. 24. SzÉV (46.) 2. – Baudelaire: Egy pogány imája
márc. 10. SzÉV (58.) 2. – Liliencron: Várakozás, Két szilicián
márc. 31. BN (78.) 6. – Memento, Találka előtt
márc. 31. SzÉV (75.) 13. – Whitman: Halál-ének
máj. 19. SzÉV (114.) 2. – W. Cullen Bryant: Junius
jún. 4. SzÉV (127.) 4. – Találka előtt
jún. 23. SzÉV (142.) 2. – Kipling :A kábeldrótok
szept. 22. PolHsz (19.) 11–13., 29. – Olvasás közben, Nevesetek!, Anyám
nevére, Tájékp (A vörös király...)
szept. 22. PolHsz (19.) 11. – *Névtelen szerző: Babits Mihály*
okt. 6. PolHsz (20.) 15–16. – Aliscum éjhajú leánya
okt. 20. SzÉV (241.) 2–3. – Juhász Gyula versei
nov. 17. SzÉV (264.) 2–4. – Hegedűs Pálról
dec. 15. SzÉV (288.) 1–2. – Kiss József
dec. 25. SzÉV (296.) 24–25. – A halál automobilon

1908

- jan. 5. PolHsz (1.) 18., 21. – Tájékp (Az erdő ...), (A hajad...) cím nélkül
jan. 26. SzÉV (22.) 2. – A nagy szobában
febr. PolHsz (3.) 28. – 2. A bús rom
febr. 9. SzÉV (34.) 2–4. – Este az utcasarkon
febr. 13. SzÉV (37.) 5. – Az aranyember
febr. 14. SzÉV (38.) 7. – Tália

- febr. 15. SzÉV (39.) 5. – A Remény
 febr. 16. SzÉV (40.) 8. – Boccaccio (Kérdéses)
 febr. 19. SzÉV (42.) 5. – A cifra nyomorúság
 febr. 21. SzÉV (44.) 5. – Gül Baba
 febr. 22. SzÉV (45.) 5. – Sámson
 febr. 23. SzÉV (46.) 9. – Sámson
 febr. 27. SzÉV (49.) 9. – A dolovai nábob leánya
 febr. 28. SzÉV (50.) 8. – Az ördög
 febr. 29. SzÉV (51.) – Színházi hírek [Oldalszám nélkül, kétséges.]
 február: Az Idő (2.) 2. – Ti modern lányok!
 márc. 3. SzÉV (53.) 1–2. – Erkölc és iskola
 márc. 8. VÚ (10.) 197. – [Schöpflin szerkesztői üzenete]
 márc. 15. A Hét, (12.) 22. – A readingi fegyház balladája [Név nélkül]
 ápr. 5. A Hét (14.) 215. – Wilde: Impression du matin
 júl. 22. SzÉV (167.) 2–3. – Névtelen szerző: Tanárok áthelyezése
 júl. 24. SzegHír (170.) 3. – [Névtelen szerző az áthelyezésről]
 júl. 24. SzÉV (169.) 3. – Juhász Gyula: Babits Mihály
 aug. 22. SzegHír (193.) 6. – Névtelen szerző: Miért késik a holnap? Egy
 kis irodalmi botrány
 aug. 26. Nváradin (195.) 1. – Theosophikus énekek, Keresztyény
 aug. 28. SzÉV (197.) 2. – Keresztyény
 aug. 30. FüggMo (208.) 10. – Névtelen szerző: „A Holnapról”
 szept. eleje: A Holnap – Turáni induló, Theosophikus énekek, Vérivó
 leányok, Golgotai csárda, Feketeország
 szept. 6. Nváradin (205.) 1–4. – Várady Zsigmond: A Holnap
 szept. 8. SzegHír (207.) 8. – Névtelen szerző: A Holnap
 szept. 12. Ttúl (209.) 1–3. – -r.: A Holnap
 szept. 13. FüggMo (220.) 17. – Fodor Gyula: A Holnap
 szept. 13. A Hét (37.) 600. – Lehotai: A Holnap
 szept. 13. SzÉV (210.) 2–4. – Pálos Endre: A Holnap
 szept. 20. SzÉV (216.) 2. – Turáni induló
 szept. 22. Nsz (226.) 5. – (be): A Holnap
 szept. 23. PN (228.) 2–3. – Hatvany Lajos: A Holnap
 szept. 24. SzegHír (220.) 6. – Névtelen szerző: Babits Mihály
 szept. 27. PLloyd (232.) 20. – E.M.-i: A Holnap
 szept. 27. VÚ (39.) 796. – Schöpflin: A Holnap
 okt. 1. NY (19.) 214–216. – Kemény: A Holnap [szerkesztői megjegyzéssel]
 okt. 6. Vasvm (229.) 1–2. – Zoltán István: A fiatalok

- okt. 7. A Nap – *Névtelen szerző: Apponyi keze*
- okt. 8. NváradIN – *Névtelen szerző: Egy tanári áthelyezés története*
- okt. 18. FogVid (42.) 2. – Hegeso sírja, Memento
- okt. 18. NváradIN (240.1–2. – Kútban, Régi magyar költők, Éhszomj
- okt. 18. Egyetértés (250.)35–36. – *Koppány: A Holnap*
- okt. 18. FogVid (42.) 5. – *Halmy Gyula: Új költő*
- okt. 18. FüggMo (250.) 17. – *Zoltán Vilmos Hódít a Holnap; [olvasói levelek közlése]*
- okt. 21. FüggMo (252.) 14. – *Franyó Zoltán: A Holnap diadala*
- okt. 24. NváradIN – *[Rövid hír A holnap [!] matinéjáról]*
- okt. 25. FüggMo (256.) 1. – Halk orgiák
- okt. 25. ÚjId (44.) – *[Herczeg Ferenc] „Horkayné”*
- nov. 1. ErdL (3.) 70. – *Névtelen szerző: A Holnap*
- nov. 5. MH. – *Névtelen szerző: Modern és nem modern*
- nov. 6. MH. – *Ignotus: Modern és nem modern*
- nov. 8. FogVid (45.) 2. – Turáni induló
- nov. 8. Nvárad (260.) 1. – Memento
- nov. 11. HSz (11.) 431–433. – *L. Gy.: Új magyar költők*
- nov. 12. MH. – xi.: *Egy újságíró jegyzeteiből*
- nov. 15. EgyL (14.) 11. – *V-v.: A Holnap*
- nov. 16. NY (22.) 355., 356–357., 357–358. – *A Csendéletekből (Asztalfiók, Cumulus), Himnusz Irishez, Messze... meszsze...*
- nov. 17. SzegHír (266.) 6. – *Márki Imre: Két szegedi költő*
- nov. 21. PN (279.) 1-3. – *Szász Zoltán: Ifjúság*
- nov. 22. FüggMo (280.) 20. – *Juhász Gyula: A Duk-duk affér után*
- nov. 24. SzegHír (270.). – *N. B.: Irodalmi fölfordulás*
- nov. 26. Nvárad. – *Névtelen szerző: A Nyugat*
- dec. 1. Ny (23.) 445–446., 393–394., 395. – *Halálesztétika, Örök folyósó, Sunt lacrimae rerum, Hegeso sírja, Szöllőhegy télen*
- dec. 1 ErdL (5.) 97. – *Apáthy István: Aggodalmak, remények*
- dec. 4. Nvárad (282.) 1. – *Sunt lacrimae rerum*
- dec. 4. Nvárad – *Névtelen szerző: A Nyugat*
- dec. 10. Újs – *[Mikszáth Kálmán Zuboly kérdéseire felel]*
- dec. 13. A Hét (50.) 802. – *Galáns ünnepség*
- dec. 13. FogVid (50.) 2. – *Theosophikus énekek*
- dec. 20. BH (304.) 1-5. – *ő: A Holnap*
- dec. 23. BH (306.) 10. – *[Oláh Gábor levele]*
- dec. 25. FüggMo (308.) 53. – *„Távozzál el Uram, éntőlem”*

- dec. 23. Nváradin (297.) 2. – Megállj!
- dec. 23. FogVid (52.) 2–3. – Bánk bán
- dec. 23. SzÉV (297.) 17. – Csak én
- dec. 23. MH – *Hatvany Lajos: Jegyzetek a mai irodalomról*
- dec. 23. SzÉV (297.) 14. – (d): *Karácsonyi könyv*
- dec. 23. Karácsonyi Könyv 9. – Tisza hídján, Olvadás
- dec. 27. A Hét (52.) 845. – Vásár
- dec. 29. SzÉV (300.) 5–6. – *Juhász: Ady legújabb versei*
- dec. 29. BSz (384.) 454–457. [decemberi különszám] – *Értesítő (f): A Holnap*
- dec. 29. BÚEA 1909. évi almanach 241–243. [Babits fényképe a 97. oldalon] – Páris
- dec. 29. BÚEA 148–149. – *Mikes Lajos: Jegyzetek a legújabb irodalomhoz*
- dec. 29. BÚEA 163–169. – *Rákosi Jenő: Holnaposokról és modernekről*
- dec. 29. BÚEA 170–171. – *Révész Béla: Az új irodalom felé*
- dec. 29. BÚEA 172–178. – *Schöppflin Aladár: Öregek és fiatalok*
- dec. 29. BÚEA 179–181. – *Szabolcska Mihály: Ma, holnap és holnapután*
- dec. 29. BÚEA 217–219., 221. – *Írók az irodalomról. Herczeg Ferenc, Lévy József*
- dec. 29. BÚEA 308–311. – *A nemzetköziség körül. dr. Farkas Pál: Nemzetköziség és nemzetiség*
- dec. 29. BÚEA 316. – *Kenedi Géza: Kozmopolita irány veszedelme*

1909

- jan. elején Garay J. Képes Naptára 1909-re, 65. – Édes az otthon
- jan. 1. Nvárad (1.) 1. – Újév
- jan. 1. Ny (1.) 44–47. – *Ő éjszaka, Sírvers, Tél, Mozgófénykép, Baudelaire: Léthe*
- jan. 1. Ny (1.) 48–51. – *Fenyő Miksa: Hadi készülődések*
- jan. 1. PN (1.) 1. – *Zuboly: Írók az irodalomról. Eötvös Károly, Gyulai Pál, Mikszáth Kálmán*
- jan. 3. FogVid (1.) 2. – Feketeország
- jan. 7. BH – *[Névtelen tudósító a Petőfi Társaságban elhangzott Herczeg Ferenc-beszédéről]*
- jan. 7. Újs (5.) 7. – *Lampérth Géza: Magyar virágharc*
- jan. 7. MSzó – *Névtelen szerző: A Petőfi Társaság és az irodalom*
- jan. 10. Újs 8. sz. 33–35. – *Kenedi Géza: Fagyöngyök*

- jan. 14. BácsmN (10.) 1–2. – *Vermes Ernő: Modernek és öregek*
- jan. 16. PápaiH (3.) 1–3. – [*A Feketeország részletei és Az örök folyosó c. vers idézetként szerepelnek KapossyLucian: A modern irodalomról c. cikkében.*]
- jan. 17. A Hét (3.) 36. – Wilde: La fuite de la lune
- jan. 17. Szab – *A magyar kritika a Holnapról. Írta és összegyűjtötte „Egy modern költő”*
- jan. 20. Szab – *Névtelen szerző: A ma és a Holnap*
- jan. 23. MH – *Bársony István: Irodalmi modernség*
- jan. 24. A Hét (4.) 54–55. – Poe: A harangok
- jan. 24. FogVid (4.) 2. – Vásár
- jan. 26. Nsz – *Csizmadia Sándor: Hadüzenet. Gyagyovszky Emil újabb kötete*
- jan. 26. MH. – *Ignotus: Irodalmi modernség*
- jan. 27. Nsz (22.) 2–3. – *Bresztovszky Ernő: A modernek*
- jan. 31. Nsz (26.) 5–6. – *(suhogó): A Népszava irodalmi iránya*
- febr. 1. MKözelet (3.) 23. – Megállj!
- febr. 1. NY (3.) 113–119. – Swinburne
- febr. 3. Alkotmány (37.) 3–6. – *Y.: Nagyváradi hírek*
- febr. 7. VÚ (6.) 106–107. – Anyám nevére
- febr. 11. Nsz (35.) 2–4. – *Vincze Sándor: Modern írásokról*
- febr. 14. A Hét (7.) 110. – Alkony
- febr. 16. NY (4.) 228. – Maupassant–Kosztolányi
- febr. 20. BH. – [*Hírközlés a Kisfaludy Társaságban elhangzottakról*]
- febr. 21. FogVid (8.) 2. – Anyám nevére
- febr. 25. Nsz (47.) 2–3. – *E. B.: Modern művészet – szocialista művészet*
- febr. 28. A Hét (9.) 155–156. – *Io: Gondolatok felhőfutása*
- február: KatSz (2.) 201–208. – *Görcsöni Dénes (gd): Folyóiratok szemléje*
- márc. 1. NY (5.) 240–253. – *A Szagokról, illatokról c. tanulmány*
- márc. 1. NY (5.) 277–280. – *Óda a bűnhöz, Sugár, San Giorgio Maggiore, Zrinyi Velencében, Itália*
- márc. 7. A Hét 10.sz. 161. – Wilde: Les silhouettes
- márc. 13. MH (61.) 1–3. – *Bródy Miksa: Verseskönyvekről és költőikről*
- márc. 14. FüggMo (62.) 33. – Kútban
- márc. 14. FogVid (11.) 2. – Itália
- márc. 14. FogVid (11.) 2–3. – *Shakspere egyénisége I.*
- márc. 19. SzÉV (62.) 2. – Kútban
- márc. 21. FogVid (12.) 2–3. – *Shakspere egyénisége II.*

- márc. 28. A Hét (13.) 212. – Haláltánc
- március: KéF 45. (11.) 658. – Anyám nevére
- ápr. 3. Ttúl – [Névtelen szerző Lovász Károly paródiakötetéről]
- ápr. 4. FogVid (14.) 2–3. – Shakspere egyénisége III.
- ápr. 10. A Holnap új versei – In Horatium, Óda a bűnhöz, Himnusz Irishez, Páris, Recanati, Strófák a wartburgi dalnokversenyből, A templom! röpül!, Kútban, Apróságok: 1. Luna, 11. Hesperus, Szöllőhegy télen, A világosság udvara, Emléksorok egy régi pécsi uszodára, Névjegyemre
- ápr. 11. NváradIN (86.) Melléklet V. – Szöllőhegy télen
- ápr. 11. PLloyd (86.) 33–34. – *Ignotus: Über verse*
- ápr. 11. FüggMo (86.) 33. – Mi az? Mi az?
- ápr. 11. Nsz (86.) 18. – Őszi tücsök
- ápr. 15. MSzó (85-86.) 1. – *Szilágyi Sándor: A Holnap új versei*
- ápr. 16. NY (8.) 449. – Én is Shaw Caesarjáról
- ápr. 16. NY (8.) 453. – Kék hegyek közt
- ápr. 18. Nvárad (90.) 1. – Szöllőhegy télen
- ápr. 18. FüggMo (92.) 1. – Óda a bűnhöz
- ápr. 18. PH (92.) 35–36. – *Névtelen szerző: A nagyváradi versesboltról*
- ápr. 18. FogVid (16.) 2–3. – Shakspere egyénisége IV.
- ápr. 18. BácsmN (88.) 2–3. – *András Ernő: A Holnap új versei*
- ápr. 20. SzÉV (88.) 2. – Óda a bűnhöz
- ápr. 20. TemesváriH (89.) 1. – Szöllőhegy télen
- ápr. 22. FüggMo (32.) – *Névtelen szerző: Tegnap vagy Holnap?*
- ápr. 25. FogVid (17.) 2–3. – Shakspere egyénisége V.
- ápr. 25. VÚ (17.) 358–359. – (*Schöpfunglin Aladár*): *A Holnap új versei*
- ápr. 25. SzegHír (99.) 3. – [Névtelen szerző Az új magyar irodalom kritikája c. írásában Tömörkény Istvánt idézi.]
- ápr. 29. Szilágy (17.) 1. – Szöllőhegy télen
- ápr. 29. Ttúl (3.) – *Névtelen szerző: Holnapután kiskedden*
- ápr. 29. TemesváriH (92.) 1. – *Pogány Mihály: Irodalmi háborúság*
- ápr. 30. Nvárad – *S. E.: A Holnap új kötete*
- máj. 1. NváradIN – *Böszörményi Andor: A Holnap A 2. verskötet*
- máj. 2. FogVid (18.) 2–3. – Shakspere egyénisége VI.

A readingi fegyház balladája
(A Hétben 1908. márc. 15-én név nélkül megjelent kritika nyomtatott
szövege [1] és kézírata [2])

(1)

Im egy érdekes füzet, amely közönséget fog vonzani. A legszenzációsabb s mellesleg a legszebb modern költői művek egyike, magyarul, az eredeti formában: elegáns vászonboríték, szép papiros, széles margó, angol metszésű, stilszerű betűk s Radó Antal neve a címlapon. Nem mondunk kritikát a fordításról, csak megpróbáljuk elbeszélni a költemény tartalmát kiváló műfordítónk szavaival. Tehát: egy rab felnéz a kék foltra sötétben, fegyencz előtt, mely égboltul szerepel. Az orvos az órán figyeli izmát, idegét, üterét. Miféle bűn lehet, amiért ez úgy oda van? Hisz még eleven ő: a koporsóján se lépked át, mikor a fészkerbe jó. Mért néz fel a menny boltjára megént? Szeretett valakit, talán nagyon s most meghal – gyilkosaként. Rózsa nem nyit börtön legén, szörnyektől van elállva a kapu, fertőzve van a tér. Ő van mi miatt éjjel szivünkön a kő, mit nappal felemelünk!- Nem értik? Én sem. De hisz arra való az angol szöveg, hogy a segítségével megértsük a fordítást. Próbáljunk visszagondolni, hogy is lehet ez angolul? s akkor talán megértjük. Kétségkívül mintaszerű a hűség. Az, hogy pl. az első strófában az ágya előtt öli meg a hős kedvesét és nem in her bed: az tisztán – a rimért van. Vagy hogy az utolsó strófa elmaradt, s az így befejezéssel előlépett utolsóelőttiben alig van két sor az eredetiből: az – talán a befejezés csattanósága kedvéért.

Nemrégiben mi is közöltünk részletet ebből a balladából Kun József, lapunk munkatársa fordításában. Az simábbnak, olvashatóbbnak tetszett nekünk. Lehet azonban, hogy mi tévedünk és Radónak van igaza.

(2) – tisztázat

Két fordítás

Egy költemény, két fordítás. Az egyik elegáns vászonborítékban, szép papiroson, széles margóval, az eredetiéhez hasonló metszésű, stilszerű betűkkel. A másik: ujságból kivagdalva, néhány szürke lap. A költemény: a readingi fegyház balladája; a fordítások Radó Antalé és Kun Józsefé. Találomra felütöm a szebb külsejű papírcsomót, legkiválóbb élő műfordítónkét, s olvasom:

Ó van, mi miatt éjjel szivünkön a kő,
Mit nappal felemelünk!

Mi ez? Rejtelmes sorok. Megnézem az eredetit: every stone, one lifts by day... Most már értem. To lift Annandale szótára szerint: to take and carry away. Más lapot ütök fel s im megakad a szemem:

hisz még eleven ő,
A koporsóján se lépked át,
Mikor a fészkerbe jó.

Van ennek értelme? Lehet! Az lehet a hiba, hogy nem sorban olvasom. Tehát sorban. Egy rab felnéz a kék foltra sötétén, fegyenc előtt mely égboltul szerepel. Az orvos az órán figyeli izmát, idegét, üterét. Miféle bűn lehet, amiért ezen úgy oda van? Mért néz fel a menny boltjára megént? Szeretett valakit, talán nagyon, s most meghal gyilkosaként. Ez mind igen egyszerű s főleg magyaros. Rózsa nem nyit börtön legén, szörnyektől van elállva a kapu, fertőzve van a tér. Lehet tovább olvasni? Fülemben hézagpótló ámok s kegyetlenül megcsonkított vónok zugnak. Tán mind áldozat a mintaszerű hűségnek. Lássuk-ne akárhol- csak az első strófát. A hős megöli kedvesét az ágya előtt. Miért az ágya előtt? Mért nem in her bed? A rímért! Még az utolsó strófát. De hol van? Nincs. Bölcsen: ez egy refrénstrófa, a fordításban gyenge hangzású, befejezésnek lehetetlen. Lássuk tehát az utolsóvá előléptetett utolsó előtit.

Párhuzamosan:

Wilde

And there, till Christ call forth the dead
In silence let him lie
No need to waste the foolish tear
Or have the windy sigh
The man had killed the thing he loved
And so he had to die.

Radó

De félre könny és szó-özön
Amelyre senkise hajt
Az ítéletnapja hogyha jön
S ő hallja a harsonazajt
Majd fölkel...s akkor Krisztus urunk
Itél felőle majd!

Ez hűség - és hatásos befejezés! De bravúros a verselés: megtartja az angol balladaformát, sőt (bámulat!) még a középrímeket is. Im példák a balladai anapaestusra:

Van ki sir, ki dühöng, van ki szót se szól.
Szívéből fehér virág.
Annyi gondot mint az övén
(refrénsor.)

Skandálja, aki tudja. Felütéssel, vagy anélkül. No de kéjeleghetünk a középrímekben. Gyötörve fület (ó rémület!). Megjött hidegen a zord idegen. Jó vagy galád szégyenhalált ilyenkor szenved... Ez csak művészi? [Kun nem a középrímeket fordította.]

Mért nem beszéltem inkább Kun fordításáról? Ugy tudjuk, Radó ismer-e ezt mielőtt megcsinálta volna a magáét. Bár meglátszanék rajta! Mért kell új rossz, ahol a régi jó? S mért olyan rossz, ami drága? S mért nem beszéltem a jóról inkább, mint a rosszról? Mert az még nem jelent meg elegáns vászonborítékban, szép papirosra, széles margóval... azért?

B. M.

Idézetek a kritikákból

1907

szept. 22. – PH (19.) 11.

Babits Mihály címmel. A névtelen szerző a „magyar versírás úttörői közt” emlegeti. „Vaskos kéziratát Kosztolányi Dezső adta át nekünk.” Négy versét közli ez a szám.

1908

márc. 8. – VÚ (10.) 197.

Schöpfung szerkesztői üzenete a Turáni indulóról: „Érdekes kvalitások vannak benne, szeretnénk azonban öntől egyebet is látni, bizonyosan akadnak egészebb dolgai is!”

júl. 22. – SzÉV (167.) 2–3.

Tanárok áthelyezése címmel egy semleges hangú közlésben Juhásznak tulajdonított 4 sor: „ezt a rendkívüli tudású, de végtelenül szerény író, mint tudjuk, áthelyezik.”

júl. 24. – SzegHír (170.) 3.

Értesítés az áthelyezésről, A Holnap c. antológiáról: „Hogy elviszik Szegedről: az remélhetőleg nem a magyar irodalomnak, csak a szegedi szellemi arisztokráciának az érzékeny vesztesége lesz!”

júl. 24. – SzÉV (169.) 3.

A hivatalos lap ma közli Babits Mihály szegedi főreáliskolai tanár ki-nevezését Fogarasra. Ez a kinevezés nagy veszteséget jelent Szeged kultu-rális életében. Babits Mihály nem csupán mintaszerű, a szürke átlagon ma-gasan fölülemelkedő tanár és nem csupán végtelenül szerény, kiváló embe-ri egyéniség, akinek szuggesztív hatását tanítványai és barátai egyaránt érezték és maradandóan érezni fogják, de mindezekon fölül a modern ma-gyar irodalomnak egyik, bár még széles körben nem ismert, de az irodalmi decemvirek által annál inkább csodált és szeretett alakja. Ady Endre, a leg-nagyobb élő poétánk és mások, elsőrendű magyar írók a legerősebb egyé-niségek egyikét látják ebben a rengeteg szorgalmú és páratlanul sokoldalú íróművészen. A közel jövőben lát napvilágot az új magyar líra szenzáció-ja, A Holnap című antológia, amelyben Ady Endre mellett Babits Mihály a legegényibb, legtöbbet jelentő költő. Szerényen, szó nélkül roppant írói munkát végzett már Babits Mihály. Többek között lefordította Oscar Wilde legszebb verseit és most a nemzeti stílusról szóló, nagy értekezésén dolgo-zik. Az ilyen kiváló, európai stílus egyéniségnek kulturális levegő, a köz-pont közelsége kellene, azonfölül annak lehetősége, hogy munkáihoz a kellő forrásokat megszerezheti. És most, mégis, szomorúsággal kell hírül adnunk, hogy Babits Mihályt a távoli Fogarasra helyezte át a magas kor-mány. Pedig Babits, mint tanár és ember mindenben megfelelt és ő maga nagyon szeretett volna tovább is Szegeden működni. Elhelyezték.

Juhász Gyula: Babits Mihály

aug. 22. – SzegHír (193). 6.

Miért késik a holnap? Egy kis irodalmi botrány: Antal Sándor megszö-kött Dániába, miután a kemény előszót megírta. „Nagyvárad legifjabb po-

étái, a fekete éjszakák fekete fiai, feketén sötétlő gondok közt isszák a feketét. A Holnap körül nagy bajok vannak!”

aug. 30. – FüggMo (208.) 10.

„A Holnapról”: „Balázs Béla és Babits Mihály is a kiválóbb poéták közül valók.”

szept. 6. – NváradiN (205.) 1–4.

Várady Zsigmond: A Holnap c. írásában a Theosophikus énekek szépségét elismeri, „Ellenben amannak Vérivó leányok és Golgotai csárda című műveiben oly szertelenséget látunk, melytől ifjú költőnket saját érdekében szeretnénk elijeszteni.”

szept. 8. – SzegHír (207.) 8.

A „Holnap”: egy igen különös irodalmi társaság. Nincsen, de működik. A most megjelent kötet adósságai fűzik őket össze. „Babits Mihály és Balázs Béla mély gondolkodású, filozofikus költők.” Egzisztenciális bajaik miatt ilyen világfájdalmasak.

szept. 12. – Ttúl (209.) 1–3.

A Holnap c. írás aláírója, -r. (Krüger Aladár) szerint a költők egymást tömjénezik, Dutka, Emőd jobb, Juhász önállóbb, de mindre az „Adyzmus” jellemző. „Balázs Béla és Babits Mihály ellenben csak Ady-utánzók, még pedig a gyengébbekből. Balázs jelentéktelen kezdő, Babits sem több. A »Vérivó leányok«, a »Golgotai csárda« s a »Feketeország« az ízléstelenség és az antipoézis szörnyszülöttei, amelyek alá bizony sokan restellnék aláírni a nevüket.” „Ugyan ki fog beszélni róluk, szegényekről, holnap?”

szept. 13. – FüggMo (220.) 17.

Fodor Gyula: A Holnap. „[...] legerősebb egyéniségnek Babits Mihályt látjuk. Hat költeményét tartalmazza a kötet”, ezt kevesli, mert „Mind a hat verse gyönyörű szép, ritmikája merész, a tartalommal nagy harmóniában áll. Ilyen a »Turáni induló« régies, magyarosan barbár formája és a »Theosophikus ének« (II.), meg a »Feketeország« eredeti, bátor megköltése. A »Vérivó lányok« Baudelaire-nek is díszére válnék.”

szept. 13. – A Hét (37.) 600.

Lehotai [Kosztolányi Dezső]: A Holnap. „Mindenekelőtt Balázs Béláról”, dicséretet mond, mellette „a hárfalelkű Miklós Jutka ígér legtöbbet.”

„A nagyközönségnek egész ismeretlen Babits Mihály, egy keserű, ideges, kissé bogaras, filologizáló és filozofáló, de izig-vérig modern poéta, helytelen válogatásban jelent meg és így, sajnos, sokaknak majd úgy tűnik, hogy csak a »pour épater les bourgeois« elvét szolgálja. Ha több verset gyűjtenek össze, mindenki láthatta volna, micsoda csodás gondolat-nuance-ok szunnyadnak ebben a szóficamító, különködő, Nietzsche új nyelvére emlékeztető idiómában. Ez a poéta mintha – feketekávé-részségben írta.”

szept. 13. – SzÉV (210.) 2–4.

Pálos Endre: A Holnap. „És betűrendben a második Babits Mihály. Először jelenik meg a nagy, olvasói amfiteátrum előtt. Eddig csak mi szegediek, e lapnak olvasói élvezhettük. Néki még nincsenek is ellenségei. Barátai is talán éppen csak heten vagyunk, olvasóim, heten. De olvassuk el a Teozofikus énekeit, a Vérivó leányokat, a Feketeországot. Valami exotikusát látunk, ami ismerős, valami magyart, ami hindu; valami lendületet, ami nirvána; valami zenét, ami filozófia és valami poézist, ami valóság, vagy annál is több: a kosmos és mikrokosmos fényhatásai. Valami rengeteg monista, panteista grimász ül ezen a poézisen, mint a hindu Isten szemöldöke körül, vagy a Feketeország üldöztöttje arcán. Valami nagyszerű fény-árnyék-hatása a mosolynak és elátkozottságnak, – valami igazán definiálhatatlan sajátosság. Alig reszket verseiben a költői alanyiség sejtélete. De egyénibb, mástól elütőbb költői hang mégis az övé. Még Ady Endre is utánozható, igen jól utánozható. Babitsot nem lehet megközelíteni másolónak. Ritmusát kicsinyli Antal Sándor, az előljáró beszédek írója. De vajon tudja-e Antal Sándor, hogy mi a ritmus, – ha *ennyivel* be nem éri? Nyelve magyar és új, mint az Ady Endréé és mégis egészen más, mint az Adyé. Kiszámíthatatlan ember Babits – az ő további vándorútjáról nem merek beszélni. Kár és sajnálni való, hogy oly kevés verse van a kötetben. Több teret *követel* magának az ő tehetsége.”

szept. 22. – Nsz (226.) 5.

(be) [Bresztovszky Ernő]: A Holnap. „A kétségtelenül tehetséges Babitsot például a rossz összeválogatás valósággal nevetségessé teszi, mikor csak a legextravagánsabb költeményeit adja. A »Feketeország«-ot, amelyben három szó közül kettő az örökösen ismételt »fekete«, legfőljebb Babits többi verse tenné érthetővé és megbocsáthatóvá. Így legfőljebb statisztikai alapon lehet kritizálni s az ember azt gondolja olvastukra: ha ez »A Holnap«, mi lesz még holnapután?!”

szept. 23. – PN (228.) 2–3.

Hatvany Lajos: A Holnap. „[...] jó köztük élni. Mióta itt vannak, van minek örülni, van mit várjak.”

„[...] a magyar irodalomtörténetnek új fejezete kezdődik.” „[...] forradalom [...]”

„Mindenkinek van oly hangja, mely csak az övé, melyre rá lehet ismerni.”

„A kötet ezenkívül még hét versét mutatja be Babits Mihálynak. Nevét se láttam eddig sehol. Az előszó azt mondja, hogy 1882-ben Szekszárdon született. Új költő, egyedül járó ember, ki sokat olvas. Ennyit tudok róla. És szeretnék többet tudni. Nem életrajzírókról, a verseitől fogom kérni, hogy beszéljenek róla. Ezt az embert a legnagyobb nyugtalanságok nyugtalanítják. Az élet, a halál. Fél tőle és keresi. Egy tépelődő dalai, ki támaszt keres és keresés közben a keresztényre és az indusra akad; annyira eltölti magát velük, oly faggatón keresi hitük titkát, hogy az ő hangjukon szól. Mégse ír tudós műdalt; nem játszik idegen lelki formákkal, hanem hozzánk hasonul. Csodálatos hűséggel szól a hangjukon; általuk, szinte belőlük szól. Általában Babits vizionárius ereje rendkívül nagy. A Feketeország és a golgotai csárda kísértetiesek meglátásban és láttatásban egyaránt.”

szept. 24. – SzegHír (220.) 6.

A névtelen szerző idézi a Pesti Naplóban megjelent Hatvany-írást, majd a következő szavakkal zárja: „Szegeden pedig két esztendő alatt észre sem vették, hogy – verseket ír [...]”

szept. 27. – PLloyd (232.) 20.

E.M.-i [Mohácsi Jenő]: A Holnap. „Babits Mihály a kezdő és a bánatos. Érdekes alkat, a primitív, összefüggéstelen fogalmak egymáshoz rendelésével szuggesztív hangulatokat kelt; az ifjú költők között őt néhány verse alapján poéngyárosnak (Pointillisten) lehet nevezni. Művész ő, sajnos néha inkább művészkedő. (Erkünstler).”

szept. 27. – VÚ (39.) 796.

Schöpflin Aladár: A Holnap. „Babits Mihályban nem mindennapi tudást és intelligenciát ismertünk meg szeszélyes, bogaras, különcködő, de művészi hajlamú természettel.”

okt. 1. – NY (19.) 214–216.

Kemény Simon: A Holnap. „Adyzmussal” vádolja a költőket. „Még

legkevesbé Babits Mihály”, de neki is „Ady az atyja.” Osvát Ernő megjegyzése: „A Babits Mihály nagy tehetsége csodálatos jeleinek felmutatása oly érdeme a Holnapnak, mely említetlenül nem hagyható.”

okt. 6. – Vasvm (229.) 1–2.

Zoltán István: A fiatalok. „S ez a megacélozott büszkeség, ami elszántá tette lelküket, az Ady-tábor akaratos uralomvágya ma már győzött.”

„Torzszülöttek, mert kinőttek a gyalogjárók látóköréből. Hazaárulók, mert nemzeti önérzetességük túlterjed a földrajzi, természetesnek tanított határokon.”

„Templomot építettek ők az ifjúságnak, ott orgiát tart a keresztény és pogány. Ott van Krisztus és a vérivó lányok; Judith és Holofernes; ott van a Nirvána, a nemléte.”

„A magyar lapok hasábjait, a magyar írók baráti kézfogásukat ajánlották fel a »Holnap«-nak.”

okt. 7. – A Nap

Apponyi keze. Babits „Újabban csatlakozott ahhoz a költő-társasághoz, amely Nagyváradon Holnap címen antológiát adott ki és ebben a kötetben a legszebb alkotásokhoz tartozik a fiatal tanár költészete.”

okt. 8. – Nváradin

Egy tanári áthelyezés története: „Egy antológiában megjelent néhány verse révén egy csapásra a legértékesebb új magyar poéták egyikének tartják őt az olyan előkelő magyar kritikusok, mint Ignotus, Osvát Ernő, Schöpflin Aladár [...]” „Mint tanárt és mint embert rajongással szerették társai, tanítványai, tisztelői...De Babits Mihály nem akart eszközévé lenni annak a nyílt reakciónak, amelyet a felsőbb tanügyi hatóságok hivatalos presszióval terjesztenek.” Fogarasra száműzték. Külföldi ösztöndíjat nem kapott. A nemzeti stílus jelentőségén és föltételein dolgozik, mert „erősen nemzeti érzésű tanár”. Nem akart a szegedi katolikus körbe belépni, de tudta és akarata ellenére bevették a Katholikus Tanáregyletbe. Tiltakozott. Sorsát a „közoktatásügyi kormány klerikalizmusa” rontja.

okt. 18. – Egyetértés (250.) 35–36.

Koppány: A Holnap költői. „klikket akarnak létesíteni?” Nem egyenlő teret kaptak a kötetben szereplők, ez azt jelenti, hogy közöttük rangfokozatok vannak? „Babits Mihály az irodalom ismeretlenje. Versei itt jelennek

meg először a nagy nyilvánosság előtt. De abból a néhány versből is szé-
dületes perspektíva nyílik meg lelkének mélységeibe. Elég ide egy pillan-
tást vetnünk, hogy egyéniségének nagyságát és eredetiségét megállapít-
hassuk.”

okt. 18. – FogVid (42.) 5.

Halmy Gyula: Új költő. „Házi poétáink száma eggyel megszaporodott:
Babits Mihállyal, áll. főgimnáziumunk rokonszenves tanárával. Babitsnak
nem régen öt költeménye jelent meg a nagyváradi »Holnap« című irodal-
mi társaság kiadásában, amely társaság „fönséges Niobéja az égboltnak, a
lobogó gyász nagy költőjének Vajda János emlékének szentelte azt a vers-
kötetet, melyet: Antal Sándor kritikával ellátva rendezett sajtó alá s mely-
ben mai szociális és nihilista irányú költészet művelői közül: Ady Endré-
nek, Babits Mihálynak [...] vannak versei.”

okt. 18. – FügMo (250.) 17.

Zoltán Vilmos: Hódít a Holnap; olvasói levelek: „Juhász Gyula, Dutka
Ákos és Babits Mihály a mienk: az egész magyarságé, az egész művelt em-
beriségé!”

okt. 21. – FügMo (252.) 14.

Franyó Zoltán: A „Holnap” diadala. „[...] és főként megmaradt Babits
Mihály – Babits Mihálynak.

Itt megállok egy pillanatra. Ezt a zseniális hallgatót, aki – sajnos – éve-
ken át alig ad el valamit a nyilvánosságnak, eredeti, mindenkitől távol írott
vallomásaiból, itt sem ismerheti meg senki. Akik régebben ismerjük, mi
tudjuk, hogy Babits Mihály – a másik – sokkal több, sokkal szubtilisabb,
mint az, aki A Holnap társaságban adta le a névjegyét.”

okt. 24. – Nváradin

Kis hír a Holnap matinéjáról, ahol Dutka Babitstól is mondott verset,
„az újonnan feltűnt eredeti költői talentumnak írásaiból”.

okt. 25. – ÚjId (44.).

Horkayné [Herczeg Ferenc]: ízléstelen ötlet a régi nagyokat saját társa-
ságukba vonni, akik ez ellen nem tiltakozhatnak. A csoport csak „adyend-
részkedők rossz társasága”, akik fejbe csapják mindazokat, akik még lézen-
genek a magyar kultúrában.

nov. 1. – ErdL (3.) 70.

A Holnap. Csak azért vannak együtt, mert „ők – az embernek úgy tetszik legalább – a nyugati kultúrától átítatott magyar lírában is a crème du crème helyét, rangfokozatát vindikálják maguknak.” Pedig „Ady Endrével a kötet élén, éppen ilyen, ha ugyan nem különb könyvet lehetne szerkeszteni a Kaffka Margit, Reichard Piroska, Bodor Aladár, Gyóni Géza, Kuthi Sándor, Láng Jenő verseiből is.

Ezek sem kisebbek, ezek sem éppen ismeretlenebbek, ezek sem óhangúabbak A holnap mai társaságánál.”

nov. 5. – MH

Modern és nem modern. A szervezkedések csak tekintélyrombolásra szerveződnek, mozgalmuk az „érvényesülést vágyók” indította „hadjárat minden ellen, amit tegnap produkáltak”.

nov. 6. – MH

Ignotus: Modern és nem modern: „modernség, kozmopolitaság s a nemzetietlenség bélyegző vasaival dobálódzó hivatalos divat”-ról beszél.

nov. 11. – HSz (11.) 431–433.

L. Gy. [Lukács György]: Új magyar költők. A Holnapról többek között ezt írja: „Babits Mihály ritmusában megszólal valami, amit nálunk még nem lehetett hallani; valami vad gazdagság, a látások izzó részegsége és az érzések mélységes, komplikált és mégis töretlen primitivitása. Egy ősi, nagy, természetből fakadt, minden körülménytől független energia, nem »muszáj Herkuleség«, mint az Ady Endréé. Valami, ami – anélkül, hogy a versek hasonlítanak az övéire – a fiatal Rimbaud-ra emlékeztet.”

nov. 12. – MH

-xi. [Bródy Miksa]: Egy újságíró jegyzeteiből. Az igaz művész alkot, a „snob lelkesedik. A fiatal nagyváradi költők, lám, hogy lelkesednek, mert ők találták ki Magyarországon a szépet.” „Egy ötletes karácsonyi naptárban merénylet készül néhány fiatal egyéni poéta ellen. A verseik alól össze-vissza akarják cserélni a neveket. Jóakarátulag figyelmeztetem őket, vegyék vissza a verseiket, mert biztos, hogy idegen név fölött fognak megjeleníteni, és senki nem fogja tudni, melyik kié. Ismétlem, csak az egyéni versírók ellen készül ez a merénylet.”

nov. 15. – EgyL (14.) 11.

V-v. [Vincenti Gusztáv]: A Holnap. Túlzás és fanatizmus jellemzi Adyt, „Csak egy van, aki őt épen ebben akarja túllícitálni: Babits Mihály, akinek Fekete országát, Turáni indulóját stb. azt hiszem, csak a nagyon kiválasztottak tudják élvezni. (Mi, sajnálatunkra, nem tartozunk ezek közé.)”

nov. 17. – SzegHír (266.) 6.

Márki Imre: Két szegedi költő. „Mutatóban közölt hat verse mélyen-szántó tehetségnek a rendkívüli bélyegét hordozza magán. A »Holnap« irodalmi társaság elvitázhatatlan érdeme marad, hogy ráirányozta a széleskörű figyelmet Babitsra, akinél izmosabb, érettebb, öntudatosabb, több történelmi tudást és irodalmi műveltséget lehellő hangon senki sem beszél ma Ady Endrén kívül a fiatal poéták között. [...] nyelvezete és ódon csendű ritmusa egyenesen az Arany Jánosé, [...] Témában, hangban, ritmusban egyaránt rendkívül eredeti költemény, amelynek alap gondolata köré (»fekete az anyag rejtett lelke«) ragyogó készséggel álmodott a poéta fekete fantazmagóriákat [...] visszhangos név leszen még a Babits Mihályé, amelyet fölülkerekedett irodalmi sikerek dicsősége fog majd ékesíteni.”

nov. 21. – PN (279.) 1–3.

Szász Zoltán: Ifjúság. „Az irodalmi és művészeti forradalmak, vagy akár forrongások is a helytelen irodalmi és művészeti viszonyok eredményei. Ezekért pedig nem az uralomra törekvő, a fiatal, hanem az uralmon levő a meglett és öreg nemzedék a felelős.”

nov. 22. – FüggMo (280.) 20.

Juhász Gyula: A Duk-duk affér után. „köztük olyan nagy ember és nagy költő, mint Babits Mihály”.

nov. 24. – SzegHír (270.).

N. B.: Irodalmi fölfordulás. Az irodalmi „kócosok” társasága ellen szól, akik önmaguk érvényesülését akarják csupán az „új szép” nevére hivatkozva elérni.

nov. 26. – Nvárad

A Nyugat: „A Nyugat íróinak sorában először találkozunk Babits Mihály nevével, ki az ifjabb versíró gárda egyik legtehetségesebb tagja.”

dec. 1. – ErdL (5.) 97.

Apáthy István: Aggodalmak, remények. „A »Modernség«, »Szabad gondolat«, »Új Magyarország«, »Holnap« és más jelszók alatt egyesülők korántsem mind az ifjabb nemzedékhez tartoznak. Közös jellemző vonásuk nem az ifjúság, hanem az érvényesülésnek még eddig ki nem elégitett vágya.” „[...] ők csak magukat akarják.” „Akiknek, végül, se tehetségük, se erkölcsük, – azok éppen azért újak, modernek és szabadgondolkodók.”

dec. 4. – Nvárad.

A Nyugat: „Babits Mihály, az ifjabb poéta generációnak ez az igen erős tagja, akinek gyönyörű versei a lap élén találtak helyet.”

dec. 10. – Újs

Mikszáth Kálmán Zuboly kérdéseire felel az új nemzedék mozgalmáról. Kategorikusan tagadja létezését egy új iránynak, mert „régí formákat, régi bálványokat letörni, illetve a közönség ízlését megváltoztatni csak az irodalom terén vezető országok vezető írói képesek s azok se mindig.” „a római pápát Rómában kell letenni, nem Budán.” Irodalmunkat azonban „az idegen befolyástól” félti, „A nagy talentumok tehát nem lehetnek idegen szellem behozói.” „A közepes írókra kell vigyázni, hogy szűkös időben be ne hozzák az idegen szellemet [...]”, mert akkor „nincs többé nemzeti irodalom.”

dec. 12. – SzÉV (285.) 1.

D. L. [Domokos László]: Irodalmi harc. Igaza van Mikszáthnak. A franciák „újat találnak ki, de nem gyalázzák a régít. Hagyományokat rombolnak le, de nem élő embereket. Egyszóval: ízlést teremtenek, de nem sértik meg az ízlést csak azért, mert nem a legfrissebb ötlet receptje szerint igazodik [...]”

dec. 20. – BH (304.) 1–5.

-ő [Rákosi Jenő]: A Holnap: A kötetet bolondokházának mutatja be őrült kalauzolóval. Fáradt, borzas és bajusztalan, „gőgös, pökhendi holnap”. A versek többsége érthetetlen, mert zenei hatásokat keres, Párizsból hozott, szecessziós. Viccként a Fekete országot emeli ki az érthetetlen ismétlés példajaként. A cikk ezután Oláh stílusáról beszél, aki csak kissé eltévelyedett, de van rá remény, hogy fog még „turbékolni, nemzetet dicsőíteni, alkotni”.

dec. 23. – BH (306.) 10.

Oláh levelének közlése: Van bajusza, nem tartozik a holnaposokhoz, „mert hívtak ugyan, de nem álltam közjük”. Fogadkozik, hogy megfelel Rákosi Jenő elvárásának és így köszön el: „Dicséret és dicsőség neki, Szerető és hálás öccse O.G.”

dec. 25. – SzÉV (297.) 14.

(d) [Domokos László]: Karácsonyi könyv. „[...] a hirtelenében divatos-sá s egyben sokak előtt problematikus értékűvé vált Babits Mihály” (Vö. Domokos 1907. 4.sz. 4. Az Idő Oscar Wilde a börtönben c. munkájában olvasható: „Az irodalmi divat azonban problematikus értékű, mert nagyon nehéz eldönteni, hogy szerencse vagy szerencsétlenség-e a felkapott író műveire nézve? Az általános tetszés némiképpen azt jelenti, hogy ami mindenkinek tetszik, az alig ér többet a mindenki ízlésénél, vagyis a köznapi mértéknél.”)

dec. – 25. MH:.

Hatvany Lajos: Jegyzetek a mai irodalomról: Békíteni szeretne, de ki-jelenti: „Ignotus, Ady, Babits, Kosztolányi, Kafka és Juhász felé fordul” úgyis hamarosan a művelt közönség.

dec. 29. – SzÉV (300.) 5–6.

Juhász: Ady legújabb versei: „Ady eddig úgy beszélt a modern magyar líráról, mint *szerező a darabjáról*, de most már éreznie kell, hogy hála a papnak, nem egyedül őt ütik és kenik föl, de ott van többek között Babits Mihály, akinek apollonikus nagysága talán még keményebb harcokat és komolyabb vitákat idéz föl, mint Ady dionizoszi nagy egyoldalúsága.”

dec. 29. – BpSz (384.) 454–457.

(f.) [Früchtl Ede]: Értesítő A Holnap: Itt az általuk megjósolt Ady-jár-vány. Az egész csak „törekvés Ady után, erőlködés.” „vakon utánzás, [...] Jszertelenségbe tévedés.” „Csak a mindjárt utána következő Babics Mihályra utalunk s különösen utolsó versére a Fekete országra, melyet józan ésszel meg nem érthetni. S megírni mint lehetett, alig tudjuk elképzelni.”

dec. – BÚEA 148–149.

Mikes Lajos: Jegyzetek a legújabb irodalomhoz: Csak Ady a nagy. „Egy rokkant had” követi.

uo. 163–169.

Rákosi Jenő: Holnaposokról és modernekről: „Az egész pedig divat és múlandó, éppen olyan, mint a kissé boglyas haj és a beretvált bajusz. Szerencsére csak beretváltják a bajuszukat, nem tépik ki tövestül. Az idő múlni fog, a bajuszuk megint kinőhet és az eszük is megint meg fog jönni.”

uo. 170–171

Révész Béla: Az új irodalom felé...: a „burzsoá”-művészek közül is „pontosan látni, hogy a fiatal erősek közül ki fejlődik rövidesen egészen mellénk.”

uo. 172–178.

Schöpflin Aladár: Öregek és fiatalok: „Ma jobb vers-olvasónak lenni, mint tizenöt-húsz év előtt, a mi ifjúságunkban volt.”

uo. 179–181.

Szabolcska Mihály: Ma, holnap és holnapután: „A szemérmetlenség és trágárság [...] igazi költészet nem lehet. Csak torz fattyúhajtása annak.”

uo. Írók az irodalomról:

217–219. Herczeg Ferenc: Adyt nem mindig érti, mert „[...] a sátáni módon maliciózus költő ezeket a verseket önmagának, vagy talán tisztelőinek kifigurázására írja. Tőle kitelik.

Azokról, akik az ő vizében eveznek, egyelőre semmit se tartok. Hamarosan el fognak merülni.”

221. Lévy József: „Tévelygés, mely lírai költészetünknek nem előnyére, hanem inkább hátrányára szolgál, amennyiben a példa ragadós.”

uo. A nemzetköziség körül:

308–311. Dr.Farkas Pál: Nemzetköziség és nemzetiség: „Ők a rombolás munkájára vállalkoztak. Ők a kávéházak perspektívájából nézik az országot és a kávéházi zsargonról azt képzelik, hogy új evangelium. A szemtelenség, amellyel évek óta fellépnek, sok embert megzavart.” „Csak nemzetellenes.”

316. Kenedi Géza: Kozmopolita irány veszedelme: „Az irodalom terén való kozmopolita irányokat azonban veszedelmeseknek tartom, mivel megrontják a magyar gondolkozást és bomlasztják a nemzet erkölcsi erejét.”

jan. 1. – NY (1.) 48-51.

Fenyő Miksa: Hadi készülődések c. írásában „Babits öt kiváló versét” említi, s a kritikák rosszindulatát, Rákosi értetlenségét és Oláh Gábor „bőszült ízléstelenségű” levelét. A cím Mikszáth azonos c. írására utal.

jan. 1. – PN (1.) 1.

Zuboly [Bányai Elemér]: Írók az irodalomról. Eötvös Károly szerint az újak érthetetlen idegenek, Jókait kellene követniük.

Gyulai Pál szerint a legkevesebb bennük a nemzeti vonás, „Ady nem sokat ér.” A Nyugat 23. számában egy vidéki poéta verseibe beleolvasott, ennek alapján közli: „Szamárság! Nagy szavak és nagy ürességek! Mért nevezik ezt modernnek. Régen az ilyen költeményeknek klapancia volt a neve.” A 23. szám legelején Babits-versek állnak, szerepel még benne Ady, Kaffka Margit, Laczkó Géza és Kemény Simon verse.

Mikszáth Kálmán anekdotázik, szerinte mindent tőlük vettek az újak, csak újak mondják, mert a közönség elé akarnak jutni mindenáron. De mindez nem számít, mozgolódnak csak.

jan. 7. – BH

A Petőfi Társaság nagygyűlésén Herczeg Ferenc a következőket mondta: amit „irodalmi iskolának vagy iránynak szokás nevezni, az a valóságban rendszerint nem egyéb, mint tehetségtelen utánczó csoportosulása valamely erős egyéniség körül”.

jan. 7. – Újs (5.) 7.

Lampérth Géza: Magyar virágharc, a vers elhangzott a Petőfi Társaság ülésén.

2. szakasz:

Evöe-mánál legyen több a holnap!
Evöe-ej ki beszél így ma már?
„Modern” csattanó itt: „csak vén számár”.
De mi tiszteljük apánkat: a Voltat,
Nem rugdosunk meg haldoklót és holtat.

4. szakasz:

Nem nyomorított el a zöld gall méreg
Ép a gerincünk, tiszta az agyunk,
– Mink a gerinces ifjúság vagyunk!
S piros hittel száll a dalunk felétek:
Sápadt legények, hittelen testvérek.

jan. 8. – MSzó (A Budapesti Napló melléklete) 1.

A Petőfi Társaság és az irodalom: „Igazán szerencsésük a moderneknek, hogy csak ilyen ellenfeleik vannak, akik az irodalmat csak mint legeelőt tudják kezelni s a modernekben csak olyan éhes fickókat látnak, akik az ő kenyérüket akarják elenni.”

jan. 10. – Újs (8.) 33–35.

Kenedi Géza: Fagyöngyök c. írása elhangzott a Petőfi Társaság ülésén: „dekadens, szimbolikus és beteges irodalmi irány”, idegenből jött, a hazait elpusztító élősködő. „Valamennyi a vigasztalanságot, a lerombolást, a menthetetlen pusztulást és ami több: annak kínos gyönyörűségeit énekl. És mindenben. Azért fekete, fekete és fekete nekik minden: a város, a zongora, a víz, a madár, a hegedű, a hajó, az ég, a virág, az asszony, az egész világ. Aki olvassa őket, lassanként maga is fekete gyászba sülyed. És mivel ezek a fekete emóciók ezerféle bajunkban úgyis ragadósak, valamiféle újmódi fekete, decadens világfájdalmat lehel ez a szörnyű költészet.” „Tartózkodás nélkül bevallom azonban, hogy bizarrságukkal a magyar nyelvből olyan fordulatokat, összetételeket, hasonlatokat, zenét és ritmust tudnak kicsikarni, ami meglep.”

jan. 14. – BácsmN (10.) 1–2.

Vermes Ernő: Modernek és öregek. Egy darab irodalom-magyarázat 1-2. rész. Csúnya verekedést „megöszült Petőfi-fiókok kezdtek maguk útján járni, fiatal magyar írók ellen.

Pozícióba jutott középszerűségek most ezer vádat röptenek a fiatal óriások ellen. Érthetetlenek, nemzetietlenek, túlkomorak és beteges izlésűek. Ezeket vágja a szemükbe a hivatalos irodalom. A lámpérthok és a jakabödönök éppúgy, mint a Kenedi Gézák”, aki szerint „Ady egy fagyöngy, amit a madarak hullajtottak.”

jan. 16. – PápaiH (3.) 1–3.

Kapossy Lucian: A modern magyar irodalomról. „Ady Endre s a Holnap, a Nyugat nagy hangon dicsért írói csak egyre törekednek: színes, hangzatos, káprázatos kifejezésekre, érthetetlen jelzőkre(pl. téboly-szem-színű szem), csak színfoltokat, benyomásokat akarnak ébreszteni”, „jól mondja Kenedi”. „A Holnap fiatal írói lenézik a magyar talajt, szolgálailag, meg nem értve utánozzák a francia dekadens írókat.” Nincs bajszuk, rendetlen a hajuk. „Babits a Fekete ország című művében így ír: [9 sor idézet], áll a vers 10 sorból, 37 szóból, s ebből 15 szó fekete szó, e szakra vonatkozólag csak ismételni tudom Rákosi Jenő megjegyzését, az egykori német, aki magyarul tanult, végre kétségbeesetten kiáltott föl: Istentelen nyelv ez a magyar nyelv, nem lehet eligazodni rajta: svarc is fekete, der Hund isz fekete, du Hauben isz fekete, und jetzt haszt der szolgabíró fekete. Hozzá tehetné, hogy most már a vers is fekete. Ugyanettől a szerzőtől, ha méltóztatnak megengedni, felolvasok egy verset, aki megérti, legyen szíves magyarázza meg nekem. (Az örök folyosó) Méltóztassanak ide figyelni, ugyanezt a verset utolsó során kezdve, visszafelé ismét felolvasom; épp úgy értelmetlen marad, vagy talán megérthetőbb lesz?”

jan. 17. – Szab

A magyar kritika a Holnapról. Írta és összegyűjtötte: „Egy modern költő”: „pokoli zsvaj és öndicséret”

Ady mondta: „tanuljanak meg előbb magyarul”, s „nem akar a vezérük lenni”

Mikszáth Az Újságban bírálja őket.

Rákosi szerint a verseik „Petőfi örültjének a költeményei”, de ezek „szándékos örültek”, akik eljátsszák a „meg-nem-értett lángész szerepét”.

Kenedi: „a betegség, az idegbaj, a részegség, a haldoklás, a halál” hangneme az övék, és csak „használati utasítással” érthetők.

Szabolcska verses paródiáját idézi.

jan. 20. – Szab

A ma és a Holnap. A holnaposoknak „a Budapesti Napló küldi a leg súlyosabb kritikát: „irodalmi munkásság helyett csak a feltűnést keresik”. A fővárosi cikk hírt ad egy nagyváradi verekedésről, amely azért kezdődött, mert „a megvert újságíró gyűlölséggel támadta a nagyváradi moderneket”, pedig a Holnapból „még lehet valami”, csak ne verekedjen. Ugyanakkor idézi a Pesti Naplót: „Itt a Ma megverte a Holnapot.”

jan. 23. – MH

Bársony István: Irodalmi modernség. „Magyarul van és mégis gyakran küszködöm a megértésével.”

„Homályos, kapkodó, bizarr, erőltetett, beteg szenvedés,” vagyis romboló. Verses példáiban Adyt támadja: erkölcstelen és magyargyalázó.

jan. 26. – Nsz

Csizmadia Sándor: Hadüzenet – Gyagyovszky Emil újabb kötete. A Holnap és a modernség ellen: „beteg idegzet”, „terjed, mint a ragályos nyavalya”. Karikatúrája: „Megy az Egér [...]” nem nevezi meg Babitsot.

jan. 26. – MH

Ignotus: Irodalmi modernség. „például nem tudom megkapta-e figyelmet, a szinte kápráztatóan művészi Babits Mihály”

jan. 27. – Nsz (22.) 2–3.

Bresztovszky Ernő: A modernek. A Csizmadia-karikatúrát Babitscsal azonosítja, pedig a karikatúra „Fölösleges is, ha az igazság maga is elég torz. Csizmadia beszélhetett volna arról a nagyon tehetségesnek mondott költőről, akinek nevére nekem mindig egy hírhedt verse jut eszembe, amelynek érdekessége: minden három szó közül kettő »fekete, fekete, jaj, fekete, fekete, fekete.« Tőle adott le nemrég egy verset a Nyugat. Ebben vannak a következő sorok: »nellem-nollom, unalom.«; »diri-dingi-dingáló«; »tam, tam, tam, tam, tam, tamdá«. Ha az összes verseit olvasom majd együtt, talán én is nagyon tehetségesnek fogom tartani ezt az embert s elfelejtem ezeket az extravaganciákat. De most kísért a gondolat: ez az úr türelem-játékot játszik a publikummal s a görög filozófus nyugodt, derűs mosolyával várja, mikor üti meg a guta a türelmetlenebb temperamentumú olvasót.” „Keresve keresett bakugrás”-ait semmi nem kapcsolja Adyhoz.

jan. 31. – Nsz (26.) 5–6.

(suhogó) [Somogyi Béla]: A Népszava irodalmi iránya – Nyilatkozat. „De a Népszava legyen olyan lap, amely a hang és forma egyszerűségével utat tör magának le a legelhanyagoltabb néprétegekig.” „De azok a szó- és gondolatcsavaró alakocskák, akik a nyomukba [itt Adyt és Révész Bélát emelte ki] tódulnak, ne tölthessék meg a Népszava hasábjait gyatra munkáikkal”, az új, modern irodalmat a képzetlen ember is megértse.

febr. 3. – Alk (37.) 3–6.

Y: „Itt állt össze két fiatal, vékonydongájú legény, aki hivatlanul leült Ady Endre terített asztalához, mielőtt még egyáltalán tudva lenne, vajon ehető ételek vannak-e ős-Kaján barátjának tálaiban. A »Holnap« társaságára célzunk, a két epigonra, *Babits* Mihályokra és *Miklós* Jutkákra, nyugat felé szálló nosztalgikus sóhajok elsőhajtóira. Csepülük őket okkal és ok nélkül, riogatják őket a más mezőiről, de ők a garázda madarak konokságával csipegetik a más vetését s erőtlen csipogással utánozzák a más dalát. Nagyváradon esett meg nemrég, hogy egy Rozsnyai Van der Hoschke Sidney Jones Kálmán nevű úr rávette az ottani színház igazgatóját egy Wilde-darab előadására s nem áttallotta a darab kezdete előtt olyan hangon dicsérni a pederaszt író, hogy a közönség felzúdult. A hosszúnevű úr, akinek még nem felejtettük el csúnya játékát, melyet huszonkétéves korában a tiszteletreméltó, de már ítélet nélkül való, elaggott Prielle Kornéliával üzött, a végzetes életű angol író életében szívesebben kutatta a mocskot, mint a művészetet. Ez persze nem kellett a közönségnek.”
„Nagyváradon ilyen a modern kultúra.”

febr. 11. – Nsz (35.) 4.

Vincze Sándor: A modern írásokról. „Bodler, Verlén, Dutka Ákos, Kosztolányi, Gellért Oszkár meg Babits a maguk beteges, érthetetlen költészetével jók lehetnek a burzsoáziának. Az elfáradt, kimerült. Nemcsak a gerince impotens, az agya is. Nemcsak testi örömökkal lakott jól. Kultúrával is. Minden színház, minden könyv rendelkezésére áll. Sokat látott, sokat megúnhatót. Aberrációkba esett kultúrélvezetben is.” Ezek nem modernek, mert „Modern írás szerintünk csak az, mely a legmodernebb törekvést, az osztályharcot szolgálja.”

febr. 20. – BH

A Kisfaludy Társaság ülésén Négyessy Petőfiről tart előadást, aki „énközpontú, erős egyéniség” volt: „A középpont állandóan az én, de nem mint cél, hanem mint álláspont s azért nem ellenszenves, hanem rokon-szenves.”

febr. 25. – Nsz (47.) 2–3.

E. B.: Modern művészet – szocialista művészet. „Ha a modernekre ráfér egy kis forradalmiság, akkor a mi forradalmáraink sem fogják kárát valla-ni, ha egy kicsit megbarátkoznak azzal az új hanggal és művészi formával, melyet a »modern« fiatal gárda megüt.

Ezt a művészi föllendülést azonban kevesebb apostolkodással és kevesebb mártírpózzal is meg lehet csinálni.”

febr. 28. – A Hét (9.) 155–156.

Io.: Gondolatok felhőfutása: „Újra és újra vissza kell térnünk arra, hogy az örökkévalóság mélyen bűgő dallama, az örökemberi és örök-új csak itt-ott csendül fel lopva-félve, észrevétlenül néhány komoly, újonnan jelentkező egész tehetség (Babits Mihály, Kemény Simon, Juhász Gyula) lírájában, aki nem üzletből modernkedik, de még a külöнкödésben is becsületes és új.”

febr. – KatSz (2.) 201–208.

(gd) [Görcsöni Dénes]: Folyóiratok szemléje. Berki Miklósnak a Budapesti Szemlében megjelent kritikája kapcsán írja a következőket: „[...] akit Adyval rokonszelleműeknek ítél a nagyközönség, akiknek jórésze azonban már megtagadta Adyt és viszont. Mint e kritikának s a közönségnek legnagyobb része, a Budapesti Szemle bírálója sem ítéli meg helyesen Adyt s a Holnap poétáit. Adyban s követői jó részében nem azt látják a legnagyobb hibának, ami az ő irányuknak eredendő bűne, hogy tudniillik elrúgták lábuk alól a keresztény morált s hirdetik a bujaság, a testiség, a pénz, az elvtelenség s az anyagiség kultuszát, hanem folyton a mellékes, jelentéktelen, harmadrendű fogatkozásokkal bibelődnek. Ha Ady Endrének és társainak mostani nyelvezete, képei, szellemessége, néhol igen csak színfalhasogató, másutt azonban titáni páthosza nem az erkölcsi kloakának, hanem a becsületnek, a krisztusi elveknek s a XX. század légkörébe illő frázismentes hazafiságnak volna a kifejezője, akkor azok a másod-harmadrangú kifogások, melyeket velük szemben általában fölhozni szoktak, maguktól elesnének. Mert ez a poézis nem azért élvezhetetlen és undok, mivel a nyelve szokatlan és merészen újító, vagy mivel képei bizarrok s eszméinek kapcsolata erőszakolt, hanem mivel posványos talajból fakad, mivel virágait az erkölcsi mocsarak láza festi ríktó színűre. Ady Endre néha igazán nagy erővel zuhogó strófái a pálinkától és hazug izgatók szellemi maszlagától fosztogatásra föltüzelt munkások vad énekéhez hasonlitosak. Annyi közük az igazi poézishez, amennyi köze a céltalan zavargások fölszításában vitézkedő, népbolondító szociáldemokráciának van a szocializmus nagyszerű, igazságos, evangéliumi gondolatához. Naiv, rövidlátó emberek előtt össze is lehet kapcsolni őket, s hatásuk mindig akkora, amekkora e kapcsolat helyességének hite; de azokat, akik a szellemi írá-

nyok helyes megítélésének képességét vindikálják magunknak, nem téveszthetik meg e kapcsolatoknak csak felszínen mozgó bizonyítékai. Ady Endre költészete s az Izrael Jakabok szocializmusa ezeknek a nemes fák-nak csak fattyúhajtásai. Meglátszik rajtuk a tőnek, melyről elfajzottak, nemessége, de egyúttal szinte kiáltanak a kertész metszőkése után. A Holnap költőit azonban nem merném mind egy kalap alá venni Ady Endrével. Akad abban a kötetben, főképen pedig abban a kötetben bemutatott költők-nek egyéb munkái között értékes vers is s erősen hiszem, hogy Juhász Gyuláról, Babits Mihályról vagy Dutka Ákosról sok elismeréssel fog még szólni a magyar irodalomtörténet.”

márc. 13. – MH (61.) 1–3.

Bródy Miksa: Verseskönyvekről és költőikről. „Lám, milyen zsvaj, piros harci riadó (és kék és lila és betegzöld és halvérszínű) harsogó hullámai [...]”, „jöttek az impresszionisták, a szimbolisták, a hedonisták, a betegek, dekadensek (nem vicc!, de vannak, akik így nevezik magukat. Visel-jék egészséggel.) a keletesek, a nyugatosok, a holnaposok, a parnassziének, az egyéniek, a szociálisták, az Ady utánczó és akik nem vallják be.”

„Tudomást vesznek róluk. Adyról és Babicsról és Juhászáról, Miklós Jutká-ról, Péterről-Pálról, Babicsról és Adyról, meg mindazokról, akikről ma már illetlenség azt mondani – tudom is kicsodák.”

„a gombás ágyából kikelt Holnap”-ról

„A Babicsok és Juhászok meghonosították a nyugatot nálunk és nem vették észre, hogy hála istennek, van itt nyugat elegendő [...]”

ápr. 3. – Ttúl.

Lovász Károly paródiakötetéről, amely A Holnapot „nevetségessé tet-te örökre”. Reméli, hogy vége „az egész dadogó iránynak. A holnap levo-nul oda, ahová való: az élclapok rovatába.”

ápr. 11. – PLloyd (86.) 33–34.

Ignotus: Über Verse. „Különben is ez a Babits olyan virtuóza a verse-lésnek, aminőről a mi magyar nyelvünk lehetőségeinek olyan fanatikusa sem mert álmodni, aminő e sorok írója; amily verselésre az átlagos művelt-ség számára hozzáférhető nyelvek közül eddig a görögöt s az angolt hihet-tük alkalmasnak.”

ápr. 15. – MSzó (85–86.) 1.

Szilágyi Sándor: A „Holnap” új versei (Poetika és poezis). „[...] s az em-

ber szinte szánsalmasan látja azt a vergődést, amit a többiek nagy része elkövet, hogy a szerintük mindenképpen utánozandó ideált, Adyt megközelítse.

Vezet ebben Babits Mihály, aki határozottan eredeti ember. Csaknem minden versét menti, magyarázza a versek elé írt pár soros prózában. Az egyik alá például ezt írja: »E vers célja magas művészi cél s így *nem lehet* erkölcsellenes.« Ugyanúgy beszél, mint Wilde, amikor bírái előtt a Dorian Grayt védte. Még a védekezésben sem eredeti. Megjegyzem, hogy ez a verse (Strófák a wartburgi dálnokversenyből) egyáltalán nem pornográfia s nem is hiszem, hogy valaki ezt látta volna ebben a nehézkes, döcögő versben. De a megjegyzéssel a végén, remélheti a költő, hogy mindenki végig olvassa a versét.

Van aztán Babitsnak egy másik verse is, amit elől prózában, hátul versben védelmez. Ezt a »naturalista költeményt«– mondja – »az értőknek s nem a félreértőknek írtam.« Természetesen a szempont ebben is »tisztán művészi«.

Szól ez a vers a Lichthof-ról, amit ő a világosság udvarának fordít le. Hosszú, unalmas elmesélése egy ház felépítésének s a világosság udvara keletkezésének. Aztán magát a világosság udvarát így írja le:

»Mélyén tojánhéj, váza cserepe,
csont, konyharongy, üvegnyak, toll, szemét
és ujságfoszlány, széttépett levél
– ki tudja kinek az írása rajta? -
szűz összevisszaság között hever
szemtől bizonytalan időre rejtve.
Mert bárha néha, lakomák után
Egy kábult fej és felkavart gyomor
Émelygésében frissebb légre vágva
Kinyitná rése homályüvegét,
Tekintete idáig el nem érne,«

Tehát gyomorégés, konyharongy, szemét, döglött macska, miegymás. Ez a naturalista költemény, amely »tisztán művészi«” a szerző szerint. Szerintünk pedig undorító szemétdomb-költészet az egész. Mindezt pedig azért írta meg a költő, mert »nem teheti, hogy egyszer el ne mondja, mi van egy ilyen világosság udvarában.« Reméljük, legközelebb még utálatosabb dolgokat fog vizsgálat alá venni s azokról is megírja, egy lelki kényszer hatása alatt, »mi van bennök«.

És vannak még emberek, akik az ilyesmiről azt hiszik, hogy *ez poezis!* Azt hiszik, hogy tizenöt utálatot gerjesztő tárgy felsorolása – versírás. S ez az a költészet, amin a »Holnap« házi-aesthetikusa úgy fellelkesedik s amit különbnek tart az eddigi költészetnél.”

ápr. 18. – PH (92.) 35–36.

A nagyváradi versesboltról. „Istenemre, csúf egy látvány, amikor a poéták összeállnak, üzletembereknek csapnak fel és mintegy boltot nyitnak: Ilyest cselekedett hat poéta: Ady Endre, Babits Mihály, Balázs Béla, Dutka Ákos, Miklós Jutka, Juhász Gyula most egy éve Nagyváradon. A cégérük már akkor is ez a bűvös szó volt: Holnap: ám a kínált áru elsősorban Ady-vers volt.” Az új kötetben jó verset közölt Emőd Tamás. „Ez talpig tehetséges poéta. Alig várjuk, hogy a nagyváradi versesbolttól függetlenül írassunk róla. Kevésbé várjuk ezt – lévén a kellemetlenkedés nem mesterességünk - Babits Mihállyal szemben, akit igen tekintélyes kritikusok úgy állítanak be, mint egy kivételes tehetséget; holott az itt kapott versei, amennyiben jók, nem közönséges intelligenciára valló, *kigondolt poémák*, szív, lendület, ritmus nélkül, a többi pedig? [...] No de ne beszéljünk róluk [...]”

„Mikor csukják be már a nagyváradi versesboltot és mikor fogja közülök minden riktó spekuláció nélkül kiki a maga útját külön-külön keresni?!”

ápr. 18. – BácsmN (88.) 2–3.

András Ernő: A Holnap új versei. „Babits Mihály és Juhász Gyula rokonoknak tetszenek előttem. Mindkettő a nyugodt, mozdulatlan, hideg, merev, vagy lassú lágysággal mozgó témák megrögzítője. Mindketten görögök. A Babits Wolframja és Tannhäuser nem járkál a színpadon nem gesztikulál és nem idomítja az arcredőit. Ugyanabban a pózban állanak, amelybe Babits szobrászkeze beállította őket. Nála megéneklésre talál a sima, mozdulatlan kúttükör, amelynek titokzatos törpe lakói csak egy lépést tesznek, aztán megállanak, a »lichthof«, amelynek szürke, rugékonyságnélküli, unalmas történetű népeisége van, vagy egy névjegy, a beléje szoruló óriási szimbólummal.”

ápr. 22. – FügMo (32.).

Tegnap vagy Holnap? Miskolcon Kaffka Margit vezetésével megalakult egy társaság. Heten vagyunk c. programverssel jelentkeztek. Idézet a versből:

„szertefoszlik a Fekete Sátor,
Mely ősködével fátyolozza lelkünk.
Az ős Fekete elmarad megettünk.”

ápr. 25. – VÚ (17.) 358–359.

[Schöpflin Aladár]: A Holnap új versei. „B. M. elsősorban a nyelvnek, mint a költői alakítás eszközének virtuóza egészen a szavakkal való játszásig; igen erős intellektusa uralkodik fantáziáján és érzékenységén, a gondolatnak megvan nála az a lendülete, amely hangulatokat kelt és fantáziát serkent, sajátképpen intellektuális lírát csinál, de nem mindig tudja elkerülni a kiszámítottság veszedelmét, néha pedig bogarasnak, különcködőnek látjuk.”

ápr. 25. – SzegHír (99.) 3.

Tömörkény István: Az új magyar irodalom kritikája. „a Dugonics-társaság főtákaréjában jelentésében élesen nyilatkozik” „a Holnap erőszakos beteg titánjai”-ról, mert „nem zajos lármát kell ide, hanem csöndes, de kitartó munka és tevékenység”.

ápr. 29. – Ttúl (3.).

Holnapután kiskedden. Az írás Lovász Károly kötetét ismerteti, amely paródiákat tartalmaz. Ezután folyamatosan jelennek meg a lapban gúnyversek Adyról, Juhásról és A szőlőhegy nyáron (A Holnap szerint) címmel, Yaj. Yajj. aláírással Babitsról is.

ápr. 29. – TemesváriH (92.) 1.

Pogány Mihály: Irodalmi háborúság. „A hivatlan bírásokodók, az értelmetlen tagadók és a mindenért lelkesedők csoportja mellé beálltak hadakozni a gúnyolódók is. A vezérük Szabolcska Mihály lett, [...]”

ápr. 30. – Nvárad

S. E. A Holnap új kötete. „Élvezem B. M. bizarrságait is, a legbravúrosabb játékot a formával, amit képzelni lehet.”

MUTATÓK

LEVÉLMUTATÓ

Az első szám a levél, a második a rá vonatkozó jegyzet lapszáma.

1907

292. Babits és Babits Angyal – Babits Mihályné Kelemen Auróranak [Budapest, 1907. jan. 2.]	7	242
293. Babits – Babits Angyalnak [Szeged, 1907. jan. 3.]	7	242
294. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak [Szekszárd, 1907. jan. 4.]	7	243
295. Babits – Babits Angyalnak [Szeged, 1907. jan. 4. és 13. között]	8	243
296. Juhász Gyula – Babitsnak [Szeged, 1907. jan. 3. és 11. között]	8	243
297. Babits – Juhász Gyulának [Szeged, 1907. jan. 12.]	8	244
298. Babits Angyal – Babitsnak [Budapest, 1907. jan. 14.]	9	246
299. Babits – Babits Mihályné Kelemen Auróranak [Szeged, 1907. jan. 15. és 20. között]	10	247
300. Babits Mihályné Kelemen Auróra és Babits István – Babitsnak [Szekszárd, 1907. jan. 21.]	10	247
301. Babits Angyal – Babitsnak [Budapest, 1907. jan. 25.]	13	249
302. Babits – Babits Mihályné Kelemen Auróranak [Szeged, 1907. jan. 26.]	14	250
303. Babits – Babits Mihályné Kelemen Auróranak [Szeged, 1907. jan. 26. és 28. között]	14	250
304. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak [Szekszárd, 1907. jan. 29.]	14	250
305. Babits Angyal – Babitsnak [Budapest, 1907. jan. 30.]	14	250
306. Kún József – Babitsnak [Szeged, 1907. jan. vége]	16	251

307. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak [Szekszárd, 1907. febr. 2.]	16 252
308. Babits – Babits Angyalnak [Szeged, 1907. febr. 9.]	18 253
309. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának [Szeged, 1907. febr. 9. és 12. között]	19 253
310. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak [Szekszárd, 1907. febr. 13.]	20 254
311. Babits Angyal – Babitsnak [Budapest, 1907. febr. 17.]	21 255
312. Babits Angyal – Babitsnak [Budapest, 1907. febr. 18. és márc. 7. között]	23 255
313. Babits István – Babitsnak [Szekszárd, 1907. febr. 21.]	23 256
314. Borosnyay Károly – Babitsnak [Szeged, 1907. febr. 24. után]	23 256
315. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak [Szekszárd, 1907. márc. 1.]	24 257
316. Halassy Szilárdné Babits Ilona – Babitsnak [Szekszárd vagy Sárbogárd, 1907. márc. eleje]	25 258
317. Babits – Babits Istvánnak [Szeged, 1907. márc. 3.]	25 259
318. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának [Szeged, 1907. márc. 3. vagy utána]	25 259
319. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak [Szekszárd, 1907. márc. 6. vagy 13.]	26 259
320. Babits Angyal – Babitsnak [Budapest, 1907. márc. 8.]	26 260
321. Babits Angyal – Babitsnak [Budapest, 1907. márc. 18.]	27 260
322. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának [Szeged, 1907. márc. 21. előtt]	28 261
323. Babits – Babits Angyalnak [Szeged, 1907. márc. 21.]	28 261
324. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának [Budapest? Szeged? 1907. ápr. 1.]	28 262
325. Babits István és Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak [Szekszárd, 1907. ápr. 7. és 11. között]	29 262

326. Babits – Juhász Gyulának [Szeged, 1907. ápr. 11. előtt]	29 263
327. Juhász Gyula – Babitsnak [Máramarossziget, 1907. ápr. 11.]	30 264
328. Babits István – Babitsnak [Szekszárd, 1907. ápr. 14.]	31 266
329. Babits Angyal – Babitsnak [Budapest, 1907. ápr. 16.]	32 266
330. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának [Szeged, 1907. ápr. 26. előtt]	33 267
331. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak [Szekszárd, 1907. ápr. 26.]	33 268
332. Babits – gróf Apponyi Albertnek [Szeged, 1907. máj. 8. után]	34 268
333. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak [Budapest, 1907. máj. 9.]	36 269
334. Babits Sándor – Babitsnak [Szekszárd, 1907. máj. 12.]	37 270
335. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak [Szekszárd, 1907. máj. 15.]	38 270
336. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak [Szekszárd, 1907. máj. 16.]	39 271
337. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak [Szekszárd, 1907. máj. 26.]	39 272
338. Babits Angyal – Babitsnak [Budapest, 1907. máj. 30.]	40 272
339. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának [Szeged, 1907. jún. 15. előtt]	41 273
340. Juhász Gyula – Babitsnak [Máramarossziget, 1907. jún. 15.]	41 273
341. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak [Szekszárd, 1907. jún. 17.]	42 274
342. Babits – Juhász Gyulának [Szeged, 1907. jún. 17. után]	43 275
343. Kún József – Babitsnak [Szeged?, 1907. júl. eleje]	44 276
344. Babits – Juhász Gyulának [Szekszárd, 1907. júl. 7. után]	44 276

345. Babits – Kosztolányi Dezsőnek [Szekszárd, 1907. júl. 7. után]	45 277
346. Kosztolányi Dezső – Babitsnak [Szabadka, 1907. júl. 7. után]	46 277
347. Babits – Kelemen Imrének [Szekszárd, 1907. júl. 13. előtt]	47 278
348. Kelemen Imre – Babitsnak [Budapest, 1907. júl. 13. előtt]	48 279
349. Babits – Rédey Tivadarnak [Szekszárd, 1907. júl. 13.]	48 279
350. Babits – Kosztolányi Dezsőnek [Szekszárd, 1907. júl. vége]	49 279
351. Kosztolányi Dezső – Babitsnak [Fiume, 1907. aug. 1.]	49 280
352. Gräf Gusztáv – Babitsnak [Marosvásárhely, 1907. aug. 15.]	49 281
353. Babits – Babits Angyalnak és családja többi tagjának [Budapest? Szeged?, 1907. aug. 28. és 30. között]	50 281
354. Babits Angyal és Landerer Elza – Babitsnak [Szekszárd, 1907. aug. 31.]	50 282
355. Babits Angyal és Landerer Elza – Babitsnak [Szekszárd, 1907. szept. 3.]	51 283
356. Babits Angyal – Babitsnak [Szekszárd, 1907. szept. 8.]	51 283
357. Kosztolányi Dezső – Babitsnak [Budapest, 1907. szept.]	52 284
358. Kosztolányi Dezső – Babitsnak [Szeged, 1907. okt. 9. előtt]	53 284
359. Kosztolányi Dezső – Babitsnak [Szeged, 1907. okt. 9. előtt]	53 285
360. Kosztolányi Dezső – Babitsnak [Szabadka, 1907. okt. 9.]	54 286
361. Juhász Gyula – Babitsnak [Szeged, 1907. okt. 13.]	54 286
362. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak [Szekszárd, 1907. nov. 1.]	55 288
363. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának [Szeged, 1907. nov. 2. és 17. között]	55 288

364. Resch Aurél – Babitsnak [München, 1907. nov. 15.]	55 288
365. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak [Szekszárd, 1907. nov. 18.]	56 290
366. Babits – Josef Křcsadlonak [Szeged, 1907. nov. 20. előtt]	57 290
367. Josef Křcsadlo – Babitsnak [Anina, 1907. nov. 20.]	57 291
368. Babits – Kelemen Imrének [Szeged, 1907. nov. 23. előtt]	58 291
369. Kelemen Imre és Kelemen Gizella – Babitsnak [Budapest, 1907. nov. 23.]	58 292
370. Babits – Resch Aurélnak [Szeged, 1907. nov. 16. és 26. között]	59 292
371. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak [Szekszárd, 1907. nov. 26.]	59 292
372. Resch Aurél – Babitsnak [München, 1907. nov. 27.]	60 293
373. Babits Angyal és Babits István – Babitsnak [Szekszárd, 1907. nov. 27. után]	62 294
374. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak [Szekszárd, 1907. nov. 27. után]	64 295
375. Kosztolányi Dezső – Babitsnak [Budapest, 1907. dec. 3.]	65 296
376. Babits – Kosztolányi Dezsőnek [Szeged, 1907. dec. 3. után]	65 297
377. Kosztolányi Dezső – Babitsnak [Budapest, 1907. dec. 21. előtt]	66 297
378. Juhász Gyula – Babitsnak [Szeged, 1907. dec. 21. előtt]	67 298
379. Křcsadlo Ferenc és Schmidt Imréné – Babitsnak [Anina, Szeged, 1907. dec. 28.]	67 299
380. Gräf Gusztáv – Babitsnak [Segesvár, 1907. dec. 29.]	68 300

1908

381. Déván István – Babitsnak [Nagykikinda, 1908. jan. 1.]	68 300
382. Kelemen Ilona – Babitsnak [Szekszárd, 1908. jan. 4.]	69 300
383. Kosztolányi Dezső – Babitsnak [Szabadka, 1908. jan. 8. előtt]	69 301
384. Kosztolányi Dezső – Babitsnak [Szabadka, 1908. jan. 8.]	69 301
385. Kosztolányi Dezső – Babitsnak [Szabadka, 1908. jan. 11.]	70 302
386. Horváth Lajos – Babitsnak [Szeged, 1908. jan. 14.]	71 302
387. Babits – Juhász Gyulának [Szekszárd, 1908. jan. 15. előtt]	71 303
388. Babits – Kún Józsefnek [Szekszárd, 1908. jan. 15. előtt]	71 303
389. Juhász Gyula – Babitsnak [Szeged, 1908. jan. 15.]	72 303
390. Kún József – Babitsnak [Szeged, 1908. jan. 15.]	73 304
391. Polczner Zoltán – Babitsnak [Szeged, 1908. jan. 15.]	73 305
392. Borosnyay Károly – Babitsnak [Szeged, 1908. jan. 16.]	74 305
393. Kosztolányi Dezső és Csáth Géza – Babitsnak [Budapest, 1908. jan. 17.]	74 306
394. Babits – Kosztolányi Dezsőnek [Szeged, 1908. jan. 23. előtt]	75 306
395. Kosztolányi Dezső – Babitsnak [Budapest, 1908. jan. 23.]	75 307
396. Schmidt Margit – Babitsnak [Bécs, 1908. jan.]	76 307
397. Babits – Babits Mihályné Kelemen Auróranak [Szeged, 1908. jan. vége]	76 308
398. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak [Szekszárd, 1908. febr. eleje]	76 308

399. Kosztolányi Dezső – Babitsnak [Budapest, 1908. febr. 11.]	77 309
400. Kosztolányi Dezső – Babitsnak [Budapest, 1908. febr.]	78 309
401. Juhász Gyula – Babitsnak [Nagyvárad, 1908. febr. 24.]	80 311
402. Babits István és Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak [Szekszárd, 1908. márc. 4.]	80 313
403. Babits Angyal – Babitsnak [Szekszárd, 1908. márc. 4.]	81 313
404. Babits – Juhász Gyulának [Szeged, 1908. márc. 15.]	83 314
405. Babits – Kosztolányi Dezsőnek [Szeged, 1908. márc. 15.]	84 317
406. Babits Mihályné Kelemen Auróra és Babits Angyal – Babitsnak [Szekszárd, 1908. márc. 15. után]	84 317
407. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának [Szeged, 1908. márc. 21. után]	86 317
408. Babits – Kelemen Imréné Weininger Gizellának [Szeged, 1908. ápr. 18.]	87 318
409. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának [Szeged, 1908. ápr. 18.]	87 318
410. Babits – Babits Istvánnak [Szeged, 1908. ápr. 25. előtt]	88 319
411. Babits István – Babitsnak [Szekszárd, 1908. ápr. 25.]	88 319
412. Juhász Gyula – Babitsnak [Nagyvárad, 1908. ápr. 28.]	89 319
413. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának [Szeged, 1908. máj. 5. előtt]	89 320
414. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak [Szekszárd, 1908. máj. 5.]	90 320
415. Juhász Gyula és Antal Sándor – Babitsnak [Nagyvárad, 1908. máj. 6.]	91 321
416. Babits – Juhász Gyulának [Szeged, 1908. május 8. körül]	92 322

417. Babits – Juhász Gyulának [Szeged, 1908. május 8. körül]	92 322
418. Bernolák Kálmán – Babitsnak [Szeged, 1908. jún. 1. előtt]	93 323
419. Bernolák Kálmán – Babitsnak [Budapest, 1908. jún. 1.]	93 323
420. Kún József – Babitsnak [Palicsfürdő, 1908. jún. 5.]	93 324
421. Zimmermann Artúr és Szabó Kornél – Babitsnak [Belgrád, 1908. júl. 3.]	94 324
422. Zimmermann Artúr – Babitsnak [Versec, 1908. júl. 5.]	94 325
423. Szabó Kornél – Babitsnak [Herés, 1908. júl. 7.]	95 325
424. Szabó Kornél, Zimmermann Artúr és Křcsadlo Ferenc – Babitsnak [Resica, 1908. júl. 13.]	95 326
425. Zimmermann Artúr és Szabó Kornél – Babitsnak [Temesvár, 1908. júl. 14.]	95 326
426. Zimmermann Artúr – Babitsnak [Alváca, 1908. júl. 17.]	96 326
427. Borosnyay Károly – Babitsnak [Torda, 1908. júl. 18.]	96 327
428. Babits – Juhász Gyulának [Szekszárd, 1908. júl. 24.]	97 327
429. Babits – Kún Józsefnek [Szekszárd, 1908. júl. 25. és 27. között]	97 329
430. Babits – Juhász Gyulának [Szekszárd, 1908. júl. 24. után]	98 330
431. Borosnyay Károly – Babitsnak [Szeged, 1908. júl. 26. előtt]	99 330
432. Babits – Borosnyay Károlynak [Szeged, 1908. júl. 26.]	99 330
433. Babits – Balogh Miklósnak [Szekszárd, 1908. júl. 24. és 27. között]	100 331
434. Balogh Miklós – Babitsnak [Tövis, 1908. júl. 27.]	100 331

435. Kún József – Babitsnak [Rohitsch–Sauerbrunn, 1908. júl. 27.]	101 331
436. Babits – Kún Józsefnek [Szekszárd, 1908. júl. 28. után]	101 332
437. Polczner Zoltán és Polczner Zoltánné – Babitsnak [Szeged, 1908. aug. 4.]	103 333
438. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának [Fiume, 1908. aug. 4.]	103 333
439. Zimmermann Artúr – Babitsnak [Galsa, 1908. aug. 5.]	104 334
440. Babits – Kamarás Józsnak [Velence, 1908. aug. 8.]	104 334
441. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának [Velence, 1908. aug. 8.]	104 335
442. Babits – Juhász Gyulának [Velence, 1908. aug. 8.]	105 335
443. Babits – Kún Józsefnek [Velence, 1908. aug. 8. körül]	105 335
444. Babits – Juhász Gyulának [Padova, 1908. aug. 8.]	105 335
445. Kún József – Babitsnak [Rohitsch–Sauerbrunn, 1908. aug. 11.]	106 335
446. Babits – Juhász Gyulának [Szekszárd, 1908. aug. 26. előtt]	106 336
447. Juhász Gyula – Babitsnak [Szeged, 1908. aug. 26.]	111 339
448. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának [Kolozsvár, 1908. aug. 27.]	112 340
449. Babits – Halász Béláné Babits Annának [Kolozsvár, 1908. aug. 27.]	112 340
450. Kún József – Babitsnak [Palics, 1908. aug. 30.]	112 341
451. Babits – Kelemen Józsefné Raácz Cencinek [Fogaras, 1908. aug. 30.]	114 342
452. Babits – Ujfalusy Imrének [Fogaras, 1908. aug. 30.]	114 342
453. Babits – Kelemen Imrének [Fogaras, 1908. aug. 30.]	114 342

454. Babits – Balogh Miklósnak [Fogarás, 1908. aug. 30.]	114 342
455. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának [Fogarás, 1908. aug. 30.]	115 342
456. Babits Angyal – Babitsnak [Szekszárd, 1908. szept. 3.]	115 343
457. Balogh Miklós – Babitsnak [Szeged, 1908. szept. 3.]	116 344
458. Babits – Bérczi Edének [Fogarás, 1908. szept. 5.]	117 345
459. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának [Fogarás, 1908. szept. 5.]	118 346
460. Babits – Juhász Gyulának [Fogarás, 1908. szept. 6.]	119 346
461. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának [Fogarás, 1908. szept. 6. körül]	119 347
462. Babits – Kelemen Józsefné Raács Cencinek [Fogarás, 1908. szept. 6. körül]	119 347
463. Babits Mihályné Kelemen Auróra és mások – Babitsnak [Szekszárd, 1908. szept. 8.]	120 347
464. Babits Angyal és Babits István – Babitsnak [Szekszárd, 1908. szept. 11.]	120 348
465. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának [Fogarás, 1908. szept. 13.]	121 348
466. Babits – Kún Józsefnek [Fogarás, 1908. szept. 14. előtt]	122 349
467. Babits – Ujfalusy Imrének [Fogarás, 1908. szept. 15. körül]	122 349
468. Babits Mihályné Kelemen Auróra és Babits Angyal – Babitsnak [Szekszárd, 1908. szept. 15. után]	122 349
469. Kún József – Babitsnak [Szeged, 1908. szept. 14., szept. 17.]	123 350
470. Babits – Kratochwill Péternek [Fogarás, 1908. szept. 17. előtt]	125 352
471. Kratochwill Péter – Babitsnak [Szeged, 1908. szept. 17.]	125 352

472. Juhász Gyula és mások – Babitsnak [Nagyvárad, 1908. szept. 19.]	126 353
473. Kelemen Ilona – Babitsnak [Szekszárd, 1908. szept. 23.]	127 354
474. Babits – Juhász Gyulának [Fogarás, 1908. szept. 23. után]	127 354
475. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának [Fogarás, 1908. szept. 25. előtt]	129 355
476. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának [Fogarás, 1908. szept. 25.]	129 355
477. Babits Angyal és Babits István – Babitsnak [Szekszárd, 1908. szept. 26.]	129 356
478. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak [Szekszárd, 1908. szept. 28.]	131 357
479. Babits Mihályné Kelemen Auróra és mások – Babitsnak [Szekszárd, 1908. szept. 29.]	131 357
480. Babits – Kún Józsefnek [Fogarás, 1908. szept. vége]	132 357
481. Kelemen Imre – Babitsnak [Szekszárd, 1908. szept. vége]	132 358
482. Babits – Kelemen Imrének [Fogarás, 1908. okt. 2.]	132 358
483. Babits Angyal – Babitsnak [Szekszárd, 1908. okt. 3.]	133 358
484. Juhász Gyula – Babitsnak [Nagyvárad, 1908. okt. 5.]	134 359
485. Juhász Gyula – Babitsnak [Nagyvárad, 1908. okt. 5. után]	134 360
486. Kún József – Babitsnak [Szeged, 1908. okt. 6.]	135 360
487. Babits – A Nap Szerkesztőségének [Fogarás, 1908. okt. 7.]	136 361
488. Babits – Juhász Gyulának [Fogarás, 1908. okt. 10. és 12. körül]	136 361
489. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának [Fogarás, 1908. okt. elején]	137 362
490. Babits Angyal és mások – Babitsnak [Szekszárd, 1908. okt. 6. után]	137 362

491. Babits – Kiss Aladárnak [Fogarás, 1908. okt. 13. előtt]	138 363
492. Kiss Aladár – Babitsnak [Szeged, 1908. okt. 13.]	139 363
493. Kaposy Iván – Babitsnak [Szekszárd, 1908. okt. 20.]	140 364
494. Szűts Dezső – Babitsnak [Budapest, 1908. okt. 24.]	141 364
495. Gräf Gusztáv – Babitsnak [Versec, 1908. okt. 31.]	142 365
496. Bérczi Ede és mások – Babitsnak [Szeged, 1908. okt. vagy nov.]	143 366
497. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának [Fogarás, 1908. nov. 2. előtt]	143 366
498. Babits Angyal – Babitsnak [Szekszárd, 1908. nov. 2.]	143 366
499. Juhász Gyula – Babitsnak [Nagyvárad, 1908. nov. 2.]	144 368
500. Babits Angyal és Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak [Szekszárd, 1908. nov. 5.]	144 368
501. Franyó Zoltán és mások – Babitsnak [Temesvár, 1908. nov. 7.]	146 369
502. Balázs Béla – Babitsnak [Budapest, 1908. nov. 7. körül]	146 370
503. Babits – Balázs Bélának [Fogarás, 1908. nov. 10. körül]	148 371
504. Babits Mihály – Juhász Gyulának [Fogarás, 1908. nov. 7. és 14. között]	148 371
505. Babits – Bérczi Edének [Fogarás, 1908. nov. 7. vagy 8.]	149 372
506. Babits – Bérczi Edének [Fogarás, 1908. nov. 8.]	149 372
507. Bérczi Ede – Babitsnak [Szeged, 1908. nov. 12.]	149 373
508. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának [Fogarás, 1908. nov. 13. előtt]	150 373

509. Babits Angyal – Babitsnak [Szekszárd, 1908. nov. 14.]	150 373
510. Balázs Béla – Babitsnak [Budapest, 1908. nov. 14.]	152 374
511. Kalkbrenner Antal – Babitsnak [Karánsebes, 1908. nov. 15.]	154 375
512. Babits – Juhász Gyulának [Fogaras, 1908. nov. 15. körül]	155 376
513. Juhász Gyula – Babitsnak [Nagyvárad, 1908. nov. 16. után]	156 376
514. Babits – Kún Józsefnek [Fogaras, 1908. nov. 16. után]	156 377
515. Babits – Osvát Ernőnek [Fogaras, 1908. nov. 18.]	157 378
516. Osvát Ernő – Babitsnak [Budapest, 1908. nov. 19.]	158 378
517. Kratochwill Péter – Babitsnak [Szeged, 1908. nov. 19.]	158 378
518. Babits – Bérczi Edének [Fogaras, 1908. nov. 20. előtt]	159 379
519. Bérczi Ede – Babitsnak [Szeged, 1908. nov. 20.]	159 379
520. Bányai Elemér – Babitsnak [Budapest, 1908. nov. 20.]	160 380
521. Babits – Szabó Imrének [Fogaras, 1908. nov. 20. előtt]	160 381
522. Szabó Imre – Babitsnak [Szeged, 1908. nov. 21.]	161 381
523. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak [Szekszárd, 1908. nov. 23.]	161 381
524. Babits Angyal és Babits István – Babitsnak [Szekszárd, 1908. nov. 23.]	163 382
525. Molnár Mór – Babitsnak [Szekszárd, 1908. nov. 24.]	164 383
526. Babits – Kelemen Imrének [Fogaras, 1908. nov. 24. előtt]	164 383
527. Kelemen Imre – Babitsnak [Budapest, 1908. nov. 24.]	165 383

528. Kún József – Babitsnak [Szeged, 1908. dec. 1.]	166 384
529. Babits – Osvát Ernőnek [Fogarás, 1908. dec. 1.]	168 386
530. Kosztolányi Dezső – Babitsnak [Budapest, 1908. dec. 3.]	169 386
531. Babits – Juhász Gyulának [Fogarás, 1908. dec. 5. után]	169 387
532. Babits Angyal – Babitsnak [Szekszárd, 1908. dec. 7.]	170 387
533. Pásztor József – Babitsnak [Szeged, 1908. dec. 10.]	171 388
534. Kosztolányi Dezső – Babitsnak [Budapest, 1908. dec. 13.]	171 388
535. Franyó Zoltán és mások – Babitsnak [Temesvár, 1908. dec. 14.]	172 389
536. Babits és kollégái – Babitsnak [Fogarás, 1908. dec. 15.]	173 390
537. Balázs Béla – Babitsnak [Budapest, 1908. dec. 16. után]	173 391
538. Babits – Babits Mihályné Kelemen Auróranak [Fogarás, 1908. dec. 17. előtt]	177 392
539. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak [Szekszárd, 1908. dec. 17.]	177 392
540. A Budapesti Napló Kiadóhivatala – Babitsnak [Budapest, 1908. dec. 18.]	178 392
541. Szabó Kornél – Babitsnak [Kiskunfélegyháza, 1908. dec. 31.]	179 393
542. Kosztolányi Dezső – Babitsnak [Budapest, 1908. dec. 31.]	179 393

1909

543. Babits – Kún Józsefnek [Fogarás, 1909. jan. 4.]	180 393
544. Kelemen Imre – Babitsnak [Budapest, 1909. jan. 6.]	181 395

545. Fenyő Miksa – Babitsnak [Budapest, 1909. jan. 5.]	182 395
546. Kelemen Józsefné Raacz Cenci – Babitsnak [Szekszárd, 1909. jan. 6.]	182 396
547. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak [Szekszárd, 1909. jan. 12. előtt]	183 397
548. Babits Angyal – Babitsnak [Szekszárd, 1909. jan. 12. előtt]	184 397
549. Zimmermann Artúr – Babitsnak [Szeged, 1909. jan. 12. előtt]	185 398
550. Babits Angyal és Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak [Szekszárd, 1909. jan. 12.]	185 398
551. Balázs Béla – Babitsnak [Budapest, 1909. jan. 12.]	186 399
552. Kollányi Boldizsár – Babitsnak [Nagyvárad, 1909. jan. 14.]	186 399
553. Schöpflin Aladár – Babitsnak [Budapest, 1909. jan. 16.]	187 400
554. Balázs Béla – Babitsnak [Budapest, 1909. jan. 16.]	188 401
555. Babits – Juhász Gyulának [Fogaras, 1909. jan. közepe]	189 401
556. Juhász Gyula – Babitsnak [Nagyvárad, 1909. jan. 27. után]	189 401
557. Babits – Juhász Gyulának [Fogaras, 1909. jan. 31. előtt]	190 403
558. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának [Fogaras, 1909. jan. vége]	191 404
559. Babits Mihályné Kelemen Auróra és Babits István – Babitsnak [Szekszárd, 1909. febr. 2.]	191 404
560. Babits – Kollányi Boldizsárnak [Fogaras, 1909. febr. 2. előtt]	193 405
561. Babits – Juhász Gyulának [Fogaras, 1909. febr. 2.]	193 405
562. Marx Ferenc – Babitsnak [Budapest, 1909. febr. 3.]	194 406

563. Juhász Gyula – Babitsnak [Nagyvárad, 1909. febr. 4.]	194 406
564. Juhász Gyula – Babitsnak [Nagyvárad, 1909. febr. 4. után]	195 407
565. Fenyő Miksa – Babitsnak [Budapest, 1909. febr. 8.]	195 407
566. Babits – Resch Aurélnak [Fogaras, 1908. szept. és 1909. febr. között]	196 408
567. Resch Aurél – Babitsnak [Szeged, 1909. febr. 12.]	196 409
568. Franyó Zoltán – Babitsnak [Temesvár, 1909. febr. 12. után]	197 409
569. Juhász Gyula – Babitsnak [Nagyvárad, 1909. febr. 15.]	198 410
570. Babits – Kosztolányi Dezsőnek [Fogaras, 1909. febr. 28. előtt]	199 410
571. Babits – Babits Mihályné Kelemen Aurórának [Fogaras, 1909. febr. 27. körül]	199 411
572. Kosztolányi Dezső – Babitsnak [Budapest, 1909. febr. 28.]	199 411
573. Babits Angyal és a család többi tagja – Babitsnak [Szekszárd, 1909. márc. 1.]	201 412
574. Babits – Kosztolányi Dezsőnek [Fogaras, 1909. márc. eleje]	202 413
575. Kosztolányi Dezső – Babitsnak [Budapest, 1909. márc. eleje]	202 413
576. Franyó Zoltán és mások – Babitsnak [Temesvár, 1909. márc. 3.]	203 414
577. Manojlovics Theodor és Kollányi Boldizsár – Babitsnak [Nagyvárad, 1909. márc. 9.]	204 415
578. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak [Szekszárd, 1909. márc. 13.]	205 415
579. Fenyő Miksa – Babitsnak [Budapest, 1909. márc. 16.]	205 416
580. Kún József – Babitsnak [Budapest, 1909. márc. 21.]	206 416
581. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak [Szekszárd, 1909. márc. 26.]	207 417

582. Fenyő Miksa – Babitsnak [Budapest, 1909. márc. 26.]	207 417
583. Emőd Tamás – Babitsnak [Nagyvárad, 1909. márc. vége]	208 418
584. Babits – Juhász Gyulának [Fogaras, 1909. márc. vége]	208 418
585. Babits – Révész Bélának [Fogaras, 1909. márc. vége]	209 419
586. Fenyő Miksa – Babitsnak [Budapest, 1909. ápr. 7.]	210 419
587. Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak [Szekszárd, 1909. ápr. 7.]	211 420
588. Babits – Gellért Oszkárnak [Fogaras, 1909. ápr. 9.]	212 421
589. Juhász Gyula – Babitsnak [Nagyvárad, 1909. ápr. 10. előtt]	212 421
590. Babits – Juhász Gyulának [Fogaras, 1909. ápr. 10. előtt]	213 422
591. Babits Angyal és Babits Mihályné Kelemen Auróra – Babitsnak [Szekszárd, 1909. ápr. 10. előtt]	214 422
592. Babits – Kelemen Gizellának [Fogaras, 1909. ápr. 10. előtt]	214 423
593. Babits – Babits Angyalnak [Fogaras, 1909. ápr. 10. előtt]	214 423
594. Babits – Kelemen Józsefné Raács Cencinek [Fogaras, 1909. ápr. 10. előtt]	215 423
595. Babits – Buday Dezsőnek [Fogaras, 1909. ápr. 10. előtt]	215 423
596. Babits – Kelemen Mihálynak [Fogaras, 1909. ápr. 10. előtt]	215 423
597. Babits – Halász Béláné Babits Annának és Babits Konstanciának [Fogaras, 1909. ápr. 10. előtt]	215 424
598. Babits – Ujfalussy Imrének [Fogaras, 1909. ápr. 10. előtt]	215 424
599. Kelemen Gizella – Babitsnak [Budapest, 1909. ápr. 10.]	215 424

600. Babits István – Babitsnak [Szekszárd, 1909. ápr. 10.]	216 424
601. Babits Angyal – Babitsnak [Pécs, 1909. ápr. 10.]	216 425
602. Kún József – Babitsnak [Purkersdorf, 1909. ápr. 13.]	217 425
603. Buday Dezső – Babitsnak [Pécs, 1909. ápr. 16.]	218 426
604. Kelemen Mihály – Babitsnak [Pécs, 1909. ápr. 16.]	218 426
605. Halász Béláné Babits Anna és Babits Konstancia – Babitsnak [Szekszárd, 1909. ápr. 18.]	219 427
606. Fenyő Miksa – Babitsnak [Riva, 1909. ápr. 20.]	219 427
607. Juhász Gyula – Babitsnak [Nagyvárad, 1909. ápr. 21.]	220 429
608. Babits Angyal – Babitsnak [Szekszárd, 1909. ápr. 21.]	220 429

A LEVELEK ÍRÓI

A számok a levelek sorszámaát jelölik.

Antal Sándor 415

Babits Angyal 292, 298, 301, 305, 311, 312, 320, 321, 329, 338, 354, 355,
356, 373, 403, 406, 456, 463, 464, 468, 477, 483, 490, 498, 500, 509,
524, 532, 548, 550, 591, 601, 608

Babits István 313, 325, 328, 373, 402, 411, 477, 524, 559, 600

Babits Konstancia 605

Babits Mihály 292, 293, 295, 297, 299, 302, 303, 308, 309, 317, 318, 322,
323, 324, 326, 330, 332, 339, 342, 344, 345, 347, 349, 350, 353, 363,
366, 368, 370, 376, 387, 388, 394, 397, 404, 405, 407, 408, 409, 410,
413, 416, 417, 428, 429, 430, 432, 433, 436, 438, 440, 441, 442, 443,
444, 446, 448, 449, 451, 452, 453, 454, 455, 458, 459, 460, 461, 462,
465, 466, 467, 470, 474, 475, 476, 480, 482, 487, 488, 489, 491, 497,
503, 504, 505, 506, 508, 512, 514, 515, 518, 521, 526, 529, 531, 536,
538, 543, 555, 557, 558, 560, 561, 566, 570, 571, 574, 584, 585, 588,
590, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598

Babits Mihályné Kelemen Auróra 294, 300, 304, 307, 310, 315, 319, 325,
331, 333, 335, 336, 337, 341, 362, 365, 374, 398, 402, 406, 414, 463,
468, 478, 479, 500, 522, 539, 559, 578, 581, 587, 591

Babits Sándor 334

Balázs Béla 502, 510, 537, 551, 554

Balogh Miklós 434, 457

Bányai Elemér 520

Bérczi Ede 496, 507, 519

Bernolák Kálmán 418, 419

Borosnyay Károly 314, 392, 427, 431

Budapesti Napló Kiadóhivatala 540

Buday Dezső 603

Csáth Géza 393

Déván István 381

Emőd Tamás 583

Fenyő Miksa 545, 565, 579, 582, 586, 606

Franyó Zoltán 501, 535, 568, 576

Gräf Gusztáv 352, 380, 495

Halassy Szilárdné Babits Ilona 316
 Halász Béláné Babits Anna 605
 Horváth Lajos 386
 Juhász Gyula 296, 327, 340, 361, 378, 389, 401, 412, 415, 447, 472, 484,
 485, 499, 513, 556, 563, 564, 569, 589, 607
 Kalkbrenner Antal 511
 Kaposy Iván 493
 Kelemen Gizella 369, 599
 Kelemen Ilona 382, 473
 Kelemen Imre 348, 369, 481, 527, 544
 Kelemen Józsefné Raácz Cenci 546
 Kelemen Mihály 604
 Kiss Aladár 492
 Kollányi Boldizsár 552, 577
 Kosztolányi Dezső 346, 351, 357, 358, 359, 360, 375, 377, 383, 384, 385,
 393, 395, 399, 400, 530, 534, 542, 572, 575
 Kratochwill Péter 471, 517
 Křcsadlo Ferenc 379, 424
 Křcsadlo, Josef 367
 Kún József 306, 343, 390, 420, 435, 445, 450, 469, 486, 528, 580, 602
 Landerer Elza 354, 355
 Manojlovics Theodor 577
 Marx Ferenc 562
 Molnár Mór 525
 Osvát Ernő 516
 Pásztor József 533
 Polczner Zoltán 391, 437
 Polczner Zoltánné 437
 Resch Aurél 364, 372, 567
 Schmidt Imréné 379
 Schmidt Margit 396
 Schöpflin Aladár 553
 Szabó Imre 521
 Szabó Kornél 421, 423, 424, 425, 541
 Szűts Dezső 494
 Zimmermann Artúr 421, 422, 424, 425, 426, 439, 549

A LEVELEK CÍMZETTJEI

A számok a levelek sorszámaát jelölik.

Apponyi Albert 332

Babits Angyal 293, 295, 308, 323, 353, 593

Babits István 317, 409

Babits Konstancia 588

Babits Mihály 294, 296, 298, 300, 301, 304, 305, 306, 307, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 319, 320, 321, 325, 327, 328, 329, 331, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 340, 341, 343, 346, 348, 351, 352, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 364, 365, 367, 369, 371, 372, 373, 374, 375, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 389, 390, 391, 392, 393, 395, 396, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 406, 411, 412, 414, 415, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 431, 434, 435, 437, 439, 445, 447, 450, 456, 457, 463, 464, 468, 469, 471, 472, 473, 477, 478, 479, 481, 483, 484, 485, 486, 490, 492, 493, 494, 495, 496, 498, 499, 500, 501, 502, 507, 509, 510, 511, 513, 514, 516, 517, 519, 520, 522, 523, 524, 525, 527, 528, 530, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 539, 540, 541, 542, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 556, 559, 562, 563, 564, 565, 567, 568, 569, 572, 573, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 586, 587, 589, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608

Babits Mihályné Kelemen Auróra 292, 299, 302, 303, 309, 318, 322, 324, 330, 339, 363, 397, 407, 409, 413, 438, 441, 448, 455, 459, 461, 465, 475, 476, 489, 497, 508, 538, 558, 571

Balázs Béla 503

Balogh Miklós 433, 454

Bérczi Ede 458, 505, 506, 518

Borosnyay Károly 432

Buday Dezső 595

Gellért Oszkár 588

Halász Béláné Babits Anna 449, 597

Juhász Gyula 297, 326, 342, 344, 387, 404, 416, 417, 428, 430, 442, 444, 446, 460, 474, 488, 504, 512, 531, 555, 557, 561, 584, 590

Kamarás Józsa 440

Kelemen Gizella 592

Kelemen Imre 347, 368, 453, 482, 526
Kelemen Imréné Wininger Gizellának 408
Kelemen Józsefné Raács Cenci 451, 462, 594
Kelemen Mihály 596
Kiss Aladár 491
Kollányi Boldizsár 560
Kosztolányi Dezső 345, 350, 376, 394, 405, 570, 574
Kratochwill Péter 470
Křcsadlo, Josef 366
Kún József 388, 429, 436, 443, 466, 480, 514, 543
Nap Szerkesztősége 487
Osvát Ernő 515, 529
Rédey Tivadar 349
Resch Aurél 370, 566
Révész Béla 585
Szabó Imre 521
Ujfalusy Imre 452, 467, 598

A MŰVEK MUTATÓJA

A számok a lapszámot jelzik.

Babits Mihály

Vers

A hajad olyan fekete l. Memento

A halál automobilon 41, 72, 274,
304

Aliscum éjhajú lánya 41, 274

Alkony (Paysages Intimes 3.) 166,
211, 385, 412, 421

Anyám nevére 41, 274

Anyám névnapjára l. Anyám nevére

Auróra l. Anyám nevére

A világosság udvara 92, 323, 400

A röpködő templom l. A templom!
Röpköd!

A templom! Röpköd! 136, 170, 362,
387, 400

Az örök folyosó 172, 174, 375,
391

Az őszi tücsökhöz 208, 209, 418,
419

Baba 79, 311

Bakhánszlárma 124, 351

Ballada Irisz fátyoláról 166, 385

Csendéletek: Asztalfiók 172, 375,
405

Csendéletek: Cumulus 172, 375

Dal l. Memento

Édes az otthon 164, 184, 383

Egyszer, például, alkonyattal járok
l. Alkony (Paysages Intimes 3.)

Éhszomj 144, 368

Éjszaka! 84, 182, 316, 395

Emléksorok egy régi pécsi uszodára
92, 190, 208, 210, 323, 400,
403, 419, 420

Én az ki azelőtt... l. Baba

Esti megérkezés 78, 310

Fanyar gyümölcsök l. Levelek Iris
koszorújából

Feketeország 65, 66, 84, 208, 296,
298, 316, 343, 419

Galáns ünnepség 84, 136, 172,
180, 316, 362, 390, 394, 412

Golgotai csárda 84, 89, 316, 320,
343

Haláltánc 166, 214, 385, 412, 423

Halk orgiák l. Bakhánszlárma

Hegeso sírja 124, 144, 172, 197,
351, 368, 375, 409

Helios 210, 420

Hesperus l. Találka előtt (Paysages
Intimes 7.)

Himnusz Irishez 166, 172, 375,
400

In Horatium 399

Itália, Szonett 110, 124, 338, 351,
414

Kútban 124, 141, 144, 195, 351,
359, 365, 368, 400, 407

Levelek Iris koszorújából 195,
205, 207, 210, 219, 221, 316,

408, 416, 417, 420, 428 430

Luna (Paysages Intimes 5.) 400

Ma délelőtt, ma délelőtt 166, 385

Megállj! 190, 403

- Memento 84, 210, 316, 420
 Messze... messze 172, 375
 Mézkirálynő 209, 419
 Mi az? Mi az? 195, 359, 407
 Mozgófénykép 78, 182, 310, 395
 Nevessetek! 41, 274
 Névjegyemre 400
 Óda a bűnhöz 195, 206, 359, 400, 407, 414, 417
 Ó, éjszaka l. Éjszaka!
 Októberi ájtatosság 359
 Olvadás (Paysages Intimes l.) 171, 388
 Olvasás közben 41, 274
 (Ó nézd e tüzet, nézd e vést...) l. Új rigmusok
 Őszi tücsök l. Az őszi tücsökhöz
 Páris 84, 92, 136, 160, 190, 316, 322, 362, 365, 380, 400, 403
 Paysages Intimes [ciklus] 388
 Példabeszéd 210, 420
 Recanati 84, 170, 316, 387, 400
 Régi magyar irodalom (Illusztrációk mindenféle könyvekhez 3.) 124, 136, 351, 362
 Régi magyar költők 144, 351, 368
 San Giorgio Maggiore 351, 414
 Sápadt vérivó leányok l. Vérivó leányok
 Sirvers 79, 182, 311, 395
 Strófák a wartburgi dalnokversenyből 400
 Sugár 206, 217, 414, 417, 426
 Sunt lacrimae rerum 124, 172, 351, 375
 Szerelem l. Vérivó leányok
 Szőlőhegy télen 172, 375, 400
 Tájkép 41, 274
 Találka előtt (Paysages Intimes 7.) 400
 Távozzál el Uram, éntőlem l. Októberi ájtatosság
 Theosophikus énekek 343
 Ti modern lányok! l. Baba
 Tisza hídján 171, 388
 Turáni induló 83, 126, 199, 316, 343, 353, 410
 Új leoninusok 109, 110, 124, 338, 351
 Új rigmusok a télre 78, 310
 Újév 190, 403
 Vásár 180, 394, 412
 Vérivó leányok 84, 316, 343
 Zrínyi Velencében 351, 414
- Fordítás*
 Baudelaire, Charles
 Egy pogány imája 30 265
 Léthe 182, 395
 Parfum exotique 273, 277, 316, 396, 415
 Spleen 9, 30, 245, 265
 Bryant, W. Cullen
 Junius 41, 274
 Chénier, André
 Éjjeli vendégség 44, 277
 Dante, Alighieri
 Isteni színjáték 107, 108, 124, 156, 157, 166, 168, 174, 182, 209, 337, 376, 377, 386, 391, 396, 419
 Liliencron, Detlev von
 Várakozás, Két szicilián 30, 265
 Meredith, George
 Lucifer csillagfénynél 182, 396

- Musset, Alfred de
 Petita repetita 79, 311
- Nietzsche, Friedrich
 Délen 24, 258
 Zarathuszttra 157, 196, 377, 408
- Petronius Arbiter, Gaius 9, 44, 56,
 246, 276, 290
- Poe, Edgar Allan
 A harangok 166, 385, 412
 Álomország 196, 386, 408
 Anni 196, 386, 408
 Himnusz 196, 386, 408
 Lee Annácska 196, 386, 408
 Ulalume 196, 386, 408
 Valakinek a paradicsomban
 196, 386, 408
- Richepin, Jean
 Dal a földről 30, 264
- Swinburne, Algernon Charles
 Árný, csönd és a tenger 386,
 396, 408
- Wilde, Oscar
 Impression du Matin 73 305,
 411
 La fuite de la lune 412
 Les silhouettes 166, 203, 385,
 412, 414
- Whitman, Walt
 Halál-ének 29, 30, 263, 265
- Próza, dráma*
 Ady (Analízis) 205, 211, 219, 416,
 420, 428
 A latintanítás ideális terve 277
 A nemzeti stílusról 45, 86, 88, 96,
 97, 277, 319, 327, 329, 332
 Bánk bán 444
- Beatrix királynő (Berzeviczy Al-
 bert könyve) 420
- Erkölc és iskola 315
- Én is Shaw Caesarjáról 420
- Halálesztétika, Balázs Béla könyve
 157, 173, 183, 370, 372, 375,
 378, 391, 399
- Juhász Gyula versei 56, 289, 299
- Karácsonyi Madonna 166, 170,
 190, 385, 387, 403
- Kék hegyek. Kún József versei 420
- Kiss József 72, 304
- Magyar Essayk I. A nemzeti stílus-
 ról
- Maupassant–Kosztolányi 172, 182,
 196, 200, 389, 396, 408
- Meredith 182, 396
- Pour mieux connaître Homère.
 Michel Bréal nyelvész könyvé-
 ről 420
- Shakspeare [!] egyénisége 390
- Simóné háza 41, 44, 79, 156, 182,
 189, 190, 195, 273, 277, 304,
 311, 377, 396, 402, 403, 407
- Swinburne 168, 182, 196, 386,
 396, 408
- Szagokról, illatokról 41, 44, 84,
 182, 204, 273, 277, 316, 396,
 415
- Színkritikák: Az aranyember, Tá-
 lia [!], A Remény, Boccacio [!],
 A cifra nyomorúság, Gül Baba,
 Sámson, Sámson, A dolovai
 nábob leánya, Az ördög, Szín-
 házi hírek 83, 312
- Tél 187, 203, 397, 400, 415
- Wilde: A readingi fegyház balladá-
 ja 83, 316, 447–449

Balázs Béla

Vers

Ajánlás 175

A kert és az asszony 176, 391

Lehetett volna 176, 391

Próza, dráma

Dialógus a dialógusról 154, 375

Halálesztétika 146, 148, 186, 370,
372, 375, 391, 399

Szélpál Margit házassága 174, 391

Fenyő Miksa

Próza

Hadi készülődések 190, 402, 461

Gellért Oszkár

Vers

A deltánál 212, 421

Ignotus

Vers

Ignotus verseiből 196, 408

Próza

Irodalmi modernség 464

Modern és nem modern 456

Über Verse 217, 219, 220, 426,
428, 429, 467

Juhász Gyula

Vers

A csataló 72, 304

A földgolyó dala 67, 299

Az utolsó vacsora 91, 321

Epilógus 91, 321

Florica 30, 264

Gályarabok 67, 298

Juhász Gyula versei [kötetcím] 67,
80, 299, 312

Magyar elégia 18, 253

Utópia 67, 299

Vita Somnium breve 30, 264

Próza, dráma

A duk-duk affér után 167, 385

Atalanta 111, 195, 340, 343, 360,
407

Halálesztétika 370

Kosztolányi Négy fal között c.
könyve 41, 274

Paolo és Francesca 72, 304

Richepin 30, 264

Szép csöndesen 135, 213, 360, 422

Kosztolányi Dezső

Vers

Gyűlölöm magamat 429

Lámpafény 297

Négy fal között [kötetcím] 41, 47,
52, 274, 278, 284

Budai idill, Ó-Budán 9, 245

Órák 429

Fordítás

Gluck, Christoph Willibald

Május királynője 200, 412

Maupassant, Guy de

— — összes versei 79, 172, 200,
311, 389, 412

Wilde, Oscar

A páduai hercegnő 200, 412

Próza, dráma

A Holnap 350, 411

Boszorkányos esték 172, 200, 389,
412

Juhász Gyula versei 67, 299

Rilke 201, 412

Kún József

Vers

A bor 113, 167, 341, 385

Elveszett napok 167, 385

Mozdonyon 113, 341

Kék hegyek [kötetcím] 113, 167,
206, 341, 385, 417

Fordítás

Wilde, Oscar: A readingi fegyház
balladája 44, 83, 276, 317, 447

Miklós Jutka

Vers

Élet őfelségéhez [kötetcím] 149,
372

NÉVMUTATÓ

- Abay család 367
 ÁCS Lipót 193, 405
 ADY Endre 79, 80, 88, 91, 126,
 128, 154, 162, 167, 175, 186,
 187, 189, 191, 195, 200, 205,
 211, 219, 221, 226, 227, 233,
 234, 298, 322, 328, 353, 354,
 359, 365, 367, 375, 382, 385,
 394, 399, 400, 403, 414, 416,
 420, 421, 428, 429, 450, 451,
 452, 454, 455, 456, 457, 459,
 460, 461, 462, 463, 464, 466,
 467, 468, 469, 470
 ÁGOSTON István 57, 290
 ÁGOSTON Károlyné 183, 397
 ALBERT János 390
 ALBRICH János 390
 ALEXANDER Bernát 182, 396
 ALMÁSI Tihamér 295
 ALPÁR Ignác 406
 AMBRÓZY Pál 124, 197, 226,
 232, 351, 390, 409
 ANDOR József 202, 414
 ANDRÁS Ernő 446, 469
 ANDRÉ István 55, 64, 115, 184,
 211, 288, 295, 296, 343, 397,
 421
 ANTAL Sándor 80, 88, 123, 157,
 312, 320, 322, 351, 377, 401,
 450, 452, 455
 APÁTHY István 443, 458
 APPONYI Albert 238, 268, 361,
 454
 APRÓ Ferenc 244, 245, 248, 248,
 249, 251, 252, 253, 260, 261,
 266, 282, 295, 302, 304, 305,
 318, 324, 328, 330, 332, 336,
 341, 343, 350, 351, 360, 370,
 384, 385, 388, 394, 416, 425
 ARANY János 41, 269, 274, 339,
 388, 394, 457
 ARANY László 418
 ARNOLDSON, Sigrid 271
 ASHER, David 159, 379
 BABITS Angyal 7, 11, 17, 20, 24,
 29, 33, 34, 36, 38, 39, 40, 42,
 43, 50, 55, 57, 60, 64, 77, 81,
 84, 85, 86, 87, 90, 91, 118,
 131, 132, 141, 162, 163, 165,
 184, 191, 205, 218, 225, 226,
 238, 239, 242, 247, 254, 263,
 271, 272, 288, 290, 296, 313,
 312, 342, 346, 350, 357, 397,
 405, 416
 BABITS István 12, 16, 17, 18, 21,
 22, 24, 26, 32, 33, 34, 38, 39,
 42, 50, 51, 57, 62, 63, 77, 82,
 85, 86, 87, 90, 97, 98, 99, 111,
 115, 116, 129, 130, 133, 137,
 138, 143, 145, 150, 162, 165,
 183, 184, 185, 205, 211, 214,
 221, 226, 238, 239, 247, 248,
 252, 257, 267, 329, 339, 340,
 405
 BABITS István, ifj. 405

- BABITS Konstancia 17, 29, 42,
77, 82, 219, 252
- BABITS Mihály (1844–1898) 38,
207, 211, 243, 246, 271
- BABITS Mihályné KELEMEN
Auróra 9, 13, 19, 21, 22, 23,
26, 31, 32, 38, 50, 51, 52, 62,
64, 81, 82, 88, 115, 116, 121,
129, 130, 133, 137, 138, 143,
145, 150, 151, 201, 202, 216,
218, 220, 221, 225, 238, 246,
248, 253, 255, 260, 267, 270,
294, 313, 359, 425, 426
- BABITS Sándor 23, 24, 25, 32,
33, 40, 51, 121, 130, 137, 256,
258, 266, 270, 272, 284, 348,
356
- BACON, Francis 22, 255
- BALASSA Ármin 245
- BALÁZS Béla 91, 126, 127, 148,
156, 157, 167, 226, 227, 231,
232, 233, 238, 239, 322, 341,
350, 353, 371, 372, 377, 385,
411, 450, 451, 469
- BALOG Imre 265
- BALOG István 43, 275
- BALOG Károly 43, 184, 275, 397
- BALOGH Miklós 116, 117, 156,
331, 343, 345, 366, 377
- BÁNYAI Elemér 141, 365, 443,
444, 458, 461
- BARANYAI Zoltán 9, 30, 245,
264, 265, 278
- BARKÓCZY Sándor 97, 226, 329
- BÁRSONY István 402, 445, 464
- BARTAL Kornél 82, 314
- BATAILLE, Henri 30, 44, 265, 277
- BAUDELAIRE, Charles 9, 102,
108, 245, 265, 328, 333, 395,
441, 444, 451, 465
- BAUER Herbert I. Balázs Béla
- BELIA György 244, 254, 264,
269, 278, 284, 322, 403
- BEÖTHY Zsolt 159, 379
- BÉRCZI Ede 115, 116, 118, 137,
145, 151, 156, 162, 197, 343,
346, 363, 369, 374, 377, 382,
409
- BERKI Miklós 466
- BERKOVICS René 362
- BERNOLÁK Kálmán 323
- BERZEVICZY Albert 420
- BETHGE, Hans 66, 297, 298
- BÍRÓ Lajos 199, 411
- BISZTRAY Gyula 232, 236, 348,
350, 404, 406, 413
- BLAU Ármin 156, 366, 377
- BOCCACCIO, Giovanni 442
- BODNÁR István 183, 397
- BODNÁR Jenő 321
- BODOR Aladár 456
- BOISSARD, Maurice 320
- BOLYOS Benő 21, 255
- BOLYOS József 21, 255
- BOROSNYAY Károly 56, 61, 71,
197, 232, 256, 290, 302, 303,
315, 338, 409
- BOROSNYAY Károly, ifj. 330
- BORZSÁK István 404
- BÖSZÖRMÉNYI Andor 233, 410,
446
- BRÉAL, Michel 269, 420
- BRESZTOVSZKY Ernő 445, 452,
464
- BRÓDI Mihály 125, 159, 352, 379
- BRÓDY Miksa 443, 445, 456, 467

- BRÓDY Sándor 31, 72, 151, 162,
266, 304, 374, 382
- BRYANT, W. Cullen 274, 441
- BUDAY Béla 32, 34, 267, 268,
274, 277
- BUDAY Dezső 32, 218, 220, 267
- BUDAY Kálmán 32, 34, 151, 267,
374
- BUDAY Klára 32, 267
- CARDUCCI, Giosuè 66, 108, 226,
298, 338
- CARLYLE, Thomas 66, 298
- CHÉNIER, André 44, 225, 277
- COLERIDGE, Samuel Taylor 109,
226, 338
- CSÁTH Géza 66, 75
- CSEMEZ Jolán 22, 250
- CSEMEZ József 34, 249, 268
- CSEMEZ Józsefné BUDAY Mária
249
- CSEMEZ Paula és a többiek 13,
15, 22, 24, 42, 43, 165, 250,
251, 255, 258, 275, 384
- CSIKY Gergely 312
- CSISZÁR Mirella 249, 259, 318,
319, 333, 334, 340, 346, 349,
355, 358
- CSIZMADIA Sándor 445, 464
- DÁNI Endre 379
- D'ANNUNZIO, Gabriele 31, 108,
226, 265, 338
- DANTE, Alighieri 106, 107, 108,
152, 156, 157, 159, 166, 168,
174, 182, 209, 226, 337, 338,
344, 351, 376, 377, 385, 386,
391, 396, 419, 420
- DEBRECZENI Kornélia 244
- DEÉR Dénes 66, 67, 298, 299
- DEÉSY Alfréd 340
- DÉNES Sándor 362, 422
- DESCARTES, René 22, 255
- DEUTSCH Ilona 129, 356
- DEUTSCH Zsigmond 399
- DÉVÁN István 300
- DINER-DÉNES József 265
- DIÓSY Ödönné BRÜLL Adél 80
- DOMOKOS László 46, 83, 278,
315, 458, 459
- DÖRNYEI Ferenc 76, 308
- DÖRNYEI Ferencné BABITS
Róza 12, 33, 88, 115, 137, 249
- DRAGITS Imre 137, 363
- DUTKA Ákos 80, 126, 127, 312,
353, 385, 387, 451, 455, 465,
467, 469
- ÉDER Zoltán 232, 276, 277, 329,
332
- EISNER Manó 123, 351, 353, 372,
442, 452
- ELEFÁNT Olga 244, 273
- ELEK Artúr 196, 386, 408
- EMERSON, Ralph Waldo 109,
226, 338
- EMICH Gusztáv 340
- EMŐD Tamás 80, 126, 127, 208,
312, 353, 367, 385, 419, 422,
451, 469
- ENGEL LAJOS 24, 257
- EÖTVÖS József 312
- EÖTVÖS Károly 444, 461
- ERDÉLYI Gézané KÚN Ilona 360
- ERDÉSZ Zsigmond 370

- FAGUET, Émile 60, 293, 294
 FALUS Elek 219, 428
 FARKAS Pál 444, 460
 FÉNYES Samu 377
 FENYŐ Miksa 190, 227, 402, 444, 461
 Ferenczi család 115, 193, 343, 404
 FINALY Henrik 37, 270
 FLEISCHER Sámuel 142, 366
 FODOR Gyula 353, 442, 451
 FOGAZZARO, Antonio 97, 226, 327, 328
 FÓNAGY Ödön 265
 FÖLDES László 82, 314
 FRANCE, Anatole 60, 293, 294
 FRANYÓ Zoltán 369, 394, 415, 443, 455
 FRÁTER Zoltán 418
 FRIDRICH András 197, 390, 409
 FRIEDLAENDER, Ludwig 290
 FRÜCHTL Ede 394, 444, 459
 FULLER, Frederic Walter 159, 379
 FUSTEL de Coulange 269
 FÜLEP Lajos 387, 389
 FÜSSY József 125, 139, 159, 352, 364, 379, 380

 GÁL István 310, 311, 317
 GARAMI Ernő 296
 GÁRDONYI Géza 115, 343
 GEDŐ Simon 287
 GELLÉRT Oszkár 227, 238, 263, 421, 465
 GERENDAI László 90, 321
 Gerliczy család 306
 GLUCK, Christoph Willibald 412
 GONDA Henrik 339

 GORKIJ, Maxim 265
 GÓZON Gyula 410
 GÖRCSÖNI Dénes 445, 466
 GRÄF Gusztáv 125, 159, 281, 302, 352, 379
 GREZSA Ferenc 264
 GYAGYOVSZKY Emil 445, 464
 GYÓNI Géza 456
 GYÖRGY Oszkár 77, 309
 GYULAI Pál 180, 394, 444, 461

 HÄCKEL, Ernst Heinrich 60, 293, 294
 HADIK Béla 56, 125, 158, 289, 352, 379
 HALASSY Szilárdné BABITS Ilona 24, 26, 143, 252, 258, 260
 HALASSY Tibor 17, 21, 143, 252, 255, 368
 HALÁSZ Béláné BABITS Anna 11, 16, 24, 33, 43, 77, 91, 115, 130, 137, 138, 151, 192, 211, 214, 220, 248, 356
 HALMI Bódog 266
 HALMY Gyula 443, 455
 HANNY Gábor 130, 356
 HARASZTI Gyula 125, 352
 HARTMANN János 80, 312
 Háy család 130, 356
 HATVANY Lajos 128, 355, 365, 442, 444, 453, 459
 HAUGH Béla 121, 143, 184, 348, 367, 382, 398
 HAUSER, Henri 159, 379
 HAYPÁL Benő 62, 130, 295
 HAYPÁL Sándor 356
 HEBBEL, Friedrich 113, 341

- HEGEDŰS Nándor 410
 HEGEDŰS Pál és neje 125, 158,
 252, 378, 441
 HEGEDŰS Sándor 390
 HEINE, Heinrich 316
 HELTAI Jenő 31, 245
 HERCZEG Ferenc 72, 143, 157,
 191, 226, 235, 248, 304, 367,
 377, 380, 403, 443, 444, 455,
 460, 461
 HOFFMANSTHAL, Hugo von
 265
 HOGARTH, William 341
 HOLNDONNER Béla 299,
 HOLUB János 183, 270, 397
 HOMÉROSZ 274
 HOMOR István 11, 13, 18, 20, 23,
 26, 69, 76, 197, 225, 226, 232,
 248, 254, 257, 300, 308, 409
 Horkayné I. HERCZEG Ferenc
 HORVÁTH Henrik 281, 297, 393,
 415
 HORVÁTH Lajos 73, 74, 76, 117,
 197, 302, 306, 345, 409
 IBSEN, Henrik 31, 265
 IGNOTUS 72, 195, 207, 217, 219,
 220, 304, 377, 408, 418, 426,
 443, 445, 446, 454, 456, 459,
 464, 467
 ILIA Mihály 321
 ILLÉS Sándor 348
 JASEK Sándor 63, 295
 Jávör György I. JUHÁSZ Gyula
 Jeney család 74, 306
 JÓKAI Mór 461
 JUHÁSZ Gyula 8, 18, 52, 56, 70,
 91, 123, 166, 167, 171, 181,
 197, 225, 226, 230, 231, 232,
 233, 235, 238, 239, 240, 243,
 245, 253, 274, 281, 284, 285,
 289, 298, 305, 328, 343, 351,
 365, 367, 370, 381, 385, 394,
 399, 400, 402, 415, 422, 441,
 442, 443, 444, 450, 451, 455,
 457, 459, 466, 467, 469, 470
 KABOS Ede 296
 KAFFKA Margit 456, 459, 461,
 469
 KALKBRENNER Antal 376
 KALLÓS Ede 167, 385
 KAMARÁS Béla, id. 33, 247
 KAMARÁS Béla 10, 11, 247, 248
 KAMARÁS Jolán 29, 43, 62, 81,
 82, 115, 118, 130, 151, 163,
 247, 262, 268, 275, 295, 295,
 313, 314, 343, 346, 356, 382
 KAMARÁS Zoltán 11
 KAPOSSY Lucian 445, 463
 KAPOSY Iván 40, 63, 130, 272,
 295, 356
 KAPU Jenő 252
 KAPU Jenőné HALÁSZ Gizella
 16, 211, 214, 219, 252, 275,
 321
 KARDEVÁN Károly 80, 312
 KÁROLY Irén József 80, 312
 KÁROLYI Lajos 125, 351
 KÁROLYI Leona 320
 KAZINCZY Ferenc 339
 KAYOS László 294
 KELEMEN Ákos 246
 KELEMEN Béla 340
 KELEMEN Gizella, Licc 50, 59,

- 77, 85, 90, 115, 130, 132, 165,
193, 282, 292, 321
- KELEMEN Gyula 59
- KELEMEN Ilona 25, 86, 121, 132,
205, 214, 221, 240, 248, 348
- KELEMEN Imre 9, 13, 15, 19, 22,
28, 33, 34, 38, 39, 40, 48, 50,
64, 77, 85, 115, 121, 130, 132,
138, 143, 145, 151, 194, 201,
211, 214, 216, 246, 269, 279,
363, 406
- KELEMEN Imre, ifj. 19, 253
- KELEMEN Imréné WEININGER
Gizella 9, 10, 13, 15, 59, 116,
247, 249, 251, 321, 343
- KELEMEN József 247, 254, 426
- KELEMEN Józsefné RAÁ CZ
Cenci 12, 13, 23, 25, 34, 82,
86, 115, 120, 130, 132, 145,
202, 214, 221, 248, 354
- KELEMEN Klára 130
- KELEMEN Mihály 145, 151, 211,
220, 277
- KELEMEN Mór 11, 246, 247,
248, 255
- KELEMEN Mórné KELEMEN
Gizella 9, 13, 17, 19, 22, 246,
249, 274
- KELEVÉZ Ágnes 231, 386
- KEMÉNY Simon 134, 135, 195,
359, 360, 408, 442, 453, 461,
466
- KENEDI Géza 189, 402, 444, 460,
462, 463
- KENÉZY Endre 63, 295
- KESZLER József 30, 265, 304
- Kézai Simon I. PÁSZTOR József
- KILÉNYI Irma 244, 263, 276,
330, 354, 403, 418, 422
- KIPLING, Rudyard 441
- KISS Aladár 364
- KISS Ferenc 309
- KISS József 72, 166, 180, 189,
200, 226, 304, 385, 402, 414,
441
- KISS Lajos 118, 159, 345, 380
- KLIEBER Gizella 62, 82, 91, 184,
295, 314, 321, 397
- KOLLÁNYI Boldizsár 80, 188,
193, 208, 227, 238, 312, 401,
419
- KOMÁROMY Gyula 62, 137,
183, 294, 363, 397
- Koppány 443, 454
- KORBONITS Dezsőné 192, 404
- KOSZTOLÁNYI Árpád 54, 226,
286
- KOSZTOLÁNYI Dezső 9, 30, 40,
44, 67, 72, 83, 126, 128, 166,
170, 181, 182, 189, 192, 196,
208, 221, 225, 226, 227, 228,
230, 231, 232, 235, 238, 239,
245, 264, 273, 274, 276, 278,
287, 298, 299, 304, 305, 316,
320, 329, 332, 333, 338, 350,
353, 355, 372, 387, 394, 396,
408, 411, 412, 414, 429, 442,
445, 449, 451, 459, 465
- KOSZTOLÁNYI Dezsőné GÖRÖG
Ilona 285, 286, 309, 310
- KOVÁCS Dávidné NAGY Lujza
346
- KOVÁCS J. 82, 314
- KOZÁRY Gyula 80, 312
- KRÁMER János 221, 430
- KRAMMER János 37, 270, 295

- KRAMMER Jánosné 62, 295
 KRAMMER Zsófia 162, 382
 KRAMMER Vilmos 382
 KRAMOLIN Vilmos 130, 356
 KRATOCHWILL Péter 84, 316,
 352, 382
 KŰCSADLO Ferenc 67, 95, 299,
 326
 KŰCSADLO Josef 57, 58, 290, 291
 KREBSZ Ernő 197, 409
 KRÜGER Aladár 442, 451
 KÚN Gábor 98, 125, 157, 167
 KÚN József 44, 65, 67, 70, 72, 75,
 83, 128, 170, 197, 225, 226,
 236, 238, 239, 251, 276, 278,
 297, 298, 302, 304, 307, 316,
 329, 355, 366, 387, 409, 411,
 417, 420, 446
 KÚN Miklós 125, 167, 180, 351,
 385
 KUTHI Sándor 456
 KÜLFÖLDI Viktor 296

 LACZKÓ Géza 461
 LA FONTAINE, Jean de 60, 61,
 293, 294
 LAMPEL Róbert 340
 LAMPÉRTHE Géza 189, 202, 402,
 414, 444, 461
 LANDERER Elza 51, 138, 281,
 283, 363
 LÁNG Jenő 456
 LÁNYI Ernő 294
 LÁNYI Hedda 309
 LÁSZLÓ Béla 390, 395
 LE BON, Gustave 109, 226, 338
 Lehotai I. KOSZTOLÁNYI Dezső
 LENGYEL Géza 396
 LENGYEL Zoltán 359
 LÉVAY József 444, 460
 LILIENCRON, Detlev von 265, 441
 LÓRÁNT Dezső 359
 LOSONCZY Géza 354, 418, 422
 LOVAS Csilla 232, 247, 332
 LOVÁSZY Károly 446, 467, 470
 LOWE, W. D. 290
 LYKA Károly 167, 338, 385
 LUKÁCS György 154, 370, 375,
 443, 456
 LUKÁTS László 197, 409

 MADÁCH Imre 312
 MADÁCSY László 269
 MAJOR Károly 120, 150, 155,
 192, 331, 406
 MALONYAI Dezső 31, 266
 MANOJLOVIĆ, Todor 80, 149,
 208, 312, 369, 372, 419
 Mányoky család 143, 367
 MÁNYOKI Ödön 82, 144, 145,
 314, 369
 MARGANITS Sándor 117, 344
 MÁRKI Imre 370, 443, 457
 MARTH Hildegard 387
 MARTIALIS, Marcus Valerius 45,
 225, 277
 MARTON Hugó 422
 MARTON Manó 410
 MARX Ferenc 115, 211, 343, 406
 MARX Ferencné Raács Viola 356
 MAUPASSANT, Guy de 79, 182,
 196, 287, 311, 389, 396, 408,
 445
 MEIER GRAEFE, Julius 113, 341
 MELCZER Tibor 231
 Mendlik család 218, 426

- MEREDITH, George 182, 396
 Merwerth család 82, 314
 METZ József 18, 130, 253, 356
 MEUNIER, Constantin 262
 MEZEY Zsiga 410
 MICHEL, André 109, 226, 338
 MICHEL, Francisque 109, 226, 338
 MIKES Lajos 444, 459
 MIKLÓS Jutka 149, 156, 233,
 350, 371, 372, 385, 411, 415,
 422, 451, 465, 467
 MIKSZÁTH Kálmán 41, 274, 402,
 443, 444, 458, 461, 463
 MIKULESZKU János 248
 MIKULESZKU Zeno 11, 248
 MILTON, John 182, 396
 MITROVICS Gyula 323
 Módly család 151, 374
 MOHÁCSI Jenő 135, 360, 422,
 442, 453
 MOLDOVÁNYI István 116, 163,
 344, 382
 MOLNÁR Ferenc 72, 304, 404
 MOLNÁR Mór 184, 185, 248,
 383, 397, 398
 MOLNÁR Viktor 249
 MÓRICZ Zsigmond 428
 MUNKÁCSY Mihály 31
 MUSSET, Alfred 311
- NAGY Endre 421
 NAGY József 130, 356
 NAGY Mihály 362
 NAGYFALUSI Jenő 244
 NÉGYESY László 24, 258, 269,
 270, 465
 NIETZSCHE, Friedrich 24, 157,
 196, 258, 377, 408, 441, 451
- NOVÁK Rezső 369
 NYÍRŐ Zoltánné HAJDU Csilla
 345
- OCSKAY Kornél 82, 314
 OLÁH Gábor 156, 174, 273, 377,
 391, 402, 443, 458, 459, 461
 OSTWALD, Wilhelm 113, 341
 OSVÁT Ernő 111, 126, 144, 146,
 154, 156, 172, 182, 196, 203,
 207, 226, 227, 238, 339, 360,
 370, 386, 389, 408, 418, 454
 OVIDIUS Naso, Publius 97
 ÖRFFY Gyula 62, 295
- PAKU Imre 286, 314, 319, 320,
 321, 322, 327, 336, 346, 361,
 371, 376, 405, 406, 410
 Pálos Endre I. EISNER Manó
 PÁLYI Ede 296
 PASTEINER Gyula 249
 PÁSZTOR József 388
 PATAKI Jákó 37, 121, 270, 348
 PERCZEL Dezső 314
 PERCZEL József 82, 314
 PÉTER László 244, 263, 276, 307,
 330, 403
 PÉTERFI Jenő 48, 279
 PETŐFI Sándor 31, 80, 235, 266,
 312, 463, 465
 PETRONIUS Arbitr, Gaius 9, 44,
 56, 225, 246, 276, 290, 313
 PICK Miska 159, 379
 PILO, Mario 109, 226, 338
 PIRNITZER Antal 254
 PIRNITZER József 20, 55, 65,
 211, 220, 254, 288, 296, 421,
 429

- PIRNITZER Manó 254
 POE, Edgar Allan 66, 109, 196,
 338, 386, 408, 412, 445
 POGÁNY Béla 414
 POGÁNY Mihály 446, 470
 POLCZNER Zoltán 71, 123, 303,
 350
 POLL Hugó 262, 385
 PRIELLE Kornélia 465
- RÁBA György 231, 236, 239, 249,
 408
 RADÓ Antal 83, 316, 411
 RÁKOSI Jenő 180, 189, 394, 402,
 443, 444, 458, 459, 460, 461,
 463
 RÁKOSI Mátyás 364
 RÉDEY Tivadar 278, 279
 REGMAN Miklós 142, 366
 REICHARD Piroška 456
 REINACH, Salamon 13, 44, 159,
 225, 249, 269, 276, 379
 REINITZ Béla 421
 REMBRANDT, Harmensz van
 Rijn 429
 RESCH Aurél 56, 124, 167, 289,
 385
 RÉVÉSZ Béla 65, 66, 208, 238, 296,
 298, 418, 419, 444, 460, 464
 RÉZ Pál 278
 RIBOT, Théodule 159, 226, 338,
 379
 RICHPIN, Jean 264, 265, 441
 RIEDL Frigyes 167, 385
 RILKE, Rainer Maria 200, 412
 RIMBAUD, Arthur 375, 456
 ROZSNYAI Kálmán 465
 RYAN, M. J. 290
- SAJÓ Sándor 41, 274
 SARKADY Lajos 422
 SCHEIBER Sándor 419
 SCHMIDT Imre 42, 275
 SCHMIDT Imréné 7, 10, 11, 12,
 17, 18, 20, 21, 22, 24, 34, 38,
 42, 43, 57, 64, 76, 81, 84, 162,
 243, 246, 248, 250, 252, 254,
 255, 258, 268, 271, 290, 296,
 308, 382
 SCHMIDT Kálmán 20, 254
 SCHMIDT Margit 8, 9, 10, 11, 14,
 15, 29, 33, 76, 82, 243, 247,
 248, 263, 268, 299, 309, 314
 SCHOPENHAUER, Arthur 174,
 379, 391
 SCHÖPFLIN Aladár 83, 136, 226,
 227, 316, 362, 365, 442, 444,
 446, 449, 453, 454, 460, 470
 SCHWEGLER, Albert 93, 323
 SCHWIRIAN József 42, 82, 193,
 275, 314, 404
 SELÉNY Sarolta 129, 356
 SHAKESPEARE, William 227,
 235, 258, 312, 390, 445, 446
 SHAW, Bernard 265, 420, 446
 SÍK Rezső 422
 SIMITS Ferenc 156, 366, 377
 SOMOGYI Béla 445, 464
 SPIELER Mihály 364
 STRINDBERG, August 66, 113,
 298
 SWINBURNE, Algernon Charles
 168, 182, 196, 386, 396, 408,
 445
 SZABÓ Endre 189, 402
 SZABÓ Géza 162, 382
 SZABÓ Imre 381

- SZABÓ Kornél 324, 364
 SZABOLCSKA Mihály 189, 402,
 444, 460, 463, 470
 SZAMOSI Elza 271
 SZÁSZ Károly 108, 338
 SZÁSZ Zoltán 443, 457
 SZÁSZY Endre 22, 255
 SZÁVAY Zoltán 369, 415
 SZÉCHENYI Sándor 254
 SZELE Róbert 86, 124, 226, 315,
 318, 351
 SZÉLL József 395
 SZEMERJAY Károly 126, 352
 SZERDAHELYI Sándor 365, 380
 SZILÁGYI Géza 412
 SZILÁGYI István 274, 394
 SZILÁGYI Sándor 446, 467
 SZLUJKA Ervin 71, 303
 SZOMAHÁZY István 183, 397
 Szondy család 130, 356, 388
 SZÖRI József 167, 385
 SZÜR Sándor 121, 348
 SZÜTS Dezső 365
- TAINÉ, Hippolyte 61, 293, 294
 TAKÁCS Zsuzsanna 338
 TARNAY család 85, 86, 317, 318
 TÁTRAY Lajos 167, 385
 TÉGLÁS János 252, 328, 369
 TEKUS Vilmos 150, 151, 152, 374
 TIHANYI Domokos 62, 82, 129,
 130, 295, 314, 356
 TOBIÁS Ferenc 126, 352
 TOLNAI Artur 62, 130, 201, 248,
 295, 356, 413
 TOMPA Mihály 339
 TORDAI GRAIL Erzsébet 11, 248
 TÓTH Árpád 273
- TÓTH Béla 31, 265
 TÖMÖRKÉNY István 446, 470
 TÖRÖK Sophie 307, 310, 311
 TÖTTÖS Gábor 382
 TRAIBER Vince 12, 87, 121, 248,
 318, 348
 Treer család 151, 374
- UDVARDY Ignác Ödön 80, 312
 UJFALUSY Ilona 344
 UJFALUSY Imre 12, 25, 77, 115,
 116, 120, 123, 143, 151, 162,
 205, 214, 220, 221, 247, 248
 UJFALUSY Imréné RAÁCZ Anna
 427
 UJFALUSY Lajos 383
- VAJDA János 353, 455
 VALENTIN, Johann 159, 379
 VALLÓ Albert 11, 20, 248, 254
 VÁRADY Károly 37, 154, 270,
 376
 VÁRADY Zsigmond 353, 442,
 450
 VARGA András 115, 120, 343
 VARGA Ferenc 25, 76, 259, 308,
 348
 VARGA Ignác 308
 VARGHA Sári 51, 284
 VÁRKONYI Sándor 24, 258
 VÁRKONYI Sándorné JASEK
 Gizella 258
 VENDEL MOHAY Lajosné 249
 VERGILIUS, Publius V. Maro
 287, 337
 VERHAEREN, Émile 66, 298
 VERLAINE, Paul 362, 465
 VERMES Ernő 415, 444, 462

- VERNE, Jules 138, 191
 VERŐ Leó 125, 159, 352, 379
 VÉSZI József 186, 399
 VESZPRÉMI Vilmos 83, 117, 125,
 158, 315, 345, 352, 379
 Villon I. JUHÁSZ Gyula
 VINCENTI Gusztáv 443, 457
 VINCZE Sándor 445, 465

 WERTHEIMSTEIN Viktor 422
 WHITMAN, Walt 263, 264, 441
 WIGAND Hedvig 64, 130, 295
 WIGAND János 201, 295, 330,
 356
 WILDE, Oscar 44, 73, 79, 83, 98,
 101, 102, 167, 181, 200, 226,
 230, 265, 276, 305, 311, 316,
 328, 329, 332, 333, 385, 394,
 411, 412, 414, 442, 445, 447,
 448, 449, 450, 459, 465, 468
 WILDNER Ödön 377
 WIMMERSBERG Guidó 12, 248
 WITTMANN Ferenc 113, 341
 WORDSWORTH, WILLIAM 109,
 338
 WOSINSKY Mór 374

 ZIMMERMANN Artur 185, 324,
 364, 398
 ZOLA, Émile 162
 ZOLTÁN István 442, 454
 ZOLTÁN Vilmos 443, 455
 Zuboly I. BÁNYAI Elemér
 ZSOLDOS Sándor 244, 387

A névmutatóban az egyszer említett diákok és cselédek nem szerepelnek.

TARTALOM

LEVELEK	5
JEGYZETEK	223
Babits Mihály levelezése 1907–1909	225
A levelek jelentőségéről	225
A pályakezdő Babits	227
A kötet leveleiről	237
Jegyzetek a levelekről	242
Szakirodalmi rövidítések jegyzéke	431
Egyéb rövidítések	439
Adattár	441
Megjelent Babits-művek és Babitsot érintő hírek, kritikák	441
Idézetek a kritikákból	449
MUTATÓK	471
Levélmutató	473
A levelek írói	491
A levelek címzettjei	493
A művek mutatója	495
Névmutató	501

ILLUSZTRÁCIÓK

1. Babits szegedi tanítványaival
(WMMM Fotógyűjtemény 81. 2. 6.)

1	30 nap	30 nap	30 nap	30 nap
Kedd	22. 7/ 0. 7/ 5	vers les fenêtres regarde mon âme de la bien-étro dehors! Les larmes coulent presque détre dans les brisures des cors!	Katholikus Eszvót h Protestáns Eszvót 19. szék Krisztus	8/Szombat 7/Vasárnap 8/Hétfő 9/Kedd 10/Szerda 11/Ötödörök 12/Péntek 13/Szombat 14/Vasárnap 15/Hétfő 16/Kedd 17/Szerda 18/Ötödörök 19/Péntek 20/Szombat 21/Vasárnap 22/Hétfő 23/Kedd 24/Szerda 25/Ötödörök 26/Péntek 27/Szombat 28/Vasárnap 29/Hétfő 30/Kedd
Szerda			Katholikus Bikárd Protestáns Bikárd 31. szék Jakab	—
4	de la décade de France comme il l'a vu et de Baudelaire la puissance altière allume nos vains.	Chenard et frs porte toujours son comme aux 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-519-520-521-522-523-524-525-526-527-528-529-530-531-532-533-534-535-536-537-538-539-540-541-542-543-544-545-546-547-548-549-550-551-552-553-554-555-556-557-558-559-560-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-953-954-955-956-957-958-959-960-961-962-963-964-965-966-967-968-969-970-971-972-973-974-975-976-977-978-979-980-981-982-983-984-985-986-987-988-989-990-991-992-993-994-995-996-997-998-999-1000-1001-1002-1003-1004-1005-1006-1007-1008-1009-1010-1011-1012-1013-1014-1015-1016-1017-1018-1019-1020-1021-1022-1023-1024-1025-1026-1027-1028-1029-1030-1031-1032-1033-1034-1035-1036-1037-1038-1039-1040-1041-1042-1043-1044-1045-1046-1047-1048-1049-1050-1051-1052-1053-1054-1055-1056-1057-1058-1059-1060-1061-1062-1063-1064-1065-1066-1067-1068-1069-1070-1071-1072-1073-1074-1075-1076-1077-1078-1079-1080-1081-1082-1083-1084-1085-1086-1087-1088-1089-1090-1091-1092-1093-1094-1095-1096-1097-1098-1099-1100-1101-1102-1103-1104-1105-1106-1107-1108-1109-1110-1111-1112-1113-1114-1115-1116-1117-1118-1119-1120-1121-1122-1123-1124-1125-1126-1127-1128-1129-1130-1131-1132-1133-1134-1135-1136-1137-1138-1139-1140-1141-1142-1143-1144-1145-1146-1147-1148-1149-1150-1151-1152-1153-1154-1155-1156-1157-1158-1159-1160-1161-1162-1163-1164-1165-1166-1167-1168-1169-1170-1171-1172-1173-1174-1175-1176-1177-1178-1179-1180-1181-1182-1183-1184-1185-1186-1187-1188-1189-1190-1191-1192-1193-1194-1195-1196-1197-1198-1199-1200-1201-1202-1203-1204-1205-1206-1207-1208-1209-1210-1211-1212-1213-1214-1215-1216-1217-1218-1219-1220-1221-1222-1223-1224-1225-1226-1227-1228-1229-1230-1231-1232-1233-1234-1235-1236-1237-1238-1239-1240-1241-1242-1243-1244-1245-1246-1247-1248-1249-1250-1251-1252-1253-1254-1255-1256-1257-1258-1259-1260-1261-1262-1263-1264-1265-1266-1267-1268-1269-1270-1271-1272-1273-1274-1275-1276-1277-1278-1279-1280-1281-1282-1283-1284-1285-1286-1287-1288-1289-1290-1291-1292-1293-1294-1295-1296-1297-1298-1299-1300-1301-1302-1303-1304-1305-1306-1307-1308-1309-1310-1311-1312-1313-1314-1315-1316-1317-1318-1319-1320-1321-1322-1323-1324-1325-1326-1327-1328-1329-1330-1331-1332-1333-1334-1335-1336-1337-1338-1339-1340-1341-1342-1343-1344-1345-1346-1347-1348-1349-1350-1351-1352-1353-1354-1355-1356-1357-1358-1359-1360-1361-1362-1363-1364-1365-1366-1367-1368-1369-1370-1371-1372-1373-1374-1375-1376-1377-1378-1379-1380-1381-1382-1383-1384-1385-1386-1387-1388-1389-1390-1391-1392-1393-1394-1395-1396-1397-1398-1399-1400-1401-1402-1403-1404-1405-1406-1407-1408-1409-1410-1411-1412-1413-1414-1415-1416-1417-1418-1419-1420-1421-1422-1423-1424-1425-1426-1427-1428-1429-1430-1431-1432-1433-1434-1435-1436-1437-1438-1439-1440-1441-1442-1443-1444-1445-1446-1447-1448-1449-1450-1451-1452-1453-1454-1455-1456-1457-1458-1459-1460-1461-1462-1463-1464-1465-1466-1467-1468-1469-1470-1471-1472-1473-1474-1475-1476-1477-1478-1479-1480-1481-1482-1483-1484-1485-1486-1487-1488-1489-1490-1491-1492-1493-1494-1495-1496-1497-1498-1499-1500-1501-1502-1503-1504-1505-1506-1507-1508-1509-1510-1511-1512-1513-1514-1515-1516-1517-1518-1519-1520-1521-1522-1523-1524-1525-1526-1527-1528-1529-1530-1531-1532-1533-1534-1535-1536-1537-1538-1539-1540-1541-1542-1543-1544-1545-1546-1547-1548-1549-1550-1551-1552-1553-1554-1555-1556-1557-1558-1559-1560-1561-1562-1563-1564-1565-1566-1567-1568-1569-1570-1571-1572-1573-1574-1575-1576-1577-1578-1579-1580-1581-1582-1583-1584-1585-1586-1587-1588-1589-1590-1591-1592-1593-1594-1595-1596-1597-1598-1599-1600-1601-1602-1603-1604-1605-1606-1607-1608-1609-1610-1611-1612-1613-1614-1615-1616-1617-1618-1619-1620-1621-1622-1623-1624-1625-1626-1627-1628-1629-1630-1631-1632-1633-1634-1635-1636-1637-1638-1639-1640-1641-1642-1643-1644-1645-1646-1647-1648-1649-1650-1651-1652-1653-1654-1655-1656-1657-1658-1659-1660-1661-1662-1663-1664-1665-1666-1667-1668-1669-1670-1671-1672-1673-1674-1675-1676-1677-1678-1679-1680-1681-1682-1683-1684-1685-1686-1687-1688-1689-1690-1691-1692-1693-1694-1695-1696-1697-1698-1699-1700-1701-1702-1703-1704-1705-1706-1707-1708-1709-1710-1711-1712-1713-1714-1715-1716-1717-1718-1719-1720-1721-1722-1723-1724-1725-1726-1727-1728-1729-1730-1731-1732-1733-1734-1735-1736-1737-1738-1739-1740-1741-1742-1743-1744-1745-1746-1747-1748-1749-1750-1751-1752-1753-1754-1755-1756-1757-1758-1759-1760-1761-1762-1763-1764-1765-1766-1767-1768-1769-1770-1771-1772-1773-1774-1775-1776-1777-1778-1779-1780-1781-1782-1783-1784-1785-1786-1787-1788-1789-1790-1791-1792-1793-1794-1795-1796-1797-1798-1799-1800-1801-1802-1803-1804-1805-1806-1807-1808-1809-1810-1811-1812-1813-1814-1815-1816-1817-1818-1819-1820-1821-1822-1823-1824-1825-1826-1827-1828-1829-1830-1831-1832-1833-1834-1835-1836-1837-1838-1839-1840-1841-1842-1843-1844-1845-1846-1847-1848-1849-1850-1851-1852-1853-1854-1855-1856-1857-1858-1859-1860-1861-1862-1863-1864-1865-1866-1867-1868-1869-1870-1871-1872-1873-1874-1875-1876-1877-1878-1879-1880-1881-1882-1883-1884-1885-1886-1887-1888-1889-1890-1891-1892-1893-1894-1895-1896-1897-1898-1899-1900-1901-1902-1903-1904-1905-1906-1907-1908-1909-1910-1911-1912-1913-1914-1915-1916-1917-1918-1919-1920-1921-1922-1923-1924-1925-1926-1927-1928-1929-1930-1931-1932-1933-1934-1935-1936-1937-1938-1939-1940-1941-1942-1943-1944-1945-1946-1947-1948-1949-1950-1951-1952-1953-1954-1955-1956-1957-1958-1959-1960-1961-1962-1963-1964-1965-1966-1967-1968-1969-1970-1971-1972-1973-1974-1975-1976-1977-1978-1979-1980-1981-1982-1983-1984-1985-1986-1987-1988-1989-1990-1991-1992-1993-1994-1995-1996-1997-1998-1999-2000-2001-2002-2003-2004-2005-2006-2007-2008-2009-2010-2011-2012-2013-2014-2015-2016-2017-2018-2019-2020-2021-2022-2023-2024-2025-2026-2027-2028-2029-2030-2031-2032-2033-2034-2035-2036-2037-2038-2039-2040-2041-2042-2043-2044-2045-2046-2047-2048-2049-2050-2051-2052-2053-2054-2055-2056-2057-2058-2059-2060-2061-2062-2063-2064-2065-2066-2067-2068-2069-2070-2071-2072-2073-2074-2075-2076-2077-2078-2079-2080-2081-2082-2083-2084-2085-2086-2087-2088-2089-2090-2091-2092-2093-2094-2095-2096-2097-2098-2099-2100-2101-2102-2103-2104-2105-2106-2107-2108-2109-2110-2111-2112-2113-2114-2115-2116-2117-2118-2119-2120-2121-2122-2123-2124-2125-2126-2127-2128-2129-2130-2131-2132-2133-2134-2135-2136-2137-2138-2139-2140-2141-2142-2143-2144-2145-2146-2147-2148-2149-2150-2151-2152-2153-2154-2155-2156-2157-2158-2159-2160-2161-2162-2163-2164-2165-2166-2167-2168-2169-2170-2171-2172-2173-2174-2175-2176-2177-2178-2179-2180-2181-2182-2183-2184-2185-2186-2187-2188-2189-2190-2191-2192-2193-2194-2195-2196-2197-2198-2199-2200-2201-2202-2203-2204-2205-2206-2207-2208-2209-2210-2211-2212-2213-2214-2215-2216-2217-2218-2219-2220-2221-2222-2223-2224-2225-2226-2227-2228-2229-2230-2231-2232-2233-2234-2235-2236-2237-2238-2239-2240-2241-2242-2243-2244-2245-2246-2247-2248-2249-2250-2251-2252-2253-2254-2255-2256-2257-2258-2259-2260-2261-2262-2263-2264-2265-2266-2267-2268-2269-2270-2271-2272-2273-2274-2275-2276-2277-2278-2279-2280-2281-2282-2283-2284-2285-2286-2287-2288-2289-2290-2291-2292-2293-2294-2295-2296-2297-2298-2299-2300-2301-2302-2303-2304-2305-2306-2307-2308-2309-2310-2311-2312-2313-2314-2315-2316-2317-2318-2319-2320-2321-2322-2323-2324-2325-2326-2327-2328-2329-2330-2331-2332-2333-2334-2335-2336-2337-2338-2339-2340-2341-2342-2343-2344-2345-2346-2347-2348-2349-2350-2351-2352-2353-2354-2355-2356-2357-2358-2359-2360-2361-2362-2363-2364-2365-2366-2367-2368-2369-2370-2371-2372-2373-2374-2375-2376-2377-2378-2379-2380-2381-2382-2383-2384-2385-2386-2387-2388-2389-2390-2391-2392-2393-2394-2395-2396-2397-2398-2399-2400-2401-2402-2403-2404-2405-2406-2407-2408-2409-2410-2411-2412-2413-2414-2415-2416-2417-2418-2419-2420-2421-2422-2423-2424-2425-2426-2427-2428-2429-2430-2431-2432-2433-2434-2435-2436-2437-2438-2439-2440-2441-2442-2443-2444-2445-2446-2447-2448-2449-2450-2451-2452-2453-2454-2455-2456-2457-2458-2459-2460-2461-2462-2463-2464-2465-2466-2467-2468-2469-2470-2471-2472-2473-2474-2475-2476-2477-2478-2479-2480-2481-2482-2483-2484-2485-2486-2487-2488-2489-2490-2491-2492-2493-2494-2495-2496-2497-2498-2499-2500-2501-2502-2503-2504-2505-2506-2507-2508-2509-2510-2511-2512-2513-2514-2515-2516-2517-2518-2519-2520-2521-2522-2523-2524-2525-2526-2527-2528-2529-2530-2531-2532-2533-2534-2535-2536-2537-2538-2539-2540-2541-2542-2543-2544-2545-2546-2547-2548-2549-2550-2551-2552-2553-2554-2555-2556-2557-2558-2559-2560-2561-2562-2563-2564-2565-2566-2567-2568-2569-2570-2571-2572-2573-2574-2575-2576-2577-2578-2579-2580-2581-2582-2583-2584-2585-2586-2587-2588-2589-2590-2591-2592-2593-2594-2595-2		

Vers les fenêtres
 nagla mon âme
 ah les bien-êtres
 dehors;
 les herbes donnent
 puissant dictame
 dans les bois sonnent
 les coqs.

Hedves Mihály.

most tot discrimina et
 itkon vaggott arat a birongor sülyes ideg-
 aljával és maupassanti la kordait után-
 még mindig élek, sőt alvok is élni már.

Édes Mihály, légy kedves drága idődből pár
 percedet kizsákitani Edmonna, se széket és
 legye korát tisztelem (Reged, J. p. u. 13.)
 Edmonna, igaz hívet és hűséget
 Reged, 1907. H. október 13.

J. p. u. 13.
 H. október 13.

Babits Mihály testvérünk -
nek és bajtársunknak
szerelő szívevel és nagy
bizodalommal a Holnap
eljöve telében.
908. IX. 4. A váradiak.

VAJDA JÁNOS EMLÉKÉNEK

- 4-5. A Holnap kötetének címlapja és Babitsnak szóló ajánlása
(WMMM, Babits Mihály könyvtárának töredéke)

A HOLNAP

ADY ENDRE, BABITS MIHÁLY, BALÁZS BÉLA,
DUTKA ÁKOS, EMŐD TAMÁS, JUHÁSZ GYULA,
MIKLÓS JUTKA VERSEI.

SAJTÓ ALÁ RENDEZTE

ANTAL SÁNDOR

NAGYVÁRAD

A HOLNAP IRODALMI TÁRSASÁG KIADÁSA

1908

5660
K. D. Budapest.

1908?
tavan

VIII. üllői út 30. III. 17

Kedves barátom,

4629/89

Postafordulttal való udakolozás
mellet. Terveidet elváltam. Terveid
Terveid, a terveid, de az emberek
nem tehetik meg a nem fogadhatók el.
Terveid nem. intelligens emberek. A
lapod pedig igazán szép munka,
miféle nemet vállalt hányat
vagy. Könyvtársak öntöttek is neki.
Terveid nem kompromittáltak.
Terveid, hogy Lampert's Gedeval
tervez egy tervezet. Terveid
lehet elképzelés is - utólagos em-
gelymentés - a tervezet öntöttek
al. meg a tervezet volt az. Most
a tervezet fogja jönni. Terveidnek ma
fontosnak és jó honoráriumnak
pedig még halmozottan indítom

Ennyit az üzleti életről. Most ént igaz
 baráti üdvözléssel küldöm. Gyönyörű
 nyaralás és látni a felgyógyult
 életet és hallani még baráti-
 találkozás is a te nevedet és a
 te verseidet. Múltkor kávéházban
 egy barátságoság olvasta fel a Magyar-
 ban megjelent költeményeidet, amit
 azt hogy tudta volna, és vagy te és én
 is vagyok (vagy: voltam) neked.
 Lelki önérdek mindezt tudat
 nem ved. Megkönyörölés és ére-
 hogy a te példái értékeinek besze-
 be csejt világra és ma is vállalkozni kell
 most minden lehetnek adata, míg in-
 tömögés, boldogan nagyon léle-
 kel az élet igazságosságának látása.
 Most éntem gyönyörű idő van; a
 jópálya valószínűleg fogja a világot; és a vilá-
 sávan vil. Kelletlen. Konstantin

9-10. Babits két fogarasi könyvrendelése
(OSZK Kt. Ford III/16174-5.)

SZ. Budapest, 1908. XI. 30.

TELEFON 196. KILIÁN FRIGYES TELEFON 196.

UTÓDA (NOSÉDA TIVADAR)

m. kir. egyetemi könyvkereskedése, IV. Váci-utca 1, Drasche-féle ház.
1907. november 1-től IV. Váci-utca 32, (Városház-tér) Kollarits czég mellett.

Nagyságos Babits Mihály főgm. kanczárának Fogarasi

Bélyegmentes a m. kir. pénzügyminisztérium 1881. május 17-én 32018. sz. a kelt és a budapesti kir. pénzügyigazgatósághoz 20081/881. sz. a leérkezett rendelete értelmében.

	Száves áttekintés végett!	Rendelése!	Polytatásul!	kor.	ár.
A magyar, francia, angol és német irodalom	<i>i. Oeuvres de José-Maria de Heredia</i>	<i>Prophies</i>		7.	20
tökéletes raktára.	<i>i. Heredia: The Egoist</i>			3	60
REMEKIRÓK	<i>i. Shaw: How Superman</i>			8.	64
DISEKÖTÉSREN.	<i>i. Einstein: The Houses of Heine</i>			4.	32
Tudományos könyvek	<i>i. Heine: The Poems</i>			1.	44
minden ágazat.				26	20
Ifjúsági iratok.				5%	108
Imakönyvek.				24	12

Köszönettel felvettem
Budapest, 1908. XI. 30.
Kilián Frigyes

Magy. kir. egyetemi könyvkereskedése

Buchmann F. Budapest. — 1907. IX. 1000.

Budapest, 1908 XII. 1.

KILIÁN FRIGYES

utóda (NOSEDA TIVADAR)

magy. kir. egyetemi könyvkereskedése IV., váczi-utca 1. (Drasche-féle ház)

Nagys. Palats Mihály fogimn. zavar monak Fogaras.

Bélyegmentes a m. kir. pénzügyminisztérium 1881. május 17-én 32018. sz. a. kelt és a budapesti kir. pénzügyigazgatósághoz 20081/881. sz. a. leérkezett rendelete értelmében.

	Szives áttekintés véget!	Rendelésre.	Folytatásul.	Korona	Műr.
A magyar,	✓ Vergilius <i>Aeneida</i> Georgica			- 90	
francia, angol és német	✓ Oroschylus <i>Frageodica</i>			3. 60	
irodalm	✓ <i>Precedendi di Spmona opera. Vol. 1.</i>			2 70	
tökéletes raktára.	✓ <i>Innuentis Saltrae.</i>			- 108.	
*				8 88	
Remekírók				- 41	
díszkötésben.				7 87	
*				- 53	
Tudományos könyvek				8 92	
minden ágazatal,					
*					
Írjásági iratok.					
*					
Imakönyvek.					
*					

5 1/2 pengedeu

+ Kötés mlt.

Készülettel felvettem

Budapest, 1 900 XI. 2.

Kilián Frigyes

magy. kir. egyetemi könyvtára

1900.

szegedi és Lúcskai kör

ny kiadás kintél!

A meg nem tartott könyvek minél előbbi azíves visszaküldését kérem.

Szeret,

6.

görög epítania
előtt

Kedves Barátom, mivel ez a lev. lap
van a legközelebb hozzám, ezen szívet, és
egyre nem elkérve, válaszolni nagy el-
várásról panaszkodó s belém nagy frise-
ségezt öntő leveledre. Remélem, hogy
mentül hamarabb egészen és egészen
látjuk egymást: addig is minden jól és főleg
egészséget! Kuntól végre valahára el-
rebben darabodat, majd ^{aprilban} ~~szokott~~ ~~benne~~ róla.
Kun. Bécsben járt és Pesten. Sokat beszél
Kis Törsefről, aki olvasta Babits Mihály róla
írt essay-vezérlését és februárban Szegekre
jött. Jelenleg Herceg Ferenchez lesz
Szerecsénk... Tegnap az Ördögöt láttam végre:
a színészek elsőrendűen játszották, a darab-
ról én, mint Keresztény, tudnék valamit
mondani, mint író azt mondom: nagyon
szellemes és az ötlete kitűnő. Kesztyűláncjairól
semmi hír. A Vasárnapi Ujságban egy
versem jött. 20 K-t kaptam érte. Derék vállá-
lat és jó üzlet. Ignotusától üdvözlő levelet
vettem. A színi költeményemen a színészek
kapnak. Egyébként, mint a Nap Lovagja,
Rénykelen vagon testi, lelki jócsinosságnak és
főleg — gnomának örüdni. A halált
autonobilon megráztem. A vizionálási
üdv. A versed nem érdekes, mert több: nagyon
finom és egyéni, mint Babits mindig. Juhász Gyula
néha.

Lámpafény.

Írta: Kosztolányi Dezső.

I.

Ó lámpafény, oly szép vagy s méla,
halvány,

Mint a beteg ajkán a bús mosoly,
Te vagy, a ki a napnak alkonyatján
Fáradt szívünkre balzsamot hozol.

Már mint gyerek láttam, hogy ég a lámpa
Fenn a magasba s néztem ott alant,
A mint a vén bronzcsésze a szobánkba
Szétszórta a rózsás, szelíd aranyt.

Mindig szerettem, mindig véle nőttem,
Később vad éjeken égett előttem,
Hogy szálltam föl, a csillagokra én.

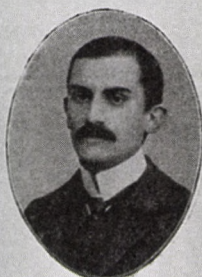
S most tört a lámpám és nincs lámpafény:
Istent kísértő, vágyvillámos éjjel,
Járok kihűlt lámpával, tört cseréppel.

II.

Te vagy napom, nagy sárga lámpa,
Te vagy mezóm, rideg szoba —
S oly jó e lámpafényes árnyba!

Az én párnám a szürke asztal,
A fegyverem csupán a toll
S csak a sötét betű vigasztal.

Az elmulással így tusakszom,
Kezembe gyorsan jár a toll
S a lámpafénybe bámul arczom . . .

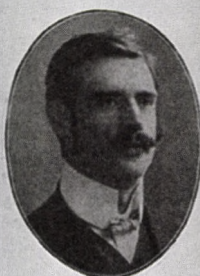
Babits Mihály.

Ábrányi Emil.

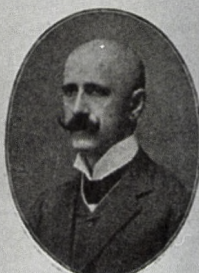
Apáthy István.

Bodor Aladár.

Ady Endre.

Balla Károly.

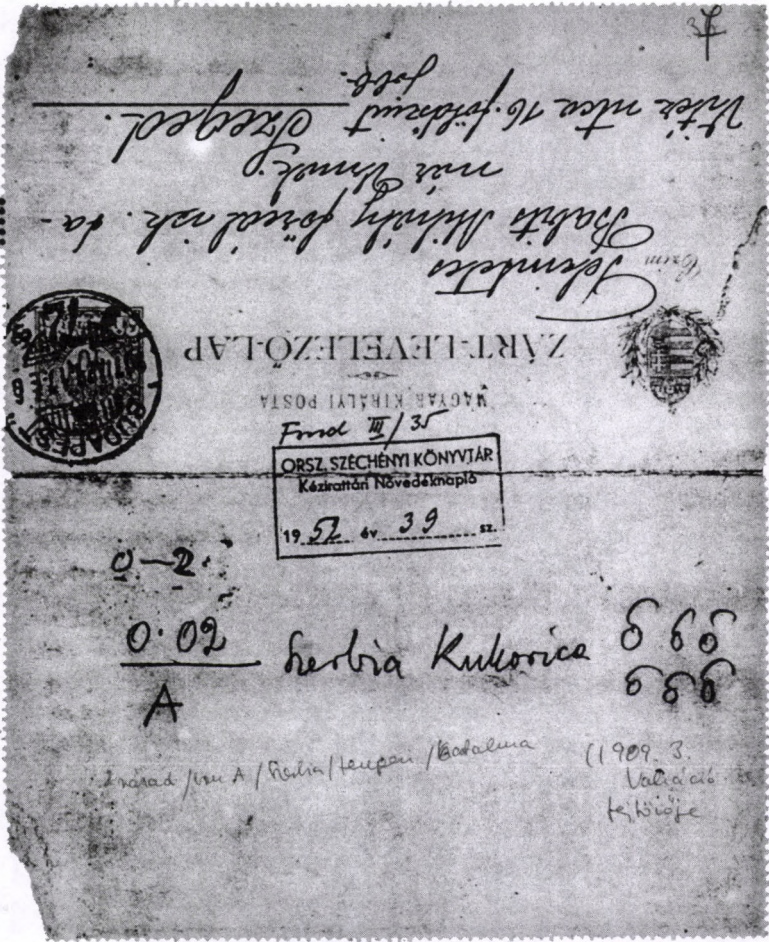
ÍRÓK ÉS KÖLTŐK
AZ 1909. ÉVI ALMANACHBAN.

Szerdahelyi S. : Budapesti újságírók almanachja. 1909.

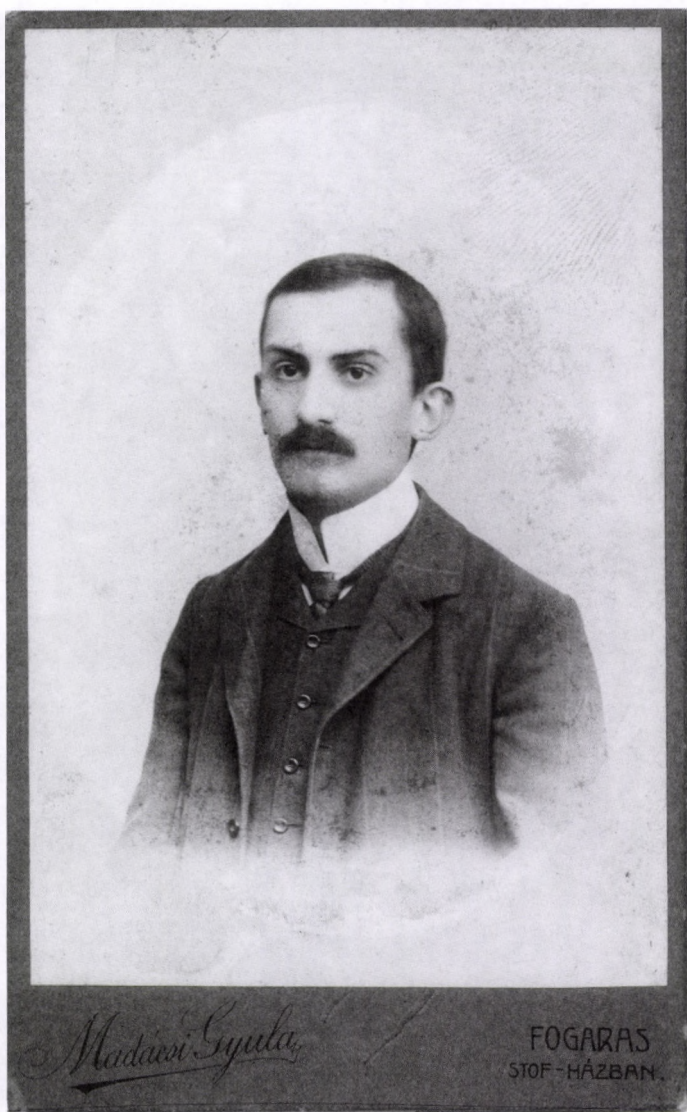
7

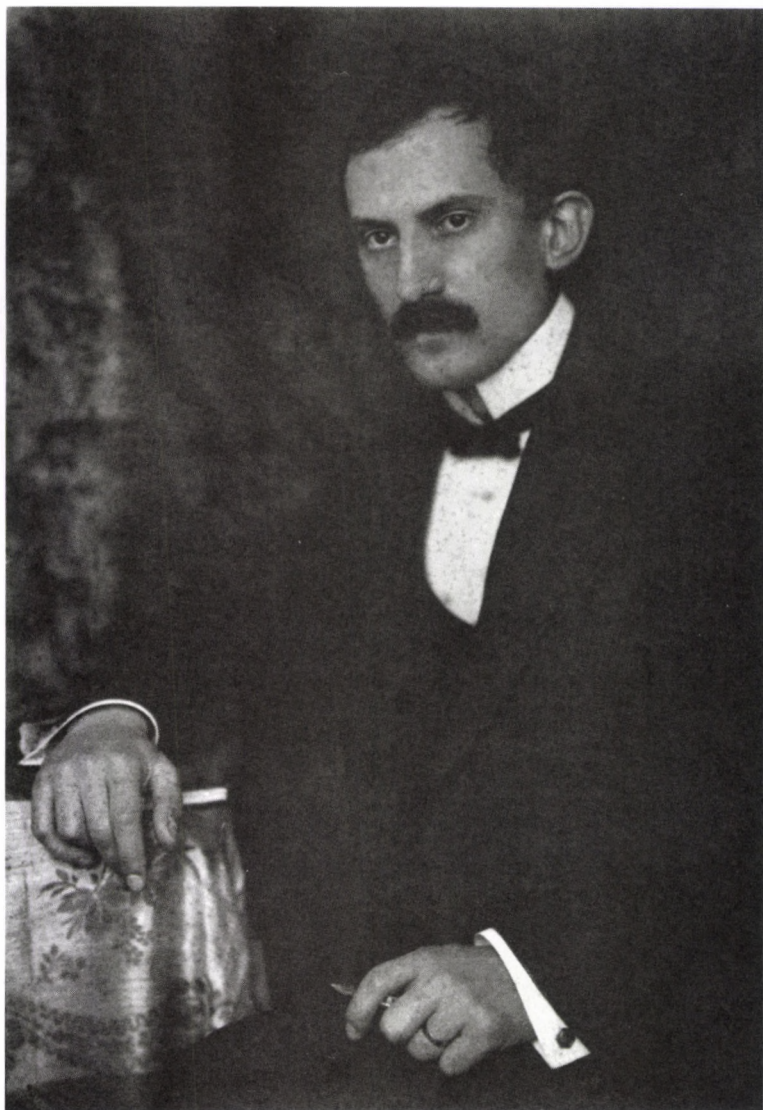
13. Babits költők között
(BUEA, 1909.)

14. Rejtvény Babits kézírásával a 329. sz. levélen

16. Babits arcképe 1910 körül
(WMMM Fotógyűjtemény 81. 2. 84.)

17. Babits arcképe 1914-ből, a költő a 325. sz. levél jegyzetében említett zsebkést tartja a kezében. (OSZK Kt. Fond III/253/693.)

ASZTALFÍÓK.

(Mutatvány BARITS MIHÁLY: [Lelkies])

(Ez az asztalról a [Lelkies])

Im egy invalidus* bázár,
mit rozsdás badog, cifra zár
sferagessalt barna deszka fed.
Benn ott áll a nagott ócska szar,
belyegzett belyeg s más szemet,
mit Kis diák cserén beszéd,
skatulya, kártya, gyufaszál,
é kiflicsücs, papírszelet,
bábeli dróttal radmeret,
s lenn az asztalponcellanfejet,
gumi, spagét, rézdrót kuszál;
tompul a hajlott onhuszár,
senkiféle pokkadt Knampusz áll,
redőltve a fongacsbelet.

— * —

EGY KIS UTAZÁS. [Utazás]

(Egy: [Lelkies]).

Ez a menő rotyog a hanghabszót,
sietett két ebéd megütött s
pogácsát is kényszerített, amely-
ben az is segített.

Hamaran [Lelkies] s [Lelkies] Gerda [Lelkies] már
reggel 10 óráig felkeltek, megvesztet-
tünk s elkezdtünk a kirándulásra.
Ittünk meguntuk két ebéd, pogá-
csát, nyers húst s kenyert, sőt. Hátan
magaival, hárta a limfeszörő macináját
is, s a kő, lement.

Hat óráig mind az ötén felálltunk
a villamosra, ott találta Jeno bácsi ba-
rátját is. Utunk a városból kiindul egy me-
zőre vezetett, hirtelen. Nem sokára ki-
gyógyultunk. Ez nagyon szép város, és
vár, pedig csak 4.000 lakosa van. Itt
van az a nagy vasgyár, mely egy Ma-

gyáratot állítja vasal. Itt van az
a város, mely egykor Ligonid király-
sága Marai volt.

A villamosról le szállva keresztülma-
tunk a városon, mely inkább bálvány-
mondható, mint városnak. Itt ottunk
vesszőgyamat is.

Hévíz sőt mellesz kiértünk Döngör-
ből. Az idő inkább esőre állt, és alig
hagytunk el egy kilométernyi utat
megeredt, úgy hogy egy lecsúszó
er alá mentünk ki. De később le-
tört a nap s mi tovább mentünk.

— Kora meggyünk Jeno bácsi? Kérde-
m.

— A hamorra.

— Mi az a hamor?

— Egy völgy amelyet a töle menő messze
fekvő vashamorról** neveztek el. Ott
van az a. n. n.*** Saját is, melyen ha le-
het csónakunk is.

— De jó lesz! mondta mi.

Nem sokára magos hegyek közt értünk,
melyek között egy malom feküszik. A hegy-
magasságát nézve megpillantottam a
legmeredekebb helyen egy keresztet.

— Miért van ez a kereszt ott? mondtam.

— Hatjátok-e hirtelen a keresztet, kender-
ke Jeno bácsi fölünk.

— Hatjátok, hatjátok!

— Hat emele a története, egy monda-
hoz tartozik, sőt Jeno bácsi! Elt ugyan-

is ebben a malom-
ban egy darab kőbe-
csüsztes márvány, a-
mely egy gyönyörű
nagy kőtalat felcsige

*) = beteg, sokkalt.

**) = vasgyár, ahol

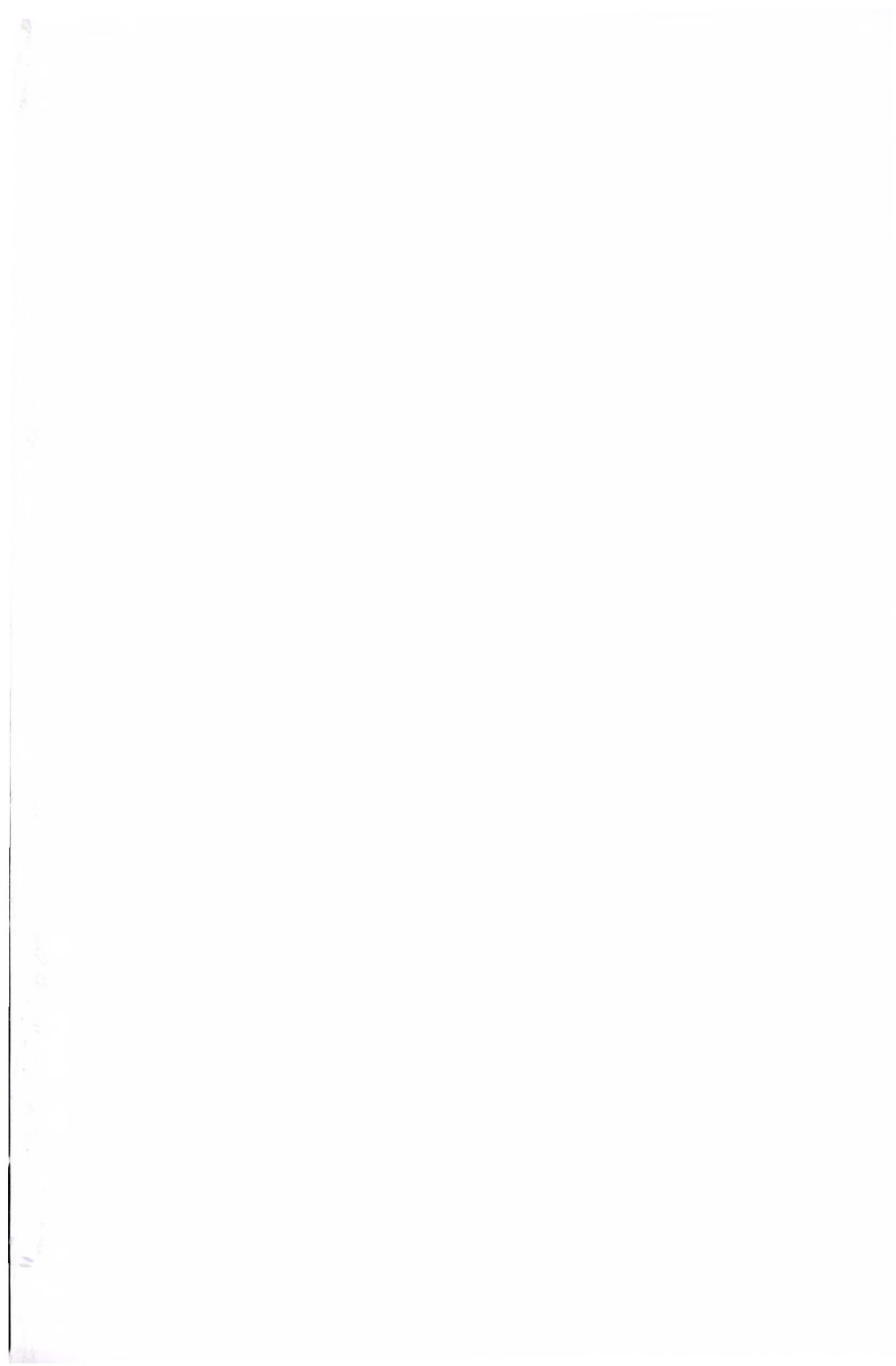
a vasból való dolgo-
kat gyártják.

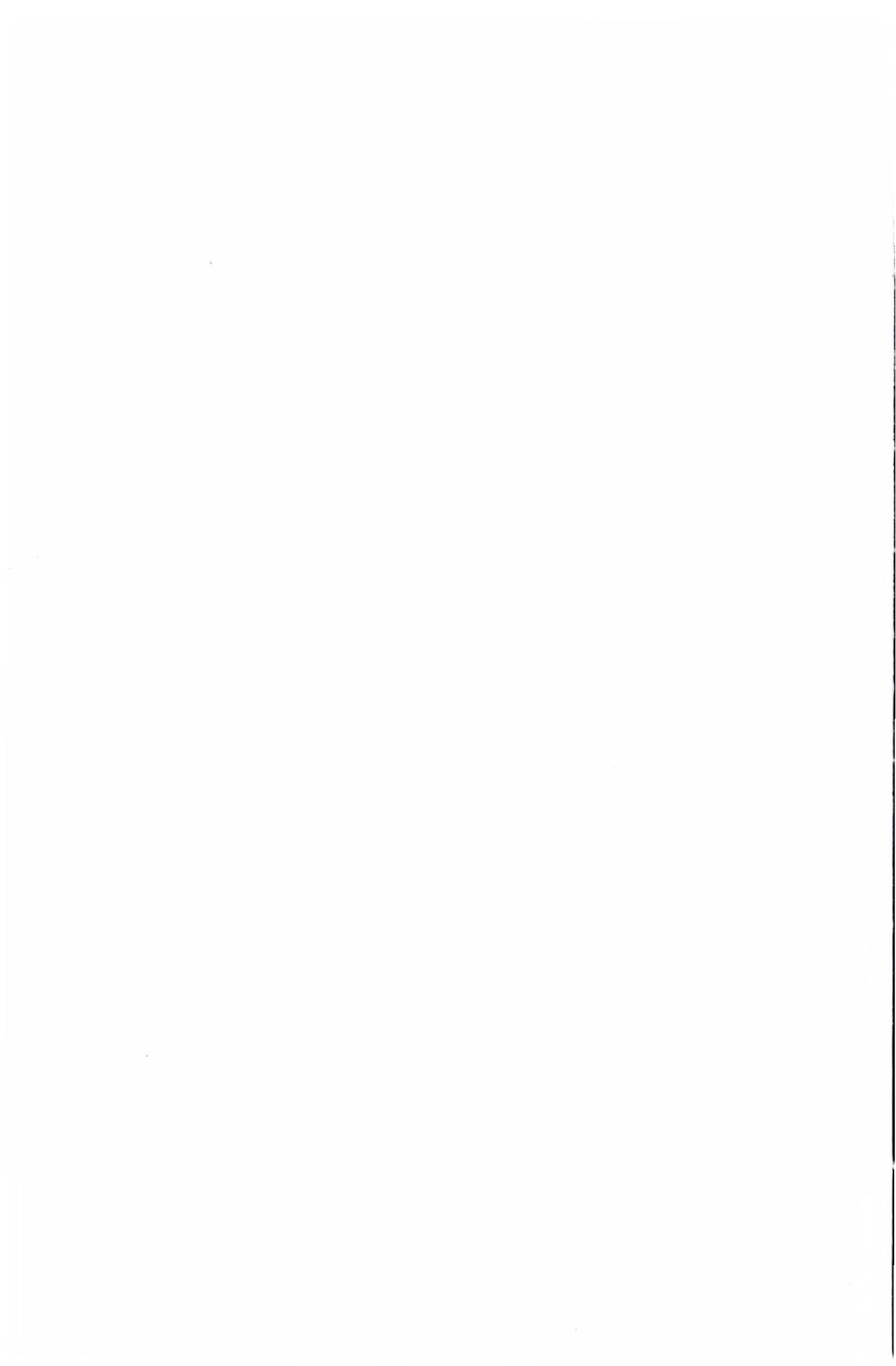
*** = úgynevezett.

Secr. Kesző.

18. Babits István Vakáció című „lapjában” közli bátyja Asztalfiók című versét.
(ifj. Babits István tulajdonában)

A kiadásért felelős az Akadémiai Kiadó igazgatója
Felelős szerkesztő: Mérey Zsoltné
Termékmenedzser: Hesz Margit
Borító: Starkiss Stúdió
Nyomdai előkészítés: Egri Róbert
A nyomdai munkálatokat az EFO Nyomda Kft. végezte
Budapest, 2005
Felelős vezető: Fonyódi Ottó
Kiadványszám: KMA4-012
Megjelent 33,5 (A/5) ív terjedelemben

BABITS KÖNYVTÁR
Szerkeszti: SIPOS LAJOS

I. *Babits Mihály: „Itt a halk és komoly beszéd ideje...”* Interjúk, nyilatkozatok, vallomások. Szerk. Téglás János. Második, bővített kiadás. Celldömölk, Pauz – Westermann Könyvkiadó Kft., 1997.

II. *A Babits család levelezése.* Szerk. Buda Attila. Budapest, Universitas Kiadó, 1996.

III. *A vádlott: Babits Mihály. Dokumentumok, 1915–1920.* Szerk. Téglás János. Budapest, Universitas Kiadó, 1996.

IV–V. *„Engem nem látott senki még.” Babits-Olvásokönyv. I–II.* Szerk. Sipos Lajos. Budapest, Historia Litteraria Alapítvány – Korona Kiadó, 1999.

VI. *Babits Mihály Arany Jánosról.* Szerk. Pienták Attila. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó, 2003.

VII. *„...kinok és álmok közt...” Czeizel Endre, Gyenes György, Harmati Lidia, Németh Attila, Rihmer Zoltán, Sipos Lajos, Szállási Árpád Babitsról.* Szerk. Sipos Lajos. Budapest, Akadémiai Kiadó, 2004.

VIII–X. *A Baumgarten Alapítvány. Dokumentumok 1917–1941., I–III.* Szerk. Téglás János. Budapest, Argumentum Kiadó, 2004.

XI–XII. *A Baumgarten Alapítvány. Dokumentumok 1941–1950., I–II.* Szerk. Téglás János. Budapest, Argumentum Kiadó. Megjelenés előtt.

XIII. *„...áll az idő és máll a tér...” Babits István levelei a keleti frontról és a hadifogságból- 1915–1920.* Szerk. Buda Attila. Budapest, Akadémiai Kiadó, 2005.

XIV. *Török Sophie naptárai.* Szerk. Papp Zoltán János. Megjelenés előtt.

XV. *Babits Mihály fogarasi évei.* Szerk. Csokonai-Ilés Sándor. Megjelenés előtt.

Babits Mihály az 1907-es évet Szegeden kezdte, ahová néhány hónappal korábban Bajáról helyezték, s 1909 tavaszán, s *Levelek Iris koszorújából* című kötetének megjelenése idején már Fogarason tanított. Levelezésének második kötete azokat a leveleket tartalmazza, amelyek e két dátum között születtek. A Szegeden töltött tanév második részében Juhász Gyula baráti segítségével többször megszólalt a helyi sajtóban, közreadva verseit és színbírálatait. Itt keletkeztek első prózai írásai is. Fogarasi áthelyezését kedvetlenül fogadta, rosszul esett neki a szülővárosától és Budapesttől elválasztó távolság. De az 1908 nyarán tett velencei útról élményekkel és benyomásokkal telten tért vissza, s a messzi városban kapott kedvet Dante fordításához is. Jelentős eseménnyé vált verseinek megismertetésében a *Holnap* című nagyváradi antológia, amelynek munkatársai közé Juhász Gyula vonta be, ám a gyűjtemény és fogadtatása ambivalens érzéket keltett benne: nem értette, hogy miért kárhoztatják modernizmusa miatt, amikor ő régebbi korok felé fordulva, témák és formák felélesztésére törekedett. Az antológiában közölt versei azonban felkeltették Osvát Ernő figyelmét, aki meghívta a Nyugat szerzői közé, s első kötetét is a lap adta ki 1909 májusában.

3990 Ft

ISBN 963-05-8233-3

9 789630 582339